[illegible]

Boetius de Consolatione Philosophica
It. De disciplina Scholarium

Boetij viri celeberrimi de consolatōne philosophie liber cum optimo cōmento beati Thome

Sancti baptiste xpi precursor

¶ Incipit tabula super libros de consolatione philosophie secundum ordinem alphabeti.

Finit tabula.

Prologus

Boetij Romani ⁊ oratoris celeberrimi libri de consolatione philosophie ⁊ cōmentarius eximij p̄claríq; doctoris sancti Thome super eosdem Incipiunt feliciter.

p

Philosophie Seruias

oportet vt tibi ꝯtingat vera libertas. Hec sūt v̄ba Señ. octaua ep̄la ad Lucillū. Quia vocari p̄hiam sciam veritatꝭ recte se hꝫ ex .ij. methaph̄. ⁊ p̄hia af/fert delectatōes mirabiles firmitate ⁊ puritate ex .x. ethicoꝝ. Et multꝭ visa ē p̄hia res mirabilis ⁊ diuina ex de celo ⁊ mūdo Aristo. ¶ Itē q̄ nulla scia silis ē p̄hie q̄ clarificat aīam ⁊ facit delectari eā in hoc seculo in ꝑfectiōe ⁊ recti/tudine ex li. de po. ⁊ morte. Et p̄hia tradit hoīem ab obscuritate igrantie ad sciam. a tenebris stulticie ad lucē sapiētie ⁊ ad claritatē intellectus. ex eodē li. Arist. Itē q̄ p̄hia a supstitōe liberat metu mortꝭ nō ꝯturbat fm Tulliū i li. de finib. bo. ⁊ ma. Ideo Señ. has ⁊ ꝯsiles ꝯditōes ⁊ effect⁹ laudabiles p̄hie aduertēs hortat̄ nos ad seruitiū p̄hie i ꝓpōne ꝓposita sic dicēs Phie seruias oportet. Que q̄dē ꝓpō pt ꝓbari mltꝭ rōnib. ¶ Primo sic. Illi oportet ſuire p c⁹ ſuitutē hoi ꝯtingit v̄a libtas. ſꝫ p̄hia ē hmōi. igit̄. Maior nota. q̄ libertas ē nobilissima ꝯditio quā nat̄a hūana desi/derat ⁊ affectat. Mior pꝫ ꝑ eūdē Señ. q̄ postq̄ ꝓmisit ꝓpōeꝫ istā Phie seruias oportet. subiūgit. vt tibi ꝯtingat vera libertas. Et paucꝭ interpo/sitꝭ dic̄. hec eni. s. ipm ſuire p̄hie libertas ē. ¶ Probat̄ scdo sic. Illi opor tet ſuire qd animū ꝑficit. vitā disponit. actōes regit agēda ⁊ omittenda demōstrat. ⁊ sine q̄ nemo ē secur⁹. p̄hia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. nā iste ꝯditōes sunt de ꝑfectiōe hoīs. Minor declarat̄ p Señ. xvi. ep̄la ad Lucillū loq̄ns q̄ de p̄hia dic̄. Hec animū format ⁊ fabricat. vitā dispōit actōes regit. ⁊ omittēda demōstrat. sedet ad gubernādū errātia fluctuā tiū dirigit cursum. ſꝫ sine hac nemo ē secur⁹. ¶ Probat̄ tertio sic. Illi est seruiēdū qd tradit ꝯgnitiōi vltimi finis magnū icremētū. p̄hia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. q̄ ꝯgnitio vltimi finis magnū icremētū ꝯfert ad vi tā ex .i. ethi. Mior declarat̄. nā vltim⁹ finis vite hūane est btitudo c⁹ co gnitōeꝫ p̄hia tradit. Dicit eni p̄hia i. iij. de cōsolatōe pro. ij. q̄ btitudo est stat⁹ oīm bonoꝝ aggregatōe ꝑfect⁹. Et i eodē. iij oñdit p̄hia in q̄ sit vera btitudo. ⁊ quō ad eā ꝑueniat̄. ¶ Probat̄ q̄rto. Illi oportet ſuire qd facit hoīeꝫ parē deo. p̄hia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota p se. mior pꝫ p Sene. xlix. ep̄la ad Lucillū q̄ dic̄. Hoc eni mihi p̄hia ꝓmittit vt me parē deo reddat. ¶ Probat̄ q̄nto. Illi ē ſuiēdum qd ē mgr̄a oīm sciaꝝ. nutrix oīm v̄tutū. sūmū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ. qd ē p̄miū veri lumīs. et c⁹ exhortatio est recta sui autoritate dignissima. p̄hia ē hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota q̄ rōnabilr̄ ꝓpt̄ has ꝯditōes laudabiles alicui seruit̄. Mior declarat̄: Nā p̄hia ē mgr̄a oīm v̄tutū. ex primo de cōsolatōe. pro. iij. Ipsa ē nutrix oīm

virtutū. ij. de cōsola. psa. iiij. Ipsa ē summū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ. iij ꝺ cō/sola. psa. i. Ipsa est p̄uia veri lūinis. iiij de cōso. p. i. Et ei⁹ exhortatio ē recta sui autoritate dignissima. v. de cōsola. p. i. Sic ḡ pȝ ꝓpō declarata q̄ dicit Phie seruias opꝫ ¶ Sed diceres. Quid mihi pdest phia si fatū est. Quid mihi pdest phia si de⁹ rector ē. Quid mihi pdest phia si casus ipat ¶ Ad hoc rn̄det Sen̄. xij. epl'a sua. Siue iexorabili lege fati nos strīgant. siue de⁹ arbit vniuersꝰ cūcta disponit. siue casus actiōes hūanas sine ordie pmiscꝫ adhuc phie isistēdū ē. Phia ei nos tueri hꝫ. hec ei exhortaꝛ vt libenꝛ deo placeam⁹ vt ipm seq̄mur vt cōtinue fortune resistam⁹ ꝛ vt casū feram⁹. Licꝫ aūt oēs hoīes fm Aristo. i. metaph. naꝛa scire desiderāt. tn̄ pauci de q̄ dolor ē phie vacāt. qd̄ iō cōtingit qꝛ plures omissis delectatōib̄ interiorib̄ ad delectatōes refugiūt corpales. Nō tn̄ opꝫ delectatōes corpales eē eligibiliores intiorib̄ qꝛ delectatōnes corpales ipediūt a sūmo bono. interiores aūt ad id pmouēt. Vn̄ boeti⁹ i tractatu de sūmo bono di. Dolere debēt q̄ delectatiōib̄ sensualib̄ detinenꝛ bona iteriora omittēdo. Nā dediti bonis sensualib̄ sūma bōa n̄ attingūt. Quos hoīes sensuales boeti⁹. iiij. ꝺ cōsol. psa. iiij. cōpat vesptiliōib̄. dicēs. Nequnt ei oclos suos tenebris assuetos ad lucē pspicue veritatꝭ attollere. similesqꝫ sūt auib̄ q̄ꝝ ituitū nox illūinat. dies excecat. Et lꝫ hoīes sensuales ꝛ vulgares non magnificēt nomē phie. sꝫ magꝭ blasphemāt. nihilomin⁹ tn̄ ipa phia i sua dignitate pseuerat teste Seneca. xiiij. epl'a ad Lucillū. Nunqꝫ iualescet ad tātū malicia neqꝫ ad tātū excediꝛ ꝯ ꝟtutes vt nō nomē phie sacꝝ ꝛ venerabile pmaneat. Sꝫ diceres. phari nō valeo qꝛ paup sū. sꝫ si diuitias habuero totū me phie dabo. ꝛ h̄ videꝛ rōnabile. qꝛ naꝛa p se nō est sufficiēs ad speculādū. sed oportet cibū ꝛ potū ꝛ reliquū famulatū p̄existere. Et p tāto sacerdotes i egypto habitꝭ necessarijs ꝓꝛ admirari ceperꝰ phari. vt dic̄ Arist. i. metaph. ¶ Hec excusatio rōe paupꝛatꝭ n̄ valꝫ. audi Sen̄. xvij. epl'a ad Lucillū q̄ dic̄ Nō ē q̄ nos pauptas a phia reuocet. tolerāda ei ē fames quā tolerauerūt q̄dā i obsidionib̄. Et q̄d aliud erat p̄miū patiētie illoꝝ q̄ꝫ i arbitriū nō cadere. s. inimicoꝝ. q̄ꝫto magꝭ ē q̄ pmittiꝛ ppetua libtas. nulli⁹ hoīs tior. ꝛ q̄ animū liberat a futorib̄. mltꝭ em̄ ad philosophādū obstitere diuitie. Pauptas aūt expedita secura ē. si vis aīo vacari paup sis opꝫ aut paupi silis. qꝛ n̄ pt studiuꝫ salutare fieri sine cā frugilitatꝭ. frugilitas aūt ē voluntaria pauptas. hec Sen̄. Veꝝ ē igiꝛ ad philosophādū exigūꝛ necessaria. sꝫ sufficiūt hoī pauca nō ei oꝫ futuꝝ felicē deū terre ꝛ marꝭ eē. qꝛ naꝛa paucꝭ minimisqꝫ ꝯtēta ē. ex. ij. ꝺ ꝯsol. p. v. Proijce ḡ oīa a te ꝛ ad phiaꝫ magꝭ cursu totisqꝫ viribus attēde. hec Sen̄. xvij. epl'a ad Lucillū. Phie ḡ fuias. oꝫ vt tibi ꝯtingat ꝟa libertas. vt tibi cōtingat ꝟa securitas vt tibi innotescat felicitas vt par do fias. ꝛ pcipue vt i aduersitatib̄ ꝛ tribulatōib̄ posit⁹ ipaꝫ verissime ꝯsulerꝭ exēplo boetij quē phia i exiliū relegatū ab oīb̄ bōis pulsum dignitatib̄ exutū. mltꝭ miserijs afflictū dulcissime ꝯsolabaꝛ. De c⁹ phie ꝯsolatōe agiꝛ in libro boetij q̄ ititulaꝛ liber de ꝯsolatiōe phie de q̄ ad p̄ns nr̄a ē intētio. Hec sufficiāt de introductōe h⁹ libri. Sꝫ anteqꝫ ad litteraꝫ

accedamꝰ q̄n(que) sunt p̄mittēda. Primū de cā suscepti op̄is. Scđm d̄ cauſ
hꝰ li. Tertiū de titlo hꝰ li. ꝛ de eiꝰ expōne. Quartū d̄ cā intitulatōis p̄nt̄ſ
li. Quintū de generali sūma ꝛ s̄nia hꝰ li. ¶ Circa primū vicȝ circa cāȝ su
scepti op̄is q̄re boetiꝰ hūc libꝝ ꝯscripsit est sciēdū. ꝙ Boetiꝰ vir eximiꝰ. cō
sul romanꝰ. fide catholicꝰ extitit q̄ disputās de fide catholica ꝯ̄ duos he/
reticos. s. ꝯ̄ Nestoriū ꝛ euticē. cū nullꝰ eēt q̄ eis resisteret. Boetiꝰ ipsos in
cōi ꝯcilio d̄uicit. sic pȝ i li. suo d̄ duab̄ naf̄is i xp̄o. Tp̄e vo theodorici re
gis gothoꝝ cū idē theodoricꝰ tyrānidē suū ꝯ̄ romāos vellet exercere ꝛ q̄s/
libet bonos opp̄mere. Boetiꝰ v̄tute d̄i armatꝰ plꝰ oīb̄ aliȷ̄s sibi restitit. ꝛ
q̄s tyrānica rabies inuaserat. Boetiꝰ amore iusticie exponēs se picul̄ ip/
sos libauit. Vidēs aūt thedoricꝰ rex gothoꝝ solū ip̄m boetiū sibi resistē
tē cogitabat q̄liter ip̄m p̄deret. ꝛ cū iustā cām ꝯ̄ eū nō inueniret duas fal
sas cās ꝯfinxit. Dixit ei boetiū ip̄ediuisse quēdā delatorē sibi lr̄aꝝ q̄ cōti
nebant accusatiōeȝ senatꝰ romāoꝝ vt sic senatꝰ redderet̄ reꝰ lese maiestat̄ſ
Hāc cām tāgit boetiꝰ p̄sa. iiiȷ̄ hꝰ primi dicēs. Delatorē ne documēta de
ferret q̄b̄ senatū maiestat̄ſ reū faceret ip̄edisse criminamur. Scđo accusa/
bat̄ boetiꝰ ꝙ q̄sdā lr̄as direxisset ad ip̄atorē ꝯstātinopolitanū. p̄ q̄s resti/
tueret libertatē pristinā ipsis romāis. Hāc cāȝ tangit boetiꝰ eadē p̄sa sic
dicēs. Nā de cōpositis falso lr̄is q̄b̄ʳ libertatē arguor sperasse romanā q̄d
attinet dicere. His d̄ cauſ boetiꝰ p̄ viles p̄sonas ꝛ īfames accusatꝰ. inde
fensus reꝰ ē iudicatꝰ. ꝛ a rege theodorico papie i exiliū relegatꝰ. Boetiꝰ āt
i exilio positꝰ p̄teritā p̄sp̄itatē secū reputans. ꝛ p̄ntē aduersitatē ꝯsiderans
ne aliq̄s hō in sil̄i statu positꝰ desp̄aret. Sȝ vn̄ ꝯsolaret̄ ꝛ hr̄et ph̄icaȝ cō
solatōeȝ ꝯposuit ꝯ̄ mutabilitatē fortune. Ex q̄b̄ dictis pȝ ꝙ cā suscepti
op̄is ē illa q̄re nꝰ boetiꝰ se i exiliū relegatū ab oīb̄ʳ bonis depulsū. dignita
tibꝰ exutū ph̄ice se tueret̄. volēs cōsolari quēlibet hoīeȝ i sil̄i statu posituȝ
ne desp̄et sil̄r eē ꝯtuēdū ¶ Scđo vidēdū est d̄ cauſ hꝰ li. cꝰ cā efficiēs fuit
boetiꝰ q̄ describēs materiā hꝰ li. vtit̄ tā p̄sa q̄ȝ metro imitatꝰ Marcianū
felicē capellā q̄ i describēdo nuptias mercuriȷ̄ ꝛ philologie h̄ stilo vsus ē.
de q̄ fit mētio i Theodolo. vbi d̄r. Egregiā sobolē cui p̄ Stilbōt̄ſ amo/
rē V. supeꝝ mag̃ sociasti teste capella. Lȝ ille lib̄ Boetiȷ̄ mlt̄ū excellat li
bꝛū Marciani tā nobilitate maf̄ie q̄ȝ priuilegio eloq̄ntie. Boetiꝰ enī nec
Tullio i p̄sa nec Virgilio i metro mīor reputat̄ Vtit̄ āt boetiꝰ i h̄ libꝛo
p̄sa i q̄ pōit rōēs ad cōsolādū boetiū p̄bādo ꝙ nō sit dolēdū de amissione
reꝝ tp̄aliū. Vtit̄ aūt metro delectabili vt dū audiat̄ meror obliuiōi tra/
dat̄. ¶ Cā maf̄ial̄ hꝰ li. ē ph̄ica cōsolatio ordīata ad cōtēptū mūdanoꝝ ꝛ
ad appetitū sūme felicitat̄. vl̄ ph̄ica cōsolatio p̄suadēs nemīnē extolli i p̄
sper̄ſ nec d̄primi i aduerſ. Vl̄ alit̄. Cā material̄ siue subiectū hꝰ li. ē statꝰ
misabil̄ boetiȷ̄ ph̄ica ꝯsolatōe supīducta Cā āt formal̄ tractatꝰ hꝰ li. cōsi
stit i eiꝰ diuisiōe. de q̄ videbit̄ pꝰ. Cā aūt formal̄ tractandi ē mod̄ ꝯgēdi
boetiȷ̄. ꝛ ē dialogꝰ. i. s̄mo duoꝝ. Introducit em̄ boetiꝰ i hoc li. duas p̄so/
nas. s. seip̄m suā miseriā deplāgētē ꝛ ph̄iam sibi ꝯdolentē: ꝛ ip̄m sup̄ sua
miseria cōsolantē. ꝛ hoc ē rōnabile. Nā s̄m btm̄ Greg. Verꝰ ordo cōso/
latōis ē vt cū volumꝰ aliqueȝ a merore suspēdere p̄rio studeamꝰ luctui eiꝰ

concordare. Vel ideo cā formal' ē dialogꝰ qꝛ in q̄dā pte hꝰ pmi li. phīa i/
troducit fortunā ipm Boetiū alloq̄nte. vbi incidit quedā figura tropi q̄
vocatꝛ ethopeia .deq̄ dicit grecismꝰ. Ac introducit aliq̄s ethopeia loq̄n
tes. Ut cū fortuna loquitꝛ Boetiꝰ ipse. Vl' pt dici fm cōitꝛ loq̄ntes ꝙ cā
formal' tractādi ē q̄ntuplex. diffinitiua diuisiua ꝓbatiua. improbatiua.
exēploꝝ positiua. sicut videbitꝛ in li. Cā final' huiꝰ libri est vt ipso ꝯgnito
nosipsos ⁊ q̊slibet alios aduersitatib⁊ ⁊ tribulatōe positos phica ꝯsolati/
one tueamur. ⁊ ne extollamur i ꝓspis ⁊ depmamur i aduersis Tertio
videndū ē de titulo hꝰ libri ⁊ de eiꝰ expōne. Vn̄ sciēdū ꝙ titulꝰ fm Re/
migiū sup Donato ē clauis siue igressus opis seqūntꝭ. Et dr titulꝰ a titā
qd ē sol. sic em̄ sol illūinat mōm sic titulꝰ libꝝ. Et ꝑponitꝛ titulꝰ li. ad com
mēdatōez opis ⁊ ad laudē auctoris. Est ḡ titulꝰ pn̄tꝭ libri talis. Anitij.
Maulij Torq̄ti. Seuerini Excōsulis Patricij Ordinarij Boetij viri il
lustris incipit lib̄ d ꝯsolatiōe phie Sꝫ q̄ritꝛ q̄re tot ꝓpria noīa ponuntꝛ
in titulo Dicūt aliq̄ ꝙ forte ꝯsuetudo fuit romanoꝝ vt sic noīa ascriberēt
suoꝝ auoꝝ ⁊ pdecessoꝝ Vl' alitꝛ pt dici ꝙ plura noīa ponuntꝛ i titulo ꝓpt
honorē ⁊ laudē ipsiꝰ Boetij. qꝛ fm Senecā i li. d clemētia ad Neronem:
Multa cognoīa honori data sūt. Sic em̄ vilis ꝑsona nō vult noīari nisi
i vno noīe. qꝛ q̄nto plꝰ noīatꝛ tāto plꝰ ꝯgnoscitꝛ ⁊ tāto magꝭ sordescit. Sic
honesta ꝑsona vult noīari ꝑlib⁊ noīb⁊ vt sic magꝭ inotescat ⁊ clarescat aliijs
sua forma. nā oē bonū in cōe deductū magꝭ elucescit Expoītꝛ aūt titu
lus sic. Boetiꝰ dictꝰ fuit Anitiꝰ a q̊dā nobili romāo sic dicto d cꝰ gene
re ipse fuit. Vl' dictꝰ Anitiꝰ q̄si inuictꝰ. ab a qd ē sine et nicos victoria.
Nunq̄ em̄ Boetiꝰ vinci potuit vt flecteretꝛ a iure ad iniusticiā sic ipse testa
tur q̄rta ꝓsa hꝰ pmi libri dicēs Nūq̄ a iure ad iniuriā me q̄sq̄ ꝯtraxit
Scdo Boetiꝰ dictꝰ fuit Mauliꝰ. qꝛ d generatōe maulioꝝ fuit q̄ erāt
nobiles romāi Tertio boetiꝰ dictꝰ fuit Torq̄tꝰ a q̊dā nobili romāo sic
dicto q̄ cū singulare bellū inīret cū q̊dā d gallia ipm deuicit ⁊ torquem i
collo hn̄tez sibi abstulit. cuiꝰ rōne fuit dictꝰ torq̄tꝰ. de cuiꝰ genere fuit bo
etiꝰ Quarto boetiꝰ dictꝰ fuit Seuerinꝰ a seueritate. Seuerꝰ em̄ fuit cū
Theodorico regi gothoꝝ se opposuit. Vel dictꝰ fuit seuerinꝰ q̄si sequens
veritatē. Nūq̄ em̄ in iudicijs vl' amore vel odio flecti potuit a veritate
Quito Boetiꝰ dictꝰ fuit Excōsul q̄si vnꝰ ex ꝯsulib⁊ romanoꝝ. vl' excon
sul q̄si extra cōsulatū positꝰ quē priꝰ habuit. Excōsulares dicebantꝛ q̄ iā
deposuerāt ꝯsulatū. ⁊ licꝫ ab honore ꝯsulatꝰ cessarēt. tn̄ postea plꝰ alijs i
magna reuerētia habebātꝛ Sexto dictꝰ fuit patriciꝰ a nobilissimo roma
no sic dicto. de cuiꝰ genere fuit Boetius. Vl' alio mō patricij dicebantꝛ
nobiles romani q̄ ꝓuidebāt reipublice sic pr̄ filio. q̊ꝝ noīa scpta erāt au/
reis litterꝭ. Et io dicebantꝛ pr̄es. de q̊ꝝ nūero fuit vnꝰ Boetiꝰ ꝓpt qd di/
ctus fuit patriciꝰ Septio dicebatꝛ ordinariꝰ. qꝛ rēpublicā ordinauit Vl'
aliter Ordinarij dicebantꝛ q̄ rāte dignitatꝭ erāt vt q̊libet ordie digni eēnt.
⁊ sic fuit boetiꝰ. Octauo noīe ꝓprio dictꝰ fuit Boetiꝰ. qd interꝑtatur

adiutor. qr in necessitate paupib⁹ subueniebat. ¶ Quarto vidẽdũ ẽ de cã intitulatõis hui⁹ libri. Intitulat̃ iste lib de ꝯsola. phica. Ubi sciendum phica ꝯsolatio dr rõnabil̃ demõstratio. declarãs d cui⁹ amissiõe ñ ẽ dolẽdũ. ⁊ de cui⁹ possessiõe ñ sit gaudẽdũ. ⁊ qr h̃ ptractat̃ in pñti li. iõ sic intitulat̃. ¶ Quito vidẽdũ ẽ d generali sũma h⁹ toti⁹ li. Ubi sciẽdũ ꝙ boeti⁹ ĩ h̃ li. oñdit bona tpalia eẽ trãsitoria ⁊ ñ ꝯsistere totalr in eis totalẽ ⁊ verã felicitatẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ ẽ dolẽdũ d eoꝝ absentia. nec gaudẽdũ de eoꝝ pñtia. et neminẽ debere extolli in ꝓspis. nec depmi i aduers̃ Oñdit̃ etiã in pñti li. qd sit sũmũ bonũ. vbi sit sitũ. ⁊ quõ ad ipm ꝑueniat̃. Etiã oñdit̃ ꝙ bõi sp sũt potẽtes. ⁊ mali sp sũt ipotẽtes. ⁊ ꝙ bonis nũꝙ desũt sua pmia. malis nũꝙ sua supplicia. Post h̃ oñdit̃ qd sit diuia puidẽtia. qd casus. qd fatũ. qd libeꝝ arbitriũ. Et põit boeti⁹ rõnes qb⁹ ꝓbat liberũ arbitriũ nõ posse stare cũ puidẽtia diuina. ⁊ ponit qrũdã falsã solutionẽ ⁊ eã ĩpbat. Postea oñdit verã solutõez quã rõib⁹ ꝯfirmat. ¶ Ista ⁊ alia plura pulcra determinant̃ in hoc li. sicut patebit in sequẽtib⁹.

Anicij Maulij Torquati Seuerini Boetij Ordinarij Patricij viri excõsulis de ꝯsolatõe phie liber primus incipit

Metrũ primum heroicũ elegiacum.

Armina qui quõdã studio florente pegi
Flebilis heu mestos cogor iire modos

Pñs lib Boetij prima sui diuisiõe diuidit̃ in qnꝙ ptes fm ꝙ ponit qnꝙ libros ptiales qs ꝯtiet. In prio ꝯqrit̃ se miserijs subiectuz. In scdo ponit remedia ꝯsolatiua. In tertio determiat de vra felicitate in q sit sita. ⁊ quõ ad eã ꝑueniat̃. In qrto mouet qsdã qstiões ipi phie. In qnto determiat d casu ⁊ puidentia diuina. Prim⁹ liber icipit ibi. Carmia. Scds liber icipit ibi. P⁹ hec paulisper. Terti⁹ ibi. Iã cantũ illa finierat. Quart⁹ ibi. Hec cũ phia. Quit⁹ ibi. Dixerat orõnisꝙ cursũ Quid ⁊ d q agat̃ i qlib3 libro ptebit loco suo Prim⁹ liber diuidit̃ i xiij. ptes. qr h⁹ primi li. sũt septẽ metra ⁊ sex ꝓse que ptes patebũt. Que aũt sit materia ⁊ itẽtio cuiuslibet pt3 silr patebit ¶ Notandũ aũt ꝙ primũ metꝝ h⁹ primi libri vocat̃ elegiacũ. Est aũt metrum elegiacũ qd ꝯstat ex vno vsu exametro. i. sex pedũ. ⁊ alio pẽthametro. i. qnꝙ pedũ. Et dr elegiacũ ab eleyson qd ẽ miseri. Elegia eĩ ẽ miseria. Metꝝ eñi elegiacũ inuẽtũ fuit p describẽda miseria. ꝙuis eo hodie aliq vtunt̃ ad alia describẽda. Uñ Horati⁹. Uersib⁹ ipiter iũct3 qrimõia primũ. Post etiã iclusa ẽ voti snia ꝯpos. Quis aũt fuerit adinuẽtor tal̃ metri elegiaci. dubitat̃. Uñ Hora. Quis tñ exiguos elegos emiserit auctor. Grãmatici certãt ⁊ adhuc sub iudice lis ẽ. Et diuidit̃ hoc primũ metꝝ ĩ qttuor ptes Prio boeti⁹ deplãgit statũ sue miserie ex pte ꝑmutatõis studij ¶ Scdo ex pte defect⁹ corpal̃. Tertio ex pte ꝓlõgatõis vite miserabilis. ¶ Quarto apostrophat ꝯ suos amicos. scda ibi. Gl'ia felic3. tertia ps ibi. Mors hominũ felix. qrta ibi. Quid me felicẽ. ¶ Prio fac̃ qd dictũ est. scdo appro

bat dictũ suũ ibi Ecce mihi lacere. Dicit p̄io. Ego boetiꝰ q̄ q̄ndā tp̄e ꝓ
speritatis studio meo florēte pegi .i. ꝯposui carmia sup. delectabilia ꝛ io-
cūda, nūc tp̄e aduersitatis flebil'. i. dignꝰ vt defleā. Uel flebil' .i. tristis co-
gor inire .i. inchoare mestos modos .i. tristia metra de mea miẜia. ¶ No-
tādũ sicut dictũ fuit priꝰ Boe. vtit' i h̄ libro tā ꝓsa q̄ȝ metro. metro q2 tal'
modꝰ scribēdi magis fuit ꝯueniēs sue materie. sicut em̄ potio curatiua q̄
amara ē delectabiliꝰ sumit' si fuerit aliq̄ dulcedie ꝑmixta. sic rōnes p̄hie in
ꝓsa tradite libētiꝰ a boetio suscipiũt' si fuerit iocūditate metri dulcorate Et
iō boetiꝰ nūc vtit' metro nūc ꝓsa q2 alternatis vti delectabiliꝰ ē, vñ autor
boetice. Qd̄ sapit insipidũ viciosa freq̄ntia reddit. Itē no. ꝙ boe. potius
icipit libꝝ suũ a metro q̄ȝ a ꝓsa. q2 modꝰ scribēdi metricꝰ magis fuit vsita-
tus apd̄ antiq̄s q̄ȝ ꝓsaicꝰ Ul' iō q2 metꝝ ē delectabiliꝰ ꝓsa. vt g̃ magꝭ alli-
ciat audiētes ad suũ libꝝ. iō i pricipio li. sui vtit' metro. Itē nota circa lrāȝ
ꝙ carmia vno mō dicũt' scripta metrica certis pedibꝫ mēsurata. Alio mō
dicũt' q̄cũq̄ȝ dicta vl' scripta etiā ꝓsaica q̄ sūt d̄ re delectabili. Boe. āt flo-
rēte studio ꝯposuit vt plimũ carmia ꝓsaica d̄ re delectabili. Edidit em̄ q̄-
dā carmia p̄hica q̄dā logicalia. q̄dā theologicalia sicut pȝ r̄spicienti eiꝰ di-
uersos li. Tp̄e āt aduersitatꝭ cogebat' boe. ad ꝯponēdũ carmia metrica tri-
stia ¶ Itē no. studiũ ē vehemēs applicatio ai ad aliq̄d agēdũ cũ bona vo-
lũtate. dico cũ bōa volũtate. q2 i maliuolā aiaȝ ñ itrabit sapia. hec salomō.
Et ꝑfectio discipli i tribꝫ ꝯsistit ex boe. de disci. scola. i attētōe. docilitate.
ꝛ beniuolētia. hōi em̄ nolēti sciaȝ. ꝛ vt opȝ studēti. ipossibil' ē possessio bōi
Eustratiꝰ. i. eth. ¶ Itē no ꝙ duplex ē studiũ florēs ꝛ aridũ ad studiũ flo-
rēs tria exigũt'. Prio req̄rit' iuuētꝰ. q2 iuuenes ꝑspicatiores sūt senibꝫ. se-
nes āt magis sūt imemores. Scd̄o req̄rit' hitꝰ necessarioꝝ q2 na ta ꝑ se ñ
ē sufficiēs ad speculādũ. sȝ opȝ necessaria existere. ex. iiij. eth. Tertio req̄rit'
ai trāq̄llitas q̄ ꝯtigit ꝑ sedatōȝ passionũ. q2 aia i q̄ete ꝛ residētia fit prudēs
vij. p̄hicoꝝ. Ubi em̄ passiōes dñant' ibi itellectꝰ obscurat'. Iō boe. i fine
hꝰ p̄mi hortādo nos ad fugā passionũ di. Gaudia pelle. pelle timorē Spēq̄ȝ
fugato nec dolor adsit Nubila mēs est vinctaq̄ȝ frenis. hec vbi regnant.
Studiũ āt aridũ ē ad qd̄ ꝯcurrũt opposite ꝯditōes. s. senectꝰ. necessarioruȝ
defectꝰ. ꝛ ai ꝑturbatio. ¶ Nota ꝙ ꝟsus d̄ miseria dicũt' mesti mōi. dicũt'
em̄ mōi a modulādo. q2 pedibꝫ modulāt'. ꝛ dicũt' mesti rōe matie. q2 sūt d̄
tristi matia. s. aduersitatis. ¶ Nota ꝙ i p̄mis duobꝫ ꝟsibꝫ notat' ātithesis.
.i. ꝯpositio d̄r em̄ i p̄io ꝟsu quondā pegi cui ꝯriat' i scd̄o ꝟsu cogor inire.
.i. ichoare. Itē d̄r i p̄io ꝟsu florēte studio cui ꝯriat' i scd̄o flebil'. Itē d̄r in
p̄io ꝟsu carmia sup. iocũda cui ꝯriat' i scd̄o mestos modos ¶ Itē notādũ
ꝙ boe. rōnabil'r deplāgit statũ suũ ex ꝑte ꝑmutatōis studij p̄hici qd̄ ꝟsũ
fuit i studiũ poeticũ q̄ nūc cogebat' vti. Proposuit ei boe. dolorē suũ me-
trice ꝯscribere ꝛ nō p̄hice ꝯsolari. Nā studiũ p̄hicũ ē studiũ ꝟitatis. q2. ij.
metha. vocat p̄hiaȝ sciaȝ ꝟitatis recte se hȝ studiũ āt poeticũ ē studium
falsitatꝭ Nā ex ꝓhemio meth. fm ꝓuerbiũ mētiũt' mlta poete. Itē ꝑ stu-
diũ p̄hicũ acq̄rit' ꝟitudo ex. x. eth. ꝑ studiũ āt poeticũ falsitatis certitudo
ex. ij. methaph.

Metrum primū

Ecce mihi lacere dictāt scribēda camene
Et veris elegi fletibꝰ ora rigāt

¶ Hic boetiꝰ approbat dictū suū. Dixit ei ꝙ cogat̄ inire mestos modos hͦ ipe pbat. scđo rñdet q̄stiōi ibi. has saltē Prio dic. Bñ dix i ꝙ cogor inire mestos modos Ecce demōstratio hꝰ ad sensū Nā camene id ē muse poetice. lacere. i. lacerātes mētes hoim. ille dictāt mihi dicta scribēda supple carmia metrica ꝛ elegi. i. vsus mifie q̄s muse dictāt. illi rigāt id ē hūectāt ora. i. faciē meā veris fletibꝫ. ¶ Notādū ꝙ sm poetas nouē fingunt̄ fuisse muse i mōte elicōe iuxta fontē cabellinū đ q̄ fōte loq̇t Persiꝰ in pricipio primi libri sui dicēs Fōte cabellino ꝛc. Que muse fingunt̄ poetę mistrasse sciaꝫ ꝯponēdi carmia metrica Et iste muse poetice vocabātur camene q̄i canētes amene eo ꝙ mētū delectāt hoies rōne metri. Nota ꝙ ille muse poetice dicūt̄ lacere actiue qꝛ lacerāt. i. distrahūt mētes hoim subijciētes ipas diuersꝭ passiōibꝫ nūc passiōi amorꝫ. nc doloris sicꝑꝫ ꝑ Ouidium đ amore tractātē ꝛ ꝑ alios poetas. Vel dicunt̄ lacere passiue rōne poematū suoꝝ q̄ poemata dñr lacera qꝛ ñ sꝫ firmitate rōis stabilita. Ubi notādū ꝙ q̄dā carmia dñr itegra q̄dā lacera. Integra sꝫ carmia phica nulla falsitate ꝑmixta. sꝫ firmitate rōnū stabilita ꝛ aīm firmāt Lacera sꝫ carmia poetica q̄ ñ istruūt hoiēꝫ nec ꝯsolāt̄. sꝫ lacerāt. i. distrahūt mētes hoiꝫ nūc reducēdo hoi ad mēoriā voluptates. nunc dolorē. nūc alias passiōes. ¶ Itē notāduꝫ vsꝰ elegi pricipalr iuēti fuerūt ꝓpt miſiā đscribēdā. ꝛ qꝛ hos vsus muse dicebāt Boetio ꝑ q̄s boetiꝰ magis suā mifiā rđuxit ad mēoriā q̄ꝫ ꝑ eos ꝯsolaret̄. iō elegi erāt cā ipi boetio vi fletꝰ. ¶ Itē notādū duplex ē fletꝰ. adulatoriꝰ ꝛ verꝰ. Adulatoriꝰ q̄ ē fictꝰ q̄l ē fletꝰ amasie. Si ei dixerit amasiꝰ ad amasiā ñ diligis me. ipa icipit flere. q̄re. vt ꝑ fletū firmiꝰ ipm possit tenere. cuꝫ āt nūmos ñ pofit extorq̄re ab ipo. vt Vade garriote ñ noui te. Aliꝰ ē fletꝰ verꝰ q̄ ex vo cordis dolore ꝛ ex va pietate ꝓcedit. ꝛ ad talē fletū boetiꝰ ꝓuocatꝰ fuit ꝑ musas dictātes sibi carmia. Notādū ꝙ hͨ dictō elegi p̄t expōi duplr. vno mō ꝙ teneat̄ noiatiue. ꝛ tc ē sensus. elegi. i. vsus mifie rigāt ora mea fletibꝫ. Alio mō ꝙ teneat̄ genitiue. ē sensus. camene rigāt veris fletibꝫ ora elegi. i. miseri hois. qꝛ elegꝰ. a. ū. miserarū. sm huguitōeꝫ

Has saltē nullꝰ potuit ꝑuicere terror
Ne nostꝛ comites ꝓsequerent̄ iter.

Hic bo. rñdꝫ tacite qōni. Quereꝫ aliq̇s quō muse dictāt tibi carmia scribēda cū sis in exiliū relegatꝰ qꝛ itrastis sine oī comitiua. Ad hͦ rñdet Boe. Lꝫ oēs amici mei dereliq̇rūt me i exilio ꝓpter tiorē ipialē. tñ has musas nullꝰ error ipialꝭ potuit vicere q̇n comites seq̄rēt̄ nrm iter vsq꞉ i exiliū dictātes nob carmia. Notādū lꝫ bōa exteriora pñt auferri ab hoie ꝑ violētiā sic ꝑ furtū. ꝑ rapinā. ꝑ icēdiū. tñ scia ñ p̄t auferri ab homine non em̄ scientia violentia aufert̄. nec vetustate consumit̄. nec tristicia minuitur. Unde Seneca. ix. epl'a ad Lucillum recitat ꝙ cū stilbō capta pr̄ia. amissis liberis. amissa vxore sua. ꝛ alijs bonis. solus

ab incēdio exierat. Requisit⁹ fuit a Demetrio. nūqd oīa pdidisset rñdit. Nihil pdidi. sȝ oīa bōa mea mecū sunt. iusticia vt⁹ ꝛ prudētia. ꝛ hoc innuit boeti⁹ dicēs. Musas se nō reliq̄sse. Vñ etiā Alan⁹ de plāctu nake de sciā dic̄. Sup oēȝ possessionē generosa emanat possessio q̄ sparsa colligit. erogata reuertit. publicata suscipit incremētū. p quā nobil' thesaur⁹ secretis penetralib⁹ nascitur. effect⁹ eterne delectatōis acq̄ritur. Hec ē sol p quē mēs diescit a tenebris. cordis ocl'os deliciosa aīi padisus. hec imortalē ex mortali fac. ꝛ caducū hoīeȝ in deū deifice mutatōis autoritate cōuertit. ¶ Nota circa hāc dictiōēȝ saltim ꝙ tres dictōes pferri pñt p tim. q̄ deberēt pferri p tem. vñ pferim⁹ saltim p saltem. timp⁹ p tēp⁹. extimplo p extēplo. q̄d est ꝯ huguitionē q̄ dicit. Tim tria detestor extimplo timpora saltim.

¶ Hic Boeti⁹ ꝯplāgit statū suū ex parte defect⁹ corpalis. Et p͞rio pponit eū in generali. secūdo in spāli. secūda ibi. venit em̄.

Gl'ia felicis olim ꝛ viridisq̄ȝ iuuēte
Solantur mesti nūc mea fata senis

Dic p͞rio q̄ndā ꝯsolabātur me gl'ia felicis. i. psp̄e iuuētutis. ꝛ gl'ia viridis iuuēte. i. delectabilis iuuētutis sȝ nūc fata. i. euēt⁹ mesti senis. i. tristis senectutis solant. i. ꝯsolātur. mea. i. meā pte. q. di. pri⁹ ꝯsolabar dulci iuuētute. nūc aūt cōsolor tristi senectute. Scdm̄ illā sniaȝ sic expōit l'ra. Gl'ia felicis iuuente id ē psp̄e iuuētutis. viridis. i. delectabilis iuuētutis oli. i. q̄ndā supple ꝯsolabat me. nūc fata. i. euēt⁹ mesti senis. i. tristis senectutis. solant mea id ē meā ptē. ¶ Notādū ꝙ cōiter illa l'ra alr exponit. referēdo eā ad musas poeticas sic Camene q̄ q̄ndā tpe iuuētutis erāt gl'ia felicis. ꝛ viridis iuuētutis q̄d dr̄ p tāto. q2 iuuenes olim solebāt informari in arte poetica. in q̄ pficientes gloriabant in vsu metroꝝ ꝛ richmoꝝ. nūc aūt camene solātur mea fata inquā mesti senis. Notādū ꝙ felix iuuēt⁹ ē q̄ bonis exteriorib⁹ ē adornata. De q̄b⁹ bonis loq̄tur Aristo. circa principiū libri de bona fortūa dicens. Sine reb⁹ exteriorib⁹ q̄ꝝ fortūa ē dn̄a. nō ꝯtingit eē felicē. sed viridis. i. delectabilis iuuēt⁹ ē illa q̄ ē bonis nature decorata. s. fortitudine. pulcritudie. ꝛ agilitate. Vñ Aristo. i Ethi. Nō oīno felix est q̄ specie turpis aut solitari⁹ aut carēs plē. ¶ Nota ꝙ boeti⁹ repñtat in se statū miserie cū dr. Fata mesti senis se ꝯsolari cū mīme hoīeȝ ꝯsolant sed magis ꝑturbāt Etiā cū dr musas poeticas se ꝯsolari silr repñtat statū misie. q2 muse poetice n̄ cedēt alicui in solatiū sed poti⁹ in alimentū doloris. ¶ Itē de significationib⁹ fati ponit Huguitio duos vsiculos dicēs. Constellatio mors p̄ce responsaq̄ȝ deoꝝ. Euent⁹ reꝝ signant noīa fati.

Hic Boe. declarat i spāli defectū corpalē dicēs. Vñ dico ꝙ fata meste senectutis nūc ꝯsolant me. em̄ p q2 senect⁹ iopina. i.

Venit ei ppperata mal' iopina senect⁹
Et dolor etatem iussit inesse suam
Intempestiui fundunt vertice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis

Prosa prima

inopinata p apocopā pperata. i. festiata veīt i mal'. i. cū suis mal' ꝛ icōmodis. ꝛ dolor supple quē patior iussit iesse. i. iduxit mihi suā etatē. Per qḋ innuit ꝙ ñ solū etas iducit dolorē. ſ ecōuerso dolor iducit ꝛ causat etatez et seniū. Et tūc boe. pōit duo sig sue senectutis dicens. Cani supple capilli intepestiui. i. añ debitū tps fundunt vtice. i. i capite meo. Aliō signū senectutis ibi ꝙ cutis mea laxa. i. soluta tremit corpe effeto. i. carne ꝯsūpta ꝛ euacuata ¶ Nota ꝙ hoies senē multa incōmoda circūueniūt. Nā pellis eiꝰ ꝯtrahit cor eiꝰ ꝯcutitur pulmo eiꝰ debilitat. lūbi eiꝰ indurant. dorsū icuruatur. mēbra tremūt. Vñ poeta dixit. Optamꝰ seniū dū venerit ē male vētū. Hoc ē gibbosū surdū cecūqꝫ morosū. Propter h ōt Boe. ꝙ senectꝰ venit mihi cū suis mal'. ¶ Notādū circa illā pte. ꝛ dolor etatē. ꝙ triplex ē cā senectutis. s. etas. ifirmitas ꝛ aduersitas. Senectꝰ q̄ iducit p etatē naturalē q̄ aūt inducit p ifirmitatē vl' aduersitatē accidētal' ē q̄lis senectꝰ fuit in boetio q̄ senuerat ꝓpt mltitudinē doloris ꝛ tristicie ¶ Notādū ꝙ canicies boetij fuit intēpestiua. Huguitio ōt. Intēpestiuū ē q̄ḋ ē incōgruū. i cōueniēs inutile vel sine tpe. Vñ intēpestiuū ōr illḋ q̄ḋ ñ hꝫ ydoneū tps vl' q̄ḋ nō ē cōueniēs p tpe. Et qꝛ boetiꝰ iuuenis erat etate ꝛ cū senuerat ex aduersitate iā canicies eiꝰ fuit itēpestiua. ¶ Nota ꝙ i iuuenibꝫ cutis ē densa ꝓpter mltitudinē sanguis ex q̄ sanguie generatur caro Sꝫ qꝛ sanguis diminuitur i senibꝫ. diminuitur etiā caro i eis. iō cutis senū ē laxa. ¶ Notandū circa h vocabulū effeto ꝙ ipm tractū ē a mulieribꝫ pgnātibꝫ q̄ cuz pepererint dicunt effete. i. fetu euacuate Vñ ōt Huguitio ꝙ fetꝰ ē natus mulieris adhuc i vtero exñs. ꝛ ōr a foueo eo ꝙ ibi foueatur. Iñ fetꝰ. a. ū. id ē plenꝰ a. um. Iñ effetꝰ. i debilis q̄si sine fortitudie viriū vel viribꝫ euacuatꝰ. Iñ fetosus. a. ū. i. pleꝰ fetu. Vñ ōt ps. Oues eoꝝ fetose. i. plene fetu Et senes pñt dici effeti q̄i extra fetū positi. qꝛ senectꝰ ñ ē apta ad generandū fetū

Mors hoiꝫ felix q̄ se nec dulcibus
annis Inserit ꝛ mestis sepe vocata
venit Heu heu q̄ surda miseros a
uertitur aure Et flētes oculos clau
dere seua negat Dū leuibus male
fida bonis fortūa faueret Pene ca
put tristis merserat hora meū Nūc
qꝛ fallacez mutauit nubila vultum
Protrahit igratas ipia vita moras

Hic boe. deplāgit statū ex pte duratōnis vite miserabil'. Et prio pmittit q̄ mors hoim sit felix ꝛ q̄ ñ. Et ōt sic. illa mors hoīm est felix q̄ nec inserit. i. nō imittit se dulcibꝫ annis i. tēpibꝫ ꝓsperis cū delectat hoiez viuere. ¶ Simil'r illa mors est felix q̄ sepe vocata venit mestis supple ānis. i. tristibꝫ annis aduersitatis miseri cōsueuerūt vocare mortē. Tūc oñdit q̄ mors hoīm sit crudelis dicēs. heu heu surda q̄ aure. i. reclusa aure. seua mors. i. crudelis. auerti t. i. spnit miseros hoies ꝛ negat. i. ñ vult claudere flētes oculos coꝝ q̄si dicat crudelis mors

ē q̄ nō ꝑmittit miseros mori. ⁊ dr claudere flētes oculos ꝑ hoc ī nuēs ꝙ in morte oculi hoim claudunt. Et tūc Boe. deplāgit ꝓlōgatōez sue vite di cēs. Dū fortuna malefida .i. ꝑfida mihi faueret .i. arrideret. leuibꝫ .i. transi torijs bonis tristis hora sup. mortis pene merserat .i. oppsserat meū caput q̄si dicat tpe ꝓspitatꝭ sꝫ accelerauit mors opprimere me. nūc aūt qꝛ fortuna nubila .i. aduersa mutauit fallacē vultū. ipia .i. misera vita ꝓtrahit .i. ꝓtra hat moras supple viuēdi. ingratas .i. odiosas mihi. qꝛ ꝓpter miseriā tedebat ipm boetiū viuere. ¶ Notādū ꝙ lꝫ ſm vulgares ⁊ ſm apparētiā hec snia d̄ morte felici ⁊ crudeli videat̄ vera. tn̄ ſm rei ṽitatē ē falsa. qꝛ mors etiā tē pore ꝓspitatꝭ pōt eē bona. Nā ſm Sen̄. Optimū ē mori cū delectat vi uere ⁊ tpe aduersitatꝭ pt mors eē mala. qꝛ aduersitas sepe iduc̄ dspatiōez Boetiꝰ āt repn̄tādo statū miseri hoīs hāc sniaꝫ pōit tāq̄ verā. ¶ Notādū ꝙ mors vl' ꝯpat̄ ad vitā pn̄tē vl' futurā. p̄io mō illa vita dr̄ felix q̄ fugit ptē ꝓspitatꝭ ⁊ accelerat tpe aduersitatꝭ. Si āt ꝯpat̄ mors ad vitā futurā tūc ipa pt dici bōa ⁊ mala tpe ꝓspitatꝭ ⁊ etiā aduersitatis. qꝛ si mors duc̄ ad gl'iaꝫ dr bōa si ad penā dr mala. ¶ Notādū ſm remigiū sup donatū. heu aliqn̄ ē monasillabū aliqn̄ dissillabū sicut metri necessitas req̄rit. vn̄ ī ꝓposito ē dissillabū dicēdo. heu heu q̄ surda miseros auertit̄ aure. ¶ No tādū ꝙ h̄ ṽbū auertor qn̄q̄ ē passiuū ꝯstructū cū ablatiuo mediāte ꝓpōe vt dicēdo auertor a te. ⁊ ē idē q̄d remoueor aliqn̄ ē ṽbū deponēs ꝯstructū cū actō vt dicēdo auertor te. ⁊ tūc idē ē q̄d spno te. ⁊ sic accipit̄ in ꝓposito cū mors auertit̄ .i. spnit miseros. Unꝰ. In vi passiui notat auertor remoue ri. Si sit deponēs auertor spnere sig̃t ¶ Notādū boe. appellat fortunā ma lefidā. qꝛ ē deceptiua. vn̄ Sen̄. Neminē aduersa fortūa ꝯminuit nisi quē fortūa dcipit Et alibi Sen̄ Fortūa nemī fidē ſuat nulli semel obesse ꝯtē ta ē quē nimiū fouit hūc stultū facit. Nota fortūe bōa dicūt̄ leuia qꝛ trāsi toria. n̄ eñ ꝑdurāt circa hoīez ſm Sen̄. Nō n̄ ē tuū q̄d fortūa fec̄ eē tuū Donū eñ q̄d dare potuit. potuit ⁊ auferre ¶ Notādū ꝙ boe. appellat for tunā nubilā .i. obscurā siue cecā. d pīgebat̄ ei antiq̄tꝰ fortūa ceca. qꝛ ex iꝓ uisu accedit ⁊ recedit. vl' qꝛ cecū reddit hoīez extollēdo eū ī ꝓspis ⁊ depmē do ī aduersꝭ. ¶ Notādū ꝙ boetiꝰ dr fortunā oli circa se mutasse fallacē vul tū. qꝛ fortūa oli depingebat̄ duplici facie. anteriori alba. posteriori āt pte nigra. ꝑ albā designat̄ ꝓsperitas. ꝑ nigrā aduersitas. mutauit ergo fortūa circa boe. fallacē vultū ꝓspitatis postea ostēdit ei vultū aduersitatis.

¶ Hic boe. deplāgit statū misie sue apo strophando ꝯ aicos

Quid me felicē totiēs iactastis aici.
q̄ cecidit, stabili nō erat ille gradu.

di. O aici mei q̄d .i. ꝓpter q̄d iactastis .i. iactādo dixistis. me totiēs felicē. frustra eñ h̄ dixistis qꝛ felicitas mea nō erat stabil'. q̄d pꝫ ex h̄ qꝛ cecidi et ītē q̄ cecidit de ꝓprietate ī aduersitatē nō erat ī stabili g̃du ꝓsperitatis.

¶ Notādū duplex ē felicitas. politica q̄ ꝯsistit ī bois extioribꝫ. ⁊ tal' nō ē stabil'. sicuti nec bōa extiora Alia ē felicitas specl'atiua q̄ ꝯsistit ī actu sapie

Prosa prima

l i speckatõe sñaꝝ sepataꝝ. ⁊ tal' felicitas ẽ stabil' ⁊ imutabil' cũ sit bonuꝫ optimũ pulcerrimũ delectabilissimũ ex pmo eth. ¶ Seq̃t psa. i. pmi li. Ecdũ mecũ tacitꝰ. Hic icipit psa pria hꝰ pmi li. i q̃ boe. itroduc̃t phiaꝫ sup suã miſiã ꝯsolãtẽ ¶ Ubi nota q̧ boe. dolẽs ⁊ ipa phia ipm ꝯsolãs nõ sũt aliud nisi animꝰ dolẽs ex oppressiõe sensualitatꝭ ⁊ rõ ꝯsolãs ex vigore sapie. ⁊ diuidit'. Prio ostẽdit boe. quõ phia sibi ap/paruit. scdo q̃d circa ipꝫ egerit. scda ibi. Que vbi poeticas musas primo scribit apparitõꝫ phie q̊ ad tps ⁊ ad locũ. ⁊ describit eiꝰ dispõeꝫ q̊ ad vul-

Ec dũ mecũ tacitꝰ ipe rẽpu tarẽ: q̃rimoniãq̧ lacrimabi lẽ stili officio designarẽ. asti tisse supra v̄ticẽ visa ẽ mulier. reuerẽ di admodũ vultꝰ. ocul' ardẽtibꝰ ⁊ vl tra cõeꝫ hoĩm valẽtiã pspicacibꝰ co/ lore viuido atq̧ i exhausti vigoris. q̄ uis ita eui plẽa foret vt nllo mõ nr̃e crederet etatis. Statura discretõis ãbigue. Nã nũc q̃dẽ ad cõeꝫ sese ho/ minũ mẽsurã cohibebat. Nũc vero pulsare celũ sũmi v̄ticis cacumine videbat. Que cũ caput altiꝰ extulis set ipm etiã celũ penetrabat. sese re/ spicientiũq̧ hoĩm frustrabat' intuitꝰ

tum. q̊ ad aspectũ. q̊ ad colorẽ ⁊ vigorẽ. et q̊ ad etatẽ. Secũdo describit phiaꝫ q̄ntũ ad hitũ extiorẽ. Tertio q̊ ad ornamẽta ⁊ isignia q̃ maib⁊ gestabat. scda ibi Uestes erãt. tcia ibi. Et dextera q̃dẽ Dicit prio. Dũ ego boe. hec q̃ s̄ i metro dixi tacitus mecũ r̄putarẽ. i. cogitarẽ. ⁊ q̃rimoniã la/crimabilẽ. i. puocãtẽ ad lacrimas designarẽ. i. describereꝫ officio stili. visa ẽ mihi mulier astitisse s̄ v̄ticẽ. i. s̄ caput. admodũ. i. valde reuerẽdi vultꝰ ocul' ardẽtibꝰ ⁊ pspi/cacib⁊. i. claris vltra cõem valẽtiã hoĩm. i. vltra hoĩes q̃ apparuit in colo/re viuido. i. delectabili. ⁊ apparuit mihi tãq̧ inexhausti. i. incõsũpti vigoris q̄uis ipa foret ita plena eui. i. duratõis. i. nllo mõ crederet' eẽ nostre etatis statura eiꝰ ambigue. i. dubie discretõis. i. cognitõis. nã nũc. i. ali/qñ cohibebat. i. extẽdebat sese ad cõem mẽsurã hoĩm. i. longitudineꝫ. nũc id est aliquãdo videbat' pulsare. i. attingere celũ. i. cacumine sũmi v̄ticis. q. i. altitudie capitꝭ. q̃ cũ caput altiꝰ extulissꝫ ipm etiã celũ sua longitudine penetrabat. ¶ Notandũ q̧ Boetius describit phiam sibi apparuisse sub specie mulieris. q2 phia apud grecos. et sapientia apud latinos est generꝭ feminini. Uel ideo. quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic phia minꝰ pfectos nutrit facilib⁊ doctrinis. Uel ideo. q2 boetius erat eger. Mulier aũt magis est compassiua ⁊ magis habilis ad consolandum egrum q̧ vir. Nam s̄m Salomonem vbi non est mulier. ibi ingemiscit eger.

Liber primus

¶ Notandū stare ē erecto mō se hr̄e. ⁊ qꝛ phia erigit hoiez ad delectatōes
intellectuales faciēs cadere sensuales. ideo ipa phia describit stetisse. ⁊ dr
stetisse supra verticē. qꝛ phia ē ī aīa intellectiua que nō hꝫ organū in ꝟtice
Nā aīa intellectiua nulli⁹ organi corpal' ē act⁹. vl' dr iō stare supra verticē.
qꝛ de suo cardie elapsa venit. vt dr Boe. iij. ꝓsa hui⁹ primi li. ¶ Notādū

**Vestes erāt tenuissimis filis. sub-
tili artficio indissolubili materia ꝑ-
fecte. q̄s vti p⁹ eadē ꝓdēte cognoui:
suis maib⁹ texuerat. Quaꝝ spēz ve-
luti fumosas imagies solet caligo
q̄dā neglecte vetustatis obduxerat.**

phia dr reuerēdi vul
tus qꝛ suos possesso
res reuerēdos fac. nā
ſm Tulliū sola sapi
encia est q̄ meret ho
nores. Itē ſm Tul-
liū reuerētia ē q̄dam
decēs ac matura gra
uitas q̄ hr̄ ꝑ phiam
ḡ dr reuerēdi vult⁹. ¶ Notādū illō q̊d ē ardēs, ē penetratiuū. ⁊ qꝛ ꝑ rōnez ⁊
intellectū q̄ sūt oculi phie penetram⁹ itima reꝝ ⁊ q̇dditates eaꝝ. iō phia dr
apparuisse ardētib⁹ oculis. ⁊ qꝛ ꝑ phiaz speculamur ea q̄ vulgares ⁊ cōes
nō speculant'. iō dr habuisse oclos ꝑspicaces vltra cōez hominū valētiam
¶ Notādū color viuid⁹ ē color natural' pulcer ⁊ delectabil'. ⁊ qꝛ phia in se
pulcerria ē cū sit res mirabil' ⁊ diuia ⁊ delectabil'. qꝛ mirabiles affert dle-
ctatōes. iō describit' apparuisse viuido colore. Itez phia appuit iexhausti
vigoꝛͫ. qꝛ phia cū sit ꝑpetua exhauriri ñ pt. Vl' iō ē iexhausti vigoꝛͫ. qꝛ
q̄ntūcūq3 hō ꝯg̊scat de phia adhuc restāt plura ꝯg̊scēda. qō pꝫ ex diuer-
sitate opinionū in phia q̄ꝝ vna destruit aliā. Itē qꝛ phia ē eterna. ⁊ p̄cel
serat ipm boe. iō dr eā ñ fuisse sue etatis. ¶ Notādū tres sūt ꝑtes phie eēn
tiales ex. vi. methaph. natural'. mathematica. ⁊ diuia. ſm naturalē phiaz
dr̄ phia se cohibere ad cōez mēsurā hoim inq̄ꜩtū tractat de naꝉalib⁹ q̄ cōi
ter via sensus ꝯg̊scunt' iter q̄ naꝉa hois ē sūmū ad q̊d ꝑueit'. Dr̄ āt phia
pulsare celsū q̊ ad mathematicā. i. q̊ ad astronomiā inq̄ꜩtū tractat de mo-
tib⁹ ⁊ figurͫ astroꝝ. Dr̄ āt penetrare celū q̊ ad methaphisicā inq̄ꜩtū diri-
git i ꝯgnitōez dei ⁊ subaꝝ. ⁊ dr̄ phia frustrare ituitū hoim respiciētiū. qꝛ
ꝑfectā ꝯgnitōez subaꝝ sepataꝝ i hac vita hr̄e ñ possum⁹ Nā sic se hꝫ ocu
lus nocticoracͫ ad lumē sol'. sic itellect⁹ nr̄ ad manifestissima in naꝉa ex. ij.
methaph. ¶ Vestes erāt tenuissimis filis. Hic boe. describit phiaz q̄ꜩtū
ad hitū exteriorē. Pmo q̄ꜩtū ad materiā vestiū. Secūdo q̄ꜩtū ad picturā
vestiū. Tertio q̄ꜩtū ad violētiā vestib⁹ illatā. ⁊ legāt' ꝑtes sil'. Dic primo.
Vestes phie erāt ꝑfecte tenuissimis. i. subtilissimis fil' ⁊ erāt ex subtili ar-
tificio ⁊ ex maꝉia idissolubili q̄s vestes ipa texuerat suis. i. ꝓpriis maib⁹ vti
ꝑ sic ego cognoui eadē phia ꝓdēte. i. reuelāte mihi ī. iij. ꝓsa h⁹ primi. q̄ruꝫ
sup. vestiū speciē. i. pulcritudinē. q̄dā caligo. i. obscura ibnorātia. neglecte
vetustatis. i. negligētie veterum obduxerat. i. obfuscauerat. veluti solet sup-
ple obducere. caligo fumosas imagines. i. stātes in fumo

Prosa prima

Harꝝ in extremo margie. Π. grecū. in supremo xo. Θ. legebaᷓt intextū. Atqꝫ inter vtrasqꝫ lr̄as i scalarum modū gradus q̇dam insigniti videbanᷓt q̇bus ab inferiori ad superiꝰ elementū esset ascensus. Eandem tamen vestem violentoꝝ quorundam sciderant manꝰ et particulas quas quisqꝫ poterat abstulerant.

Tunc ondit q̇d fuerit depictū in vestibꝫ eiꝰ dicens. In extremo margie. i. in iferiori pte harꝝ vestiū legebaᷓt intextū. P. i. practica in supremo supple margie. i. supiori pte vestiū erat in textū. T. i. theorica qđ interp̄taᷓt speculatiua. et inter vtrasqꝫ literas. T. ⁊ P. erāt q̇dā ḡdꝰ isigniti. i. ip̄ssi ad modū scalaꝝ q̇bꝫ a ḡdibꝫ ascēdebaᷓt ab iferiori lr̄a ad supiorē. Tūc tāgit violētiā vestibꝫ illatā dicēs. Eandē vestē absciderāt. i. lacerauerāt manꝰ q̊rundā hoīm violentoꝝ supple faciētiū violentiā ⁊ vnusq̇sqꝫ abstulerat pticulas a veste q̄s poterat auferre. ¶ Notādū ꝙ p vestes phie intelliguntᷓ ptes essentiales ⁊ artes liberales Sicut em̄ corpus vestibꝫ ornaᷓt. sic phia suis ptibꝫ decoraᷓt. Per fila aūt subtilissima intelliguntᷓ p̄cepta phisicalia siue ꝓpōnes phisicales. Sicut em̄ vnū filū in vestibꝫ ordiaᷓt circa aliud. sic ꝓpositio iuxta aliā. q̄ ꝓpositōes dicuntᷓ subtilissime. qꝛ p eas hō subtiliᷓt inuestigat. Dicuntᷓ ⁊ hmōi p̄cepta subtili artificio rōne ornatꝰ v̄boꝝ ⁊ sentētiaꝝ q̄ in eis inueniuntᷓ ⁊ sūt ex materia indissolubili. qꝛ licꝫ a q̇busdā male exprimanᷓt tn̄ in seipsis hn̄t veritatē indissolubilē ¶ Notādū p manꝰ philosophie p q̄s suas vestes texuerat intelliguntᷓ phi q̇ p̄cepta phisicalia ꝯscp̄serunt. ⁊ dicuntᷓ rōnabiliᷓr manus phie. qꝛ nisi fuissent instructi p̄ceptꝫ phicꝫ ea exp̄mere minime valuissent. Notādū ꝙ vestes phie dicuntᷓ fuisse obducta q̄dā caligine. qꝛ tpe Boetij artes ad tātā negligētiā deuenerāt. qꝛ pauci eas curabāt. sꝫ Boetiꝰ eas trāstulit ⁊ exposuit siue ꝯmētatꝰ ē. Vel ideo vestes phie fuerūt fumose. qꝛ ab antiquis obscure fuit tradita phia. ab Empedocle poetice. a Platone enigmatice. ab Aristotile sub v̄boꝝ obscuritate. Notādū quia due sunt ptes p̄ncipales phie. s. practica ⁊ theorica. iō in veste phie erāt due littere intexte. s. p. ⁊ t. P aūt erat in inferiori pte vestꝫ. ⁊ T in supiori p qđ innuiᷓt ꝙ practica phia ē inferior speculatiua ordine dignitatꝫ. Per ḡdus aūt medios q̇ erāt inter vtrasqꝫ lr̄as intelliguntᷓ scie eloq̄ntie q̇ sūt grāmatica. logica. rhetorica. ¶ Notādū ꝙ dꝛ ascēsum fuisse p gradus a practica ad speculatiuā p hoc innuiᷓt ꝙ hō primo debet eē sufficiēter instructꝰ in practicꝫ. vt post ascēdere valeᷓt ꝯtēplatiuis ¶ Notādū q̇d sit scidere vestes phie. illi tm̄ dicuntᷓ vestes scidere phie q̇ putāt hn̄tes vnā scētiam se esse pfectes philosophos sine alijs. Si aūt aliq̇ sciāt vnā artē sine alia dūmodo se ꝯgnoscāt nō eē pfectes phos. tales nō scindūt vestes

phie. vel illi scindūt vestes phie q̄ p extortas expositiones trahūt veras p positiones ad suas falsas opiniones.

Hic Boeti' descri/ bit phiam q̄tum ad insignia et ornamenta que manibus gestabat dicens.

Et dextra quidez eius libellos. sceptrum vero sinistrū gerebat.

Et dextra manus phie gestabat libellos. sinistra vo gestabat id est portabat sceptrum. i. virgam regalem ¶ Notanduz q̄ ois cura et intentio viri sapientis versatur vel circa cōtēplationē sapie q̄ designatur p libellos. vel circa regimen reipublice qd designatur p sceptrum. et qr cōtemplatio sapie potior est q̄ regimē reipublice. ideo phia dr in dextra habere libellos. in sinistra vo sceptrum.

¶ Postq̄ Boetius ostēdit quō philosophia sibi apparuit. Hic ostendit q̄d circa ipsum egerit. Et primo ostendit quō musas poeticas fugauit. Scdo ondit quō ipse de h obstupuit. tertio quō phia sibi appropinquans statū eius deplanxit scda ibi. at ego. tertia ibi. tam illa. Dic primo. Que supple phia. vbi. p postq̄ vidit poeticas musas assistētes nro thoro. id est lecto. qr boeti' tanq̄ eger i lecto decubuit. et cum vidit musas dictātes vba id ē carmia meis fletib' ipa phia paulisp id ē aliq̄tulū cōmota et inflāmata. i. incensa. toruis luminibus. i. crudelibus vel terribilibus oculis inqt. qs pmisit has meretriculas scenicas. i. vmbrosas accedere ad hunc egrū q̄ dolores eius non mō. non tm̄ fouerēt. i. sanarent. nullis remedijs. i. medicamētis. vez. p sed. alerēt. s. dolores ei' dulcib' venenis. He sunt em̄ muse q̄ in fructuosis spinis affectuum passionum necant.

Que vbi poeticas musas vidit nostro assistētes thoro fletibusq̄ meis verba dictātes cōmota paulisp. ac toruis inflammata luminibus. Quis inquit has scenicas meretriculas ad hunc egrū pmisit accedere. Que dolores ei' nō mō nullis fouerēt remedijs. verū dulcibus insup alerent venenis. He sunt eīm q̄ infructuosis affectuū spinis vberē fructibus rōnis segetem necāt hominūq̄ mētes assuefaciūt morbo nō liberant. At si quē pphanū vti vulgo solitū nobis blādicie vre detraherēt min' moleste ferēdū putarem Nihil q̄ppe in eo nostre ope lederētur. Hūc vo eleaticis atq̄ achade

Prosa prima

id ē suffocāt vberē. i. fertilē fructū rōnis. fructib9. i. in fructib9 suis ꝛ men-
tes hoim assuefaciūt morbo ñ liberāt. Tūc alloquitur musas dicēs. O
muse si vestre blādicie detraxissent nobis quē. i. aliquē virū ꝓphanū. i. il-
litteratū vti ꝑ tāq̃ solitū. i. silr̄ vulgo. ego putarē id ferēdū. i. patiēdū mi-

micis studijs enutritū. sꝫ. abite po-
ti9 sirenes vsq̃ in exitiū dulces. me-
isq̃ eū musis curādū sanādūq̃ re-
liq̄te. B. His ille chor9 icrepit9 de-
cit humi mestior vultū ꝯfessus ru-
bore verecūdiā limē tristis excessit.

nus moleste. q̄ppe in
h̄ nihil lederent̄ nr̄e
ope. i. nr̄e sedulitates
sed vos alexistis no-
bis hūc hoiem enu-
tritū studijs. i. scien-
tijs eleaticꝫ. i. aristo-
telicꝫ atq̃ achademi-
cis. i. platonicꝫ. Tūc

fugat eas dicēs. Sꝫ abite poti9. i. recedite vos syrenes dulces vsq̃ i exi-
tiū. i. ī mortē reliq̄te eū curādū meis mus̄. i. doctrinis salutiferꝫ. Tūc iste
chor9. i. t̄ba musaꝝ icrepit9. i. redargut9 mestior. i. tristior ex ñs vultū suū
deiecit. i. iclīauit humi. i. t̄re ꝛ rubore ꝯfessus verecūdiā tristꝫ excessit. i. exi-
uit limē. i. domū i q̄ decubuit Boeti9. ¶ Notādū q̄ iō muse poetice dice-
bant̄ assistere thoro boetij. q2 boeti9 studuit metrice dolorē suū cōscribere
Itē phia d2 paulisꝑ ꝯmota ꝑ qđ innuit̄ q̄ ira imoderata ñ dꝫ cadere i viꝝ
sapiētē. q2 vt9 ꝯsistit i moderatiōe passionū. Vñ lꝫ irasci sit homī naƚale.
tñ irasci qñ optꝫ ꝛ vt optꝫ ꝛ q̄ntū optꝫ ē hois v̄tuosi ꝛ sapiētꝫ. vñ Sene.
Quid pei9 ira. Silr̄ i de v̄tutib9 cardialib9. Esto tard9 ad irā: Itē interro-
gatio qñq̃ fit cā igrātie alic9. aliqñ vt ex rñsiōe facta aliq̄d ꝓbet̄. qñq̃ sic
ꝓpter increpatōeꝫ faciēdā. ꝛ h̄ vltio mō phia īt̄rogat dicēs. Quis has
scenicas meretriclas ꝛc. ¶ Notādū q̄ muse poetice dicunt̄ meretricule.
Sic em̄ meretrix allicit hoīeꝫ delectādo nihil vtilitatꝫ sibi ꝯferendo ꝛ cō-
miscet se cuilibet ñ ex amore sꝫ spe lucri. ita poete ñ scribūt amore scie sed
vt aliq̄d laudis vł p̄mij ꝯseq̄nt̄. ꝛ delectāt rōne metri modicū vtilitatꝫ cō-
ferēdo. sꝫ diuersas passiōes iducēdo. Appellat aūt phia musas meretri-
culas scenicas. q2 carmia poetica i scena ꝯsueuerūt ꝓnūciari. Vbi nota q̄
scena dicebat̄ loc9 vmbrosus i theatro vbi abscōdebant̄ ꝑsone ꝓnūciātes
carmia tragica vł comica vñ scena iterp̄tat̄ vmbratio vł vmbra. Et iō mu-
se poetice dicūt̄ scenice. i. vmbratiles. q2 sūt vmbra scie ñ vera scia cū ob-
umbrent mētes hoim. Itē metrica descriptio doloris nō sanat dolorē sꝫ
magis augꝫ. q2 ꝯsideratio mis̄ie ē ꝓuocatiua tristicie. vnusq̄sq̃ āt cū dili-
gētia ꝯsiderat qđ scribere vult. Itē metrica descriptio d2 eē dulce venenū
q2 placꝫ ꝛ nocꝫ. rōne metri placꝫ. sꝫ ꝓpt̄ recordatōꝫ doloris nocꝫ. Itē affe-
ct9 ē vehemēs ai passio aim torq̄ns ꝛ veꝝ iudiciū rōis ipediēs. Et sīt q̄t-
tuor affect9 aī gaudiū. dolor. spes ꝛ tīor q̄ dicūt̄ infructuose spine. q2 suffo-
cāt segetē rōis q̄ ē scia ꝛ v̄t9. Itē lꝫ d̄ oi errore dolēdū sit. poti9 tñ d̄ errore
sapiētis q̄ insipiētis. nā error sapiētis alios exemplo corripit. error aūt in-
sipientis nō. q2 ab insipiēte nō trahit̄ exemplū. ꝓpter qđ dixit Salusti9

oĩa mala exẽpla a rebꝫ bonis orta sunt. Ergo dicit phia mag᷒ esse dolẽdũ de errore Boetij q̃ꝫ alteri᷒ ꝓphani. ¶ Item ſm Huguitõez phanũ .i. tẽplũ. inde ꝓphan᷒ .i. sacrileg᷒ q̃ ꝓcul a phano .i. a tẽplo. Prophanũ etiã dr q̃cq̃d nõ est sacrũ. vñ oẽs laici ⁊ illitterati dicunt̃ ꝓphani q̃ ꝓcul a phano sapie. Itẽ ſm Huguitionẽ opera opere est sedulitas in rebꝫ agendis. opa aũt phie est intentio vel labor ad aliquid phicum addiscendũ. ¶ Itẽ eleys est ciuitas grecie in q̃ studuit Aristoteles. vnde studia sua eleatica. Achademia aũt fuit ciuitas vel villa in q̃ studuit Plato. vnde studia sua dicunt̃ achademica. Utrisqꝫ aũt studijs Boeti᷒ fuit enutrit᷒ ¶ Itẽ philosophia musas appellat syrenes. sic em̃ syrenes dulcedine cant᷒ attrahũt naues piclitãdo eas. sic muse delectatiõe metri alliciũt hoĩes vel mẽtes hoĩm. ⁊ rõnem aliq̃ affectu submergũt ⁊ obscurant. ¶ Itẽ ꝙ vna phia ꝯuentum musaꝝ expulit signat̃ ꝙ vnus sapiẽs sua virtute ⁊ sapia infinitos errores stultoꝝ extinguit

¶ Sequit̃ prosa.

At ego cui᷒ acies lachrymis mersa caligarat. nec dinoscere possem quenã hec esset mulier taꝫ impiose auctoritatis. obstupui. visuqꝫ i terrã defixo q̃dnã deinceps esset actura expectare tacitus cepi.

¶ Hic Boeti᷒ ostẽdit quomõ obstupuit de actu phie dicẽs At ego Boeti᷒ cuius acies .i. visio mersa lachrymis caligarat .i. obscurata fuerat vt nec possẽ dinoscere .i. inuestigare. q̃nam id est que esset hec mulier tam imperiose autoritatis .i. potentie ego obstupui .i. miratus fui. ⁊ defixo id est incliato visu in terrã tacitus cepi expectare quidnam deinceps id est cõseq̃nter esset actura circa me ¶ Notandum quia boeti᷒ doluit de amissione rerum tẽporalium eius acies .i. ratio ⁊ intellectus caligarat ita ꝙ nõ potuit ꝯgnoscere philosophiam ¶ Nota ꝙ licet boeti᷒ de actu philosophie obstupuit tamen tacitus expectauit quid deinceps facere vellet per hoc innuens se esse talem qui consolationem accipet. Qui em̃ refutant alios audire nec audita ratione acquiescũt. tales sibijpsis obstaculum consolationis faciunt.

Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte cõsedit. meumqꝫ intuens vultum luctu grauẽ atqꝫ humum merore deiectum. his

¶ Hic Boeti᷒ ostẽdit quõ phia sibi appropinq̃ns statũ ei᷒ deplãxit dicẽs. Tũ illa phia accedens ꝓpius consedit in extrema parte lectuli id est cordis mei. et intuens meũ vultũ grauẽ .i. grauatum luctu atqꝫ deiectũ .i. inclinatũ in humũ .i. in terrã. merore .i. tristicia conquesta est his ꝟsibꝫ sequentibꝫ de ꝑturbatione nostre mentis.

Metrum secundū

¶ Nota q̄ phia dr sedisse in extrema pte lectuli. i. cordis boetij. nā cū eēt in tristicia ⁊ doleret ꝓpter amissionē rez tpaliū paz vł nihil sapie habebat. ⁊ qz tota cura eius erat circa terrena amissa. ideo dicit habuisse vultū merore deiectū in humū Metrū scdm primi libri

Eu q̄ pcipiti ⁊c. ¶ Hic incipit metrū scdm h⁹ primi qd vocat metrū dactilicū a pede pdominante. et dr thetrametz a nūero pedū a thetra qd est q̄ttuor. qz q̄ttuor pedes ptinet. et dr hipcatalecticū ꝓpter syllabā abūdantez post duos pedes i medio

Metrum secundū primi libri.

Heu q̄ pcipiti mersa profūdo
Mēs hebet ⁊ ꝓpa luce relicta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatib⁹ acta
Crescit in immensum noxia cura

vsus. vbi grā. Prim⁹ pes est heu q̄. scds pcipiti. Sz sillaba ti h⁹ nois pcipiti supabundat. terti⁹ pes est mersa p. q̄rtus fūdo. silr est in alijs. In hoc metro phia deplangit statū boetij dolēdo de pturbatiōe sue mētz. et facit duo. pmo vlt phia deplāgit pturbatoz mētz hoīm. scdo speālr puertit plācitū suū sup boetiū ibi. Hic q̄ndā. Pmo dic. Heu q̄. i. q̄tū. mens hoīm hebet. obscurat. mersa pcipiti pfundo. i. cura rez tpaliuz q̄ pcipitat hoīez. ⁊ talr mēs relicta ꝓpa luce. i. ↄteplatōe. tēdit. i. laborat ire i tenebras externas. i. in igrātias exteriores. h aūt ↄtigit hoī. q̄tiēs supple mēs acta id ē agitata terrenis flatib9. i. ꝓspitatib9 vł euētib9. cura. i. solicitudo rez tēporaliū. noxia. i. nociua. crescit in imēsū. i. sup modū. ¶ Nota q̄ in nob ē duplex vt⁹. rōnalis ⁊ sensualr. sensus āt sp aduersat rōni. qz caro concupiscit aduersus spm. ⁊ spūs aduersus carnē. cū aūt sensualitas vincit rōnez tūc hō ē i malo statu regimis ⁊ efficit bestialr. Vñ Alb. sup. iij. d aia dic Turpe ē nobis abijcere regimē supioris ⁊ induere regimē inferioz vtutis qd nobis cōe ē cū bestijs. Jō scribit. iij. ethi. Jn antiq̄ trāslatōe valde conandū ⁊ laborādū ē nob. vt vt⁹ nr̄a cōcupiscibilr subiecta sit rōni. queadmodū em puerī puerse viuūt si nō a suis pedagogis fuerint coacti ad recte viuēdū. sic appetit⁹ sensualr duat nos ad isolētiā. nisi regla rōnis fuerit coartat⁹. plures āt hoīes sequunt sensualitatē q̄ rōez insudātes bonis exteriorib9 ⁊ delectatiōnib9 sensualib⁹ p q̄ ipediunt in speculatōe ⁊ cognitione sūmi boni. Jdeo phia hoc deplāgēs dicit i metro. Heu q̄ pcipiti.

¶ Jtē cum aīa igerit se curis rerū tpaliū pfunde pcipitat ⁊ hebet. qz a cognitione rez ⁊ sui creatoris destituit ⁊ destituta cadit i. tenebras extnas id ē i igrātias exteriores ¶ Vbi nota q̄ duplex ē igrātia. q̄dā naturalr q̄ ē in iuuenibus ⁊ decrepitis. ⁊ vocat ignorātia iterna. quia ex naturali defectu contingit. Alia ē ignorātia q̄ causatur ex negligētia hoīs q̄n solicitat circa exteriora. ⁊ talis dicitur extrema. qz est extra naturā. de q̄ dicitur q̄ oēs hoīes naturaliter scire desiderāt. Prima ignorantia cū sit naturalis

nō est viciosa. qz turpes a natura nemo increpat neqꝫ bonos laudat. Secunda ē viciosa cū sit ꝑ hoīs negligentiā. de q̄ loquit᷑ Boe. ij. h⁹. psa. v. Ceteris aīantibꝫ sese ig̊rare natura est. hoībus ꝓo vitio venit. ¶ Itē iocit noxia cura. Vn̄ Seneca i ꝓuerbijs. Magnā ptē ꝑturbatōis sibi dedit q̄ exteriorib⁹ se iniecit. ¶ Itē rō ⁊ intellect⁹ dicunt᷑ lux hoīs. qz illuminant hoīez ad cognitionē creature et creatoris. dicunt᷑ aūt ꝓpria lux hoīs. qz solū gen⁹ hoīm viuit arte ⁊ ratōne. ex ꝓhemio methaphisice.

Hic quondā celo liber aperto
Suetos in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis
Visebat gelide sidera lune
Et quecūqꝫ vagos stella recursus
Exercet, varios flexa per orbes
Cōpensam nūeris victor habebat

¶ Hic qndā celo rc. Hic phia spealr cō/uertit se ad deplāgēdum boetiū. ⁊ primo ostendit quāta ꝯtemplatiōe boeti⁹ qndā viguit. secundo ostendit quō destitutus a tali contēplatiōe solum de terrenis cogitabat ibi. Nūc iacet effeto. Prio phia cōmēdat boetiū ab astronomia. se/cundo a naturali phia tertio a methaphisica scd̄a ibi. Quinetiā cās. ter/tia ibi. Quis voluat stabilē. Primo dicit Boeti⁹ quondā liber. i. solut⁹ a cura rerum tpaliū celo sibi apto ꝑ cognitionem. suetus fuit ire ꝑ rōnem in ethereos meatus. i. in motus corpoꝝ celestiū. ⁊ ipse cernebat. i. speculabatur. lumina. i. radios. rosei solis visebat. i. cū desiderio videbat. sidera. i. cō/stellatiōes. gelide. i. frigide lune. ⁊ ipē boeti⁹ victor ignorātie habebat oēz stellā comphēsam nūeris. i. certis cōputatiōibꝫ quecunqꝫ stella erratica. exercet᷑. i. opatur vagos. i. varios recursus. Nunc ꝓgrediēdo. nunc regrediendo. stella inquā flexa. i. mota ꝑ varios orbes. i. circlos. ¶ Nota ꝙ aīo liberato a curis exteriorib⁹ ꝯcessum est phari iō q̄dam artes dicunt᷑ liberales. qz filij liberoꝝ. i. nobiliū q̄ erant liberati a curis tpalibus talib⁹ ar/tib⁹ vacabant. Ideo dicit phia ꝙ boeti⁹ qndā liber rc. ¶ Nota ꝙ dicit celo apto. licz hō planetas celi corꝑaliter nō attingat. tn̄ speculatiōe cōprehēdit. Hoc pulcre tāgit Trismegist⁹ dicēs. Magnū miraculū est hō ⁊ aīal honorandū. hic aīa intellectiua in naturā dei trāsit q̄i ipse deus sit. hic ꝑ naturā aīe dijs ē coniunct⁹. hic demonū gen⁹ nouit. terrā colit. elemē tis cōmiscet᷑ acumīe mentis i marꝫ ꝓfunda descendit. celū qd̄ videtur altissimū animi sagacitate metit᷑. intētionē animi ei⁹ nulla aerꝫ caligo ꝯfundit nec terre dēsitas ei⁹ oꝑatiōez impedit. nō aque ꝓfunditas aspectuz ei⁹ obtūdit. ¶ Nota ꝙ sol in ortu suo apparet rose⁹ ꝓpter vapores interpositos inter visū nr̄m ⁊ solē. Nam album visum ꝑ fumū apparet rubeū. Etiaz licz in meridie vapores sint interpositi. nō tn̄ apparet tūc rose⁹ eo ꝙ illi vapores nō sunt grossi sed subtiliati calore solis. ¶ Nota phia dic lunā eē gelidā qd̄ nō est intelligendū formalr. qz prime q̄litates q̄ sunt calidū frig

Metrum tertiũ

dum. humidũ siccũ nõ habent locum in corpibus celestibus cũ non re-
cipiant peregrinas imp̄ssiones. sed dicit̄ luna gelida virtua'iter vel effe-
ctiue. q̄ frigus ⁊ etiam humores efficit in inferioribus ꝓpter qđ noctes
quibus luna p̄eest sunt gelidiores ⁊ hũidiores magis diebus. ¶ Nota
ꝙ planete dicuntur hreuagos recursus quia mouent̄ duplici motu. s. pri

Quin etiam causas vnde sonora
Flamina solicitant equora ponti
Quis voluat stabilem spũs orbez
Vel cur hesperias sidus in vndas
Casurum rutilo surgat ab ortu
Quis veris placidas tēpet horas
Ut terras roseis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus, atq̄ latentis
Nature varias reddere causas

mimobilis ab orien-
te i occidentē. ⁊ ꝓprio
motu ab occidēte in
oriētē. vł ideo q̄ qñ-
q̄ apparēt nobis sta-
tionarij. qñq̄ retro-
gradi. qñq̄ ꝓpinqui.
qñq̄ aliq̄liter remo-
ti ¶ Nota ꝙ stella er-
ratica dr̄ flexa. id est
mota p varios orbes
circulorꝫ. s. deferentis
⁊ epicycli. rõne quorꝫ
circulorꝫ nunc dicun-
tur ꝓgressiui. nũc re-
trogradi. nunc stati-
onarij vt dictum est ⁊ habet videri in rethorica planetarꝫ vel astronomia
¶ Quinetiã cãs. Hic cõmendat eũ ex pte naturał phie dicēs. Quietiã
ꝓ certo. Boeti9 solitus fuit rimari. i. inq̄rere causas. vnde id ē ꝓpter quas
causas. sonora flãmina id ē sonori venti. solicitent id ē pturbent equora
id est planiciem. ponti id est maris. quasi diceret. Boetius sciuit causas
generationis ventorum qui cõmouent ipsum mare. ¶ Nota ex libro me-
therorũ patet ꝙ ventus generatur ex vapore calido ⁊ sicco eleuato per ca-
lorem solis qui perueniens ad locum nubium frigiditate nubis repercu-
titur et repercussus fertur in latus. ⁊ facit sonum impellendo aerem. ⁊ q̄
aqua faciliter est diuisibilis defacili cedit ⁊ reuerberatur per ventos. Vel
aliter potest intelligi. Antiqui em̄ dixerunt ꝙ ideo venti turbãt mare. q̄
in ipso mari generantur venti qui non exeunt sed faciunt fluxum maris
Licet hec opinio non sit vera quia mare fluit ⁊ refluit tempore determi-
nato sicut hic in die naturali. venti autem generantur tempore indetermi-
nato. ¶ Quis voluat stabilē. Hic phia cõmendat Boetium a metha-
phisica. ⁊ iterato a naturali phia dicens. Boetius etiã solitus fuit rima-
ri quis spũs id est intelligentia voluat motu diurno stabilem orbem fir-
mamenti. ¶ Vel etiam cur sidus solis vel aliud habens ortum et occa-
sum casurum in hesperias vndas id est in aquas maris occidentalis
surgat. id est iterum oriatur ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido.
Quasi vellet dicere. Ipse Boetius solitus erat inquirere cur stelle que

in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente. etiam erat solitus rimari. quis temperet placitas horas veris. i. temporis vernalis ut ornet terram roseis floribus quis dedit. i. ordinauit ut autumnus fertilis anno pleno. i. fecundo influat. i. influentiam faciat grauidis vuis. i. botris repletis. etiam erat solitus reddere. idem assignare varias causas latentis nature. i. rerum naturalium ¶ Nota omne quod mouetur ab alio mouetur. ex. vii. phicorum. ergo celum ab alio mouetur. Mouetur autem celum duplici motore per commentatorem. xii. metaphi. ab vno coniuncto et appropriato qui vocatur intelligentia a qua mouetur effectiue ab alio motore separato qui est deus a quo mouetur in ratione finis. Item dicit orbem celestem esse stabilem licet enim moueatur et mutet locum secundum partes non tamen secundum totum. et quantum ad hoc dicitur esse stabilis. i. imobilis. Item causa quare stelle que occidunt iterum oriantur non est alia nisi motus circularis primi mobilis qui secum rapit omnes stellas tam fixas quam erraticas. Item hesperus est stella que de vespere sequitur solem occidentem. a qua stella mare occidentale dicitur hespericum mare eo quod sol et hesperus ibi se mergant non quod ita sit. sed quia vulgares sic opinantur. cum enim stelle occidunt propter impositionem maris inter visum et stellas videntur stelle mergi in mare.

Nunc iacet effeto lumine mentis.
Et pressus grauidis colla catenis
Decliuumque gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram

¶ Item tempus vernale dicitur placitum quia est conueniens vite hominis. Est enim tempus veris calidum et humidum in quibus consistit vita. ex li. de mor. et vi. Et ideo illo tempore producuntur flores. nam materia florum est humidum aqueum subtile bene coctum a calido aereo. quia igitur in vere dominatur calidum aereum et humidum aqueum subtile quod parua indiget digestione. ideo in vere cuius calor temperatus est flores producuntur ¶ Item vitis multum abundat de humido aqueo et grosso cuius signum est quia tempore putationis distillat ab eis quoddam humidum lachrymabile. tale autem humidum grossum multum resistit digestioni. ideo vue ad maturitatem tarde perueniunt. s. tempore autumni. Item boetius consueuit reddere causas latentes rerum naturalium quod fuit iudicium felicitatis. Nunc iacet effeto. Nam secundum virgilium. Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

¶ Hic ostendit philosophia quomodo boetius destitutus fuit predicta speculatione cum de terrenis cogitabat dicens. nunc. i. tempore doloris Boetius iacet. i. prostratus est effeto. i. euacuato lumine. i. speculatione mentis. et ipse pressus colla. i. secundum colla grauidis catenis passionum que mentem grauant gerensque decliuum vultum. i. inclinatum pondere amissionis rerum temporalium heu cogitur cernere stolidam terram. i. bona terrena que homines stolidos efficiunt. ¶ Nota quod catena est ferreum instrumentum quo aliquid contra suam naturam detinetur. Quattuor autem affectus que sunt gaudium. spes. timor. et dolor. similitudinarie dicuntur catene. quia animum hominis detinent et contra suam naturam et rationem ad illicita trahunt. nam ratio semper deprecatur ad optima ex primo Ethi. Et propterea boetius in fine huius primi hortatur ad fugam passionum. ibi. tu quoque si vis. ¶ Nota non est estimandum

Prosa secunda

ꝙ boetiꝰ sic esset ita euacuatꝰ lumie mētis sicut lr̃a sonat. qꝛ alias fuiss3 i/ sufficiēs p ꝯpositōe hꝰ libri. sed phia loquit̃ hꝯ ꝯpassiue. Jlle em̄ est lumi ne mētis stultꝰ q inclinat se ad terrena diligēdo ipa. ꝛ nō eleuādo intelle/ ctū suū ad speculabilia. qlis nō fuit boetiꝰ. Vn̄ dicit Aug. Tales sunt hoies q̃lia sūt ea q diligūt. qꝛ dilectio trāsmutat diligētē i silitudinez rei quam diligit. Hec Marquardꝰ

Prosa secunda primi libri

Ed medicine inq̃t tps ē potiꝰ ꝙ q̃rele. B. Tū vo totis i me intēta lūinibꝰ. P. Tu ne ille es ait q nr̃o quōdā lacte nutritꝰ nris edu catus alimentis in viril' ani robur euaseras. At q talia ꝯtuleramꝰ ar/ ma q nisi prioꝛ abiecisses, iuicta te firmitate tuerent̃. Agnoscis ne me. Quid taces. Pudore an stupore, siluisti, mallem pudore, sed te vt vi

Prosa scḋa primi libri Ed medicie inq̃t potiꝰ. Hic i/ cipit secūda psa hꝰ p̃ mi in q̃ phia inuesti gat morbuz boetij ex q̄busdaz signis. scḋo ꝯsolabat̃ ipm ne de/ speret. scḋo ibi Cūq3 me nō ¶ Prīo dicit phia. O Boeti ego poss̄e m̄lta cōq̄ri de ꝑturbatōe mēt3 tue. s3 nūc potiꝰ medicie tps est ꝙ q̃rele. vo p sed. tū. i. tūc mlier il/ la intēta in me totis lumib3. i. ocul' ait. es tu ne ille q q̊ndā tpe iuuētutis nutritꝰ nr̃o lacte. i. facilib3 documētis. i etate aūt ꝑfecta educatꝰ. i. nutri/ tꝰ nris alimēt3. i. doctrinis difficiliorib⁹ tu euaseras. i. ꝑueneras i robur id ē in fortitudinē viril' ani. atq̄ p certo. nos cōtuleramꝰ tibi arma talia. i. documēta. q nisi priꝰ abiecisses ꝑ obliuionē ipa tuerent̃ te iuicta firmitate Dicit phia. agnoscis ne me. q̇d taces. siluisti ne pudore. i. verecūdia an stu pore. i. mēt3 alienatōe. ego mallē. i. magis vellē te siluisse pudore. s3 vt ego video stupor opp̄ssit te. ¶ Nota ꝙ phia i deplāgēdo boetiū nō facit lōgā morā ne boetiꝰ despet sup i firmitate sua. g̊ dicit phia magis esse tps me dicine ꝙ q̃rele ¶ Itē boni med'ci ē totis ocul' diligenter respicere faciē i firmi. eo ꝙ i facie magis apparēt sig̃ ꝑnosticatōis ifirmitatis. iō phia d' eē intuita boetiū totis lumibꝰ. ¶ Itē ꝑ arma phie intelligunt̃ p̄cepta phi/ sicalia q̄ ꝑsuadent mīme extolli in ꝓspis. nec deprimi in aduersis. Horta tur ei nos phia ad magnimitatē. Magnimꝰ āt est. qꝛ ꝯ difformes isultꝰ fortune vnanimi mētis ꝯstantia militat. De his ꝛ silibꝰ p̄ceptis phicis boetiꝰ oblitꝰ fuit ꝓpt' dolorē. ¶ Nota taciturnitas qn̄q3 ꝓuenit ex pudore. qn̄q3 ē ex stupore. qn̄ em̄ manifestat̃ alicui aliq̇d q̊d vellet celari ipse effi/ citur verecūdus. ꝛ oculi eiꝰ deprimunt̃. facies. eius rubet ꝛ auertitur. ꝛ lin/ gua ei i loq̄ndo ligat̃. ¶ Nota ꝙ stupor vno mō ē abūdās admiratio mēt

deo stupor oppssit. Cūq me ñ mō tacitū sz eliguē prorsus me mutū q̄z vidissz admouit pectori meo leuiter manū. P. Et nihil in q̄t picli est lethargū patit cōcm illusaꝝ mētiū morbuz, sui paulisp oblit⁹ est, recordabit facile sui si q̄dē nos añ ꝯgnouerit. Qd vt possit agnoscere paulisp lumia ei⁹ mortaliū rex nube caligātia tergam⁹. B. Hec dixit oculosq̄z meos fletibus inūdātes ꝯtracta in rugam veste siccauit

tis. vt ibi papa stupor mūdi. Alio mō ē mētꝫ alienatio. ꝛ sic accipit in ꝓposito. ꝛ iducit taciturnitatē. ex q̄ eñi mot⁹ lingue ē fm ꝯformitatē ad fātasiā. turbata fantasia sicut ꝯtingit ī alienatiōe mētꝫ. ꝑpedit lingua in loq̄ndo. g̃ dr phia. pudore an stupore siluisti. ꝛ q̄r taciturnitas ꝓueniens ex stupore deterior ē q̄z q̄ causat ex pudore. cū ipa causet ex aliq̄ defectu interiori. iō dr phia malle pudore siluisses ¶ Nota fm Huguitionē pudor ē corpis. sz pudicitia ē mentꝫ. Est āt pudor ꝟecūdia ex aliq̄ casu inata ñ auferēs mēoriā sz liguā īpediēs. stupor āt est casus mēoriā sui ferēs ꝛ linguā īpediēs ꝛ pei⁹ ē tacere stupore q̄z pudore. q̄r melius ē mēoriā retinēdo nō loq̄ q̄z loq̄ ꝛ memoria carere. ¶ Nota phia dicit boetiū habuisse nutritū suo lacte. ꝑ nutrimētū lactꝫ ītelligit triuiū s. grāmatica logica ꝛ rhetorica. q̄bꝫ iuuenes sūt seriatim informādi tā q̄z facilibꝫ documētis, sicut puer lacte nutrimēto molli ꝛ facil' digestiōis nutrit. Sz ꝑ h̄ qd dicit virilis aī robur euaseras. s. ad sciaz mathematicā ꝛc̄ qua tā q̄z ꝑ sciaz magꝫ subtilē hō ꝑfecte etatꝫ efficit ¶ Nota phia ꝯtulit boe. arma ñ corpalia sz spūalia. sic sunt ꝟtutes itellectuales q̄s enūerat Arist. vi. ethi. ꝛ sūt illa. itellect⁹ sapia scia ars ꝛ prudētia. Et silr ꝟtutes cardiales q̄ sūt q̄ttuor Prudētia iusticia fortitudo tꝑantia. Et dicunt cardiales. q̄r q̄ndā pricipalitatē sibi vēdicāt circa materiā circa quā hñt fieri. Illa eñi arma abiecit Boe. q̄n tꝑalibꝫ adhesit appetitui sensitiuo ānuēs ꝛ ab atētiōe celestiū seq̄strat⁹. ꝛ de istꝫ armis dic apl's. Abijcite g̃ opa tenebraꝝ ꝛ induimini arma lucꝫ sic vt in die honeste ābulem⁹. ¶ Cūq me nōmodo. Hic phia ꝯsolat Boe. ne despet di. Cū phia vidissz me nōmō. i. nō tm̄ tacitū sz ꝑsus. i. totalr elinguē. q̄z ꝑ et mutū ipa admouit. i. apposuit pectori meo leuit manū ꝛ inq̄t. i. dixit nihil picli ē circa hūc hoiem ipe patit lethargū i. morbū obliuiōis. morbū inquā cōez mētiū illusaꝝ. i. deceptaꝝ ꝛ ipe paulisp. i. modicū est oblit⁹ sui. sz facile sui recordabit. siq̄dē ꝑ certo cognouerit nos phiam ante. i. prius qd ꝛ ipe possit facere. tergam⁹ lumina. i. oculos ei⁹ caligātia nube. i. obscuritate rerum mortalium. i. tꝑaliū. hec dicit phia. ꝛ veste sua ꝯtracta. i. ꝯuoluta in rugā siccauit oclos meos

lethargus quidam morbus inducens oblivionem et somnum

Metrum tertiũ

fletibꝫ vndãtes. i. hũectãtes. ¶ Nota ꝙ tacitus ē ille q̄ nõ loquit᷑. ſꝫ habe-at ptãtē lingue ad loq̄ndũ. ſed elinguis vel mutꝰ dr̄ ille q̄ nõ ſolũ ñ loquit᷑ ſed nõ hꝫ ptãtez lingue ad loq̄ndũ. ⁊ talis fuit Boetiꝰ ꝓpter ſtuporē. i. mē-tis alienatiõez ¶ Nota ꝙ phĩa innuēs ſe eē bonã medicã ꝯſolat᷑ boetiuꝫ dicēs. Nihil ꝑiculi eſt in hoīe iſto. qꝛ ſm̄ Señ. in li. de clemētia ad nero-

Metꝝ tertiũ primi libri

Tunc me diſcuſſa liq̄rũt nocte tenebre
Lumibꝰ ꝙ prior rediit vigor
Ut cũ p̄cipiti glomerãt ſidra choro
Nimboſiſq̄ polꝰ ſtetit imbribus
Sol latꝫ ac nõdũ celo vēiētibꝰ aſtris
Deſup in terrã nox funditur
Hãc ſi traicio boreas emiſſꝰ ab ãtro
Verberet ⁊ clauſũ reſeret diem
Emicat ⁊ ſubito vibratꝰ luie phebꝰ
Mirantes oculos radiis ferit

nē Mali medici eſt deſperare ne curetur eger. ¶ Nota ꝙ lethargia ē infirmitas cauſata ex oppſſiōe cerebri cũ obliuiõe ⁊ iũgit᷑ ꝯtinuo ſomno ⁊ ſic lethargꝰ ē morbꝰ inducēs obliuiõnē ⁊ ſomnũ. Jndꝫ lethargicus ⁊ eſt hõ q̄ patit᷑ talez morbũ. et dr̄ a lethes qđ interp̄tat᷑ obliuio. etiã lethes ē fluuiꝰ infernalis. Boetiꝰ ḡ patiebat᷑ lethargũ. i. morbũ obliuiõis. qꝛ ſi p̄cepta phĩe ĩ memoria habuiſſet nunq̄ de amiſſione reꝝ tp̄aliuꝫ doluiſſet ¶ Item dicit lethargũ eſſe morbũ illuſaꝝ mentiũ. qꝛ mens illuſa ē vbi ratio ē ligata ꝓpter defectum fantaſie ſicut in freneticis. vel ꝓpter defectum memorie ſicut in lethargicꝭ ¶ Notandum hõ ꝯponit᷑ ex aĩa imortali ⁊ corpore mortali. ſed qꝛ Boetiꝰ oblitus fuit bonoꝝ aĩe. ideo dicitur fuiſſe ſui oblitus non totaliter ſꝫ paulisper. quia adhuc curã habuit de bonis terrenis q̄ reſpiciunt corpꝰ ¶ Item hõ ꝑ phĩam hꝫ ſuiipſius ꝑfectam ꝯgnitõez. ad ꝯgnoſcendũ aũt illud qđ ꝑ phĩam cognoſcitur oportet primo phĩam cognoſcere. ideo dicit phĩa. recordabit᷑ ſui facile ſi nos priꝰ cognuerit ¶ Itē ꝑ veſtes phĩe ĩ rugaꝫ ꝯctas ĩtelligũt᷑ p̄cepta phĩcalia ĩ vnũ volumē congregata. ſic ĩ illo li. q̄bꝫ ipſa phĩa Boe. ꝯſolat᷑ ¶ Nota ꝙ ad medicũ ĩfirmũ curare volētē pl̄es re-q̄runt᷑ cõditõēs. Pˀio vt q̄litates ⁊ cõditõēs reſpiciat. ⁊ vt hũores nocentes cognoſcat. Scđo ad loquendũ eũ moueat. Tertio ſi p̄ valida egritudine obmuteſcat vt manũ corꝑi ĩfirmi adhibeat. Quarto vt eũ v̄bis cõſolatoriis reficiat. ſic phĩa vidēs dolores Boe. pˀio eũ ĩſpexit. ſcđo ad loq̄ndũ mouit. t̄cio manũ ſuã corꝑi appoſuit. ⁊ q̄rto v̄bis cõſolatoriis refec.

Tunc me diſcuſſa liquerunt. Hic incipit tertium metrum huius primi libri cuius primus verſus vocatur metrum dactilicum exametrum. ſecundꝰ dr̄ metruꝫ alemanicuꝫ ab ĩuētore. tetrametrum a nũero peduꝫ. dactylicum a pede p̄dominãte. acatalecticum

qꝛ nulla sillaba abūdat nec deficit. In hoc metro boetiꝰ declarat ꝑ q̊ddā
siłe quō remotis īpedimētis vigorē cognitōis recuꝑauit ⁊ ē tał' silitudo
Sicut choro flāte nubes generanꝫ. ⁊ ꝑ interpositiōez nubium sol ⁊ alia
astra nob occultanꝫ. sic aduersitate iminēte hō afficiꝫ diuerꝫ passiōibꝰ ob/
scurātibꝰ intellectū. ⁊ sicut austro flāte dissoluunꝫ ⁊ radij solares reuertūꝫ
sic aduersitate adueniēte ꝯsolatōe pħica passiōes isedanꝫ ⁊ itellectꝰ illuiaꝫ
¶ Dicit ḡ i lr̄a. Tūc cū pħia tersit ocłos meos tenebre liq̄rūt me discus
sa nocte. i. obscuritate. ⁊ prior vigor cognitōis redijt lumibꝰ meis. i. oculis
vt ꝓ sicut sol latz. i. occultatur. cū. i. qn̄. sidera. i. stelle glomerātur. i. īuoluā
tur p̄cipiti choro. i. tali vēto. ⁊ polꝰ. i. celū. stetit. i. stare videtur nīboꝫ im/
bribꝰ. i. pluuijs nubiloꝫ. ac ꝓ etiā. nox. i. obscuritas fūditur desuꝑ. i. ď nu
bibꝰ i terrā. nōdū. i. n̄ adhuc astris. i. stellis veniētibꝰ. i. aꝑparētibus i celo.
Si boreas missus ab traicio antro i. traicie regiōis. vberet. i. d̄pellꝫ hāc
noctē. i. obscuritatē. ⁊ reseret clausū diē. tūc phebꝰ. i. sol emicat. i. lucet. et
vibratꝰ. i. fortificatꝰ lumīe suo. ferit. i ꝑcutit ocłos hoim. mirātes subito.
lumīe sołꝑ tene bras ¶ Nota pħia trahit hoiez ab obscuritate ig̃rātie ad
lucē sapīe. ex libro de pomo Aristoteł. ⁊ etiā ꝑ metristā. Ars homiez for/
mat. nec sinit eē malū. Et ḡ cū pħia siccasset ocłos boetij fugatis tene/
bris ig̃rātie redijt vigor intelligētie. ¶ Nota q̄ttuor sunt vēti pricipales q̇
flant a q̄ttuor ꝑtibꝰ mūdi. s. ab oriēte. occidēte septētrione. ⁊ meridie. q̊rū
q̇libet hꝫ duos collaterales. ⁊ sic sunt duodecim vēti q̇ his vsibꝰ ꝯtinētur
Flant subsolanꝰ vulturnꝰ ⁊ eurꝰ ab ortu. Atqꝫ de medio notꝰ heret affri/
cus austro. Circinꝰ occasum zephirusqꝫ fauoneꝰ afflant. Sꝫ veniūt aq̇lo
boreas ⁊ choros ab arcto. Choros ḡ ē vētꝰ q̊ flāte generātur nubes ⁊ cō
glomerantur sidera. sic ꝙ ꝑ nubes occultantur. ¶ Nota ꝙ polꝰ est stella q̄
sꝑ in eodē loco videtur. sed hic polꝰ ponitur ꝓ firmamēto tanqꝫ ꝑs ꝓ toto
ꝑ synodochen. ¶ Nota ꝙ polus. i. celū dicitur stare qn̄ est obductū nibo
sis imbribꝰ. nō ꝙ stet sed qꝛ motꝰ eius tūc nobis non aꝑparet. Motū eñ
celi non ꝑcipimꝰ nisi ꝑ motū alicꝰ stelle. cum aūt celū est cooꝑtum obscu/
ris nubibus. nulla stella videri p̄t. ¶ Nota fm Hugui. Nimbꝰ est nubiū
densitas ex intēpestate orta ⁊ sic dicit Boetiꝰ hic nimbosis imbribꝰ. i.
densis pluuijs. ⁊ est ratio. qꝛ tenuis imber non impedit aspectū astrorū.
¶ Nota ꝙ boreas dicitur flare ab antro traicio. qꝛ forte regio traicie ē ca
uernosa. de cuiꝰ cauer nis exit ventꝰ generatus ex vaporibus siccis in ter
ra ¶ Nota postqꝫ pħia tersit ocłos Boetij ⁊ eosdem a fletu lachrymaruꝫ
cōpescuit restitutꝰ fuit pristino vigori. Unde oculi ipsiꝰ Boetij vt rō ⁊ in
tellectꝰ obfuscati erāt tenebris ig̃rātie cū istis tꝑalibꝰ adhesit ꝓpter amis/
sionē rerū tꝑalium diuersis fuit subiectus passionibus. Sed pħia ocu/
loꝝ caliginē abiecit cum ipsius intellectū illuminauit. tenebras ignorā/
tie fugādo ⁊ lumine spūali vt scientia illuminando.

Prosa tertia primi libri.

Prosa tertia

¶ Hic incipit tertia psa pmi li. in q̄ boeti⁹ oñdit quomodo phiaz ꝯguerit Et diuiditur. qꝛ pmo oñdit quõ phiam cognuit ꝛ q̄lr de pñtia ei⁹ admirari cepit ꝛ quõ phia sibi rñdit. secũdo pbat phia psecutionez sapientuꝫ a vulgarib⁹ nõ esse nouã. secunda ibi. nonne apud veteres. Dicit pmo. Haud p nõ aliter nebulis tristicie mee dissolutis. i. fugatis p cõsolatio

Aud aliter tristicie nebul dissolutis hausi celũ, et ad ꝯgnoscẽdã medicãtis faciem mẽtẽ recepi. Itaqꝫ vbi in eã deduxi oclos intuitũqꝫ defixi respicio nutricez meã i c⁹ ab adolescentia larib⁹ obuersat⁹ fuerã phiaz Et q̇d iqꝫ tu in has exilij nr̃i solitudines. O oim mgr̃a ꝟtutũ supno cardine delapsa venisti An vt tu quoqꝫ mecũ rea falsis crimiatõib⁹ agiteris. An iq̇t illa te alũne ꝺsererẽ nec sarcinã quã mei nois inuidia sustulisti cõicato tecũ labore ptirer. At q̇ phie fas ñ erat icomitatũ relinq̄re iter inocentis. Meã si crimiatõꝫ vererer ꝛ quasi nouũ aliq̇d acciderit phorrescerẽ. Nũ ei pmũ censes apꝺ iprobos mores lacessitã picul esse sapiaꝫ

nẽ phie. qm̃ sicut nubes dissoluũtur p flatũ boree. sic ego boeti⁹ hausi. i. respexi celũ. i. sursum. ꝛ recepi mẽtẽ. i. vigorẽ rõnis ad ꝯg̃scẽdã faciẽ medicãtꝫ. i. medici. Itaqꝫ p g̊. vbi. i. postq̄ ego deduxi. i. ꝯuerti oclos. qꝫ p et defixi. id ẽ stabiliui ĩtuitũ ĩ eã respexi nutricẽ meam phiam ĩ c⁹ larib⁹ id ẽ scol fuerã obuersat⁹ ab adolescẽtia. i. a iuuẽtute mea. ꝛ inquã. i. dixi O mgr̃a oim ꝟtutũ. q̇d. i. ppt q̇d tu venisti lapsa. i. pgressa supno cardine. i. de celesti porta ĩ has solitudies. i. loca deserta nr̃i exilij. i. nr̃e relegatiõis. an. i. nunq̇d ppt h venisti vt existẽs rea. i. tãq̄ culpabil mecũ agiteris. i. manifesterꝫ falsis crimiatõib⁹. Illa phia inq̇t. i. dixit o alũne. i. per me nutrite. an. i. vtrũ te deserere. q̄ si diceret nõ. nec ptirer. i. diuiderẽ. tecũ cõicato labore. i. diuiso labore sarcinã. i. põd⁹ quã tu sustulisti ob ĩuidiaꝫ mei nois. i. rõe sapie. Atq̇ p certe. nõ erat fas. i. honestũ phie relinq̄re iter ĩnocẽtis ĩcomitatũ. i. sine comite supple si ego te dereliq̇ssem. ego vterer. i. timerẽ meã crimiatõez. i. meã dãnatõez ꝛ valde phorrescerẽ q̄si aliqꝺ nouũ acciderit supple circa te. em̃ p qꝛ. nũ. i. nũq̇d tu cẽses. i. iudicas pmuꝫ ĩpam sapiaꝫ eẽ lacessitã. i. afflictã picul. i. pturbatõib⁹ apꝺ ĩprobos mores. i. male morigeratos hoies q̄i dicat h nõ est nouũ. Nota phia dꝫ me/

dīca Sicut em̄ medic⁹ morbo fugato sanitatē inducit. sic phīa (grātia re legata vitā vtriusqȝ seculi ꝯdonat. nā hr̄ i li. de pomo Arist. q̄ phiaȝ iuenerit vitā i vtroqȝ seclo iuenit. ⁊ alibi. Qui me iuenerit vitam iueniet et hauriet salutē a dn̄o. ⁊ iō dicit Boeti⁹ faciē medicātꝭ. ¶ Notandū ꝙ boetius nō solū deduxit oculos in phiam sȝ defixit in eā intuitū p qḋ innuit ꝙ vult phari optet se totuȝ tradere phie p ꝯtinuū studiū ⁊ laborē. Nā sicvna hyrūdo adueniēs n̄ facit verē nec vna dies calida facit estateȝ, sic n⁹ vna speclatio phica facit phm. ¶ Nota ꝙ tp̄s oportunuȝ ad phandū ē tp̄s adolescētie qḋ innuēs boetius dicit. c⁹ laribꝫ ab adolescētia fuerā obuersat⁹. Nā etas hominis assimilat cere q̄ si nimis ē mollꝭ vꝉ dura nimis formaȝ sigilli n̄ recipit nec retinet. si aūt est tp̄ate mollis vꝉ dura figuram recipit ⁊ retinet Sic silr etas nimis tenera sicut infantia nō recipit doctrinā phicā. nec etas nimiū dura sicut decrepit⁹. Sȝ etas tp̄ata q̄lis ē adolescētia q̄ facilr intelligit et intellecta mēorie ꝯmēdat. ¶ Nota p lares phie intelligunt diuerse secte phoꝝ. sicut Aristotelis ⁊ platonis q̄bꝫ boeti⁹ ab adolescētia fuit obuersat⁹. ⁊ dic̄ Huguitio ꝙ obuersari ē idē qḋ ꝯuersari. ¶ Notādū ꝙ phia dr̄ mgr̄a oīm ꝟtutū. qr oēs ꝟtutes morales docȝ. vt patȝ ex ethicꝭ. ⁊ dico morales ꝓpt ꝟtutes theologicales q̄ sunt fides spes ⁊ charitas. Et dr̄ phia dilapsa a supno cardie. qr oīs sapia a dn̄o deo ē. Nā sicut scribit in ꝓlogo libri de regimine ꝑncipū De⁹ ē q̄ diuitias sapie sue īfluit aīabꝫ. i. studētibꝫ tribuit gratiā cognoscēdi cui nihil est difficile ⁊ sine q̄ nihil est possibile possideri. ¶ Nota vt postea patebit ꝙ boeti⁹ false crimiabat de lr̄is ꝯposit ꝭ et ꝺ impedimēto delatoris ⁊ illḋ qḋ faciebat sapia dicebat facere arte magica. iō dicit ad phiaȝ. Nūq̄d venisti vt tu mecū rea fals criminatōibꝫ agiteris ¶ Nota phia tāgit tres rōnes ꝓpt q̄s debuit derelinq̄re boetiū. Prima qr

Nōne apud veteres quoqȝ an̄ nr̄i platōis, etatē magnū sepe certamē cū stulticie temeritate certauimus Eodēqȝ supstite ꝑceptor ei⁹ Socrates iiuste victoriā mortis me astāte ꝓmeruit. Cui⁹ hereditatē cū deinceps epicureū vulg⁹ ac stoicū ceteriqȝ pro sua q̄qȝ ꝑte raptū ire molirent meqȝ reclamātē renitentēqȝ velut i ꝑtē ꝑde traherēt. vestē quā me isteruerā māibꝫ disciderēt arreptisqȝ ab ea pāniculis totā me sibi cessisse credētes abire. In q̄b⁹ qm̄ q̄daȝ nr̄i hit⁹ vestigia videbāt meos eē familiares iprudētia rata nōnullos eoꝝ prophane mltitudis errore ꝑuertit

Prosa tertia

nutrix nō debet derelinqre suū alūnū. Scd'ꝫ q̇ patit̄ ꝓpter aliū nō decet vt deferat̄ ab illo. Tertia q2 nō decet phiam derelinqre innocētē. Boetius aūt fuit alūn⁹ phie. ipse paticbat̄ iiurias ꝓpt̄ phiā ꝛ fuit inocēs ḡ ꝛc̄. Nota ſm Hugui. lacesso. i. cū desiderio lacero vel vexo vel iiurijs affligo. ¶ Hic phia ꝓbat ꝑsecutionē sapientū a vulgarib9 nō eē nouā. Et h' p'io

Qd si nec anaxagore fugā nec socratis venenū, nec zenonis tormēta qm̄ sūt pegria nouisti, ac canios, ac senecas, ac soranos quoꝝ nec ꝑuetusta nec icelebris mēoria ē scire potuisti

pbat exēplis i antiqs. Scdo magis moder nis. Tercio ondit qd sit faciēdū 9 insult' vulgariū. scda ibi. ꝙ si nec. tertio ibi q̇ si qn̄ 9. Prio dic bn̄ dici ꝙ ꝑsecutio sapientū a vulgarib9 ꝛ a malis nō ē noua. Nōne apd veteres añ etatē nostri Platonis nos phia sepe certauim⁹ magnū certamen cū temeritate stulticie. i. cū stult' ꝛ temerarijs hoib9 eodē platone viuēte mgr̄ ei⁹ Socrates iiuste ꝓmeruit victoriā mort' ne sibi astāte. c⁹ socrat' hereditatē. i. sciaꝫ hereditarie relictā suis discipul' cū epicureū vulg' ꝛ sto icū ꝛ ceti molirēt̄. i. laborarēt ire raptū. i. rape vnusq̇sq3 ꝓ sua pte ꝛ cū ipi traherēt me phiā i ptē ꝑde me reclamātē. i. 9dicētē. ꝙ ꝑ ꝛ renitētē ipi discidērūt vestē meā quā texuerā meis māib9 ꝛ ablat' pāicul' abiert credētes me totā sibi cessisse. Et q2 i ist' apparuerūt q̄dam vestigia nr̄i hit⁹. i. prudētie iprudētia vulgaiū rata. i. opiata ipos meos eē familiares. i. discipl'os rōne sapie ꝑuertit nōnullos coꝝ. i. aliq̄s errore. i. ꝑsecutiōe ꝓpl'ane mltitudis. i. indocti vulgi sicut vulgares solēt ꝑuertere doctos. ¶ Nota ꝙ añ tp's platonis mlti sapiētes ꝑsecuti fuert̄ a vulgarib9. ꝛ tpe platōis Socrates mgr̄ ei⁹ iterijt ꝓpter suā sapiā. nā ipe 9guit sua sapia eē vnū deū, alios aūt colētes plres deos redarguit. qd ꝑcipiēs dux athenīēsiū nomie Anet⁹ coegit ipm bibere venenū i noie vni⁹ dī ꝛ nihil sibi nocuit. Postea coegit ipm bibere venenū i noie pluriū deoꝝ ꝛ interijt. ¶ Nota mortuo socrate discipuli sui q̇ sciam socratis tāq3 hereditariā sibi vēdicabāt inceperunt dissentire in q̊ mgr̄ coꝝ Socrates posuisset sūmū bonū. Quidā eīm suoꝝ discipuloꝝ dicti epicuri dicebāt ipm posuisse sūmū bonū in volūptatib9. Alij sicut stoici dicebāt ꝙ i ṽtutibus q̇libet eoꝝ pro defensiōe sue opiniōis rapuert̄ auctoritates phie ipas extorte exponēdo ꝓpt̄ qd phia de illd reclamasse. ꝛ sic male exponēdo sciderūt vestes phie ꝛ ꝑticl'as abstulert̄ ꝛ q3uis n̄ eēnt ṽi phi q2 tm̄ videbant̄ eē mlti coꝝ a vulgarib9 occisi sunt. ¶ Hic phia ꝓbat ꝑsecutōē sapiētū exēplis mag' modernis dicēs. O boeti si n̄ nouisti fugā anaxagore nec venenū socrat'. nec tormēta zenōis. qm̄ ista sūt pegrina. i. extranea. ꝛ aliēa quō tu potuisti scire canios. i. ꝑsecutōēs canij ac senecas ac soranos. i. seq̄ces soranij q̊ꝝ mēoria n̄ ē ꝑuetusta. i. valdē antiq̄ nec icelebris. i. n̄ sine glia. q̊s viros nihil alid detraxit i cladē. i. i mortē. nisi ꝙ istituti. i. iformati nr̄is morib9 ipi videbant̄ dissimillimi studijs iproboꝝ

Ita ꝙ nihil ẽ.i.non est cã ꝙ tu admirerꝭ .i.debeas admirari si in hoc sa-
lo vite.i.amaritudine nos sapiẽtes agitemur.i.vexemur ꝓcellis.i.aduer-
sitatibus maloꝝ circũstantibus.q̇bus.s.nobis sapientibꝰ maxime ꝓpo-
situm ẽ.i.intentio displicere pessimis q̊ꝝ maloꝝ si sit numerosus exerci-
tus tñ est spernẽdus.qm̄ nullo duce supple rõnis regitur.sed tm̄ rapitur
errore lymphãte.i.p̄
cipitante eos ad mo
dũ limphe temere.i.
stulte ac p̄sumptuose
ac passim.i.vbiq̄ꝫ.
¶ Nota ꝙ anaxago
ras stulticiaꝫ hoim
solem ꝓ deo colẽtiuꝫ
rep̄hendit dicẽs solẽ
nõ esse deum sed lã
padẽ ardentem ꝓpter
quod reꝰ iudicatꝰ est
ꝛ in fugã cõpulsus.
ĝ dicit phia anaxa-
gore fugã ¶ Nota di
cit Socratis vene-
nũ de q̊ dictũ ẽ sup̄.
q̊ veneno iterijt. Si
militer zeno multa
tormẽta rõne sue sa-
piẽtie sustinuit. No-
ta ꝙ caniꝰ Seneca
Soranus fuerũt no
biles roman ꝛ mori
bus phie instructi ꝓ
pter qđ interierunt.
Unde Canij dice-
bãtur imitatores a magistro suo Canio. Sil'r Soranij dicuntur a So-
rano q̇ fuit poeta ꝛ eiꝰ seq̄ces ab eo condẽnant'. ¶ Nota de Seneca dicit
Boetius in de disciplina scholariũ ꝙ nero familiarẽ suũ p̄ceptorẽq̄ꝫ Se-
necam ad eligende mortis arbitrium coegit. ¶ Nota ꝙ sapiẽtes dissimi-
les sunt studijs improboꝝ quia dicit Seneca in li.de amicicia Dispares
mores disparia sequuntur studia;quoꝝ dissimilitudo dissoluit amiciciam
nec vnq̄ꝫ improbi probis. Nec probi improbis amici esse pñt nõ ob ali-
am causam nisi q2 tanta est inter ipsos distantia quanta esse potest studi-
orum malorumq̄ꝫ moꝝ distãtia. ¶ Nota ꝙ ꝓpositũ sapientum ẽ displi-
cere pessimis.quia dicit Seneca in de remedijs fortuitorum. Malis di

Quos nihil aliđ in cladẽ detraxit
nisi ꝙ nr̄is moribus istituti studijs
improboꝝ dissimilimi videbantur
Ita ꝙ nihil est qđ admireris si in
hoc vite salo circũstantibus agite-
mur procellis,qbꝰ hoc maxie pro-
positũ ẽ pessimis displicere Quoꝝ
q̇dẽ tãetsi numerosus exercitꝰ sper-
nendus tñ est qm̄ nullo duce regit'.
sed errore tm̄ temere ac passiꝫ lym
phante raptat'. Qui si qñ ꝯtra nos
aciẽ struens valentior incubuerit.
nostra q̇dẽ dux copias suas arcẽ cõ
trahit. Illi vero circa diripiendas i-
utiles sarcinulas occupantur. At
nos desup irridemꝰ vilissima reruꝫ
q̄q̄ꝫ rapientes. securi totius furiosi
tumlt'ꝰ eoq̄ꝫ vallo muniti quo gras-
santi stulticie aspirare fas non sit.

plicere laudabile ē. Et alibi. Virtꝰ sese diligit a spnat ꝗꝫ malū. Et poeta Opto placere bonis. prauis odiosus hrī. ¶ Nota ꝙ dicit exercitū maloꝝ ee innumeꝛo suz. qꝛ ẜm Salomonē Stultoꝝ īfinitꝰ ē nūerꝰ ⁊ puersi dif/ficiliter corrigunt. ¶ Nota ꝙ mali nō reguntᷣ duce rōnis. qꝛ rō depcatᷣ ad optima. mali aūt opantᷣ pessima. Ducuntᷣ em̄ erroꝛē sensualitatis vitā bestialē psequētes. de qbꝫ dꝛ in li. ethicoꝝ Quidā sūt hoīes vitā pecudū eligentes siles sardinapulo. Et ḡ dicit phia ꝙ tales sunt timēdi. qꝛ exq̄ reguntᷣ p rōez tn̄ coꝝ fatuitas faciliter dissipatur. ¶ Qui si qn̄ ꝯtra nos Hic phia ondit qd sit faciēdū ꝯ insultꝰ maloꝝ dicēs. Si exercitꝰ maloꝝ incubuerit. i. istiterit. struēs. i. faciēs aciē. i. bellū ꝯ nos sapiētes. qdē pro certo. nr̄a dux. i. rō ꝯhit. i. colligit copias. i. scias ⁊ ꝟtutes cupiosas. i. arcē id ē in altitudinē speculatōnis celestiū. ꝟo. p sed illi mali occupātur circa diripiēdas. i. auferēdas iutiles sarcinulas. i. diuitias corpales. q̄ sarcina ⁊ pōdꝰ corpis sūt iutile aiaꝫ submergētes. At nos sapiētes in cōtēplatōne celestiū ꝯstituti irridemꝰ malos qꝫ vilissima reꝝ nos securi existētes totiꝰ furiosi tumultꝰ. i. ꝯ furiosū tumultū maloꝝ qꝫ. qꝫ. p et supple nos sumus muniti. eo vallo. i. munimine q̄ nō sit fas aspirare. i. accedere stulticie ḡssanti. i. ipugn̄ti nos. ¶ Notādū Boetiꝰ hic nr̄aꝫ rōēꝫ appellat ducē Vn̄ ratio diffinitᷣ sic. Est habitꝰ dirigēs oēꝫ actiōēꝫ hūanā in vltimū et optimū finē. ¶ Itē nota p arcē ipse intelligit altitudinē speculatōis celestiū. ⁊ ad hanc ducit nos rō. ⁊ h̄ est vltimū bonū hūane vite qð nullꝰ auferre potest. ¶ Nota copie in hoc loco dicuntᷣ appetitꝰ sensitiui. et dicuntᷣ copie q̄si cupie. qꝛ cupiūt res aliqn̄ ꝯ rōnez. ⁊ tales copias debet regere rō ⁊ debet se munire vallo hūilitatꝫ ⁊ patiētie. ⁊ tunc oēs impugnatiōes aduersitates ⁊ miserias eq̄nimiter sustinebit. ⁊ tētatōes ⁊ delectatōes noxias quas suggerit diabolꝰ ⁊ caro impellit. ⁊ mūdꝰ ꝯmouet nō timebit. hec Marquardꝰ. ¶ Itē nota ille merito ē diridendus q̄ maiori ⁊ meliori bono dimisso eligit ⁊ occupatur circa bona viliora. Sed sapiētes eligūt bona aīe q̄ sunt maxime bona. i. ethicoꝝ Et vulgares eligunt bona tp̄alia q̄ dicuntᷣ vilissima reꝝ. quia impediūt homiem in cognitione summi boni ¶ Notandū arx arcis est altū edificiū in q̄ hostes pugnāt. hic aūt accipitur p cōtemplatione celestiū ⁊ spe futuroꝝ bonoꝝ. nam p hec duo sapientes omnem aduersitatē maloꝝ superāt. ⁊ circa contemplationē diuinoꝝ tota intentio sapientꝫ versatᷣ. Unde Boetiꝰ in tractatu de summo bono dicit. Philosophus maxime delectatur in primo principio. ⁊ in cōtēplatione summe bonitatis. ⁊ hec sola est recta delectatio. Hec em̄ ē vita philosophoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. ¶ Nota de hoc noīe vallū dicit grecista. Est vallus palus circa castrum pacutus. Nexio paloꝝ sed murus sit tibi vallum. ¶ Nota aspirare ẜm Huguitionē est anhelare conari vel deuenire. ¶ Item ẜm eum grassor. aris. p g. i. inuadere vel crudeliter impugnare

Sequitᷣ Metrum quartum primi libri

Liber primus

Metrum quartū primi libri.

Quisquis cōposito seren⁹ euo. Hic incipit quartū metꝝ h⁹ primi qd vocat metrū valenticū ab inentore. ꝛ cōstat ex spōdeo. dactilo ꝛ tribꝫ trocheis. Vñ pōt dici metrū trochaicū a pede pdominante. In hoc metro phia ondit qualiter hō debeat se hre vt psecutiones improboꝝ nō pualeant cōtra ipm. ꝛ hoc primo declarat qbusdā silibꝫ. secūdo exclamat cōtra timētes tyrannos. secunda ibi. Quid tātum miseri

Metrum quartū primi libri.

Quisqs cōposito seren⁹ euo
Fatū sub pedib⁹ egit supbū
Fortunamqꝫ tuens vtrāqꝫ rectus
Inuictū potuit tenere vultum
Non illū rabies minecqꝫ ponti
Uersum fundit⁹ agitantis estum
Ne ruptis quotiens vag⁹ caminis
Torquet fumicos veseuus ignes
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebti

Dic primo. Quicūqꝫ hō seren⁹ .i. clarus virtute. cōposito euo id ē ordiata vita egit id est calcauit sub pedibꝫ supbū fatum .i. euentū reꝝ tpaliū. et qcūqꝫ tuēs .i. respiciens. vtrāqꝫ fortunaꝫ id est psperā ꝛ aduersam. rect⁹ .i. nō flex⁹ potuit tenere vultū .i. anīmū inuictū ita q nō vincat psperitate se extollēdo nec aduersitate deprimēdo. illū hoīeꝫ nō mouebit .i. turbabit. rabiens pōti .i. inundatio marꝭ. agitātis .i. mouētis. fūdit⁹ .i. a fundo. estū versum .i. ebulitionē versam. qꝛ in ebulitiōe maris aq̄ vtit p fluxū ꝛ refluxū. qsi dicat. Impet⁹ maris faciēs ebulitionē nō nocebit illi homini q nō extollit in psperis. nec deprimitur in aduersis. nec tali homi nocebit ignis veseui mōtis. qtiens ille mons torquet .i. emittet ignes fumificos ruptis caminis .i. cauernis suis. qsi dicat. nec tali homini nocebit vagus veseuus suis ignibꝫ nec illū hoīem mouebit via ardētis fulmīs. soliti .i. consueti. ferire celsas turres ¶ Nota phia tria tāgit q nō nocent homini q cōstans est in vtraqꝫ fortuna ¶ Primū est rabies marꝭ p quā designantur luxuriosi. sicut em̄ mare sole ꝛ motu suo icalescit ꝛ fetet. sic luxuriosi cōcupiscētia sua inardescūt ꝛ pacta libidie fetēt. de qbꝫ dicit scriptura Perierūt iumēta i stercore suo. tales luxuriosi nō nocebūt homi cōstāti in vtraqꝫ forma. ¶ Secundū qd tangit ē ignis vesēui mōtꝭ. p quē designantur auari ꝛ inuidi. Sicut em̄ ignis veseui mōtꝭ sp ardet. ita auari ardent in cōcupiscentiaꝫ bonoꝝ exterioꝝ. ꝛ sicut ignis eructuās qñqꝫ cōsumit loca vicina. sic inuidi qñqꝫ nocent verbis si nō pñt factꝭ. ꝛ tales inuidi nō nocebūt hoī cōstāti ¶ Tertiū qd tāgit est ictus fulminis p quē intelliguntur supbi. Sicut

Metrū quartū

ciū fulmē generat̄ in alto. sic supbi ml̄ti se extollūt. ⁊ mirabile videt̄ de su pbis ꝙ cū alijs hoib⁹ hitare nolūt ⁊ tñ ad celū volare nō pñt. tales supbi nō nocebūt hoi ꝯstāti. Alij ꝑ rabiē maris intelligūt īuidos. ꝑ ignē ira/ tos. ꝑ fulmē supbos vt dictū ē. ¶ Alij ꝑ mare qđ ē sonorosū itelligūt aua riciā. ꝑ ignē penā corꝑis. ꝑ fulmē reꝝ ablaciōez. ¶ Nota veseu⁹ ē mōs ita/

Quid tātū miseros seuos tirānos
Mirant̄ siue viribus furentes
Nec speres aliqđ. nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisq̄s trepid⁹ pauet vel optat
Quod nō sit stabilis suiq̄ꝫ iuris
Abiecit clypeuꝫ. locoq̄ꝫ motus
Nectit qua valeat trahi catenam

lie intrinsec⁹ ardēs q̄ qñq̄ꝫ ruptꝫ cauernis emittit ignem q̄ loca vicina ꝯsumit ¶ Nota circa h̄ qđ dicit se ren⁹ euo. Señ. dicit Talis ē aīus sapiētis q̄lis ē mund⁹ suplūis nat⁹. talis mūd⁹ aūt sꝑ ē seren⁹. ⁊ sic aīus sapiētꝫ in vtraq̄ꝫ for tuna sꝑ ē seren⁹. Vñ Aristo. i ethic. dicit. Sapiēs bñ scit ferre fortunas. q̄ se hꝫ sic̄ tetragonū sñ vituꝑio ¶ Quid tm̄ miseri ⁊c̄. Hic phia exclamat ꝯ timētes tyrānos dicens. Quid. i. q̄re miseri hoīes mirant̄ timēdo seuos tyrānos furētes sine virib⁹. q. d. tyran ni se iponētes. q̄ꝛ ñ ꝑualēt nisi iq̄ꝫtū hō se subiec̄ eis. Et addit. Nec spes aliqđ đ bōis tꝑalib⁹ n̄ times eos đ aduersitatib⁹. tūc tu exarmauerꝫ. i. de bilitauerꝫ irā ipotētis tyrāni. sꝫ q̄cūq̄ꝫ hō trepid⁹ pauet tiore maloꝝ tꝑa/ liū. vl̄ optat bōa tꝑalia tal̄ ñ ē stabil̄ ⁊ sui iurꝫ. i. ꝓprie libtatꝫ. ip̄e abiec̄ cly peū securitatꝫ ⁊ mot⁹ a loco stabilitatꝫ. ip̄e nectit. i. ꝯpōit catenā affectio/ nū q̄ valeat trahi ad tristiciā ⁊ dolorē mētis. Nota ptās terrena ad nihil se extēdit nisi ad largiēdū bōa tꝑalia vl̄ ad auferēdū ea. ⁊ iō null⁹ subiacꝫ trene ptāti nisi q̄ sꝑat talia bōa. vl̄ tiet eoꝝ ablatōez. q̄ aūt nec tiet n̄ sꝑat ip̄e ē oīno ꝰ vl̄ extra trenā ptātē. ⁊ ꝑ ꝯñs trena ptās sibi nec ꝓficere nec obesse pt. ꝓpt̄ q̄d phia exclamat ꝯ illos tāq̄ꝫ mi̇os q̄ spe bonoꝝ tꝑaliū vl̄ tiore ablatōis eoꝝ subijciūt se trenis ptātib⁹ dicēs Quid tm̄ mi̇i ¶ No ta circa illđ At q̄sq̄s trepid⁹. Señ. đt i li. đ ꝟtutib⁹ cardinalib⁹. Magnā mitas si isit aīo tuo cū mag̃ fiducia viues itrepid⁹ ⁊ alacer. magni aī est ñ facillare. sꝫ ꝯstare ⁊ finē vite trepide expectare. si magnim⁹ es nūq̄ꝫ iudica bis tibi ꝯtūeliā iferri ab īimico. sꝫ dices nihil mihi nocuit sꝫ aiuꝫ nocēdi hūit. Nō tyrān⁹ q̄n dā dicebat̄ q̄dā rex fortꝫ. et dicebat̄ a tyro. i. fortitudīe seu illud nomen est causa appropriata principantibus pessimis. ⁊ dicun tur a tyro. id est ab angustia quam inferunt suis subditis.

Nota clypeus sumitur hic pro rōne hominis. quia sicut clype⁹ đfēdit nos ne ledamur a telis ⁊ a sitib⁹. ita rō hois tenet̄ eū ⁊ ꝓuidet sibi ne offēdat̄

¶ Hic incipit prosa quarta. In q̄ phia primo inq̄rit boetiū sup attentione p̄dictoꝝ. ꝛ hortatꝰ ip̄m ad sui morbi reuelatōez. scd̄o boetiꝰ reuelat morbū suū. ibi. tum ego. p̄mo dicit. O boeti nūq̄d sentis. i. intelligis ea q̄ relicta sunt atq̧ illabuntꝰ. i. imp̄muntur aīo tuo. Et subiūgit grecū qd̄ i latino valet. Es ne asinꝰ ad lyrā. Quid fles. q̄d manas. i. fluis lachrymis.

Prosa quarta primi libri.

Entis ne iq̄t hec atq̧ aīo illabuntꝰ tuo Exps es lire. als Es ne asinꝰ ad lirā. Quid fles. q̄d lachrymis manas. Cōfitegre mihi ꝛ ne occltes mala tua. Si operā medicātis expectas oportet vt vulnus detegas tuum.

B. Tū ego collecto in vires anio An ne adhuc eget ammonitōe. nec p te satis eminet fortune in nos seuiētis aspitas. Nihil ne teipsa loci facies mouet. Heccine est bibliotheca quā certissimā tibi sedē nr̄is laribus ipa delegeras. i qua mecū sepe residēs d̄ hūanaꝝ diuinarūq̧ rerū scia disserebas. Talꝰ habitus

Et subiūgit grecū qd̄ tātū valet. Cōfiteare mihi ne abscondas. Si expectas operā. i. diligētiā medicātis oportꝫ vt detegas. i. manifestas vulnꝰ tuū. Nota q̄ puerbiū erat apd̄ grecos. cum aliq̄s audiuit v̄ba alicuiꝰ ꝛ nō aduertit nec curauit intellectū v̄boꝝ. illi dicebatꝰ Es ne asinꝰ ad lyrā. facis ei sicut asinꝰ positꝰ ad lirā audit sonū lyre sꝫ n̄ p̄cipit melodiā nec ꝓportionē sonoꝝ ītelligit. nec d̄lectatꝰ i ea. Sic aliq̄s audiēs v̄ba et nō curās intellectū coꝝ d̄r esse asinꝰ ad lirā. Nota si q̄s voluerit sanari oportet morbū vel vulnꝰ suū detegere ꝛ māifestare. Vn̄ Sen̄. tertia dicit epl̄a. Nemo p se satis valet vt emergat. sed optꝫ vt manū porrigat ꝛ alius ip̄m extrahat. tunc em̄ morbi ad sanitatē inclināt cū ex abdito erūpūt ꝛ vim suā pferūt. ¶ Hic boetiꝰ reuelat morbū ꝛ dolorē suū ꝛ primo ostendit se esse p̄turbatū ex his q̄ iniuriose agebantur circa ip̄m Scd̄o ex his q̄ generalr̄ vidit in alijs. ibi. videre aūt videor. Primo oñdit se p̄turbatū ex sui exilij relegatiōe. scd̄o ex meritoꝝ suoꝝ frustratiōe. tertio ex iniusta sui ꝯdēnatōe. q̄rto ex fame sue lesiōe. scd̄a ibi. quotiēs ego. tertia ibi. q̄bꝫ aūt. q̄rta ibi. at v̄o hic. Adhuc diuiditur. p̄mo facit qd̄ dictum ē scd̄o r̄ndet obiectiōi. ibi. At q̄ tu. Dicit p̄mo sic. Tū i. tūc ego boetiꝰ collecto aīo ī vires. i. resūptꝭ viribꝫ animi supple dixi an ne satꝭ emīet. i. apparet aspitas fortune seuiētis ī nos. i. ꝯ nos. Nunq̄d adhuc eget admonitōe idē declaratōe. nūq̄d facies. i. dispositio hꝰ loci. i. carceris mouet te. Hec

Prosa quarta

cine.i.nūq̄d hic ē bibliotheca.i.locꝰ studij quē habui i pria. q̄m tu phia de legeras.i.eligisti tibi certissimā sedē i nr̄is laribꝰ.i in q̄ bibliotheca tunc mecū residēs.i.morās vl' sedēs disserebas.i.disputabas de scia reꝝ diui naꝝ ꝛ hūanarū nūq̄d erat mihi tūc talis hitꝰ supple vil' ꝛ tal' vultꝰ tristꝫ. cū ego rimarer.i.iuestigarē tecū secreta nature cū describeres mihi vias si

talisqꝫ vultꝰ erat. cū tecū nate secre/ ta rimarer. cū mihi sideꝝ vias radio ꝺscriberes cū mores nr̄os totiusqꝫ vite rōez ad celestis ordis exēplar formares. Heccine p̄mia referimꝰ tibi obsequētes. At q̄ tu hāc sniam Platōis ore sanxisti. btās fore res/ publicas si eas vl' studiosi sapie re/ gerēt. vl' eaꝝ rectores studere sapie ꝯtigisset. Tu eiusdē viri ore. hāc sa/ piētibꝰ capessēde reipublice necessa riā cāz esse monuisti. ne iprobis fla gitiosisqꝫ ciuibꝰ vrbiū relicta guber nacl'a pestez bōis ac ꝑniciē iferrent Hāc igit' autoritatē secutꝰ qd̄ a te it secreta ocia didicerant trāsferre in

deꝝ.i.cursus stellarū radio.i.virga geome trali.cū tu formares .i.formare docuisti. mores nr̄os.i.mores hoim ꝛ rōez.i.dispo sitionez totiꝰ vite ad exēplar.i.silitudinez celestis ordis. sūt ne ista p̄mia q̄ referimꝰ id ē reportāꝰ.tibi ob seq̄ntes.i.fuiētes ¶ Nota, ꝙ bibliothe ca ē locꝰ vbi reponūt' libri. et dr̄ a biblo.i. iunco in q̊ antiq̄ scri bebāt libros. talē bi bliothecā hūit boeti us rome marmoreis lapidibꝰ politā i q̄ stu duit de rebꝰ diuis et hūanis. ¶ Nota boe tiꝰ dic̄ phiaz sibi ele

gisse certissimā sedē i blibliotheca. h̄ dicit p tāto. qꝛ licꝫ boetiꝰ eēt diuers officijs occupatꝰ tn̄ nulli eoꝝ tā certis tpibꝰ tā certa itētiōe vacabat sicut studio i libris phicis q̊s in certo loco repositos hūit ¶ Nota phia tractat de rebꝰ diuis ꝛ hūanis. vn̄ Sen̄. xxxi. Nō pōt vtꝰ ꝑfecta esse nec equal'te nor vite sine phia ꝑ quā diuia ꝛ hūana cognoscunt'. q̄ si te occupas icipis eē deoꝝ sociꝰ. ꝛ alibi dr̄ O lucille scio neminē bn̄ viuere posse ꝛ tollerabil'r sine studio phie. qꝛ sine studio phie aius eger est. ¶ Nota boeciꝰ studuit i naturali phia ꝓpt' h̄ dicit Cū mores nr̄os. Studuit etiā in astrologia. ꝓ pter hoc dicit Cū mihi sydeꝝ vias radio describeres. Ubi nota radiꝰ ē vga geometral' q̄ geometri describūt figuras in puluere supposito. Nota ꝙ vita hūana ꝛ mores hoiꝫ dēt formari ad silitudinē celestis ordis sicut eñi spere iferiores planetaꝝ obediūt spere supiori ꝛ regūtur motu firmamē ti. sic vtꝰ nr̄a sensibil' dꝫ obedire vtuti rōnali ꝛ regi ab ipsa. turpe eī ē abij cere regimē supioꝝ ꝛ iduere regimē inferioꝝ. q̊d nob cōe est cum bestijs

actū publice admistratōis optaui. tu mihi ⁊ q̄ te sapiētū mētib⁹ inseruit deus ꝯscij estis, nullū me ad magistratū nisi cōe bonoꝝ omniū studiū detulisse. Inde cū iꝓbis graues iexorabilesq́ȝ discordie fuere et qđ cōscie libertas hȝ, ꝓ tuendo iure sp̄reta potentū semꝑ fuit offensio

sicut dicit Albert⁹ sup. iij. de aia. ¶ Nota ex q̊ boeti⁹ rōne sue sapīe in miseriā fuit posit⁹. iō dicit ad phiaȝ. sunt ne hec p̄mia q̄ nos referim⁹ obseq̄ntes tibi. Atq̄ tu hāc sniaȝ. ¶ Hic boeti⁹ rñdet obiectiōi. possȝ ei phia sibi obijcere dicēdo q̄ le p̄miū debuisti reportare cū tu nō studuisti ꝓpt cōe bonū. sȝ ꝓpter vanā gliaȝ ⁊ ꝓpter ꝓpriā vtilitatē. cui obiectiōi rñdet Boeti⁹ dicēs. O phia tu sanxisti. i. cōfirmasti hāc sniaȝ ore platōis btās respublicas fore si eas sapiētes regerēt. ł si rectores eaꝝ ꝯtigissȝ studēre sapie. et ꝯfirmasti ore eiusdē platōis necessarium esse reipublice q̄ a sapiētib⁹ regeret̄ ne gubernacla. i. regimia cōmissa iꝓbisq́ȝ. i. ⁊ flagiciosis ciuib⁹ vrbiū inferrēt pestē. ac. i. etiā ꝑniciē. i. dānū bonis hoīb⁹. igit̄ ego secut⁹ hāc autoritatē. i. sniaȝ q̄ ego didicerā a te phia inter secreta ocia ego optaui i. curaui. trāsferre. i. deducere i actū. i. in op⁹ publice admistratōis. i. cōis vtilitatꝪ. tu phia ⁊ de⁹ q̄ iseruit. i. ifudit te mētib⁹ sapiētū estis mihi ꝯscij. i. testes. nullū studium me detulisse ad mḡratū nisi cōe studiū bonoꝝ. q. d. nihil mouit me ad mḡratū gerēdū nisi cōis vtilitas. inde. i. ꝓpter h̄ erāt mihi ḡues. i. difficiles q́ȝ. i. et. inexorabiles. i. inexplicabiles, discordie cū iꝓbis. ⁊ sꝑ fuit mihi spreta offensio potētū ꝓ tuēdo iure. i. ꝓ iusticia defendēda qđ hȝ libtas ꝯscie. i. libera ꝯscia. s. nullū tiere ꝓ tuēdo iure. ¶ Nota f̄m platonē btā ē respublica cui⁹ dñs phus ē. ⁊ ve gēti c⁹ dñs puer est. ⁊ rōnabilr̄. q2 phia ⁊ sapia vitā disponit. actōes regit. agēda ⁊ omittēda demonstrat. vñ Señ. xvi. epła dic̄. Si vis oia em̄ tibi subijcere subijce te rōni. Multos reges si rō te rexerit. Et aristo. i ꝓhemio methaphisice. SapiētꝪ ē regere ⁊ ordinare ex q̊b⁹ ptȝ q̄ regimē reipublice spectat ad sapiētes. ꝓ tāto dic̄ Tulli⁹ i ꝑncipio sue rethorice. ad rēpublicā plurima ꝑtinent ꝯmoda. si moderatrix et regulatrix oīm reꝝ p̄sto ē sapia ¶ Nota q̄ studiosi sapīe dicunt̄ illi q̄ iā ꝑ studiū adepti sunt sapiaȝ. Illi aūt dicunt̄ studere sapīe q̄ adhuc studēdo acq̄rūt sapiaȝ. ¶ Nota q̄ boeti⁹ studiū vocat secretū ociuȝ. q2 i studio hō ociat̄ ab exteriori occupatiōe de q̊ ocio siue q̄ete loq̄t̄ Señ. lvij. epła. dicēs Nulla placida ē q̄es nisi quā rō ꝯponit. ⁊ illa vera ē tranq̄llitas in q̄ mēs bōa explicat̄. ¶ Nota q̄ de⁹ imittit sapiaȝ mētib⁹ sapiētū. h̄ scribit̄ in ꝓlogo de regimie ꝑncipū. de⁹ est q̄ diuitias sue sapīe influit in aīas sapientū ¶ Nota q̄ libertas ꝯscie hȝ nullū metuere. q2 dicit Macrobius. h̄ hȝ libera ꝯscia ꝓpriū qđ si q̄s possideat nullū potētē metuat. Itē Señ. liiij. Sa.

piēs ex libero arbitrio nihil tiet ibecillitatē homīs. qz securitatē dei hz. ꝛ Sen. ď q̄ttuoꝛ ꝟtutibꝫ cardialibꝫ ďt. vt iust⁹ sis n̄ sufficit vt sis inocēs sis sz vt inocētes ab iīuria ꝑues. ꝛ iď Justicia ē vīculū diuīe ꝛ hūane societatꝫ Quotiēs ego conigastū ¶ Hic boeti⁹ ōndit se ꝑturbatū ex meritoꝝ fru/ stratōe suoꝝ ꝛ ꝑrīo tāgit merita ꝛ bn̄ficia alijs exhibita. scďo tangit fru

Quotiēs ego Conigastū ībecill' cu iusqꝫ fortunas īpetū faciētē obui⁹ ex cepi. Quotiēs triguillā regie ꝑpo/ sitū dom⁹ ab īcepta ꝑpetrataqꝫ iam prorsus iniurias ďieci. Quotiēs mi seros quos infinitis calūnijs im/ punita barbaroꝝ semꝑ auaricia ve xabat. obiecta periculis autoritate proteri. Nunqꝫ me a iure ad iniuri/ am q̄sqꝫ detraxit. Prouincialiū for tunas tū priuatis rapinis. tū publi cis vectigalibus pessundari nō a/ liter qꝫ patiebantur indolui

stratōez eoꝝ ibi. Sz ec. Prima ī septē par tes ſm q̧ recitat sep tē bn̄ficia q̄ patebūt Prio dic. Ego boe/ ti⁹ mlr' otiēs ipm co/ nigastū q̄ fuit offici alis regꝫ theodorici obui⁹. i. ꝯri⁹ excepi. i. īpediui ipm faciētez ipetū. i. insultū ꝯ for tunas. i. ꝯ bōa fortu ne cuiusqꝫ hois ibe/ cill'. i. ipotētꝫ resistere tūc pōit scďm bn̄fi/ ciū dicēs. Quotiēs ego ďieci. i. auerti tri guillā sic dictū ꝑpo sitū regie dom⁹. i. re gal' aule. ego ipm deieci ab īcepta ꝛ ꝑpetrata īiuria ip̄ꝫ paupꝫbꝫ. Tūc sub sūgit tertiū bn̄ficiū dicēs. Quotiēs ego ꝑtexi miꝫos. i. paupes q̄s auari cia barbaroꝝ. i. crudeliū hoīz ipūita. i. icastigata vexabat ifinitꝫ calūnijs id ē miserijs. illos ego ꝑtexi autoritate mea obiecta. i. exposita ꝑicul'. i. dā/ nis. Nūqꝫ q̄sqꝫ i aliqs detraxit me. i. deflexit a iure ad iīuriā. ¶ Nota q̧ conigast⁹ fuit q̄dā nobil' familiarꝫ regꝫ theodorici q̄ su⁹ official' fuit ꝛ tot⁹ tyrān⁹ q̄ pl'es hoīes inuasit ipotētes. s. sua ip̄ꝫ auferēdo quē boeti⁹ sibi ꝯri/ us a suo ipetu iniurioso auertit. talis etiā erat triguilla ꝑposit⁹ aule regie ¶ Nota ſm Hug. q̧ barbar⁹ idē ē qď crudel' icult⁹ ꝛ stolid⁹. ꝛ ē nomē cru delitatꝫ vn̄ oli oēs ac vniuerse gētes dicte sꝫ barbare ꝑt grecos ꝛ latios. Et barbara ďr q̄dā t'ra iuxta greciā sita ꝑpt crudelitatꝫ excellētiā ¶ Nota boeti⁹ ďt. nūqꝫ a iure ad ꝛc. ꝛ h̄ dꝫ glosari sic. ego nᶜ sū retract⁹ a iure amo re nᶜ odio nᶜ tiore nec ꝑrio ꝯmodo q̄ oia solēt ipedire veꝝ iudiciū. vn̄ ďr laborit⁹ Quē sīnūm⁹ ꝑsōa ꝑces ď tramite recto Nō ducūt idē sidera laude ferit. Prouicialiū ꝛc. ¶ Hic pōit q̄rtū bn̄ficiū di. Ego idolui sic illi q̄ pati ebāt fortūas. i. bōa fortūe ꝑuicialiū. i. illoꝝ hoīm q̄ tū. i. aliq̄n pessūdari. i. sbijci ꝑuatꝫ rapīs. i. occl'tꝫ. tū. i. aliq̄n. publicꝫ vectigalibꝫ. i. tributꝫ. q. d. cū ꝑuinciales nūc spoliarētur. nūc in tributis bōa ipoꝝ auferēdo. ego dolui tātū sicut q̄ patiebātur. ¶ Nō q̧ oēz ciuitatē vl' regionē quā romāi exp

Cū acerbe famis tpe grauis atq3 inexplicabil' idicta coēptio pfligata iopiā cāpaniā puīciā videret, certamē aduersū pfectū ptorij cōis ꝯmodi rōne suscepi, rege ꝯgnoscente cōtendi: ꝛ ne coemptio exigeret̃ duici Paulinū ꝯsularem virū cui⁹ opes palatini canes iā spe atq3 ābitione deuorassent, ab ipsis hyātū faucib⁹ traxi, ne albinū ꝯsularem viruz p/iudicate accusatōis pena corripet. odijs me Cipriani delatoris cōposui, Satis ne in me magnas vi/deor exacerbasse discordias

gnauerīt fecerīt tributariā vl' colonā vl' puinciā. Tributariaz faciebāt qn̄ relictis inhitatorib⁹ terre ad tributū soluēdū hoīes cōpellebāt. Colonuz aūt faciebāt cū expuls⁹ hitatorib⁹ alienos istituerīt ad inhitandū. Prouin/ciā aūt faciebant qn̄ aliquē romanū pficiebāt illi terre. q̇ colle/ctis redditib⁹ eos romā mitteret. ꝛ ihita/tores illi⁹ terre dice/bātur puīciales Isti puīciales aliqn̄ mole/stabātur priuatis. i. occultis rapīs. i. exa/ctōib⁹ suoꝝ pfectoꝝ aliqn̄ publicis vecti/galib⁹. i. tributis q̄ i debito mō ꝛ iniusto exigebātur ab eis. de q̊ boeti⁹ doluit ¶ Nō vectigal ꝓprie dr̃ tributū q̊d datur de vectura ¶ Nota fm̄ huguī. puīcia est regio subiugata romāis ꝛ tributaria facta. Jn̄ puīcial'. i. tributari⁹. Cū acerbe famis tpe. Hic pōit q̇ntū bn̄ficiuz dicēs. Cū tpe acerbe. i. magne famis eēt idicta. i. īstituta. guis coēptio. i. āgaria q̄ coēptio erat pfligatura. i. punitura cāpaniā puīciā iopia. i. pauptate. Ego boeti⁹ suscepi certamē ꝯ p/fectū ptorij q̇ īdixerat istā coēptōz ꝛ rōe cōis ꝯmodi. i. bōi ego certaui rege ꝯgscēte ꝛ duici ne exigeret̃ illa coēptio. ¶ Nō ꝙ coēptio ē īstitutio sup aliq̄ portōe dāda d̄ re emēda l' vēdēda. ꝛ vocat̃ vl'garit̃ vngelt. ꝛ tal' fuit īstituta sup cāpaniā puītiā destruēdā quā boeti⁹ remouit ¶ Paulinū cōsularē viꝝ Hic pōit sextū bn̄ficiū dicēs Ego traxi. i. libaui paulinū virū ꝯsularē c⁹ opes iā deuorassent spe ꝛ ambitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis sil'es canib⁹ illū traxi a faucib⁹ hyātiū. i. appetētiuz opes paulini. ¶ Nota ꝙ familiares regis q̇ psidebāt palatis vocabāt̃ ca/nes palatini. sicut em̄ canes hn̄t ora hyātia ad cupidas escas. sic isti hya/bant ad diripiēdas facultates paupeꝝ romanoꝝ. Tūc pōit septimū bn̄ficiū dicēs Ego opposui me odijs cipani dlatoris. i. accusatoris ne pēa piudicate accusatōis corripet. i. puniret Albinū viꝝ ꝯsularē. Nota ꝙ cipan⁹ q̇ fuit de familia regis iiuste accusauit viꝝ albinū ꝯsularē q̇ p⁹ iudicat⁹ fuit ad penā ꝙ̄ accusat⁹. ꝛ ne ista pena cui adiudicat⁹ fuerat ipm albinū corripet boeti⁹ se opponēs odijs cipani accusatoris albinū saluauit. Nō ex istis

beneficiis enūerat3 apparet ꝙ boeti⁹ nō gessit magistratū ꝓ vtilitate ꝓpꝛa s3 ꝓ cōi bono. si em̄ ꝓpꝛiā vtilitatē intēdisset vtiqꝫ odiū ꝛ offensā potētū euitasset. qd̄ nō fecit. Et pri⁹ dixit nunqꝫ me a iure ad iniuriā q̇sqꝫ detraxit. ex q̄ sil'r apparet ip̄m nō q̄siuisse ꝓpꝛiū comoduz. tales em̄ freq̄nter de iure deflectunt. Et subdit. nūq̄d videoꝛ ī me. i. ꝯ me exacerbasse. i. irritasse sat3 magnas discoꝛdias opponendo me potētib⁹. q. d. īmo.

Sz eē apd̄ ceteros tutioꝛ debui qui mihi amoꝛe iusticie nihil apd̄ auli/cos quo magis eēm tutioꝛ obſ3uaui Quib⁹ aūt deferētib⁹ ꝑculsi sumus Quoꝝ vnus basili⁹ oli3 a regis ministerio depulsus. ī delatōe3 nostri nois alieni eris necessitate ꝯpulsus est. Opilionē v° atqꝫ gaudentium cū hoc inūeras at3 mltiplices fraudes ire in exiliū regia censura decreuisset. Cūqꝫ illi parere nolentes sacraꝝ sese ediū defensiōe tuerent. cōꝑtāqꝫ id regi foꝛet. edixit vt nisi īfra ꝑscriptū die3 a Rauenna vꝛbe dcederent. ꝑ notas īsigniti frōtib⁹ pellerent. Quid huic seueritati posse a/strui videt. Atq̄ eo die deferentib⁹ eisde3 nois nr̄a delatio suscepta est

Sz eē. ¶ Hic tāgit frustratiōe3 suoꝝ bn̄ficioꝝ dicens. Sed ego debui esse tutioꝛ apd̄ ceteros. s. romanos q̄b⁹ īpēdi ista beneficia. ꝛ tn̄ nō sū tutus vt p⁹ videbit. l3 ego n̄ meruerī securitatē apd̄ aulicos. i. familiares reg3 aulā īhabitātes opponēdo me eis amoꝛe iusticie ¶ Nota ꝙ vna cā ꝑbatiōis boetij fuit frustratio suoꝝ meritoꝝ q2 amicicia ꝛ grā istoꝝ frustrabat circa ip̄m q̄b⁹ mlta bn̄ficia īpendit. ꝛ ꝓpter q̄s mlta odia ꝛ indignatōes īcidit.

Quibus aūt. ¶ Hic boeti⁹ tāgit suā ꝑturbatōe3 ex iniusta sui ꝯdēnatōe ꝛ p̄mo facit h̄. scd̄o expurgat se de q̄busdā sibi obiect3. scd̄a ibi. quomō vtꝫ Pꝛio oñdit iniustā sui ꝯdēnatōe3 ex accusatiōe ꝑsonaꝝ viliū. secūdo ex falsitate criminis sibi īpositi. tertio ex seueritate iudicum ꝛ ꝑuersitate. scd̄a ibi: At cui⁹ criminis. Tertia ibi. Cui⁹ vnqꝫ. Pꝛio dic̄ Nos sum⁹ ꝑculsi. i. ꝑcussi aulicis deferētib⁹. i. accusantib⁹ nos q̄ꝝ vn⁹ erat basili⁹ q̄ ꝓpter maliciā suā depulsus fuerat a misterio reg3. ille ꝯpulsus pecunia suscept⁹ ē ī delatōe3. i. accusatōe3 nr̄i nois. Alij duo accusatores nr̄i fuerūt Opilio et Gaudēti⁹. q̄s cū rex theodoric⁹ ꝓpter inūerabiles fraudes ip̄oꝝ oꝛdinasset ire ī exiliū. ꝛ ip̄i nolētes ꝑere. i. obedire. s3 tuerent. i. defenderēt se intrādo eccl'ias cū illud eēt ꝯꝑtū. i. reuelatū regi edixit. i. p̄cepit rex vt nisi infra p̄scriptū. i. statutū terminū decederēt ab vꝛbe Rauēna debēt repelli ꝛ p̄mo

Prosa quarta

Quid igit᷑. Nŕe ne artes ita merue/
rūt. An illos accusatores iustos fe
cit p̄missa dānatio. Ita ne nihil for
tunā puduit si min᷒ accusate inocē/
tie. ⁊ accusantiū vilitas pudori de/
buisset. At cui᷒ crimis cā arguimur
sūmā q̄ris Senatū dicimur saluuꝫ
eē voluisse. Modū desideras dela
torē ne documēta d̄ferret: q̄b᷒ senatū
lese maiestatis reuꝫ faceret ipedisse
criamur. Quid igit᷑ o mḡra censes.
Inficiabimur crimē ne tibi pudore
sim᷒. At volui. nec vnq̄ꜫ velle desi

sig̃rī in frōtib᷒ cauterio sicut solēt signari malefactores. Et dic̄ Boetius
q̄d videt᷑ posse astrui. i. ꝯformari huic seueritati. qꝛ eodē die eisdē deferēti/
b᷒ i. accusantib᷒. nos supple suscepta fuit delatio. i. accusatio nr̄i nois q̄d
igit᷑ o phia ē dicēdū meruerūt ne h̄ artes nostre. q̄l di. nō. nunq̄d isti iusti/
ficati sūt ꝑp̄t nr̄aꝫ accusatōeꝫ. q̄l di. nō. nūq̄d nihil puduit fortunā de tali
accusatōne. q. d. imo debuit pudere fortunā. ⁊ si nō puduit fortunā inocētia accusati. tn̄ vilitas accusātiuꝫ debuit eē pudor ipsi fortune. Nota h̄ vocabuluꝫ ꝑculsus dic̄ Hugui. ꝑcello. is. ꝑculi i p̄terito ⁊ ꝑculsū in supio. ē idem q̄d ꝑcutere vel poti᷒ terrefacere. sꝫ ꝑcutere ꝑtiet ad corp᷒ ꝑcellere ꝟo ad aīaꝫ ¶ Nota circa h̄ vocabuluꝫ deferentib᷒ qꝑ defero tria s̄cat. Pri͠o ideꝫ ē q̄d deporto Jn̄ delator. i. deportator. Scd̄o idē est q̄n̄ honoro Jn̄ delator. i. honorꝫ exhibitor
Tertio. i. accuso. Jn̄ delator. i. accusator q̄ deregit q̄d latebat. et sic vltio
mō capit᷑ h̄. Vn̄ ꝟ. Accusat defert dat honorē fertq̄ꜫ deorsū. Nota ad te
stes idoneos septē req̄runt᷑ ꝯditōes q̄ his ꝟsib᷒ ꝯtinent᷑. Etas ꝯditio: se/
xus discretio fama Et fortuna fides i testib᷒ illa req̄res. Pri͠o req̄rit᷑ etas
qꝛ pueri nō pn̄t eē testes. Scd̄o req̄rit᷑ ꝯditio libera. iō s̄ui n̄ pn̄t ꝑhibere
testimōiū Tertio req̄rit᷑ sex᷒ masculin᷒. iō mlieres n̄ pn̄t eē testes. Quar
to req̄rit᷑ discretio. iō furiosi ⁊ stulti nō pn̄t testari Quito req̄rit᷑ fama. iđo
ꝑsone ifames n̄ pn̄t testificari. Sexto req̄rit᷑ fortuna ꝑp̄t q̄d paupes non
pn̄t testificari. Septio req̄rit᷑ fides ꝑp̄t q̄d ifideles n̄ pn̄t ꝑhibere testimo
niū. Int᷑ illas ꝯditōes due sūt viliores. s. paupt̄as ⁊ ifamia. Boeti᷒ ḡ vo
lēs ōn̄dere suā ꝯdēnationē iiustā ex vilitate testiū accusātiū ꝑp̄t quā repel
lēdi erāt a testionio dic̄ i vno fuisse defectū fortune. s. i basilio. Sꝫ i aliis
duob᷒. s. i opiliōe ⁊ gaudētio dicit fuisse vitiū ifamie. Nota qꝑ nihil vid᷑
seueri᷒ ⁊ nequi᷒ q̄ꜫ ꝑsonas viles ⁊ dānādas admittere i testimoniū ꝯ i/
nocētes. qꝛ d̄t Sen̄. i đ remediis fortuitoꝝ. Nō p̄t h̄re vllā autoritatem
snia. vbi q̄ dānād᷒ ē male de te loq̄t᷑. At c᷒ crimis cā arguimur sūmā q̄/
ris. senatū ⁊c̄. Hic boeti᷒ ōn̄dit iiustā sui ꝯdēnatōeꝫ ex falsitate crimis si
bi ipositi scd̄o ex dictꝫ ifert q̄ndā admiratōeꝫ. ibi. q̄ i re. Prima in duo f̄m
qꝑ duo iponebāt᷑ boetio de q̄b᷒ se excusat. scd̄a ibi. Nā de ꝯpositꝫ. Primū

q̄d sibi īpōebat fuit q̄ īpediuissȝ q̄ndā nūciū ꝺ̄ferētī regi accusatōeȝ sena
t⁹ vt senat⁹ redderet re⁹ lese maiestatꝭ. ꝺt g̃ i lr̄a. O ph̄ia tu forte q̄rꝭ sūmā
.i. sniaȝ crīs c⁹cris cā arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatū for
san desideras scire p̄ quē modū. dico q̄ nos criamur .i. arguimur īpediuis

stā fatebimur. sȝ īpediēdi delatoris opa cessabit. An optasse illi⁹ ordis salutē nefas vocabo. Ille q̄dē suis ꝺ̄ me ꝺ̄cretis vti hoc n̄efas eēt effe/cerat. sȝ ibi sp̄ mētiēs imprudētia rerū merita n̄ pōt imutare. Nec mihi socratico decreto fas eē arbitror vl' occuluisse ṽitatē vl' ꝯcessisse mēdaciū. Uerū id quō sit. tuo sapientiūq̄ iudicio estimādū relinquo. C⁹ rei seriem atȝ ṽitatē ne latere posteros q̄at. stilo etiaȝ memorieq̄ ꝯmēdaui

se delatorē ne ꝺ̄ferret documēta .i. lr̄as regi q̄b⁹ facerȝ senatū reū lese maiestatꝭ. q̄d igit o mgr̄a censes .i. iudicas īficiabimur .i. negabi⁹ crimē illd̄ nesi m⁹ tibi pudori atȝ .i. sȝ ego volui saluare senatū nec vn̄q̄ desi stā velle sȝ opa .i. dili gētia īpediēdi delatoris ista cessabit .i. cessare dȝ q̄r n̄ ē verū q̄ īpediuerī⁹ ꝺ̄latorē lr̄arū. nū q̄d ē nefas optare salutē illi⁹ ordis .i. se/nat⁹. q. d. n̄ ē nefas. iste ṗo senat⁹ q̄ ꝯsēsit ī meā dānatōeȝ effecerat h̄ suis decretꝭ .i. iudicijs. acsi eēt nefas saluare ip̄m. sȝ īprudētia sibi ip̄si mētiēs .i. dānū suū mētiēs n̄ p̄t imutare merita rerū. ita q̄ illd̄ q̄d p⁹ fuit meritoriū rīū p⁹ea fiet demeritoriū n̄ puto eē licitū ṡm p̄ceptū socratꝭ occuluisse .i. occultasse ṽitatē. l' ꝯcessisse mēdaciū. sȝ quō illd̄ sit ego relīq̄ tuo ⁊ sapiētū iudicio. ṽitatē āt h⁹ rei ne latȝ posteros .i. successores ego ꝯmēdaui stilo .i. scp̄to ⁊ mēorie ¶ Accusatō boetij fuit detestabil' q̄r facta p̄ ifames p̄sōas: fuit irrōal'. q̄r ꝺ̄ bono accusabat .i. ꝺ̄ saluatōne senat⁹ q̄d erat bonū. etiā accusatio ei⁹ fuit iiusta q̄r falsa accusabat ei īpedisse ꝺ̄latorē q̄d falsū fuit. Iste dr̄ eē re⁹ lese maiest. q̄ ꝯ regē l' aliū p̄cipē alīq̄d malū machīat ¶ Inficior. rꝭ p. ꝯiu. depo .i. nego. vn̄ Hug. Inficior arꝭ ꝓprie ē n̄ fateri factuȝ q̄d verū ē. sȝ ꝯ ṽitatē vti mēdacio. l' ē ꝓprie ificiari ṡm cū rē ꝺ̄bitā denegare cū a creditore ꝺ̄poscit. l' ꝯtēdere l' ꝺ̄negare. In textu dr̄. optasse salutē ⁊ c. duplex ē sal⁹. sp̄ūal' q̄ ē aīe. tp̄al' q̄ ē corp̄is. p̄rimā tenemur oīb⁹ velle etiā mal' rōe caritatꝭ p̄ q̄m etiā mali diligēdi lȝ n̄ ī eo q̄ mali. salutē tp̄alē tene/mur velle oīb⁹ bōis ⁊ p̄cipue aīcꝭ. aīcorū peccātiū tenemur salutē velle q̄dīu sanabiles sl't vt recupēt ṽtutē amissā. sȝ si ꝓpt magtudīeȝ malicie sīt īsanabiles dissoluit amicicia n̄ ē optāda sal⁹. ⁊ q̄r malicia senat⁹ ro. erat sanabil' q̄r forte sēat⁹ ꝯpuls⁹ metu regio fuit ꝯsētire ī dānatō: boetij iō optare sibi salutē n̄ erat nefas. lȝ boetio l'bato videret. Ueritas n̄ ē occl'tāda s'm socra. nā q̄ taciȝ ṽitatē alijs nesciētib⁹ mētit ⁊ q̄ mēdacꝭ ꝯsētit sīlr fac. Mēdaciū ē ꝯcedēdū. q̄r ṡm arīs. i ethi. mēdaciū p̄ se p̄uū ē ⁊ fugiēdū. ⁊ i. elen. duo sl't opa sapiētꝭ. n̄ mētiri ꝺ̄ his ꝺ̄ q̄b⁹ nouit. ⁊ mētiētē posse manifestare

Liber primus

¶ Hic Boeti⁹ excusat se de secūdo crimie sibi iposito. Imponebat em̄ si
bi q̄ scripsisset lr̄as ad impatorē Constantinopolitanū ꝑ liberatōe roma
noꝝ de manu regis Theodorici. vn̄ dicit in lr̄a. Nā de ɔpositꝭ lr̄is falso
q̄z false h̄ mihi iponit̄ q̄b; lr̄is arguor sperasse romanā libertatez. q̄d attīet
dicere. cū nō detur mihi loc⁹ defensionis. quarū lr̄aꝝ fraus. i. fraudulētia
patuisset apta. i. ma
nifesta si nob licuis
set vti ɔfessiōe. i. allo
cutōne ipoꝝ delatoꝝ
idē accusatoꝝ. qd. i.
vti examinatōe accu
satoꝝ maxias vires
hꝫ in oib; negocijs. i.
caus iudiciarijs. naꝫ
q̄ reliq̄ libertas spe
rari ē romā⁹. q̄i di
ceret nulla. Tm̄ em̄
rex theodoric⁹ inua
luerat q̄ null⁹ potuit
vel audebat ɔ̄ ipsum
vtinā posset vlla lib
tas sperari. vtiq; ita
prudēter egissem de
negocio qd regi nō
inotuissꝫ ⁊ rn̄dissem
ꝟbo Canij q̄ cū ac
cusaret a Gaio cesa
re filio germanici q̄
esset re⁹ ɔiuratōis fa
cte ɔ̄ se. rn̄dit Gai⁹.
Si ego scissez tu ne
scisses. q. d. si eēm re
us ita prudēter celas
sem negociū illud q̄
ad tuā noticiā nūq;

Nā de ɔpositis falso lr̄is q̄b⁹ liber
tatē arguor sperasse romanā q̄d atti
net dicere. Quaꝝ fraus apta patu
isset si nobis ipsoꝝ ɔfessiōe ɔlatoꝝ
q̄ in oīb⁹ negocijs maxias vires hꝫ
vti licuisset. Nam q̄ sparī reliqua li
bertas ē/ atq; vtinā possꝫ vlla. Re
spōdissem cānij verbo q̄ cū agaio ce
sare Germāici filio ɔsci⁹ ɔtra se fa
cte cōiuratōis fuisse diceret Si ego
inq̄t scissem tu nescisses. Qua in re
nō ita sensus nr̄os meror hebetauit
vt ipios scelerata ɔtra ꝟtutez q̄rar
esse molitos: sed ea q̄ spauerint effe
cisse vehemēter admiror. Nā dete
riora velle nr̄i fuerit fortasse dfect⁹
Posse aūt ɔtra inocentiā q̄ scelera
tus q̄sq; ɔcepit i spectāte deo mon
stro sil'e ē. Vn̄ haud iiuria tuoꝝ q̄dā
familiariū q̄siuit. Siq̄dē de⁹ inq̄t est
vnde mala: bona ꝟo vnde si nō est

ɔuenisset. Nota q̄ i caus iudiciarijs testiū siue accusatorū examiatio ma
ximas hꝫ vires. q̄z ꝑ eā deuenit̄ ad rei ꝟitatē. sicut patet de daniele q̄ exa
minādo duos p̄sbros false accusantes susannā ipsos de falsitate accusa
tiōis corā oī pplo ɔuicit. silr̄ Boe. si dat⁹ fuisset sibi loc⁹ examinādi suos
accusatores vtiq; ipos mēdaces reddidisset. ¶ Nota Cani⁹ fuit q̄dā ro
man⁹ prudēs ⁊ sapiēs. accidit vt q̄dā ex romanis ɔspirarēt ⁊ facerēt ɔiu
ratōez ɔ̄ Gaiū cesarē. et cū cesar ꝑponeret Canio q̄ eēt re⁹ illi⁹ ɔiuratōis

Prosa quarta

facte rñdit. si ego scissem tu nescisses. Sic boe. rñdisset regi Theoderi
co si sibi inproperasset de lrïs ꝯpositis sup restituenda libertate ipsi ro
manis. ¶ Qua in re ñ ita. Hic boeti⁹ ex dictis ifert q̄ndã admiratõez
Scdõ inuehit̃ ꝯ senatores q̃ ꝯsenserũt in suã dãnatõem ibi. sz si fas fue
rit. Dicit pmo ex q̃ a malis iniuste accusat⁹ sum q̄ in re. i. pper qd non

Sz si fas fuerit nefarios hoies q̃ bo
norꝝ oim totiusq̄ senat⁹ sanguinem
petũt. nos etiã quos ppugnare bo
nis senatuiq̄ viderãt pditũ ire vo/
luisse. Sz num idẽ de patrib⁹ quo
q̄ merebamur. Memisti vt opinor
qm̃ me dictuꝝ q̃d factuꝝ ve presens
semp ipsa dirigebas. Memisti inq̄

ita. i. nõ tm̃ meror
id ẽ tristicia hebe/
tauit. i. oppssit sen
sus nr̃os vt ego q̃
rar. i. ꝯquerar impios
id est malos moli
tos. i. machinãtes
scelarata. i. neq̃tio
sa ꝯ virtutẽ. i. con
tra virtuosos ho/
mines sed ego ad/
miror vehementer
id ẽ fortiter effecis

se. i. ad effectũ pduxisse sup. illa q̃ mali spauerũt. i. ꝯceperũt. nã velle de
teriora. i. mala fortasse fuerit nostri defect⁹. i. ex nostro defectu. sz posse
sup. pficere malũ ꝯ innocẽtiã. i. hoies inocẽter q̃ q̄sq̄ scelerat⁹ ꝯceperit.
id ẽ cogitauerit. deo hoc inspectante sup. h̃ ẽ sile mõstro. i. admirabile.
vñ. i. p tanto q̄dã tuorꝝ familiariũ. i. phiorꝝ q̄siuit haud iiuria. i. nõ iiu/
ste siquidẽ p certo. ds est vñ mala sup. pueniũt. pro p sz. vñ. i. a q̃ bona si
deus nõ est. q. d. ex q̃ iniuste a mal' accusat⁹ sum ppt h̃ nõ intm̃ sum op
pssus dolore q̄ ꝯquerer malos machinari mala bonis. sz admiror q̄ il
li q̃ mala ꝯcipiũt ꝯ bonos pñt pducere ad effectũ. nã velle malũ est for
te ex nostro defectu. sz q̄ malus possit pficere malũ ꝯ bonos deo hoc in
spiciẽte ẽ sile mõstro. Vñ quidã phs nõ iniuste q̄siuit. Si de⁹ est vñ p/
ueniũt mala. Et si ds nõ ẽ vñ pueniũt bona. ¶ Nota ex q̄rto hui⁹ duo
requirũt̃ ad aliquẽ effectũ pducendũ. s. volũtas ꝛ ptãs. Requirit̃ volũ
tas qꝛ nulli⁹ aggredit̃ qd ñ vult. Requirit̃ ptãs. qꝛ sñ ptãte voluntas
frustrat̃. q̄ aũt mali hñt volũtatẽ offendẽdi bonos. nõ ẽ mirandũ. sed q̄
hñt ptãtem pducendi ad effectũ suã volũtatẽ deo respiciẽte ẽ sile mõstro
¶ Nota sm̃ de mõstro est qd ꝯtingit p̄ter intentõez nature. Sic g̃ mon
stra fiũt p̄ter intẽtõez nature. sic videbat̃ boetio q̄ mala p̄ter ordinẽ di
uine puidẽtie ꝯtingerẽt. qd nõ videt̃ rõnale cũ ds sit sũme bon⁹ q̄ aliq̃
mõ sit causa mala fieri. g̃ mala in mũdo deo inspiciente videnẽt sile mon
stro. ¶ Nota q̄ de⁹ ñ ẽ cã effectiua mali cũ sit sũme bon⁹. lz sit cã mali
pmissiua. qꝛ pmittit fieri malũ. Et sic exponit̃ auctoritas pphetie. ego
dñs faciẽs oia. hec faciẽs bonũ ꝛ creãs malũ. sup pmissiue. Alit̃ dr du
plex est malũ. s. pẽ. ꝛ malũ culpe. ds ẽ cã mali pene. qꝛ punit. sz ñ est cã
mali culpe. qꝛ h̃ ẽ q̃ pctm̃ nõ fec. Sz si fas. Hic boe. inuehit̃ ꝯ senat. in

quí ꝯsensit in suā ꝯdēnatōem tangēdo suā bn̄uolentiā quā huit ad seos ⁊ dicit. Si fas fuerit id est ponamus fas esse nefarios hoīes.i. malos hoies ꝯsulatus.q̇ oium bonoꝝ ⁊ toti⁹ senatus.i.romane ciuitatꝫ petiūt id ē desiderāt. sanguinē.i. mortē nos etiā voluisse ire ꝑditū.i.ad ꝑdēdū q̄s viderāt ꝓpugnare bonis hoib᷒.ꝙ ꝓ ⁊ senatui.sꝫ nū.i.nūq̇d nos idē

verone cū rex auidus cōis exitij maiestatis crimen in albinū delatū ad cūctū senatus ordinē trāsferre moliref vniuersi inocentiā senat⁹.q̄nta mei ꝑiculi securitate defenderi Scis me hec et ꝟa ꝓferre ⁊ in nulla vnq̄ꝫ mei laude iactasse. Minuit em̄ quodāmodo se ꝓbātis ꝯscie secretū quotiens ostentādo q̇s factū recipit fame p̄ciū. Sꝫ inocentiā nr̄aꝫ q̇s excepit. euent⁹ vides. Pro ꝟe ꝟtutis p̄mijs falsi sceleris penas subim⁹.

scꝫ ꝑdere merebamur de patrib᷒. id ē de senatorib᷒. q̄si d.nō.sꝫ o phīa me misti vt opinoꝛ qn̄ me dictuꝝ.i. volētēꝫ dicere q̇d.i. aliq̇d veꝝ vel factuꝝ ipa sꝑ p n̄s sup.existēs dirigebas. id ē regebas ꝙ̄ nec verbis nec factis offēdi senatū. meministi inq̄ꝫ phīa verone. id apud veronam ciuitatē cū rex theodoric⁹ auid⁹ existēs cōis exitij.id ē tormti senatoꝝ. cū ipe crimē lese maiestatꝫ delatū in albinā ipe rex moliref.i. laboraret transferre illud crimē ad totū senatū.q̄nta securitate.id ē tutela mei ꝑiculi defenderī.i.liberaueri inocētiā vniuersi senatus.id ē totius ꝯsulat⁹.o phīa tu scꝫ me ꝓferre.i.loq̇ ꝟa ⁊ nūq̄ꝫ me iactasse in vlla mei laude.em̄ ꝓ q2 minuit q̇dā mō secretū ꝯscie ꝓbantꝫ.i.laudādi se q̄tiēs q̇s ostentādo.i.manifestādo factū recepit p̄ciū fame.i. mercedē laudis ab hoib᷒. Sꝫ tu phīa vides q̇s euētus excepit.i. liberauerit nr̄am inocentiā nos subim⁹.i.sustinem⁹ penas falsi sceleris.i. false nob̄ ipositi ꝓ p̄mijs vere ꝟtutis. Nota f̄m Sen̄. dolor duplicaf cuꝫ ab eo a q̇ bonū meruetas malū veit. cū igif boe. oēm bn̄uolentiā exhibuerit senatorib᷒ ꝯ̄uius doluit de sua offensiōe. Nota i ciuitate verona cū albin⁹ eēt accusat⁹ de ꝗ̄usi crimi e ita vt decereī re⁹ lese maiestatis illud crimē rex theodericus voluit trāsferre ad totū senatū ⁊ ipm dānare. Sꝫ boeti⁹ expōnēs se ꝑicul' senatū liberauit. Itē nota ꝙ secretū ꝯsciencie ē ꝟtus q̇ minuif cū aliq̇s ꝟtuose ogaf iactādo se vt ꝯseq̄f famā ⁊ laudē ꝑpli. Vn̄ Sen̄ Consciaꝫ poti⁹ q̄ꝫ famā attēde. Et dicit Macrobi⁹ Sapiēs gl'iam suā i ꝯscia pōit. stult⁹ āt i laude hūana. Vn̄ dic̄ Isidorus. Qui aliq̇d donū a dō largitū i laudē suā ꝯuertit ꝓcul dubio ꝟtutē i viciū trāsire fac̄ Et cui⁹ vnq̄ꝫ. Hic boe. ōn̄dit se ꝑturbatū ex iudicū seueritate ⁊ inflexibilitate di. Cui⁹ vnq̄ꝫ facinoꝛꝫ.i.pcti mā̄ifesta ꝯfes

Tio.i.cꝰ vnq̄ hoīs pctm̄ hūit iudices ita ꝯcordes i seueritate ꝯcordes vt nō aliq̄s eoꝝ vel ipe error igenij hūani submitteret.i. flecteret ad miam vl' cō ditio fortūe.i.euētus fortuitꝰ exn̄s icerta cūctis mortalib⁹ sup. hoib⁹ submitteret aliq̄s eoꝝ. Si diceremur voluisse iflāmare.i. icendere sacras edes.i. eccias. si nos diceremur struisse.i. ꝓcurasse necē.i morte bōis oib⁹

Et cuius vnq̄ facinoris manifesta ꝯfessio ita iudices hūit in seueritate ꝯcordes vt nō aliquos vl' ipe igenij error hūani vl' fortūe ꝯditio cūctis mortalibꝰ icerta submitteret. Si inflāmare sacras edes voluissez. si sacerdotes ipio iugulare gladio si bonis oibꝰ necē struxisse diceremur p̄sentē tñ snia ꝯfessum. ꝯuictū me punisset. Nūc vero q̄ngētis fere passuū milibꝰ ꝓcul moti atq; idefēsi ob studiū ꝓpēsiꝰ i senatū morti ꝓscriptōiq; dānamur. O meritos d̄ simili crimie neminem posse ꝯuici. Cuius dignitatez reatus ipi etiā q̄ detulere viderunt

Et si diceremur iugulare i. punire sacerdotes ipio gladio tñ ꝓ sz snia id ē iudiciū damnasset me p̄ntem ꝯuictuz et ꝯfessum crimine sz nos ꝓcul moti.i. absentes q̄ngentis milib⁹ passuū ⁊ indefensi ob ꝓpensiꝰ studiū.i ꝓpter studiū intēsiꝰ nos damnamur.i. adiudicamur i scatū morti q̄ ꝓ ⁊ ꝓscriptiōi et tūc exclamat di. O meritos.i. dignos vl' beōs iudicio neminē posse ꝯuici de simili crimie sic nec ego iuste ꝯuictus sū cꝰ reatꝰ.i. eris dignitatē.i. inocētiā ipi etiā viderūt.i. cogn̄ert q̄ detulere i. accusauerūt me. Nota q̄ iudices q̄nq; mouēt ad miaz duplici de cā. p̄mo ꝓpter errorē hūani igenij. qꝛ hūanū igeniū sepe fallit i iudicio. qꝛ ignorat vtrū aliq̄n iuste de re sentiat vl' n̄ ⁊ timēs deū ne iniuste iudicet mouet ad miaz ꝯcedo reo. Scd̄o iudices ꝓpter euētū fortūe q̄ icertꝰ ē hoib⁹. qd̄ ei iudex i alio dānat sibi facile ꝓ fortunā euēit. ⁊ illō dz recordari. sz nulla illaꝝ cāꝝ mouit iudices ad miserendū boe. sz ꝯcordit ipm dānabāt. No. q̄ nullus dz dānari etiā ꝓ crie q̄ntūcūq; enormi nisi sit p̄ns ꝯuictus vl' crimē i iudicio ꝯfessus. boe. āt cū dānaret n̄ erat ꝯuictꝰ nec crimē cōfessus ⁊ erat absēs. qꝛ i studio atheniēn. sic ḡ iiuste erat dānatꝰ. Nota q̄ boe. cū dānaret distebat a loco iudicij q̄ngētas milib⁹ passuū. ⁊ cū mille passus faciūt vnū miliare. io bn̄ distabat ad q̄ngēta miliaria. Nota boe. dānatꝰ fuit ꝓscriptōi. hugui. dic ꝓscriptō ē iudicial' snia lata ꝯ aliquē cꝰ nomē ꝓ scelere de scriptura tabule enee delebat. Cōsuetudo ci romana fuit q̄ noia senatoꝝ q̄ꝝ ꝯsilio vrbs romana regebat aureis lr̄is i tabula enea scriberēt vn̄ ⁊ p̄res ꝯscripte dicebāt. ⁊ dr ꝓscriptꝰ q̄si ꝓcul a scriptura positꝰ ⁊ sic boe. erat ꝓscriptꝰ qꝛ nomē suū delctū i tabula

Liber primus

Quā vti alicuius sceleris. Hic boeti⁹ expurgat se de quibusdā obie/
ctis. scdo ondit vn̄ sumpta sit rō obiectiōis. Scda ibi. Sz o nephas.
Nota boetio obijciebat. q ipse vsus est arte nigromātica sacrificaret de
monib⁹ pro dignitat. b⁹ acqrendis de h boeti⁹ excusās se dicit. Quaz
up. dignitatē vti pro vt fuscarēt. i. denigraret admixtōe alicuius scele
ris mentiti sūt me
am posuisse ↄscien
tiā. sacrilegio. i. de
moniū obseqo' ob
ambitū. i. ppter cu
piditatē dignitat;
acqrende atqꝫ pro
certe tu insita. i. in/
serta nobis pelle/
bas de sede. i. d lo
co oēm cupidinez
id est oēm cupidi/
tatē rex mortaliuz
et sub tuis oculis
nō erat phas eē lo
cū sacrilegij. i. cul/
tui demonū qꝫ p et
cogitatōnib⁹ meis
illud pictagoricuz
deo nō dijs seruiē/
dū. nec ↄueniebat
me captare. i. opta
re psidia. i. auxilia
vilissimox spūum
id est demonū quē
tu ↄponebas. i. lo
cabas in hanc ex/
cellentiā vt ↄsilem

Quā vti alic⁹ sceleris admixtōnes
fuscarēt, ob ambitū dignitatis sacri
legio me ↄsciaz meā polluisse men/
titi sūt. Atq̄ ꝛ tu insita nobis oēz re
rū mortaliū cupidinē de nr̄i animi
sede pellebas ꝛ sub tuis ocul' sacri/
legio phas locū esse nō erat. Instil/
labas ei aurib⁹ cogitatōibusqꝫ quo
tidie meis pitagoricū illd. Enyoy
henon. i. deo nō dijs suiēdū. nec cō
ueniebat vilissimox me spirituū psi
dia captare. quem tu in hāc excellē/
tiā cōponebas, vt cōsimilez deo fa
ceres. Preterea penetral innocens
domus, honestissimox cetus ami/
coruz, socer simachus etiā sanctus
et eqꝫ actu ipso reuerendus, ab omi
nos criminis hui⁹ suspitōe defēdūt

deo faceres. pterea innocēs penetral. i. vxor domus mee cetus. i. multi
tudo honestox amicox. Et socer simachus sanctus et eque reuerēdus
ipo actu defendūt nos ab omni suspitōe hmōi criminis. Nota q cō
suetudo inuidox est cū nō pnt alicui suā probitatē auferre nitunt ipam
saltē aliq̄ vicio denigrare. Et sic fama boetij denigrata fuit vicio sa/
crilegij. Nota q sacrilegiū est sacre rei furtū. ꝛ ponit sacrileg⁹ pro ho
mine scelerato etiam sacrilegium est cultura demonū siue idolorum. in
sacrilegus id est idolator et sic capitur in proposito. Nota q ambi
bitus media producta est cupiditas honoris. Sed ambitus med

Prosa quarta

correpta est circuitus. et pmo capit hic. Nota q phia repellit oem cu/
piditate bonorum exteriorum qd scribit in .i. l. de platis q phia tria indu
cit. s. metis illustratoem. felicitatis appetitu. et mollis affluetie otepu.
Nota phia facit hoiem silem deo no silitudine oimoda s3 pticipatiua
ita q ho pticipat aliqd oditois diue. s. itelligetie. Un Sen. Hoc mi/
hi phia pmittit q me pare deo reddit. et alibi dic. vir speculatiuus est qsi deus in huano corpe hospitatus. nota sacrilegiu no h3 locu sub oculis phie q2 phia p se oia agenda et facieda ordinatissime dispo/nit et n pmittit ho/minem ad vana de/clinare. q2 dt tlnius in li. de fi bo. et ma lo phia a supstitoe liberat metu morti no pturbat. et e su pstito vana religio sc3 idolorum cultura

Sed o nephas. Illi vero de te tanti criminis capiut fide atq3 hoc ipso vi debimur affines fuisse maleficio q2 tuis instituti moribus ibuti discipli nis sumus Ita no est satis nihil mihi pfuisse tua reueretia nisi vltro tu po tius mea offensione lacereris. At vo hic etia3 nris malis cumulus accedit q estiato plimorum no reru merita s3 for tune spectat euentu eaq3 tm iudicat ee puisa q felicitas commendauerit Quo fit vt estimatio bona pma oim deserat infelices. Qui nuc ppli ru/ mores q dissone multiplicesq3 snie piget remisci hoc tm dixeri ego vlti/

Nota penetral e secreta camera vel locus secretus inte/rior in domo vel i templo. vbi reponut clinodia vel aliq talia et ponit hic p vxore boetij p methaphora ponedo otinens p otento. q2 ipa osueuit morari i penetra li. Nota q simachus fuit qda nobilis romanus et socer boetij cuius filia boetius noie elphe q simachus n fuit tm scus iterius in affectu etia reueren dus i exteriori actu sic dt boetius. ¶ S3 o nephas Hic boe. odit vn fu erit ro supta obiecti crimis q2 ex ipa philo. cui dedit erat. vn dt excla mado. O nephas illi sup. mali capiut fide tati crimis de te o philo. at q3 h. i. ppter h videbimur fuisse affines maleficio sacrilegij. q2 nos su/ mus ibuti i. istructi tuis disciplinis. i. doctrinis. et sumus istituti. i. ifor mati tuis moribus. ita n e satis tua reueretia nihil mihi pfuisse nisi vltro i. spote. tu potius lacereris ab illis mea offensioe. h dt boe. p tato q2 iiuria ti sut sibi ppt philo. to magis iiuriati sut philo. q sibi. ¶ Nota qn boe tius vacabat studio fugiebat osorcia stultorum et qrebat secreta loca ppter studium io putabat ipm loq cu demonibus et eis sacrificare ¶ Ite q2 boe.

cere oīa q̄ volebat facere sua sapiētia faciebat. ꝗ̄ putabāt eū demonē hīre familiarē sibi obsequētē sic apulegi⁹ opinat⁹ ē de socrate ꝙ hēret ꝯfamiliarē deū de q̊ fec̄ libꝝ quē itītulauit de deo socratꝭ. ¶ At ꝓo. Hic boe. oñdit se eē ꝑturbatū. ex fame sue lesione di. h̄ cumul⁹. i. augmētatō; ac cedit nr̄is mal' ꝙ estiatō. i. iudiciū plurimoꝝ. i. vulgariū ñ spectat. i. nō

mā esse aduerse fortune sarcinā ꝙ dū miseris aliqd̄ crimē affigit q̄ ꝑferunt meruisse credūt. Et ego siq̄dē bonis oib⁹ pulsus dignitatib⁹ exut⁹ existiatōe fedat⁹, ob bn̄ficiū tuli suppliciū

Uidere āt videor nepharias sceleratoꝝ officinas. gaudio leticiaq̄ꝫ fluitātes ꝑditissimū quēq̄ꝫ nouis delationū fraudib⁹ iminentē iacere bonos nr̄i discriminis terrore ꝓstratos; flagitiosum quēq̄ꝫ ad audiendū quidem facin⁹ impunite. Ad efficiendū vero ꝑmijs incitari. insontes autem nō modo securitate verū ipsa etiam defensione priuatos. Itaq̄ꝫ libet exclamare ad deum celi.

respicit merita rerꝝ sic bō mereat' sꝫ spectat euētū fortune i. iudicat hoīeꝫ ꝫm ꝙ fortūa se hꝫ circa ipm ꝛ ea tm̄ iudicat vulg⁹ eē ꝓuisa a deo q̄ ꝯmēdauerit felicitas. id ē ipa ꝓsꝑa fortūa q̊ fit. i. ex q̊ seq̄t' vt existimatō bona deserat ifelices. vn̄ me piget. i. tedet remi sci q̄ nūc sīt ꝑpl'i de me ꝛ q̄ꝫ m'tiplices eq̄ꝫ ꝑ ꝛ dissone. i. dissordātes snīe sint de me. nā q̄dā dicūt me reū eē q̄dā ñ h̄ tm̄ dixerim. i. voliui dixisse vltimā eē sarcinā. i. grauissimū pōd⁹ aduerse fortune. q̄ꝫ dū aliqd̄ crimē affigit'. i. iponit' miseris. i. ifidelib⁹ ipi credūt' meruisse sup. illa q̄ ipi miseri ꝑferūt. i. patiūt'. ꝛ ego bonis oib⁹ pulsus. q̄ꝛ i exiliū relegat⁹ ꝛ exut⁹ dignitatib⁹. q̄ꝛ dānatōe ꝓscript⁹. ꝛ fedat⁹. i. maculat⁹ existiatōe ego q̄ ꝑus ꝟtute honest⁹ reputabar. nūc scelere deformis reputor ꝛ tuli. i. recepi suppliciū. i. penā ob bn̄ficiū. i. ꝓpt' bn̄ficiū. ¶ Nota ꝙ vulgares ñ iudicāt ꝫm merita reꝝ vtꝝ bō mereat' aliq̄d l' ñ. sꝫ iudicāt ꝫm euētū fortūe vn̄ hoīem bn̄ fortūatū iudicāt felicē. male fortūatū iudicāt miseꝝ. sꝫ tale iudiciū falsū ē. Un̄ dic̄ Sen. xlv. epl'a. Nō felicē hūc estimes quē vulg⁹ appellat felicē ad quē pecunia ꝯfluxit. sꝫ illū cui oē bonū i aīo ē erectū ꝛ extēsū. Nota bōa estiatō deserit ifelices. q̄ꝛ ꝑmū malū qd̄ ifelices icurrūt ē ꝙ vulg⁹ male de ipis opiat'. credit eī vulg⁹ ea q̄ miseri patiūt' ꝙ ex merito talia patiāt'. ¶ Uidere āt. h̄ boe. oñdit se ꝑturbatū ex his q̄ vidit i mūdo gn̄alr'. s. bonos deꝑmi ꝛ malos extolli dicēs. ego videor videre. i. cognoscer' nepharias officias. i. malas societates sceleratoꝝ hoīm fluitātes gaudio q̄ꝫ ꝑ ꝛ leticia quēq̄ꝫ ꝑditissimū. i. pessimū iminētē. i. isistentē nouis fraudib⁹ delationū. i. accusationū ꝛ video bonos ꝓstratos. i. deꝑssos. terrore nr̄i discriminis. ꝛ etiā video quēq̄ꝫ fla

gicio ssu.i.pauu hoiez icitari ad audiēdū.i.ad psumēdū facin⁹.i.pctm̄ l pulitate.i.sup ea vo.p sz icitari pmijs ad eff.ciēdū.i.ad ppetrādū facin⁹ id ē pctm̄ āt p sz.ego video isōtes.i.inocētes n̄ mō.i n̄ tm̄ puatos secu ritate verū etiā defēsiōe.itaqꝫ.p g̃ libz.i.placz mihi exclamare ad deū

Metrum quintum primi libri
Stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nexus solio
Rapido celum turbine versas
Legemqꝫ pati sidera cogis
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obuia flammis
Condat stella luna minores
Nunc obscura pallida cornu
Phebo propior lumina perdat
Et qui prime tempore noctis
Agit algentes hesperus ortus
Solitas iterum mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflue frigore bruine
Stringis lucem breuiore mora
Tu cum feruida venerit estas
Agiles noctis diuidis horas

celi q̄re talia pmit tari i mōo vt mali exaltēt̄ z boni dep manē. Nota q̄ bo etio q̄ erat turbate mēt̄ z i statu mise rie videbat̄ q̄ mali i h̄ mōo eēnt potē tes z viuerēt ipuni ti. boni āt ipotētes z viuerēt irremune rati. sz phia i q̄rto h⁹ ipm̄ ꝯolādo p bat malos sp eē i potētes. z bonos eē potētes z mal̄ nū q̄ deesse supplicia. z bonis nunq̄ sua pmia. ¶ Nota q̄ of ficine dicūt̄ domus officialiū vbi repo nūt̄ ea q̄ ad ipsos spectāt z ad eoruz officia sic sūt cela ria z granaria z alia hmōi. hic aūt acci piūt̄ officine p ꝯgregatōe malor̄ z dicūt̄ ab officio officis qd̄ est nocco noces. Metr̄ q̄ntū pmi libri. ¶ O stelliferi ꝯdi. Hic icipit q̄ntū me trū h⁹ pmi qd̄ dr̄ pidaricū ab iuctore. anapesticū a pede p̄dn̄ante. ē aūt anapest⁹ pes ꝯri⁹ dactilo ꝯstās ex pmis duab⁹ breuib⁹ z tcia longa silla ba. z ē metr̄ acathalecticū. i. sn̄ defectu. In h̄ autem metro boe. excla mat ꝯ puidētiā diuinā admirās q̄ oia regāt̄ a dō pter act⁹ hūanos lz h̄ falsū sit tn̄ boe. videbat̄ sm̄ statū turbatū. z diuidit̄ pmo ꝯmēdat diuinā puidētiā ex gubnatōe celestiū z trestriū. scd̄o tāgit act⁹ hūanos n̄ regi a deo. tcio rogat deū vt regat act⁹ hoim. scd̄a ibi. oia certo. tercia ibi q̄s q̄s rex. pma diuidit̄ pmo ꝯmēdat regimē diue puidētie circa celestia. scd̄o mag̃ circa trestria ibi. Tua vis va. pmo dic. o ꝯditor. i. creator or bis stelliferi. i. ferēs stellas. q̄ nex⁹. i. adiūct⁹ ppetuo solio. i. etni sedi. ver sas. i. freq̄nter v̄tis celū rapido turbie. i. veloci motu. z cog̃ sidera pa ti legē. i. debitū ordinē vt ipa lūa nūc. i. aliq̄n lucida plēa cornu sic pile nilūio. obuia. i. opposita tot̄ flām̄. i. lūmib⁹ fr̄is. i. sol̄ ipa lūa ꝯdat id ē abscōdat minores stellas que in plenilunio non videut̄ propter magis

lusti⁹ τ tu cogis nūc.i.aliqñ vt ipa luna ex̄ns pallida obscuro cornu ipa
ex̄ns ppior phebo.i.soli pdat.i.amittit luia.i.lucē.q.d.tu facis vt lūa
q̄ntomagis recedit a sole tātomagis illuminat τ luie suo obscurat mi
nores stellas.τ q̄ntomagis appropiq̄t soli tāto pl⁹ obscurat.τ tu cogis
vt hesper⁹.i.stella vesptia q̄ agit algētes.i.frigidos ort⁹ tpe noctis id
ē in crepusculo qđ ē pma ps noctis seq̄ndo solē.iste hespus de mane lu
cifer dictus pallens ī ortu phebi iterū mutat solitas habenas.i.solitos
cursus.nā cū de vespe seq̄t solē de mane p̄cedit ipm.τ tu strigis.i.coar-
tas lucē.i.diē breuiore mora tpe bruine.i.hyemis frō difflue.i.faciēs frō
des fluere.τ cū feruida estas venerit tūc tu diuidis.i.distiguis agiles ho
ras.i.bues horas noctis..q.d.tu facis q tpe hyemali noctes sūt plixio-
res dieb⁹ i tpe estiuali ecōuerso. Notādū q de⁹ dr conditor stelliferi
orbis.qz ab ipo depēdet celū τ tota natura ex.xij.metha.τ dr residere ī
ppetuo solio.qz ī celo qđ ē ppetuū.nā celū ē loc⁹ deorū τ spūū τ oēs bar
bari τ greci τ q̄cūq putāt deos eē.eū locū q̄ sursū ē deo attribuūt tan
q̄ imortale imortalitati coaptātes pmo ce.τ mū.τ dr vtere celū rapi-
do turbie.mot⁹ ei firmamēti dr rapid⁹.qz suo motu rapit secū al's spe
ras. Uñ nota vso ē vum freq̄ntatiuū.τ scat freq̄nt vtere. τ i h̄ inuit q
celū sp mouet τ ñ cessabit.qz dr ɔmēta.ñ ē timēdū q celū stet. Et rō qz
mouēs celū mouet sñ fatigatōe τ sñ pena.xij.metha. Itē de⁹ ē nexus
ppetuo solio.i.ɔiūct⁹ ppetuo celo.vñ ds triplr ē ī vniuerso.s.eēntialr
seu pñtialr.sacramētalr seu mysterialr.τ misericordialr. Essentialr seu
pñtialr i sua va claritate i q̄ ipm hō nūq vidit sic dr pphia. Deū nēo
vidit vnq sic ipe ē i ppetuo solio. Sacramētalr seu mysterialr ds est in
sacro eucharistie qđ rata fide credim⁹. Sz misericordialr ds est vbiq
sm q dr scriptura. Mia dñi plēa ē tra.τ iñ pueit dictū cōe sm q dr scri
ptura. De⁹ ē vbiq Nota sm hugui.soliū ē sedes regal' ex solidis li-
gnis facta dicta a soliditate.i.a firmitate Nota q deus cogit sidera
pati legē ñ violētā nec coacta motōe.qz nl'lū violētū ppetuū.sz cogit ea
volūtaria ordinatōe obsuare legē.i.determiatū motū vt tpe eis statu-
to oriāt τ occidāt Nota q lūa ē de se corp⁹ opacū recipiēs lumē a so
le τ i ea pte q̄ ē vsus solē illuiat.cū aūt directe opposito sit soli sicī pleni
lunio tūc luie suo obscurat minores stellas eo q mai⁹ lumē obfuscat
mīn⁹.sz cū lūa ē ī ista pte celi ī q̄ ē sol sic ɔtigit ī ɔiūctōe tūc supior ps
q̄ ē vsus solē.ē illumiata.τ iferior ps q̄ ē vsus nos ē obscurata.τ tūc ni
hil videm⁹ de lūa.sz cū icipit elōgari a sole tūc ps elōgata icipit modi
cū apparere nobis.τ tūc dicim⁹ eē nouiluniū.τ q̄nto pl⁹ elōgat tanto
pl⁹ apparet nob illumiata Nota boe.dr solē eē frem lūe. qz sm fabu-
las iupit ɔcubans cū latona genuit ex ea duos gemellos.s.phebū q̄ dr
sol.τ dianā q̄ dr lūa.τ sic sm fabulas sol ē fr lūe Nota stella q̄ de ve
spe seq̄t solē τ de mane p̄cedit hz diuersa noia.p vsuz. Lucifer aurora
ven⁹ vesper⁹ hespus idē. Quō aūt sit possibile q eadē stella de vespre
seq̄t solē τ de mane p̄cedat.dicūt aliq̄ q h̄ ñ ɔtigit ī vna τ eadē pte an
ni sz ī diuersis. Dicūt ei q ī estate seq̄t solē τ ī hyeme p̄cedat. Sz h̄ est ɔ

vēs/auctores dicentes h̄ eē i eodē tpe āni. Alij dicūt q̄ mercuri⁹ ꝛ ven⁹ sint stelle silis coloꝝ ꝛ q̄ntitatꝫ q̄ꝛ vna q̄nq̄ꝫ sequit̄ solē alia p̄cedit. ꝛ sic vr̄ eē vna stella q̄ seq̄t̄ ꝛ p̄cedit: sꝫ h̄ nō ē. Hugui. dic̄ q̄ ven⁹ ē altior sole. ꝛ loq̄t̄ fm antiq̄s astrologos q̄ locauerūt venerē sup̄ solē. cū igit̄ dirigit ven⁹ ꝛ sol sil̄ veniūt ad occasū. qꝛ ven⁹ ē altior diuti⁹ vr̄ in sero q̄ꝫ

Tua vis varium temperat annum
Ut quas boree spiritus aufert
Reuehat mitis zephirus frondes
Queq̄ꝫ arcturus semina vidit
Sirius altas vrat segetes
Nihil antiqua lege solutum
Linquit proprie stationis opus

sol eadē rōe citius videt̄ i mane quā uis eque cito discurrāt nā citius vident̄ ascēdentia remota q̄ꝫ ppinq̄ ꝛ diuti⁹ videt̄ descendētia remota q̄ꝫ ppinq̄. lꝫ eq̄li motu incedāt Sed moderni astrologi locāt venerē sub sole

Alij dicūt q̄ vna ē stella q̄ vno tpe seq̄t̄ solē. alio tpe p̄cedit. Et dicunt fm ptolomeū q̄ illa stella hꝫ epiciclū in c⁹ circūferētia defert̄ corp⁹ ei⁹. Est aūt epiciclus circul⁹ puus c⁹ cētrū ē in circūferētia orb̄ deferentis nūc aūt est ita q̄ epiciclus venerꝫ sp̄ ē cū sole. ita q̄ si ptrahat̄ linea a cētro terre p centū epicicli veneris ad firmamētū eadē linea trāsibit p cētrū sol̄ vl̄ n̄ mltū distabit ab eo. cū aūt ven⁹ ferat̄ in circuitu epicicli aliq̄n erit i eadē linea cū sole. aliq̄n p̄cedit. aliq̄n seq̄t̄. Itē mora sol̄ sup̄ orisontē facit diē. cū dies sit latio sol̄ sup terrā. mora aūt sol̄ sub orisōte facit noctē. ꝛ qꝛ sol lōgiorē fac̄ morā tpe estiual̄ super orisontē. ꝛ breuiori sub orisonte. iō dies estiuales lōgiores sūt noctib⁹. in hyeme aūt fit ecōuerso. pp̄ter qd̄ dies hyemales breuiores sūt noctib⁹. Tua vis va. Hic boeti⁹ ꝯmēdat regimē diuine puidētie magꝫ circa terrestria. s. circa ptes āni di. O d̄s tua vis i. ptus tpat. i. ordiat variū annū. i. diuersas ptes āni vt mitis zephir⁹. i. vētus ꝑnal̄ reuehat. i. reducat frōdes quas aufert. i. destruit sp̄us boree. i. flat⁹ boree. ꝛ tua vis tpat vt q̄q̄ꝫ. i. q̄cunq̄ꝫ semina vidit arctur⁹ illa stella illas altas segetes. i. longas segetes vrat sirius. i. stella canicula tpe estiuali. ꝛ subdit. Nihil solutū. i. segregatū antiq̄ lege. i. eterna lege diuine puidētie linq̄t. i. derelinq̄t opus p̄prie statōis. i. ad qd̄ opandū ē statutū. Nota q̄ q̄tuor sūt ptes āni. s. ver hyems autūnus ꝛ estas. In vere flat vēt⁹ q̄ d̄r zephirus q̄ collateral̄ fauonij ꝛ qꝛ flatus ei⁹ est lenis. iō d̄r mitꝫ ꝛ pducit viridia. In hyeme ꝛ marie in p̄ncipio viget flat⁹ boree q̄ ē vētus collateral̄ aq̄lonis c⁹ flat⁹ ē fortꝫ ꝛ frigid⁹. ꝛ destruit viridia denudādo arbores. Nota q̄ arcturus ē stella circa maiorē vrsā q̄ d̄r videre semia qꝛ tpe sui ort⁹ q̄ orit̄ cū sole tūc semiat̄ s. i autūno. Nota siri⁹ ē stella q̄ alio noie d̄r canicula. ꝛ d̄r siri⁹ a sirē qd̄ ē tractus ppt̄ lōgū tractū caloris. ꝛ apparet cū sole i cācro. ꝛ d̄r vrere segetes. i. maturare. Nota de arcturo dic̄ Isido-

rus i libro ethimo. arcturꝰ ē sidus post caudā maioꝝ vrse positū. ⁊ oꝛitur tpe autūnali. sꝫ Uegetiꝰ dic̄ arcturꝫ oꝛiri pꝰ idus septēbꝛ. xvij kl'as octobꝛis. Itē dic̄ Isido. canicl'a ē stella ⁊ dr siriꝰ q̄ estiuis mēsib' i medio cētro celi ē. ⁊ iūcta cū sole duplicat caloꝛ eiꝰ. ⁊ dissoluunt coꝛpa et euapoꝛāt a q̄ stella dicūt dies caniculares in q̄b' moleste s̄t purgatōes.

Omnia certo fine gubernas
Hominum solos respuis actus
Merito rectoꝛ cohibere modo
Nam cur tantas lubꝛica versat
Foꝛtuna vices pꝛemit insontes
Debita sceleri noxia pena
At peruersi resident celso
Moꝛes solio. sanctaqꝫ calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebꝛis. iustusqꝫ tulit
Crimen iniqui
Nil periuria. nil nocet ipsis
Fraus mendatij compta coloꝛe
Sed cum libuit viribus vti
Quos innumeri metuūt populi
Summos gaudent subdere reges

¶ Oia certo fi. In ista pte boe. tangit actus hoim n̄ regi a dina ꝓuidētia sꝫ derelictos regimini foꝛtūe di. o deus tu gub'nas oia certo fine. i. certo oꝛdine ad finē ⁊ respuis. i. spnis regere solos actus hoim. g̊ o rectoꝛ d's tu merito cohibere. i. coercearis cur lubꝛica foꝛtūa. i. istabilis foꝛtūa ꝟsat. i. ꝟtit tātas vices. i. alt'natōes. q2 ipa pꝛemit isontes. i. inocētes noxia pēa debita sceleri. i. homi scelerato. ⁊ ꝑuersi moꝛes. i. hoies ꝑuersi i moꝛib' resi dēt i celo solio. i. alto loco ipi nocētes id ē mali calcāt sācta colla. i. colla sctōꝝ hoim iiusta vice. i. iiusta alt'natōe q̄ sci potiꝰ deberēt calcare colla nocētū qꝫ ecōuerso ⁊ clara ꝟtus. i. bō clare ꝟtutꝫ latet ꝯdita. i. abscōdita obscuꝝ tenebꝛis. i. ab hoib' vicio obscuratis ⁊ iustus hō tulit. i. sustulit crimē iniq̄ hois. ⁊ ꝑiuria nil nocēt ipis iniq̄s neq̄ fraus cōpta. i. oꝛnata mēdacij coloꝛe. i. falsa apparētia nocet ipis. sꝫ cum ꝑuis libuit vti virib'. i. exercere vires q̊s ꝑuos metuūt inumeri ppli. i. vulgares tūc ipi gaudēt subdere. i. supplātare sūmos reges. i. bonos ⁊ sapiētes q̊ꝝ ē regere ⁊ alios gub'nare. Itē d's oia gub'nat certo fine. q2 dicit ꝯmētatoꝛ. x. meta. Deꝰ ē mēsura oium ⁊ regl'a ⁊ ifallabilit' veꝝ mētrū ⁊ ꝯmētatoꝛ dt ꝑmo celi ⁊ mūdi. Entia dina nos gub'nāt ⁊ regūt in nob' sūt q̄si finis. Itē illd' qd' ē sapiētissimū regit certo fine cū sapientis ē regere. sꝫ d's ē sapiētissimꝰ eo q̄ sapia a deo ꝓcessit. Un̄ scriptura O is sapia a dō. No. boe. vidit i mūdo bonos depmi ⁊ malos exaltari cū tm̄ potius fierit ecōuerso. Idō sibi videbat q̄ actꝰ ⁊ opatōes hoiꝫ n̄ regerēt a dō. sꝫ magis a foꝛtūa q̄ hūc humiliat ⁊ hūc exaltat. io boe. dō ꝯq̄rit. Oia nutās. Hic boetiꝰ rogat. vt d's regat actus hoim. ⁊ hoies sicre-

git celū vi. O q̄sq̄s ds es tu q̄ nectis .i. ꝯiūgis federa .i. ꝯcordias reꝝ re
spice miseras tras .i. hoies i tris hitātes nō ei hoies ñ sum⁹ vil'ps s3 val
de nobil' tāti oꝑis .i. mōi nos q̄timur .i. ꝑcutimur salo .i. mari, ꝛ amari

O iam miseras respice terras
Quisquis rerum federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Homines quatimur fortune salo
Rapidos rector cōprime fluctus
Et quo celum regis immensum
Firma stabiles federe terras

Prosa q̄nta primi libri

Ec vbi ꝯtinuato dolore dela/
traui. illa vultu placido. nihil
q3 meis q̄stib⁹ mota. P. Cū te inq̄t
mestū lacrimātēq3 vidissez illico mi
seꝝ exulemq3 cognoui Sz q̄3 lōgin/
quū esset exiliū, nisi tua ꝑdidissz oro
nesciebā Sz tu q̄3 ꝑcul a p̄ria ñ q̄dē
pulsus es s3 aberrasti At si te pulsū
existiari mauis, te poti⁹ ipē pepuli/
sti. Nā id q̄dez de te nūq̄3 cuiq3 phas
fuissz, Si eñ cui⁹ oriūdus sis p̄rie
reminiscaris non vti atheniensium
quondā multitudinis iperio regit

tudie fortūe. iō tu
ds ꝯpme .i. restrin
ge rapidos fluctus
id ē magnos ipe/
tus fortūe. ꝛ eo r/
gere .i. regimīe q̄ re
gis imensū celū ꝛ u
frima, id ē robora
stabiles tras .i. ho
mies stabiles i ter
ra. ¶ Nota boe. dr
hoiez ñ eē vilē ptez
mōi. q2 scribit' i p/
lo. li. de pomo ari.
Hoīē dignissia cre
aturaꝝ. sīlitudo oī
um ad imaginē dī
fact⁹, ꝛ scdo d aīa
q̄dāmō aīa ꝯuenit
cū oib9 creatur; cū
angel' itelligendo:
cū brutis i sentien/
do. cū plātis i ve/
gitādo. cū lapidi
bus i eēndo. Nota
boe. ꝯpat fortunā
salo .i. mari. sic eñ
nauis vndis mari
nis iactat' in altuz
nūc ꝛ nūc i ꝑfūdū
sic hō p fortunam
nūc i ꝓsperitate le

uat' nūc i aduersitate dep̄mit'. Prosa q̄nta p̄mi libri. ¶ Hec vbi. hic
icipit q̄nta prosa h⁹ p̄mi i q̄ boeci⁹ ōndit quō phia se habuit ad q̄rimo-
niā. ꝛ q̄d ex ea cognouerit: scdo ꝑ phia q̄dā dicta boe. irrōnabilia ꝑuipē
dit. tercō sub hvitate recolligit ea q̄ ipm boe. ꝑturbāt. q̄rto phia dat
modū medēdi ipm boe. Scda ibi. Itaq3 nō tā. Tercia ibi. Et tu q̄/
dē de. Quarta ibi. Sz qm in pluribus. Dicit p̄mo. Postq̄3 ego boe
tius delatraui .i. ꝯ rōem locutus sum sup. hec predicta continuato do
lore .i. assidua ꝑturbatōe illa sup. phia placido vultu nihil mota .i. ira
ta meis q̄stibus .i. de meis q̄rimoniis, inq̄t .i. dixit. Cū id est quādo

ego vidissem te boetiū mestū.i.tristē.atq3 p ꝛ lachrymantē.i.flentē.illico id ē stati' cognoui te miserū.atq3 p ꝛ exulē.i.patientē exiliū.sz q3 longiquū id est remotū eēt illud exiliū ego nesciebā.i.ignorabā nisi tua orō.i. sermo mihi pdidisset.i.reuelasset sz tu sup. boeti q̄dē p certe nō es pulsus q3 procul..i. valde remote a patria.i.a iudicio rōnis sz aberrasti.i. deue cisti. atq3 p et si te mauis.i.mag' vis existimari pulsū a patria poti⁹ supple tu ipse pepulisti te boetiū.nā p qr q̄dē p certe.i.sup. te repellere a pria nūq3 fuiss3 fas.i. licitū cuiq3 sup homi Si em̄ remiscaris id ē. recorder3 cui patrie.i. de q̄ pria sis oriūdus.i.nat⁹ nō vti p sic sup. ciuitas atheniensiū quondā regit imꝑio.i.ex pcepto mi

Sz eius vn⁹ dn̄s est ꝛ vn⁹ rex vnus ꝛ
princeps q̄ regit eā. Qui frequētia
ciuiū nō depulsione letat. Cui⁹ agi
frenis atz obtēperare iusticie sūma
libertas est. An ignoras illā tue ci
uitatis antiq̄ssimā legē qua sancitū
est ei ius exulare nō esse q̄sq̄s i ea se
dem fūdare maluerit. Nam q̄ vallo
eius ac munimine ɔtinet. At nul/
lus metus est ne exul esse mereatur
quisq̄s inhabitare eā velle desierit

pariter desinit etiam mereri

titudinis.i.multoꝝ rectoꝝ sequit grecū qd tm̄ valet in latino.sz vnus est dn̄s ꝛ vnus rex ꝛ vnus pnceps q̄ letat.i.gaudet de freq̄ntia.i.de freq̄nti inhabitatōe ciuiū.i.incolaꝝ.ꝛ nō depulsione cuius regi agi.i.duci frenis.i.pceptis.atq3 p ꝛ obtpare.i.obedire.iusticie sūma est libertas. An p nūq̄d ignoras illā antiquissimā legē.i.statutū tue ciuitatis.i.recte rōnis.q̄ sancitū est ius nō esse.i.ad eam nō ptinere exulare.i.exiliū pati quisquis.i.q̄cūq3 maluerit.i.optauerit fundare.i.locare in ea ciuitate sedem id est habitatōem suā nā pro qr q̄ ɔtinet.i.ɔprehendit vallo ac munimīe ei⁹ sup.ciuitatis nullus met⁹.i.timor est illi vt mereat esse exul.at p ꝛ q̄squis desierit.i.cessauerit velle inhabitare eā ciuitatē pariter desinit esse mereri.i.meritū ɔsequi ¶ Nota q̄ delatrare pprie est canū In pposito aūt delatrare est vrgentē dolorē ɔ rōem loqui.ꝛ sic boeti⁹ qr dixit actus hoim nō regi a dō ɔ rōez loquebat.ꝓ dicit se delatrasse.
No.nō ē hois sapiētis moueri ex his q̄ dicunt ab insipiente ɔ rōnez. sed magis debet insipientē instruere ꝛ ɔsolari.ꝓ phia nō fuit mota ex q̄stib9 boetij sed magis ipm̄ ɔsolabat. Nota phia cognouit boetiū esse miserū et exulē. Miser est ille cui⁹ anim⁹ sequit mutatōez reꝝ tpalium

Ligurgus fecit sanctissimas leges qui combustus est

Prosa quinta

ita q̄ extollit̃ in prosperis ⁊ deprimit̃ in aduersis. Exul in ꝓposito est ille nō q̄ mutat regionē. ſ3 qui agit ɔ̃ rōem. ¶ Nota q̄ ꝑ lachrymas pt̄ cognosci q̄ ratio hoīs sit turbata. ſ3 quātū turbata sit non ɔgnoscit̃ nisi sermone dolētis. ḡ dicit ph̄ia lachrymis cognoui te esse exulē. ſ3 quātū esset exiliū nesciebā. nisi tua orō mihi ꝓdidisset. ¶ Nota ille pulsus est a patria q̄ oīno rōe3 amittit. ſ3 ille aberrat q̄ infra patriam in aliq̄ rōem retinet. Boetius aūt ñ erat pulsus a patria. q2 nō totā ratōem amiserat. credebat em̄ oīa regi a deo. ſ3 in hoc aberrabat q2 act⁹ hominū a deo regi nō putabat. ¶ Nota de patria hominis q̄ est recta ratio loquit̃ Señ. in de remedijs fortuitis. dicēs. Patria est vbicūq3 hō bñ est. illud qđ bñ est in hoīe nō in loco est. in hoīs inquā ꝑtāte est si sapiens est nō peregrinat̃ si stultus exulat. ¶ Nota a patria rōnis nullus boetiū expulit nisi ip̄e seip̄m q2 boetius nō ex alieno impetu sed ꝓprio defectu t̃minos ⁊ limites rōnis exiuit. No. ciuitas atheniensiū regebat̃ impio multitudinis. Primo em̄ regebāt reges. postea succedēte tp̄e pncipes. tandē ꝓ regimīe eius singl'is ānis eligebant̃. xxx viij. sapiētes ſ3 patria rōnis tm̄ vno pncipe regit̃. ſ. deo q̄ est regula recte rationis. Nota q̄ hō dr̄ oriūdus a patria rōnis inquātū aīa ei⁹ intellectiua q̄ vtit̃ rōne a deo orit̃. ¶ Nota intm̄ hō manet in patria rōnis inq̄tū deo subijcit̃ ⁊ legi diue. ⁊ q2 deus in subiectōe suoꝝ delectat̃. iō letat̃ in mltitudine ciuium ⁊ nō in expulsione eoꝝ. Repellit̃ aūt aliq̄s a p̄ria rōnis deo rebellando et a recta rōe recedendo. ¶ Nota q̄ obtꝑat se deo ille est sūme liber. q2 inq̄tū aliq̄s agit ɓm rōem rectā intm̄ est liber. ſ3 ꝑ obtꝑare se deo hō maxīe agit ɓm rōem. ḡ tal' maxīe liber ē. Vñ Señ. lij. ep̄la dic̄. queris q̄ sit libertas. Libertas ṽa est nl'li rei pt̄erq3 deo ꝯuire. eq̄nimiter ꝓspera ⁊ aduersa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Nota q̄ a ciuitate rōnis null⁹ exulat nisi ꝑ affectionē tpaliū. tl'is aūt affectio est volūtaria ⁊ iō sola volūtate aliq̄s exulat a tali ciuitate. Et q2 tal' affectio ñ pt̄ hominē occupare q̄diu ē īfra termīos recte rōnis. ⁊ iō dic̄ ph̄ia. Nā q̄ vallo ei⁹ ⁊c̄.

Itaq3 nō tā me loci hui⁹ q̄ tua facies mouet. Nec bibliothece potius cōptos ebore ac vitro pietes q̄ tue mētis sedē reqro. In quā nō libros sed id quod libris preciū facit librorū quōdā meoꝝ sentētias collocaui

Itaq3 ñ tā. Hic ph̄ia q̄dā dicta irrōnabilia boetij ꝓuipendit dicēs. Ex q̄ aberrasti a p̄ria rōnis. itaq3 ꝓ ḡ ñ tā. i. ñ tm̄ facies. i. dispositio h⁹ loci. i. exilij q̄. i. q̄tū tua facies. i. iterior dispositio mentis tue mouet. i. ꝑturbat me ph̄iam q̄ delecta ē in aduersitate fortūe. Et q2 fugius ɔquest⁹ fuit de carētia bibliothece libroꝝ istā carētiā ꝓuipēdes

Prosa quinta

phia dicit. Nec ego phia reqro. i. iuestigo parietes bibliothece cōptos. id ē ornatos ebore. i. ossibꝫ elphantū. ac ꝑ etiā vitro. i. gēmis ꝑciositatē quā id ē inquātū sup. ego reqro sedē. i. trāqllitatē tue mētis. in qua mēte collocaui. i. nō posui libros. ſʒ id. i. illud qđ fac ꝑciū. i. ꝑciositatē libros. i. ſnias meoꝝ libroꝝ. ¶. Nota ꝙ boeti⁹ sup̄ ꝯquerēdo de statu suo solum deplanxit incommoda corpalia nō curās delectionez aīe sui. Vn̄ phia ꝯꝉ solū deplangit aīe sui delectionē et incomoda corpalia ꝑuipendit ⁊ qꝛ supius quarta ꝓsa dixit boeti⁹. Nūqd nō mouet te facies huius loci. Iō phia h̄ sibi rn̄dens dicēs m̄ to plus moueoꝛ ꝑpter aīe tue delectionē ꝙ̄ ꝑpter locū exilij in q̄ existis. Hoīm fortis in aīo oī loco vtiꝉ ꝑ patria. Vn̄ Ouidius i li. ꝺ fast. Oē solū forti patria est vt piscibus eqr. ⁊ qꝛ etiaʒ ꝯquest⁹ fuit ꝺ bibliotheca rn̄det philosophia ꝙ ipa potius deplāgat ſnias libroꝝ q̄s obliuionē pd ditꝙ̄ carentiā bibliothece ⁊ libroꝝ. ¶ Et tu qdem. Hic phia sub breuitate recolligit q̄ boetiū ꝑturbauerūt dicēs. Et tu boeti dixisti ꝟa de tuis meritis. i. factis in cōe bonū ⁊ ꝑpter oīum hoīm vtilitatem ſʒ sup. dixisti pauca sup. bn̄ficia tibi euenisse ꝑ multitudīe gestoꝝ. i. factoꝝ tuoꝝ ⁊ tu memorasti. i. recitasti nota. i. manifesta cūctis hoibꝫ. de honestate. i. de saluatione senat⁹ vel falsitate. i. ꝯpilatōe falsaꝝ litteraꝝ. obiectiorū. id est iputatoꝝ tibi. quidē ꝑ certe. tu strictū putasti. i. existimasti attingendū sup. esse recte. i. rōnabiliꝉ. de sceleribꝫ. i. de vicijs. ꝙ̄ ꝑ et fraudibꝫ. id est deceptionibꝫ delatoꝝ. i. accusantiū ꝙ ea. i. oīa ista celebrenꝉ. i. memorenꝉ meli⁹ ꝙ̄ ꝑ ⁊ vberi⁹. i. copiosius. oꝛe. i. ſmone vulgi recognoscentis id ē memorātis. oīa etiā tu boeti icrepuisti vehemēter. i. fortiter factū. i.

Et tu q̄dē de tuis in cōe bonū meritis vera q̄dē, ſʒ pro multitudine gestoꝝ tibi pauca dixisti. De obiectoꝝ q̄dem tibi vel honestate vl' falsitate cūctis nota memorasti. de sceleribꝰ fraudibusꝙ̄ delatoꝝ recte tu q̄dem strictū ꝙ̄ attingēdū putasti ꝙ ea melius vberiusꝙ̄ recognoscētis oꝛe vulgi celebrenꝉ. Increpuisti etiā vehemēter iniusti factū senatus de nostra etiā criminatōne doluisti. Lese quoꝙ̄ opinionis dāna fleuisti. Postremo tuo aduersus fortunā doloꝛ incanduit, ꝯquestusꝙ̄ nō equa meritis ꝑmia cōpēsari In extremo muse seuiētis vt vtiꝙ̄ celū tras quoꝙ̄

opus iniusti senatus sup. tori⁹. ꝛ tu etiã doluisti de nr̃a criminatõe id ē
vituperatõe. ꝛ etiã tu fleuisti. i. defleuisti dãna. i. crimia lese opinioĩs. i.
imaculate fame tue. Postremo. i. vltimo. dolor incãduit aduersus for
tunã. i. ꝯ fortunã ꝙ ꝓ et sup. tu boeti conq̃stus es nõ cõpensari. i. tribui
equa. i. digna p̃mia meritis. i. ꝓ meritis in extremo. i. in fine seuient; mu
se. i. furientis metri
tu posuisti. i. dedi/
sti vota id ē p̃ces ꝙ
ea pax sup. diue ꝓ/
uidẽtie regeret ter/
ras. i. hoies terre/
nos vtiq ꝫ ꝓ sic re/
git celũ. ¶ Nota ꝙ
ista oia fuerũt cau
sa ꝑturbati oĩs mē
tis boetij ꝛ pertra/
ctans ea in q̃rta ꝓ/
sa ꝛ in fine metri.
O stelliferi condi.
¶ Sꝫ qm̃. h̃ phia
dat modũ meden
di ipsum boetium
dicens. Sed quo/
niã plimus tumul
t⁹. i. valde magna
mľtitudo affectuũ
id ē passionũ incu

pax regeret vota posuisti. Sed qm̃
plurim⁹ tibi affectuũ tumult⁹ incu/
buit diuersumq ꝫ te dolor ira meror
distrahũt. vti nũc mẽtis es. nõdũ te
validiora remedia ꝯtigũt. Itaq ꝫ le
niorib⁹ paulisꝑ vtemur vt q̃ ĩ tumo
rem ꝑturbatõib⁹ influẽtib⁹ indurue
rũt ad acrioris vim medicamĩs re/
cipiendã tactu blãdiore molescant

Metrum sextũ primi libri

Uin phebi radijs graue
Cancri sidus inestuat
Tum qui larga negantibus
Sulcis semina credidit

buit. i. institit tibi ꝛ dolor ira ꝛ meror. i. tristicia distrahũt te diuersũ. s.
ad diuersa sup. iõ. vti ꝓ sic nũc mẽtis es ñdũ ꝯtingũt. i. respiciũt te va/
lidiora medicamẽta. itaq ꝫ nos vtemur paulisꝑ. i. modicũ leuioribꝫ sup
ple remedijs vt ea q̃ indurueřt. i. indurauerunt in tumorẽ id ē inflaturã
ꝑturbationibus id est tristicijs animi. influentibꝫ. i. euenientibꝫ ꝛ vt illa
molescant. i. mollia fiant blandiore tactu id est leuiori medicina ad re
cipiendã vi acrioris. i. fortiorꝫ medicamĩs. Nota ꝙ boe. fuit distract⁹
multitudine affectionũ. s. ira dolore et merore. Nã ira trahit hominem
ad vindictã. dolor ad desperationẽ. meror ad totius mentis aggraua
tõem. ideo dicit philosophia ꝙ sua perturbatio iam nõ possit sustinere
fortiora remedia. sed velit sibi adhibere leuia vt per talia preparatus et
dispositus consequenter posset percipere remedia acriora

Uin phebi radijs graue. Hic incipit sextum metrum hui⁹ pri
mi quod dr̃ metrũ gliconicũ ab inuentore. coriambicũ a pede ꝓ
dñante ē ãt coriãbꝫ pes ꝯstãs ex p̃ma ꝛ vltĩa lõga ꝛ duabꝫ medijs bͥuibꝫ

Liber primus

Elusus cereis fide
Quernas pergat ad arbores
Nunq̄ purpureum nemus
Lecturus violas petas
Cum seuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Vernos stringere palmites
Uuis si libeat frui
Autumno potius sua
Bachus munera contulit

Un̄ p̄mus pes hꝰ metri est spondeus. scd̄s corianđꝰ. tercius pirrichꝰ q̄ ē pes ꝯstās ex duabꝫ breuibꝫ. ⁊ loco eiꝰ aliq̄n ponit iambꝫ q̄ ꝯstat ex p̄ma breui ⁊ vltia lōga. In h̄ g̊ metro ph̄ia ꝓbat dictū suū ꝑ exēpla. Dicit ei ꝙ boetio ꝓ nūc nō ꝯuenirent remedia fortia. s; alio tp̄e. ꝓbat g̊ ꝙ oīa req̄rāt tp̄s determinatū ⁊ si fiāt extra suū n̄ ꝓsperāt. ⁊ h̄ ꝓbat tribꝰ exēplis. scd̄o tāgit tp̄a nō ꝑmisceri q̄ deus distinxit. ibi. Signat tp̄a. Primū exemplū est de semie. qd̄ si seminatur n̄ debito tp̄e n̄ ꝓfert fructū. Ut si q̄s seminaret in iulio vel in augusto. vn̄ dic̄ sic in littera Cū ꝓ q̄n g̊ue sidus cācri illiꝰ signi. mestuat. i. ī ardescit radijs phebi. i. solꝛ tū i. in illo tp̄e q̄ credidit. i. ꝯmisit larga semia. i. copiosa semia. sulcis. i. cauernis terre negātibꝫ sup. spē messis tal elusus. i. frustratus. fide. i. bn̄ficio cereis. i. dee frugū pergat. i. accedat ad arbores quernas. i. quercuū. ⁊ vescat fructibꝫ eoꝝ. Tūc pōit scd̄m exēplū de floribus q̄s hō frustra querit tp̄e hyemali. cū tp̄s eoꝝ sit in vere. Un̄ dic̄ in lr̄a. Tu lecturꝰ. i. collecturꝰ violas tales flores. nūq̄ꝫ petas. i. acerbas purpureū nemꝰ. i floridā siluā. cū. i q̄n cāpus stridēs i. isonās cāpꝰ īhorruit. i. horribiliter apparuit seuis aq̄lonibꝫ. i. crudelibꝫ vētis hyemalibꝫ Tūc pōit terciū exēplū. ⁊ ē de vuis q̄ mature sūt i autūno ⁊ iō frustra querāt tp̄e v̄nali vn̄ dic̄ i lr̄a. si libeat frui vuis n̄ queras auida. i. cupida manu strīgere v̄nos palmites. i. v̄nales vites. q2 bachꝰ deꝰ vini. potiꝰ ꝯtulit sua munera. i. vuas autūno. i. tp̄e autūnali. ¶ Nota ꝙ sidꝰ cācri d2 graue. q2 sole exn̄te in cācro hoīes g̊uant nimio calore q̄ tp̄e n̄ ē seminādū. q2 ab h̄ ꝙ semē ꝯualescat req̄rit humor q̄ calore sol feruido tp̄e resoluit ⁊ euaporat. Nota ſm fabulas cū pluto rapuerat ꝓserpinā matrem eiꝰ ceres q̄rēs ipam i terris ⁊ n̄ iueniēs denegauit hoībꝫ bn̄ficiū frugū tc̄ hoīes ꝑgebāt ad arbores q̄rcuū ⁊ comedebāt glādes. ⁊ sic loq̄t ph̄ia in lr̄a. Nota de h̄ ꝙ dicit stridēs dicit hugui. ꝙ strideo des. vel strido dis. est fortiter sonare vel dentes ꝯcutere vel frendere.

Prosa sexta

Signat tpa pprijs. Hic ondit phia tpa no pmisceri q de9 distinxit di
cens. De9 signat. i. ornat tpa aptas ea pprijs officijs nec ipe de9 patit
misceri vices. i. altnatoes tpm ita q tps vni officio deputatu 9uenia t
alteri qs vices tpm ipe coercuit. i. distixit. t addit sic queres aliq tpe n
debito frustrat in qredo. sic illo qd deserit certu ordine pcipiti. i. festia

Signat tempora proprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letus non habet exitus

Prosa sexta primi libri.

Rimu igit pateris ne me pau/ culis rogatoib9 statu tue metis attingere atq temptare, vt quis mo/ dus sit tue curationis intelliga. B. Tu vero arbitratu inquam tuo que voles vt responsurum rogato. P.

via illud no hz le/ tos exitus. i. pspe/ euentus sic a simili phia relicto debi/ to tpe mistrasst bo etio fortem medici na. no fuisst pspe/ rata in medicado ipm. Nota q p debitu ordine res 9seruant in suo esse et in sui natura. et qd deficit ab ordie etia deficit abesse. Vn boetius qrto hui9 secuda prosa. Est em qd retinet ordine suatq na/ tura. qd vero ab h deficit esse qd i sua natura situ e dere/ linq pter qd debi tus ordo in omib9 est obseruadus. Vn poeta. Est ordo suma limes sapitis in arte. Ergo dic phia qd pcipiti via. Nota oe ages in agendo so3 pstituere sibi bo nu fine q2 ratioe finis ages meret t rone mali finis demeret. Vn poeta no dat extimplo bona post pmordia merces. Cogrua s3 rect9 pmia fi nis habet. Cu igit inordinatio impediat bonitate finis. io vitada est.

Rimu igit pateris. Hec est sexta t vltia prosa hui9 pmi i q phia inqrit causa radicale ifirmitatis boetij ex qbusda iterrogatoib9. Et pmo phia captat bnuoleti/ am boetij. scdo ponit suas iterrogatoes ibi. Tu illa. dic pmo O boe/ ti anq adhibea tibi remedia ne p nuqd pateris. i. admittis me phia3 pmu paucul rogatoib9 i. iterrogatoib9 attigere p cognitoe3 atq tepta re. i. rimari statu. i. dispositoem tue metis. vt itellig a. i. cognoscam q sit mod9 tue curatois. i. sanatois sco p s3. ego boeti9 inq. i. dixi tu philoso.

Tū illa hūccine inqt mūduz temera
rijs agi fortuitisq casib⁹ putas An
nullū credis ei inesse regimē rōnis.
B. Atq̄ inquā nullo existimaueriz
mō vt fortuita temeritate tam certa
moueant Uez operi suo ɔditorē psi
dere deū scio Nec vnquā fuerit dies
qui me ab hac sentētie veritate ɔpel
lat. P. Ita est inqt. Nā id etiā pau
lo ante cecinisti homiesq tm̄ diuine
exortes cure esse deplorasti. Nā de
ceteris qui rōe regerent nihil moue
bare. Pape aūt vehemēter admiror
cur in tam salubri sententia locatus
egrotes. Uerum altius perscrute
mur nescio quid abesse coniecto.

rogato .i. interrogato. tuo arbitratu .i. ḃm tuā volūtatē q̄ voles vt pro
sic rn̄surum .i. volentē rn̄dere. ¶ Nota q phia more boni medici n̄ solū
scrutat cās doloris p signa extriseca sic medici p vrinā z pulsū. qz hec sit
gnā qnq fallūt. sz etiā scrutat cās doloris boetij p rn̄sionē ad q̄stiones
z pmo ɔcaptat ei⁹ bn̄uolētiā reddēdo ipm attētū p h q dt paucul roga
tionibus. ¶ Nota q
infirmi hn̄t natu
ralē ipotentiā ali
quid patiendi. ḡ ex
facili ɔturbant. nō
solū p mltas inter
rogationes. sed ex
vna sola. Uolens
ḡ phia mouer pau
cas q̄stiones boe
tio ifirmo pmo ca
ptat ei⁹ bn̄uolētiā
Tū illa. Hic phi
losophia fac iterro
gatōes. scdo cās to
tius ifirmitatis ex
rn̄sionibus boetij re
colligit. tertio ostē
dit ipm curabilem
esse dando modū
pcedēdi circa cura
tōem ei⁹. Secū
da ibi Quare ple
nissime. tercia ibi.
Sz sospitatis acto
Prio phia querit
de mūdi gubernatōe. scdo de circūstātijs gubernationis ibi. Sed dic
mihi. Adhuc diuidit. qz phia q̄rit. scdo boe. rn̄det. tercio phia eius rn̄
sionē approbat. dicēs ḡ. O boeti putas hūc mūdū agi .i. regi temera
rijs. q p z fortuitis casibus .i. euētibus. an .i. nū qd tu credis nullū regimen
ratōnis .i. puidentie diuine i esse ei mōo. Ego boe. inq .i. dixi atq .i. certe
nō estimaueri .i. putaueri vllo mō vt tā certa sup. ētia. moueant .i. regā
tur fortuita temeritate .i. improuisa stulticia. sz scio deū conditorē. id est
creatorē. psidere suo operi .i. sue creationi. nec dies fuerit vnq .i. aliq tē
pore q̄ d. es depellat .i. remoueat me boetiū ab hac veritate snie iam di
cte. Tunc phia approbās ei⁹ rn̄sionē dicēs. Phia inqt .i. dixit ita est.
nā tu cecinisti .i. dixisti etiā illud paulo ante .i. in q̄nto metro hui⁹ pmi.
q p et tu deplorasti .i. deplanxisti. tm̄ .i. solūmō pos hoies esse exortes

Prosa sexta

id est carētes vel nō pricipes. dine cure id est dine puidentie. nāq₃ p q₂ tu nihil mouebare id est dubitasti de ceteris sup. creaturis quin re .erēt ratione sup. puidentie dei. aūt p sed pape est interiectio admirātis ego admiror vehemēter q tu locatus id ē posit⁹ in tā salubri snia. i. egrotes langues verū p sed nos pscruremur alti⁹. i. pfundi⁹ ego nescio qd id est aliqd sup. sit illud qd ego 9iecto. i. opinor abesse tibi boetio. ¶ Nota q

Sz dic mihi qm̄ a deo regi mūdū nō ambigis qb⁹ etiā gubernacul' regat aduertis. B. Vix inq₃ rogatōis tue sententiā nosco nedum ad inquisita respondere queam. P. Num me inquit fefelli abesse aliqd p qd velut hiante valli robore in animū tuum perturbationu₃ morbus irrepserit

infirmitas boe. ptum fuit ex inordinata affectione. in quantū em̄ boeti⁹ doluit de tpalium reru₃ amissione. et ptim fuit ex falsa estimatione quātū ad duo. Estimabat em̄ malos homines esse felices et potentes. secundo estimabat homines nō regi a diuina prouidentia. ergo philosophia inqrit causam radicalē ppter quā boetius incidit in istas incomoditates. ꝛ q₂ radix totius morbi fuit igrantia diuine gubernatōnis quantū ad homines. ideo prio qrit de mūdi gubernatione. ¶ Nota q boetius innuit duas rationes q mundus regat a deo. pmā ibi. Tam certa. que talis est. Ea que sunt certa et determinata nō reguntr a casu ꝛ a fortuna. cū regimē taliū sit incertū. Sz entia huius mundi sunt certa. q₂ a certis causis producta. Secundā rationē innuit ibi. Verū operi suo. que talis ē. Causatū regit a sua causa. sed deus est causa mundi cū ab ipso dependeat celū et tota natura ergo ꝛc̄. ¶ Nota phia rationabiliter mirat q boetius credens mundū regi a deo putabat homines nō regi ad ipo: q₂ posset philosophia sic arguere. deus regit mundū sm te boetiū. sed homines sunt principal' ps mundi sicut prius dixisti in metro operis tanti ps nō vilis. ergo homines reguntr a deo. ¶ Sed dic mihi. Hic philosophia querit de circumstantijs gubernationis mundi. scdo q₂ res gubernate diriguntr in suu₃ finem. ideo secundo querit de fine rerū. ꝛ q₂ gubernatio dei sm dei veritatem etiam est circa homines iō tercio querit de cognitione hominis scda ibi. Sed dic mihi. tercia ibi. Sz h quoq₃ Primo dicit. O boeti dic mihi philosophie quoniā nō ambigis id non dubitas mundū regi id est gubernari a deo. Etiā nūqd aduertis. id est cognoscis quibus gubernacul' mund⁹ regat. Ego boeti⁹ inq₃. i. dixi vix nosco sniam. i. intellectū tue rogatōis. i. istrogatōis nedū. i. adhuc n̄ qam. i. n̄ possū rndere

ad inq̄sita.i.ad interrogata sup. phia inq̄t.i.dixit n̄ fefellit.i.decipit me sup. phiā abesse.i.deficere tibi aliq̄d qd velut hiāte.i.patēte robore.i.firmitate valli.i.monitōis morbꝫ ꝑturbationū irrepserit.i.subintrauerit in tuū aīm.q.d.nūq̄d ei verū fuerit qd ꝑdixi tibi aliq̄d abesse ꝑ qd abesse siue ꝑ quē defectū dolor intrauit te sic aptū ostiū. Nota q deus

Sꝫ dic mihi.memisti ne q̄s sit rerū finis quo ve toti⁹ nature tendat itentio. B. Noui inq̄. sed memoriā meror hebetauit. P. Atq̄ scis vn̄ cūcta processerint. B. Noui inq̄ deumq̄ esse respondi. P. Et q̄d fieri potest vt principio cognito. q̄s sit finis rerum ignores. Verū hi ꝑturbationū mores ⁊ ea valētia est vt mouere q̄dem loco hoīez possint euellere aūt sibiq̄ totum extirpare non possint.

nō regit mūdū alibus gubernaculꝭ extrisecis.q2 sic n̄ eēt ꝑ se sufficiētissim⁹ sꝫ regit ipm sua potētia q̄ attribuit patri sua sapia que attribuit filio.sua pietate ⁊ q̄ attribuit spūscto ⁊ de h̄ patebit in scdo huius ¶ Nota q illd qd aliq̄s hō vix itelligit aliq̄ mō itelligit lꝫ cū difficultate.ex h̄ g̃ q boetius dt se vix itelligere iterrogatiōez philo.i.nuit se aliq̄ mō itell͡igere tn̄ cū difficultate ꝑpter dolorē opprimētē rōez ⁊ iō rn̄dere n̄ potuit. ¶ Nota qn̄ robur valli alic⁹ munitiōis hiat aliq̄ rupturā i eo factā tūc hostes igrediūt munitōem. Sic a sili qn̄ munimē rōnis q̄ anim⁹ munit tanq̄ vallo hiat ꝑpt defectū alic⁹ ꝯgnitōis tūc necessario ꝑturbatōes affectuū subītrāt aīm. ¶ Sꝫ dic. Hic philoso.q̄rit de ꝯgnitōe finis rer̄ di. Dic mihi ne.an memisti.i.recordarꝫ q̄s sit finis rerū sup.oīm. ve ꝑ vl q̄.i.ad quē finē itētio toti⁹ nature tendat i.laboret.ego boe.inq̄.i.dixi.audierā sup.oli.sꝫ meror.i.ꝑturbatō hebetauit.i. obscurauit memoriā.i.itellectū. Atq̄ ꝑ certo scis vn̄ cūcta.s.oīa entia ꝓcesserint.i ꝑncipiū suū habuerit ego boe.inq̄.i.dixi noui q̄ ꝑ rn̄di deū eē sup.ꝑncipiū oīm rer̄. Et dt philo.⁊ q̄d.i.quō ꝑt fieri h̄ cognito.i.noto ꝑncipio.s.oīm rer̄ ignores.i.nescias q̄s sit finis rer̄ sup ple oīm verū ꝑ sꝫ hi mores ꝑturbatōnū sūt ⁊ ea valētia.i. vigor vel potestas ꝑturbationū ē vt q̄dē.i.certe possit mouere hominē loco.i.a stabilitate ꝑfecte cognitōis aūt ꝑ sꝫ n̄ possit euellere sup.radicit⁹ q̄ ꝑ ⁊ extirpare.i.eradicare sibi totū. ¶ Nota philo.rōnabilr q̄rit boe.an cognoscat finē oīm rer̄.q2 finꝫ ē cā cār̄ ⁊ optimū c⁹ grā alia fiūt ꝑpt qd ignorato fine nihil ꝑfce ꝯgnoscit eor̄ q̄ st ad finē.nā ꝑm exigētiā finis cetera moderāt. Nota qn̄ ꝑncipiū ⁊ finꝫ coīcidūt i vnū sic i cirklo iō ē ꝑncipium et

Prosa sexta

Sz hoc quoq; rñdeas veli hoiez ne te eẽ meministi. B. Quid ni inquaz meminerim. P. Quid igit̃ homo sit poteris ne proferre. B. hoccine interrogas an esse me sciã rõnale aĩal atq; mortale Scio ⁊ id me eẽ ɔfiteor. P. ⁊ illa. Nihil ne te aliḋ eẽ nouisti. B. Nihil. P. Jam scio inq̃t morbi tui aliã vel maximã cãm q̇d ipse sis nosse desisti. Quare plenissime vel

finis tunc videt̃ mirabile. q tũc pncipiũ cogscit̃ ⁊ finis. igr et̃. cũ g deus sit pncipiũ ⁊ finis oĩuz rex cognito ipo sub rõe pncipij vr̃ etiã ɔgnosci sub rõe finis. q ãt deus sit pncipiũ oĩuz pz. qr ab ipo deriuatũ ẽ singlis eẽ ⁊ viuere. pmo celi ⁊ mũdi. q ãt sit finis oĩuz pz. qr gr̃a ei9 oĩa fiũt ⁊ ad ipm ordinãt̃. nã i reb9 ɔstãtib9 ex arte ⁊ natura sp vilius ẽ pp̃ter melius ds ãt ẽ optimũ eorũ q̃ i natura sunt Ex pheio metha. Nota lz ɔturbati aliq̃lẽ ɔgnitõez habeãt rex. tñ ipediũtur ne pfecte ɔgnoscãt. Lz g boetius aliq̃liter ɔgnouerit deũ eẽ pncipiũ rex. tñ qr turbatus fuit pfecte naturaz h9 pncipij ñ ɔgnouit. iõ igrauit ipm eẽ finẽ rex. Nota q passio ẽ mot9 pticule appetitiue sub fantasia bõi vl' mali ꝫm Eustachiũ. ij. ethi. Et hi sũt mores passionuz que pñt hoiez mouere a stabilitate rõnis. sz totalr ipm ñ pñt euellet̃ ab oĩ ɔgnitõe. Sz h q̃z. Hic phia fac aliã interrogatõez de ɔgnitione hũane nature di. Sz ego etiã veli q tu rñdeas. i. rñsuz des h. i. ad h ne p nũq̇d tu memisti. i. scis te eẽ hoiez. ego boe. inq. i. dixi q̇d. i pp̃ter q̇d ni. i. nisi memineri. i. sciueri. ⁊ querit vlteri9 phia. Igit̃ ne. i. nũq̇d poteris pferre. i. q̇d sit hõ. i. diffinitõez hois. rñdet boe. nũq̇d phia tu iterrogas hoccie. i. h an. i. vtx scio me eẽ rõnale. atq; p ⁊ mortale aĩal ego boeti9 scio ⁊ ɔfiteor. i fateor me eẽ. i. sup. aĩal rõnale ⁊ mortale. ⁊ illa sup. phia dixit ne p nũq̇d nihil nouisti te eẽ aliḋ q̃ aĩal rõnale mortale. dic̃ boetius nihil sup. phia inq̃t. i. dixit iã ego scio aliã cãm sup. quã igrantiã diuine puidẽtie. vel maximã cãm tui morbi. tu desisti. i. cessasti. nosse id ẽ noscere q̇d sis. Nota lz hõ sit mortal' ꝫm corpus, ñ tñ ꝫm aĩaz intellectiuã q' ẽ dignior ps hois. Et qr boe. dixit se eẽ nihil aliud q̃ aĩal rõnale ⁊ mortale. iõ ñ q̃suit nisi bona mortalia deq; bonox amissiõe doluit nõ curãs ptẽ imortalẽ. s. aĩaz rõe cui9 debuit appetere bona imortalia. iõ phia dicit q boeti9 se nõ nouerit. Nota q cã maxia morbi hominis ẽ seipm ignorare. qr dic̃ boetius scdi hui9 psa qnta. Qz cõditio hũane nature est cũ se cognoscat q ceteras res excellat. Cũ aũt nosse se desierit eadẽ natura infra bestias redigat̃. nã ceteris aĩantib9 sese igrare naturaliter est. hoib9 ꝟo vicio venit. Et dic̃. Temistius sup de aĩa.

Quid turpi⁹ ē anime cū sit alioꝝ ꝯgnoscitiua ꝙ sui ipi⁹ est ignara. aīa seipam ignorās quō de aliis fida putabit cognoscitiua. q. d. nullo mō. Quare plenissime. Hic phia ex dictis boetii recolligit oēs cās toti⁹ infirmitatis ei⁹ dicēs. qre ꝓ igit ego phia iueni plenissime. i. ꝑfectissime rōnē. i. cām tue egritudinis. i. ifirmitatis. vel inueni aditū. i. accessū reco/ciliande sospitatis i. recuperāde sanitatis tue qđ decla rat. Nā ꝓ qꝛ qñ tu ꝯfunderis. i. ꝯfus⁹ es obliuione. id est igñantia tui ipi⁹ tu doluisti eē exulē ꝙ ꝓ ⁊ expoliatū. i. priuatū ꝓpriis bonis idē diuitiis. qñ ꝓ qꝛ tu ignoras. id ē nescis q̄s sit finꝫ rerū oīum. tu arbi/traris. i. putas ne/quā. id ē malos atq ꝓ ⁊ nepharios. i. iniq̄s hoīes eē po/tētes ꝙ ꝓ ⁊ felices qñ ꝓ qꝛ tu oblitus es quibꝫ guberna/cul'. i. regiminibꝫ ipse mōs regat tu esti/mas id est opinaris has vices id est istas alternatōes fortunaꝝ. id ē rerū fortuitaꝝ fluitare id est diuagare sine rectore. iste sūt magne cause nō mō. i. nō solū ad morbū verū ꝓ sed sunt ad interitū id est ad mortē vel ad ꝑditionē aīe. ¶ Nota hō seipm ignorās extra limites recte rōnis po/situs est et talis đr esse exul vt' prius visum est. ¶ Nota hō seipm igrās tm̄ se estimando mortalē dolet de amissiōe bonoꝝ mortaliū q̄ dic phi losophia. qꝛ tui obliuione ꝯfūderis. exulem te ⁊ expoliatū ꝓpriis bōis doluisti. ¶ Nota ex assecutione vel ꝑditōne vltimi finis homo đr po/tens vel impotens ex quarto huius. qꝛ ergo boetius ignorauit vltimū finē reꝝ. ideo putabat malos esse potentes. ¶ Nota boeti⁹ ignorauit quibus gubernaculis mundus regeretur. ideo ignorauit ꝙ de⁹ sua bo nitate omnia disponeret ergo putabat vices fortunaꝝ esse sine rectorē. Sed sospitatis auctori. Hic philosophia ostendit boetiū esse curabi/lem dando modum ꝓcedendi circa curationē eius dicens. Tu des g/

egritudinis tue rōnē vl' aditū recō ciliāde sospitatis inueni. nam qñ tui obliuione ꝯfūderis. ⁊ exulem te ⁊ expoliatū propriis bonis esse do luisti. qñ vo q̄s sit rerū finis igno/ras nequā hoīes atꝫ nepharios: po tētes felicesq arbitraris. Qñ vero q̄b⁹ gubernaculis mūd⁹ regat oblit⁹ es. has fortunaꝝ vices estimas sine rectore fluitare magne nō ad mor/bū mō veꝝ ad interitū quoq cause. Sed sospitatis auctori grates. ꝙ te nōdū totū natura destituit. Habem⁹ maximū tue fomitē salutis verā de

Prosa sexta

tes auctori sospitatis id est sanitatis quod nondum id est non adhuc natura id est vigor naturalis destituit id est deseruit. te totum id est totaliter nos phia habemus maximum fomitem id est radicem tue salutis id est sanitatis scilicet veram sententiam id est intellectum de mundi gubernatione quod tu credis eam sup. gubernationem non esse subditam. i. subiectam temeritati casuum sup. fortuitorum. sed diuine rationi. igitur nihil pertimescas iam tibi boetio

mundi gubernatione sniam quod eam non casuum temeritati sed diuine rationi subditam credis. nihil igitur pertimescas. iam tibi ex hac minima scintillula vitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmioribus remedijs nondum tempus est vti. et eam mentium constat esse naturam vt quotiens obiecerint mentes veras. falsis opinionibus induantur ex quibus orta perturbationum caligo verum illum confundit intuitum hanc paulisper lenibus mediocribusque fomentis attenuare temptabo. vt dimotis fallatium affectionum tenebris splendorem vere lucis possis agnoscere.

ex hac minima scintillula id est parua veritate illuxerit vitalis calor id est ardor vere veritatis animam viuificans. Tunc dat modum procedendi circa curationem eius dicens. Sed quoniam pro quia. quia nondum id est non adhuc est tempus firmioribus remedijs vti et constat id est manifestum est eam esse naturam mentium vtque quotiens adiecerit veras opiniones induantur id est inuoluantur falsis opinionibus ex quibus fal

sis opinionibus caligo. id est obscuritas perturbationum id est passionum orta id est creata confundit illum verum intuitum id est cognitionem mentis ego sup. phia temptabo attenuare id est remouere paulisper. i. modicum hanc caliginem lenibus. i. facilibusque pro et mediocribus fomentis id est medicinis vt dimotis id est remotis tenebris fallacium effectionum id est falsarum opinionum vel passionum possis agnoscere id est intelligere splendorem. i. claritatem vere lucis. i. lucide veritatis ¶ Nota sicut in morbo corporali vigente principali membro puta corde potest per medicinas introduci sanitas alijs membris. sed naturali calore destituente ipsum cor frustratur spes sanitatis Sic in morbo spirituali manente in boetio cognitione illius principij quod deus gubernet mundum potest procurari salus quantum ad errorem

in aliis. ꝙ dicit phia q̄si ꝯgratulādo boetio debes reddere grates au
ctori sospitatis. Nota q̄n itellectus abiicit verā opinionē stati affici
tur falsa opinione. qꝛ itellect⁹ nō abiicit verā opinionē nisi ꝓpter aliq̄
ꝑsuasionē ꝑ ꝯtrariū. nihil aūt ꝯtrat̃ vero nisi falsū. iō itellect⁹ n̄ pt abiicere
verū nisi accipiēdo falsū. ¶ Nota tenebre affectionū impediūt rectū iu
dicium. qꝛ tristicia stupefacit et corrūpit naturā ex ethicis. sꝫ amor et odium puertūt iudicium ſm ptolomeū in centilogio. ⁊ ire ⁊ ꝯcupiscētie venereoꝝ maxime trāsmutāt corpus a q̄busdā insanias faciūt. vii. ethico. ⁊ impedit iraanimū ne possit discernere verū ſm cato. Metrū. vii. ꝑmi libri.

Ubib⁹ atris
Condita nl̄.

Metrū septimū primi libri

Ubib⁹ atris
Cōndita nullū
Fūdere pn̄t
Sidera lumen.
Si mare voluēs
Turbid⁹ auster
Misceat estum
Uitrea dudum
Parq̄ serenis
Unda diebus
Mox resoluto
Sordida sceno
Uisibus obstat
Quiq̄ vagatur
Montibus altis
Defluēs amnis
Sepe resistit
Rupe soluti
Obice saxi

Hic incipit septimū ⁊ vltimū metrū h⁹ ꝑmi q̄d vocat̃ metrū adonicū ab iuētore. dimetrū a numero pedū. dactilicū a pede ꝑdn̄ante. In quo metro phia ꝓbat ꝑ exēpla q̄d dixit. Dixit ei phia ꝙ caligo ꝑturbationū īpedit intuitū ꝟitatis. H̄ ꝑmo ꝓbat phia trib⁹ exēplis. scd̄o hortat̃ nos ad fugā ꝑturbationū ibi. Tu q̄ꝫ si. ꝑma i tres ſm tria exempla q̄ patebūt. Dicit ꝑrio sidera ꝯdita. i. abscōdita. atris nubib⁹. i. obscuris nubib⁹ nl̄lū lumē pn̄t ꝯfūdere ad illūinādū terrā. Tūc pōit scd̄m exēplum Si turbid⁹ auster. i. obscurus vētus voluēs. i. mouens mare misceat cū sceno q̄d ē i fundo. estū maris. i. feruorē tūc vnda maris dudū. i. prius vitrea. i. trāsparēs ad modū vitri ꝑar. i. silis serenis. i. claris dieb⁹ mox. i. stati sup. illaq̄ facta sordida ꝑ flatū vēti reuoluto sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit visib⁹. i. oclis nō potētib⁹ penetrare vndā marꝫ tūc ponit terciū exēplū. Amnis. i. fluui⁹ q̄ de altib⁹ mōtib⁹ vagat̃. i. discurrit ille sepe resistit. i. reflectit̃ obice. i. obiectiōe soluti saxi. i. rupti lapidis. rupe. i. de mōte. Nota siītudo quā phia ꝑ̄dit est ista. Sicut sidera ꝯsueta nobis lucere ⁊ terrā illuminare cessant hoc facere propter interpositionem nubium obscuraꝝ sic intellectus et ratio que lucēt ⁊ illumināt hoiem in cognitōe ꝟitatis impediūt̃ caligīe ꝑturbationū. Nota ꝙ similitudo scd̄i exēpli in hoc ꝯsistit. Sicut aqua maris manente

Metrum septimum

clara ad modũ vitri visus pt eã penetrare ɀ videre que sunt sub aqua. Sed si turbatur illa p ventũ tunc obstat visui. Sic animus hois quiet⁹ nõ impedit iudiciũ rõnis. sed si moueatur ɀ turbetur affectione tpaliũ stati obsistit rõni impediẽs eius iudiciũ. ¶ Nota q̧ silitudo tercij exempli talis est. Sic aq̃ currẽs de altis mõtib⁹ libere recto tramite pcedit et p obstaculũ lapidis q̃ resoluitur de mõte impeditur ne recte p⁄cedat. sic rõ libera nõ impedita recte iudicat. Si aũt rõ afficitur motib⁹ affe⁄ctuũ impeditur in iu⁄dicio ɀ veritatis co⁄gnitione. ¶ Nota q̧ rupes est moles lapidea siue mons lapideus. sȝ saxũ est ps resoluta a rupe. i. a monte.

Tu quoqȝ si vis · Lumine claro
Cernere verum · Tramite recto
Carpere callem · Gaudia pelle
Pelle timorem · Spẽqȝ fugato
Nec dolor assit · Nubila mens ẽ
Vinctaqȝ frenis · Hec vbi regnãt

Tu quoqȝ si. Hic phia hortatur ad fugã pturbationũ siue affectionum animi dicẽs. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verũ. i. vitatẽ cla⁄ro lumie. i. vra ɔgnitõe. Et si vis etiã carpere. i. attigere callẽ. i. viã vita⁄tis recto tramite. i. pcessu rõnis tũc tu pelle. i. repelle gaudia su. q̃ sũt de bonis pñtib⁹ ɀ pelle. i. remoue a te timorẽ de futuro sup malo qȝ p ɀ tu fugato spẽ sup. q̃ ẽ de bona fortuna. nec etiã assit dolor sup. q̃ ẽ de pñti amissiõe bonoꝝ sup q̃ ẽ mẽs nubila. i. obscura vel opta qȝ p ɀ victa. i. ligata frenis. i. ligamib⁹ vbi. i. l q̃ mẽte hec sup. pdicta regnãt. i. dñantur scȝ gaudiũ de pñtib⁹ bonis. timor de futuro malo. spes de futuro bo⁄no. dolor de pñti malo. ¶ Nota sic pus tactũ est affectio ẽ mot⁹ pticu⁄ cule sensitiue sub fantasia boni vel mali animũ efficiẽs ɀ rectũ iudiciũ rõnis impediẽs. Et sũt q̃tuor affectõẽs tales pncipales ad q̃s oẽs alie reducuntur. s. gaudiũ spes timor ɀ dolor q̃ꝝ sufficiẽtia sic accipitur. Omis passio vel est respectu boni vel mali. Si respectu boi. h dupl'r. vel respcũ boni pñtis sic est gaudiũ qd ẽ de pñti bono. Si est respectu boni absen⁄tis sic ẽ spes q̃ est de futuro bono. Si aũt passio ẽ respectu mali h du⁄pl'r vel respectu mali pñtꝫ sic ẽ dolor q̃ ẽ de pñti malo. si ẽ respectu mali absentis sic ẽ timor q̃ ẽ de futuro malo. ¶ Nota q̧ iste passiões nõ sunt pellende vt nõ sint in aio hois. q2 vix iueniũtur hõ sñ ipis sȝ sic sũt pellẽde vt ñ dñentur i hoie. vñ sedare hmõi passiões vt ñ dñentur ẽ hois virtuosi. q2 vtus ɔsistit in moderatõe passionũ. Si aũt regnãt ɀ dñantur i homĩe tũc ipediũt iudiciũ rõnis ppter qd dixit Eustrachi⁹ sup li. ethicorum Oportet relucrari ɔ passiones sensitiuas q̃ si pualuerit impediũt vires aie. ¶ Nota iste passiones ɀ affectões si ordinãtur ad terrena tũc sũt noci⁄ue. attñ pñt cẽ meritorie ɀ vtuose si fuerint ad debitos fines ordinate.

Vn̄ Richar. in li. xq. patriarcharū dt. Ordinatū et verū gaudiū tunc habem⁹ qn̄ de veris et eternis bonis gaudem⁹. Etiā timor est ɔ̄tuos⁹ si fuerit ad deū ordinat⁹. qꝛ scriptū ē. Initiū sapie timor dn̄i. Et idem Richar. dt. Prima ɔ̄tutū ples sn̄ q̄ ceteras hr̄e n̄ potes ē timor dn̄i. itē spes vt dt idē Richar. efficit ordinata si de idulgētia venie generatur. Vn̄ dic̄ꝫ e ꝛ sn̄ dubio q̄nto quis frequenti⁹ q̄ntoqꝫ vehementius de suo reatu iterno dolore afficit. tanto certior tātoqꝫ securior ꝑ spē de itelligētie venie efficit. Similiter dolor ē ɔ̄tuosus qn̄ fit ad deplangēdū culpam Vn̄ Richar. quāto q̄s vehemētius metuit penā quā meruit tanto acerbius plāgit culpā quā fecit.

Incipit prosa prima secūdi libri

Ost hec paulisꝑ obticuit atqꝫ vbi attentionē meā modesta taciturnitate collegit sic exorsa est. P. Si penit⁹ egritudis tue causas habitūqꝫ cognoui fortūe ꝓoris affectu desiderioqꝫ tabescis ea tm̄ ai tui statū sicuti tibi fingis mutata ꝑuti.

Ost hec paulisꝑ. Hic ē scd̄s liber boe. de ɔ̄solatōe phie q̄ ɔ̄tinuatur ad librū ꝑcedētē i hūc modū. postqꝫ phia in ꝑmo li. iuestigauit cās radicales ifirmitatis boe. in h. scd̄o ꝓcedit ad ei⁹ curationē. ꝑmo adhibēdo sibi remedia leuia. scd̄o remedia validiora in libris seq̄ntib⁹. hūc ei modū medēdi phia ꝓmisit boetio. Et diuiditur iste liber i. xvi. ꝑtes qꝛ sūt octo prose ꝛ octo metra h⁹ scd̄i. que ꝑtes patebūt. q̄d aūt i q̄libet ꝑte agat' silr videbit. Pria prosa diuidit. ꝑmo ostēdit boe. quid phia egerit post ꝑdicta. ꝛ resumit vnā cām doloris boetij. scd̄o phia pōit q̄ndā effectū fortune. tercio excusat se q̄ dā. q̄rto tāgit opor:unitatē medēdi ꝑmissā boetiū. q̄nto ꝓcedit ad leuia medicamēta ei⁹. scd̄a ibi. itelligo. tercia ibi. Sꝫ vt ar. q̄rta ibi. Sꝫ tꝑs ē. q̄nta ibi. q̄d ē Primo dt. Post hec q̄ dicta sūt phia obticuit. i. tacuit paulisꝑ. i. modicū atqꝫ ꝑ ꝛ vbi. i. postqꝫ collegit. i. itellexit meā attētōē. i. diligētiā modesta taciturnitate. i. tꝑato silētio exorsa ē. i. icepit loq̄ sic. i. taliter si ꝑ qꝛ ego cognoui cās. i. ratōes radicales qꝛ ꝑ ꝛ hitū. i. dispositōem tue egritudis. i. ifirmitatis tu boeti tabescis. i. tristaris affectu qꝫ pro ꝛ desiderio ꝓoris fortūe q̄ fuit tibi prospera. ea fortūa mutata. i. variata apud te ꝑuertit. i. mutauit statū. i. dispositōem tui ai. i. tue mētis sicuti tu fingis.

¶ Nota q̄ phia post ꝑdicta obticuit vt boe. aio deliberato ɔ̄ba phie colligere posset ꝛ sibi rn̄dere. qꝛ bm Sen̄. in ꝓuerbijs. Deliberare vtilia mora tutissima ē. Deliberandū ē diu q̄cquid faciēdū est semel discute q̄d audias proba q̄d credas. Et iō phia obticuit tāqꝫ lassata ex q̄stionib⁹ ꝑꝰs motis. Vn̄ Sen̄. in libro de ɔ̄tutib⁹ cardinalib⁹. Nō sꝑ in la-

tu ſis. ſʒ iterdū aīo tuo requiē dato ⁊ requies illa plena ſit ſapīa. Nota de hoc ꝙ dicit modeſta taciturnitate. duplex eſt taciturnitas. quedam moderata. alia ſupflua. Moderata taciturnitas eſt qñ tacet qñ tacendum eſt. de qua loquit Sen. i. puerbio℞ dicens. Tene ſemꝑ vocis ⁊ ſilentij temperamentū. tñ in hoc libentius incumbe vt libentius audias ꝙ loqueris. Qui eñ neſcit tacere neſcit loqui. ⁊ Supflua taciturnitas ē

Intelligo multiformes illius ꝓdigij fucos, ⁊ eouſqꝫ cū his quos eludere nitit blandiſſimā familiaritatē exercet. Dum intollerabili dolore ꝯfūdat eos quos inſperata reliqrit Cuius ſi naturā mores ac meritu ꝫ reminiſcare, nec habuiſſe te i ea pulcrū aliquid, nec amiſiſſe cognoſces

qñ tacetur dū loquendū eſt. de qua dicit poeta. Nam nimiū tacuiſſe nocet. ¶ Nota ꝙ boetius in ſtatu miſerie nō erat magnanimus. qꝛ habuit animū ꝯuerſuꝫ fortuna. Magnanimus eñ eſt ꝙ contra diffomes iſultus fortune vnanimi mentis conſtantia militat ſm Albertū ſup. i. libro ethico℞. ⁊ Seneca in epl̄a ad lucillū dicit. Primū argumentū ꝯpoſite mentis exiſtimo poſſe ꝯſiſtere et ſecū morari. ¶ Nota phia dicit fortunā eſſe mutatā circa boetiū ſicut ipe fingit. hoc dic ꝓ tanto. qꝛ ſm rei veritatē fortuna nō erat circa ipm mutata ſic phia infra probabit.

Intelligo multiformes. Hic phia ponit quendā effectū fortune dicēs. ego itelligo. i. cognoſco multiformes fucos. i. deceptōes illi⁹ ꝓdigij. i. fortūe ⁊ eouſqꝫ. i. tamdiu. ſ. ipa fortuna exercet blandiſſimā familiaritatē cū his q̄s nitit. i. laborat eludere. i. decipe dū. i. donec ꝯfundat. i. ꝯtrahat. itollerabili dolore eos q̄s fortūa inſꝑata. i. ſine ſpe reliquerit: i. dimiſerit. cui⁹. ſ. fortūe ſi tu boeti reminiſcare. i. recordaris. naturā mores ac ꝑ etiā meritū. i. dignitatē. nec etiā ꝯgnoſceres te boetiū in ea fortuna habuiſſe aliqd pulcrū nec amiſiſſe. ⁊ ꝑ ꝯſeqūes de amiſſione eius nihil eſt dolendū. ¶ Nota ꝙ ꝓdigiū eſt miraculū p̄ter ſolitū curſum nature ꝓueniēs. ⁊ dr ꝓdigiū q̄ſi porro ꝓducēs hoies in admiratōnem. vl ſm Hugui. eſt monſtrū ad vaſtandū paratū dictū a ꝓdigo gis. qd eſt vaſto ſtas. Fortūa aūt dici p̄t ꝓdigiū. p̄mo qꝛ ducit hoies in admiratōem eo ꝙ bonis mala ⁊ malis bona tribuit. vel dr ꝓdigiū ſcdo mō. qꝛ vaſtat animū hois. Proſpera ei fortūa vaſtat animū hois ꝑ nimiam ſolicitudinē. aduerſa ꝑ nimiā deſolatōem. ¶ Nota fuc⁹ in vna ſcatōne dr color ſuppoſit⁹ naturali colori. ⁊ ponit ꝓ deceptōe qꝛ tal' color decipit viſū cū fac mulierē deformē apparere pulcrā. ¶ Nota ꝙ fortuna ſua familiaritate decipit hoiem ⁊ ꝯfundit. qꝛ dr ſen. in li. de ꝯſolatione filij

ellę. Neminē aduersa fortuna ɔminuit nisi quē secūda decepit. Et dicī in puerbijs. Fortuna quē nimiū fouet hūc stultū facit. Fortuna nulli semel obesse ɔtenta est. Fortuna vitrea ē dū splendet frangit᷑. Et Seneca iij. epła dicit. Neminē eo fortuna ꝑuexit vt nō tm̄ illi minaret᷑ quantū ꝓmiserat. Noli hui⁹ trāqllitati ɔfidere. memēto ꝙ mare euertit᷑ ⁊ eodē die vbi luserūt nauigia absorbentur

Sz vt arbitror haud multū tibi hec in memoriā reuocare laborauerim. Solebas eīn p̄ntez quoqꝫ blādientem viribus incessere ꝟbis. eāqꝫ de nr̄o aditu prolatis insectabare sententijs. Verꝝ oīs subita mutatio rerū non sine quodā quasi ɔflictu cōtingit aīoꝝ. Sic factū ē vt tu quoqꝫ paulisꝑ a tua trāqllitate discesseris

¶ Sz vt arbitror. Hic phīa excusat se de q̄dam dicēs. Sz vt ego phīa arbitror id est opinor haud mltū. i. n̄ mltū laborauerī reuocare id est reducere tibi hec sup. predicta de moribꝫ fortune in memoriaz. enī p qꝛ tu solebas iō ɔsuetus fuisti p̄sentē. i. astantē fortunā quoqꝫ. i. etiā blandientē incessere. i. arguere viribꝫ. i. asperis ꝟbis qꝫ p ⁊ insectabare ꝑsequebaris eā fortunā de nostro aditu. i. informatōe ꝑlatis. i. ꝓnūciatis sententijs verꝝ p et omnis subita. i. festina mutatio nō ɔtingit. i aduenit sn̄ q̄dam ɔflictu. i. turbatōe animoꝝ sic. i. taliter factū est. s. de te vt tu discesseris paulisꝑ. i. modicū a tua trāqllitate. i. a tua mētis quiete. ¶ Nota ꝙ sapiētis ⁊ magnanimi est ɔ̄ fortunā ɔstanter militare ⁊ nō pusillo aīo succūbere. Unde Sen̄. in li. de clemētia dic. O magnos viros qui maligne fortune succūbere nesciūt. ⁊ aduersas res sue ꝟtutes expīmēta faciūt. Nā ꝑm aristotelē. i. ethi. Sapiēs scit bn̄ ferre fortunā. qꝛ habet se sn̄ vituꝑio sicut tetragonū. Corpus eīn tetragonū q̄cūqꝫ ꝓijcit᷑ firmiter stat. sic anim⁹ sapiētis ɔstans ꝑmanet quacūqꝫ fortuna iminente. ¶ Nota ꝙ q̄es animi fit ꝑ sedatione passionū q̄ causat᷑ ex ordinatōe rōnis cū deliberatōe. sꝫ subite mutatōes ꝓueniūt deliberatōem rōnis. iō mutāt ⁊ ꝑturbant animū ꝓpter qō dicit phīa. Oīs subita mutatio reꝝ nō ɔtingit sn̄ ɔflictu animoꝝ. ¶ Sz tps est. Hic phīa tāgit oportunitatē medēdi ipum boetiū dicēs. Sz tps est. i. instat te boetiū haurire. i. recipe ac p etiā degustare aliq̄d molle. i. facile atqꝫ p ⁊ iocundū. i. delectabile qō sup. leue vel delectabile trāsmissum ad interiora. s. tui animi fecerit viā validioribꝫ haustibꝫ. i. fortioribꝫ remedijs. igit᷑ p g̃ suadela. i. ꝑsuasio rhetorice dulcedis. i. rhetorice ornat⁹ assit. i. p̄ns sit q̄ rhetorica ꝓcedit tm̄. i. solūmō tūc recto calle. i. recta via cū n̄ deserit. i. derelinq̄t nr̄a istituta. id ē documēta cūqꝫ hac. s. rhetorica musica. i. ars metrica ꝟnacula. i. fa-

Prosa secunda

mula nostri laris.i.nr̄e domus.ſ.aſſit ⁊ ſuccinat.i.decantet nūc.i.ali/
qñ leuiores modos.i.faciliores verſus nūc i.aliqñ grauiores.i.diffici
lores.¶ Nota ꝙ phia inuitat duas ſcias ad curatōem boetij.rhetori/
cā ⁊ muſicā. Rhetoricā inuitat rōne proſe in q̄ vtit̄ ratōibꝫ perſuaſiuis
rhetoricis coloribꝫ ordinatis. Muſicā inuitat ꝓpter metrū.nā ſicut in

Sꝫ tps eſt haurire te aliq̄d ac degu
ſtare molle atꝫ iocundū.q̄ð ad inte
riora trāſmiſſū validiorib⁹ hauſtib⁹
viā fecerit.Aſſit igit̄ rethorice ſua/
dela dulcedinis.q̄ tūc tm̄ calle rec/
to ꝓcedit cū nr̄a iſtituta non deſerit
Cūqꝫ ac muſica laris nr̄i vernacla
nūc leuiores nūc grauiores modoſ
ſuccinat.Quid eſt igit̄ o hō q̄ð te in
meſticiā luctūqꝫ deiecit.Nouū cre/
do aliquid inuſitatūqꝫ vidiſti.Tu ſi
fortunā putas erga te eſſe mutataꝫ
erras.Hi ſemꝑ eius mores ſūt iſta
natura Seruauit circa te propriam

muſica vtit̄ arſi et
theſi.i.ꝯcordi ele/
uatione ⁊ depreſſi
one vocis.ſic ſimi
liter in metro vti/
mur eleuatōe quā
do ꝓducte ſillabe
eleuant̄.⁊ vtimur
depreſſione quan/
do breues ſillabe
deprimunt̄ quadā
ꝯcordia ꝓportio/
nali. Nota dicit
Tulius in prohe/
mio rhetorice ſue
ꝙ eloquentia ſine
ſapientia plerūqꝫ
obeſſe poteſt nūqꝫ
aū prodeſſe.cū igi
tur rhetorica ſit ſci
entia eloquendi or
nate.ipa nō ꝓdeſt
ſine ſapientia.iō dicit phia ꝙ rhetorica tūc procedit recto calle qñ non
deſerit noſtra inſtituta cū ſint inſtituta ⁊ documenta ſapientie.
¶ Quid eſt igit̄ o hō. Hic phia adhibet boetio leuia medicamēta.vbi
nota ꝙ leuia medicamēta ſiue remedia dicunt̄ rōes ſumpte ſm̄ ꝯmunē
vſum hoīm ꝑſuadentes nō eſſe dolendū de aduerſitate fortune.Reme
dia aūt ſunt rōnes q̄ ſunt ꝯ ꝯmunē opinionē hoīm oſtendentes q̄d ſit
ſūmū bonū ⁊ in quo ꝯſiſtat ⁊ quō ad ipm ꝑueniat̄.⁊ ꝙ mali ſunt impo
tentes boni vero potentes ⁊ ſilia. Primo ergo oñdit phia nō eſſe do/
lendū de fortuna.q2 ſeruat ꝓpriā naturā circa ipm.⁊ hoc oñdit quiqꝫ
rationibꝫ ꝑſuaſiuis.Scðam ponit ibi.Si vis.Terciā ibi.An tu vo.qr/
tam ibi.Quia ſi nec.Quītā ibi.Poſtremo eq̊ ⁊c̄.Prima rō talis eſt
Nullus in meſticiā et luctū deijcit̄ niſi ꝓpter aliquid nouū ⁊ inuſitatū
ꝯtingens circa ipm.ſed mutatio fortune nō eſt aliquid nouū vel inuſi
tatum.ergo eius mutatio nullum debet deijcere in dolorē.dicit ergo ī
littera Igit̄ o hō.i.tu boeti.quid eſt illud q̄ð deiecit.i.ꝑſtrauit te ī meſ

sticiam q̄ p et luctū. ego phia credo q tu boeti vidisti aliqd nouū q̄ p z inusitatū. i. inconsuetū sup. ptingere circa te. tu boeti putas. i. estimas ipam fortunā esse mutatā. i. puersam a sua natura. erga. i. circa te erras id est false estimas. qr hi semp sunt eius mores. ista est natura ei⁹ q nūc sit aduersa nūc pspera. ipa fortuna seruauit circa te potius pprīā ɔstantiam in ipa sui mutabilitate. qr putatio fortune est sua ɔstantia. talis em̄ erat scz mutabilis cū tibi blandiebat id est adulabat. cū tibi alluderet illecebris. i. delectatōnib false felicitatis id est psperitatis. tu

poti⁹ in ipa sui mutabilitate ɔstantiā. Talis erat cū blandiebat cū tibi false illecebris felicitatis alluderet. dephendisti ceci numinis ambiguos vultus. Que sese adhuc veleat alijs tota tibi prorsus innotuit

dephendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis. i. dee fortune que scz fortuna adhuc velat. i. occultat sese. i. seipam alijs supple hoib tn̄ applaudendo eis psperitate ipa tibi tota innotuit id est manifesta est prorsus. i. oino scz prosperitate z aduersitate.

¶ Nota q illecebra bre. est delectatio carnalis illicita hoiem alliciens licet inueniat pro q̄cūq̄ alia delectōne. ¶ Nota sicut bestia vel auicula vel piscis delectatōis spe decipit. sic hō delectatōe prosperitatis fortune fallaciter irritet. Vn̄ Sen. vij. epla. Clamo vitate quecūq̄ casus tribuit ab omne fortuitū bonū suspiciosi pauidiq̄ subsistite. Nam fera z piscis spe aliq oblectante decipit. Nota delectatōes fortune sūt false. nā fm btm Augustinū. Prospera huius mundi asperitatē habēt veram iocunditatē falsam. certū dolorē incertā voluptatē. ¶ Notādū phia appellat fortunā cecū numē. Huguitio dicit q numē est virt⁹ dei vel ipe deus vel dei ptās. vel maiestas. hic aūt accipit pro dea. qr antiqui fortunā colebāt pro dea. ¶ Nota q fortunā dicit esse cecā. dic Tullius in libro de amicicia. Fortuna vt medicus ignarus mltos excecauerit. nō q ipa ceca sit. sed eos cecos plerūq̄ efficit quos complexa est. ¶ Nota q fortuna antiquit⁹ depingebat duplici fronte. calua z capillata. p caluā designādo aduersitatē. p capillatā psperitatez. ergo dicit phia dephendisti ambiguos vultus fortune. ¶ Si probas vtere moribꝰ. Hic ponit scdām rōem q talis est. de illius amissione nō est dolendū qd est pniciosum. z quo habito hō nūq̄ est securus. fortuna ē huiusmodi vt tangit in littera. g zc. dicit primo. Si probas. i. approbas fortunā vtere moribꝰ eius. ne queraris. i. ɔqueraris s. pborrescis. i. ptimescis pfidiā eius spne atq̄ abijce fortunā ludentē. i. ludentē inferrentē tī.

bi perniciosa .i. dānosa. Nam fortuna q̄ nūc est tibi causa tanti mero
ris ꝑ sui absentiā. hoc debuit esse tibi cā tranquillitatis .i. securitat̄ ꝑ
sui pn̄tiam sed nō fuit. enī pro quia fortuna reliquit te quā nō relicturā
nemo vnq̄ poterit esse securus ¶ Nota circa hoc ꝙ dicit ꝑniciosa ludē
tem dicit Sen̄. Ludit fortuna cū suis moribꝫ ꝛ q̄ dedit aufert. ꝛ q̄ ab/
stulit reddit. nec vnq̄ tutius est illā experiri q̄ cū locū iniurie nō habꝫ

Si probas vtere moribꝰ ne queraris
Si ꝑfidiam ꝑhorrescis. sperne atq̄
abijce ꝑniciosa ludentē. Nā q̄ nunc
meroris tibi causa tāti ē hec eadem
trāq̄llitatis esse debuissꝫ. Reliq̄t enī
te. quā nō relicturā nemo vnq̄ po/
terit eē securꝰ. An vero tu ꝓciosam
estimas abiturā felicitatem ꝛ chara
tibi est fortuna p̄sens nec manēdi fi
da ꝛ cū discesserit allatura merorē

¶ Nota ꝙ securi/
tas maxime homi
nē delectat ꝓpter
qđ ē appetēda. vn̄
Sen̄. vi. epl'a. Nec
me res vlla dele/
ctabat licet sit exi/
mia et salutaris q̄
mihi vni securꝰ sū
¶ Nota ꝙ ꝓsperi/
tas fortune n̄ red/
dit hoīem securū
q̄r dicit Sen̄. mu/
nera fortune ami/
ca putatis insidie
sunt quisq̄ vest rū

tutam vitā agere volet. quāplurimū ꝑt fortune bn̄ficia deuitet in qui/
bus miserrimi fallunt. Habere putamus honores in ꝓcipitia cursus
iste deducit. Nota Sen̄. in de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te for
tuna si intelligis. ꝛ tutiore loco posuit damnū putas remediū est. cla/
mas ꝙ opibꝫ expoliatꝰ es: tuo vicio tibi ista iactura tā grauis est nō tā
moleste ferres si tanq̄ ꝑditurus habuisses. ¶ An vero tu. Hic pōit ter/
ciam rōem que talis est. Illud nō est ꝓciosum putandū ꝛ charū qđ nō
est mansurum. ꝛ suo recessu est afflicturū. sed fortuna est hmōi. ergo nō
est reputanda ꝓciosa ꝛ chara. ꝛ per ꝯsequens nō dolendū de eius amis
sione. nec gaudendū de eius possessione. Vn̄ dicit in littera. Vero pro
sed an tu estimas felicitatē abiturā .i. recessurā supple esse ꝓciosam ꝛ for
tuna presens est chara tibi nec est fida manendi. ꝛ cum discesserit est al/
latura id est adductura merorem. quasi diceret nō deberet estimari ꝓci/
osa. Nota ꝙ appellat fortunā felicitatē. q̄r ſm Aristo. fortuna vel est
felicitas vel ē ꝓxima felicitati. vn̄ in libro de bona fortuna dic̄ Aristo.
ꝙ nō contigit esse felicem sn̄ rebꝫ exterioribꝫ quaꝝ fortūa ē dn̄a. ꝛ h̄ est i
telligendū de felicitate politica ꝛ nō speculatiua q̄ ꝯsistit i actu sapiētie

¶ Nota fortuna discedēs inducit merorē. qz dicit Seň in li. de tranqllitate animi. Letiores reliquit quos fortuna nūq̄ʒ respexit q̄ʒ quos deseruit. Et boetius postea dicet. q̄ infelicissimū genus infortuniō est felicem fuisse. Qd si nec. Hic ponit q̄rtam rōnē que talis est. Illd qd est iudiciū future miserie nec ē charū nec p̄ciosum. nec p̄ p̄ns de ipo dolendū. fortuna est

Qd si nec arbitrio retineri pōt. ⁊ calamitosos fugiēs facit. Quid est aliud fugax q̄ʒ future quoddā calamitatis indiciuʒ. Neqʒ eñ qd ante oculos situm est sufficeret itueri. Verū exitus prudentia metitur, eademqʒ in alterutro mutabilitas, nec formidādas fortune minas nec exoptādas facit eē blāditias. Postremo equo aīo toleres, opʒ q̄cq̄d infra fortune

Fortuna est future calamitatis indicium

hmōi sicut tangit in littera. vñ dic̄ q̄ fortuna nec potest retineri. i. haberi ex arbitrio. i. s̄m voluntatē. ⁊ ipa fugiens. i. recedēs fac̄ calamitosos. i. miseros. quid aliud ē sup. fortuna q̄ʒ q̄d dam iudiciū. i. signū future calamitatis. i. miserie eñ p̄ qz neqʒ sufficit intueri. i. inspicere illud qd situm est. i. positū ē añ oculos. i. qd p̄ns est verū. p̄ sʒ prudētia. id est hō prudēs. metitur. i. mēsurat exitus. i. fines rex q̄ʒ p̄ ⁊ eadē mutabilitas. i. instabilitas in alterutroe. i. in aduersitate ⁊ prosp̄itate nec facit minas. i. insidias fortune esse formidādas. i. timēdas nec facit blandicias esse cooptādas. i. desiderādas. ¶ Nota calamitas est miseria cū aliqs nihil habet nec in re nec in spe. ⁊ est dicta a calamo q̄ est vacuus ⁊ inanis. ¶ Nota q̄ nō sufficiat solū intueri p̄ntia. sʒ etiā futura. qz lʒ q̄nqʒ p̄ma salua fiāt iudicia. vltima tñ alterius saporis inq̄namenta p̄manebūt. hec in fine de disciplina scolariū. Et Tulius scd̄o rhetorice dicit Errāt q̄ in p̄speris oēs fortūas patās effugisse sapiēter cogitāt in tp̄ibꝫ p̄speris cās aduersas reformidāt. Et Seň in de v̄tutibꝫ cardinalibus dī. Si prudēs es animꝰ tuus tribꝫ tp̄ibꝫ dispensetur. p̄ntia ordina. futura p̄uide. ⁊ p̄terita recordare. Nā q̄ nihil de p̄terito cogitat p̄dit vitam Qui nihil de futuro p̄meditatur p̄ oia incautꝰ icedit. Pone añ animam tuā mala futura et bona vt ista possis sustinere ⁊ illa moderare. ⁊ ganfredus in poetria. Exēpla syrenes habe docearis in illis. Sub meliori statu sp̄ peiora caueto. Nulla fides rex sequitur post mella venenū. Et claudit nox atra diem nebuleqʒ serenū. ¶ Postremo equo. Hic ponit quintā rōem que talis est Quicūqʒ alterius iugo se submittit oportʒ q̄ mores eius patienter sustineat. sed hō affectione tp̄aliū submittit se iugo fortune. ergo oportet q̄ mores fortune patienter tolleret. vñ sicut in

Prosa secunda

iniuste agit q̃ vult imponere legẽ dñe sue. ita volẽs imponere legez fortũe agit iniuste. hãc rõnem p̃tendit in litter'. Scd̃o declarat dictũ suum p quedã si͏̃lia ibi. Si vẽtis. Primo dr. Postremo. i. vltimo dicam ꝙ oportet vt tu tolleres. i. patiaris eq̃ animo. i. ꝯstanti aĩo quicq̃d gerit̃. i. fit intra aerã fortune. i. mõm cũ semel submiseris. i. subiugaueris colla

aream gerit̃ cũ semel iugo eius colla submiseris. Q̃d si manẽdi abeundiq̃ȝ scribere legẽ velis et quã tu tibi dñaȝ spõte elegisti. nõne iniuriosus fueris. ⁊ ĩpatientiã tuã sortẽ exacerbabis quã ꝑmutare non possis

Si ventis vela cõmitteres non quo volũtas peteret sȝ quo flat⁹ impelleret ꝑmouereris Si aruis semina crederes feraces ĩter se ãnos steriles q̃ȝ pensares fortune te regendũ dedisti. dñe morib⁹ oportet obtẽperes. Tu vero voluẽtis rote ĩpetũ retinere conaris. ac omniũ mortalium stolidissime si manere incipit sors esse desistit.

scȝ tua iugo fortune appetendo tp̃alia tanq̃ȝ p̃mia tuorum meritorum. q̃ȝ ꝑ sȝ si velis scribere. id est scribendo ĩponere legẽ manẽdi ⁊ abeundi ei quã tu tibi dñam spõte elegisti nõne fueris iniuriosus ⁊ impatientia. i. ꝑ tuã impatientiã exacerbabis. i. argues sortẽ id est fortunã quã nõ possis ꝑmutare. ¶ Nota ꝙ ph̃ia mundũ appellat aream fortune. q2 sicut in area in tritulando torquentur manipuli. sic fortuna in mõo torquet hoĩes: nũc ꝓsperitate: nũc aduersitate rotando. ¶ Notandũ circa hoc ꝙ dic̃ nõne dicit iniuriosus fueris ꝙ iusticia est libertas animi tribuẽs vnicuiq̃ȝ qd̃ suũ est ẜm suã dignitatẽ deo amorẽ ⁊ obediẽtiã. maiori reuerentiã. pari ꝯcordiã. et minori disciplinã. Si ergo famulus velit ĩponere legẽ dñe sue cui tenet̃ exhibere reuerentiã: oparet̃ ꝯtra iusticiã. Nota quicũq̃ȝ afficit̃ bonis exteriorib⁹ et mutat̃ ẜm mutatõem eorum dr̃ esse subiectus fortune ⁊ colla sua iugo ei⁹ submittere. q2 fortuna est dñm bonorum exteriorum. talis aũt fuit boe. ergo iniuriabat̃ fortune volẽs sibi imponere legẽ manẽdi ⁊ recedendi.

Si ventis. Hic probat dictũ suũ per quedã similia scȝ ꝙ fortuna non sit in ꝑtãte hoĩs dicit. Si ꝯmitteres vela. s. nauis ventis tu ꝑmouereris. i. duceleris nõ quo voluntas tua peteret. i. desideraret sed quo flatus venti te ĩpelleret. Si crederes. i. ꝯmitteres semina aruis. id ẽ agris

tu pensares.i.iudicares annos feraces.i.fertiles ꝗꝫ ꝓ ⁊ steriles inter se ita ꝙ nō haberet illos annos in potestate sua.a simile tu dedisti te regē dū fortune/oportet ꝙ obtemperes.i.obedias moribꝫ dn̄e. ꝓo pro sꝫ tu conaris id est/laboras retinere impetū.i.cursum voluentis rote.i.mobilis fortune/⁊ frustra laboras.o stolidissime.i.stultissime/omniū mor

Metrū primum secundi libri

Ec cū supba verterit vices dextera. Et estuātis more ferꝛ euripi Dudū tremendos seua proterit reges Humilemꝗꝫ victi subleuat fallax vultum Non illa miseros audit haud curat fletus Ultroꝗꝫ gemitꝰ dura quos fecit ridet Sic illa ludit sic suas ꝓbat vires Magnumꝗꝫ suis mōstrat ostentum. Si quis visaꝛ vna stratus ac felix hora

taliū tu nescis ꝙ/ si sors.i.fortuna incipit manere.i.stabilis esse ꝙ tunc desistit.i.desinit eē sors Sicut eñ nō simꝛ stant ꝙ aliquis sit homo ⁊ nō sit/rōnalis sic nō stant simul ꝙ sit fortūa et nō sit mutabilis ¶ Nota ꝙ sicut/cōmittēs velū vento amplius nō est in potestate sua duci quo vult.sꝫ ꝫm impetū venti ducitur ⁊ sicut ɔmittēs semina agro nō est in potestate/eius ꝙ proueniāt anni fertiles vel steriles Sic a simili qui/ɔmittit/se/fortune nō est in potestate sua vt/habeat fortunā ꝓsperā vel aduersam. ¶ Nota circa hoc ꝙ dicit voluentis rote ꝙ antiquitus fortuna depingebaꝛ/cū/rota hac ratione Nā in rota sunt quatuor/diuersitates. Una/pars est summa.alia infima.tercia/qua de sūmo descendiꝛ ad imū.quarta qua de imo ascendiꝛ ad summū. Similiꝛ in hoibꝫ inueniunꝛ qtuor varietates. Quidā eñ sunt in summa ꝓsperitate.tales sunt/eleuati in rota fortuna. Alij sunt in summa aduersitate tales iacent deiecti/sub rota. Tercij declinant de ꝓsperitate in aduersitatem.tales/descendūt/de summitate rote. Quarti ꝓcedunt de aduersitate in ꝓsperitatem.tales ascendūt rotā fortune. vñ eleuatus in rota fortune dicit. Glorior elatus. descendēs dꝛ Descēdo mortificatꝰ. deiectus dic̄. Infimus axe teror. ascendēs dicit. Letus ad alta vehor. ¶ Nota ꝙ natura nō assuescit in ɔtrariū.nā si lapis millesies ꝓijciaꝛ sursum nō assuescit ascendere sursum.cū natura eius sit descēdere. Sicut ergo eēt stolidissimus ꝗ laboraret alicui auferre suā naturā. Sic stolidꝰ est qui laboret fortune auferre mutabilitatē ꝗ est eius natura.ꝗ dꝛ phia at/oiuꝫ stolidissime.

Metrum primum secundi libri.

Ec cū supba. Hic icipit ꝓmū metrū huiꝰ scdi qđ dꝛ hypponauti/cū/ab inuētore.qꝛ labor nautaꝝ cātu hmōi metri eleuaꝛ. ⁊ dꝛ me

trū iambicū a pede pdn̄ante. est aūt iamb9 pes ɔ̄rius trocheo ɔstās ex
pma breui ⁊ vltia lōga ⁊ dr metꝝ trimetꝝ. lȝ em̄ h metrū habeat sex pe
des. tn̄ ɔputādo duos pedes p metro erit metrū trimetrū. In h metro
phia describit mores fortūe di. Cū hec. s. fortūa vterit vices. i. altnatō
nes psꝑitatis ⁊ aduersitatis superba dextra. ⁊ cū fert more eurupi. i. ma/

Prosa secunda libri secundi

Ellem aūt pauca tecū fortūe ipsi9 verbis agitare Tu igitur an ius postulet aīaduerte Quid tu o homo ream me quotidianis agis

ris estuātis. i. inun/
dātis. tūc fortuna
id ē crudelꝑ terit. i.
ɔculcat reges du/
dū tremēdos. id ē
metuēdos. ⁊ ipsa
fallax sublevat de
aduersitate humi/
lē vultū victi. i. de/
pssi nec ipa audit flet9 nec curat miꝭos. i. paupes ⁊ ipa exn̄s dura. qꝛ n̄
flectit ad volūtatē hoiȝ ridet. i. deridet. vltro. i. spōtanee gemit9 supple
miꝭoꝝ qs fecit sic illa ludit sic pbat. i. expit suas vires ⁊ ipa mōstrat suis
magnū ostētū. i. miraculū si qs vna hora strat9. i. aduersitate depssus.
ac felix. i. psꝑitate eleuat9. q. d. fortūa vt exhibere suis. i. hoib9 q̄ bonis
et9 ibiāt magnū miraclm qn̄ aliqs subito vz mutari de aduersitate i p/
speritatē ⁊ eȝ. Nota ꝙ fortūa dr superba eo ꝙ nllū vet. nec aduertit pbitatē
nec maliciā alic9 ⁊ sic vocat more superboꝝ obaudit. ¶ No. ꝙ eurip9 ꝭm
aliqs ē vēt9 turbis. ⁊ dr eurip9 qsi eur9 rapid9 ⁊ ē eur9 nomē vēti. ꝭm
alios āt ⁊ forsā meli9 eurip9 ē brachiū sꝭ sin9 malis c9 decursus ē icert9
⁊ ppt icertitudinē sui cursus freqnt piclitāt ibi naues ⁊ dr ab eu qd ē bo
nū ⁊ ripa qsi bōa ripa p ɔ̄riū. sic g cursus euripi estuātis ē icert9. sic ⁊ mu
tabilitas fortūe Nota ꝙ de opatōe fortūe qlit hos eleuat ⁊ hos dꝑmit
loqt Alan9 i anclau. di. Precipitē mouet illā rotā mot9 atqꝫ laboruȝ.
Nulla qes claudit nec sistūt ocia motu. hos premit hos eleuat hos dei
cit erigit illos. Cogit ⁊ i varios hoies descēder casus. ⁊ fama. als pau.
hēri. qcqd agas qcqd dicas qcqd patiaris. n̄ facis vt retrahas q̄ mea
dextra trahit. sic g pmatū venerādaqꝫ sceptra tenebo. ⁊ p velle meo mel
tibi felqꝫ dabo Prosa scda scdi libri. ¶ Vellē āt. h icipit psa scda h9
scdi i q phia pbat boe. n̄ eē ɔqrēdū de fortūa. qꝛ nihil sibi abstulit. ⁊ in/
troduc fortunā alloqntē boe. ⁊ ɔ̄diuidit. qꝛ pmo psuadet boe. itroducti
onē fortūe. scdo itroduc eā ibi. qd o tu. pmo dr. o boe. ego phia vellē te
cū pauca agitare i. discutere vb ipi9 fortūe. tu vo aīaduerte an ius id ē
iusticia postulet h. No. ꝙ silitudo orōis qnqꝫ generat fastidiū. iō qnqꝫ
ipaȝ oȝ mutari. vn̄ Tuli. iiij. li. rhe. dr. ꝭmonē i dicēdo ɔmutari oȝ vt
facile satietas varietate vitet. iō phia h variat orōeȝ p itroductōeȝ no/
ue psōe vtēdo psopo. q figura a tulio vocat ɔformatō psuadȝ igit boe.
itroductōeȝ fortūe dr. vellē ¶ qd tu. h itroduc fortūaȝ allo. boe. q ōndit
qrioniā ipi9 eē iniustā qꝛ nihil abstulit. pmo g fortūa ōndit ꝙ nihil boe.

iniuste abstulit. scdo quandā rn̄sionem boetij excludit. ibi. An tu mo. Primo facit qd dictū est. scdo respondet taciti questioni. ibi An ego. Primo dicit fortuna ad boetiū. o tu hō quid agis id est vexas vel fa/cis me reā quotidianis. i. assiduis querelis. q. d facere nō deberes quaꝫ tibi fecimus iniuriā. q. d. nullā que tua bona tibi detraximus. q. d. nulla ꝯtende mecū in iudicio de possessi/one opū ꝛ dignitatum corā q̄cūq꞉ iudice ꝛ sic monstraueris aliquid eē ꝓpriū hoꝝ bonoꝛuꝫ cuiusq꞉ moꝛtaliuꝫ ego spōte ꝯcedā tibi ea que repetis fuisse tua. q꞉ aūt non sint tua nec alicuiꝰ hoīs ꝓpria. probo tibi. q꞉ cuꝫ natura ꝓduxit te de vtero matris ego suscepi te nudū ꝛ inopem id ē carentē oīb꞉ reb꞉ ꝛ foui te meis opib꞉. ꝛ ego prona id ē prompta edu/caui. i. nutriui te indulgentiꝰ. i. clemē/tius fauore i. gra/tia mea qd te nūc facit impatientem nr̄i. i. ꝯtra nos q꞉ si boe. a ṗncipio nō fuissꝫ nutritꝰ ꝓspe/ritate fortūe nō fu/isset impatiens de amissiōe eiꝰ. ꝛ sub/dit. Ego circūde/di te affluētia ꝛ splē/doꝛe oīuꝫ bonoꝝ q̄ sūt mei iuris. i. p̄tātis nūc s̄ꝫ l b꞉. i. placꝫ mihi retrahere manum tu habes gratiam. id est mihi referre grates tanq꞉ vsus alienis non habes ius querele tanq꞉ tua perdideris.

querelis. Quā tibi fecimꝰ iniuriā. q̄ tibi tua detraximus bona. Quo/uis iudice d̄ opū dignitatūq꞉ mecū possessiōe ꝯtēde. Et si cuiusdā moꝛ taliū ꝓpriū q̄d hoꝝ eē mōstraueris. ego ea tua fuisse q̄ repetis spōte ꝯcedā. Cū te matris vtero natura pro/duxit nudū rebꝰ oībꝰ inopēq꞉ susce/pi te meis opibꝰ foui: ꝛ q̄d te nūc impatientē nr̄i facit fauoꝛe prona idulgentiꝰ educaui. ꝛ oīm q̄ mei sunt iu/ris affluentia ꝛ splendoꝛe circūde/di nūc michi retrahere manū libet: habes grās velut vsus alienis. Nō habes ius querele tāq꞉ ꝑsus tua ꝑdideris. Quid ergo ingemiscis nulla tibi a nobis illata est violentia. Opes honoꝛes ceteraq꞉ taliuꝫ mei sūt iuris. Vnam famule cognoscūt mecuꝫ veniūt me abeūte discedunt. Audacter affirmē si tua foꝛent que omissa ꝯq̄reris nullo mō ꝑdidisses

Prosa secunda

Quid igiẗ ingemiscis q̃rulando nulla tibi a nobis illata ē violentia o/pes honores ⁊c̃. taliũ sunt mei iuris. i. ꝑtãtis ⁊ famule mee. s. honores ⁊ ꝑtãtes ꝯgnoscũt me dñam. mecũ veniũt. me abeũte discedunt. i. rece/dũt audacter affirmẽ si tua foret q̃ ꝯquereris amissa nullo mõ ea perdi disses. ¶ Nota ꝙ tota ratio fortune in hoc ꝯsistit. nulli manet rõnabilis

An ego sola meũ ius exercere phi/beor. Licz celo ꝓferre lucidos dies eosdēq; tenebrosis noctibus ꝯdere Licz ãno terre vultũ nũc floribusq; redimere. Nũc nimbis frigoribusq; ꝯfũdere Jus ē mari nũc strato equore blãdiri. nũc ꝓcellis ac fluctibꝰ inhorescere Nos ad ꝯstantiã nr̃is moribꝰ alienã i expleta hoim cupiditas alligabit. Hec nr̃a vis est. Hũc ꝯtinuũ ludũ ludimꝰ. Rotam volubili orbe versamꝰ infima sũmis sũma infimis mutare gaudẽꝰ. Ascẽdi si placet. sz ea lege ne vti cum ludicri mei rõ poscet descendere iniuriã putes

querimonia de eo qui nihil alioꝝ aufert. sed ꝓpria pro suo libito disposuit sed fortuna nihil abstulit qd̾ erat boetij. sz ꝓpria dispo suit ꝑ suo libito. ⁊c̃. ¶ Nota de hoc ꝙ dic̃ que tibi tua. Señ dicit in de remedijs. Nõ est tuũ qd̾ fortuna fecit es/se tuũ Alienũ om̃e quicq̃d optãdo e/uenit. ⁊ nihil ipius ꝓpriũ putari lz qd̾ eripi p̃t ¶ Nota q2 hõ ꝓducitur nudꝰ ex vtero m̃ris. ꝑ h̾ innuiẗ magna eius miseria. Si em̃ homo nudus nascitur ⁊ nl̃lo indigeret minus esset miser. sz q2 nudus nasciẗ nihil possidens ⁊ pluribꝫ indigens iõ magis miser est. Vñ pauꝑ henricus. Primitus in mũdo tecũ tua quanta tulisti. Nudus eras p̃mo ⁊ postea nudus eris. ¶ Nota ꝙ bona exteriora nõ sũt ꝓpria hois. q2 dic̃ Señ. Nihil ꝓpriũ dicas qd̾ mutare p̃t fortuna. reposcit qd̾ dedit donũ qd̾ dare potuit auferri potuit ⁊ qd̾ fortũa nõ dedit eripit. ¶ An ego sola. Hic rñdet tacite q̃stioni. Diceret aliq̃s fortune. licet bona exteriora sint tua. tñ postq; ea hoi ꝯtulisti nõ debe/res amplius auferre. Huic questioni rñdet fortuna dicẽs. ꝙ h̾ esset contra ius. ⁊ ꝯ naturã suã quã nullus dz sibi auferre imo dz vti sic̃ ⁊ cete/re res vtunẗ sua natura. vñ dic̃. Nũq̃d ego sola ꝓhibeor exercere ius meum cũ oia alia exercẽt naturã suã qd̾ declarat. q2 lz. i. licitũ ē celo ꝓferre lucidos dies ⁊ eosdēq; ꝯdere. i. abscõdere tenebrosis noctibꝫ. ⁊ lz anno redimere. i. ornare vultũ. i. supficiẽ terre nũc. i. aliqñ floribꝫ sic̃ i v̾e. nũc frugibꝫ sic̃ i estate. nũc ꝯfundere eã nimbis. i. pluuijs ⁊ frigoribꝫ sicut in-

An tu mores ignorabas meos Ne sciebas Cresū regē lidoꝝ cyro pauitante formidabilē, mox deinde miserādi rogi flāmis traditū misso celit⁹ ibre defensū. Nū te pterit. Paulū psi regis a se capti calamitatibus pias ipēdisse lacrimas. Quid tragediaꝝ clamor aliō deflet, nisi indiscreto ictu fortunā felitia regna vertētem. Nōne adolescētul⁹ ayn eyo eyot. i. duo dolia vini alteꝝ qdē m alū aliō āt bonuz i iouis limie iacere didicisti. Quid si vberi⁹ de bonoꝝ pte sūpsisti, qd si a te ñ tota discessi: Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi cā est sperādi: meliora tñ ne aio ptabescas ⁊ iter cōe oib⁹ regnuz locat⁹ pprio iure viuere desideras

autūno ⁊ hyeme. Jus. i. natura ē mari nūc. i. aliqñ. s. tpe sereno blandiri. i. blandū esse eq̄re strato. i. pacificato. sz tpe tēpestatis inhorrescere. i. horridū apparere, ꝓcellis ac fluctib⁊. i. inundatōib⁊ nūqd inexpleta. i. insatiabil' cupiditas hoīm alligabit nos ad pstantiā alienā nr̄is moribus. q. d. nō eīn hec ē nr̄a vis. i. naturalis ptās. hūc ludū ptinuū. i. oī tpe vel ptinue ludimus rotā ꝟsamus volubili orbe. id ē veloci circulatōne ⁊ nos gaudemus mutare ifima. id est aduersa sūmis id ē psperis. ⁊ summa ifimis. i. pspa aduersis. Tu boeti ascēde rotā nr̄az si placet. sz ea lege. i. pditōe vti ne putes tibi fieri iuriā si contigit te descendere cū rō mei ludicri. id ē ludi iocosi hoc poscet.
¶ Nota ꝙ q̄libz res in sua naturali operatōe delectatur frustra ḡ laborat q naturā rei auferre conant. cū natura nō assuescat in pͣriū. Vñ paup henricus. Nōne lz sua quiuis vtitur arte Quō sibi sors dederit vtikomis hō. Miles equis. piscator aq̄s. ⁊ clericus hymnis. Nauta fretis pugiles i arte. poete metris Rustic⁹ arua parat numerat mercator auar⁹. Virgo legit flores Stultus amator amat Seminat in spinis nature iura retractās. ¶ Nota ꝙ dī cupiditatē hominū eē iexpletā. qꝛ dī aristo. ñ pol. Infinita ē pcupia hoīz ad c⁹ repletōez mlti viuunt. ⁊ señ. xvi. epl'a Naturalia desideria finita sᷓ. ex falsa āt opinione nascent a vbi desināt nō habent. ⁊ lxij epl'a. Oīa aliqs conținere pōt oīa aūt habere nō pt. ¶ An tu mores ignorabas. Hic fortune excludit quandā rñsionē boetij. Posset ei dicere boeti⁹ o fortūa ego pq̄stus sū de tua mutabilitate. qꝛ igraui mores tuos. hāc rñsiōez excludit fortūa p pl'a. No. boe. ⁊ q̄b⁊ potat ꝑpēdere mores ⁊ stabilitatē suā d-

Prosa secunda

Nūqd tu ignorabas mores meos. q. d. nō ne sciebas quō cresus rex lidoꝝ
q̄ prius erat formidabil' cyro regi psaꝝ. sꝫ postea capt⁹ fuit a cyro ⁊ tradi
tus ignib⁹ ad cremandū. sꝫ imbre misso celitus fuit defensus et euasit.
Nūqd etiā pterit te quō paul⁹ ꝯsul romanus fudit pias lacrymas sup
calamitatib⁹. i. miserijs psi regis quē captauerat. qd ei aliud deflet cla
mor tragediaꝝ. i. poetaꝝ rep̄hendētiū vicia hoīm nisi me fortunā subuer/
tentē felicia regna idiscreto ictu. i. icerto euētu. nōne ex̄ns adolescētu/
lus didicisti iacere i limie. i. i domo iouis duo dolia vini vnū bonū alt'
ud' malū, de q̄b⁹ oportuit vnūquēqꝫ itrantē gustare. qd ꝯq̄reris si vbe/
rius de bonoꝝ pte sūpsisti. qd ꝯq̄reris si a te n̄ tota dicessi. qd ꝯq̄ueris si
hec ip̄a mei mutabilitas ē tibi iusta cā sperādi meliora. i. psp̄a tn̄ ne pro
nō ꝯtabescas. i. deficias aīo. ⁊ tu locat⁹ itra cōe regnū oīb⁹. s. i mundū
desideras viuere pprio iure q꞉ h̄ eē n̄ potes vt eximaris a cōi lege hoīꝫ
¶ Nota ꝙ cū cresus rex lidoꝝ eēt pugnatur⁹ ꝯ regē psaꝝ ip̄e ꝯsuluit ap
pollinē de successu pugne q̄ rn̄dit sibi hmōi v̄siculo Cresus pdet ali trāſ
gressus plima reg̃. Ali ē fluui⁹ qdā quē v̄siclm cresus sic itellexit. ꝙ cre/
sus trāſgressus ali pdet. i. destruet plima regna ip̄i⁹ cyri. Sed appollo
sic itellexit. Cresus trāſgressus ali pdet. i. amittet plima reg̃ sua. ⁊ h̄ ꝯti
git. nā ip̄e cū trāſgressus eēt ali vict⁹ ē a cyro ⁊ i igne posit⁹. sꝫ tāta iun
datio pluuie facta fuit ꝙ extict⁹ fuit ignis ⁊ euasit. de q̄ cū m̄lt̄ū gl'iaret'
dixit filia noīe sua fama. O p̄r expecta vltimū diē an̄ quē n̄ ē gl'iandū.
Quadā v̄o nocte vidit cresus i sōno ꝙ eēt sup altā arborē vbi iupit' eū
rigabat. ⁊ pheb⁹ eū siccabat. qd sōnū cū retulissꝫ filie sue. rn̄dit filia. ītu
eris capt⁹ a cyro ⁊ i cruce sus̄pēsus. vbi iupit'. i. pluuia te rigabit. ⁊ phe/
bus. i. sol te siccabit. qd ad vltimū ꝯtigit. ex q̄ p̄t sꝑpēdi mutabilitas fortūe.
¶ Nota ꝙ paul⁹ ꝯsul roman⁹ missus fuit pug̃re ꝯ regē psaꝝ. q̄ erat
sup̄bissim⁹ hoīm. cū aūt ip̄m deuicissꝫ ꝯsiderās psperitatē pteritā ⁊ ad
uersitatē p̄ntē ei⁹. mot⁹ pietate fleuit sup ip̄m ⁊ dimisit eū. ex q̄ sil'r ppen
dit' mutabilitas fortune. ¶ Nota sꝙ tragedia ē carmē rep̄hensiuū vicioꝝ
icipiēs a psperitate terminās i aduersitate. Et dr̄ a tragos grece. qd est
hirc⁹ latie. ⁊ odos cātus. q꞉ cant⁹ hmōi carmīs hirco remunerabatur
Jn̄ dicunt' tragedie poete q̄ antiq̄ gesta ⁊ facinora sceleratoꝝ regum lu
ctuoso carmie pplo spectāte. i. respiciēte ꝯcinabāt. sic dt̄ Jsido. li. ethi/
mol'. Nota homer⁹ volēs on̄dere mutabilitatē fortūe describit i do
mo Jouis iacere duo dolia vini. vnū bonū aliud malū. Et oēs itrātes
domū de vtroqꝫ oportebāt gustare. sꝫ q̄sdā pl⁹ de bono. q̄sdā v̄o plus
de malo. Et hec descriptio publice depingebat' athenis i tēplo iouis.
vbi boeti⁹ studuit adolescēs ex̄ns. sic ip̄e testat' in de scolariū disciplīa.
Per domū aūt iouis homer⁹ figurabat mūdū. p duo dolia psperitatē et
aduersitatē. ⁊ oēs q̄ viuūt i mūdo de vtroqꝫ gustāt q̄dā pl⁹ de psp̄itate
q̄dā pl⁹ de aduersitate. ¶ Nota dt̄ fortunā subuertētē felicia reg̃. dicit
Gāfred⁹ i poetria. h̄ vnū p̄scire potes ꝙ nl'la ptās Esse morosa p̄t. q̄ res
fortūa fecundas. Jmpat' esse breues si vis exēpla pores Respice for
tūas enarrat illa p̄oꝝ. Florida prosperitas minos subuertit athenas.

Ilion atrides magne cartagis arces. Scipio sȝ multi romani sūt alia fati. Tpa ꝓsa breui breuis ē distātia leti. Ois ꝛ mesti nox ē vicina diei Hec aliena docēt ꝛ te tua fata docebūt.

I q̄ntas rapidis. Istud ē scōm metrū huius scdi qd dr asclepiadiū ab inuētore. coriābicū a pede pdn̄ante. qs sit pes coriāb; ꝑus

Metrum secundū libri secundi

I quātas rapidis flatib⁹ icit⁹
Pontus versat arenas
Aut quot stelliferis edita noctib⁹
Celo sidera fulgent
Tātas fūdat opes nec r̄trahit manum
Pleno copia cornu
Hūanū miseras haud ideo genus
Cessat flere querelas
Quāuis vota libens excipiat de⁹
Multi prodigus auri
Et claris auidos ornet honorib⁹
Nil iam partta videntur
Sȝ quesita vorās seua rapacitas
Alios pandit hiatus
Que iam ꝑcipitem frena cupidinē
Certo fine retentent
Largis cū potius munerib⁹ fluens
Sitis ardescit habendi
Nūq̄ȝ diues agit q̄ trepid⁹ gemens

habitū est: Et cōstat illud metrū ex ꝑmo spōdeo ꝛ duobus corianbis et pirricheo vel iambo. q̄le metrū ē istius hymni. Sācto rū meritis. Secūdū metruȝ dr ferregratiū ab inuentore constans ex primo spondeo. scdo dactilo. tercio spōdeo vel trocheo. In hoc ergo metro fortuna conqueritr de i expleta cupiditate hoīm dicens. Si copia id est fortuna quā gentiles deā copie appellabant pleno cornu fundat hominib; tantas opes quantas arenas versat. id voluit pont⁹. i. mare incit⁹. i. cōmotus rapidis flatibus. i. impetuosis ventis. ꝛ sic fūdat tātas opes q̄t sidera fulgent in celo edita id est orta stelliferis noctib; ꝛ ipa copia non retrahit manū auferendo opes haud ꝓ n̄ idō humanū gen⁹ cessat flere. i. flendo ꝓponere miseras q̄relas. et q̄uis deus prodigus id est diues multi auri. i. ad modū ꝓdigi multū aurū diffundēs: ipe deus libens excipiat vota hoīm ꝛ ornet auidos i. cupidos clar; honorib; tn̄ iam parta id est acq̄sita et possessa nil videntur eis. sed seua rapacitas vorans q̄sita id est acquisita pandit id, est manifestat alios hiatus id est recepta.

cula cupiditatis. ⁊ tūc q̄rit fortuna q̄ iam frena retentēt. i. detinebūt. cer/
to fine cupidinē. i. auariciā hoim. p̄cipitē. i. p̄cipitātē hoīez cū suis. i. desi/
deriū hn̄di fluēs largꝫ m̄ūeribꝫ ardescit i hoie. ⁊ iō ille q̄ trepid⁹ terrore ad
uersitatis ⁊ gemēs credit sese egētē. ille nūq̄ꝫ diues agit. i. vitā duc. ¶ No
ta circa h̄ ꝙ dicit pleno copia cornu. ꝙ cū hercules q̄dā tpe luctaret cum

Sese credit egentem

Prosa tertia secundi libri

Js igit̄ si pꝛ te se tecū v̄bis for tuna loq̄ret. q̄d pfecto ꝯtra hi sceres n̄ hēres. Aut si q̄d ē quo q̄re/ lā tuā iure tuearis. proferas oꝑtet. dabim⁹ tibi dicēdi locū. B. Tū ego speciosa q̄dez ista sunt inquā oblita q̄ꝫ rhetorice ac musice melle dulce/ dinis. tuz tm̄ cū audiunt oblectant

achileo. ⁊ achile⁹ mu
taret se in thaur. her
cules app̄hēdēs ip̄m
ꝑ cornu effregit illd
⁊ repletū pomis ⁊ flo
ribꝫ odoriferꝫ sacrifi/
cauit illd fortune. qd
cornu dr̄ fortūa qui/
busdā ꝓpiare plenuz
q̄busdā vacuū. q̄bus
dā semiplenū ꝺm di/
uersū statū ꝓsꝑitatis
⁊ aduersitatis hoim
¶ Nota ꝙ fortūa iue
hit ꝯ auaritiā hoim

qd Tul. in li. tuscula. q̄ōnū dt. Auaricia studiū pecunie hꝫ quā nēo sapi
ens ꝯcupiuit ea em̄ q̄i mal̄ venenis ībuta corp⁹ aīumq̄ꝫ virilē offēdit. ip̄a
em̄ insatiabilis manēs neq̄ꝫ copia neq̄ꝫ iopia minuit. ⁊ i eodem hoc dicit
Quid ē ꝙ multi cupiditate pecunie feriunt q̄ꝫ ita ꝑturbant ai vt n̄ m̄ltū
absint ab insania Et dicit Sen̄ lxxvi. ep̄la. Auaricia nullū hꝫ magꝫ ma
lū nisi ꝙ ingrata ē. ⁊ lxxij ep̄la auaros ꝯꝑat canibꝫ dicēs. Vidisti aliquē
canē missū a dn̄o panis frusta aut carnis apto ore captātē. q̄cq̄d arripit ꝓ
tinus integrū deuorat ⁊ sꝑ ad spem futuri inhiat. Idez euenit nobis. q̄c
q̄d nobis fortuna expectātibꝫ porrigit. illud sine oi volūtate dimittim⁹ et
statim ad rapinā alteri⁹ erigimur ¶ Nota q̄ credit se egentez nō est diues
sed pauꝑ. q2 dt Sen̄. i. ep̄la. Nō q̄ paꝝ hꝫ. sed q̄ pl⁹ cupit pauꝑ ē. Qui ei
refert q̄ntū illi in archa quantū in horreis iacꝫ si alieō hiatu imminet.
¶ Nota ꝙ diuitie n̄ tollūt auariciā sed augmētāt Vn̄ Sen̄. xvi. ep̄la dt.
Cōgerat in te q̄cq̄d locupletes possiderūt vltra priuatū pecunie moduz.
Fortūa te vehat. auro tegat purpura vestiat. terrā marmoribꝫ abscōdat.
accedant statue ⁊ picture ⁊ q̄cq̄d vlla ars elaborauit maiora cupe ab his
desistes. vn̄ Iuuenal. Interea pleno dū turget saccul⁹ ere. Crescit amor
nūmi quantū pecunia crescit Prosa tertia secundi libri.

Js igit̄ ꝑ se ⁊c. Hic incipit ꝓsa tertia h⁹ secūdi. In q̄ ph̄ia ꝓbat
boe. nō debere conq̄ri de fortūa. q2 m̄lta bōa sibi ꝯtulit. Et p̄mo
inq̄rit ph̄ia q̄d sentiat de dictis fortūe scd̄o bōa fortū sibi collata
enūerat. ibi. Verūtn̄. P̄mo on̄dit ph̄ia ꝙ boe. nihil hēat loq̄ ꝯ fortunam

scd̄o boeti⁹ rn̄det. tertio phia ei⁹ rn̄sionē approbat. sicut patebit. d[icit] ẽ primo Si fortūa loq̄ret tecū his ꝟbis p se. pfecto p certe tu nō hr̄es qd̄ ꝯ hisce res. i. nō hr̄es vn̄ apires os ad rn̄dendū fortūe. aut si qd̄ ē q̄ tuā q̄relā iure tuearis. oportz. i. necesse ē vt pferas. dabim⁹ tibi locū dicēdi. tūc ego boeti⁹ inquā. i. dixi vl' rn̄di. speciosa q̄dē sūt ista q̄ fortuna dixit. ꝛ sunt oblita. i.

Sed miseris maloꝝ altior ē sensus Itaqꝫ cū hec aurib⁹ isonare desierit insit⁹ aim meror p̄grauat. P. Et illa, ita est inq̄t. Hec eīn nōdū morbi tui remedia sed adhuc ꝯtūacis aduersū curatōez doloris fomēta q̄dā sunt. Nā q̄ in profundum sese penetrent cū tēpestiuū fuerit admouebo Uerūtn̄ ne te miseꝝ existiari velis. an nūeꝝ modūqꝫ tue felicitatis ob

delinita melle. i. delectatiōe rhetorice dulcedinis. i. q̄ntū ad psā. ac p ꝛ. musice dulcedis i. q̄ntum ad metrū ꝛ tm̄ tū. i. tūc oblectāt. i. delectāt aim meū cū audiunt. sed sensus. i. pceptio maloꝝ ē altior. i. pfūdior miseris q̄ isti possint attigere. q. d. q̄uis ꝟba fortūe supficialiter me delectent tn̄ ad pfunditatē mei doloris n̄ attigūt. Itaqꝫ. i. ḡ. cū hec ꝟba fortūe desierint. i. cessauerint. isonare aurib⁹ meis meror insit⁹. i. imissus p̄grauat aim meū Tūc phia approbat rn̄sionē Boe. dicēs. Ita ē. hec eīn ꝟba fortune nōdū sunt remedia tui morbi. sed sunt q̄dā fomēta. i. linimēta. aduersū curationē. i. ꝯ sanatōez ꝯtūacis doloris. nā remedia q̄ penetrēt. i. imittēt sese in pfundū pturbationū expellēdo cām radicalē tui morbi. ista admouebo id ē apponā cū fuerit tēpestiuum. ¶ Nota q̄ boe. nihil habuit loq̄ ꝯ ꝟba fortune. q2 veꝝ dixit ꝛ ꝯ ꝟitatē nō ē loq̄ndū. nā vero oīa ꝯsonant ꝛ ꝟitas sibiipsi attestat̄ fm Arist. ¶ Nota hisco ē ꝟbū ichoatiuū. ꝛ pfert̄ p syncopā. q2 regulariter deberet dici hiasco.. vn̄ hiscere est hiatū inchoare cū aliq̄s apit os. ¶ Nota q̄ oblit⁹ altera pducta ē pticipiū ꝟbi obliuiscor. Sed oblit⁹ altera correpta descēdit a ꝟbo obliuio. Et oblit⁹ ē maculat⁹. Unde ꝟsus. Immemor oblit⁹ notat. oblit⁹ ē maculat⁹ ¶ Nota circa h̄ q̄ dt insit⁹ meror animū aggrauat q̄ q̄s nō doleret de ifortunio nulli ꝯtigit nisi aio mltū eleuato sup fortunā. q2 dt Sen̄. lxv. epl'a Pl⁹ eq̄ te dolere nolo. s3 vt nō doleas vix exigere audeo. nulli aūt ista firmitas ai ꝯtingit nisi multum supra fortunā eleuato. ꝛ subdit illud vt iocūda nobis fiat amissoꝝ recordatio. nemo libēter ad id redit q̄d nō sine tormēto cogitatur⁹ ē ¶ Nota q̄ p rhetoricā ꝛ musicā dulcedinē fortūe boe. adhuc nō fuit restitut⁹ ꝟtuti ꝛ sapie. q̄d testat̄ ei⁹ meror agg̃uās aim. Nā ꝟt⁹ ꝛ sapia dolorē ꝛ merorē opp̄mit. vn̄ Sen̄. lxv. epl'a. Quēadmodū minuta lumina claritas solis obscurat. sic dolores mesticias iiurias sapia et ꝟt⁹ sua magnitudīe elidit atqꝫ opprimit. ¶ Uerūtn̄ ne te ꝛc̄. Hic phia enūerat bona fortune boe

Prosa tertia

tio collata rōne quoꝝ nō debuit se existimare miseꝝ. Et pmo enūerat bona pterita q ipm felicē fecerūt. postea enūerat in qrta psa bona q ipm in pñti felicē ostendunt. Pūo igit phia describit felicitatē suā pteritaz. scđo excludit quandā obiectiōez. ibi. ꝙ si iddrco. Pūo enūerat qdā bona cōia. scđo magis specialia. scđa ibi. Pretereo libet. Pūo dicit O boeti ne. i. nō

litus es. taceo ꝙ desolatū pente sū/
moꝝ te viroꝝ cura suscepit delect⁹
ꝙ in affinitatē principum ciuitatis
qđ preciosissimū propinqtatis ge/
nus est pri⁹ charus ꝙ proxim⁹ esse
cepisti. Quis n̄ te felicissimū cū tā/
to splēdore soceroꝝ. cū ꝯiugis pu/
dore cū masculine quoqꝫ prolis op
portūitateqꝫ predicabit. Pretereo
libet em̄ preterire cōia assumptas i
adolescentia negatas senib⁹ digni/
tates, ad singularem felicitatis tue
cumulum venire delectat. siqs reꝝ
mortalium fruct⁹ vllum beatitudi/

velis te existiari mi/
seꝝ nunqd oblit⁹ es
numerū ꝙ p et mo/
dū felicitatis tue. ta/
ceo. i. ptrāseo. ꝙ te de
solatū. i. puatū. parē
te. i. patre ꝛ mr̄e. cu/
ra sūmoꝝ viroꝝ. i. cō
sulū romanorū te su/
scepit ꝛ tu delect⁹. i.
de alijs elect⁹ in affi/
nitatē principū ciui/
tatis cepisti pri⁹ esse
char⁹ ꝙ pximus qđ
est pciosissimū gen⁹
ppinqtatis qs nō p/
dicabit felicissimum
cū tāto splēdore tuo/
rū socerorū. cū tanto
pudore ꝯiugꝫ. i. vxo/
ris. ꝛ cū opportunitate. i. opportuna felicitate masculine plis. q. d. null⁹ est q nō iudicauerit te felicē in his. Nota ꝙ triplex ē gen⁹ ppinqtatꝫ. Pri mū qđ ꝯhit ex genealogia. ꝛ in tali ppinqtate aliqs simil' efficit pxim⁹ et char⁹. nā frater fratri est charus et ppinquus. Alia ē ppinquitas q ꝯhit ex mr̄imonio. ꝛ vocatur affinitas. ꝛ in tali ppinqtate aliqs prius efficit p pinquus ꝙ charus. Tertia ppinqtas ꝯtrahit ex bonis moribꝫ ꝛ vtuti/ bus. ꝛ hoc ē pciosissimū gen⁹ ppinqtatis ꝛ in tali aliqs pus efficit char⁹ ꝙ ppinqu⁹. ꝛ sic hoc prius factus fuit romanis principibꝫ charus rōne vtutis ꝙ ppinquus mr̄imoniū ꝯtrahēdo cū eis. ¶ Nota ꝙ phia dt boe/ tiū fuisse felicem splēdore soceroꝝ in plurali cū tn̄ nō habuerit nisi vnum soceꝝ. Nam socer dr cuius filiam aliquis ducit. ꝛ nō legit ꝙ boeti⁹ habu it duas vxores. Ad h pōt dici ꝙ hic capit socer large nō tm̄ p patre vxo/ ris. sed etiā p fratre q large etiā pōt dici socer. ḡ dt pluraliter soceroꝝ ¶ No ta ꝙ ex tribꝫ phia dt boe. felicē fuisse. ex honestate soceꝝ. ex pudore ꝯiugꝫ. ex opportunitate masculine plis. i. suoꝝ filiorū. ¶ Pretereo. libet em̄ prete rire cōmunia. Hic phia enumerat quedam bona spālia ex quibꝫ boeti⁹ nō debet se estimare miserum. Et dicit pretereo. id est. pertransire volo.

qȝ mihi libet p̄terire cōia supple bona. ⁊ delectat me vēire ad singularem id ē specialē tumulū tue felicitatis. s. ad sumptas dignitates in adolescen tia negatas senibus. Et subdit. Si qs fruct⁹ rerū mortaliū hȝ vllum pō dus beatitudis. i. si ꝓpter aliqd tp̄ale bonuȝ homo dȝ dici felix. poterit ne memoria illi⁹ lucis. i. tue felicitatis. quā iam dicā deleri quātalibet. mole id ē ꝗcūq̧ pōdere in gruētiū maloꝝ. q. d. nō p̄t deleri. ⁊ q̄ ē il la felicitas cū tu vidi sti liberos tuos. i. fi lios tuos pariter cō sules. i. in ꝯsules ele ctos ꝓuehi. i. duci d domo tua sub freq̄n tia. i. diligētia patrū scȝ senioꝝ. ⁊ sub ala critate. i. sub gaudio plebis. ⁊ cum tu eis dē filijs tuis insidē tib; curules. i. sedes iudiciarias. orator. i. p̄dicator regie laudis meruisti glaȝ inge nij ⁊ facūdie cum tu medi⁹ in circo id ē in circūdatiōe duoꝝ cō sulū. s. filiorum tuoꝝ satiasti expectationē circūfuse multitudi nis triūphali largitō ne id ē victoriali triū phatōe. vt ego opi nor tu dedisti v̄ba. i. deceptōnes fortune.

nis pōdus hȝ. poterit ne illius me moria lucis quātalibet ingruentiū malorum mole deleri. Cum duos pariter ꝯsules liberos tuos domo prouehi sub frequentia patruȝ: sub plebis alacritate vidisti cum eisdeȝ in curia curules insidentibus tu re gie laudis orator ingenij gloriam facundie meruisti. cū in circo duoꝝ medius cōsulū circūfuse ml'titudi nis expectationē triumphali largi tione satiasti. dedisti vt opinor ver ba fortune dum te illa demulcȝ: dū te vt suas delicias fouet Mun⁹ qd nulli vnq̄ priuato ꝯmodauerat ab stulisti. Uis ne ergo cū fortuna cal culū ponere. Nūc te primū liuenti oculo ꝑstrinxit. Si nūeꝝ modūq̧ le torum tristiumue consideres: ad huc te felicem negare non possis

dum te illa demulcet. dum te fouet vt suas delicias tu abstulisti munus qd nunq̄ cōmodauerat vlli. i. alicui priuato id ē extraneo. vis ne ergo cū fortuna ponere calculū id est cōputationem nunc ipsa fortuna primum ꝑ strinxit te oculo liuēti. i. inuido si cōsideres nūeꝝ ⁊ moduȝ letoꝝ. ve. p vel tristium id ē ꝓspitatis ⁊ aduersitatis adhuc non possis te negare felicem ¶ Nota ph'ia ꝑ hoc ꝙ dicit p̄tereo ⁊ prius dixit taceo vtitur q̄dam colo re rhetorico q̄ dr̄ occupatio. ⁊ diffinit̄ sic a tullio Occupatio est cū dicim⁹ nos p̄terire aut nescire. aut nolle dicere illd quod tamē maxime dicimus

Prosa tertia

¶ Nota quod mos erat romanorum an. xxx. annum nulli conferre aliquam dignitatem nisi propter singularem dignitatem vel probitatem. vel propter publice rei euidentem vtilitatem. Boe. autem in adolescentia an. xxx. annum fuit electus in consulem. et hoc phia vocat felicitatem coem non quod coiter oibus hoc concederetur sed quia non solum Boe. sed aliis paucis hoc accidit. Refert enim tullius in li. de amicitia quod Scipio an. xxx. annum bis factus est consul

Quod si idcirco te fortunatum esse non estimas, quoniam que tunc leta videbantur abierunt Non est quod te miserum putes quoniam que nunc creduntur mesta pretereunt. An tu in hanc vite scenam nunc primum subitus hospes que venisti. Ullam ne humanis rebus inesse constantiam reris, cum ipsum sepe hominem velox hora dissoluat. Nam et si rata est fortuitis manendi fides, vltimus tamen vite dies mors quedam fortune est etiam manentis. Quid igitur referre putas. Tu ne illam moriendo deseras

Sicut germanicus iuuenis consul factus est an. xxx. annos. sed singularem felicitatem boetii tangit dicens. Cum duos pariter consules ¶ Nota quod secundum Isid. in li. ethimo. curules erant sedes in quibus magistratus sedentes iura reddebant Et dicuntur curules a curru. quia tali sede vtebantur in curru iudices qui vehebantur vt expeditius populo iudicia redderent. ¶ Nota quod consuetudo erat romanos in electione consulum habere sermonem ad populum de laudibus regum et electorum in magistratum et sic bene predicauit. inde gloriam consequebatur. huiusmodi sermonem fecit Boe. in electione suorum filiorum in consules. et exinde sua gloria fuit geminata. Et quia consilis sermo consueuit fieri in triumphis in laudem eorum qui obtinuerant victoriam. ideo huiusmodi sermonem vocat triumphalem largitionem. ¶ Nota quod bonum aliquod promittit et non adimplet. ille dat verba et non rem. et sic decipit. ergo dicit phia. dedisti fortune verba id est deceptores promittendo ei aliquid boni quod ipsa te ita fouet. ¶ Nota quod calculus in vna significatione est paruus lapillus qui calcando non ledit. et quia talibus lapillis vtebantur antiqui in computando. ideo calculare vel calculum ponere. ponitur pro computare vel pro rationem facere. ergo dicit phia. vis ne cum fortuna calculum ponere. q. d. non debes si computabis cum ea. ipsa inueniet te multo feliciorem quam miserum. ¶ Quod si idcirco te fortunatum esse. Hic phia excludit quandam obiectionem. posset aliquis dicere. hec predicta bona non faciunt me felicem quia sunt transitoria. hanc obiectionem excludit phia dicens. quod pro sed. si non estimas te fortunatum id est felicem quoniam illa abierunt que tunc videbantur leta. etiam non est quod. i. propter quod tu putes. i. estimes te miserum quoniam que nunc creduntur. i. videntur mesta pretereunt. An nunc pro numquid tu venisti primum in hanc scenam. i. vmbram vite. subitus id est improuisus. quod pro et hospes. i. aduena tu ignoras que geruntur in hac

vita. ne ꝑ nūq̄d reris .i. opinaris vllā ↄstantiā inesse hūanis rebꝫ. cū ipsuȝ hoīeȝ sepe dissoluat velox hora mortis. nā si fortuitis rebꝫ ē fides ꝑmanendi licȝ rara. tn̄ vltim⁹ dies vite est q̄dā mors fortune etiā manētis fortūe q̄d igiꝛ putas referre .i. distare. ne .i. an . tu deseras illā fortunā moriendo an ꝑ vel illa te deserat fugiēdo. q. d. nihil refert q̄ꝫtū ad incōstātiā fortune siue fortuna hoīeȝ deserat siue deseraꝛ. manifestū ē ꝙ ꝑmanere nō pōt. ¶ Notādū ꝙ ī rebꝫ hūanis nͫ sit cōstantia. cui⁹ rō ē. In isto qͦd est genitum nulla ē cōstantia. qꝛ nihil ē genitū qͦd nō est corruptibile ⁊ nō ꝑmanēs. ſȝ res hūane sunt genite ⁊ ꝑducte. g̊ ⁊c̄. ¶ Notāduȝ ꝙ non est durabilis fortune ꝓsperitas. qꝛ ipām cito fugat aduersitas. Vn̄ Ganfre. in poetria. Oibꝫ ne crede tuis si tēpore paruo Illuxere tibi mox sūt clausura serenū Nubila fata diem inducētq̄ꝫ crepuscula noctē. ꝓpter qͦd nō est adhibenda fides rebꝫ fortuitis. ¶ Nota ꝙ phia tāgit vnā rōnem ꝙ fortuna nō ē ↄstās q̄ talis est. Hō nō est ↄstans. g̊ nec fortuna. Añcedēs ptȝ. qꝛ hoīeȝ sepe dissoluit velox hora mortꝭ. ↄña ꝓbaꝛ ex h̄. ꝙ fortuna nō hȝ esse nisi circa hoīem cū sit in agētibꝫ a ꝓposito. ij. phisicoꝝ. g̊ dicit phia. nihil differt q̊ ad incōstātiaȝ fortune. siue fortuna derelinq̄t hoīem fugiēdo. siue hō derelinq̄t ipaȝ moriēdo. q̊cūq̄ꝫ mō fiat sꝑ ipsa est incōstans ⁊ nō ꝑmanēs.

Zephyrus grece / fauonius latine

Metrū tertiū secūdi libri

Um polo phebo roseis quadrigis
Lucē spargere ceperit
Pallet albentes hebetata vultus
Cū flāmis stella ꝑmentibus
Cū nemus flatu zephiri tepētis
Vernis irrubuit rosis
Spiret insanū nebulosus auster
Jam spinis abeat decus
Sepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus
Sepe feruentes aq̄lo ꝓcellas
Verso concitat equore
Rara si cōstat sua forma mundo

Metrū tertium libri secundi

Um polo phebo roseis q̄drigis ⁊c̄. Istud ē metrū tertiū h⁹ secūdi. cui⁹ ꝑm⁹ ꝟsus dꝛ saphicus ab inuētore. trochaic⁹ a pede predomināte. Metrū aūt scdi ꝟsus dꝛ gliconicū ab inuētore. coriambicū a pede ꝑdomināte. In hoc g̊ metro phia declarat tribꝫ exēplis mutabilitateȝ mūdanoꝝ. Primū exēplū est de corꝑibꝫ celestibꝫ tale. Sole lucēte in celo tūc obscuraꝛ lumen aliaꝝ stellarū. Ecce mutatio stellaꝝ q̊ ad lumē qͦd tn̄ prius apparebat tpe noctis. Sȝ sole nobis lucente non apparet. Vn̄ dic

Merum tertiũ

in lr̃a. Cũ phebo .i. sol cepit .i. incepit spargere .i. emittere lucẽ roseis qua drigis .i. roseo curru. stella hebetata .i. obscurata flãmis .i. lumib' sol' pmẽ nib' ipsa pallet .i. pallida fit fm albẽtes vult'. Scd̃m exẽplũ est in terre/ nascẽtib' tale. Zephiro flãte terra ornat' florib'. sed austro flãte flores de ficiũt. Ecce mutatio in terrenascẽtib'. vñ dt in lr̃a. cum .i. qñ nem' irru/ buit. v̾nis .i. v̾nalib' rosis. flatu zephiri te pent' .i. calẽtis. si au ster nebulosus spiret .i. flare incepit. insa/ nũ .i. insane. iã decus rosa℞ abeat spinis. id ẽ recedat d̾ spinis

Si tantas variat vices
Crede fortunis hominũ caducis
Bonis crede fugacibus
Constat eterna positũq3 lege est
Ut constet genitum nihil

¶ Tertiũ exemplũ ẽ de mari tale. Qñ mare nõ agitat' vẽtis apparet trãqllũ. sed vẽt' agitatũ efficit' tẽpestuosũ. Ecce mutabilitas maris. vñ dt in lr̃a. Sepe mare radi at .i. splẽdet. trãqllo sereno .i serena tranqllitate. imot' .i. nõ mot' fluctib' sepe aqlo ↄcitat .i. puocat. feruẽtes pcellas .i. tẽpestates. v̾so eq̃re .i. moto mari. Tũc hortat' phia ne credam' bonis fortũe dicẽs. Si mũdo ↄstat id ẽ pmanet sua forma rara vt ex dict' pat3 ꝛ si mũdus variat tãtas vices id ẽ alternatões. tũc crede caducis .i. trãsitorĳs fortunis hoim .i. noli cre/ dere. ꝛ loquit' ironice. debet eñ intelligi p ↄ̃triũ. crede .i. noli credere bõis fugacib'. q̃lia sũt bona fortũe. qd̾ patet ex h̃. q2 cõstat .i. manifestũ ẽ. ꝛ est positum .i. stabilitũ eterna lege .i. diuina lege. vt nihil genitũ ↄstet .i. imu/ tabilit' pmaneat. ¶ Nota q poete attribuunt soli q̃drigã q̃ d2 a nũero q̃t tuor equo℞. Poete eñ fingũt currũ solis' trahi q̃ttuor eq̃s pter quattuor diuersitates solis. Nã sol cũ orit' est rubẽs. hora tertia splẽdẽs. hora me/ ridiei ẽ feruens. sed hora vesptina ẽ tepens. Lune v̾o attribuũt bigã pp̃t duas pprietates lune. nã luna v̾tualr̃ ẽ frigida ꝛ hũida ¶ Nota circa hoc qd̾ dicit crede fortuit' bonis. Señ. dt in li. de ↄsola. filĳ helie. Nũq3 ego fortune credidi. q̃ cũ mecũ videret' pacẽ agere. oĩa q̃cũq3 in me indulgen tissime cõferebat pecuniã. honores. gr̃a3. eo loco posui. vñ poss3 sine mo tu meo repetere. Interuallũ magnũ iter me ꝛ ipam habui. ita nec illa ab stulit nec euulsit. Nemĩnẽ aduersa fortuna cõminuit nisi quẽ secũda dece/ pit. Fortuna fortes metuit. ignauos expauit. opes auferre põt. aim autẽ surripe nõ põt. ¶ Nota q phia bona fortune appellat caduca. q2 dic̃ Se/ neca. lxviĳ. epl'a. Oĩa ista in q̃ fortuna dominiũ exercet sua sunt. siĕ diuiti nia honores imbecilla sunt fluida mortalia sunt ꝛ passiões incerte ¶ No ta dicit nullũ genitũ eẽ constãs. dicit Seneca epl'a p̃allegata. Oĩa mor talia minuunt'. cadunt deferunt' decrescũt exhauriunt'. Itaq3 in illis i sor te causa incerta ineq̃litas est. Diuio℞ aũt vna natura est

Sequitur psa q̃rta secundi libri

Liber secundus

Um ego. Hec est q̄rta ,p̄sa hu⁹ scd̄i in q̄ ph̄ia ,pbat boe. nō eē ɔq̄rēdū de fortuna ,ꝑpter ,p̄n̄tia bōa q̄ sibi derelict. Et p̄mo boe. ɔfitet̄ se fuisse felicē deplāgēs p̄n̄tem infelicitatē. scd̄o ph̄ia oñdit ip̄m eē felicē in p̄n̄ti ibi. Sz ꝙ tu. ðt ḡ Boe. O ph̄ia tu nutrix oīm ꝟtutū tu ɔmemoras ꝟa. nec possū ificiari i. negare velocissimū cursū. i. recessū mee ,p̄spitatꝫ. sed h̄ est qð coq̄t. i. anxiat vehemēter me recolentē p̄teritā ,p̄spita. Nā in oi aduersitate fortune infelicissimū gen⁹ infortunij ē fuisse felicē ꝛ iā nō esse.

Prosa quarta secūdi libri.

Um ego vera inquā ɔmemoras O ꝟtutū oīm nutrix nec ificiari possū prospitatis mee velocissimū cursū. Sz hoc est qð recolētem vehementi⁹ coq̄t. Nā in oi aduersitate fortune infelicissimū gen⁹ est infortunij fuisse felicē. P. Sz tu inquit false opinionis supplicium luis: Id rebus iure imputare non possis. Nam si te hoc inane for/

¶ Nota ph̄ia ðr nutrix oīm ꝟtutū. quia oīs ꝟt⁹ ɔsistit in medio. mediū nō attingit̄ nisi recta rōne q̄ recta ratō est sapie ꝛ ph̄ie. ¶ Itē cū ph̄ia diuidat̄ in practicā ꝛ speculatiuā. ip̄a includit prudentiā q̄ ē recta rō agibilium ex vi. ethi. prudentia aūt colligata ē oīb⁹ ꝟtutib⁹ ex eodē. vi. ꝑpterea ph̄ia ðr nutrix oīm ꝟtutū. ¶ Nota ꝙ recordatio p̄terite felicitatꝫ coq̄t hoiē. iō ðt Señ lxv. ep̄la. Illð agā⁹ vt iocūda nob̄ fiat amissoꝝ recordatio. H̄ āt ɔtigit cū aīus ꝑpat⁹ ē ad amissiōē eoꝝ. ¶ Nota ꝙ duplex ē infortuniū. qðdā ɔtinuū aliud interpolatū siue discōtinuū. p̄mū iforuniū est ifelix. scd̄m ē infelicissimū Infortuniū eñ cōtinuū ex cōsuetudie mi⁹ nocet q̄r ðt Sene in li. de tranq̄l. aī. Tollerabili⁹ ē bona nō acq̄rere q̄ acq̄sita amittere. iōq̄ letiores videbis q̊s fortūa nunq̄ respexit q̄ q̊s deseruit. Idē ðt in li. ɔsola. filij helie. Unū h̄z bonū assidua ifelicitas ꝙ illos idurat q̊s vexat Infortuniū aūt discōtinuū ē cū aliq̄s mutat̄ de aduersitate i ,p̄spitatē. et iteꝝ de ,p̄spitate i aduersitatē. ꝛ tale ē ifelicissimū gen⁹. q̄r sepe deijcit hominē i desparōē. vñ samarieñ. al̄. paup hein. O bōa ,p̄spitas vbi nūc es nūc mea ꝟsa ē In luctū cithara fit lacrimosa lira. O mala dulcedo subito sūpta venenas. Que ꝟe recōpēsas mellea felle ḡui. ¶ Sz ꝙ tu inq̄t ꝛc. Hic ph̄ia oñdit boe. in p̄n̄ti eē felicē ꝑpt̄ m̄lta bōa q̄ adhuc possidꝫ. scd̄o ,pbat felicitatē fortuitā nulli posse total̄r euēire. tertio ,pbat verū felicitatē i bōis fortuitꝫ ñ cōsistere. scd̄a ibi. Quis ē eñ. tertia ibi. Atq̄ vt agnscas Prīo pōit ph̄ia ꝙ ñ dz q̄rulari boe. de infortunio cū abūdet adhuc plib⁹ bonis. ꝛ illa bōa ph̄ia enūerat. Secūdo ph̄a consolat̄ eū ibi. Cum igitur

Prosa quarta

Dicit primo O boeti ꝙ tu luis.i. patiaris supplicium false opinionis id id ē illud ñ possis iure iputari mouet. nā si mouet te inane nomē fortuite felicitatis. licet id ē licitū ē vt tu repute.i. ꝯputes mecū ꝙ plurimis. ꝙ ꝑ et maxis bonis abūdes. si igiẗ illud bonum seruaẗ diuinitꝰ illesū. ꝙ ꝑ et inuiolatū quod tu possidebas ꝑciosissimū oī cēsu.i. thesauro tue fortūe

tuite nomē felicitatis mouet: ꝙ plurimis maxisꝙ abūdes mecū reputes licꝫ. Igiẗ si qd in oī fortune tue censu ꝑciosissimū possidebas id tibi diuinitꝰ illesum adhuc iuiolatuꝫ ꝙ seruaẗ. Poteris ne meliora queꝙ retinēs ne infortunio iure causari. At qui viget incolumis illud ꝑciosissimū hūani generis decꝰ. Simachꝰ socer ⁊ qđ vite ꝑcio ñ segnis emeres. vir totꝰ ex sapia ꝟtutibusꝙ factus suaꝝ securꝰ: tuis ingemiscit iniurijs. Viuit vxor ingenio modesta: pudicicie pudore ꝑcellens ⁊ vt oēs dotes eius breuiter icludā. pr̄is similis. Viuit inquā tibi ꝗ tm̄ vite huius exosa spm̄ seruat. Quo vno felicitatē minui tuā vł ipa ꝯcesserī: tui desiderio lacris ac dolore tabescit. Quid dicā liberos cōsulares quorū iam vt in id etatis pueris vł pr̄ni vel auiti specimē elucet ingenij

poteris ne retinēs ꝗ ꝙ meliora iure causari.i. ꝯqueri de infortunio. q.d. non. Tūc enumerat bona eius atꝗ ꝑ certe. illud ꝑciosissimum decꝰ humani generꝫ.s. symachus socer tuus. iste viget id est floret vł viuit incolumis id ē sanus. qđ supple decus nō segnis.i. non tardus emeres ꝑcio vite. q.d. tu tm̄ diligis eum ꝙ vitā tuaꝫ ꝓ eo exponeres. Symachꝰ vir totus factus ex sapia ⁊ ꝟtutibus. ille securꝰ suarū. supple iniuriaꝝ. ingemiscit de tuis iniurijs viuit vxor tua modesta ingenio. precellens pudore pudicitie. et vt includā breuiter omnes dotes.i. ꝟtutes eius. ipsa est similis patri suo. scilicꝫ symacho. ⁊ ipsa ꝯsistens exosa id ē tediosa huius vite tm̄ tibi seruat spiritum. id ē tm̄ ipsa viuit ꝓpter te. quo id est in quo vno ego concesserim tuam felicitatem minui. supple ꝙ vxor tua tabescit.i. tristaẗ lachrymis ac dolore desiderio tui. quid dicam liberos tuos cōsulares quorum specimen id est silitudo ingenij paterni id est tui vel auiti. qui ipoꝝ.s. Symachi qui fuit auus ipsorum ex parte matris elucet vt in id etatis

pueris: q. d. liberi tui sunt siles patri et auo ipsorum in prudentia in quantum etas pmittit. ¶ Notandum sicut infert' pbabit. q in rebus fortuitis non pot consiste/ re vera felicitas. Ideo illi q adeptione talium rerum felices se existimabant et ex omissione earum infelices falsa opinione decipiebantur et licet in opinione eorum sic esset non tamen erat in re. Ideo dicit phia ad boetium q tu false opinionis supplicium luis. i. rebus imputare non possis. Nota supplicium false opinionis est in animo non in re. vnde Sen. xvij. epla. Multis parasse diuitias non fuit miseriarum. sed mu/ tatio diuitiarum nec hoc miror. non enim in rebus est vitium sed in animo. se pius enim opinione quam re laboramus. quod infortunium boetij non erat imputandum rebus. quia non erat. sed iputandum fuit sue false opinioni ¶ Nota q phia ostendit presentem felicitatem in tribus consistere. s. in amicis. in vxore pudica: et filiorum suorum prudentia.

Cum igitur precipua sit mortalibus vite cura retinende, o te si tua bona cognoscas felicem cui suppetunt etiam nunc que vita nemo dubitat esse cariora. Quare sicca iam lacrimas nondum est ad vnum ois exosa fortuna. Nec tibi nimium valida tempestas incubuit quoniam tenaces herent anchore, que nec presentis solamen nec futuri spem temporis abesse patiantur. B. Et hereant inquam precor illi namque manentibus vt cunque se

Primo enim ad felicitatem requiruntur amici. Nam amicus est preciosissimum genus diuitiarum ex. viij. psa huius secundi. Et Aristo. ix. ethicorum. Nemo eligit viuere sine amicis habens reliqua bona. Et secundum tullium in libro de amicicia. Qui amiciciam tollit de mundo solem tollere videtur. Et Sen. in de remedijs fortuitorum. nihil est peius quam amicos non habere si amicum perdidisti alium quere. et ibi eum queras vbi inuenias. quere inter artes liberales. inter recta et honesta officia. quere in laboribus ad mensam ista res non queritur. ¶ Secundo requiritur ad felicitatem politicam vxor pudica que rara est. vnde Sen. in de remedijs fort. Multe inter probas matronas ordinis ceperunt esse exempla meretricularum quam multas ex coniugibus optimis pessimas videmus ex diligentissimis dissolutissimas. et liberalissimis rapacissimas. Etiam si bonam vxorem habuisti non potes affirmare eam esse permansuram in illo proposito. nihil tam mobile. nihil tam vagum quam feminarum voluntas. Tertio requiritur ad felicitatem politicam proles. quia secundum Aristo. primo ethi. Non omnino felix est qui spem turpis est aut solitarius. aut prole carens. ¶ Nota secundum Huguitionem Specimen est pulcritudo vel silitudo vel signum vel ymago. noticia vel experimentum vel bonum operis documentum. sed in proposito accipitur pro silitudine. Item secundum eundem auitus. ta. tum. id est ab auo.

Prosa quarta

habitus vel possessus vel ad ipsum ptinens. et polr qn̄cq̄ p antiquo
¶ Cum igit̄ p̄cipua mortalib9. Hic phia ex dictis cōsolat̄ boetiū dicēs
Et q̄ hominib9 est p̄cipua cura. i. maxima cura retinēde vite. i. saluande
vite. o te felicem si ꝯgnoscas tua bona cui etiam nūc suppetūt. i. abūdant
talia bona. quia nemo dubitat esse cariora ipsa vita. q̄re iā sicca lacrimas

res habeant hūane enatabim9. Sz quantū dec9 ornamētis nr̄is deces/serit, vides. P. Et illa pmouim9 inquit aliquātulū si te nōdū toti9 tue sortis pigz. Sed delicias tuas ferre non possum q̄ abesse aliq̄d tue bea/titudini tā luctuosus atq3 anxi9 cō/queraris. Quis est enim tam com posite felicitatis vt non aliqua ex parte cum status sui qualitate rixe tur. Anxia enim res est humanoꝝ

et noli flere. nōdum em̄ ois fortuna ē ti/bi exosa idē aduersa ad vnū. i. oīno. nec tibi incubuit. i. īstetit tempestas aduersitatis nimiū valida. q̄m tenaces anchore. i. amici īsepabiles. he/rēt. i. firmiter manēt q̄. s. anchore nō patiantur tibi abesse so/lamē p̄ntis tpis nec spem futuri tpis. Et dicit boeti9. p̄cor vt hereāt. i. maneāt ille anchore. quia ipsis manētib9 vtcūq3 id

ē q̄litercūq3 res se habeāt. nos enatabim9 euadendo aduersitatem fortūe sed o phia tu vides quantū dec9 nr̄is ornamētꝫ bonoꝝ exteriorū q̄b9 ornabamur decesserit. Subdit phia. Nos pmouim9 aliquantulum aīm tuuz ad ꝯsolationē si nōdū piget te toti9 tue sortis. q2 maior ps salua tibi māet sed non possum ferre duas delicias q̄ tā luctuosus. i. plen9 luctu atq3 anxius ꝯquereris aliquid obesse tue btitudini. i. tue felicitati. ¶ Nota q̄ sic mors est oīm amarissima. q2 oīa abscindit. oīa deuorat. et q2 aliq̄ iudicāt se nō timere mortē et tn̄ timēt f'm Sen̄. in de re. fort. Sic vita ē oīm dulcissima. oīa em̄ appetūt esse et viuere. ideo vnūq̄dq3 naturalr̄ nitit̄ ad saluandū vitam q̄ nihil est chari9. Si ḡ boeti9 possedit bona q̄ cariora sūt vita nō debuit se estimare miseꝝ. sz magis felicē. ¶ Nota q̄ phia amicos appellat anchoras. Sicut em̄ tēpestate incūbēte p anchorā nauis retinet̄ et a piclitatōe saluat̄. sic imīnēte aduersitate fortune hō fidelib9 amicis ne succūbat infortunio subleuat̄. fideles em̄ amici retinent hoīem ipetu for/tune agitatū ne totalr̄ deijciat̄ a sua stabilitate. ¶ Nota f'm Hug. sup/petere. i. subministrare vl' supabūdare. sed pigere est piger esse vel penitere vel grauare vel offendere.

¶ Quid em̄ tam cōposite felicitatis. Hic philosophia probat felicitatez nulli posse totaliter euenire. Secundo ostendit q̄ quāto aliq̄s est felicior

cõditio bonorũ. ⁊ q̄ vel nunq̄ꝫ tota ꝑueniat vel nũq̄ꝫ ꝑpetua subsistat. Huic census exuberat sed ⁊ pudori degener sanguis. Hũc nobilitas notũ facit. sꝫ angustia rei familiaris inclusus esse mallet ignotꝰ. Ille vtroq̄ꝫ circũfluus vitã celebẽ deflet. Ille nuptijs felix. orbꝰ liberis. alieno censu nutrit heredi. Aliꝰ prole letatus. filij filie ve delictis mestus illachrymat. Idcirco nemo facile cum fortune sue cõditõe cõcordat. Inest eĩ singulis quod inexpertꝰ ignoret. expertus exhorreat.

tanto leniori aduersitate ꝓsternit᷑. tertio ꝯcludit ex his felicitatẽ fortuitam amarã eẽ ⁊ miserã. q̄rto inuehit᷑ ꝯtra hoĩes. scd̃a ibi. Adde ꝙ felicissimi. tertia ibi. q̄ꝫ multis. q̄rta ibi. Quid igit᷑ o mortales. Prio dicit Quis ẽ hõ tã ꝯposite felicitatis. i. tam copiose felix vt nõ rixet᷑. i. discordet ex aliq̃ ꝑte cũ q̄litate. i. cũ dispositiõe sui status. i. sue fortune. q. d. nullꝰ ẽ ita felix. q̄a cõditio. i. statꝰ humanorũ bonoꝝ est anxia res. i. misera res que nunq̄ꝫ hoĩ tota ꝑueniat vł nũq̄ꝫ ꝑpetua subsistat. Tũc declarat ꝙ nõ tota ꝑueniat homini. quia huic. s. alicui hoĩ exuberat sensus. i. abũdat pecunia sed aliud sibi deficit. qꝛ d̃gener sanguis. i. ignobilitas est sibi pudori. hunc supple aliũ hominẽ nobilitas facit notũ. sed ipe ĩclusus angustia rei familiaris. i. paupertatis. mallet. i. magis vellet eẽ ignotus. Ille. i. alter homo circũfluus. i. circũdatus vtroq̄ꝫ. i. tã diuitijs q̄ꝫ nobilitate ipse defleт celibem vitam. i. castã vitam. qꝛ põt forsan ducere vxorem. Ille. i. alter felix nuptijs. s. habendo vxorem. orbus. i. carens liberis. i. pueris ipse nutrit. i. congregat censum alieno heredi. Aliꝰ aũt letatus ꝓle ipse mestus illachrymat. i. ingemiscit delictis. i. ꝓ criminibꝫ filij vel filie sue. Idcirco nemo facile ꝯcordat cum ꝯditiõe sue fortũe. Inest eĩ singulis supple hoĩbꝫ aliq̃d quod ipse inexꝑtus ignoret vł expꝰ ipsũ exhorreat. ⁊ sic rixatur cũ q̄litate sui status ¶ Nota ꝙ nõ est hõ tã felix q̃n inueniat aliquã cõditiõez in se quã vellet nõ hr̃e. ꝓpter quod misera ẽ conditio humanoꝝ bonoꝝ. qꝛ nunq̄ꝫ homini tota ꝑuenit. quia aliq̄s cõtẽnere oĩa potest. sed oĩa hr̃e nemo põt. Et elicitur vna rõ ex lr̃a. Illi cõditio hũanoꝝ bonoꝝ nõ tota ꝑuenit cui suꝰ status in aliq̃ displicet sꝫ nullꝰ inuenit᷑ tã felix cui statꝰ suꝰ ñ displiceat in aliq̃ sicut declarat in lr̃a. ergo ⁊c. ¶ Item sanguis seruilis conditionis dicitur degener. quia hoĩes naturaliter liberi sunt. sed per seruitutem degenerant a natura. ¶ Nota vita casta dicitur vita celebs q̄si celestis. quia in carne viuere preter carnẽ est vita celestis et angelica. ¶ Nota ẜm Hug. Illachrymari est intꝰ lachrymari

vel cū dolore lachrymari. ⁊ ē deponētis generꝫ. licet fm antiq̄s inueniat
neutri⁹ generꝫ. ⁊ sic Boe. hic ponit ī neutro genere cū dr mest⁹ illacrimat
¶ Adde ꝙ felicissimi. Hic ōndit phīa ꝙ hō magis felix leuiori aduer
sitate ꝑternit cū h̄ ꝯpando boetiū ad alios ⁊ dr. Adde p̄dictis ꝙ sensus
cuiuslibet hoīs felicissimi. i. fortunatissimi ē delicatissim⁹. i. patientissi/

Adde ꝙ felicissimi cuiusqꝫ delica/
tissim⁹ sensus ē ⁊ nisi ad nutum cū/
cta suppetāt. oīs aduersitatis inso
lens minimis q̄busqꝫ ꝑternit: adeo
perexigua sunt q̄ fortunatissimis bea
titudinis sūmā detrahūt. Quāmul
tos esse ꝯiectas q̄ sese celo proxios
arbitrent. si de fortūe tue reliquijs
ps eis minima ꝯtingat. Hic ip̄e lo
cus quē tu exiliū vocas incolētib⁹
patria est. Adeo nihil est miserꝝ ni/
si cū putes. Cōtraqꝫ btā sors oīs ē
equanimitate tolerantis. Quis est
ille tā felix q̄ cū dederit ipatiētie ma
nus statum suuꝫ mutare non optet

mus nisi ad nutū su
um cūcta suppetāt. i.
abūdent. ipse erit in
solens. i. ipatiēs oīs
aduersitatis ⁊ ꝑster
nit a sua felicitate q̄/
busqꝫ minimis ad/
uersitatib⁹. adeo perex
igua sunt. i. valdē exi
gua. que fortunatissi
mis detrahūt. i. aufe
rūt sūmā. i. ꝑfectiōeꝫ
btitudis O boeti q̄ꝫ
multos eē ꝯiectas. i.
opinaris q̄ sese arbi/
trent proxios esse celo:
id ē deo. si eis ꝯtinge
ret minima ps de re
liquijs. i. de pticulis
tue fortune. hic loc⁹
quē tu vocas exiliuꝫ
est patria incolētib⁹
id ē habitātib⁹. et ita
eoruꝫ iudicio spectat
ad felicitatē. Uniuersaliter g̃ de rebus fortuitis ꝯcludit. Adeo nihil ē mi
serꝝ nisi tu cū putes. i. nisi ex reputatione animi tui estimes: qꝫ p et. ꝯ. i. p
ꝯuū. oīs sors est btā eq̄nimitate. i. patientia animi tolerātis. Quis ē ille
tā felix q̄ cū dederit manus impatiētie. i. cū fuerit factus ipatiens q̄n ip̄e
nō optet mutare statū suū. q. d. null⁹ ē tā felix. ¶ Nota ꝙ forsan aliq̄s dice
ret. nulli hoī placet stat⁹ suus si deest sibi magnū fortuniuꝫ. Sed defect⁹
modici boni nō ipedit cōplacētiā stat⁹ q̄n hō totalr sit felix. hoc excludit
phīa dicēs. Quanto aliq̄s est felicior tāto est delicatior. ⁊ q̄̄to ē delica/
tior tanto magis grauat ex defectu modici boni. ⁊ sic felicissimis detrahi
tur cōplemētū btitudis. ¶ Notandū ꝙ vna ⁊ eadē res est quā vn⁹ iudicat
spectare ad miseriam. alius iudicat spectare ad felicitatem. ergo dr philo/
sophia locus quem tu exilium vocas incolentibus est patria ¶ Notandū
quantūcunqꝫ sit homo abundans rebus fortuitis. si aliquid displicet sibi

q̃ multis amaritudinib⁹ hūane feli
citatis dulcedo respsa ē, q̄ si etiā fru
enti esse iocūda videat, tn̄ quomin⁹
cū velit abeat: retineri nō possit Li
quet igit̄ q̃ sit mortaliū rerū misera
beatitudo q̄ nec apud equanimos
ꝑpetua ꝑdurat, nec anxios tota de/
lectat Quid igit̄ o mortales extra
petitis intra vos positā felicitatez.
error vos inscitiaq̃ ɔfundit. Ostē/
dā breuiter tibi sūme cardinem feli
citatis, est ne aliq̄d tibi teipso p̄cio/
sius nihil inquies. Igit̄ si tui ɔpos
fueris possidebis ꝙ nec tu vnquaz

in statu suo. ipse optat statum suum mutari cōmendando statū alterius
Un̄ miles emerit⁹ laudat statū mercatoris. ɔ͂ mercator expt⁹ ꝑicl'a ma/
rina laudat miliciā. Silr legisꝑiti laudāt agricolas ⁊ agricole vrbanos
Silr exēplū patz in boetio de scholariū disciplina de filio incōstātie. qui
hn̄s displicētiā vni⁹ stat⁹ sꝑ aliū ⁊ aliū assūpsit ¶ Nota ꝙ dicit nihil est
misez nisi cū putes.
Un̄ dicit Sen̄. ix.
epl'a. Miser est q̄ se
btm̄ nō iudicat. licet
mūdo imperet nō ē be
at⁹ q̄ se btm̄ non esse
putat. ¶ Quāmultꝫ
amaritudinib. Hic
ph̄ia on̄dit fortuitaz
felicitatē esse amarā
⁊ miseram dicēs q̃
multis amaritudini
b dulcedo hūane fe/
licitatꝫ est respsa. i. ꝑ/
mixta q̄ etiā si vide/
at̄ iocūda hoi fruēti.
tn̄ nō possit retineri
q̄min⁹ ꝓut hō abeat
eā cū velit. i. nō p̄t re
tineri ad volūtatē ho
minis. ⁊ liq̄t. i. ma/
nifestū est. q̃ misera
sit btitudo rez mortaliū q̄ nec ꝑpetua ꝑdurat apud eq̄nimos. i. apud con/
stantes vl' patiētes. nec ipa tota. i. siml' delectat anxios. i. miseros ¶ Nota
ꝙ felicitas ⁊ dulcedo hūana non est sine amaritudie. qr dic̄ btūs Bern̄.
Nunq̃ in honore sine labore. nunq̃ in ꝑlatiōe sine tribulatōe. nunq̃ in
sublimitate sine vanitate q̄s esse pōt. Itez Alan⁹ in anticlaudiano dicit.
Sed nihil inuenio qd̄ in oī ꝑte beate viuat q̄n multas nobis deferre q̄re
las possit. si nostrā velit accusare mineruā. ¶ Quid igit̄ o mortales.
Hic ph̄ia inuehitur ɔ̄ hoies. ⁊ dicit sic. O mortales q̄re petitis. i. queri
tis extra in reb exterioribz felicitatē positā intra vos error ⁊ inscitia. i. igno
rantia ɔfundit vos. ostendā tibi breuiter cardinē. i. radicē sūme felicitatis
est ne aliq̄d tibi p̄ciosi⁹ teipso. nihil inq̄es. si igit̄ fueris cōpos tui ꝑ tran/
q̄llitatē animi. tu possidebis qd̄ nunq̃ amittere velis. s. delectatōez i opa
tiōe ꝑfecte virtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. ¶ Nota ꝙ duplex est
btitudo. ꝑfecta ⁊ imꝑfecta. Perfecta btitudo habet̄ post hāc vitā. et ē vi/
ta eterna de q̄ loq̄tur Johēs dicēs. Hec ē vita eterna vt ɔ̄gscant te soluz

Prosa quarta

verū deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. Alia est btitudo impfecta q̄ potest eē in pn̄ti vita quā phi posuerunt consistere in opatōe optie ꝟtutis Vnd radix talis btitudis est tranq̄llitas animi ex moderatiōe ⁊ sedatiōe passionū p habitū ꝟtutis. p talē aūt tranq̄llitatē hō efficit sui cōpos vt nō deijciat passionib⁊. ista aūt tranq̄llitas non est q̄rēda in reb⁊ exteriorib⁊. sed

amittere velis nec fortūa possit auferre. Atq vt agnoscas in his fortuitis reb⁹ btitudinē cōstare nō posse sic collige. Si btitudo est summū nature bonū rōne degētis nᶜ illud est summū bonū qḋ eripi vllo mō potest. qm̄ pcellit id quod nequeat auferri: manifestum est q ad beatitudinem percipiendam fortune instabilitas aspirare non possit

solū hz esse in aīo hominis. de q̄ btitudie ⁊ tranq̄llitate h loq̇t phia dicens. Quid igit o mortales ⁊c. Et seneca loq̄ns de eadē felicitate. ix. epistola dt. Sūmū bonū extrinsec⁹ instrā n̄ q̄rit. domi colit ex se totū est. incipit fortune eē subiectū si quā ptē sui foris querit. Itē Sen̄. xxiij. epl̄a dt. Felicitatis auiditas tuta ē q̄ si aut vn̄ pueniat q̄ris ex bona ꝯscia. ex honestis ꝯsilijs. ex rectis actōib⁊ ex ꝯtēptu fortuitoꝝ. Et. xxxi. epl̄a dt. Illud bonū est q̄rendū qḋ nō fiat de die i diē pei⁹. q̇d est h anim⁹. sed hic rect⁹. bon⁹. magnus. q̇d aliud voces hūc animū deum in corpe hūano hospitatū. Et. xli. epl̄a dicit. Lauda bonū in hoīe qḋ eripi nō potest qḋ est ꝓpriū hoīs q̄ris q̇d sit illud. anim⁹ ⁊ rōe pfecta. rōnale nāq aīal est hō ¶ Atq vt ꝯgnoscas. Hic phia pbat verā felicitatē nō posse ꝯsistere in reb⁊ fortuitis trib⁊ rōnib⁊. scdam pōit ibi Ad hec. terciam ibi. Et qm̄. Prima ratio talis ē. In illo nō ꝯsistit felicitas hoīs qḋ pōt auferri ab hoīe. sed bona fortuita sunt hmōi g̊ ⁊c. maior nota. q: sūmū bonū ē ꝓpriū hoīs. bonū aūt qḋ auferri pōt n̄ est sūmū bonū. q: illud qḋ auferri nō pōt meli⁹ ē eo qḋ auferri pōt. Minor patz. bona fortuita pn̄t auferri cū sint mutabilia. vn̄ dt in lr̄a. Vt agnoscas beatitudinē nō posse ꝯstare in reb⁊ fortuitis. sic collige p tales rōnes. Si beatitudo est summū bonū degentis rōne. i. nature rōnalis. nec illud ē summū bonum nature degētis rōne. i. nature rationalis. nec illud est summū bonum quod vllo modo potest eripi. id est auferri quia illud. s. bonuz qḋ neq̄at. i. nō pōt auferri. hoc precellit i. melius est eo qḋ pōt auferri. s. ex q̊ manifestū est q instabilitas fortune non possit aspirare. i. acredere ad beatitudinē accipiēdā. ¶ Nota q btitudo est sūmū bonū. q: i tertio h⁹ scda psa dt q btitudo ē stat⁹ pfect⁹ aggregatōe oīm bonoꝝ ⁊ btitudo est summum bonum nature degentis i. viuentis ratione id est nature rationa/

Ad hec quem caduca ista felicitas vehit. vel scit eā. vel nescit eā mutabilē. Si nescit: quenā beata sors eē potest ignorātie cecitati. Si scit metuat necesse est ne amittat qđ amitti posse non dubitat. Quare continuus timor non sinit esse felicē. an vel si amiserit, negligendum putat Sic quoqꝫ ꝑexile bonum est quod equo animo feratur amissum

lis sicut hoīs. qꝛ hoīm genꝰ viuit arte ꝛ rōne ex ꝓhemio methaphi. Nullū em̄ alioꝝ aīaliū ē felix. ex. x. ethico. Bruta em̄ aīantia nemo felicitabit. ꝓ/mo ethi. ꝛ talis btitudo nō ꝯsistit in bonis exteriorībꝰ sꝫ in actu sapie. qꝛ đt Aristo. in li. pol. Testis mihi ē deꝰ ꝙ in bonis exterioribꝫ nō ꝯsistit sūmū bonū. ꝛ idē in eisdē. nos sumꝰ felices ꝛ dīj. dīj aūt nō sunt felices bōis exterioribꝫ. g̊ nec homines. ¶ Nota lꝫ in bonis exterioribꝫ fortuitis nō ꝯsistit felicitas formalr̄ ꝛ eēntialr̄. tn̄ felicitas ꝯsistit ī eis organice. qꝛ deseruiūt ad felicitatē verā. sine em̄ rebꝰ exterioribꝰ q̄rū fortuna dn̄a ē nō ꝯtingit esse felicē sup. organice. ex li. đ bona fortuna. ꝛ ex. x. ethi. Opꝰ ē exteriori ꝓsꝑitate oīenti. natura em̄ ꝑ se nō est sufficiēs ad speculandū. sꝫ oportet cibū potū ꝛ reliquū famulatum ꝑexistere ¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic ꝑhia ponit secūdā rōnez q̄ talr̄ est. Jlle q̇ felix ē fortuita felicitate aut scit eā mutabilē esse aut nescit. si nescit ē ignorans. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ē ifelix. si scit eā esse mutabilē. necesse ē ꝙ timeat ne eā amittat. cui aūt inest cōtinuꝰ timor felix eē nō pōt. vn̄ dicit in lr̄a sic. Ad hec. s. ꝑdicta addā aliā rōnez. Hō quē vehit i. ducit. ista caduca. i. fortuita felicitas. vel scit eā esse mutabilē vel nescit. si nescit q̄nā sors beata i. q̄ felicitas btā pōt esse cecitati ignorātie. q. d. nulla. Si scit eā esse mutabilē necesse ē vt metuat ne amittat illud qđ nō dubitat posse amitti. q̄re cōtinuꝰ timor non sinat ipm̄ esse felicē. Et forsan diceres. hō nō timet amissionē fortūe. qꝛ nō curat vtruꝫ eā amittat vel nō. hoc excludēs ꝑhia dic̄ si amiserit bonū fortuitū ꝛ putat illđ negligendū. i. nō curandū. tunc illđ bonū erit valđ exile qđ amissū feratur eq̊ aīo. i. eq̄li aīo sicut ꝯseruatū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s illud nō est summū bonū. ¶ Nota ex tertio huiꝰ ꝓsa. ix. Vera ꝛ ꝑfecta felicitas facit homine potētem reuerēdū celebrē ꝛ letum. g̊ vera felicitas excludit timorē. ꝛ ꝑ ꝯn̄s cōtinuus timor q̇ excludit leticiā nō sinit esse felicem. vn̄ Sen̄. ix. epl̄a. Jlle beatissimꝰ est ꝛ securꝰ sui possessor q̇ crastinū diē sine solicitudine expectat. Jteꝫ nota ex q̊ felicitas ꝯsistit in speculatōe dei ꝛ substātiaꝝ seꝑataꝝ. ipa excludit cecitatem ignorantie in q̄ ignorātia felicitas esse nō pōt. ¶ Et qm̄ tu idē es. Hic ꝑhia ponit tertiā rationē q̄ talis est. Si beatitudo consisteret in rebꝫ fortuitis

Prosa quarta

cum bona fortuita finiunť morte hoīs. sequiť ꝙ oīs homo in morte fieret miser quod ñ est verꝝ. qꝛ mľti ꝑ mortē ꝯsecuti sunt felicitatē. sic martires ꝛ aliȷ̄ sancti q̄ ꝑpessi sunt maxia tormēta vt seq̄renť btitudinē in aīa. dicit ḡ sic in lr̄a. Qm̄ tu idē es homo cui ego scio esse ꝑsuasū ꝑmultis .i. valde multꝭ demonstrationibꝫ. mētes .i. aīas hoīm nullo modo eē mortales Et

Et qm̄ tu idem es cui ꝑsuasum est atq̧ insitū ꝑmultis demōstratiōib⁹ scio, mentes hominū nullo esse mō mortales. Cūq̧ clarꝝ sit fortuitā felicitatē corporis morte finiri, dubitari neq̄t si hec auferre btitudinē pōt qn̄ oē mortaliū gen⁹ in miseriā mortis fine labať. Q̄d si mľtos scim⁹ ñ morte solū: verūetiā dolorib⁹ suppliciȷ̄sq̧ btitudis fructū q̄siisse quonā mō pn̄s vita facere btōs potest q̄ miseros transacta nō efficit.

Metꝝ quartū libri secundi

cū sit clarꝝ .i. manifestuꝫ fortuitā felicitatē finiri .i. terminari morte corporꝝ supple hoīs neq̄t .i. ñ pt dubitari si hec fortuita felicitas pt auferre .i. dare btitudieꝫ qn̄ oē gen⁹ mortalium .i. dē hoīm labať i miseriam i fine mortꝭ. Sꝫ si scim⁹ mľtos .s. sanctos q̄siisse fructum btitudis ñ soluꝫ morte verꝫetiā doloribus q̧ .i. ꝛ suppliciȷ̄s q̄nā modo .i. ꝑ quem modū pn̄s vita sup. bonis fortuitis ornata pt facere beatos. q̄ vita trāsacta .i. termiata. non efficit miseros. q. d. nullo modo. ¶ Nota cui⁹ pn̄tia ē cā felicitatis ei⁹ absentia ē cā miserie ꝛ infelicitatꝭ. Sicut eīm nauta ꝑ sui p̄sentiā ē cā felicitatꝭ nauis. sic ei⁹ absentia ē cā ꝑiclitationis ei⁹ ex. ij phi. Si ḡ bona fortuita ꝑ sui pn̄tiā eēnt cā btitudis ꝑ sui absentiā essent cā miſie. Cū aūt in morte hoīs bona fortuita relinquūt hoīeꝫ fugiēdo ꝛ hō relinq̄t ea moriēdo. oīs homo post mortē esset miser ꝛ infelix. q̄d falsum est. nam multi p⁹ mortē cōsequenť btitudinē. ꝛ qꝛ forsan aliq̄s diceret mortuo homīe moritur ꝛ aīa eius. ꝛ sic post mortē hō nullā ꝯsequetur btitudinē. hoc excludens ph̄ia dicens ad boetium. tu es idem ille cui ꝑsuasum est multis demonstrationibꝫ aīas hominū esse immortales ¶ Nota ꝙ oēs leges in hoc conueniunt ꝙ anima intellectiua hoīs sit immortalis. separatur eīm ab aliȷ̄s sicut ꝑpetuum a corruptibili ex. ij. de aīa. et hoc ē rōnabile. qꝛ aīa intellectiua immaterialis non est educta de potētia materie. sed ab extra .s. a deo. Ipa eīm s̄m Aug creādo infunditur. ꝛ infūdendo creatur. ꝓpter quod cū abscisio materie sit cā ꝑpetuitatis ꝑ ꝯmenta torē p̄mo celi ꝛ mūdi. aīa intellectiua imaterialꝭ exn̄s. ipa ē immortalis.

Metrum quartum libri secundi

Liber secundus

Uisquis volet ꝑhēnem. Hic incipit q̄rtū metꝝ huiꝰ scdi q̄d dr̄ metrū anacremicū ab inuētore. iābicū a pede p̄dn̄ante. dimetrū a nūero pedum. cathalecticū qꝛ deest vna sillaba ad ꝯplemētrū metri. huic metro adiūgit metrū feregratiū sic dictū ab inuētore. de q̊ superiꝰ dictū est. In hoc g̊ metro ph̄ia cōmēdat vitā mediocrē ꝑ talē metaphorā. Edificiū cōstructū i loco nimis alto vrget̄ tēpestatibꝰ vētoꝝ. ⁊ fundatū in loco arenoso defluit. sed fūdatū i loco hūili ⁊ saxoso vtrūqꝫ vitat incōmodū. sic vita p̄n̄s nimium eleuata ꝓsꝑitate vel nimiū dep̄ssa aduersitate freq̄nter euētu inopinato calamitatibꝰ defluit mediocrꝭ aūt secura permanet. Dic g̊ in lr̄a. Quisq̄s hō cautꝰ volet ponere sedē ꝑhēnē. i. firmā mā̄sionem ⁊ ip̄e stabilis exn̄s. nec velit sterni. i. deijci. sonoris flatibꝰ euri illius venti. q̄sq̄s curat sꝑnere pontū minātē fluctibus. i. mare fluctuās ille vitet cacumē. i. sūmitatē alti mōtis. ⁊ vitet arenas bibulas. i. siccas. Tūc assignat cāz q̄re debeant vitari in edificando cacumē alti montis: qꝛ illud. s. cacumē alti mōtis vrget. i. istat auster ꝓteruꝰ. i. vētꝰ ip̄etuosus. Tūc assignat cām q̄re debeāt vitari arene. qꝛ he. s. arene solute. i. disiūcte ꝑ siccitatē. recusant ferre. i. nolūt portare. pēdulū pondꝰ. i. labile pōdꝰ. Tu g̊ fugiēs ꝑiculosam sortē. i. euentum amene sedis. i. amene mā̄siōis. ⁊ certus existens memēto figere. i. stabilire domū tuā in hūili saxo. i. dep̄sso lapide. Quis vētus miscēs eq̄ra. i. vol

Uisquis volet ꝑhennem
Cautus ponere sedem
Stabilis nec sonori
Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Curat spernere pōtem
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas
Illud proteruus auster
Totis viribus vrget
He pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiēs ꝑiculosam
Sortē sedis amene
Humili domum memento
Certus figere saxo
Quāuis tonet ruinis
Miscens equora ventus
Tu conditus quieti
Felix robori valli

uens maria tonet.i.seuiat ruinis.i.flatib⁹ ruinosis.tu felix Conditus robo re.i.firmitate qeti valli.i.munitōis ꝛ tu seren⁹.i.tranqll⁹.duces.i.ages euū.i.vitā tuā.ridēs.i.deridēs ꝛ.p nihilo hn̄s.iras.i.psecutōes etherꝫ.i. aure vł vēti seuiētꝫ ¶ Nota ꝙ oīs vt⁹ supfluitate corrumpitˀ cū vt⁹ ɔsistat in medio.est.eñ vt⁹ hit⁹ electiu⁹ imediate cōsistens recta rōne determiat⁹

Duces serenus euum
Ridens etheris iras

Prosa quinta secūdi libri.

Ed qm̄ rationū iā in te meaꝝ fomēta descēdūt:paulo vali/dioribus vtendū puto. Age em̄ si iam caduca et momētanea fortune dona nō essent. Quid in eis est qd aut vestrū vnq̄ fieri queat aut non ꝑspectum consideratumq̄ vilescat

Ideo oīs supfluitas tāq̄ vitiosa vitāda ē Phia q̄ docet vitare supfluā,psꝑitatē q̄m desigt ꝑ cacumē alti mōtis q̄.psꝑitas ple rumq̄ impugnatˀ iuidia ꝛ potētia ma/gnatum.q̄ ꝑ vētum impellētē desigtˀ.do cet etiā vitare nimi/mā pauptatē q̄m designat bibula arena. q̄ paupertas recusat ferre indigētiā neces/sarioꝝ.q̄ ꝑ pōd⁹ pen/dulū designatur. Indigētia em̄ grauat hoīem ad modū pēduli ponderis ¶ Nota securitas ꝑm Tulliuꝫ ī rhetorica sua Est vt⁹ incōmoditates im minētes ꝛ inchoate rei affines n̄ formidans.q̄ securitas maxie appeten da ē.ꝓpter qd phia docet appetere vitā mediocrē q̄ reddit hoīem securuꝫ ꝑm illud poeticum. Medio tutissim⁹ ibis. ꝛ Cato. Tuta mage puppis est modico q̄ flumīe fertur. Quā vitam mediocrē designat ꝑ humilē sa/xum in q̄ edificium impetu venti non deijcitur nec inundationib⁹ tāq̄ bibula arene dissoluitur. ¶ Nota ꝙ duplex est paupertas Voluntaria ꝛ le ta.alia inuoluntaria ꝛ tristis. Prima pauptas est appetēda.scda fugiēda De prima loqtur Sen̄ in epła. Honesta ē res leta pauptas.pauptas ei expedita secura ē. Et.xviij.epła O lucille incipe cum pauptate hr̄e com/mertium.aude cōtemnere opes.nemo alius est deo dign⁹ q̄ q̄ opes ɔtem pserit. ¶ Scda pauptas.i.inuoluntaria ꝛ tristis fugiēda ē.qꝛ mortalis ē ꝛ rōne tristicie stupefacit ꝛ corrumpit naturam.

Prosa quinta secundi libri

Ed qm̄ rōnuꝫ. Hic icipit q̄nta.psa h⁹ scdi in q̄ phia ponit remedia mag̃ mouētia boetiū ad ostēdēduꝫ ꝙ bona fortune sunt ɔtēnēda ꝛ mi⁹ eē dolēdum de amissiōe eoꝝ. Ista autē remedia sunt rōnes sumpte ex cōditōe ꝑticulariū bonoꝝ fortune.s.diuitiaꝝ bonoꝝ ꝑtātuꝫ ꝛ glie. ꝛ ꝑmo oñdit hoc de diuitijs ꝙ n̄ sunt mag̃ ope appetēde ponēdo vnā rōeꝫ gene ralē respiciētē oīa bona fortūe Secūdo pōit rōes de diuitijs.ibi Diuitie

Liber secundus

Primo intendit talē rationē. Nullus magnope dz illud appetere quod nō pōt esse suū. et quod in se ↄsideratū ē vile. sed oīa bona fortuita sunt hmōi. qꝛ sunt mutabilia. idō n̄ pn̄t esse ꝓpria hois ꝛ in se cōsiderata vilescūt. ḡ ꝛc. vn̄ dic̄ in lr̄a. Qm̄ fomēta. i. medicamēta meaꝝ rōnū in te descēdunt. qa ego video te paulatim fortunā ↄtēnere puto eē vtēdū paulo validioribꝫ. s.

Diuitie ne vel vr̄i vel sui natura p̄ciose sunt. Quid earꝝ potius. aurū ne an vis ↄgeste pecunie. Atq̄ hec effundēdo magisq̄ꝫ coaceruādo melius nitent. Siq̄dē auaricia sp̄ odiosos claros largitas facit. Qd̄ si manere apud quēq̄ꝫ nō pōt qd̄ trāsfertur in alterum: tunc est preciosa pecunia cum translata in alios largiendi vsu desinit possideri

rōnibꝫ. i. magis mouētibꝰ. Age ē aduerbium hortādi. si em̄ bona fortune n̄ essēt caduca. i. casualia et momētanea. i. transitoria ad modum momēti. q̄d est in eis qd̄ vnq̄ꝫ q̄at fieri vestrū aut ꝑspectū ꝛ i se cōsideratū non vilescat q. d. nihil. ¶ Nota ꝙ bona fortūe sunt caduca ꝛ transitoria. qꝛ dicit Sen̄. lxxvi. epistola. Oīa bona fortune nobis accidunt sed nō adherēt. ꝛ si abducant͛ sine vlla nr̄i lachrimatione discedūt. ex q̊ patꝫ si mutabilia sūt ꝙ non sunt ꝓpa bōa hois qꝛ fm̄ eūdē Sen̄. Nihil ꝓpriū dicas q̊d mutari pōt. Nota ꝙ bona fortuita in se considerata vilescūt. qꝛ dicit Johānes criso. Bona fortune in seipꝭ veterascūt ꝛ cōsumunt͛ aut ab extraneis dolo vel violētia vl̄ calumnia diripiunt͛. ¶ Diuitie ne vr̄i vel sui natura Hic phia ponit rōnes de diuitijs in spāli ꝙ nō sint magnope appetēde. Scd̄o ꝓbat hoc general̄r de diuitijs ibi. Quid aūt. Prima diuidit͛ in q̄nq̄ꝫ ptes fm̄ ꝙ q̄nq̄ꝫ sūt genera diuitiarū q̄ ꝓbat non mltū eē appetēda. s. pecunia. gēme. possessiōes. vestes ꝛ famuli. Prio ōn̄dit ꝓpositū de pecunia. secūdo de gēmis. ibi. An gemmaꝝ. tertio de possessionibꝫ. ibi. An vos. q̄rto de vestibꝫ ibi. Jā vo. q̄nto de famul͛. ibi. An vo. Prio duabꝰ rationibꝫ ꝓbat diuitias n̄ mltum eē appetēdas. secunda ibi. At eadē. Prima rō talis ē. Illa nō sunt mltū appetēda q̄ nec ex sui nat͛a nec ex nat͛a vtētis sunt p̄ciosa diuitie sūt huiusmodi. ḡ ꝛc. maior nota. qꝛ nihil appetit͛ nisi bonū ꝛ p̄ciosum. Minor declaratur Diuitie non sunt bone ex sui natura qꝛ non faciunt bonū eum cui aduenīunt. nec sunt bone ex pte vtētis. qꝛ non in q̄ꝫtum cōseruant͛. sic em̄ faciūt hoiēs auaꝝ nec in q̄ꝫtū distribuunt͛. qꝛ sic relinquūt hoīem. dic̄ em̄ in lr̄a. Diuitie vl̄ sunt p̄ciose sui nat͛a. aut natura vr̄i vtētiū eis. ꝛ q̄d earꝝ ē potius. i. p̄ciosiꝰ. an auꝝ aut vis congeste pecunie. i. congregate. At q̄ ꝓ certe hec scilicꝫ diuitie non sunt preciose conseruando eas quia melius nitent

sumēdo.i.distribuēdo eas q̄ꝫ coaceruādo.i.retinendo eas.siq̇dē auaricia q̄ pecuniā coaceruat sp̄ facit hoīes odiosos.⁊ largitas q̄ pecuniaꝫ effūdit facit claros.i.honestos. Subdit.⁊ si illō q̊d trāsfert in alteꝝ nō pt manere apō quēq̄ꝫ.tūc est p̄ciosa pecunia loq̄ndo ironice cū ipsa vsu largiendi trāslata in alios desinit possideri. ¶ Notandū ꝙ aliq̇d ē bonū dupliciter.

At eadē si apud vnū quāta ē vbiqꝫ gētiū ꝯgerat.ceteros sui iopes fecerit. Et vox q̇deꝫ tota:tota pariter multoꝝ replet audituꝫ. Vr̄e vo diuitie nisi ꝯminute i plures trāsire n̄ pn̄t. Qō cū factū est:paupes necesse est vt faciāt quos relinquūt. O igitur angustas inopesqꝫ diuitias quas nec hr̄e totas plib⁹ licꝫ.⁊ ad quēlibet sine ceteroꝝ pauptate nō veniunt

vel ex natura sui. vel ex natura vtētis. Illud dr̄ bonū ex natura sui qō a se vel, in se hꝫ vnō sit bonum. et cuicūqꝫ aduenit facit ipm bonuꝫ.sicut ratio recta pater et filia. Sed illud dr̄ bonuꝫ ex p̄te vtentis q̊ si aliq̊s ꝯueniēter vtatur aliq̇d boni inde ꝓuenit. Vn̄ nota fm beatū Bern̄. Sol⁹ errorꝫ hoīm facit ꝙ aurum ⁊ argentū reputant p̄ciosa cum sint nisi terra rubea ⁊ alba. ¶ Nota ꝙ Sen̄.lxxxviij epistola.ꝓbans diuitias nō esse bonas sic arguit. Qō bonuꝫ est bonos facit. diuitie nō faciūt bonos.g̊ diuitie bone nō sunt. Itē illud quod pt contingere cōtēptissimo ⁊ turpissimo bonum n̄ est.diuitie aūt ⁊ lenoni ⁊ lanistē contingunt.ergo bone nō sunt. Itē bonum ex malo nō fit.diuitie aūt fiunt ex auaricia q̄ mala est.g̊ bone non sunt. ¶ At eadem si apō vnum. Hic ponit scdam rōneꝫ q̄ tal̄ ē. Illa nō sunt mltum appetēda q̄ a plibꝫ nō pn̄t possideri.⁊ nō transeūt ad alium sine pauptate alioꝝ.diuitie sunt hmōi g̊ ⁊c. vn̄ dicit in lr̄a. Si eadē pecunia q̄nta est vbiqꝫ gētium.i.apō oēs gētes.si illa cōgerat apud vnum hoīem ipa fecerit ceteros hoīes inopes sui.i.carētes.⁊ vna vox patit tota.i.sil̄ replet auditū mltoꝝ.diuitie āt nō pn̄t trāsire in ples nisi cōminute.i.diuise in p̄tes.qō cum factū ē scꝫ ꝙ cōminute trāseūt in alios.necesse ē vt illos faciāt paupes q̊s relinquūt. Et tunc exclamat ꝯ diuitias dicēs. O igit supple dico diuitias eē angustas.i.artas.qꝫ ꝓ et inopes.q̄s n̄ lꝫ plibꝫ hr̄e totas.⁊ q̄ nō veniunt ad quēlibet sine alioꝝ pauptate ceteroꝝ.i.alioꝝ hoīm ¶ Nota ꝙ diuitie nō veniunt ad quemlibet sine aliorum paupertate. quia dicit Seneca in de remedijs Pecuniam perdidisti.quam vt haberes alius ante te perdidit. ꝑdidisti pecuniā.habes vno p̄iculo minus q̊ te felicem si cum illa auariciam ꝑdidisti. Et idē lxxxviij.ep̄la dicit. Diuitie aīos inflāt.supbiā pariūt inuidiā ꝯtrahunt.mentē alienāt.timorē inducūt.insolentiam faciunt.nihil

aũt aliud insolẽtia est q̃ spes false magnitudinis. ĝ diuitie bone nõ sunt ¶ An gẽmar̃ ꝛc̃. Hic phĩa oñdit q̃ gẽme nõ sunt appetẽde tanq̃ ꝓpriũ bonũ hoĩs intẽdẽs talẽ rõnez. Quicq̃d bonitatis vł p̃ciositatis est in gẽmis h̃ ꝯsistit ĩ luce ꝛ splẽdore gẽmar̃: ſʒ lux gẽmar̃ ñ ẽ ꝓpriũ bonũ hoĩs: sed ẽ bonũ ipar̃ gẽmar̃ ĝ ꝛc̃. vnde dicit in lr̃a. An fulgor gẽmarũ trahit oc'los hoĩm sup. ad

An gemmar̃ fulgor oculos trahit Sʒ si q̃d ẽ in hoc splendore p̃cipui gẽmar̃ est lux illa. nõ hoĩm. Quas q̃dẽ mirari hoĩes vehemẽter admiror. Quis est eñ carẽs aĩe motu atq̃ mẽbror̃ ꝯpage q̃d animate rõnabiliq̃ nature pulcr̃ esse iure videat̃ Que tametsi ꝯditoris opa suiq̃ distinctiõe postreme aliq̃d pulcritudinis trahunt infra vestraʒ tñ excellentiã collocate admirationem venullo mõ merebant̃. An vos agrorum pulcritudo d̃lectat. B. Quidni. Est eñ pulcerrimi operis pulcra portio. Sic quõdam sereni maris facie gaudemus. sic celum. sydera. solem. lunamq̃ miramur. P

ꝯcupiscẽdũ eas tãq̃ ꝓpriũ bonũ. sed si q̃d ẽ p̃cipui. i. p̃ciositatis in hoc splendore. illa lux ẽ gẽmar̃ ꝛ ñ hominũ q̃s q̃dẽ gẽmas vehemẽter admiror hoĩes mirari. i. mirãdo desiderare tanq̃ bonũ suũ. q̃d eñ est carẽs motu aĩe atqʒ cõpage. i. cõiũctione mẽbror̃. q. di. q̃d reperit̃ in reb' inaĩat̃ q̃d iure videat̃. i. videri debeat eẽ pulcr̃ rei aĩate. q̃ p ꝛ rõnabili nature. q. di. nihil q̃ gẽme tametsi p q̃uis trahũt. i. recipiãt aliq̃d postreme pulcritudĩs opa. i. diligẽtia cõditoris. q̃ p ꝛ sui distinctõe id est specifica formatione. tñ ipse collocate infra v̄ram excellentiã. i. dignitatẽ nullo modo merebant̃ v̄raʒ admirationẽ. ¶ Nota q̃ non est gl̃iandum de gẽmis tanq̃ de ꝓprio bono. q̃r dicit Señ. xli. epl̃a. Nemo gl̃iari dʒ nisi de suo. q̃d eñ est stulti' q̃ in homine aliena laudare. q̃d est eo demẽti' q̃ ea mirat̃ q̃ ad alium trãsferre ptinus p̃nt. non faciũt equũ meliorẽ aurei freni. Nota q̃ q̃druplex est pulcritudo Prima est aĩaliũ rationaliũ. sc̃da ẽ brutor̃ sensibiliũ. tertia ẽ plãtar̃ vegetabiliũ. q̃rta est rer̃ inaĩatar̃ in q̃ genere gẽme collocant̃. ꝓpter q̃d d̃r phĩa si gẽme trahũt aliq̃d postreme pulcritudĩs. i. vitie pulcritudis. ¶ An vos agror̃. Hic pbat phĩa idẽ de possessionib' sicut de agris: ꝛ intendit hanc sniaz. Bonitas agror̃ vł consistit ĩ pulcritudie eor̃ q̃ delectãt aspe

Prosa quinta

ctū. ⁊ tal' pulcritudo ñ magꝫ ē ipsiꝰ hoīs q̃ꝫ pulcritudo floꝝ vel stellaꝝ q̃ etiā delectāt aspectū hoīs. ⁊ tñ nihil ad hoiem pulcritudo istoꝝ vel bonitas agroꝝ cōsistit in vtilitate eoꝝ q̃ est ad sustentationē hoīs. sed hec possessio agroꝝ nō est mltū appetēda vt sit āpla. qꝛ natura paucis ē contēta vñ dic in lr̃a. An pulcritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatꝫ de ea tanq̃ꝫ

Num te hoꝝ aliq̇d attingit. Nū audes alicuiꝰ talium splendore gl'iari An vernis floribꝰ ipse distingueris aut tua inestiuos fructꝰ intumescit vbertas. Quid inanibꝰ gaudijs raperis Quid externa bona pro tuis amplexaris. Nunq̃ꝫ tua faciet esse fortuna; q̃ a te natura reꝝ fecit aliēa Terraꝝ q̇deꝫ fructꝰ aiantiū procul dubio debent' alimentis Sed si qđ nature satis est replere indigētiam velis, nihil est qđ fortūe affluentiaꝫ petas. Paucis eñ minimisq̃ꝫ natura cōtenta est. Cuiꝰ satietatem si superfluis vrgere velis aut iniocundum qđ infuderis fiet aut noxium.

de bono vr̃o. ⁊ dicit Boetiꝰ. q̇d nl. i. q̃re non delectaret. ē eniꝫ pulcra portio operis pulcerrimi. i. mūdi. sic nos gaudemꝰ facie. i. aspectu maris sereni. i. trāq̇lli. sic. i. eadē rōne miramur celū. sidera. solē. q̃ꝫ p et lunā Rñdit ph'a Nū. i. nunq̇d aliq̇d hoꝝ attingit te tāq̃ꝫ ꝓpriū. q. d. nō. nūq̇d audes gl'ari splendore alicuiꝰ taliū tanq̃ꝫ tuo. q. d. ñ. nūq̇d tu ipse distinguerꝫ. i. ornaris vernis floribꝫ. q. d. certe non. nūq̇d tua vbertas id ē fertilitas intumescit. i. supbit ī estiuos fructus. i. p estiuos fructus. q. d. non. q̇d rapis id est circūdarꝫ inanibꝫ gaudijs supple reputādo ista esse tua bona. q̇d amplexaris externa bona pro tuis. q. d. frustra hoc facis. quia fortuna nunquā faciet esse tua q̃ natura rerū a te fecit esse aliena. Tūc dicit ph'ia. non nego q̇n illa possint tibi eē vtilia. fructus enim terrarum pculdubio debent' alimentis animantium id est animalibus p alimētis. sed si velis replere indigētiam nature. q̃ satis est i. ad sufficientiā nihil est. i. non oportet q̃ petas. i. desideres. affluētiam fortune supple ad dilatandū ⁊ ampliandū agros. natura eñ paucꝫ contēta est. cuius satietatē si velis vrgere i. cogere. supfluis supple cibis ⁊ potibus illud quod infuderis ventri supfluum aut fiet iniocundū. i. triste aut fiet noxium. i. piculosum. ¶ Nota q̃ ex lr̃a potest formari talis ratio. Si illud quod magis videtur inesse non inest nec illud quod minꝰ. sꝫ magis videt' q̃ homo dꝫ gl'iari de pulcritudine celi ⁊ stellaꝝ ⁊ ñ dꝫ qꝛ nihil hoꝝ ē suū g̊ minꝰ dꝫ gl'iari de pulcritudīe agroꝝ ⁊ alioꝝ possessionū

¶ Nota ꝙ natura nō ē onerāda supfluis. sꝫ ē alēda paucꝭ qꝛ paucꝭ ɔtēta ē
vñ Señ. xvi. epl'a. Si ad naturā vixeris nūq̄ꝫ eris paup. si ad opinionē
nūq̄ꝫ eris diues. Exiguū natura desiderat. opinio ꝟo imēsū. Et btūs au
gust. dic. Sumēda sūt alimēta tanq̄ꝫ medicamēta. Grego. Dū vēter ni
mia sacietate extēdit aculeꝰ libidis suscitat. ¶ Nota ꝙ Arist. i q̄dā epl'a
ad Alexandrū dicit. Qui transgredit debitū moduꝫ in pleno ꝛ in vacuo nō poterit euadere furorem egritudis ꝛ molestias ifirmitatuꝫ. Qui ꝰ appetit viuere ꝛ dominari renūciet desiderio ꝓprie volūtatꝭ. nec ɔmestionē comestiōi supaddat. qꝛ oīs incōtinēs volūtarie ē egrotās. ij. ethicoꝝ.

Iā ꝟo pulcrū varijs fulgere vestibus putas: quaꝝ si grata ituitu species est aut materie naturā aut igeniū mirabor artificis. An ꝟo te lōgus ordo famuloꝝ facit esse felicē Qui si viciosi moribꝰ sint ꝑniciosa domꝰ sarcina. ꝛ ipsi dño vehemēter inimica. Si vero probi sint: quonā in tuis opibus aliena probitas numerabitur. Ex quibus omnibus

Et subdit Audiui ab hypocrate ꝙ ɔseruauit dietas ꝑ q̄bꝫ debilitatē corporis sustinebat. cui dixit suꝰ discipulus. Doctor egregie si velles bñ comedere nō sustineres tātā corpis debilitatē. Cui rñdet hypocrates. Ego comedo vt viuā. nō viuo vt comedā. Vñ dicit Arist. ibidē. Alimētū ꝑpter durabilitatē est q̄rēdū. nō durabilitas ꝓpter alimentū. subdit. Multos noui q̄ diminuerūt de alimēto ꝛ comestiōe abstinētes a suis appetitibus ꝛ ꝑcētes gule viuētes tpate ꝑ dietas q̄ fuerūt sanissimi corpis lōgiorꝭ vite ꝛ boni appetitꝰ. ¶ Iā ꝟo pulcꝝ. Hic phīa ōndit ꝙ nō sit gaudēdū de pulcritudīe vestiū tāq̄ꝫ de ꝓprio bono. ꝛ arguit sic. De illiꝰ pulcritudine nō est gaudēdū q̄ nō est hoīs pulcritudo. sꝫ pulcritudo vestiū ñ ē hoīs pulcritudo sꝫ ē ipsaꝝ vestiū. ꝰ ꝛc. vñ dicit in lr̄a. Iā putas pulcrum eē. i. tue pulcritudini ascribēdū fulgere varijs vestibꝫ. q. d. nō debes h̄ putare q̄ꝝ. s. vestiuꝫ si spēs. i. pulcritudo ē ḡta. i. delectabil' intuitu. ego mirabor naturā materie vestiū. aut mirabor ingeniū. i. subtilitatē artificis vestem formātꝭ nihil ascribēdo tibi. ¶ Nota ꝙ splēdor hītꝰ exterioris nō facit hominē meliorē nisi fulgeat habitꝰ mētꝭ interior in eo. Vñ Señ. Nullꝰ dic gladiū esse bonū si balteꝰ eiꝰ deauratꝰ ē ꝛ vagina gēmis distīcta. sed gladius bonꝰ ē q̄ bñ incidit ꝛ bonū acumē hꝫ. ꝛ mucro bonꝰ ē q̄ oē munimē rūptur ꝰē. vñ sunt ꝟsus. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā. Nō iō scȝtur hāc minꝰ eē luteā. Itē poeta dt. Cinge caput lauro. rege corpꝰ gēmis et auro Si fueris ꝓdē remanebis rusticꝰ idē. ¶ An ꝟo te lōgꝰ. Hic phīa ōndit ñ eē gl'iandū ď m'titudīe faml'oꝝ tanq̄ꝫ de ꝓprio bono ꝛ arguit sic Famuli aut sunt ꝑuersi in moribꝫ. ꝛ sic sunt nociui. aut sūt bñ morigerati

Prosa sexta

tunc nihil ad te. q2 hec ,pbitas est famuloꝝ ꝛ nõ tua. vñ dt in lr̃a. An vo
lõgus ordo famuloꝝ facit te esse felicẽ. q. s. famuli si sint viciosi moribꝫ. tũc
sunt pniciosa sarcina. i. p̃iculosũ põd⁹ ipsius dom⁹. ꝛ sunt vehemẽtis ini
mica sarcina ipsi dño. Si vo sunt ,pbi. q̃nã mõ. i. p queꝫ modũ. aliena ,p/
bitas nũerabit. i. ꝯputabitur in tuis opibus. q. d. nullo modo. ꝛ tunc cõ/

nihil hoꝝ q̃ tu in tuis ꝯputas bõis
tuũ esse bonũ liq̃do monstrat. Qui
bus si nihil inest appetende pulcri
tudinis. Quid est ꝙ amissis doleas
vel leteris retentis. Qd si natura
pulcra sunt, q̃d id tua refert Nã hec
p se a tuis quoqꝫ opib⁹ seq̃strata pla
cuissent. Neqꝫ eñ idcirco sunt p̃cio
sa ꝙ in tuas venere diuitias. ſꝫ qm̃
p̃ciosa videbantur, tuis ea diuitijs
annumerare maluisti. Quid autez
tanto fortune strepitu desideratis.
Fugare credo indigentiam q̃ritis

cludit de oibꝫ p̃dictꝫ
dicẽs. Ex q̃bꝫ oibꝫ p̃
dictis mõstrat liq̃do
.i. apte nihil hoꝝ esse
bonũ tuũ q̃ tu cõpu/
tas in tuis bonis. q̃/
bus si nihil inest ap/
petende pulcritudis
supple q̃ tibi ascribi
poterit q̃d est. i. q̃re ẽ
ꝙ tñ doleas de amis
sis. vel leterꝫ retẽtis.
ꝙ ,p sed si p̃dicta sunt
pulcra natura. i. ,ppt
naturã ,ppriã. q̃d re/
fert id tua. i. q̃d ptiet
hoc ad te. q. d. nihil:
nã hec seq̃strata. id ẽ
diuisa a tuis opibꝫ:
p se placuissent. non
eñ idcirco sunt p̃cio
sa ꝙ in tuas venere diuitias. sed qm̃ tibi videbant̃ preciosa. ideo maluisti
ea annũerari tuis diuitijs. ¶ Nota ꝙ serui p̃uersi in moribus sunt fami/
liares inimici dñi ꝛ totius dom⁹. de q̃bus postea dicet̃ tertio hui⁹ q̃nta ,p
sa. nõ est pestis efficacior ad nocẽdũ q̃ꝫ familiarꝫ inimic⁹. et si vident̃ ali
q̃ñ amici. hoc ẽ rõne vtilitatis nõ rõne vtutis. De q̃bus loquit̃ Sene
in de remedijs dicẽs. Vel musce sequunt̃. cadauera lupi frumenta for/
mice. p̃dam sequit̃ ista turba. non hominem. Item Señ. dicit ep̃la. xli.
In hoĩe illud laudandũ est qd̃ ipsius est. si familiã formosã hꝫ ꝛ domum
pulcrã si multũ serit. si multũ fenerat̃. nihil hoꝝ in ipso ẽ. sed circa ipsum
lauda in illo qd̃ ,pprium est. quod nec auferri nec eripi potest.

¶ Quid aũt tanto fortune strepitu. Hic phia ostendit generalr̃ diui/
tias nõ esse appetẽdas magnope. Et facit h̃ tribus rõnibꝫ. secundã põit
ibi. Ita ne. tertiã ibi. Ego vo nego. Prima rõ est ista Illa nõ sũt multũ
appetenda per que homo non ꝯsequit̃ ea ,ppter que appetunt̃. Appetun
tur eñ diuitie ,ppter fugam indigentie. quã fugã indigentie hõ nõ conse
quit̃ p diuitias sicut declarat in lr̃a dicens. Quid aũt tanto strepitu i. la

copia. Atqui hoc vobis in ꝯtrari/
um cedit Pluribus q̄ppe admini/
culis op⁹ ē ad tuēdā p̄ciose suppel/
lectilis varietatē. Verūꝗ illud est
ꝑmultis indigere eos q̄ ꝑmlta pos/
sident. cōtraꝗ minimo indigere q̄
abundantiā suā nature necessitate
non ambit⁹ sui suꝑfluitate metiant.
Ita ne aūt nullū est ꝓpriū vobis
atꝗ insitū bonuꝫ vt in eternis atꝗ
sepositis rebus bona vestra quera
tis. Sic rerum versa cōditio est vt
diuinum merito rationis anial nō
aliter sibi splendere nisi inanimate

boꝛe desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune. credo vos q̄ritis fugare indigētiā copia. i. diuitijs. q. d. ideo desideratis diuitias vt suppleatꝫ ve/strā indigētiam sed h̄ cedit vobis in ꝯtrariū. qꝛ pluribꝫ adminicul'. i. ad/iutorijs. ē op⁹ ad tuendā varietatē p̄ciose suppellectilis. i. possessiōis. verū ꝗ illud ē ꝑmultis eos indigere q̄ ꝑmulta possident. ⁊ etiā cōtra. i. ꝑ con/trariū. illi mimo idi/gēt q̄ metiant'. i. mē/surāt suā abundātiā non suꝑfluitate ābi/tus. i. cupiditatis. sed necessitate nature. Nota f'm Sen̄. Per multis indigēt q̄ ꝑ/multa possidēt. ꝓpt' qđ mlte diuitie n̄ fugant indigentiaꝫ. sed magis excitāt. vnde poeta. Nulla ditari rōne potestis auari. Vos faciūt inopes q̄s cumulatis opes. ¶ Nota circa h̄ qđ dicit nimiū indigent. dicit Sen̄. lxij. ep'la Thaurus paucissi/moꝝ iugeꝝ pascuis implet'. et vna silua pluribꝫ elephātibꝫ sufficit. homo terre pascit' ⁊ mari. quid igitur tā insa/tiabilē ventrē natura dedit nobis. cum tam modica coꝛpoꝛa nobis dede/rit. vt fastidissimoꝝ edacissimoꝛūꝗ aialium auiditatē vincerem⁹ q̄ntuluꝫ eīn est qđ nature dat'. paruo illa educatur. nō fames nostri ventris nobis magno ꝯstat sed ambitio. ventri aūt obediētes loco aialiū numeremur nō hominū ¶ Ita ne aūt. Hic ponit secundā rōnem. secūdo ꝯcludit ma/nifestū erroꝛē hoim ibi. Quā ꝓ late. Et rō talis ē. Illa nō sūt appeten/da q̄bꝫ appetitis hō putās se talibus oꝛnari. facit iniuriā suo creatori. sꝫ bona exterioꝛa sicut diuitie sunt hmōi. vt declarat in l'ra. ergo ⁊c. Et dic. O hoīes nunq̄d nullū bonū ē ꝓpriū atꝗ insitū. i. naturale ⁊ intrinsecuꝫ vobis ita vt q̄ratis bona vestra in externis rebus. i. in extrinsecis rebus. ⁊ in rebus sepositis. i. a vobis seoꝛsum positis. q. d. imo in vobis est bonū si cōsiderrare vultis. sed sic ē versa. i. mutata conditio rerum. vt anial di/uinū. s. homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in possessione suppellectilis inanimate. i. bonoꝛum exterioꝛum que sunt ina

Prosa sexta

nimata. ⁊ alia quidem vb hoie contenta sunt suis ꝓ bonis. vos aūt homies deo ꝯsiles mente captatis. i. queritis ornamenta vestre excellentis natu/re a rebus infimis. s. ianiat⁊; quod est erroneū nec intelligis quantā iniu/riam faciatis vestro conditori supple ꝑuertendo ordinem ab eo institutū Ille eīm conditor voluit humanū genus prestare. i. ꝓcellere oibus terre/nis. sed vos detrudi/tis vestram dignitatem infra quecꝫ rep infima. quod probatur ex hoc: Nam oē bonum est ꝓciosius eo cui⁹ est bonuz. cū vos iudicatis vilissima rep sicut esse dona fortune sunt vr̄a bona vos submittitis. i. subijcitis vos metipsos eisdem vestra estimatiōe. i. opinione. ⁊ hoc n̄ imerito cadit. i. accidit homini. nam illa ē conditio humane nature ꝙ tū. i. tunc tm̄ excellat ceteris rebus cum se cognoscit. eadē tn̄ natura hūana redigat̄ ifra bestias si desierit se nosse. naz ceteris aiantib⁹ natura ē igrare sese. sed hoib⁹ veīt. i. pueīt ex vitio. ¶ Nota ꝙ homini est insitū ꝓpriū bonū qđ ē recta rō q̄

suppellectilis possessione videat̄.
Et alia quidem suis reb⁹ ꝯtenta sunt
Vos aūt deo mente consiles ab re/
bus infimis excellentis nature or/
namenta captatis nec intelligitis
quantā conditori vr̄o faciatis iniu/
riā. Ille gen⁹ hūanū terrenis omni/
bus ꝓstare voluit. Vos dignitatez
vestrā infra quecꝫ īfima detruditis
Nā si omne cuiuscꝫ bonū eo cuius
est ꝯstat esse ꝓciosi⁹ cū vilissima rep
vestra bona esse iudicatis: eisdem
vosmetipsos vr̄a existimatiōe sub/
mittitis: qđ quidem haud īmerito ca/
dit. Hūane quippe nature ista condi/
tio est vt tū tm̄ ceteris reb⁹ cum se
ꝯgnoscit excellat. eadem tn̄ ifra be/
stias redigat̄ si se nosse desierit. Nā
ceteris animantibus sese ignorare
natura est. hominib⁹ vo vitio venit

semꝑ deprecatur ad ma. in cuius actu et speculatione cōsistit felicitas. qꝛ sapiens maxime est felix. x. ethi. ⁊ homo curans intellectum deo amātissimus videt̄ ibidem. iō non est querendum bonum hoib⁹ in reb⁹ externis Nota ꝙ homo in mente ⁊ rōne ē similis deo. qꝛ ſm Sen̄. ratio nihil aliud est ꝙ pars diuini spirit⁹ mersa in corp⁹ hūanū. Et dicit idē ꝙ anim⁹ rectus ē q̄si de⁹ in humano corꝑe hospitat⁹. Et idē dicit Disce poti⁹ aiaz extollere in immensum. nobilis enim et generosa res est. ¶ Nota ꝙ ho/

mo seipm ignorans deterior est bestia. Vñ Boe. in tractatu de summo bono allegās ɔmētatorē dicit Ve vobis hoīb' q̄ de nūero bestiaꝝ cōputati estis diuinū qđ in vobis ē nō cognoscētes ꝓpter qđ ad supiora ascēditis ⁊ deo siles estis. Et subdit. Diuinū aūt in hoīe vocat intellectū ⁊ rōnem. ¶ Nota ꝙ nihil ꝓhibet vnū ⁊ idem esse nobili⁹ ⁊ ignobili⁹ qđ diuersificat̃ ſm cōditionē seu ɔsideratōez. Vñ ꝗuis homo ſm se ⁊ simplr̃ sit nobilior bestijs. tñ in ꝗtū defic̃ ab aliq̄ qđ sibi debetur ſm naturā. s. cognoscere se qđ ñ debet̃ bestijs sic ē ignobilior bestia. ¶ Quā vo late ptʒ. Hic philosophia ɔcludit manifestū errorēʒ hoīm. dicens. O hoīes ꝗ late patet vr̃ error q̄ existimatʒ aliq̄d posse ornari ornamentis alienis. sed illud fieri neq̄t. Nā si aliq̄d luceat ex appositis sibi ⁊ nō ex pulcritudine ꝓpria. tūc apposita illa laudant̃. sed illud qđ ē velatū ⁊ tectum appositʒ illis. illđ nihilomin⁹ ꝑdurat id est ꝑseuerat in sua feditate. i. turpitudine. ¶ Nota si aliq̄d est fetidū in se. ei⁹ fetiditas nō tollit̃ ꝑ ornatū extrinsecū. vñ dicit poeta. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā Non ideo sequit̃ hāc mi⁹ eē lutā Et q̄dā cleric⁹ rñdens mulieri q̄renti vtrū esset pulcra dixit O dña pulcra sunt tibi appēsa. ¶ Ego vo nego illud esse bonū. Hic ponit tertiaʒ rōnem q̄ talis est. Illud non est multū appetendum qđ nocet possidenti sed diuitie sepe nocuerunt possidentib'. quod declarat ex duob' ¶ Primo qꝛ diuitie faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare. Scđo qꝛ faciūt possidētes amissa securitate timere. vñ dicit in lr̃a. Ego phia nego illđ eē bonū qđ noceat hñti. nū id mentior inq̄es mīme. atq̄ ꝓ certe. diuitie ꝑsepe nocuerūt possidētib⁹. qꝛ q̄sq; hō eo ꝙ ipē ē auid⁹ magʒ aliēi erʒ. ipe putat illū hoīem solū dignissimū q̄ hʒ. i. possidet q̄cq̄d vsq; est auri ⁊

Quā vo late vr̄ hic error q̄ ornari posse aliq̄d ornamētis existimatis alienis. At id fieri neq̄t. Nā si q̄d ex appositis luceat ipsa q̄dē q̄ sūt apposita laudant̃. illud vo his tectuʒ atq; velatū in sua nihilomin⁹ feditate ꝑdurat Ego vo nego illud esse bonuʒ qđ noceat hñti. Nū id mentior mime inquies. Atq̄ diuitie possidentib⁹ ꝑsepe nocuerūt. Cū pessimus q̄squis eris alieni magis auidus. q̄cq̄d vsq; auri gēmaꝝ q; est: se solū q̄ hʒ dignissimū putat. Tu igit̃ q̄ nunc ɔtum gladiumq; sollicitus pertimescis, si vite huius calleʒ vacuus viator intrasses coram latro

Metrum quintum

gēmaꝝ. Tu igit̃ hō q̄ in diuitijs ꝯstitut⁹ nūc ꝑtimescis gladiū. q̄z ꝑ ꝯ-
ꝯtum si intrasses callē. i. semitā hui⁹ vite tāq̄ȝ viator vacuus coram la/
trone secur⁹ cantares. Tūc inuehitur ꝯtra diuitias. O p̄clara beatitudo
opū mortaliū. ꝛ loquitur hironice. q. d. minima p̄clara quā tu hō cū ade
ptus fueris secur⁹ es desistis. ¶ Nota diuitie nocent hn̄ti. Vn̄ Aristo.

ne securus cātares. O p̄clara opū
mortaliū beatitudo. quā cum ade/
ptus fueris securus esse desistis;

Metrum q̄ntum libri secūdi.

Elix nimiū prior etas
Contenta fidelibus aruis
Nec inerti perdita luxu
Facili que sera solebat
Jeiuna soluere glande
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle
Nec lucida vellera serum
Tyrio miscere veneno
Somnos dabat herba salubres
Potum quoq̄ȝ lubricus amnis

primo ethi. dicit Ta
lē q̄dē errorē habent
dona q̄ multis ꝯtīn
gunt detrimenta ex
ipsis. multi eī̄ ꝓpter
diuitias ꝑierūt
¶ Nota q̄ mali tm̄
diuites reputant eē̄
dignos. vn̄ dr̄ Am
bro. Jta incubuerūt
mores hoīm ī admi
ratione diuitiaruȝ vt
nemo nisi diues pu
tetur dign⁹. ¶ Nota
diuitie non reddunt
hoiem securū. Vn̄ d
iuuenal poeta. Pau
ca licet portes argen
ti vascula puri. No/
cte iter ingressus cō
tū gladiūq̄ȝ timebis
Et note ad limē tre/
pidabis arūdis vm
brā. Cātabat vacu⁹
corā latrone viator. Et Sen̄. xliiij. epis. di. Nondū latro trāsmittit etiaȝ
in obsessa via paupi pax ē. ꝛ Sen̄. lxxiiij. ep̄la. dicit. q̄squis se multū for/
tune dedit ingentē sibi viam ꝑturbationis fecit. Vna hec via est ad tuta
vadendi. externa despicere. ꝛ honesto cōtentum esse

Metrum q̄ntum secundi libri.

Elix nimiū p̄or etas ¶ Hic incipit q̄ntū metrū hui⁹ secundi q̄d
dr̄ pentitacū ab inuētore. Anapesticū a pede p̄dn̄ante. ꝛ ē̄st dime
trū q2 q̄ttuor pedū. nam duo pedes vnū metrū ꝯstituūt. ꝛ est ca-
talecticū quia in q̄rto pede vna syllaba deficit ad ꝯplemētū metri. Jn q̊
metro ph̄ia cōmendat primā etatem q̄ erat sine cupiditate diuitiarū de/
plangendo presentem etatem in qua dn̄at ꝛ regnat auaricia Primo g̊ cō
mēdat etatē antiquoꝝ. scd̄o nostrā etatem deplāgit ibi. Vtinā mō. Pri/
mo dicit. Prior etas nimiū felix fuit ꝯtenta fidelib⁹ aruis. i. fideli agricul/

tura nec fuit ꝑdita. i. deprauata inerti luxu. i. graui supfluitate q̄ etas solebat soluere. i remouere sera. i. tarda ieiunia facili glāde. i. vili fructu. nec illa etas norat. i nouerat ꝯfundere. i. miscere bachica munera. i. vina. liquido melle ad faciendū mellicratū sicut mō fit. nec etiā nouerat miscere. i. intingere. lucida vellera. i. albā lanā. serū. i. illoꝝ populorū. tyrio veneno. i.

Umbras altissima pinus
Nondū maris alta secabat
Nec mercibus vndiqꝫ lectis
Noua littora viderat hospes
Tunc classica seua tacebant
Odijs neqꝫ fusis acerbis
Cruor horrida tinxerat arma
Quid eñ furor hosticus vlla
Uellet prior arma mouere
Cum vulnera seua videret
Nec p̄mia sanguinis vlla

sanguie cōchilioꝝ. q̄rū copia apud tyruꝫ inuenit̄ ad faciēdum purpureū colorē. herba dabat eis salubres sōnos. non eñ dormiebāt in lectis eburneis. sed in herbis. ꝛ lubric⁹ amnis id ē labilis aq̄. dabat eis potū et pin⁹ illa arbor altissima dabat eis vmbras. id ē vmbrosas habitationes. nō eñ in domibus ꝛ in curiosis edificijs habitabant. Nōdū hospes aliqs extrañs secabat i. diuidebat nauigādo. alta. i. pfunda maris. qꝛ adhuc nō erat vsus nauiū. nec mercib⁹ vndiqꝫ lectis. i. collectis. viderat noua lr̄a. i. alienas terras qꝛ manebant in patria. tūc in illa etate tacebāt seua classica. i. tube vel cornua vocantia hoīes ad bellū. dicta classica a calo q̄d est voco neqꝫ cruor fusus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat horrida arma. qꝛ tunc nō erat vsus armoꝝ. q̄d eñ. i. ꝓpter q̄d. hosticus furor vellet prior arma mouere cū videret seua vulnera. nec videret vlla p̄mia sanguis. qꝛ nihil erat, ꝓ q̄ pugnaret. ¶ Nota circa hoc ꝙ dicit prior etas. q̄tuor etates distinguunt̄ s̄m poetas. In prima fuerūt hoīes boni ꝛ simplices paucꝫ ꝯtenti q̄ comedebāt glādes. bibebāt aquā. nō colebāt vineas. hāc etateꝫ vocabāt poete aureā. ꝛ erat sub saturno. de q̄ boe. loquit̄ in lr̄a. Secūda etas dicebat̄ argētea q̄ erat sub ioue cū hoīes magꝭ astuti inuenerunt agricultură. ꝛ ceperūt inhabitare domos ꝛ plātare vineas. Tertiā etatē vocabāt eneā in qua hoīes ꝓpter ꝓpriā curā rerū ceperūt alios depellere. et se aliq̄liter malicie dare. Quartā etatē vocabāt ferreā qñ intantū abundabat malicia ꝛ auaricia hoim ꝙ nec fides nec iusticia māsit in terra. in q̄ etate nos sum⁹ quā in fine boeti⁹ deplāgit. ¶ Nota circa h̄ ꝙ dicit inerti luxu ꝙ inertia ꝛ ociū sunt cā luxurie. Vñ poeta. Ocia si tollas perire cupidis artes. Itē Hora. Querit̄ egist⁹ q̄re sit fact⁹ adulter. In ꝓmpto

cā est. qꝛ desidiosus erat. Est aūt triplex luxuria ex de scholariū disciplina
q̄dā ꝯsistit in coitu. q̄dā in crapula. ⁊ q̄dā ī vestitu. ⁊ q̄libet ē fugienda:
Nota circa h̄ ꝙ dr̄. lucida vellera serū. Seres sūt q̄dā hoīes apud quos
ꝯtexit̄ lana de arboribꝫ. fila g̊ q̄ a vermibꝫ q̄ dicunt̄ bōbices opant̄. illā vo
cat hic lucida vellera. ¶ Nota ꝙ thirꝰ ē vmis venenosus in cuꝰ sanguīe

Utinā modo nostra redirent
In mores tempora priscos
Sed seuior ignibus ethne
Feruēs amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmasq̄ꝫ latere volentes
Preciosa ꝑicula fodit

Prosa sexta libri secundi

Uid aūt de dignitatibꝰ poten
tiaq̄ꝫ disserā q̄sumꝰ vos vere di
gnitatis ac ptātis īscij celo exequa
tis q̄ si ī iprobissimū q̄nq̄ꝫ ceciderit
q̄ incēdia flāmis ethne eructuātibꝰ

intingitur purpura. Alij dicunt ꝙ sit genus cōchilliorꝫ in q̊rū sanguine intingit̄ purpura. q̊rū cōchilliorum copia inueniū tur apud thirū in insula. ¶ Utinam mō nostra redirent. Hic phia deplāgit pn̄tē etatē dicēs. Utinā nr̄a tpa. i. ꝯditiones nr̄i tpis. redirēt mō .i. redigerent̄ in priscos mores. i. ī mores antiq̊s. ſꝫ heu nō est ita ſꝫ amor. i. desideriū hn̄di. feruens seuior. i. ꝑiculosior ignibus ethne illiꝰ mōtꝭ ardet. Heu q̊s fuit ille q̄ primꝰ fodit. i. effodit pōdera tecti auri. i. abscōditi ⁊ effodit gēmas volētes latere q̄ sūt ꝑicula. qꝛ multi ꝑpter eorꝫ p̄ciositatē ꝑicula incidūt. ¶ Nota Sen̄. in libro de diuisione sciētiarū cōmēdās priorē etatē dr̄. O felix prior etas q̄ tot ꝓtulit sapientes q̄bꝫ velut stell̄ fulgētibꝫ mūdi tenebras irradiaret ſꝫ heu nūc alij terrēis curꝭ īseruiunt alij tpal̄ dignitatꝭ ābitōe iardescāt oēs ꝑe circa studiū sapīe elāguescunt. Nota ꝙ ethna ē mons sicilie q̄ freq̄nter ignibꝫ iardescit. ad cuiꝰ silitudinē hꝫ se auaricia ⁊ cupiditas hoīm q̄ insatiabilis nūq̄ꝫ penitꝰ extinguit̄. vn̄ tul. in li. de fi. bo. ⁊ ma. dr̄. Cupiditates hoīm sūt insatiabiles q̄ nō mō singulares. ſꝫ vniuersas familias euertūt. Ex cupiditatibꝫ em̄ odia seditōes discordie bella nascūt̄. ex q̄bꝰ vitā amarissimā necesse ē effici

Prosa. vi

Uid aūt ⁊c. Hec est sexta ꝓsa huius secundi in qua phia ōn̄dit ꝙ dignitates ⁊ ptātes n̄ sūt magnoꝑe appetēde. ⁊ primo ꝓbat intētū de dignitate ⁊ ptāte simil̄. scd̄o de ptāte diuisim. ibi. q̄ vo. tertio iterato simil̄ d̄ dignitate ⁊ ptāte. ibi. ad hec. Priō intendit rōnē talē. Illa n̄ sūt multū appetēda q̄ cū adueniūt malis faciunt deteriores. ⁊ bonos nō efficiūt meliores. sed dignitates ⁊ ptātes hmōi sunt sicut declarat in lr̄a. igit̄ ⁊c̄. ꝯn̄ dr̄ sic q̊d disserā. i. dicā de dignitatibus ꝗꝫ ꝑ ⁊ potentia q̄sumus vos

quod diluuiũ tantas strages dede
rit. Certe vti meminisse te arbitror
ↄsulare impiũ quod libertatis pri/
cipiũ fuerat ob supbiã ↄsulũ vr̃i ve
teres abolere cupierũt. Qui ob eã/
dem supbiam pri⁹ regium de ciuita
te nomen abstulerant. At si quãdo
quod perrarum est probis honores
deferantur. Quid in eis aliud q̃ꝓ
bitas vtentiũ placet. Ita fit vt non
virtutibus ex dignitate sed ex virtu
te dignitatib⁹ honor accedat

inscij .i. ignari vere dignitatis ⁊ potestatis exequatis id ẽ assimilatis celo id ẽ summo bono. que si seciderint in quenq̃ improbissimũ id ẽ viciosissimum. que incẽdia ethne illius mõtis dederint tantas strages. i. pericula flãmis eructuantib⁹. i. exeuntib⁹ Et ꝙ diluuiũ dederit tãtas strages sic illi mali quibus adueniũt dignitates. q̃si diceret. plura mala ꝓueniũt ex dignitatib⁹ ⁊ ptãtib⁹ malorũ q̃ ex incẽdio ignis vł diluuio fluuij. Et subdit phia. vti .p. sicut arbitror te meminisse vestri veteres. i. antiquores romani. cupierũt abolere. i. delere impiũ cõsulare. i. dignitatem ↄsularem ꝓpter supbiam cõsulũ qđ imperiũ cõsulare fuerat principiũ libertatis qꝛ romani liberi⁹ viuebant sub cõsulib⁹ q̃ sub regibus ꝗ romani etiã pri⁹ abstulerunt de ciuitate nomen regiũ ꝓpter eandẽ supbiã. s. regum. Ex quo patet ꝙ dignitates faciunt malos deteriores. Si autẽ ptãtes ⁊ dignitates deferantur probis quod ꝑrarũ est. quid in eis aliud placet dignitatibus q̃ ꝓbitas vtentiuꝫ q. d. nihil ita fit. .i. ꝓpter hoc fit vt virtutibus non accedat honor ex dignitate. sed honor accedit dignitatibus ex virtute vtentium eis. ⁊ ita dignitates nihil boni adijciunt ipsis bonis. ¶ Nota duplex est dignitas ⁊ potestas. Quedam mundana siue temporalis que consistit in bonis tẽporalibus exterioribus. ⁊ in tali non consistit vera felicitas cũ sit respersa multis amaritudinibus Alia est dignitas ⁊ potestas anime siue spiritualis que consistit in scientijs ⁊ virtutibus. ⁊ illa nõ potest superari vicio. nec aduersitatibus nec ꝓsperitatibus in qua consistit beatitudo ⁊ beata vita Unde Ambro. in li de officijs dic̃. Dico beatam vitam consistere in altitudine sapientie id est suauitate conscientie ⁊ in virtutis sublimitate.

¶ Nota ꝙ inscij dignitates ⁊ potestates mundanas adequant celo. quia non recte iudicant. Iudicant enim ſm concupiscentiam ⁊ non ſm rei veritatem. Imperiti enim velut a longe distantes a veritate speculantur primo elencorum ¶ Nota ꝙ mali dignitatibus et potestatibus prediti plus nocent q̃ ignis vel diluuiũ aquarũ. qꝛ mali dignitate sua ⁊ ptãte

Prosa sexta

extollunt in supbiã. alios iugo seruitutis opprimẽdo. p q̃ exeq̃ndo mouent bella qb9 hũanum gen9 plus offendit q̃ igne vel diluuio ¶ Nota ciuitas romana a tpe romuli sui ꝯditoris a regib9 erat gubernata. postea romani exigẽte malicia et supbia regũ ipos deleuerũt ꝛ cõsules instituerũt. q̃ etiaꝫ ꝓpt eoꝝ supbiã erãt abiecti. Ex q̃ patꝫ ꝙ dignitas ꝛ ptãs malorũ eos efficit peiores ¶ Nota honor nõ debet alicui rõne dignitatis ꝫ poti9 rõe ꝟtutis. vnde Aristo. iiij. ethi. Nõ erit vtiq3 dign9 honore prau9 existens. ꝟtutis em̃ premiũ honor ẽ. Unde ſm ꝟitatẽ solus bonus est honorãdus ¶ Que ꝟo est ista. Hic phia ꝓbat specialr de ptãte ꝙ non sit multuꝫ appetẽda duabus rõnib9. scḋa ibi. qḋ aũt ẽ. Rõ talr est. Illa potestas nõ est mltũ appetẽda q̃ non est magne ꝛ fortis reputatõis ſꝫ tm̃ ẽ fragilis ꝛ imbecillr. Sed ptãs tpalis est hmõi. qꝛ ꝑ eam hõ nõ pt supra aĩam sed tm̃ supra corp9 ꝛ supra bona q̃ corpis sũt hũano aũt corpe nihil est imbecilli9.

Que ꝟo est ista vr̃a expetibilis ac preclara potentia? Nõne o terrena aĩalia consideratis qbus q̃ ꝓsidere videami? Nũ si iter mures videres vnũ aliquẽ ius sibi ac ptãtem ꝑ ceteris vendicantẽ quãto mouereris cachinno. Quid ꝟo si spectes corpus ĩbecilli9 hoĩe repire q̃as, quos sepe muscularũ quoq3 vel morsus vel in secreta q̃q3 reptantiũ necat ĩtroitus. Quo ꝟo q̃sq3 ius aliqḋ in quẽpiam nisi in solũ corpus ꝛ qḋ ẽ ĩfra corpus est fortunã loquor possit exercere. Nũ q̃cq3 libero imperabis aĩo. Num mẽteꝫ firma sibi rõne coherẽtẽ. de statu ꝓprie q̃etis amouebis. Cũ liberꝝ q̃ndã virũ supplicijs se tyrãnus adactuꝝ putaret. vt aduersuꝫ se facte ꝯiuratõis ꝯscios proderet: linguã ille momordit atq3 abscidit: ꝛ in eos tyranni seuientis abiecit. Itaq3 cruciat9 quos putabat tyrannus materiam crudelitatis vir sapiẽs fecit esse virtutis.

Dicit g̃ i lr̃a Que est ista vr̃a expetibilis. i. desiderabilis ac ꝑclara. i. nobilis potẽtia. q. d. nulla est. nonne consideratis terrena aĩalia quib9 videamini ꝑesse. Si em̃ inter mures videres vnũ ꝑ ceteris sibi vẽdicantem. i.

vsurpantē ius ac ptātē sup alios mures. o quāto cachinno. i. risu tu mo-
ueteris. q2 derisibile esset ꝛ talꝭ ē ptās frena. s. derisibilis q̄ n̄ extēdit se ni-
si ad corpꝰ. Quid ꝟo si tu specres. i. ꝯsideres: corpꝰ ē. imbecilliꝰ. i. debiliꝰ
hoie. q. d. nihil. q̄s hoies sepe necat. i. interficit. morsus muscularꝫ. i. ꝑuo-
rū ꝟmiū. vel etiā introitꝰ in secreta. i. interiora hoīs. q̄cꝫ reptātiū. i. serpen-
tiū.

Quid autē est qđ in aliū q̄sq̄ꝫ possit facere: qđ sustinere ab alio ipse non possit. Busiridē accepimus necare hospites solitū ab hercule hospite fuisse mactatū. Regulꝰ plures penorū bello captos in vincula cōiecerat. sed mox ipse victorū catenis manus ꝓbuit: Ullā ne igitur eius hominis potentiaꝫ. putas. qui qđ ipse in alio potest ne id i se alter valeat efficere nō possit. Ad hec si ip-

q̄ vero. i. quō q̄s-
q̄ꝫ possit exercere ius
aliqđ in quēpiā nisi
in solū corpꝰ ꝛ in for-
tunā. i. ī bona fortu-
ne q̄ sunt infra corpꝰ
q. d. nullo mō nūq̄d
tu vnq̄ꝫ ip̄abis libe-
ro aīo. q. d. nō. nūq̄d
tua mouebis de sta-
tu ꝓprie q̄etꝫ mēte si-
bi firma rōe coherē-
tē. q. d. nō. ꝛ hoc pro-
bat exēplo cuiusdaꝫ
ph̄i q̄ nullis tormen-
tis ab h̄ potuit ꝯpel-
li vt illud faceret qđ
rō naturalis iudica-
bat nō faciēdū. vn̄ dicit. Cū q̄dā tyrānꝰ putaret se adactuꝝ. i. ꝯpulsurum
supplicijs quendā liberū viꝝ. i. ph̄m. vt ipse ꝓderat ꝯscios facte ꝯiuratio-
nis aduersum se. ille liber hō linguā momordit atq̄ꝫ abscidit ꝛ abiecit eā
in nos. i. in faciē seuientis tyrāni. Ita illos cruciatꝰ q̄s tyrānꝰ putabat eē
materiā. i. cām crudelitatis. vir sapiēs fecit eē materiā ꝟtutis. q2 h̄ ꝑ vir-
tute nō ꝑ crudelitate ei reputatū est. ¶ Nota ꝙ muscula est diminutiuuꝫ
huiꝰ noīs musca. ꝛ ꝑ musculā dat intelligere q̄cūq̄ꝫ aīalia venenosa vel
ꝟmes venenosos. ꝛ ab isto loco recepit autor floꝝ cū dixit. debiliꝰ quid sit
mare q̄s nece muscula ꝑdit. ¶ Nota ꝙ animꝰ hoīs liber ē ꝛ cogi nō pōt.
vn̄ Sen̄. Errat si q̄s seruitutē credit trāsire in totū hoiem. nō eīn trāsit
in aīam. q2 libertas ē aīa. ¶ Nota ꝙ hō liber ꝛ ꝯstās nullis supplicijs vī-
ci pōt. q2 dicit Sen̄. in li. de clemētia. Magni animi ꝓpriū est placidum
ꝛ tranq̄llū. ꝛ iīurias ꝛ offensiōes supꝑbe despicere. ꝛ. xxviij. eplā. triginta
tyrāni socratē circūsteterūt nec poterūt aīm eiꝰ fringere. ¶ Quid aūt est.
Hic ph̄ia pōit scđaꝫ rōnem q̄ talꝭ ē. Illa ptās n̄ mltū appetēda ē ꝑ quā
nemo pōt facere qđ aliꝰ nō possit ī ip̄m qđ ip̄e pōt in aliū. s3 ptās tp̄alis est
hmōi sicut in lr̄a declarat ponēs duo exēpla de Burisside ꝛ Reglo. Pri-
mū exēplū ē de Burisside. Burisides fuit filiꝰ Neptuni et mr̄e libia qui
hospites suos mactabat. Hercules aūt apđ ip̄m hospitatus ip̄m eꝫ ma-

etabat. Scđm exēplū est de regulo. Regulꝰ fuit ꝯsul romanꝰ ꝗ cū mlta bella ingessit cū carthaginēsibꝫ multos ex eis captiuauit. ſꝫ tādem ab eis fuit captꝰ. Ex ꝗ patꝫ ꝙ ꝗcꝗd pōt aliꝗs in aliū facere. pōt etiā illđ ab alio pati. vñ Catho. Victorez a victo ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯñs nulla ē potētia hūana ꝗ h̄ intercipe nō pt. vñ đa lr̄a Quid est qđ ꝗſq possit facere ī aliū qđ ipse nō possit sustiere ab a/lio. q. d. nihil. qđ de/clarat. Nos accepiꝰ id ē cognouimꝰ Bu/siridē solitū. i. ꝯsuetū necare hospites ipm̄ fuisse mactatum ab hercule hospite sup. suo. Aliud exēplum ponit Regulꝰ cōsul romanꝰ ꝑles penoꝝ id ē carthaginēsiū ca/ptos bello ꝯiecerat. i. posuerat in vincula. ſꝫ mox ipe ꝑbuit ma/nꝰ cathēis victoꝝ. i. carthaginēsiū. nun/ꝗd igit̄ vllā putas eē hoīs potētiā ꝗ ñ possit efficere ne aliꝰ valeat in se qđ ipe pōt in alio. q. d. nulla hec reputāda est ei potētia. ¶ Ad hec si ⁊c. Hic ꝓbat phīa sit̄ de di/gnitatibꝫ ⁊ ptātibꝫ. ꝙ nō hñt in se aliqđ naturale bonū ꝓpter qđ sint ap/petēde. Scđo oñdit ꝙ idē pōt ꝯcludi de oībus bonis fortuitis. ibi. Po/stremo. Primo facit qđ dictū est. scđo oñdit falsam noīationē exteriorum bonoꝝ. ibi. De ꝗbꝫ etiā illud. Ratio quā intēdit ē illa. Illud qđ in se na/turaliter ē bonū nō pōt adiūgi pessimis. sed dignitates ⁊ ptātes pessimis adueniūt. g̊ ⁊c. maioꝛ declarat̄ in lr̄a. vñ dicit Si ipis dignitatibus ⁊ po/testatibꝫ inesset aliqd naturalis ⁊ ꝓprij boni. nūꝗ ꝯuenirēt pessimis. ne/q eñ aduersa. i. opposita solent sibi sociari. qꝛ natura respuit vt ꝗq con/traria iungant̄. i. stent sit̄. cū g̊ nō sit dubiū pessimos plerūq fungi. i. vti dignitatibus. illud etiā liquet. i. manifestū est ipsa nō esse bona sui natu/ra ꝗ se pessimis patiant̄ herere. i. cōmanere. Qđ ꝗdem dictū de dignita/tibꝫ ⁊ ptātibꝫ dignꝰ pōt estimari de cūct͛ muneribꝫ fortūe q. s. munera vberioꝛa. i. copiosioꝛa ꝯueniūt ad quenq ip̄robissimū. ¶ Nota ꝙ duplex est bonū. vnū quod cōuertitur cū ente. ⁊ sic dignitates ⁊ ptātes licꝫ ma/lis adueniant tñ sunt bone. Aliud est bonū qđ est ꝗdam ꝗlitas derelicta ex bonis opatōibus ⁊ vocatur bonum moris. ⁊ sic dignitates et ptātes bone nō sunt. quia vt plurimū pessimis sociantur

sis dignitatibꝰ ac ptātibꝰ inesset ali/ꝗd naturał ac ꝓprij boni nunꝗ pes/simis ꝯuenirēt: neq eñ ibi solēt ad/uersa sociari. Natura respuit vt cō/traria ꝗq iūgant̄. Ita cū pessimos plerūq dignitatibꝰ fungi dubiū nō sit: illud etiā liqͭt: natura sui bona ñ esse ꝗ se pessimis herere patiantur. Qđ ꝗdē de cunctis fortune mūeri/bus dignꝰ existimari pōt ꝗ ad im/ꝓbissimū quenq vberioꝛa ꝯueniūt

¶ De q̄bus etiā. Hic phīa ꝓbat ꝙ bona fortuita nō possunt in suū effectū. ꝛ sic ꝑ ꝯ̄ns hn̄t falsam denoīationē arguēdo sic. Oē qđ ē naturalr̄ bonū efficit qđ ē ꝓpriū ꝛ expellit ꝯtrariū. sicut fortitudo facit fortē. velocitas velocē. sed bona fortune nō efficiūt qđ videt̄ eē ꝓpriuʒ. qꝛ diuitie non faciūt diuitē cū nō restringāt auariciā. nec potētia facit potētē. nec dignitas dignū. ꝓpter qđ diuitie false nominātur. Unde dicit līa De quibus bōis fortuitis illud etiaʒ puto considerandum ꝙ nemo dubitat illum esse fortem cui ꝯspexerit inesse fortitudinem. ꝛ illum esse velocem cuicūqꝫ adest velocitas. ꝛ sic musica facit musicos. medicina facit medicos rhetorica rhetores. Natura enī cuiuscūqꝫ rei agit quod sibi est ꝓprium. ꝛ nō miscetur effectibus cōtraria rerum. ꝛ vltro id est sponte repellit que sunt aduersa id est ꝯtraria. atq̄ ꝑ certe nec opes. i. diuitie queunt. i. possunt. restringere iexpletā auaritiam hominū. i. insatiabilem. nec potestas facit illū ꝯpotem sui. i. potentem. quem vitiose libidines retinent astrictū insolubilibus cathenis. i. passionibus ꝛ dignitas collata improbis non modo. i. non tm̄. non efficit dignos. sed prodit ꝛ ostentat indignos. cur ita ꝓuenit ꝙ bona fortune non efficiūt quod videtur eis esse ꝓprium. hoc est ideo quia vos hoies gaudetis res sese aliter habentes q̄ᵹ videantur cōpellare. i. denominare

De q̄bus etiam illud cōsiderandū puto ꝙ nemo dubitat esse fortē cui fortitudinē inesse cōspexerit. Et cuicunqꝫ velocitas adest manifestum est esse velocem. Sic musica quidē musicos. medicina medicos. rhetorica rhetores facit. Agit enī cuiuscūqꝫ rei natura qđ propriuʒ est. nec contrariaꝝ rerū miscet̄ effectibus ꝛ vltro que sunt aduersa depellit At qui nec opes inexpletaʒ restringere auaritiā queūt: Nec potestas sui cōpotē facit quem vitiose libidīes insolubilibus astrictū retinēt catenis Et collata improbis dignitas nō mō nō efficit dignos. sʒ ꝓdit potiꝰ ꝛ ostentat indignos. Cur ita prouenit. Gaudetis enī sese res aliter habētes falsis ꝯpellare noībꝰ q̄ facile reꝝ ipsaꝝ redarguūt̄ effectu: Itaqꝫ nec ille diuitie, nec illa potētia, nec

Metrum sextū

falsis noib; q̃ noiationes false redarguunt effectu ipsaꝝ reꝝ. Ita nec ille diuitie iure pñt appellari cū nō faciunt diuitē. nec illa potētia nec hec dignitas iure appellari pñt. ¶ Nota ꝙ diuitie nō faciūt diuitē. qꝛ nō restringunt auariciā. nā diuitie ſm Señ. xxvij. epła. sunt ꝯposita pauptas in lege nature. talis aūt pauptas ſm legem nature excludit auariciam q̃ insatiabilis ē. Natura ei paucis contēta est ¶ Nota ꝙ dignitas improborū ostētat iprobos. qꝛ iprob; tāto a plurib; ꝯgnoscitur q̃nto magis inotescit ei⁹ vitiū. ꝛ q̃nto aliqs in maiori dignitate ꝯstituit tanto pl⁹ cognoscit ꝓpter qđ dicit Señ. i. puerbijs. Loco ignominie apud indignuꝫ ē dignitas

¶ Postremo idem de tota cōcludere fortuna licet in qua nihil expetēdū nihil nature bonitatis inesse manifestum est que nec se bonis semꝑ adiungit ꝛ bonos quibus fuerit adiūcta non efficit.

Metꝝ sextū libri secundi

Nouim⁹ quātas dederit ruinas
Urbe flāmata patribusq; cesis
Fratre q̃ quondā fer⁹ interempto
Matris effuso maduit cruore
Corpus ꝛ visu gelidū perrans
Ora nō tinxit lachrymis. sed esse
Censor extincti potuit decoris
Hic tñ sceptro populus regebat

¶ Postremo idē ꝛc. Hic phia oñdit ideꝫ posse cōcludi de oib; bonis fortuitis dicēs Postremo. i. finalr licet hoc idē ꝯcludere de tota fortuna in q̃ nihil est expetēdū. i. desiderādū nihil inesse sibi nature bonitatis. i. naturał. manifestū est q̃ fortūa nō adiungit se sꝑ bonis ꝛ qb; fuerit adiuncta bonos nō efficit. ¶ Nota ꝙ bonū fortune nō facit illud bonū cui addit. sicut musica facit musicū. ꝛ ꝟtus facit virtuosum. Sed qꝛ fortuna malos qb; aduenit ñ facit bonos. patꝫ. qꝛ nihil nature bonitatis sibi inest. qualiter aūt mali malos faciunt boni bonos patebit in q̃rto huius ꝓsa sexta.

Nouim⁹ q̃ntas. Istud est sextū metrū h⁹ scdi qđ dicit saphicū ab inuētore. trochaicū a pede ꝑdñantē. ꝛ est vndecasyllabū. qꝛ q̃libet ꝟsus ꝯtinet vndecim syllabas. Et est acatalecticū qꝛ nulla syllaba deficit ad ꝑfectiōeꝫ metri. In q̃ metro phia declarat ꝑ exēplum ꝙ dignitates ꝛ ptātes malis aduenietes nō faciūt eos bonos. Et h̃ declarat ꝑ Nronē q̃ q̃to fuit potētior tāto fuit peior. tāgit aūt phia q̃ttuor malicias neronis in hoc metro. Prima ē ꝙ vrbē romanā incēdit q̃ arsit septē

diebꝫ ⁊ septē noctibꝫ vt spectaculo illiꝰ ignis ꝯgnosceret̃ quantꝰ olim fue/rat ignis qñ troya capta arserat. Secōm malū est ꝙ nero magnā ptē se/natꝰ sine vlla cā interfecit. Tertiū est ꝙ ꝓpriū fratrē occidit vt solꝰ securiꝰ regnaret. Quartū est ꝙ matrē suā occidi fecit vt videret locū vētris i quo iacuit. Dicit ḡ in lr̃a. Nouimꝰ q̄ntas ruinas.i.q̄nta pi̲cula dederit nero

Quos vidꝫ ꝯdēs radios sub vndas
Phebus extremo veniens ab ortu
Quos p̄mūt septē gelidi triones
Quos nothus sicco violētus estu
Torret. ardētes recoquens arenas
Celsa nō tandē valuit potestas
Vertere praui rabiem neronis
Heu grauē sortez. quotiēs iniquus
Additur seuo gladius veneno

vrbe supplè romana flāmata.i.icēsa. ꝯ.p ⁊ cesis.i.īoccis̃ patribus.i senatoribꝫ qui Nero q̄ndaꝫ ferꝰ id ē crudel̃. interēpto fratre. ipe etiaꝫ maduit cruore mr̄is effuso et designās eiꝰ crudelitatē circa matrē. s̃ȝ et ipse nero perrās id ē trāsiens visu gelidū corpꝰ .i.infrigidatuꝫ corpꝰ matris. nō tinxit.i madidauit. ora id ē faciē suā lachrymis. sed ipe potuit sine oībꝫ lachrymis esse cēsor.i.iu/dex extincti decoris .i. interfecte mr̄is q̄ decora fuit. tn̄ hic nero lꝫ ita ma lus eēt regebat ꝑplos sceptro.i.ipiali dignitate. hos inq̄m ꝑplos rexit q̊s phebꝫ.i.sol veniēs ab ortu extremo. videt ꝯdēs.i. abscōdens radios suos sub vndas. ⁊ loq̄tur more poetaꝝ. q.d. ipse rexit oēs pplos q̇ erāt ab ortu solis vsqꝫ ad occasū. sil̃r regebat pplos septētriōes.i.septē stelle q̄ sūt in maiori vrsa q̄ dicunt̃ triōes q̄si teriones. q2 illā plagā terūt gelidi.i. frigidi p̄mūt. plaga em̄ septētrionalis frigida ē.q.d. regebat oēs pplos aq̄lo/nares. ⁊ illos regebat nothꝰ.i. ille vētꝰ collateralis austro violētꝰ extn̄s. torret.i. cremat. sicco estu. q̊s.i. calore nothꝰ. in quaꝫ recoq̄ns ardētes arenas id ē calidas. venit em̄ ille vētꝰ a torrida zona. ⁊ iō calidꝰ ē.q.d. Nero etiaꝫ regebat oēs pplos australes. ⁊ sic ꝑ q̄ttuor plagas mūdi ōndit eiꝰ ptātez sup oēs pplos. tandē celsa ptās.i. magna nō valuit ꝯterc.i. mutare rabiez id ē crudelitatē praui neronis. Et tūc deplāgit ꝯiūctōez magne ptāt̃ cū magna malicia. q2 multa mala ex eo ꝓueniūt dicēs. Heu supple dico eē grauē sortē.i.euentū. q̊tiēs iniquꝰ gladiꝰ.i. iniq̄ ptās addit̃ seuo veneno. id ē venenose crudelitati. ¶ Nota f̄m Aristo. v. ethi. ꝑncipatꝰ virū ostēdit malicia em̄ hoīs vel ꝓbitas ōndit̃ principatu. sicut patet i nerone cꝰ ma licia ⁊ crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. ꝓpter q̄d dixit Arist. Seuissima ē iniusticia hoīs arma. Et. vij. ethi. dt. Sil̃r ē igit̃ ꝯpare iniu/sticiā hoī iniusto. est em̄ deterior bestia decies milies. plura em̄ vtiqꝫ ma la facit hō malꝰ q̄ꝫ bestia. ¶ Nota p̄ter hec mala Neronis q̄ tāgūt̃ in lr̄a

multo plura ipe ppetrauit. nā dicit phia tertio hui⁹ qnta psa. Nero senecā familiarē suū pceptorē coegit ad eligēde mortis arbitriū. ⁊ qꝛ nero fuit crudelissim⁹ hoim. iō seneca scripsit qndā libelluz ad ipm q intitulaꝛ liber de clemētia in q hortaꝛ eū ad fugā crudelitatis ⁊ ad vsū clemētie q liber sic incipit. Tibi scribere de clemētia Nero cesar institui.

Prosa septima libri secundi

Um ego scis inquā ipsa mini mū nobis ambitionē mortali um reꝝ fuisse dominatā. Sed mate riam gerēdis reb⁹ optauim⁹ quo ne ꝟtus tacita ꝯsenesceret. P. Et illa Atq hoc vnū est qd pstātes qdē na tura mētes. sed nōdū ad extremam manū virtutū pfectione perductas allicere possit. glorie scilicz cupido Et optimorū in rempublicā fama

Um ego scis inquā. Hic incipit septia psa hui⁹ secundi in qua ostēdit phia ꝙ glia mundana nō sit mltū appetēda. Et prio iducit boetiū ꝯfitētē se non desiderasse multū pdicta. s. ptātes ⁊ dignitates nisi inꝙtū sūt materia reꝝ gerēdaꝝ. scdo ondit phia ꝙ glia sit exile bonū. ⁊ sit nō multum appetenda. scda ibi. Et illa. Dicit pmo. Tū p tūc. ego boetius inquā. i. dixi. o phia tu ipsa scis ambitionē. i. cupiditatē reꝝ tpaliū. de qbꝫ dixisti minimū nobis fuisse dominatā. sed bn optauim⁹ materiā rebus gerēdis q ne p vt nō cōsenesceret in nobis ꝟt⁹ tacita. i. nō excitata: ¶ Nota ꝙ in sapiēte nō dnaꝛ cupiditas reꝝ tpaliū. qꝛ phia iducit mobilis affluentie ꝯtēptū ex li. de platꝫ. Et Socrates cū athenis ad studiū pgeret magnū pōd⁹ auri in mare piecit dicens: Mergā te ne mergar a te ¶ Nota ꝙ materia reꝝ gerēdaꝝ sunt ista. sine qbꝫ res ꝯueniēter geri non pnt ⁊ sunt tria sapia. autoritas ⁊ potētia. Sine em sapia nihil ꝯueniēter geriꝛ vt de se patꝫ Res etiā gerēda autoritate ornaꝛ qꝛ hō autētic⁹ libētī⁹ audiꝛ ⁊ facili⁹ ei creditur. potētia ꝟo mali deprimunꝛ ⁊ boni extollūꝛ Hanc materiā boeti⁹ desiderās potētiā ⁊ dignitates quesiuit ¶ Nota ꝙ hoc materiā dignitatꝫ ⁊ ptātis idō qsiuit. ne ꝟtus sua tacita ꝯsenesceret: id ē nedū ipe ad senectutē pueniret. Virt⁹ sua tacita eēt dū null⁹ aliqd loqreꝛ de laude sue ꝟtutis vel scriberet. Tūc em virt⁹ tacita ꝯsenescit qd non agit aliqs vt alij loqnꝛ. ⁊ dū nihil scribitur de suis bnficijs. qꝛ ꝟt⁹ habētē pficit ⁊ op⁹ eius laudabile reddit.

¶ At illa atq hoc vnū est. Hic phia ostendit gloriam mūdanā non esse appetendā. ⁊ pmo pmittit ꝙ cupido glorie mltos allicit. scdo pbat eā eē exilē ⁊ vanā. ibi. Qēm terre ambitū. primo dt sic. Exq boeti⁹ quādoqꝫ

meritoꝝ. Que ꝗꝫ sit exilis ⁊ totius pōderis vacua sic cōsidera. Om̄em terre ambitū sicuti astrologicis de/ monstratōib⁹ accepisti ad celi spa/ ciū pūcti ↄstat obtinere rōe3 id ē vt si ad celestis globi magnitudinē cō ferat̄: nihil spacij prorsus hr̄e iudi/ cet̄. Huius igit̄ tā exigue in mūdo regionis quarta fere portio ē sicut ptolomeo probāte didicisti q̄ a no/ bis cognitis aiantibus incolat̄: hu ic quarte si quātu3 maria paludesq̄ꝫ premunt quātumq̄ꝫ vasta regio di/ stendit̄ cogitatione subtraxeris vir

q̄siuit dignitates ⁊ ptātes ne ꝟtus sua tacita ↄsenesceret. videt̄ ꝙ ista ꝑpt̄ laudē ⁊ gl'iā3 q̄siuit. iō dr̄ phia. Hoc vnū ē. s. cupido gl'ie ⁊ fama optioꝝ meritoꝝ i rēpublicā q̄ fama possit allicere mētes hoim̄ natura p̄stātes. i. excellētes. sed nōdū. i. nō adhuc pductus ad extremā manū pfectōe ꝟtu/ tū i. ad summā pfectōe3. q̄ fama ⁊ gl'ia ꝗꝫ sit exilis ⁊ vacua toti⁹ pōderis id ē pciositat3. sic cō/ sidera ex seq̄ntibus ¶ Nota ꝙ cupido va ne gl'ie m'ltos allicit ⁊ delectat. vn̄ Sen̄. lxi. epl'a dic̄ Illō p̄/ cipue nos īpedit qō cito nobis placemus si īuenim⁹ q̄ nos bo/ nos viros dicāt. qui prudētes q̄ sctōs. n̄ sum⁹ modica laudati one ↄtēti. qcq̄d i nos adulatio sine pudore ↄgesserit tāq̄ꝫ debi/ tū putam⁹. optimos nos eē sapiētissimos ꝗꝫ affirmātib⁹ assen tim⁹ cū sciam⁹ nos se pe m'lta mētiri adeo q̄3 idulgem⁹ nob vt laudari velim⁹ in id cui ↄriū maxime facim⁹. ¶ Nota ꝙ duplex ē bonitas mētis. s. natural'r et acq̄sita. Naturalis bonitas est s̄m quā aliq̄ natural'r sūt pij māsueti so/ brij ⁊ casti. sed hec bonitas si nō emēdat̄ virtute ⁊ sapia cito extollit ho/ minē ad inanē gl'iam. Alia ē bonitas acq̄sita exercitio ꝟtutū ⁊ sciaꝝ q̄ nō pmittit hoiem extolli vana gloria. q2 sapiēs fructū suū ponit in cōsciētia Stultus aūt in laude s̄m Macrobiū. Jdō dicit phia ꝙ cupido gl'ie alli cit mētes natura p̄stātes nōdū adhuc ꝟtutib⁹ pfectas. ¶ Nota ꝙ fama ē freq̄ns laus optioꝝ meritoꝝ in rēpublicā. Sed gl'ia ē clara noticia cum laude. vel gloria est late patēs p̄coniū. i. annūciatio. ¶ Om̄em terre āmbitū. Hic phia oñdit gl'ia3 mūdanā eē exilē nec mītū apperēdā. Primo oñdit hoc ex pte spacij in q̄ dilatat̄. Scd̄o oñdit hoc ex diuersitate nationu3 ad q̄s nō diuulgat̄. Tertio oñdit idē ex diuersitate moꝝ ꝓpter q̄s de eodem ↄrie iudicat̄. Quarto oñdit idē ex breuitate duratōis. ꝓpter quā n̄ ppetu/ at̄. scd̄a ibi. Adde ꝙ hoc. tertia ibi. Quid ꝙ diuersaꝝ. q̄rta ibi Sz ꝗꝫ m'l tos. Primo intēdit talē rōnem Latitudo fame ↄsistit in latitudine terre

Prosa septima

sup̱ quā dilatat᷑. sed terra nō ē lata sup̱ q̄m fit dilatatio fame. sicut decla/
rat in lr̃a. ḡ fama late nō pōt diffundi. ⁊ p̱ ɔ̄ns ē exilis. ⁊ nō mlt̃ū appetē
da. vñ dicit in lr̃a. Tu accepisti. i. didicisti. astrologicis demōstratiōibus
oēm ambitū terre. i. spatiū terre. obtinere. i. hr̃e rōez puncti. ad spaciū celi
id ē ad magnitudinē celestis globi. ipa iudicet᷑ prorsus nihil spacij habe/

angustissima inhabitādi hoib⁹ area relinquetur. In hoc minimo igitur puncti quodā puncto circumsepti atq̧ ɔclusi de p̱mulganda fama. de proferendo noīe cogitatis. At q̇d hʒ amplū magnificūq̧ gloria tam angustis exiguisq̧ limitib⁹ artata.

re. hui⁹ igit̃ tā exigue regiōis. i. terre i mundo fere quarta portō id ē q̄rta p̱s ē. q̄ incolat᷑. i. ihabitat᷑ ab animātib⁹ nobis ɔgnitis sicut tu didicisti a ptolomeo h̄ p̱bāte si subtraxer̨ cogitatiōe huic quarte p̱ti terre quātū maria ⁊ paludes p̄mūt. i. occupāt. ⁊ q̄ntū vasta. i. āpla regio distē
dit᷑ siti. i. siccitate. tūc vix relinq̄t᷑ hoib⁹ angustissima area. i. artissim⁹ loc⁹
inhabitādi. in hoc ḡ q̊dam minimo pūcto. i. mīma portiōe terre. vos ho
mines circūsepti atq̧ ɔclusi cogitatis de p̱mulgāda fama. de p̱ferēdo. i.
extollēdo noīe. i. fama. ⁊ hoc fit inutilr̃. sʒ q̇d habeat. i. pōt hr̃e. gl̃ia amplū
q̧ p̱ ⁊ magnificū q̄ artata ē tā angust̨ ⁊ exiguis limitib⁹. i termis. q. d. ni
hil hʒ magnificū. ¶ Nota terra respectu celi nō ē alic⁹ q̄ntitatis sensibil᷑
sʒ habet se sicut pūct⁹. q̄ orizon q̇ termiat visū nr̄m diuidit celū i duo me
dia. q̇d nō eēt si terra in ɔparatiōe ad celū hr̃et aliquā q̄ntitatē. Itē si terra
esset alic⁹ quantitatis sensibilis respectu celi. tūc stelle nō sp̱ apparerēt no
bis eiusdem q̄ntitatis. q̇d patʒ falsum. q̄ in ea p̱te vbi terra esset magis
gibbosa ⁊ p̱pinquior celo appareret stelle maiores. ⁊ opposita p̱te mino/
res. Itē mīma stella fixa visu notabil᷑ est maior tota terra. si ḡ talis stella
apparet nobis exn̄tibus in terra sicut pūct⁹ multo magis terra respectu ce
li erit sicut pūct⁹. Itē pūct⁹ ē q̊ddam indiuisibile. a q̊ linea eq̄liter distās
facit circulū. ⁊ quia celū ex oī p̱te equalr̃ distat a terra. ideo terra respectu
celi hʒ se sic̄ pūctus. ¶ Nota q̧ tres p̱tes terre sunt inhabitabiles. vna p̱
pter nimiū calorē. due p̱pter nimiū frig⁹. sed q̄rta p̱s q̄ ē t̄p̱ata in calidi/
tate ⁊ frigiditate a nobis inhabitatur. sed q̄ adhuc nō tota inhabitat᷑ p̱/
pter maria ⁊ paludes. ⁊ p̱pter nimiā siccitatē. ideo dicit phia q̧ quarta p̱s
fere ē inhabitabil᷑. Vel dicit fere s̄m alios. q̄ est⁹ solis nō facit torridā zo/
nā totaliter inhabitabilē. cū q̄dā ciuitas dicta Arim supra quā ptolome
us d̄r fundasse astrolabiū directe sicut ab eq̄noctiali. d̄r inhabitabilis. q̄
est grauis inhitatōis. sed vltra equinoctialē oīno est ihabitabil᷑ p̱pter ni
miū calorē. Itē dicit quartā p̱tē terre inhitari ab animantib⁹ nobis inco
gnitis. hoc forsan dicit p̱pter antipodes si sunt q̇ nobis sunt ignoti
¶ Adde q̧ hoc ipm. Hic phia oñdit gloriā nō esse appetēdā ex diuersita/

te nationũ ad q̃s non diuulgatur intendens talẽ rõnem. Diuerse natões ꝛ diuersa idiomata non solum impediunt ꝑmulgatõem hoim sed etiam vrbium. sed in terra habitabili sunt diuerse nati ões diuersorum idiomatum. ergo ꝑmulgatio fame ꝑ talia impedit̃. ꝛ per consequẽs non ẽ multũ appetenda. vnde dicit in lr̃a. Adde predicte rationi ꝙ hocipm̃ septum .i.

Adde ꝙ hocipm̃ breuis habitacl̃i septũ plures incolũt natõnes : lingua morib⁹ toti⁹ vite rõne distãtes ad quas tũ difficultate itinerũ, tũ loquẽdi diuersitate, tũ ꝯmertij insolentia: nõ mõ fama hoim singuloꝝ sed ne vrbiũ q̃dez ꝑuenire q̃at. Etate deniq̃ Marci Tullij sicut ipse quodã loco significat nõdũ caucasum montẽ rõane reipublice fama trãscẽderat, ꝛ erat tũc adulta ꝑthis etiã ceterisq̃ id locoꝝ gẽtib⁹ formidolosa. Vides ne igit̃ q̃̃ sit angusta q̃̃ ꝯpressa gloria: quaz dilatare ac propagare laboratis; An vbi romani nois trãsire fama nequit: Romani hominis gloria progrediet̃.

spacium breuis habitaculi idẽ ꝑui spacij in quo nos habitamus. incolunt .i. inhabitant. plures nationes .i. gẽtes distãtes .i. differentes lingua. id ẽ. idiomate ꝛ morib⁹. ꝛ ratione totius vite. id est ratione modi viuendi ad quas non potest peruenire. non modo .i. non tm̃ fama singulorũ hominũ ſ3 etiã nec fama vrbiũ. tũ3 idẽ tam difficultate itinerũ .i. viarum. tũ id est tam diuersitate loquẽdi .i. idiomatum. tum .i. tam insolentia .i. inconsuetudine cõmertij. quia aliqui homines nõ cõsueuerunt cum alijs cõmunicare in commertijs. quia etate .i. tp̃e Marci tullij sicut ipse Marcus tullius significat quodam loco .i. in quibusdam suis scriptis. fama romane reipublice nondum trãscenderat caucasum montem. ꝛ tamen fama romanoꝝ erat adulta .i. ab antiquo nota. etiam formidolosa ꝑthis talibus hominibus ꝛ ceteris gentib⁹ .i. locorum circa caucasum montem. vides ne igitur q̃̃ angusta sit gloria q̃̃ comp̃ssa .i. in modicum redacta. quam laboratis dilatare ꝛ ꝑpagare. an pro nunquid gloria vnius hominis romani illuc ꝓgredietur .i. proueniet. vbi fama romani nominis id ẽ romane vrbis. nequit transire. q. d. n on. ¶ Nota partem terre habitabilẽ vocat septum. q2 est septa .i. circundata mari. Unde lincon iensis in tractatu suo de spera: ꝛ etiam Macrobius dicunt ꝙ quarta portio nostra habitabilis vndiq̃

Prosa septima

cingitur mari. ¶ Nota ꝙ insolentia ẜm Senecam est species false magnitudinis. sed ẜm Huguitionem insolentia est superbia vel fatuitas. in ꝓposito autem potest exponi pro inconsuetudine. ⁊ tunc dicitur ab in q̇d est non. ⁊ soleo quod est consuesco ¶ Nota ꝙ caucasus ē mons quidaꝫ situs in parte septentrionis ad quem non ꝑuenerat fama romane vrbis licet parthis et alijs gentibus assidentibus fama romanoꝶ erat formidolosa. id est formidabilis ¶ Quid ꝙ diuersaꝶ. Hic ostendit gloriā mundanam esse exilem ex parte diuersitatis morum propter quos de eodem apd̓ diuersos cōtrarie iudicatur. ⁊ intendit talem rationem. Contrarietas institutionū et legum impediunt fame dilatatiōeꝫ sed homines contrariarum institutionum ⁊ legum terram inhabitant. ergo diuersitas institutionum ⁊ legum impediunt dilatationē fame. ⁊ per consequens nō est multum appetēda. Unde dicit in littera. Quid supple ē iudicandum ꝙ mores ⁊ instituta ⁊ leges diuersarum gentium inter se discordant vt illud quod apud alios iudicetur dignum laude. apud alios iudicetur dignum supplicio. quo fit. i. ꝓpter quod. vt si predicatio. i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquem. nullo modo conducat. i. laboret ꝑferre nomen. id ē famam suam in plurimos populos. quia licet ab aliquibus laudaretꝛ ab alijs tamen vituperaretur. Erit igitur quisqꝫ cōtentus gloria ꝑuagata id est dilatata inter suos. Et ista p̄clara immortalitas fame. ⁊ loquitꝛ hyronice. quia non est preclara nec immortalis illa. coartabitur. i. cōstringetur intra terminos vnius gentis. id est. vnius idiomatis ¶ Nota ꝙ tāta est diuersitas morum in gentibus. ꝙ illud quod reputatur apud alios laudabile apud alios reputatur vituperabile. Reputatur enim apud syrios laudabile comedere parentes mortuos ne comedantur a vermibus in terra quod apud alios extraneos est execrabile. Similiter apud iudeos reputatur laudabile ducere vxores consanguinitate proximas. quod apud christianos prohibetur. Item in triuallis laudabile est occidere patrem sexagenarium ⁊ cremare ipsum. quod apud alios est vituperabile.

Quid ꝙ si diuersarum gentiū mores inter se atqꝫ instituta discordāt vt quod apud alios laude apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit vt si quem fame predicatio delectat huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo ꝓducat. Erit igitꝛ ꝑuagata inter suos gloria quisqꝫ ꝯtēt᷒. ⁊ intra vnius gentis terminos p̄clara illa fame inmortalitatis coartabitur.

Unde dicit poeta. Sūt loca sunt gētes quibus ⁊ mactare parētes Est fas ⁊ pietas dum longa superuenit etas.

Sed q̄ multos clarissimos suis tē poribꝰ viros scriptorꝝ iops deleuit obliuio. Quāq̄ q̄d ipa scripta ꝑfi/ ciūt q̄ cū suis autoribꝰ p̄mit lōgior atq̄ obscura vetustas. Uos ergo i mortalitatē vobis ꝓpagare videmi cū futuri famā tp̄is cogitatis. q̄d si ad eternitatis infinita spacia ꝑtra/ ctes q̄d hēs q̄ d tui nois diuturni/ tate leteris. Uniꝰ eīn hora momen ti si decē milibꝰ conferat annis. q̄m vtrūq̄ spaciū diffinitū est minima3 licet. habet tñ aliquā proportionē. At hic ipse numerus annorꝝ eiusq̄ quātūlibet multiplex ad intermia/ bilē diuturnitatem nec ꝯpari q̄dem pōt. Eteni finitis ad seinuicem fue

¶ Sed q̄ m̄ltos clarissimos. Hic p̄hia oñdit exilitate3 gl'ie ex breuitate duratōis ꝓpter quā nō ꝑpetuat. Et diuidit in tres ꝑtes. ¶ P̄rio ostēdit h̄ ex hoim obliuiōe. sc̄do ex tp̄is breuitate ibi. vos ꝟo. tertio oñdit gl'ia3 a vi ris ꝟtuosis ñ eē appe tēdā. ibi. Uos autē Primo dicit q̄ fama ⁊ gl'ia nō sit imortal' q̄. q̄r q̄ m̄ltos viros clarissimos. i. glorio/ sos suis tp̄ibꝫ d̄leuit iops. i. defectuosa ob liuio scriptorū. q̄ q̄ etiā ipa scripta ꝑfici ant q̄d. i. parū. q̄ scri pta lōgior. i. obscura vetustas tp̄is p̄mit. id ē ꝯsumit cu3 suis autoribꝫ q̄ꝝ sūt sc̄pta ¶ Nota q̄ ꝑ scriptu/ rā fama gestoꝝ trās/ mittit ad posteros. talis aūt sc̄ptura q̄n q̄ deficit vel ꝓpter i/ opiā scriptoꝝ vel q̄a ipa scripta in se vetu state cosumunt. Et iō fama ⁊ gloria i ob liuionē ꝑueniūt. vñ Salustiꝰ in cathali/ nario ꝯqueritur res gestas romanoꝝ minus esse famosas propter inopiam scriptoꝝ. athenien sium vero maioris fame q̄ romanorum ꝓpter scriptorum copiā. ¶ Uos ergo immortalitatem vobis ⁊c̄. Hic philosophia ostendit famam ⁊ glo/ riam non esse durabilem ⁊ immortalem ex temporis breuitate dicens. Uos ergo homines videmini vobis propagare id est facere immortali/ tatem cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis. quia exilis est duratio fame per tempus quod scilicet tempus si pertra/ ctes id est compares ad infinita spacia eternitatis quid habes q̄ leteris de tui nominis diuturnitate. id est tue fame. q. d. nihil. ē. etem̄ mora vniꝰ momenti si conferatur. id ē comparetur decē milibꝫ annis habet aliqua3

Prosa sexta

rit q̄dam:infiniti ꝟo atq; finiti nulla vnq; poterit esse collatio. Ita fit vt quāticūq; prolixi tp̄is fama si cū inexhausta eternitate cogitet̄ n̄ pua sed plane nulla eē videat̄. Uos aūt nisi ad populares aures ianesq; rumores recte facere nescitis ⁊ relicta ꝯscie ꝟtutisq; p̄stātia:de alienis p̄mia sermunculis postulatis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate q̄ festiue aliq̄s illuserit. Nā cū q̄dā adorsus eēt hoiēʒ ꝯtūelijs q̄ nō ad vere ꝟtutis vsū.sed ad supbā glorıā falsum sibi philosophi nomē induerat adiecissetq; iam se sciturum an ille philosophus esset:siq̄dem illatas iniurias leuiter patiēterq; tolle

ꝓportionē.licʒ minimā.i.valde puā.qm̄ vtrūq; spacium tp̄is ē diffinitū sed hic nūer⁹ annoꝝ.s.decē milia.vl̄ ei⁹ nūeri q̄ntūlibet multiplex sic̄ duplū vel triplum non pōt cōpari ad interminabilem diuturnitatē q̄ ē eternitas.etenim,p q₂ finitis ad seinuicē fuit q̄dam collatio.i.ꝯpatio. Infiniti ꝟo ⁊ finiti nulla vnq; potest esse collatio.i.ꝯpatio. Ita fit vt fama tp̄is q̄nticunq; ꝓlixi si cogitet̄ ꝯpando cuʒ exhausta.i.īfinita eternitate.ip̄a videat̄ nō pua sed plāe nulla eē

¶ Nota q̄ oē q̄d incipit in tp̄e necessario hʒ finē in tp̄e.cū tp̄s sit cā corruptōis tp̄alium.iiij.ethicoꝝ.cū igit̄ fama sit tp̄al̄ incipiēs in tp̄e ip̄a desinet in tp̄e.⁊ p ꝯn̄s nō ē ꝑpetua. ¶ Nota q̄ tp̄s q̄ntūcūq; magnū ꝯpatū ad eternitatē minimū reputatur ⁊ q̄si nullius momēti.licet em̄ finitorū ad seinuicē possit eē ꝯpatio ⁊ int̄ ip̄a p̄t esse ꝓportio.tn̄ finiti ad infinitū nulla pōt eē ꝯpatio. Cū igitur eternitas sit duratō infinita tota sil̄ exn̄s ⁊ tp̄s q̄ntūcunq; magnū sit finitū tp̄s nullā hēbit ꝓportionē ad eternitatem.⁊ p ꝯn̄s fama q̄ntūcunq;,ꝓlixi tp̄is cōparata ad eternitatē nulla videt̄ eē. ¶ Uos aūt nisi ad populares aures. Hic ph̄ia ostendit gl̄iaʒ a viris ꝟtuosis non esse curandā ⁊ hoc duabus rōnibus.scd̄a ibi. Quid aūt est. Prima rō est illa. Illud quod spectat ad leuitatē arrogātie a sapiētibus nō est curandū.sed gl̄ia,ꝓpter quā hō recte facit,ꝓpter laudes hoim illa spectat ad leuitatem arrogantie ⁊ est digna derisione ḡ ⁊c̄.q̄ aūt talis arrogātia sit q̄dā derisio declarat in l̄ra.⁊ dicit. Uos hoīes nescitis recte facere nisi ad populares aures.i.ad ppl̄oꝝ cōplacētias ⁊ ad inanes rumores ⁊ laudes.⁊ vos postulatis.i.desideratis p̄mia de s̄mūculis alienis,re

licta.i.postposita p̄stātia.i.dignitate vr̄e conscie ⁊ virtutis. ꝓpter quā de
bereris recte opari. accipe.i.ɔsidera ꝙ festine.i. gl'ie aliq̄s illuserit.i.derise
rit quēdā dicērē se esse phm in leuitate hmōi arrogātie. Nā cū q̄dā tyran
n⁹ esset adorsus ɔtumelijs.i.incepisset alloq̄ ɔtumeliose quēdā hoiez q̄ i/
duerat.i.vsurpauerat sibi falsū nomē phi nō ad vsū vere ꝟtutꝫ. ſꝫ ad supbā
gloriā ⁊ tyrān⁹ adie/
cisset.i.dixisset se iaz
scituꝝ an iste eēt phi
losoph⁹. si q̄dē illate
sibi iniurias patien/
ter leuiterq̄ꝫ tolleras/
set. ille q̄ dixit se phi/
losophū paulisꝑ pa/
tientiā assumpsit.s.i
principio. ꝙ ꝑ et ac/
cepta ɔtumelia a ty/
ranno velut sibi īsul/
tans inq̄t ad tyrānū
intelligis ne me esse
phm. tūc ille tyrān⁹
mordaciter inq̄t. itel
lexerā te phm esse si
tacuisses ¶ Nota ſm
cōmētatorē in ꝓlogo
viij. phisi. ver⁹ phus
dꝫ esse ꝑfect⁹ oib⁹ ge
nerib⁹ ꝟtutū. ⁊ ꝑ cō/
seq̄ns dꝫ esse magni
m⁹ Sed ſm Sen.
in li. de clemētia. ma
gnanimi ē iiurias ⁊
offensiones supbi de
spicere. ⁊ ꝑ ɔn̄s verbis cōtumeliosis ꝓuocari nō dꝫ. Itē veri phi ē nō vin
ci a passionibus sed poti⁹ dꝫ moderare ⁊ refrenare passiōes cū virt⁹ cōsi/
stat in moderatiōe passionū. vn̄ Arist. iiij. ethi. dicit Mā suet⁹ vult imꝑ
turbat⁹ esse ⁊ nō duci ad passiōes. vn̄ q̄dam phs cōtumeliose sibi insultā
ti dixit. Tu didicisti maledicere. sed ego didici maledicta cōtemnere.
¶ Quid aūt ē qđ ad p̄cipuos viros. Hic phia ponit scđam rōnem q̄ tal'
est. hoies virtuosi vel totaliter moriunt' corꝑe ⁊ aīa. vel aīa viuit p⁹ mortē
Si totaliter moriunt' nihil spectat ad eos de gloria post mortē si aīa eo/
rum viuit post mortem. illa petit celum spernens oē terrene negociū. ⁊ sic
nihil ad eam de terrena gloria. ergo apud virtuosos hoies nulla debet eē

rasset: Ille patientiā paulisꝑ assum
psit acceptaq̄ꝫ ɔtumelia velut īsul
tans: iā tandē inq̄t intelligis me eē
philosophū. Tū ille nimiū morda
citer intellexerā inquit si tacuisses.
Quid aūt est qđ ad p̄cipuos viros
de his eīn sermo est q̄ virtute glori
am petūt: q̄d inquā est qđ ad hos ꝓ
fama post resolutū morte suprema
corpus attineat. Nā si qđ nr̄e rōnes
credi vetant toti moriunt' homies
nulla est omnino gloria. cum is cu
ius ea esse dicitur non extet omnio
Sin o vbn̄ sibi mens cōscia terre
no carcere resoluta celū libera petit
nōne oē terrenū negociū sꝑnet. q̄ se
celo fruens terrenis gaudet exēptā

Metrum septimū

cura de gloria. Dicit ergo in lr̄a. Quid est qđ ad precipuos. i. ad virtuo-sos viros attineat de fama post resolutum corpus extrema morte. q. d. nihil. de his em̄ viris ē sermo nr̄. q̄ petūt. i querūt gloriaȝ virtute. i. opibus ꝟtuosis. Nā si hoīes toti moriunť corpe ꝛ aīa. vt q̄dā putāt. qđ tn̄ nr̄e rationes. i. phice rōnes. vetāt. i. phibēt credi. qꝛ ƀm phiam aīa intellectiua ē immortalis. nulla ē oīno glīa post mortem. cū iste oīno non extet. i. non sit cuiꝰ ea gloria eē đr. Sin ꝟo meñ bn̄ sibi cōscia. i. illesa. resoluta. i. libe/rata terrēo carcere. i. a corpe pꝰ mortem. libera petit celū nōne ipa aīa q̄ celo fruens gaudet se exēptā terrenis. ipa spnet om̄e terrenū negociū. ꝛ ꝑ cōseq̄ns terrenā glo/riam. q. d. sic.

¶ Nota ꝙ ad virtuosos nihil spectat de fama. nec ī p̄nti vita nec in futuro. non in p̄nti. qꝛ dicit Sen. in puerbijs. Quā plurimi curāt famā. pauci aūt cōsciam. ꝛ tales pau/ci curātes cōscientiā sunt ꝟtuosi ꝛ phi. de q̄bꝫ boetiꝰ loquitur in fine ꝯtra-ctatꝰ de sūmo bono dicēs. Pauci sunt viri honorādi sicut phi q̄ cōtēnūt desideriū sensus ꝛ sequuntur desideriū intellectꝰ. Plurimi aūt sūt q̄ curāt famā sicut sūt vulgares q̄ relicta ꝟtute cōscie ꝓpter laudes hoīm recte faciūt. De q̄bꝫ dicit scriptura. Amē dico vobis. receperūt mercedem suam Nec etiā fama spectat ad viros ꝟtuosos in futura vita. q̄ virtuosi si totaliter moriuntur nihil ad eos de fama Si aūt aīa viuit pꝰ mortē ista euolat ad celū. ꝛ curat de fama. spnit oē terrenū negociū. ꝛ potiꝰ gaudet qꝛ est exēpta a curꝫ trenis ꝛ gaudio celesti fruiť ī etnū. Metꝝ. vij. scđi li.

Metrū septimū secundi libri

Quicūqꝫ solā mente p̄cipiti petit
Summūqꝫ credit gloriam.
Late petētes etheris cernat plagas
Artumqꝫ terrarū situm
Breuem replere n̄ valentis āmbitū
Pudebit aucti nominis
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiūt
Licet remotos fama ꝑ pplos meās
Diffusa. linguas explicet
Et magna tituľ fulgeat claris domꝰ
Mors spernit altā gloriam

Quicūqꝫ solā. Hic icipit metꝝ septimū hꝰ scđi qđ dr̄ archilogicuȝ ab īuētore. iābicū a peđ p̄dn̄ante. ꝛ ꝯstat ex p̄mo ꝟsu trimetro. scđo dimetro i q̄ phīa docꝫ quō glīa sit ꝯtēnēda ex ꝯsideratōe āplitudiſ celi ꝛ strictitudis tre dicēs Quicūqꝫ petit. i. ꝯsiderat p̄cipiti mēte solā glīaȝ ꝛ credit ipaȝ eē sūmū. i. p̄cipuū iť appetēda. ista cernat. i. cōsiderat plagas etherꝫ. i. ꝑtes celi late patētes. ꝛ cernat artū sitū trāꝝ. i. strictū spaciū tre i ꝯpatōe

ad celū. ille pudebit. i. verecundabitur aucti nois. i. aucte fame sue nō valētis replere breuē ambitū. i. puū spaciū terre. ꝛ tunc exclamat dicēs. O ꝓpter hoc miror q̄d. i. ꝓpter q̄d supbi gestiūt. i. cupiunt. frustra leuare. i. extollere colla sua mortali iugo. i. mortali fama. licz em̄ fama diffusa meās. i. trāsiens premotos ꝑplos explicet se linguas. i. p linguas ꝑploꝝ licz mag̃ do

Inuoluit hūile piter ꝛ celsuz caput
Equatq; summis infima
Ubi nūc fidelꝭ ossa fabricij manent
Quid brutus aut rigidus catho
Signat supstes fama tenuis paucuꝭ
Inane nomen litteris
Sed q̄d decora nouim⁹ vocabula
Num scire cōsumptos datur
Iacetis ergo prorsus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Qđ si putatis longi⁹ vitā trahi
Mortalis aura nominis
Cū sera vobis rapiet hoc etiā dies
Iā vos secunda mors manet

mus tua. i. nobilꝭ parētela vlꝭ familia tua fulgeat claris titulis id ē laudib⁹. tn̄ mors spnit altaz gloriā. et mors pariter. i. silꝭ inuoluit hūile caput. i. miseꝝ hoiem ꝛ celsū id ē nobilē vel diuitē ꝛ mors eq̄t infima sūmis nulli pcēdo. qđ declarat dicēs Ubi nūc manēt ossa fidelꝭ fabricij. Quid brut⁹ rigid⁹ aut catho sup. est. q. d. q̄d manet đ glia eoꝝ post mortē vtiq; modicuz. s. illđ manet qđ tenuis fama. i. exilis supstes. id ē manēs signat inane nomē eoꝝ paucu lis l̄ris scriptis in epytaphijs eoꝝ. sed q̄d. i. ad quid nouim⁹ decora vocabula scripta nunq̄d intelligitur p ea ipsos esse consūptos. i. mortuos. q. d. imo. Iacetis ergo mortui, psus ignorabiles nec fama efficit vos notos Et q2 aliq̄s diceret. licet ipi sint mortui corpe tn̄ viuūt fm famā dt phia Si putatis vitā vestrā lōgi⁹ trahi. i. plōgari aura mortalis nois. i. splēdore mortalis fame cū sera. i. vltima dies vobis hoc rapiet. i. famā auferet. iam vos manet. i. expectat scđa mors. q. d. si estis pri⁹ mortui corpe ꝛ fama manēs est vita vr̄a. illa cessante secūdario moriemi ¶ Notādū Fabrici⁹ fuit consul roman⁹ q̄ cū mitteretur pugnare ꝯ pyrrhū regē epyrotaꝝ rex pmisit sibi ptez regni sui vt transiret ad ipm. qđ Fabrici⁹ contempsit Seq̄nti anno pyrrh⁹ obtulit sibi magnā pecuniā auri vt traderet romanum impium. cui ait Fabrici⁹ Roma nō vult auꝝ. sed vult ipetrare habentibus auꝝ. ꝓpter hoc ipse dictus fuit fidelis fabricius. Dicitur etiaz đ Fabricio ꝙ cum quidam ad eum venisset, pmittens se Pyrrhū regē occisurum si Fabricius sibi pecuniam aliquā dare vellet. ipe vo Fabricius

hunc traditorē ligatū misit ad Pirrhū ꝓ tali scelere puniendū. cui tūc
Pirrhus dixit. Possibilius est solē a suo tramite deuiare ꝙ̄ fabriciuȝ a
via recte rōnis discedere. ¶ Nota ꝙ Brut⁹ fuit primus ꝯsul romanus
q̇ amore libertatis et iusticie ꝓpter stuprū Lucretie plurima egit ⁊ mul
ta bella ꝓ romanis iniit ꝓpter qđ etiā famosus fuit. ¶ Nota ꝙ Catho
dictus est rigid⁹ ꝓ-
pter rigorē suū qui ad
nihil turpe flecti po-
tuit ⁊ tāte iusticie fu-
it vt Lucan⁹ ipum
diis ꝯparet in iudi-
canda cā[usa] q̄ fuit inter
iuliū cesarē ⁊ pōpei-
um dicens. Victrix
cā diis placuit. sed
victa cathoni. ⁊ de
hoc magis patebit
q̄rto hui⁹ prosa vi.

Prosa octaua libri secundi

Ed ne me iexorabile ꝯtra for-
tunā gerere bellū putes; Est
aliqñ cū de hoīb⁹ illa fallax nō nihil
bene mereat̄. tū scȝ cū se aperit, cum
frontē detegit moresq̄ ꝓfitet̄. Non-
dū forte q̄d loquar intelligis. Mi-
rum est qđ dicere gestio eoq̄ senten
tiā verbis explicare vix queo. etenī
plus hominibus reor aduersam ꝙ̄
properam prodesse fortunam.

Prosa octaua li-
bri secundi.
Ed ne me inex
orabile contra for-
tunam gerere belluȝ

¶. Ista est octaua et vltia prosa hui⁹ scdi. Et qȝ phia oñdit bona
fortune nō mltū esse appetenda. aliqs putaret ꝙ in fortūa nihil esset bo-
ni. iō iā oñdit phia cuiusmōi bonū sit in fortuna. ⁊ ꝓbat fortunā aduer
sam plus esse bonā ꝙ̄ ꝓsperā. ⁊ primo p̄mittit suā intentōem. scdo ꝓbat
intentū ibi. Illa em̄. Primo dic̄. O boeti ex dictis ptȝ ꝙ fortuna est ꝯte
mnēda sed ne putes me gerere. i. facere bellū inexorabile. i. implacabile
ꝯ fortunā supple scias qđ aliqñ ē. i. ꝯtigit ꝙ ipa fortuna fallax. nō nihil
id est aliq̇d bñ mereat̄ de hoīb⁹ eo ꝙ aliqđ bonū euenit hoīb⁹ ꝑ eā. tum
scȝ cū fortuna se apit manifestando suā falsitatē cū detegit frontē ꝑ suā
aduersitatē cū ꝓfitet̄ mores suos ꝑ instabilitatē. ⁊ subdit phia. Noduȝ
forte intelligis q̇d loquar. qȝ mirū est ꝙ ego gestio. i. cupio dicere. eoq̄.
i. iō vix q̄o explicare sniam ṽbis. Etenī ego reor. i. opinor. aduersam
fortunā plus ꝓdesse hominib⁹ ꝙ̄ ꝓsperā ¶ Nota q̄ñcunq̄ in aliq̇ dicto
videt̄ eē repugnātia illud videt̄ mirabile dictū. sȝ dicere fortunā aduer-
sam hoīb⁹ ꝓdesse videt̄ esse q̄dam repugnantia in dicto. Nā esse aduer
sum alicui et sibi ꝓdesse ad inuicē repugnant. iō dicit phia. Miruȝ est
qđ gestio dicere. scȝ fortunam aduersam magis prodesse ꝙ̄ prosperam
¶ Illa em̄ specie felicitatis. Hic phia probat intentū ꝙ fortuna ad
uersa melior sit ꝙ̄ prospera trib⁹ rōnibus. scda ibi. Postremo. tercia ibi

Liber secundus

Jlla eñ sꝑ specie felicitatis cū videt blanda mentit. Hec sꝑ vera cuꝫ se instabilem mutatione demōstrat Jlla fallit, hec istruit Jlla mēdaciū specie bonoꝝ mentes fruentiū ligat Hec cognitōe fragilis felicitatis absoluit Jtaqꝫ illā videas ventosā fluentē suiqꝫ semper ignarā Hāc sobriam succinctāqꝫ ⁊ ipi⁹ aduersitatis exercitatōe prudentē Postremo felix a vero bono deuius blāditijs trahit aduersa plerūqꝫ ad vera bona edu/

An hoc. Primo dicit. Jlla fortuna ꝓspera semꝑ mentit cum videt. id est apparet blanda specie felicitatis. i. prosperitatis sed hec. id ē fortūa aduersa semꝑ vera est cū demonstrat se esse instabilē sui mutatione. ostēdit eñ se esse talē qualis est. ⁊ ita ꝑ eā nō decipiunt homines. sed illa. s. ꝓspera fortuna ꝯfidentes in se fallit. hec aūt fortuna aduersa homineꝫ instruit ostendendo ꝙ nō sit ꝯfidendū ꝓspere fortune ꝓpter eius mutabilitateꝫ illa sup. ꝓspera fortuna ligat. i. fallēdo mentes fruentiū hominū specie bonoꝝ mendaciū. hec. s. aduersa fortuna absoluit. i. liberat. s. mentes hoim. cognitione fragilis. i. transitorie felicitatis. Et tūc recolligit effect⁹ vtriusqꝫ fortune dicens Jtaqꝫ illā scilꝫ prosperā fortunā videas vētosam. i. supbam fluentē. i. pro/ digā et sui ipi⁹ ignaram nā hoies in prosperitate ꝯtinua seipos nō co/ gnoscūt. hanc scꝫ diuersam fortunā tu videas sobriā. i. succinctā. i. hu/ milē nō supbā et prudentē exercitatōe aduersitatis. ¶ Nota ꝙ ex ista littera pñt formari tres rōes ꝙ fortuna aduersa melior sit prospera. ¶ Prima ratio est ista. Bona fortuna specie vere felicitatis decipit habentem ipam. sꝫ fortuna aduersa nō decipit. sꝫ vera est ostendens se talē q̄lis est. g̊ aduersa melior est ꝗꝫ ꝓspera. ¶ Scđa rō est. Prospera fortuna ligat mētes hoim mēdacib⁹ bonis. sed aduersa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. ¶ Tercia rō ē Prospera fortuna reddit homines sui ignaros. sed aduersa facit hoies sapiētes. g̊ melior est ꝗꝫ prospera. ¶ Postremo felix a vero bono. Hic phia ponit scđam rōneꝫ q̄ talis est. Quecūqꝫ fortuna trahit ad inq̄sitōem veri boni illa melior est ꝗꝫ q̄ retrahit a vero bono. sꝫ fortuna aduersa est hmōi. g̊ ⁊c. vñ dicit in littera. Postremo felix. i. ꝓspera fortuna cū suis blandicijs trahit deuios. i. errātes a vero bono. sed aduersa fortuna plerūqꝫ retrahit vnco id est tenaculo reducēs ad vā bona. ¶ Nota ꝙ qꝛ ꝓspera fortuna vr̄ eē ꝓpinqua felicitati eo ꝙ sine bonis fortune nō ꝯtingit esse felicē ex de bo/

na fortuna. ideo suis blanditijs trahit hominē sensualē a vero bono. qđ consistit in speculatōe dei, aduersa aūt fortuna qr ōndit psperam fortunā esse mutabilē. ipa reducit hoīem ad verum bonū qđ est imutabile. ¶ An hoc inter minima ꝛc. Hic phia ponit vltimā rōem q̄ tal' est Illa fortuna est melior per quā cognoscunt veri amici. sed aduersa for-

cens velut vnco retrahit. An hoc inter mima estimādū putas ꝙ amicorū tibi fideliū mentes hec aspa. hec horribilis fortuna deterit. Hec tibi certos sodaliū vult' ābiguosqꝫ secreuit. discedēs suos abstulit tuos reliq̄t. Quāti hoc iteger ꝛ vt videbaris tibi fortunat' emisses. Desine nunc amissas opes q̄rere qđ p̄ciosissimuz diuitiaꝝ genus est amicos inuenisti

tuna est talis. ergo ꝛc. vñ dicit in littera. An p nunq̄d putas hoc estimādū inter minia bona ꝙ hec aspera. i. aduersa fortūa. deterit. i. monstrauit tibi mētes. id ē corda fideliū amicoꝝ q. d. illud est bonū de maximis bonis. ꝛ hec sup. prospera fortuna. secreuit. i. distinxit tibi ceteros amicos et ambiguos vultus sodaliū. i. amicoꝝ. q. d. aspera fortuna docuit te discernere inter veros amicos et falsos. qr psperа fortuna a te discedens abstulit suos. i. q̄ erant amici rōe psperitatis. Et reliquit tuos amicos q̄ te dilexerūt nō pp̄ter tua. O q̄nti. i. quanto precio tu emisses h̄ integer id est in integritate fortune ꝯstitutus. cū videbaris tibi fortunat' vt potuisses cognoscere veros amicos. nūc desine. i. cessa. querere opes id est diuitias amissas. qr inuenisti veros amicos qđ est p̄ciosissimū gen' diuitiaꝝ. ¶ Nota in aduersitate falsi amici fugiūt. Sed in tp̄e prosperitatis manēt. Vñ Seneca in li de remedijs. Quē tu felicē credis illum multi comitant vt mel musce sequunt. cadauera lupi. frumēta formice p̄dam ista turba sequit nō hominē. ¶ Nota ꝙ aduersa fortuna ostēdit fideles amicos Vñ Seneca. xx. epl'a. Turba familiaris cuꝫ a te pasci desierit ipa te nō pascet. ꝛ qđ in beneficio tuo scire nō poteras paupertate scies. illa veros amicos retinebit. discedit q̄cunqꝫ nō te sed aliud sequebat. Est aūt pp̄ter hoc vnū amanda paupertas ꝙ a quib' ameris ōndit. Vñ pauper henricus. Preualet hoc solo mala sors ꝙ mōstrat amicos. Qui boni q̄ mali monstrat vtrāqꝫ viā. Itē poeta. Tp̄e felici nō cognoscūt amici. Sorte patꝫ misera q̄ sit dilectio ꝓ a. Itē alibi. Cū fueris felix m'tos numerabis amicos. Tpa si fuerit nubila sol' eris. Itē Thobias. Fluctuat ad censū venalis amic' egenū Sed ꝓus romouet vt fabricat' amor. ¶ Nota ꝙ fidel' amic' est p̄ciosissimū gen' diuitiaꝝ qr amic'. ix. ethi. ē alt' ego. i. amicoꝝ ē idē velle ꝛ nolle. ideo ei eligit viuere

sine amicis h̄n̄s reliqua bona ⁊ Seneca. ix. ep̄l'a dicit. Sapiens etsi cō tentus sit seip̄o. tn̄ amicū habere vult. ꝓpter nihil aliud nisi vt exerce- at amiciciā. ne tā magna virtus lateat. ⁊ Tulius in li. de offi. dic̄ Ho nores et diuitie ⁊ dignitates nunq̄ȝ sunt amicicie anteponēde.

Quod mūd⁹ stabili fide. Metrum octauū secundi libri.

Metrū octauū secundi libri

Uod mūdus stabili fide
Concordes variat vices
Quod pugnātia semina
Fedus perpetuum tenent
Quod phebus roseum diem
Curru prouehit aureo
Ut quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet
Ut fluctus auidum mare
Certo fine coherceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens

Hic incipit o- ctauū et vltimū me trū huius scd̄i q̄d̄ d̄r gliconicū ab inuen- tore. amphimacruȝ a pede s p̄dn̄ante. ⁊ ē amphimacrus pes antiquoꝝ ꝯstans ex prima et vltima lō- ga et duab⁊ breuib⁹ mediis dict⁹ ab am phi q̄d̄ est circum et macros longū qua sil h̄n̄s circūquaq̄ȝ lō gā sillabā. In q̄ me tro ph'ia commendat amorē ex q̄ dixit ꝙ amici sunt p̄ciosissi- mū genus diuitiaꝝ. Et primo ꝯmēdat amorē diuinū. secū- do oñdit quō hūa- na natura amicicia ꝯseruatur. ibi. Hic sanctos. Primo facit hoc q̄d̄ dictū est. scd̄o ostendit ꝙ ablato diuino amore oīa corrūpunt. ibi. Hic si frena. Primo dicit. Amor diuin⁹ re- gens terras ac pelagus. ⁊ imꝑitans. i. frequenter iꝑans celo. ille amor ligat hanc seriē. id est concordiā rerū. ꝙ mundus stabile fide variat cō cordes vices. i. alternationes tp̄m anni noctis et diei. ⁊ ꝙ semina pu- gnantia. i. elementa ꝯ̄ria tenēt ꝑpetuū fedus. i. ꝯcordiā ne vnū totalr̄ aliud corrumpat. ꝙ pheb⁊. i. sol curru aureo ꝓuehit. i. producit roseum diē. i. clarū diem. idē amor facit vt phebe. i. luna impet. i. p̄sit noctib⁹ quas noctes hesperus. i. stella vespertina. duxerit. i. adducit ⁊ vt auidū mare ad exeundū coerceat fluctus suos certo fine. i. determinato fine. ne liceat sibi tendere: i. extendere latos terminos vagis terris. i. amplis terris sup. totaliter cooperiēdo terrā. ¶ Nota ꝙ Tulius loq̄ns de am- icicia dicit. Amicicia est virtus mouens superiora ad ꝓtectionē iferioꝝ

Metrũ octauũ

et inferiora ad subiectõem superioꝝ. Amicicia eñ sublata omnis in vita tollit iocunditas. ¶ Nota ꝙ elementa appellat semina. qꝛ ex ipis tã ꝗ seminib⁹ elementata producunt. sicut eñ semẽ est principiũ fructus sic elementa sunt principia corpoꝝ mixtoꝝ. ⁊ dicũ elemẽta pugnãtia ꝓpter ipoꝝ ꝯrietatẽ. nã aliq̃ sunt calida. aliq̃ frigida q̃dã hũida. q̃dã sicca Hec elemẽta diuino amore ordinate tenẽt ꝓpriũ fedus. qꝛ grauitas iferioꝝ nõ aufert leuitatẽ supiorũ nec econuerso. ⁊ sil' totalr se nõ corrũpũt ¶ Hic si frenam remiserit. Hic ostendit ꝙ amore dino subtracto oĩa corrumpũt dicẽs Si hic amor dĩnus re. frena. i. legẽ gubernãdi res quicquid nũc amat inuicem id est ꝯcordat illꝰ ꝯtinuo gerit bellũ ⁊ ipa elementa certant. i. litigant soluere. i. destruer machinã. s. mũdanũ quã nũc socia fide id est ꝯcordi federe incitant. pulchris motib⁹. i. faciũt ordinate mouere. ¶ Nota ꝙ sublato amore ⁊ concordia omnia dissoluuntur. Vñ alanus in añclaudiano de planctu nature et scientia loquẽs in ꝑsona amoris et concordie dicit. Si mea iura meas leges mea federa mũdus. Olim seruasset vel adhuc seruaret amoris Vincula nõ tãtis gemeret sub claudib⁹ orbis Hic sanctos ꝑplos quoqꝫ. Hic ostendit ꝑhia quõ ꝑ amorẽ conseruatur ⁊ ꝯciliatur amicicia humana dicens. hic amor ꝯtinet. i. ꝯseruat sanctos. i. virtuosos et populos iunctos federe. s. amicicie. ⁊ hic amor nectit sacrũ id est sacramentũ ꝯiugij castis amorib⁹ viri et vxoris. et hic amor dictat iura sua. i. imponit legẽ amicicie fidis sodalib⁹. et qꝛ ista proueniunt ab amore diuino tanqꝫ a suo principio. ideo subiungit. O felix genus hominũ sup. dico si amor. s. diuinus quo celũ regitur regat animos

Et celo imperitans amor
Hic si frena remiserit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nunc socia fide
Pulchris motibus incitant
Certant soluere machinam
Hic sanctos populos quoqꝫ
Junctos federe continet
Hic et coniugij sacrum
Castis nectit amoribus
Hic fidis etiam sua
Dictat iura sodalibus
O felix hominum genus
Si vos animos amor
Quo celum regitur regat

vestros supple causãdo in eis ↄcordiã amicicie ¶ Nota ꝙ amor dictat iura fidis sodal. b; iura aũt amicoꝝ et sodaliũ innuit Señ. iij. epistola dicẽs. Diu cogita an aliqs in amicũ sit tibi recipiẽdus. sꝫ cũ placuerit fieri toto illũ pectore admitte tã audacter cũ illo loquere ꝙꝫ tecũ. Tu q̄dẽ ita viue vt nihil tibi ↄmittas nisi ꝙ etiã tuo amico ↄmittere possis.

Incipit liber terti⁹. Prosa p̄ma.

Iam cantũ illa finierat cuz me audiẽdi auidũ stupentẽ ꝙꝫ arrectis ad hec auribus carminis mulcedo defixerat. Itaqꝫ paulopost. O inqꝫ sũmuz lassoꝝ ꝯq̄ solamẽ aioꝝ. quãtũ me vel sentẽtiarũ pondere. vel canendi etiã iocunditate refouisti. Adeo vt iã me post hac imparem fortune ictibus nõ arbitrer Itaqꝫ remedia que pauloante acriora esse dicebas. Non modo non perhorresco: sed audiendi auidus vehementer efflagito.

Cũ amico tuo oẽs curas. oẽs cogitatõẽs misce si fidelẽ putaueris. Sũt eĩ q̄dam qui q̄ amicis sunt tm̄ ↄmittẽda oĩbus narrãt. quidã charissimoꝝ conscia reformidant nulli credituri neutrũ faciendũ est vtrũqꝫ eñ viciũ est et oĩbus credere et nulli.
¶ Nota circa p̄dicta ꝙ amicicia proprie dicta tantũ inueni᷑ in reb; rationalib;. ⁊ vt sic amicicia est par voluntas bonoꝝ inter aliquos. sꝫ large sacipiẽdo amiciciã. sic ẽt ẽ ĩ irrõnalib;. ⁊ vt sic amicicia ẽ ↄcordia diuersarum rerum ad inuicem. Explicit liber secundus. Incipit liber tercius

Iam cantũ illa finierat. Iste est tercius liber Prosa prima. boetij de ↄsolatione philosophie. Et ↄtinua᷑ ad libros p̄cedẽtes in hunc modũ. Postꝙꝫ phia in primo libro scrutata est causas doloris boetij. ⁊ in scd̄o libro adhibuit sibi remedia facilia. In p̄senti libro. ⁊ in sequentib; phia adhibet Boetio remedia grauiora. sũt aũt remedia grauiora rationes ↄtra ↄmunẽ opinionẽ hoim̄ probãtes ꝙ in bonis exteriorib; nõ ↄsistit vera felicitas ostendendo in quo sit felicitas vera. ⁊ quõ ad ipam ꝑueniat. Et diuidi᷑ iste liber in vigintiquatuor ꝑtes. qꝛ huius libri sunt duodecim prose. ⁊ xij. metra. q̄ ꝑtes patebũt in processu libri. Quid aũt ⁊ de quo determine᷑ in qualibet istaꝝ ꝑtiũ si͛r patebit. Prima prosa huius tercij diuidi᷑ in tres ꝑtes. p̄io ostẽdit boetius quõ post p̄dicta allocut⁹ fuerit phiam. secundo põit respõsionẽ phie. tercio boetius dirigit quandã petitõem ad ipam. secunda

Prosa prima

P. Tū illa. Sensi inq̄t cū v̄ba taci tus nr̄a attētusq̧ rapiebas cūcq̧ tue mētis habituz vel expectaui vel qđ est veri⁹ ipsa ꝑfeci. Talia sunt q̄ppe q̄ restant vt degustata quidez mor/

[?]. Tum illa. tercia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jam illa phia finierat cantū. i. metrū. qđ erat de ꝯmendatōe amoris diuini ⁊ amicicie. ⁊ cuz ego Boetius essem allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate et admiratōe verba phie aurib⁹ arrectis ego dixi. O phia q̄ es summū solamē animoꝝ lassoꝝ quantū me reconciliasti tuis prosis et metris in tantū ꝙ tā bn̄ pos/sum resistere insul/tibus fortune. ⁊ iō dicit remedia que prius dixisti eē gra uia nō timeo sz ea audire diligēter ex pecto. ¶ Nota ꝙ boetius metrū vo cat cantū. sicut em̄ in cantu est eleuatio et depressio vocis. sic similiter ī metro rōne q̄ntitatis correpte et ꝓducte sillabaꝝ attendit̄ quedā eleua/tio et depressio. q꞉ rōne q̄ntitatis ꝓducte fit eleuatio. rōne q̄ntitatꝫ cor/repte fit depressio. ¶ Item q꞉ metrū est subtilius et delectabili⁹ prosa: iō animū demulcet. Vn̄ autor poetrie metrū ꝯparat domicelle dicēs. Vultq̧ venire metrū tācq̧ domicella compto crine. Nitente gena. sub tili corꝑe. egregia forma. Jō dicit boetius mulcedo carminis. i. metri. ¶ Item hō debet esse auidus ⁊ stupens circa phiam. Auidus inq̧. q꞉ dicit Sen̄. xvij. epl'a. Proijce oīa ista si sapis imo vt sapias. ⁊ ad phi/losophiā magno cursu totisq̧ virib⁹ tende. Etiā hō debet esse stupens i. admirās de phia. q꞉ ip̄a est res mirabilis ⁊ dīna scđm Aristo. in p̄n/cipio libri sui de mūdo. ⁊ phia ꝯfert mirabiles delectatōes. x. ethicorū. Itē ai lassi sunt q̄ui cura vel aduersitate aliq̄ opp̄ssi. hoꝝ phia est sum mū solamē. q꞉ ip̄a ꝑsuadet magnanimitatē q̄ ꝯtra aduersitates fortūe hō ꝯstanter debet militare. Itē ꝑ phiam hō p̄t resistere ictib⁹ fortūe. q꞉ p̄mo ethi. dic̄ Aristo. Sapiēs bn̄ scit ferre fortunas ⁊ habet se in vi/tuꝑio sic̄ tetraganū. vn̄ dic̄ in lr̄a. Jā illa sup. phia finierat cantū. i. me trū de amore dino. ⁊ cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. sta/bilierat me auidū. i. cupidū audiēdi cq̧ ꝓ ⁊ stupentē. i. admirantē sup. v̄ba phie aurib⁹ meis erectis. i. eleuatis ad hec. s. v̄ba. itaq̧ paulo post ego inq̧. i. dixi O sūmū solamē lassoꝝ aīoꝝ sup. ꝑ aduersitatē q̧tū me refouisti pōdere sniaꝝ sup. ꝓse. vl' etiā iocūditatē canēdi. i. metri. adeo id ē intm̄ vt iā p⁹ hac nō arbitrer me eē iparē. i. dissilez in resistēdo icti bus. i. isultib⁹ fortūe. Itaq̧ remedia illa q̄ paulo an̄ dicebas eē acriora i. q̄uia. i n̄ mō. i. n̄ tm̄ nō ꝑhorresco. i. n̄ tīeo. sz ego auid⁹ audiēdi sup: ea vehem̄t efflagito. i. expostulo. Vbi sciēdū ꝙ ƀm huguī. efflagitare ē valđ flagitare expostular̄ petere. cū clamore poscere. Tū illa h̄ pōit re spōsiōez phie. di. ego bn̄ sēsi illđ cū tu tacit⁹. i. attēt⁹ recepisti v̄ba nr̄a ⁊ cū ego ꝑfeci mētē tuā. talia ei st̄ r̄media q̄ adhuc restāt vt ip̄a degustata

deãt. interi⁹ aũt recepta dulcescant. Sꝫ ꝙ tu te audiẽdi cupiduum dicis: quãto ardoꝛe flagrares. si quo nã te ducere aggrediamur agnosceres: B. Quĩ inq̄. P. ad verã inquã felicitatẽ quã tu⁹ quoqꝫ somniat anim⁹: sed occupato ad ymagines visu. ipsam illam nõ potes intueri. B. Tũ

pꝛimo sint amara sed postea dulcescãt. Sed qꝛ tu dicis te esse cupiduꝫ audiendi verba nostra. o quãto desiderio arderes si cognosceres quo laboꝛamus te ducere. et dicit boeti⁹. Quo vis me ducere. Rñdit phia ad cognitõem vere felicitatis quã animus tuus quasi somniando adhuc vix cognoscit. qꝛ est occupatus imagib⁹ false felicitatis. ¶ Nota ꝙ boetius tacit⁹ verba phie rapiebat consilio senece dicentis. Esto verboꝝ tacitus auditoꝛ. auditoꝝ prõptus repetitoꝛ. ¶ Nota ꝙ p̄cepta phicalia pꝛio sunt amara. postea dulcescũt. ẜm illõ poete. Discere sit charũ ꝯꝫuis pꝛimo sit amarũ. ⁊ Eustrachius pꝛimo ethicoꝝ dicit. Sciũt docti qm̃ laboꝛiosa est possessio virtutũ sed ꝓpter eius amaritudinẽ phia nõ est abijcienda. qꝛ nõ est dign⁹ dulcoꝛis acumine. qui amaritudinis nequit inuiscari grauamie ẜm boetiũ in de disciplina scolariũ. Nota sicut somniãs putat fantasmata sibi occurrentia esse veras res de q̄bus somniat. ⁊ tñ nõ sunt ipe res sic boetius in istis tp̄alib⁹ putauit esse verã felicitatẽ q̄ tñ nõ est. sed tm̃ sunt quedã silitudines vere felicitatis. sic fantasmata somnioꝝ sunt similitudines reꝝ. Nota ꝙ bona exterioꝛa vocãt imagines vere felicitas. sicut eñ imago est rei imitago et nõ est ipa res. sic bona exterioꝛa videnꝰ expꝛimere foꝛmã vere felicitatis. sed vera felicitas nõ est i ipis vñ dic in lr̃a. Tũ ꝑ tũc illa sup. phia inquit ego sensi. i. noui sup. intentõem tuã: cũ tu tacitus ꝗꝫ ꝑ et attẽtus rapiebas ṽba nr̃a ꝗꝫ pro ⁊. cum ego expectaui. alia lr̃a h̄ꝫ expetiui. i. reuocaui. habitũ tue mentis. Vel qđ ẽ ꝓꝑius dicere cũ ego ipa habitũ tue mẽtꝭ ꝑfeci q̄ꝓpe miꝝ talia sũt. s. remedia que restãt sup. sumẽda. vt ipa quidẽ degustata pꝛio moꝛdeãt id est displiceant interius aũt recepta dulcescãt. sed ꝙ tu dicis te esse cupidũ audiẽdi sup. illa remedia. O q̄nto ardoꝛe. i. desiderio flagrares. i. arderes si cognosceres. q̄ nã. i. ad quẽ locũ aggrediamur. i. incipim⁹ te ducere. Ego boetius inq̄. i. dixi q̄ nã sup: vis me ducere. inq̄t sup. philosophia ad verã felicitatẽ quã tu⁹ anim⁹ somniat. i. imꝑfecte cognoscit. sꝫ visu. i. ꝯgnitõe occupato ad imagies. i. ad bona tp̄alia que sunt imagies ⁊ silitudo vere felicitatis. tu nõ potes ituerí. i. ispicere ipam. s. ꝓpam felicitatẽ. ¶ Tũ ego fac. Hic boe. dirigit petitõeꝫ phie. ⁊ ponit cõsensũ sue petitõis dicẽs, O phia rogo vt sñ dilatatõe demõstres mihi

Metrum primum

q̄ sit v̄a felicitas. ⁊ ph̄ia ɔsentiēs dic̄. libēter faciā tui cā̄ sȝ pri⁹ ego oñ-dā tibi falsā felicitatē tibi notiorē vt illa cognita p̄ ɔ̄riuȝ possis postea agnoscere verā felicitatē. Nota circa h̄ ꝙ dic̄ faciā tui cā̄ libenter. ꝙ ph̄ia petitōes hoīm admittit. vñ Señ. Nulli p̄clusa est virt⁹ sapiētie: oib⁹ patet, oēs inuitat oēs admittit. nō eligit donū neq̄ censū. sed nudo

ego fac obsecro: ⁊ q̄ illa vera sit sine cūctatōne demōstra. P. Faciā inq̄t illa tui causa libēter. Sȝ q̄ tibi causa notior est eā pri⁹ designare verbis: atq̄ informare conabor vt ea p̄spe-cta. cū in contrariā p̄teȝ flexeris ocu-los. vere specimen beatitudinis po-scis agnoscere.

Metrū primū libri tertij

Qui serere ingeniū volet agrum
Liberat arua pri⁹ fructibus
Falce rubos filicemq̄ resecat
Ut noua fruge grauis ceres eat

hoīe ɔtēta est. Nota innata est nobis via p̄cedēdi ex nobis magis notis ad min⁹ nota· primo phisicoꝝ et secūdo de aīa. Cū igit̄ bona exteriora sit nobis magis nota in quib⁹ aliq̄ posuerūt ɔsistere felicitateȝ q̄ȝ bona īteriora iō ph̄ia prio vult determinare de falsa felicitate nob̄ magis nota q̄ ponit̄ ī bonis exteriorib⁹ ipam extirpando. vt p̄eā agnoscam⁹ verā felicitatē tan̄ q̄ȝ p̄ ɔ̄riū. Nota ꝙ Señ. in de ṽtutib⁹ cardinalib⁹ dic̄. Scire debes ꝙ q̄dam nō videnť esse bona ⁊ sunt. q̄dā videnť bona ⁊ nō sunt. q̄cunq̄ aūt ex reb⁹ transitorijs possides nō hec magna estimes nō mireris ꝙ caducū est Ex quo patet ꝙ v̄a felicitas nō ɔ̄sistit in bonis exteriorib⁹ q̄ videnť esse vera bona ⁊ tñ nō sunt. Vñ dicit in lr̄a. Tū p̄ tūc ego supple boe. dixi o ph̄ia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. ⁊ demōstra mihi siñ cunctatōe. i. sine mora q̄ sit illa v̄a supple felicitas. Illa ph̄ia. inq̄t faciā libenter tui causa. sed ego pri⁹ conabor. i. laboro tibi designare verb̄ atq̄ȝ p̄ ⁊ informare q̄ cā̄. i. q̄ felicitas bñs rationē cause finalis sit tibi notior. i. manifestior vt ea sup. falsa felicitate. p̄specta. i. cognita possis agnoscere specimē. i. similitudinē vere beatitudinis. cum flexeris oc'los sup. cognitionis in ɔ̄riā p̄tē false felicitatis Metꝝ p̄mū tertij libri.

Qui serere ingeniū. Istud est primū metrū huius tertij qd̄ ď metrū choristū ab inuētore, dactilicū a pede p̄dñante. ⁊ prim⁹ versus huius metri est hypercatilecticus. q̄r post primū pedē abūdat vna sillaba. s. re. In hac dictione sererē. et q̄r philisophia predixit ꝙ

prius essz ostendendū q̄ sit falsa felicitas. ⁊ postea que sit ṽa. iō phia in h̄ metro ꝯmēdat hūc ordinē ꝑ q̄tuor exēpla. Primū est q̄cūq̄ʒ vult seminare bonū agrū. oportet ṗus extirpare nociuas herbas vt ager bene fructificet. Silr aliq̄s volēs ꝯgnoscere ṽam felicitatē oportet ṗus extirpare falsā. vn̄ dic̄ in lr̄a Qui volet serere agrū ingenuū. i. nobilē ṗus liberat arua id est agros fructibꝫ id ē radicibꝫ q̄ impediunt ne semen crescat ⁊ ille resecat. i. p̄scidit rubos. i. ꝑuas arbores q̄ʒ ꝑ ⁊ filicē. i. herbā inutilem. falce. i. falcastro. vt noua ceres eat. i. ꝓficiat. ḡuis i. onusta fruge. secundū exēplū est sicut ꝑgustando aliq̄d amarū mel apparet dulci⁹. sic ꝓpter cognitiōeʒ false felicitatis magis cognoscit̄ vera felicitas. vn̄ dic̄ in lr̄a. Labor apiū est mage dulcior. id ē mel est magis dulce. si malus sapor ṗus edat. i. inficiat ora. Terciū exēplū est. Sic̄ post tp̄s nebulosum ḡtior est serenitas. sic post cognitōem false felicitatis ḡtior ē cognitio vere felicitatis. Vn̄ dicit in lr̄a. Ubi ꝑ postq̄ʒ nothus. i. ventus australis. desinit. id ē cessat dare imbriferos sonos. i. flatus ꝓducentes imbres. tūc astra nitent ḡtius. i. delectabili⁹. Quartū exēplū est. Sic̄ pulcra dies sequit̄ tenebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequit̄ cognitōem false felicitatis. vn̄ dic̄ in lr̄a Ut. i. postq̄ʒ lucifer. i. stella matutina. pepulerit. id ē fugauerit tenebras noctis. tūc pulchra dies agit. i. ducit roseos equos solis. Tūc applicat exēpla ad ꝓpositū dicens. Tu ṗus debes ꝯsiderare falsa bona et extirpatis ip̄is debes cognoscere ṽa bona in q̄bus consistit felicitas. vn̄ dic̄ in lr̄a. Tu quoq̄ʒ ṗus tuens. i. respiciēs falsa bona incipe retrahere colla iugo. i. iugo false felicitatis. dehīc. i. postea vera bona subierint. i. subintrabūt animū tuū. ¶ Nota q̄ sicut ṗus extirpanda sunt vicia. ⁊ postea inferende ṽtutes. sic ager ṗus est purgand⁹ ⁊ postea seminādus. vn̄ thobias. Spinis ⁊ tribulis purgari noualia debēt agri ⁊ semē fructificari queat. Nota q̄ frutex ſm Hugui. est densitas virgulaꝝ vel arboꝝ vel spinaꝝ. Vel ſm alios frutex ē arbor pua q̄ terrā fronde tegit. Nota q̄ filix est inutil' herba h̄ns folia ad modū filoꝝ. de q̄ dic̄ ꝑsius. Nō tn̄ ista filix vllo māsuescit in agro. Nota q̄

Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat
Gratius astra nitent: vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulcra dies roseos agit equos
Tu quoq̄ʒ falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Uera dehinc animū subierint

Prosa secūda tertij libri.

Prosa secunda

post amaritudinem dulcedo est gratior et sensibilior. unde poe. Dulcia non meminit qui nunquam gustavit amara. Namque per oppositum nascitur omne bonum. hec paup henricus. ¶ Nota quod boetius hic dicit apium pro apum in genitivo plurali quod est contra Alexan. qui dicit. Um dat apis etc. Et quod hic dicatur apium et non apum patet per metrum quod sic constat ex tribus dactilis continuis. si autem poneretur apum non essent tres dactili continui. posset tamen dici quod causa metri ponitur apium pro apum.

Prosa secunda tercii libri.

Um defixo paululum vi.

Hec est prosa secunda tercii in qua philosophia ponit deversas opiniones circa falsam felicitatem. et primo boetius ostendit quomodo se philosophia habuit post predicta. secundo philosophia ostendit quod omnes homines nituntur pervenire ad beatitudinem quam ipsa diffinit. tercio ostendit quod homines sepe abducuntur a vera felicitate diversis erroribus. quarto ponit errores sive opiniones circa felicitatem secunda ibi. Omnis mortalium. tercia ibi. huc vti. quarta ibi. Quorum quidem. dicit primo

Um defixo paululum visu: et velut in angustam ve mentis sedem recepta: sic cepit. ¶ P. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet: diverso quidem calle procedit, sed ad unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire. Id autem est bonum: quo quis adepto nihil ulterius desiderare queat. Quod quidem est omnium summum bonorum cunctaque intra se continens bona. Cui si quid abforet summum bonum esse non posset: quoniam relinqueretur extrinsecus quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum

Postquam philosophia premisit ordinem procedendi de falsa felicitate ad veram. tunc pro tunc. ipsa paululum defixo visu. i. inclinatis oculis. et recepta velut in angustam. i. nobilem sedem mentis sue. sic cepit. i. incepit loqui. Nota quod capitis inclinatio est signum subtilis imaginationis propter quod subtiliter et profunde imaginantes caput inclinant. et quandoque non vident que delata coram oculis. ideo philosophia volens subtiliter speculari de felicitate cuius speculatio difficilis est ipsa inclinato visu intrat se in nobilem speculationem sue mentis. Omnis mortalium. Hic philosophia ostendit quod omnes homines nituntur pervenire ad unum finem beatitudinis. quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et dicit sic. Omnis cura. i. sollicitudo mortalium. i. hominum quam curam exercet labor multiplicium studiorum. quia aliqui student in litteratura. aliqui in mercantia. et sic de aliis. illa cura procedit diverso calle. i. diverso modo vivendi. sed tamen nititur pervenire ad unum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur pervenire est tale bonum. quo quis adepto nihil ulterius queat desiderare. quod. s. bonum est summum omnium bonorum continens intra se cuncta bona. cui. s. bono si quid. i. aliquid abforet. i. deesset non posset esse summum bonum. quia relinqueretur aliquid

extrinsecus.i.extra aliud bonū qđ posset optari. Ex quibus dictis phia ꝯcludit diffinitōem btitudinis dicens. Liquet.i.manifestū est beatitudinē esse statū ꝑfectū ꝯgregatōe omniū bonoꝝ. ¶ Nota ꝯgnitio vltimi finis magnū incrementū confert ad vitā.primo ethicoꝝ.|qꝛ ꝫm exigentiā finis:cetera moderanꝭ ꝫm lim conienſem prio posterioꝝ. iō phia

Hunc vti diximus diuerso tramite mortales oīs conanꝭ adipisci. Est eñ mentib⁹ hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa deuius error abducit.

tradit nobis ꝯgnitōem vltimi finis: scꝫ beatitudinis. ¶ Nota finis ē magis eligendus his que sunt ꝓpter finē vt patet ꝑ Aristotelem tercio topicorum. ¶ Item ibidem. Cuius finis est bonus ipsum quoqꝫ bonum. Item omnia denoianda sunt a fine. Si finis bonus est totū laudabile phas est. ¶ Nota finis in agibilib⁹ habet se sic̄ principiū in speculabilib⁹. Sicut ḡ intellectus noster naturaliter adheret primis principijs.sic appetitus noster naturaliter adheret vltimo fini q̄ est summū bonū. ¶ Nota q̄ duplex est finis.s.finis quo.et finis gratia cui⁹ oīa fiūt. Ille eñ est vnus sicut deus vel beatitudo.ꝛ iste finis appetiꝭ ab omnib⁹ sub vna ratōne inquantū est bonū satians appetitū hominis. Finis aūt q̄ est operatō q̄ hoies nitunꝭ adipisci finē gratia cuius.ꝛ talis finis nō est vnus sicut nō est vna operatio omniū. Iō dicit philosophia q̄ cura hoim procedit diuerso calle ad ꝯsequendū vltimū finē. Nota illud ad qđ oēs hoies nitunꝭ ꝑuenire est bonū.qꝛ bonū est qđ oīa appetunt primo ethicorum. ¶ Nota q̄ beatitudo habet ratōem vltimi finis.ipa est tale bonū quo adepto nihil vlterius desideraꝭ.nā de ratōne finis est esse vltimū.ꝛ vltra illud qđ est vltimū nihil est.ḡ etiā oportet illud esse summū bonū qꝛ illud quo adepto nihil vlterius desideraꝭ est summū bonū tale autē est beatitudo. ¶ Nota q̄ beatitudo est bonū optimū pulcherrimum ꝛ delectabilissimū.iō beatitudo est status ꝑfectus cōgregatōne omnium bonoꝝ continēs in se omnia bona.si eñ aliqđ bonū sibi deficeret.nō esset summū bonū. Hunc vti diximus. In ista pte oñdit phia q̄ homines a vera felicitate diuersis erroribus abducunꝭ dicēs. Hunc.s.statū beatitudinis oēs mortales sicut diximus conāꝭ adipisci diuerso tramite.i.diuersa via.qꝛ cupiditas id est appetitus veri boni naturaliter est inserta mentib⁹ hoim.sed beatitudo est verū bonū qꝛ summū.sꝫ deuius error abduc̄ hoies ad falsa bona. Nota qꝛ btitudo aggregat i se oīa bona iō ei⁹ cupiditas natul'r ē hoib⁹ iserta.vbi tñ sciēdū q̄ btitudinē ꝯtinere oīa bona pt intelligi dupl'r. Uno mō formal'r sic nō cōtinet omnia bona.qꝛ felicitas formaliter et essential'r potest esse sine bonis exterioribus vt sine diuitijs et ceteris bonis. Alio modo sic intelligit,

Prosa secunda

continere ea virtualiter, ita q̄ beatitudo excellat oĩa bona. ⁊ sic est ꝓa. ¶ Nota q̄ phia hic vtit' quadã figura q̃ đr epiteto in dicendo deui⁹ error. nullus em̃ error ẽ q̃ nõ sit deuius. Vñ poeta. Fiet epitheto nisi dicas tristia bella. ¶ Nota q̄ cũ mens humana naturaliter desideret verũ bonũ nũq̃ȝ tendit in falsum bonũ nisi i q̃ntum ipm̃ estimat' esse verũ bonũ. talis aũt estimatio est deuius error. q̃ deuius error ad falsa adducit.

Quorũ q̃dẽ alij sũmũ bonũ eẽ nihilo indigere credẽtes vt diuitijs afflu ãt elaborãt Alij vero bonũ qđ sit dignissimũ veneratõe iudicantes adeptis honorib⁹ reuerẽdi ciuib⁹ suis eẽ nitũtur Sũt q̃ sũmũ bonũ i sũma potẽtia eẽ cõstituãt. hi vl' regnare ipi volunt. vl' regnãtib⁹ adherere cognantur At q̃bus optimũ q̃dẽ claritas videt. hi vl' belli vl' pacis artib⁹ gl'osũ nomẽ ppagare festinãt. Plimi vero bõi fructũ gaudio leticiaq; metiunt' hi felicissimũ putãt voluptate ǒfluer'

¶ Quoꝝ quidem ħ phia ponit diuersas opiniones circa felicitatẽ ostendẽs quõ homines ꝑ errorem ad falsa bona ducebant'. scđo oñ it q̄ i talib; bonis posuerũt beatitudinẽ. tercio oñdit q̄ naturaliter eoꝝ intentio tẽdebat ad verã beatitudinẽ. scđa ibi. quibus oib;. tercia ibi. Sed ad hominum studia. Primo ostẽdit quõ hoĩes errabant circa falsa bona statuendo in eis finẽ. scđo ostendit quõ q̃dam fines adinuicẽ ꝑmutabant. tercio alia bona fortuita reducit ad p̄dicta scđa ibi. Sunt etiã. tercia ibi. In his igit'. Primo dicit. Quoꝝ sup. hominũ q̃ ducunt' ad falsa bona. alij credentes summũ bonũ esse nihilo indigere. ipi elaborant vt affluant. i. abundẽt diuitijs ponendo oẽm sufficientiã esse in diuitijs et in hoc errabãt. Alij vero summũ bonũ iudicantes qđ dignissimũ sit veneratõe. i. honore tales adeptis honoribus nitunt' esse reuerẽdi suis ciuib; putãtes in honorib; tꝑalib; verã dignitatẽ cõsistere. in ħ errabãt. Sũt alij q̃ summũ bonũ cõstituant in sũma potẽtia. hi vel ipi volũt regnare vel conant' adherere regnantib; tanq̃ȝ ꝯsiliarij vel familiares eoꝝ. ꝑ ħ putãtes se esse vere potẽtes in ħ decipiũtur. sȝ q̃bus claritas. i fama videt' esse optimũ bonũ. illi festinãt ppagare. i. dilatare gloriosum nomẽ. i. pulchrã famã artib;. i. studijs belli sicut viri militares. vel artib; pacis. sicut sapiẽtes mđi credẽtes se ꝑ ħ acq̃rere gl'iam imortalẽ ⁊ decipiũt' ꝑ ħ. Plurimi ꝟo. i. m'lti metiũt'. i. mẽsurãt fructũ boni. gaudio. i. leticia exteriori. hi putãt. i. estimãt felicissimũ

Sūt etiā q̄ hoꝝ fines causasq̄ alter/utro permutāt. vt q̄ diuitias ob po/tentiā voluptatesq̄ desiderāt vel q̄ potentiā. seu pecunie cā. seu proferē di nois petunt. In his igit̄ ceterisq̄ talibus humanoꝝ actuū votorūq̄ versatur intētio. veluti nobilitas fa uorq̄ popularis. que videntur quā dam claritudinem cōparare. Uxor ac liberi q̄ iocunditatis grā petūtur

diffluere. i. abūdare. voluptate. i. delectatōe corpali estimātes in h̄ ve rū cōsistere gaudiū qd̄ ē erroneū. ¶ Nota q̄ quinq̄ sunt in q̄bꝫ errātes a vo bono posuerūt cōsistere verā felicitatē. s. diuitie. honores. potestates gliam voluptates quoꝝ sufficientia sic accipit̄. Cū finis habeat rōnem boni ſm diuersitatē boni diuersificat̄ finis. Est aūt triplex bonū. vtile delectabile. ⁊ bonū honestū ⁊ illi q̄ intendebant bono vtili posuerūt felicitatē i diuitijs sed qui intēdebāt bono delectabili ponebāt voluptates et in illis posuerunt finem ⁊ felicitatē. Qui aūt intendebāt bono honesto illi diuersificabant. q̄ bonum honestū est bonum ſm rōnem. Ratio aūt est duplex. s. speculatiua ⁊ practica. de bono honesto qd̄ cōsistit in speculatione nō loquebant̄ isti. q̄ tale bonū est latēs ipi aūt posuerunt felicitatē in bono honesto qd̄ est bonū rōnis practice. tale ergo bonum vel ɔsistit in opinione hoim. ⁊ sic est glia. vel ɔsistit in exercitio actus re alis et hoc est duplr. vel em̄ existit in exercitio ꝓprij actus circa alios et sic est ptās. vel ɔsistit in exercitio actus alioꝝ circa se. ⁊ sic est honor.
¶ Sūt etiā qui hoꝝ fines. In ista pte ōndit quō quidā istoꝝ fines iaz dictos ꝑmutabāt. ⁊ dicit. Sūt etiā aliq̄ qui fines. q̄ ꝑ et cās finales ꝑ mutant alterutro. i. ad inuicē desiderātes vnū ꝓpter alteꝝ. nā quidaz desiderant diuitiās ⁊ voluptates. ob. i. propter potentiā ⁊ sunt alij qui potentiā petūt. i. desiderāt. cā pecunie. i. ꝓpter diuitias vel causa ꝓferē/di nois. i. cā dilatatōis fame. ¶ Nota ſm Aristote. iij. Ethicoꝝ. Qualis vnusquisq̄ est talis finis videt̄ ei. ſm igit̄ diuersā dispositōem hoim diuersi fines eligunt̄. Illud aūt eligit̄ ꝓpter aliquē finē ꝑ qd̄ aliq̄s videtur posse ɔseq̄ illū finē. cū igit̄ ponētes finē esse diuitias magis putabāt se diuitias ɔseq̄ ꝑ potentiā. ipi appetebāt potētiā ꝓpter diuitias ⁊ ecōuerso quibꝫ videbant̄ se posse ɔseq̄ potentiā ꝑ diuitias. ipi appetebant diuitias ꝓpter potentiā. ⁊ sic posuerūt ꝑmutatōem finiū istoꝝ ad inuicem. ¶ In his igit̄ ⁊c̄. Hic phia reducit oia bona fortune in q̄bus posnūt hoies felicitatē ad p̄dicta quinq̄ ⁊ dic̄. In his igit̄ q̄nq̄ bonis q̄ ꝑ et. et ceteris talibꝫ. s. reducibilibꝫ ad p̄dicta versat̄ intētio actuū huma

Prosa secūda

noꝝ ⁊ votoꝝ. i. desiderioꝝ. ⁊ manifestat exēplr̄ ꝙ alia reducātur ad ipa vicēs. veluti nobilitas qꝫ ꝓ et fauor popularis que vident̃ ꝯpare quā/dā claritudinē. i. gliam iō reducunt̃ ad gliam. vxor aūt ⁊ liberi. i. filij sē q̄ petunt̃ grā iocūditatis. i. causa voluptatis. iō ad voluptatē reducūt̃ sed sanctissimū genꝰ amicoꝝ nō numerat̃ inter bona fortune sꝫ nume/

Amicoꝝ vero qd̓ scīssimū q̄dez ge/nꝰ est. nō in fortuna sꝫ ī virtute nu/merat̃. Reliquū vero vł potentie cā vł delectatōis assumit̃. Iā vero cor/poris bona prōptū est. vt ad supio/ra referant̃. Robur ei magnitudoqʒ videntur prestare valentiam. pulcri/tudo atqʒ velocitas celebritatēʒ. sa/lubritas voluptatum. Quibus om/nibus solam beatitudinēʒ desidera/re liquet. nam qd̓ quisqʒ preceteris petit id summū iudicat esse bonū. sꝫ summū bonū btitudinēʒ esse diffini/mus. quare btm̄ iudicat esse statum.

ratur in virtute. reliquū vero qd̓ ca/dit sub exteriori for/tuna illud assumitur vel cā potētie. sic est admīstratio officioꝝ. vel assu/mit̃ cā delectatōis sic exercitiū ludoꝝ sed bona corporis promptū est vt re/ferant̃. i. reducātur etiā ad superiora bona. qr robur. qꝫ pro et magnitudo q̄ est signū fortitu/dinis corpalis. vi/dent̃ p̄stare valen/tiā. i. potētiā. ⁊ sic ad potentiā redu/cunt̃. sic pulchritu/do et velocitas vi/dentur p̄stare celebritatē. i. gliam ad quā reducunt̃ salubritas aūt. i. sa/nitas videt̃ ꝯferre voluptatē ad quā reducit̃. et sic oīa bona fortune re/ducunt̃ ad p̄dicta q̄nqʒ. ¶ Nota indigentia alicuius boni auget de/sideriū illius boni. iō ꝑm variā indigentiā hoīm variat̃ coꝝ desideriū. Vn̄ Aristo. primo ethi. dicit ꝙ egrotās sanitatē medicꝰ diuitias. con/scij aūt sibi ipis ignorātie eos qui magnū aliqd̓ hn̄t supra se admirant̃. ꝑm g° diuersā dispositōem hoīm felicitas ponebatur in diuersis bonis fortune q̄ tn̄ sub p̄dictis bonis q̄nqʒ ꝯphendunt̃. ¶ Nota licet amici afferāt iocūditatē tn̄ nō sunt ꝯputandi īter bona fortune. cū eīm amici/cia sit virtꝰ optet ꝙ amici virtute acq̄rant̃. qd̓ aūt virtute acq̄rit̃ ꝑ vir/tutē ꝯseruat̃. et tale nō p̄t esse bonū fortuitū. Itē amicicia fundata sup bono hōesto ē scīssima ⁊ in ṽtute numerat̃. sꝫ amicicia fūdata sup bo/no vtili ⁊ delectabili fortuita ē. ¶ Quibꝫ oībꝫ. In ista pte ꝓbat phia ꝙ oēs p̄dicti q̄rebāt btitudinē ī his bōis ⁊ dr̄. qbꝫ desiderātibꝫ p̄dcā bo/na liq̄t. i. manifestū ē ipos desiderare btitudinē. nā illd̓ bonū qd̓ quisqʒ

petit. i. desiderat p̄ ceteris illud iudicat summū bonū. sʒ nos diffinim⁹ summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē quisq; desiderat p̄ ceteris iudicat esse statū btm̄. i. beatitudinē. Et tunc recolligit bona falsefelicitatis dicēs. Habes ante oculos tuos propositā formā humane felicitatis. scʒ opes. honores. potentiā. gliam. voluptates. q̄ ɔsiderās epicurus ɔstituit voluptatē eē summū bonuʒ eo q oīa cetera videant̄ afferre. i. dare aīo iocunditatem. ¶ Nota q oēs appetentes p̄dicta bona appetebāt beatitudinē. nā q̇cquid aliq̇s eligit pre aliis h̄ videt̄ esse sibi summū bonū. sʒ aliquis p̄ ceteris eligit diuitias. ergo diuitie videbant̄ sibi sūmū bonū. aliq̇s honores. ⁊ sic de aliis g̃ oēs p̄dicti appetebant beatitudinem ¶ Nota q predicta bona vident̄ ɔferre aliquā iocunditatē cū oīa vident̄ esse ordinata ad iocunditatē tanq̄ ad finē. ⁊ q2 in voluptatib⁹ est maxima iocunditas iō epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus.

quem p̄ ceteris q̄sq; desiderat. Habes igit̄ ante oculos propositā fere formā felicitatis humane. opes. honores. potentiā. gliaʒ. voluptates. Que q̄daʒ sola ɔsiderās epicur⁹ ɔseq̄nter sibi summū bonū voluptatē esse ɔstituit. q cetera oīa iocūditatem aīo videant̄ afferre. Sed ad hoīm studia reuertor quoꝝ animus etsi caligante memoria. tn̄ bonum summū repetit. sʒ velut ebrius domū quo tramite reuertat̄ ignorat.

¶ Sed ad hoīm studia. Hic phīa ōn̄dit q licet homines in p̄dicto modo errent tn̄ eoꝝ intentio semp̱ fertur ad veram beatitudinem. Secundo ostendit vnde hoc proueniat. ibi. In quo quanta sit. Primo p̄mittit intentū suum. scd̄o declarat ibi. Nū em̄. Primo dicit. Ego reuertor ad studia. i. ad intentiones hoīm quoꝝ animus. etsi. p̄ q̄uis. memoria caligante. id est obscurata supple desiderio presentium bonoruʒ tamen semper repetit per naturalem inclinationem summum bonum sed ignorat qm̄ illud repetat. vel vt ebrius qui ignorat quo tramite. i. qua via reuertatur domum. ¶ Nota sicut ebrius scit se habere domuʒ sed propter defectum rationis nescit quo modo ad eaʒ redeat. Sic homines aliquo modo in generali sciunt et cognoscunt summum bonuʒ et naturaliter inclinantur ad illud tanq̄ ad principium a quo processerunt. sed inebriati amore temporalium bonorum nesciunt quomodo ad id perueniant.

Prosa secunda

¶ Num em̄ videntur errare. Hic declarat intentum suū. s. q̄ oēs querē/tes p̄dicta bona querebant aliquid quod proprie conuenit summo bono.

Nū em̄ videntur errare hi q̄ nihilo indigere nitunt. Atq̄ nō est aliud qd eque p̄ficere beatitudinem possit q̄ copiosus bonoꝝ oīm stat⁹ nec alieni egens, sed sibi ipse sufficiēs. Nū vo labūt hi q̄ qd sit optimū id etiā reuerētie cultu dignissimū putant. minime. Neq̄ em̄ vile qddā ꝯtēnēdūq̄ est, qd adipisci oīm fere mortalium laborat intentio. An in bonis n̄ est numerāda potētia. Quid igit. Nū imbecillū ac sine viribus estimandū est qd oībus rebus constat esse p̄stantius. An claritudo nihilipendenda est. Sed sequestrari nequit q̄n oē qd excellentissimū est id etiā videat esse clarissimū. Nam nō eē anxiā tristēq̄ beatitudinē nec dolorib⁹ molestijsq̄ subiectā quid attinet dicere q̄n in minimis quoq̄ reb⁹ id appetitur qd habere fruiq̄ delectat. Atq̄ hec sunt que adipisci hoīes volūt eaq̄ de causa diuitias dignitates, regna, gloriā, voluptatesq̄ desiderāt q̄ p h⁹ sibi sufficiētiā reuerentiam, potentiā, celebritatē,

Et primo ōndit hoc d̄ diuitijs dicēs. Nū pro nunquid isti videntur errare per intentionem a summo bono qui nituntur nihilo indigere ratione cuius querebant diuitias, quasi. di. non errant a summo bono, quia nihilo indigere maxime spectat ad summū bonum. vn̄ dicit. Atq̄ pro certe. non ē aliud quod eque possit p̄ficere btitudinē q̄ status copiosus omniū bonorum nec alieni egēs sed ipse sibi sufficiens. Tunc ostendit idem de honoribus dicens. Nū vo labūtur supple, ab intentione summi boni qui illud qd ē optimū putat idetiam esse dignissimū cultu reuerentie id ē honoris. et rn̄det. minime supple labuntur. Neq̄ em̄ ē vile et cōtēnēdū q̄ itētio oīm mortaliū laborat adipisci. et sic querentes honorē q̄rebant aliq̄d qd ē i summo bono. eo q̄ summū bonū ē honorabilissimū. Tūc ōndit idē

n

de potētia dicēs. An ꝑ nunq̇d in bonis. i. inter bona nō est nūerāda potentia q. d. sic. Quid igit̃ est dicēdū nisi ꝙ q̄rētes potētiā etiā tēdūt ad sūmū bonū. cū summū bonū sit potētissimū. nō enī istud ē estimandū imbecillū ꝛ sine viribꝫ. i. sine potētia qđ ꝯstat eē prestāti⁹. i. potēti⁹ oibꝫ rebꝫ. Tūc oñdit idē đ glīa dicēs. An claritudo. i. gloria ē nihilipēdēda ita vt q̄rētes gloriā nō tendunt ad sūmū bonū q. d. nō ē nihilipēdēdo. sed neq̇t. i. nō p̄t seq̄strari. i. negari q̇n oē qđ sit excellentissimū. illud etiā videat̃ eē clarissimū. i. gloriosissimū. Tūc oñdit idē de voluptate dicens. Quid attinet

leticiam credunt esse venturā. Bonū est igit̃ qđ tā diuersis studijs homines petūt. In quo quanta sit nature vis facile monstratur. cū licet varie dissidentesqꝫ sententie: tamē in diligendo boni finem ꝯsentiunt

dicere q. d. de se manifestū ē btitudinē nō esse anxiā ꝛ tristē nec subiectaꝫ doloribꝫ ꝛ molestijs. sed supple magis ē plena voluptate ꝛ iocūditate. et ꝑ ꝯsequens q̄rētes voluptatē ꝛ leticiam tendunt ad summū bonum

¶ Qđ aūt iocūditas ꝛ voluptas includat̃ in sūmo bono. ꝓbat̃ ꝑ locuꝫ a minori dicēs. Qñ in minimis rebꝫ. s. appetēdis pꝫ ꝙ aliq̇d appetit̃ qđ delectat hr̄e ꝛ ipo frui. Hec igit̃ sunt q̄ hoīes volūt adipisci. ꝛ ea de cā desiderant. i. cupiunt vel' q̄runt diuitias. dignitates. regna. gloriā ꝛ voluptates. qꝛ ꝑ hec credūt sibi eē venturā sufficientiā. reuerētiā. potētiā. celebritatē ꝛ leticiā. bonū igit̃ qđ hoīes petūt diuersis studijs. i. intētionibus.

¶ Nota ꝙ ex tota ista lr̄a pōt formari vna rō. s. ꝙ q̄rētes p̄dicta bona querūt btitudinē. Rō ē ista. Illi tendūt ad btitudinē q̇ tēdūt ad sufficiētiaꝫ. reuerētiam. potētiā celebritatē ꝛ leticiā. sed appetētes p̄dicta bona. s. diuitias. dignitates. regna gloriā ꝛ voluptates tendūt ad sufficiētiā. reuerētiam. ꝛ sic de alijs. g̊ tēdūt ad btitudinē. Maior ē nota. qꝛ sufficientia reuerētia sunt ꝯditōes btitudis q̄ ꝑfectissime reꝑiunt̃ in btitudine. Querentes g̊ ꝓprietates btitudis tēdunt ad btitudinē. Minor pꝫ ex lr̄a. ¶ Nota ꝙ q̄rētes diuitias ꝓpter sufficientiā ferebant̃ in summū bonū naturali appetitu. qꝛ in sūmo bono ē vera sufficiētia ꝛ in h̄ n̄ errabāt. ſꝫ qꝛ sufficiētiā q̄ ē nulli⁹ indigētie putabāt sibi ꝓuenire ꝑ diuitias. in h̄ errabāt. Silr̄ q̄rentes dignitates ꝓpter reuerētiā naturali intētione ferebant̃ in btitudinē eo ꝙ btitudo est reuerēdissima. ſꝫ qꝛ summā reuerentiā putabant sibi subuenire ꝑ dignitates tpales. ideo in h̄ errabāt. ꝛ sic intelligit̃ de alijs

¶ In quo q̄nta sit nature vis. Hic oñdit ꝑhia vnde hoc ꝓueniat ꝙ q̄ntūcūqꝫ intētio hoim sit diuersa. tñ intēdit in btitudinē. et oñdit ꝙ h̄ ꝓuēit ex vi natural' inclinatōis q̄ nulli auferri p̄t. ꝛ đt In q̊. s. appetitu boni vel btitudis facile mōstrat̃ q̄nta sit vis nature cū licꝫ sint varie ꝛ dissidētes.

Metrum secundum

id ē discordātes snie hoim de sūmo bono. tñ hoīes ꝯsentiūt. i. ꝯcordāt in diligēdo. i. diligenter appetendo. finē boni. i. btitudinē. ¶ Nota ꝙ fine existente vno pñt diuersificari actiōes tēdētes in illū finē. si eīm ꝓpter diuersitatē actionū esset diuersitas finiū nō euenire ad vnū finē. sed ꝓcederet̄ i infinitū in finib;. qđ patet falsū ex .ij. methaphisice. ⁊ hoc ē verū de fine cui⁹ grā oīa fiūt ꝙ ille ē vnus ⁊ nō de fine q̊ vt prius visum ē. licet ḡ sint diuerse sententie ⁊ studia hominū. tñ ꝯueniunt i appetēdo vnū finez: s. beatitudinē.

Metrū secundū tertij libri

Quantas rex flectat habenas
Natura potēs q̄bus imēsum
Legibus orbem prouida seruet
Stringatq̨ ligans irresoluto
Singula nexu placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

Metrum secūdū tertij libri.
Quantas reruz flectas habēas

Hic incipit secundū metrū huius tertij qđ dicitur pindaricū ab inuētore anapesticum a pede p̄dominante. ⁊ est dimetrū. quia constat ex quattuor pedibus quorum duo constituunt vnum metrum. in quo metro quia phia supra dixerat ꝙ vis nature reperitur ꝙ intentio hominū semꝑ tendit in bonum. ideo hic commēdat vim nature ostendens ꝙ tanta est vis nature ꝙ quātūcunq̨ res abducatur assuefactione vel violentia ad aliquid qđ est sibi p̄ter naturam. tamen sibiipsa derelicta semper redit ad illđ qđ inest sibi ꝑm naturā ⁊ p̄mittit suam intentionē. secūdo manifestat ꝓpositum ibi. Quāuis. primo dicit. Mihi phie placz ꝓmere idest manifestare. cantu arguto. i. sonoro. lentis fidibus idest cordis bene sonātibus. q̄ntas habenas. i. naturales inclinationes potens natura flectat. i. regat. q̄bus legibus prouida natura seruat id est conseruat immensum orbem. et quibus legibus natura stringat ligans singula irresoluto nexu. i. coniunctione indissolubili

¶ Nota triplex ē natura. Natura naturans sicut est deus a quo dependet celum ⁊ tota terra. Alia est natura naturans ⁊ naturata simł sicut celum quod dicitur natura naturata in q̄ꝫtum dependet a deo. ⁊ dicitur natura naturās in q̄ꝫtum influit naturis istorum inferioꝝ. Alia est natura naturata tm̄. quam beatus Augustinus sic diffinit. Natura est quedam vis ⁊ potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicuiq̨ rei suum esse tribuit. qua cum q̄sq̨ male vtitur malus esse iudicat̄. In ꝓposito dictuz phie potest intelligi de natura tertio modo dicta. licet quidam exponant ꝑ natura primo modo sumpta.

¶ Item leges nature hic vocat determinationes ⁊ ꝓprietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi constitutas

¶ Quāuis peni pulcra leones. Hic phia mãifestat ꝓpositū ꝑ q̃ttuor exēpla. Scd̃o general'r ꝯcludit sil'r esse in oibus alijs; ibi. Repetūt. Prima in q̃ttuor partes ꝓm q̃ttuor exēpla q̄ patebūt. Primū exēplū ē de q̃drupedibꝫ sicut de lonibus qui licet ex quadā assuefactōne domenť. ita vt timitescāt metuēdo suū mgr̄m. tñ si mľtū offendanť redit eoꝝ crudelitas naturalis. ita vt primo lacerāt dētibꝫ mgr̄m suū. Vñ dicit in lr̄a ꝙuis leones peni .i. libiti. gestēt. i. portēt pulcra vincula .i. cathenas in collo ⁊ captēt. i. recipiāt. escas datas. i. porrectas eis manibꝰ sui mgr̄i. et ꝙuis metuāt trucē id ē crudelem mgr̄m leones inꝙ soliti ferire. i. pati ꝟbera magistri. sed si cruor tixerit. i. madidauerit horrida ora. i. colla leonū ꝑ nimia verbera tunc animi leonū resides. i. quieti redeūt ad naturalē crudelitatem ⁊ leones meminere sui. i. nature. graui fremitu. i. magno rugitu. ipsi laxant. i. soluunt colla solutis nodis. i. ruptis vīculis. ⁊ primꝰ suus domitor. s. magister. ille imbuit id est recipit. lacer. i. laceratꝰ rabidas iras cruento dente. s. leonis. ¶ Nota ꝓm Isid̃ li. ethimo. peni sunt hoīes carthaginēses. Est aūt carthago ciuitas libie ꝓpter quod leones libie vocat leones peni. ⁊ hm̄oi leones libie facilius domantur. ¶ Nota quantūcunꝙ leones domentur ⁊ assuefactione ducantur a sua crudelitate si tñ afficianť cruore vel sanguine redeūt ad naturalē crudelitatem.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit secūdū exemplum quod ē de volatilibus. ⁊ est tale. Auicula capta que preter naturam domesticať quantūcūꝙ foueať delicijs hominū. tñ habita oportunitate redit ad siluestritatem. vnde dicit in lr̄a Ales garrula que canit altis ramis. si illa capta claudit in antro cauee. i. domuncule supple ibi maneat ad solatiū hominum. licet ludens cura hominū ministret huic aui pocula illita id ē

Quāuis peni pulcra leones
Vincula gestēt: manibusꝙ datas
Captent escas. metuātꝙ trucem
Soliti verbera ferre magistrum
Si cruor horrida tinxerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremituꝙ graui meminere sui
Laxāt nodis colla solutis
Primusꝙ lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras
Que canit altis garrula ramis
Ales cauee clauditur antro
Huic licꝫ illita pocula melle
Largasꝙ dapes dulci studio
Ludens hominū. cura ministret

linita melle. qꝫ ꝑ ⁊ largas dapes mistret dulci studio. si tñ illa auis sali ens ex arto tecto. i. ex arta domūcula. viderit gratas vmbras nemoꝝ. ipa ꝓterit pedibꝫ suis escas sparsas. ⁊ ipsa mesta. qꝛ fuit detēta reqrit siluas ⁊ dulci voce susurrat. i. cantat in siluis. ¶ Nota natura nō assuescit in ꝯ/ riū. si em̄ lapis cēties millesies ꝓiciat̄ sursū. nō assuescit ascēdere sursū. lꝫ ꝗ aliq̄ cōsuetudie vel violentia natura pos sit ad tps ipediri. tñ sp inclinatur ad ꝓpri um opus

Si tamen arto saliens tecto
Nemoꝝ gratas viderit vmbras
Sparsis pedibꝰ proterit escas
Siluasqꝫ tantū mesta requirit
Siluas dulci voce susurrat
Ualidis quondā viribꝰ acta
Pronum flectit virga cacumen
Hanc si curuans dextra emisit
Recto spectat vertice celum
Cadit hesperias phebꝰ in vndas
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos v̄tit ad ortus

¶ Ualidis q̄ndā vi ribꝫ acta. Hic ponit tertiū exēplū de vege tabilibꝫ sicut ꝺ v̄ga crescēte qꝺ tale ē. Li cet virgula erecta ꝑ violētiā incurueṫ. tñ relicta ꝓprie nature ipa sursum erigitur. vñ ꝺt in lr̄a. Uirga quondam acta. i. coa cta validis viribus: supple hoīs īcuruā tis eā ipa flectit pro nū cacumē. sed si dextera curuās remisit hanc. ipa spectat. i. respicit celuꝫ recto vertice. q. ꝺ. deposita violētia incuruātꝭ v̄ga redit ad naturalē recti/ tudinē. ¶ Nota licꝫ natura reꝝ inaīatarū nō facile assuescat in ꝯriū tñ in hoībꝫ rōnalibꝫ multū facit assuescēdo vl' ꝯsuescendo qꝛ licꝫ aliqs sit male cōplexionatꝰ. tñ ꝑ vsum ⁊ ꝯsuetudinē abilitat̄ ⁊ ꝯplexio mutatur. Unꝺ Seneca. Consuetudo est altera natura ¶ Cadit hesperias phebus in vndas. Hic pħia ꝓbat intētū suū ponendo q̄rtū exemplū in corporibꝫ ce/ lestibꝫ. ⁊ est tale. Sol motꝰ ab oriēte in occidentē cadit in mare hespericū sed naturali inclinatione redit ad oriētem sub nr̄o hemisperio. vñ ꝺt in lr̄a Phebus. i. sol. cadit in vndas hesperias. i. occidentales. sed secreto trami/ te. i. secreta via. s. sub terris. rursus. i. iteꝝ vertit currū. i. cursū suū ad soli/ tos ortꝰ. i. ad ptes oriētales. ¶ Nota ꝙ boetiꝰ hic loquit̄ more poetarum q̄ dicebāt solē tpe vesꝑtino descendere in mare occidētale vt ibi lauaretur a sordibꝫ ⁊ a puluere q̄ maculatꝰ fuit exñs in nr̄o hemisperio. sed hoc non est veꝝ. quia sic apparet ruditati hominum.

¶ Repetunt ꝓrios q̄qꝫ recursus. Hic pħia cōcludit idem esse in oībꝫ alijs entibꝫ. videlicet ꝙ oia entia q̄cunqꝫ mō ꝑ violētiam seu assuefactio/ nē a sua abducant̄ natura. tñ sibi derelicta sempꝑ redeunt ad illud qꝺ inest

eis ꝑ naturã. Vñ dicit in lr̃a. Queq̧ id est q̃libet entia repetunt ꝓprios cursus. i. naturales mot⁹. ⁊ singula. i. oĩa entia gaudent suo reditu supple redeũdo ad illud supple qđ ꝯuenit eis ẜm naturã. Nec vlli manet. i. adest tradit⁹ ordo. nisi qđ suo fini iũxerit ortũ. i. principiũ. ⁊ fecerit stabilẽ orbem id ẽ circulationẽ sui ꝯiũgẽdo finem principio. ¶ Nota q̧ orbis in ꝓposito ẽ

Repetũt proprios q̃q̧ recursus
Redituq̧ suo singula gaudent,
Nec manet vlli traditus ordo
Nisi qđ fini iunxerit ortum
Stabilemq̧ sui fecerit orbem

Prosa tertia tertij libri

Os quoq̧ o terrena anima/lia tenui licet imagine ve/strũ tñ principiũ somniatis verũq̧ illũ beatitudis finẽ licet minime ꝑspicaci qualicunq̧ tñ cogitatiõe ꝑspicitis eoq̧ vos ⁊ ad verum bonũ naturalis ducit itẽtio ⁊ ab eodẽ mł'tiplex error abducit. Conside ra nãq̧ an ꝑ ea q̃b⁹ se hoies adeptu

circul⁹ vel linea circũ ducta rediẽs ad idẽ punctum vñ incepit eq̃liter distans a medio. facit aũt hõ stabilẽ sui orbẽ ꝓcedẽs a deo tanq̃ a suo pn cipio. trãsit ꝑ ꝑpalia in q̃b⁹ nõ sistit. sed redit ad deuz tanq̃ ad suũ finẽ ꝑ contẽplationẽ mẽtis.

Prosa tertia tertij li.

Os q̃q̧ o terrena animalia.

Ista ẽ tertia ꝓsa hui⁹ tertij. in qua ⁊ in alijs sequẽtibus ostẽdit q̧ vera felicitas nõ ꝯsistit in illis q̃ q̃dã putauerũt eẽ sũma bona. sed tñ ẽ falsa felicitas in ips̃. Et primo ph̃ia ea q̃ dicta sunt in metro adaptat spẽalr̃ ad hoies ⁊ cũ h̃ ꝓponit intentũ suũ. secundo ꝓbat intẽtũ. ibi. Primũ igitur. Dicit pmo dictũ est q̧ oĩa reperũt suũ finẽ. vos q̃q̧ o terrena aĩalia. i. vos hoies q̃ estis dediti terrenis. somniatis. i. impfecte cognoscitis vestrũ principiũ. lz tenui imagine. i. exili similitudine. ⁊ ꝑspicitis illum verum finẽ beatitudinis. licet cognitiõe minime ꝑspicaci. tñ q̃licũq̧ cogitatiõe eoq̧. i. ideo. naturalis intentio ducit vos ad verum bonũ ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tũc ꝓponit intentũ suũ dicens. Cõsidera nãq̧ o Boeti an hoies valeãt ꝑuenire ad destinatũ finẽ. i. ad btitudinẽ ꝑ ea q̃b⁹ putãt se adepturos btitudinẽ. Si em̃ pecunia vł' honores ceteraq̧ afferũt. q̃d. i. aliq̃d tale. cui nihil bonoꝝ videaᷣ abesse. nos fateamur aliq̃s fieri felices adeptiõe hoꝝ bonorũ. sed si ñ valẽt efficere. i. facere qđ ꝓmittũt. ⁊ carẽt pluribꝫ bonis. nõne liquide. i. manifesta falsa species btitudis in eis deꝑhendiᷣ. q. d. sic.

Prosa tertia

¶ Nota principiū oim rex̄ qđ ē deus est vera btitudo vt postea patebit. tale principiū qui somniando ꝯgnoscit. ⁊ difficulter ad ipm deuenit. non eñ pfecte in presenti statu ipm ꝯgnoscimus. quia intellectus noster habz se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumen solis. ex ij. methaph. Etiā ad talē beatitudinē cum difficultate puenitur. vñ Alanꝰ in anticlaudiano dt. Difficilis accessus ad hāc facilisq₃ recessus. Accessus paucꝭ casus paret oībus. In quā vix aliquis trāsire pt Valet ois ab illa decliare via. Que paucis puia multis claudit arta Nimis intrāti larga ruine.

ros beatitudinē putāt ad destinatū finem valeāt puenire. Si eñ vl' pecunia vel honores ceteraq₃ tale q̄d afferant cui nihil bonox̄ abesse videatur. Nos quoq₃ fateamur fieri aliquos hox̄ adeptiōe felices. Qđ si neq₃ id valent efficere qđ promittunt bonisq₃ pluribus carent nonne liq̄do falsa in eis beatitudīs species dephendit. Primū igitur te ipsum q̄ pauloante diuitijs afflue bas interrogo inter illas abūdātissimas opes nunq̄ ne animū tuum ꝯcepta ex qualibet iniuria cōfudit anxietas. B. Atqui inquam tam libero me fuisse animo quin aliquid semper angerer reminisci nequeo. P. Nōne quia vel aberat quod abesse non velles. vel aderat quod adesse noluisses. B. Ita est inquaz

¶ Primū igit teipm Hic phia pbat intētū suū ꝙ ista bona nō efficiāt qđ pmittūt. ⁊ p ꝯñs inest eis falsa btitudo. et primo ostēdit h' de diuitijs post idē d' alijs bōis Prīo ergo pbat ꝙ diuitie nō ꝯferūt sufficiētiā quā vident pmittere ⁊ ppter quā appetunt. Scđo pbat ꝙ diuitie ꝯferūt indigentiā. Tertio pbat ꝙ indigētiā nō auferūt. scđa ibi. Atqui: tertia ibi. Quis aūt modꝰ.

Primo intendit talem rationem. In illis non consistit vera felicitas que non reddunt hominē sibi sufficientem. sed diuitie sunt hmōi ergo ⁊c̄ maior est nota. quia felicitas est bonum sufficientissimum nulliꝰ egens Minorem declarat in littera. ⁊ procedit philosophia more didascolico. i. interrogādo ⁊ rñdēdo. ⁊ dt sic Primū igit teipm boetiū interrogo q̄ pauloañ diuitijs affluebas. i. abundabas nunq̄ ne anxietas id ē tristicia concepta

P. Illius igit pñtiam huiꝰ absenti- am desiderabas. B. Cõfiteor inq̃. P. Eget vo inquit eo qđ quisq desi- derat. B. Eget inquã. P. Qui vo eget aliquo ñ est vsquequaq sibi ipse sufficiẽs. B. Nime inquã. P. Tu itaq hãc insufficientiã plenꝰ inquit opibꝰ sustinebas. P. Quid ni inq̃. P. Opes igitur nihil indigẽtẽ suf- ficientẽq sibi facere nequnt. et hoc erat qđ promittere videbantur.

Atq̃ hoc quoq maxie ꝯsiderãdũ puto ꝙ nihil hẽat suapte natura pe

ex qualibet iniuria ꝯfudit animũ tuũ inter opes abundantissimas. ⁊ re- spondet boetiꝰ. Atq̃ ꝓ certo ego neq̃ remisci me fuisse taz libero aĩo q̃n semꝑ angerer. i. offenderer aliq̃. Et đt phĩa. Nonne tibi aliqđ aberat qđ abesse nõ velles. vel tibi aliqđ aderat qđ adesse noluisses. Rñdet boetius. Ita ẽ inquã. Tũc phĩa ꝯcludit dicẽs. Ideo illius qđ aberat pñtiam de- siderabas. hꝰ aũt qđ aderat desiderabas absentiam. Dic̃ boetiꝰ. Confiteor inq̃m ⁊ phĩa inquit Eget vo. i. caret qđ q̃sq desiderat. Dicit Boe. Eget et phĩa. Qui vo eget aliq̃ nõ ẽ vs- quaq sibi suffici- ens. đt boe. Nime supple ẽ sufficiens. et phĩa. Tu itaq hãc insufficiẽtiaz sustinebas plenꝰ opibꝰ. Cõcludit ꝰ phĩa ex concessis di. igitur opes nequeũt facere nihilo indigentem ⁊ sibi sufficiẽtez. ⁊ hoc erat quod promittere videbantur. ¶ Nota ꝙ omnis appetitus est ratione carentie. vnde illud q̃d quis habet proprie non desiderat sed magis amat. vnde August. ix. li. de tri. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei cognoscende fit amor rei cognite. Ideo dicit phĩa. eget vo ꝙ quisq desiderat.

¶ Nota phĩa dicit qui eget non est sibi sufficiens. cõtra hoc diceret aliq̃s Sapiens eget quia indiget bonis exterioribus sine quibus viuere non potest. ⁊ tamen sapiens est sibi sufficiens per Sene. ix. epistola qui dicit. Sapiens seipso contentus est. Ad hoc dicendum ꝙ sapiens indiget q̃- busdam ad viuendum. sed ad beate viuendum seipso contentus est. vnde dicit Seneca nona epistola. Sapiens seipso contentus est ad beate vi- uendum. sed non ad viuenduz. Ad viuendum enim mltis rebus illi opꝰ est. sed ad beate viuendum tm̃ contentus est animo sano ⁊ erecto. ⁊ despi- cientem fortunam.

¶ Atq̃ hoc q̃z. Hic ꝓbat phĩa ꝙ diuitie ꝯferunt indigentiam. ⁊ ꝑ ꝯñs non consistit in eis felicitas. cũ felicitas sit bonum sine omni indigentia

Prosa tertia

Probat aūt in littera ꝙ pecunia cōfert indigētiā ꝑ hoc. q̄ pecunia facit vt hō indigeat alieno p̄sidio q̊ pecuniā suā tueat̄ ne ꝑ violentiā auferatur vn̄ subdit in lr̄a. Atq̇ p certo ego puto hoc maxie ꝯsiderādū ꝙ pecunia nihil habeat suapte natura .i. ī sua nat̄a. vt neq̄at auferre his inuitꝫ .i. nolētibꝫ a q̄bꝫ possidet̄. Dicit boetius. Fateor inquā. Et phia. Quid ni fa/

cunia; vt his a q̄bus possidet̄ inuitis neq̄at auferri. B. Fateor inquā. P. Quid ni fateare cū eā quotidie valentior aliq̄s eripiat inuito. Vn̄ .n. forenses q̄rimonie nisi ꝙ vel vi vel fraude a nolētibus pecunie repetunt̄ erepte. B. Ita est inquā. P. Egebit igitur inq̄t extrinsec⁹ petito presidio quo suā pecuniā q̄sq̄ tueat̄. B. Quis id inq̄ neget. P. Atqui nō egeret eo nisi possideret pecuniam quā possit amittere. B. Dubitari inquā neq̄t. P. In cōtrarium igit̄ relapsa res ē. Nā q̄ sufficientes sibi facere putabant̄ opes; alieō potius p̄sidio faciūt indigētes. Quis aūt mod⁹ est quo pellat̄ diuitijs indigentia. Nū eni diuites esurire neq̄unt. Nū sitire nō p̄nt. Num frigus

teare q.d. oportet vt fatearis. cū q̊tidie aliq̄s valētior .i. fortior eripiat eā iuito .i. nolenti. Vn̄ em̄ sūt q̄rimonie forēses .i. iudiciales nisi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude repetunt̄ in iudicio r̄ndit boeti⁹ Ita ē inquā ⁊ phia. Egebit igit̄ q̇sq̄ presidio idē auxilio extrīsec⁹ petito q̊ tueat̄ suam pecuniā quaꝫ posset amittere. R̄ndit boetius. Dubitari neq̇t Tunc phia ꝯcludit ex dictis dicēs Igit̄ res ē relapsa .i. mutata in ꝯ̄riū: Nā opes q̄ putabant̄ sibi facere sufficiētes. faciūt poti⁹ indigētes aliēo p̄sidio. ¶ Nota illud qđ ꝑ violētiaꝫ acq̇rit̄ ꝑ violētiā pōt auferri. sed pecunia ꝑ violentiā acq̇rit̄. q̄ dicit Arist. i. ethi. ꝙ oīs pecuniosus est violent⁹. ergo violenter aufert̄ pecunia ꝓpter quā violentiā fiūt q̄rimonie forēses. Ubi sciendū ꝙ forꝫ ē locus reꝝ venaliū. sed forus est loc⁹ exercēdarū litiū coram iudicio. Inde forēsis qđ idem ē qđ iudicialis. ¶ Quis aūt modus ē. Hic phia ꝓbat ꝙ diuitie nō auferūt indigentiā. ⁊ sic ꝑ ꝯn̄s non consistit in eis felicitas. ⁊ dicit. q̇s est modus quo indigentia pellatur diuitijs. nunquid diuites nequeūt esurire. q.d. sic. Nunq̇d nō possunt sitire. q.d. imo. nūquid mēbra pecuniosoꝝ

non sentiūt frig⁹ hibernū .i. hyemale. q. d. sic. Sed tu inq̄es .i. dices opu/lentꝫ .i. diuitibꝫ. adest aliq̄d q̄ famē satiēt. sitim q̄; p̄ ꝛ frig⁹ depellāt. Re/spondit phia. hoc mō indigētia pōt ꝯsolari diuitijs. sed penit⁹ auferri n̄ pōt. Nā si hec .s. indigētia sp̄ hiās .i. desiderās ꝛ poscens aliq̄d expletur opibꝫ. Necesse ē tn̄ vt maneat indigētia q̄ possit expleri. q꞉ q̄ntūcūq; sitꝫ diuitiis vl' fames mi tigetur adhuc diues post sitiet et esuriet. ꝛ qd̄ nat̄e nimiū est auaritie nihil satis ē q̄re si opes n̄ pn̄t ibi dē sūmouere .i. repel/lere indigētiā. sed fa ciūt idigētiaꝫ. qd̄ est id ē quō eē potest q̄ credatꝫ eas p̄stare .i. dare sufficiētiā. q. d. nullo mō debꝫ credi ¶ Nota q̄ oīs idigē/tia vel ē indigētia na ture vel auaricie In digentia nature pau cissimis suppleri po test. eo q̄ natura pau cis minimisq; ꝯtēta est. Vnd̄ ꝓpter natu rā nō opoꝛtet multū q̄rere diuitias. nec p̄ diuitias idigētia nat̄e amoueri pōt. sic̄ nec ipsa nat̄a mutari p̄t. Indigētia ꝓo auari cie est q̄ nullo mō ex pleri p̄t ꝛ ita diuitie eā amouere nō pn̄t. ideo pl⁹ agent. q꞉ d̄r Auar⁹ n̄ iplebit pecunia. ¶ Nota q̄ diuitie nō solū nō inducūt sufficien tiā sꝫ nec inducūt sapiēꝫ q꞉ d̄r Sen̄. Quid ꝓsunt stulto multe diuitie dū p̄ eas nō possit fieri sapiens

hibernū pecuniosoꝝ mēbꝛa nō sen tiūt. Sꝫ adest inq̄es opulentis quo famē satient quo sitim frigusq; de/pellāt. Sꝫ hoc mō ꝯsolari q̄dem di uitijs indigētia pōt sed auferri pe/nitus nō pōt. Nā si hec hians sp̄ at q; aliq̄d poscens opib⁹ explet: ma/neat necesse est q̄ possit expleri. Ta ceo q̄ nature minimū: q̄ auaritie ni hil satis est. Quare si opes nec sū/mouere indigentiā pn̄t: et ipse suaꝫ faciūt: q̄cquid est q̄ eas sufficientiā pꝛestare credatis

Metrū tertiū libꝛi tertij te

Quāuis fluēte diues auri gurgi/
Nō expleturas cogat auar⁹ opes
Oneretq; baccis colla rubꝛi litoris
Ruraq; centeno scindat opīa boue
Nec cura moꝛdax deserit supstitem
Defunctūq; leues n̄ comitāt opes

Metrū tertiū tertij libꝛi.

Quāuis fluēte ꝛc. Istd̄ ē tertiū metrū h⁹ tertij qd̄ d̄r archiloicū ab i/nuētoꝛe. iābicū a pede p̄dn̄ante. cui ꝯiūgit metꝝ elegyacū. in q̄ metro phia inuehit ꝯ auaros q̄s i pn̄ti vita sollicitudo diuitiaꝝ affligit ꝛ i moꝛte de

Prosa quarta

relinqt ꝛ dicit. Quãuis diues suppleauar⁹ fluẽte. i. abũdãte auri gurgi/
te. i multitudie cogat. i. ꝯgreget opes. ñ expleturas suã cupiditatẽ. ꝛ q̃uis
diues oneret. i. p̄mat colla sua baccꝫ. i. gẽmis p̄cioꝭ rubri littoris. i. rubri
marꝭ q̃ gẽme colligũt in littore rubri maris. ꝛ scindat. i. diuidat arando
rura opima. i. agros fecũdos. cẽteno boue. i. cũ cẽtũ bobꝰ. adhuc cura mor

Prosa quarta tertij libri.

Eo satis dixit q̄ p diuitias sufficientia adipisci non põt. Nũc vult oñdere q̄ dignitas p magno nõ est hñda q̃ malũ magis ociosum q̄ꝫ clarum efficit

Ed dignitates honorabilem reuerendũq̄ꝫ cui puenerit reddũt. Nũ vis ea est ingratib⁹ vt vtentiũ mentib⁹ ꝟtutes inserãt vitia depellãt. Atq̃ nõ fugare sꝫ illustrare poti⁹ neq̃ciã solent. Quo fit vt indignemur eas sepe neq̃ssimis homi/nib⁹ cõtigisse. Unde catul⁹ licet in

dax. i. sollicitudo nõ
deserit ip̄m supstitẽ
idẽ viuentẽ. ꝛ leues
opes q̃ leuiter transe
unt. non comitantur
ip̄m defũctũ. i. mor/
tuũ. ¶ Nota q̄ circa
lr̃am gurges ꝭm hu
guitionẽ ꝛ Isido. li.
ethimol. ẽ loc⁹ altus
idẽ pfund⁹ in flumi
ne. ꝛ in pposito sig̃t
abũdantẽ affluẽtiaꝫ
auri. Itẽ ꝭm Hug.
Bacca p duplex c. i
uenitur positũ p fru
ctu oliue vł lauri. vł
p q̃libet fructu. Ali
qñ aũt iuenitur p gẽ
ma p̄ciosa. ꝛ sic sumi
tur hic. Item diues
auarus duplici malo
p̄nitur. in pñti vita sp sollicitatur. ꝛ p⁹ mortẽ nihil ip̄m de diuitijs comi
taꝛ. de q̊ diuite loquiꝛ Alan⁹ in li. de plãctu nature dicẽs Ut locuł va/
ria nũmoꝝ fercula donet Imponit ꝓprio diues ieiunia vẽtri. Itẽ seculã/
tur ocellis diues in argento sed venter phari cogitur

Ed dignitates. Ista ẽ q̃rta psa h⁹ tertij i q̃ pbat phia q̄ dignitates
tpales ñ ꝯferũt honorẽ ꝛ reuerẽtiã quã pmittere videtur. ꝛ p ꝯñs ẽ i
eis vera btitudo. ꝛ pmo ꝓpõit q̄ dignitates faciũt honorabilẽ. scdo imp
bat illõ. ibi. Nũ vis. pmo dr̃. Sꝫ dignitates reddũt hoieꝫ honorabilẽ et
reuerẽdũ cui puenerit. ¶ Nota honor ẽ exhibitio reuerẽtie alicui in testi/
moniũ ꝟtutꝭ sic accipitur ex. iiij. ethi. vł alr honor ẽ opiniõis bñfactiue si/
gnũ. vt dr̃ arist. li. rhetoricoꝝ. qñ ei opiamur nob posse bñ fieri ab aliq̃ ip
sũ honorã⁹. Sꝫ reuerẽtia ẽ decẽs ac matura g̃uitas ꝭm tulliũ ¶ Nũ vis
ea. Hic phia ipbat ppositũ q̃druplici via. s. q̄ dignitates ñ ꝯferũt hono
rẽ ꝛ reuerẽtiã. Pmo q̄ malis sepe eueniũt. Scdo quia p dignitates vitia
improboꝝ innotescũt. Tertio quia opinione hominũ vilescũt. Quarto

quia tēpoꝝ mutatōne splēdere desinūt. scđa ibi. In q̄. tertia ibi. Atq3 vt agnoscas. q̄rta ibi. S3 hoc apud. Primo dicit. Nū p nūq̄d. ea vis. i. talis virt⁹ est magistratib⁹. i. dignitatib⁹. vt inserāt v̄tutes mētib⁹ vtentiū eis vt depellāt vicia. q. d. nō. vñ subdit. Atq̄ p certe. dignitates non solēt fugare neq̄tiam. sed poti⁹ illustrare. i. māifestare. q̄ fit. i. ꝓpter qđ fit. vt nos idignemur eas sepe ↄtigisse hoib⁹ neq̄ssimis. vñ Catulus q̄ erat vir sapiēs ⁊ v̄tuosus Nonius q̄ erat hō vitiosus appellat strumā. l3 viderit ipsum sedentē in curuli. i. in sede dignitatꝫ iudiciaria. vides igitur quātū dedec⁹ dignitates adijciāt hominib⁹ mal. ⁊ manifestāt eos eē ↄtēptibiles a bonis. Atq̄ p certe. indignitas id ē malicia eoꝝ min⁹ patebit si nullis honoribus inclarescant. i. splendeant. O boetinum. i. nunq̄d tu potuisti tot piculis adduci. i. affligi vt cu3 decorato. i. tali viro ingr̄atū gereres. cu3 in eo respiceres mentē neq̄ssimi scurre ⁊ delatoris. q. di. non. Nunq̄d possum⁹ iudicare dignos reuerētia. ob honores. i. propter dignitates. q̄s iudicamus indignos ipsis honoribus. i. dignitatib⁹ q d. non. At si quē videres preditū sapia. licet nō haberet dignitatē nunquid posses eū nō putare dignum reuerentia. vel sapientia qua preditus est. q d. non posses eum iudicare indignum sapientia ⁊ virtute sua. qr propria dignitas inest. virtuti quā virt⁹ trāffundit in eos quibus fuerit adiūcta. ⁊ quia populares honores hoc facere nequeunt. liquet. i. manifestum

curuli Noniū sedentē strumā tñ appellat. Uides ne quantū malis dedec⁹ adijciāt dignitates. Atq̄ min⁹ eoꝝ patebit idignitas si nullis honorib⁹ inclarescāt. Tu quoq3 nū tādē tot piculis adduci potuisti vt cū decorato gerere mḡratū putares cū in eo mentē neq̄ssimi scurre delatorisq3 respiceres. Nō eñ possum⁹ ob honores reuerentia dignos iudicare quos ipsis honorib⁹ iudicam⁹ indignos. At si quē3 sapia p̄ditū videres. nū posses eū vel reuerentia vel ea qua est p̄dit⁹ sapia nō dignū putare. B. minime. P. Inest enim dignitas propria v̄tuti quā3 ptin⁹ in eos q̄bus fuerit adiūcta trāffundit. Quō qr populares facere neq̄unt honores liquet eos propriam dignitatis pulcritudinem non hr̄e.

Prosa quarta

est eos ꝓpriā pulcritudinē dignitatis nō hr̄e. Nota ex lr̄a ꝑt formari talis rō. Illud qđ adueniēs alicui nō ꝯfert ⁊ nō adueniēs nō aufert honorem illud nō facit vere honorabilē. sed dignitates nō ꝯferūt honorē cui adueniūt nec tollūt si n̄ adueniūt. ergo ⁊c̄. minor ꝓbat̄. q̄ꝛ honor sequit̄ ꝟtutem ex. iiij. ethicoꝝ. vn̄ vitiosū nullo honore dignū reputam⁹ in q̄cūq̄ȝ dignitate fuerit. sed solū ꝟtuosum etiā si non sit in dignitate. cū igit̄ dignitates tp̄ales non ꝯferāt virtutem nec tollāt vitia, manifestū est q̄ honorabilē nō faciūt.

In quo illud ē aniaduertendū magis; Nā si eo abiectior ē quo magis a plurib⁹ quisq̄ȝ ꝯtemnit̄ cū reuerēdos facere neq̄at quos plib⁹ ostētat despectiores poti⁹ ip̄robos dignitas facit; Uex nō impune, Reddūt nanq̄ȝ improbi parē dignitatib⁹ vicem quas sua ꝯtagione ꝯmaculāt

¶ Nota Catull⁹ erat vir sapiēs ⁊ ꝟtuosus q̇ Noniū sedentē in curuli ex aīi indignatiōe vocabat strumā eo q̄ viro tā malicioso collata fuit dignitas Est aūt struma ꝯgeries humoꝝ ī collo. sub hac aūt si͡litudie ip̄m appellabat strumā. q̄ꝛ in pectore habuit cōgeriē vitioꝝ. ¶ Nota q̄ rex Theodoric⁹ voluit q̄ndā noīe Decoratū violēter ītrudere in mg̃ratū vt vna cū boetio rēpublicā regeret. cui⁹ neq̇tiā boeti⁹ detestatus recusauit sibi associari. ꝓpter qđ Boe. mult̄ iiuriis afflict⁹ fuit a rege theodorico. ¶ Nota q̄ scurra s̄m Hug. idē est qđ leccator vel vaniloqu⁹. ꝓprie aūt dr̄ q̇ sequit̄ curiā gr̄a cibi. ¶ Nota q̄ ꝟtus facit hoīem reuerēdū ⁊ nobilē. nō dignitas q̄ꝛ dr̄ Sen̄. xliij. ep̄la. Uirtus nō accepit platonē nobilē ⁊ reuerēdū ſȝ fecit. q̇s em̄ ē generosus virtuosus ⁊ dign⁹ nisi q̇ ad ꝟtutē est bn̄ disposit⁹. Nō facit hoīem nobilem atriū plenū famosis imaginibꝫ ⁊ nūmis. sed anim⁹ ⁊ ꝟt⁹ supra fortunam surgēs. ¶ In q̊ illud ē. Hic ph̄ia ꝓbat scđa via q̄ dignitates nō faciunt hoīem nobilē ⁊ honorabilē. q̄ꝛ vitia iip̄roboꝝ manifestāt. dicēs. In q̊. s. dignitas aduenit mal̄. illud ē magis aniaduertēdū q̄ si aliq̇s eo ē abiectior. i. vilior. q̊. i. q̄̄to magis ꝯtēnit̄ a plibꝫ. cū dignitas neq̄at facere ip̄robos reuerēdos. ip̄os facit despectiores quos plibꝫ ostētat. veꝝ ꝓ sed. h̄ nō est ipune i. dignitas nō facit h̄ ipunita. nāq̄ȝ ꝓ q̄ꝛ ip̄robi parē vicē reddūt dignitatibꝫ. q̄s ip̄i cōmaculāt sua ꝯtagiōe. q. d. sicut dignitas maculat ip̄robos q̄ꝛ eoꝝ maliciā manifestat. sic eē ip̄robi cōmaculāt dignitates ¶ Nota q̄ ꝑ dignitates vitia ip̄roboꝝ inotescūt. q̄ꝛ principat⁹ virū ostendit. Cū igit̄ vitiū faciat hoīem ꝯtēptibilē tp̄alis dignitas adueniēs ip̄robis facit eos dſpectiores. Un̄ Juuenalis poeta: Oē animi vitiū tāto despecti⁹ in se crimē h̄ȝ q̄̄to q̇ peccat maior habetur. Et Sen̄. Loco ignominie apud indignum est dignitas

¶ Atq vt agnoscas. Hic phia pbat tertia via q dignitates nõ faciunt reuerẽdũ. q2 opiniõe hoim vilescũt. q̃ em̃ dignitatibꝫ funguntur q̃uis a suis honorentur. tñ apud extraneos hoies nõ curantur vt ab illis q̃ sũt alteri⁹ diocesis. Vñ dt Atq p certo. vt tu agñscas verã reuerẽtiã q̃ est btitudo nõ posse ꝯtingere alicui hoi p has dignitates vmbratiles. i. trãsitorias ad modũ vmbre sic col/lige. si q̃s hõ funct⁹. i. vsus m̃ltiplici cõsulatu. id ẽ dignitate deuenerit forte i barbaras natões. i. ex/traneas gẽtes. faciet ne honor ꝯsulat⁹ ipz venerandũ barbaris q. d. nõ. Atq̃ p certe si h. s. facere reueren/dũ barbarꝫ. foret na/turale mun⁹ dignita tibꝫ. nullo mõ cessa/rẽt ab officio suo. q̃q̃. i. q̃cunq loco gẽtiũ Sicut ignis vbiq terrarũ nũq̃ desistit calere. i. cremare. sz q̃niã id. s. reuerẽdũ fa/cere. eis annectit fal/lax opinio hoim z ñ ꝓpria vis. ilico. i. sta/tim vanescũt cũ ad eos venerint q̃ ñ esti mãt eas esse dignita tes sicut sũt natões barbarice. id ẽ. extra nee. ¶ Nota q res ñ destituitur a sua ꝓpria opatõe. cũ em̃ opatõ sit finis hñtis opatõez. ij. ce. z mun. res destituta a sua opatõe destitueretur a suo fine z sic eẽt frustra. Si g̃ facere reuerẽdũ eẽt naturalis opatõ dignitatũ vbiq gentium facerent hoiem reuerendũ. sed videm⁹ q dignitates q̃ faciunt aliquẽ reuerendũ apud suos. apud extraneos nõ faciũt ipm reuerendum. ¶ Sed hoc apud exteras. Hic phia pbat q̃rta via q̃ sumitur ex hoc q dignitates tp̃m mutatiõe sordescũt. qd em̃ magna olim fuit di

Atq vt ignoscas verã illam reue/rentiam p has vmbratiles dignitates ñ posse ꝯtingere. sic collige. Si q̃s multiplici ꝯsulatu funct⁹ i bar/baras natiões forte deuenerit. venerandum ne barbaris honor faciet. Atq̃ si hoc naturale mun⁹ dignita/tibus foret. ab officio suo quoquo gentium nullo mõ cessarent. Sicut ignis vbiq terrarũ nunq̃ tñ calere desistit. sed qm̃ id eis ñ propria vis sed hoim fallax adnectit opinio. vanescũt ilico cũ ad eos venerint q̃ dignitates eas esse ñ estimãt. Sz hoc apud exteras nationes. Inter eos vo apud quos orte sũt Nũ ppetuo pdurãt. Atq̃ pfectura magna olim ptãs. nũc inane nomen z senatorij census grauis sarcina. Siq̃s quondã ppli curassent ãnonã. magn⁹ ha

gnitās moderno tp̄e p̄ nihilo repuatur. vñ d̄r. Sȝ hoc qđ dixi veꝝ ē apđ
exteras natōes. i. extraneas. sed inter eos apud q̄s dignitates orte sūt ñ p̄
petuo durāt. Atq̄ p certe. nam p̄fectura oli erat mag̃ ptās apđ romāos.
sed nūc ē inane nomē. ꝛ cēsus. i. p̄ciositas senatoꝝ nūc ē grauis sarcina
q̄ olim erat magna dignitas. ꝛ si q̄s q̊ndam curasset annonā ppl̄i q̄ dice

bebat. Nūc ea p̄fectura q̇d abiecti⁹
Ut eñ pauloante diximꝰ qđ nihil
hȝ proprij decoris opīone vtentiū
nūc splendorez accipit. nūc amittit
Si igit̄ reuerendos facere neq̄ūt di
gnitates. si vltro iprobo ꝝ ꝯtagiōe
sordescūt. si mutatiōe tp̄m splende
re d̄sinūt. si gentiū estiatōe vilescūt
q̇d est qđ in se expetende pulcritu/
dinis habeant nedū alijs p̄stent

Metrum quartū libri tertij.

Uāuis se tyrio supb⁹ ostro
Comeret. ꝛ niueis lapillis
Inuisus tñ oibus vigebat
Luxurie Nero seuientis
Sȝ quōdā dabat iprob⁹ verendis

bat̄ p̄fect⁹ annone. il
le magn⁹ habebatur
nūc ea p̄fectura q̇d ē
abiectius: q. d. nihil
Ut eñ pauloañ di/
ximꝰ. nihil hȝ ꝓprij
d̄corꝭ qđ opīone vtē
tiū nūc accipit splen
dorē nūc amittit Et
epilogat, dicēs Igit̄
si dignitates neque/
unt facere reuerēdos
vt patȝ ex p̄ma via.
si sordescūt ꝯtagione
id ē vitio iproborum
vt patȝ ex scđa via si
desinūt splēdere mu
tatōe tēpoꝝ. vt docet
q̄rta via si vilescunt
estiatōe gentium vt
ptȝ ex tertia via. q̇d ē
qđ habeāt i se expetē
de. i. desiderāde pul/
critudinis. nedū alijs
p̄stent. q. d. nihil ha
bent in se pulcritudis. ꝛ iō nec eā alijs p̄stare p̄nt. ¶ Nota ꝙ p̄fectura
q̊ndā erat magna dignitas apud romanos. ꝛ d̄r ille p̄fect⁹ q̇ ceteris magi
stratib⁹ p̄fuit. ꝛ oēs dignitates in ciuitate romana añcellebat. sed postq̄
Juli⁹ cesar imp̄iū inuaserat talis dignitas ad imp̄atorē trāsferebat̄ ꝛ di/
minuebat̄ ei⁹ ptās ita ꝙ nomen illi⁹ dignitatis mansit sine re ¶ Item se
natoria dignitas magna fuit apđ romanos. qꝛ officiū senatoꝝ pri⁹ fuit ho
nestum. s. vtiliter cōsulere reipublice. sed postea ꝯpulsi fuerūt senatores ad
seruiendū volūtati principis in damnū reipublice

Metrum quartum tertij libri

Uāuis si tyro ꝛc̄. Hic icipit q̄rtū metꝝ h⁹ tertij q̇d d̄r metꝝ valēti
cū ab iuētore. dactilicū a pede p̄dñante. tetrametꝝ a nūero peduȝ. i q̊
metro p̄hia ꝯfirmat p̄ exēplū ꝙ dignitates ñ faciūt ꝓe reuerēdū. ꝛ p̄ ꝯñs

patricus indecores curules.
Quis illos igitur putat beatos
Quos miseri tribuunt honores

Prosa quinta tertij libri.

An vero regna regũq; familiaritas efficere potentem valent. Quid nũqñ eo⁊ felicitas ppetuo pdurat. Atq̃ plena est exẽplo⁊ vetustas. plena etiã pñs etas qui reges felicitatẽ calamitate mutauerit. O pclara potentia q̃ nec ad ɔseruationem quidẽ sui satis efficax inuenit

nõ est btitudo querẽda in eis qr dignitates adueniebãt neroni q̃ pessim⁹ erat ⁊ ab eo alijs ɔferebant. vñ dt in lra. Quãuis supbus nero seuientis luxurie comeret. i. ornaret se ostro tyrio. i. purpura tincta in sanguie tyri. ⁊ q̃s uis comeret se niueis lapillis. i. albis margarit;. tñ ipe vigebat. oibus inuisus. i. odiosus. Nã iprobus nero dabat verẽdis pribus. i. reuerẽdis senatoribus curules. i. tales dignitates, ppter q̃s sedebant in curulibus idecores. qr ab indigno dabãt. Quis igitur putet. i. reputet illos honores btõs q̃s miseri. i. iprobi ⁊ vitiosi tribuũt. q. d. null⁹. ¶ Nota dt Neronẽ seuiẽt; luxurie. qr episcop⁹ linconiẽs. noie Precussus narrat q Nero oia theatra italie ⁊ grecie plustrãs assũpto vario decore vestitus cytharistas tragidas et aurigas sepe supasse visus est tãtis libidinibus exagitat⁹. vt nec a mr̃e nec a sorore abstinuisse videbat reuerẽtia ɔsãguinitat;. Vir⁊ in vxorẽ duxerat ⁊ ipe a viro in vxorẽ recept⁹ ẽ ⁊ fuit luxurie tã ieffrenate vt retibus aureis piscaret q̃ purpureis funibus extrahebant ⁊ lauabãt ea frigidis ⁊ calidis vngẽt; q̃ nunq; minusq; mille talẽt; ɔfecit. ⁊ nihilomin⁹ ipe nero tã viciosus dignitatẽ ipialẽ adept⁹ est. imo etiã alijs dignitates largit⁹ est. Prosa q̃nta tertij libri.

An vero reg. Hec ẽ q̃nta psa h⁹ tertij in q̃ oñdit phia q regnuz ⁊ regni familiares ñ ɔferãt verã potẽtiã quã pmittunt ⁊ ppt quã appetunt. Et prio oñdit verã potẽtiã nõ ee in regnãtibus. scdo q nõ i regũ familiaribus. ibi. Nã q̃d ego. Qd aũt i regnãtibus nõ sit vera potẽtia. ⁊ p ɔñs nec btitudo pbat q̃ttuor vijs. Prima sumit ex puitate duratiõis regnantiuz. Scda sumit ex puitate extẽsiõis. Tertia ex ãnexiõe tior;. Quarta ex defectu securitat;. scda ibi. Qd si hec. Tertia ibi. Expt⁹ sorti;. Quarta ibi. Atq̃ vellẽt. Prio pponit intẽtũ p modũ qõnis dicẽs. An regna ⁊ regũ familiaritas valẽt efficere potẽtẽ. ⁊ rñdet yronice. q̃d ni. i. q̃re nõ efficerẽt potentẽ qñ eo⁊ felicitas. i. ptãs ppetuo pdurat qd sup. nunq; ɔtigit. vñ subdit. Atq̃ p certe. vetustas plẽa ẽ exẽplo⁊. ⁊ etiã ⁊ pñs etas q̃ reges mutauerint suã felicitatẽ calamitate. Et subdit. O pclara est potentia loquendo

byonice q̄ nec inuenit̄ sa̅tis efficax ad ꝯseruatione̅ sui. ¶ Nota nulla felicitas ꝑpetuo ꝑdurat salte̅ t̄palis. hoc patuit pri⁹ exe̅plo vetustatis posito de creso rege lidoꝝ. hoc etia̅ patz exe̅plis eoꝝ q̄ era̅t t̄pe boetij. sicut de ip̄atoribus romanis q̄ crebro circa t̄pa sua mutabant̄. nu̅c bellis. nu̅c insidijs oppssi. vel alio mo̅ obiecti. Et ide̅ testat̄ Ganfred⁹ in poetria dicens. Hoc vnu̅ prescire potes ꝙ nulla p̄tas Esse morosa po̅t si vis exe̅pla priores Respice fortunas. emicuit illa p̄ oꝛu̅. Florida ꝓsperitas minos subuertit athenas.

Quod si hec regnoꝝ p̄ta̅s beatitudis autor est. Nonne si qua p̄te defuerit felicitate̅ minuat: miseria̅ importet Sed q̄uis late hu̅ana te̅dant̄ imperia: ples necesse est ge̅tes relinq̄ q̄b⁹ regu̅ q̄sq̄ no̅ imp̄et. Qua v̄o p̄te beatos faciens desinit p̄ta̅s, hac ip̄otentia subitrat q̄ miseros facit, hoc igit̄ mo̅ maioꝛe̅ regib⁹ inesse necesse est miserie poꝛtionem. Exp̄t⁹ soꝛtis sue periculoꝛu̅. tyra̅nus, regni metus, pe̅de̅tis supꝛa v̄tice̅ gladij terroꝛe simi̅lauit. Que est igit̄ hec p̄ta̅s q̄ sollicitudinu̅ moꝛsus expellere. q̄ foꝛmidinu̅ aculeos vitare nequit

¶ Quod si hec regnoꝝ p̄ta̅s. Hic ondit ꝙ p̄ta̅s regia no̅ e̅ vera p̄ta̅s nec beatifica ꝓpter ꝑuitate̅ exte̅sionis ei⁹ dice̅s. Quod si hec p̄ta̅s regnoꝝ est autoꝛ. i. ca̅ btitudis no̅ne si q̄ p̄te defuerit regia p̄ta̅s ip̄a minuat felicitate̅ ⁊ importet. i. inducat miseriam. q. d. sic. sed q̄uis hu̅ana imp̄ia late tendant̄. tn̄ necesse e̅ plures ge̅tes relinqui q̄bꝫ q̄sq̄ regum non imperet. no̅ em̄ po̅t ee̅ ꝙ vn⁹ oi̅bꝫ imp̄et. q̄ v̄o p̄te desinit p̄ta̅s faciens beatos. hac p̄te subintrat impote̅tia q̄ facit miseros. Hoc g̅ mo̅ necesse est in regib⁹ ee̅ maioꝛe̅ poꝛtione̅ miserie q̄ felicitatis cu̅ in maioꝛi p̄te sint impotentes. ¶ Nota si p̄ta̅s regia efficit beatum. g̅ vbi e̅ defect⁹ p̄tatis regie. ibi erit defectus btitudinis. cum igitur plures sint ge̅tes sup̄ q̄s no̅ est p̄ta̅s vni⁹ regis q̄ q̄ subiacea̅t sue p̄tati sequit̄ ꝙ rex in maioꝛi parte erit miser ⁊ no̅ btu̅s. igitur in p̄tate regia no̅ consistit vera btitudo. ¶ Exp̄t⁹ soꝛtis Hic ondit ꝙ in regna̅tibꝫ no̅ sit vera p̄ta̅s ꝓpter annexione̅ timoꝛis ꝑ exemplu̅ dice̅s. q̄da̅ tyra̅n⁹ scꝫ dyonisius exptus sue soꝛtis. i. foꝛtune quantu̅ e̅et anx̄ia ꝑiculu̅ met⁹. i. timoꝛis sui ip̄e similauit. i. si̅litudinem demonstrauit terroꝛe gladij supꝛa v̄ticem pe̅dentis. Que est igitur hec p̄ta̅s que neq̄t expellere moꝛsus. i. coꝛrosiones sollicitudinu̅. nec po̅t vitare aculeos. i. stimulos. foꝛmidinu̅. i. timoꝝ. q. d.

amicoꝝ. h excludit phia dicens ꝙ hoc nõ põt eē veꝝ d amicis q̇ fortūa cõciliant. de amicis aūt q̇ ꝟtuti ꝯciliant nõ ē hic loq̄ndū cū non cõputent inter bona fortūe de q̇bꝫ hic loq̇mur. vñ dicit in lr̄a. An p̄sidio. i. auxilio sunt amici q̊s nõ virtꝰ sed fortuna ꝯciliat. q. d. nõ. h ꝓbat ꝑ locū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illū infortuniū faciet inimicū. q̄ ꝟo pestꝫ ē efficacior ad nocēdū q̄ꝫ familiarꝫ inimicꝰ. q. d. nulla. qꝛ inimiciciaꝫ illiꝰ cauere nõ possumus cū ei ꝯstēt secreta nr̄a ꝓpter familiaritatē. ¶ Nota de amicis sophisticꝫ loquit Sene. ix. epl̄a. Qui vtilitatis causa assūptꝰ fuerit tamdiu placebit q̄mdiu vtilis fuerit. Amicorū turba florētes circūsedit. sꝫ circa euersos solitudo ē. vñ poeta. Nā p̄cio q̄situs amor cum mūere cedit. Inq̄ꝫtum durat largitio durat amicꝰ Alter poeta. Dum fortuna tonat fugiētes terret amicos. Nā q̇ samet q̄s nõ vera ꝓcella docet. Et alter poeta. Dū zephirꝰ flabat multꝫ comitabar amicis. Ast oīs aq̇lo turbine flāte fugat. ꝛ Oraciꝰ. Horrea formice nūq̄ꝫ ad inania tendūt. Nullꝰ ad amissas ibit amicꝰ opes. Qd aūt familiaris inimicꝰ mltū noceat dicit poeta. Plꝰ nocet vt nostꝫ ad cūcta domesticus hostꝫ. Et res ip̄a docꝫ q̄lr ip̄e nocet

Que ꝟo pestis efficacior ad nocendū q̄ꝫ familiaris inimicꝰ

Metrum q̄ntum tertij libri

Ui se volet esse potentem
Anios domet ille feroces
Nec victa libidie colla
Fedis submittat habenis
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat
Et seruiat vltima tile
Tamen atras pellere curas
Miserasq̄ꝫ fugare querelas
Non posse: potentia nõ est

Metrꝫ. v. libri tertij.

Ui se volet. Hic incipit metrꝫ q̄ntū hꝰ tertij q̊d dr̄ ꝑamaciū ab inuētore. anapesticū a pede p̄dn̄ante. cathalecticū. qꝛ vna sillaba deficit ad metri ꝑfectiōeꝫ in q̊ metro phia oñdit quõ ꝟa potētia sit acq̇renda dicēs. ꝙ ꝟa potētia ꝯsistit in rep̄mēdo viciosos motꝰ vel ꝯcupiscētias iordinatas. qꝛ sine hoc nullꝰ ē vere potēs q̄ntūcūq̄ꝫ dñet. dicit ḡ. Ille q̇ volet se eē potētem domet aīos feroces. i. crudeles. q̄ crudelitate hõ assimilatur ferꝫ. nec submittat colla victa libidie. i. ꝯcupie. fedis habenis. i. vitiosis motibꝫ. licꝫ eīn tellꝰ indica. i. terra indie. tremiscat tua iura. lõge. i. licet ꝑtās tua extēdat se ad indiā. ꝛ lꝫ tibi ꝟuiat vltia thyle. q̄ ē insula vltra britaniā vbi sol facit solstitiū estiuū ꝛ vltra nõ ꝓgreditur tn̄ non posse pelle

re atras curas .i. obscuras solicitudines ꝛ fugare miseras q̄relas puenien tes ex aduersitate fortūe nulla ē potētia. ¶ Nota ꝙ vere potēs ē q̄ sensuali tatē subijcit rōni. vñ Señ. Si vis oīa tibi subijcere .subijce te rōni. mul tos eñ reges si rō te rexerit. Et Arist. iij. ethi. Queadmodū puer optet viuere fm pcepta pedagogi ita oportz ꝯcupiscibile ꝯsonare rōni Itē Se neca Magnū ipiuz regit q̄ sibi ipsi dñat Fortior ē q̄ cupidita tem vicit q̄ꝫ q̄ hostez subijcit. Est eñ dif ficillimū vincere seip sum. Et Salomon Fortior est expugna tor ani expugnatore vrbiū.

Prosa sexta tertij libri.

Loria vero q̄ꝫ fallax sepe q̄ꝫ tur pis ē. Vñ nō iniuria tragicus exclamat. O gloria gloria i milib⁹ mortaliū nihil aliud facta nisi auri um iflatio magna Plures eñ ma gnū sepe nomen falsis vulgi opini onib⁹ abstulerūt quo q̄d turpi⁹ exco gitari pōt. Nā q̄ falso pdicant: suis ipsi necesse est laudibus erubescāt Que si etiaz meritis ꝯq̄site sint. q̄d tñ sapientis abiecerint conscientie

Prosa sexta. li. tertij.

Loria vero q̄ꝫ fallax. Ista ē se xta psa h⁹ tertij in q̄ phia ostendit ꝙ glia mūdana nō spectat ad verā btitudinem nec facit ve btm̄ Et primo oñdit h̄ ƀ glo ria ꝓprie ṽtutis. scd̄o de gloria q̄ puenit ex nobilitate sanguis. ibi. Jam ṽo: Pri° ostendit intentū de gloria q̄ puenit ex laude false ṽtutis. Scd̄o de illa glia q̄ ex veris meritis pcedit. ibi. Que si etiā. Priō ostendit talē rōnem. Illud qd̄ ē fallax ñ spectat ad btitudinē. nec facit btm̄. sed glia fal se acq̄sita ē fallax. igit ꝛc̄. Vñ dicit in lr̄a. Glia ṽa q̄ꝫ fallax et q̄ꝫ turpis sup. satis patet. ꝙ aūt sit fallax pbat autoritate cuiusdaz poete q̄ tragedias ꝯposuit dicēs. vñ tragic⁹ q̄dā exclamat ꝛ ponit autoritatē ei⁹ in greco qd̄ tantū sonat in latino O glia glia i milib⁹ mortaliū nihil aliud facta es q̄ꝫ magna auriū iflatio. qd̄ manifestat dicēs. Plures eñ magnū nomē. i. glo riā abstulerūt. i. false receperunt. falsis opinionibus vulgi. Et ostendit ꝙ hmōi glia sit turpis dicēs. Quo. s. iā dicto. s. hr̄e gliam falsis opiniōibꝫ q̄d turpi⁹ excogitari pōt. q. d. nihil Nam qui falso predicātur. id est laudā tur. necesse est vt ipsi erubescant suis laudibus ¶ Nota ꝙ fm Tullium gloria est frequens fama cum laude. Et est duplex vana et vera. vana glo ria est que nullo conficiente procedit in esse. Vera est que nullo conficien te non procedit in esse. Fama autem est cognitio alicuius non solum in p pinq̄ sed etiā in remoto. ¶ Nota ꝙ fama inducit gloriā falsā. gloria falsa erubescentiā. Nā erubescentia ē crimen in gloriatōis causatum ex aliquo

q̄ bonū suū nō populari rūore sꝫ cō
scie veritate metit. Quod si hoc ipm ꝓ
pagasse nomē. Nomē pulcꝝ vr̄ ꝯn̄s
est vt fedū nō extēdisse iudice. Sed
cū vti pauloan̄ disserui plres gētes
necesse sit eē ad quas vni⁹ fama hoīs
neq̄at ꝑuenire fit vt quē tu estias eē
gl'iosū eē ꝓ maxia ꝑte trarꝝ videat in
glori⁹. Inter hec vero popularē gr̄az
n᷈ ꝯmēoratōe q̄dē dignā puto q̄ n᷈
iudicio vero ꝓueīt. nec vnq̄ꝫ firma ꝑ
durat. Iā vero q̄ꝫ sit iane q̄ꝫ futile no

turpi ꝑpetrato. Cū aūt aliq̄s se ꝯgnoscat false acq̄sisse gl'iaꝫ: tūc ħ timet manifestari. ex cui⁹ manifestatiōe incidit gloriationē ⁊ verecundiā. ¶ Que si etiā ⁊c̄. Hic ph'ia ꝓbat ꝙ gl'ia meritꝫ acq̄sita nō spectat ad btitudinē. in tēdens talē rōnem. Illud nō spectat ad btitudinē de q̄ nulla ē cura sapiē ti. sꝫ de gl'ia etiā meritꝫ acq̄sita nulla ē cura sapiēti. g̊ ⁊c̄. Maior est nota. Nā sapiēs maxie cu rat btitudinē cum sit maxie felix. x. ethico. minorē ponit i lr̄a di cēs. Que scꝫ laudes spectātes ad gloriaꝫ licet sint ꝯq̄site meri tis q̄d tn̄ adiecerint ꝯscie sapiētꝫ. q̄ bonū suū metit non rūore ꝑplari. sed veritate cō/ scie. q. di. nihil. Se/ cūdo ꝓbat idē ꝑ locū ab oppositꝫ dicens. Quod si pulcꝝ ē ꝓpa/ gasse nomē. g̊ miserꝝ ē nomē nō ꝓpagasse. sed cū ꝓ magna ꝑte terrarꝝ necesse sit no/ mē nō esse ꝓpagatū necesse ē ꝓ maiori ꝑte miserū esse. dicit g̊. Quod si hoc ipm pulcrū videt scꝫ ꝓpagasse i. diuulgasse nomē. i. gl'iam. ꝯseq̄ns est vt iudicet fedū nō extēdisse nomē. sed sicut pauloan̄ disserui necesse sit eē plu res gētes ad q̄s fama vni⁹ hoīs nequeat ꝑuenire. fit i. ꝯtigit vt ꝓ maxima ꝑte terrarꝝ ille videat inglori⁹ quē tu estimas gloriosū. Et q̄r aliq̄s diceret sufficit ad btitudinē ꝙ hō sit gl'iosus in ppl'o suo hn̄do fauorē ppl'i. Dicit ph'ia inter hec bona q̄ sunt in oꝑatione vtuosa nō puto gr̄aꝫ popularē di/ gnā ꝯmemoratiōe q̄ nec iudicio recte rōnis ꝓuenit nec vnq̄ꝫ firma ꝑdu/ rat. ¶ Nota ꝙ sapiēti nō ē cura de gl'ia. q̄r dr̄ Macrobi⁹. Sapiēs fructū in ꝯscia ponit. stult⁹ aūt in gl'ia. ⁊ Sen̄. Cōsciaꝫ peti⁹ q̄ꝫ famā attende sed q̄plerīq̄ꝫ famā pauci ꝯsciam verent. ¶ Nota ꝙ fama ppl'aris nō ꝓue/ nit ex recto iudicio rōis. pl⁹ em̄ ppl's sequit inclinatōeꝫ sensus q̄ꝫ iudiciū rationis. Nec etiā fama eorꝫ ꝑpetue durat. q̄r ꝼm diuersas passiōes vulgi variatur fama ppl'i. vn̄ vulgares iudicāt ꝼm ꝯcupiaꝫ nō ꝼm rei vitatē. ꝓ tāto siles sūt auib⁹ q̄rꝫ ītuitū nox illūinat ⁊ dies cecat. ex q̄rto ei⁹ ꝓsa q̄tta ¶ Iā vero q̄ꝫ sit iane q̄ꝫ futile. Hic ꝓbat ꝙ gl'ia ꝓueniēs ex nobilitate san/ guinis. etiā nō spectat ad verā btitudinē. Et primo on̄dit vanitatē hm̄oi gl'ie. Scd̄o on̄dit q̄d boni sit in nobilitate. ibi. ꝙ si q̄d. dr̄ pmo Iā vero q̄s

nō videat q̄ inane q̄ futile. i. labile sit nomē nobiliatatis. q. d. manifestū est. q̄ s. nobilitas. si refert ad claritudinē. i. ad gl'iam aliena ē ab illis q̄ se nobiles esse gloriant. qđ pbat p diffinitionē nobilitatis dicēs. Nanq̄ nobilitas videt esse q̄dā laus veniēs de merit̄ pentū. q̄ si p̄dicatio id ē laus facit claritudinē. necesse est vt illi sint clari q̄ p̄dicant. i. laudant hmōi au

bilitatis nomen: q̄s nō videat: q̄ si ad claritudinē refert: aliena est. Videt nāq̄ esse nobilitas q̄dā de meritis veniēs laus parētū. Qđ si claritudinem p̄dicatio facit illi sint clari necesse est q̄ p̄dicant. Quare splēdidū te si tuā nō habes aliena claritudo nō efficit. Qđ si q̄d est i nobilitate bonū, id eē arbitror solū, vt iposita nobilitas necessitudo videatur, ne a maiorū v̄tute degenerent

Metrum sextū libri tertij.

Omne hūanū gen⁹ in terris
Simili surgit ab ortu

tē sunt parentes non nō. q̄re si nō habes tuā claritatē q̄ ex laude tua pueniat. aliēa claritudo non efficit te splendidū. i. gl'iosū

¶ Notandū q̄ nobilitas sanguis est inane et futile nomē. q̄ nihil vere nobilitat hoīem nisi v̄tus. vn̄ Alan⁹ i li. de plāctu nate. Quid tibi nobilitas. quid clarum nomen auorum Si seruus vitijs fact⁹ ē ipse tuis. Itē nobil' est em̄ si quis virtute refulget Degener est sol⁹ cui mala vita placz. Et paup heinric⁹. Non p̄signe genus non preclarū nomen auorū. Sed probitas vera nobilitate viget Et Sen̄. Nemo ē melior altero nisi q̄ rectius ingeniū habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius. ¶ Qđ si q̄d est ⁊c̄. Hic ostendit cuiusmodi bonū sit in nobilitate dicens. Si quid bonum est in nobilitate illud solum esse arbitror vt nobili⁹ videatur imposita necessitudo ne a virtute maiorū id ē progenitorū degenerent supple p mores vitiosos. Meli⁹ est enim a p̄re ignobili descēdere ⁊ morigeratū eē q̄ a nobili ⁊ p vitia degenerare.

¶ Notandū q̄ gloriandū non est de nobilitate. q̄ dicit Sene. Si pulcer est lauda naturā. si nobilis lauda parētes. si virtuosus ⁊ sapiens lauda te ipsum. si diues lauda fortunam. si potens expecta paulisp ⁊ nihil eris

¶ Notandū s̄m Tulliū optima hereditas a p̄ribus tradit liberis omi patrimonio p̄stantior. scz gloria virtutū ⁊ decor reꝝ gestaꝝ

Metrum sextū tertij libri.

Omne hūanū gen⁹ in terris. Istud est sextum metꝝ huius tertij qđ dicit alemanicū ab inuētore. dactilicū a pede p̄dominātē. trimetrū a

numero pedū. hypcatalecticū. qꝛ vna syllaba supabundat. In q̊ metro phīa ꝓbat oēs hoīes eē nobiles p̄ter vitiosos dicēs. O ē genꝰ hoīm ī terrꝫ cuiuscūqꝫ sit ꝯditōis surgit ab ortu sīli qꝛ ſm aīam oēs sunt ab vno creatore. Unꝰ em̄ ē pater rex. i. vnꝰ creator. s. nobilꝰ q̄ cūcta mīstrat supple gubnando. ille vnꝰ pr̄ dedit phebo radios suos. dedit lune cornua. dedit hoīes terris. i. hītare ī terrꝫ dedit celo sydera ꝓpt̄ ornatū eius. Hic pater clausit aīos membris supple corpeis. aīos inq̄m petitos. i. acceptos celsa sede. i. in celo. Igiť nobile germē. i nobile principiū. edit. i. ꝓducit cūctos mortales id ē hoīes. O hoīes. q̄d. i. ad q̄d strepitis. i. cuꝫ strepitu iactatꝫ genꝰ vestrū ꝛ pauos vr̄os si em̄ tu spectes. i. desideres auctorē deuꝫ ꝛ p̄mordia vr̄a nullus extat. i. ē degener id ē ignobilis. nisi fouēs. i. opans peiora vitijs suis deserat ꝓpriū ortū. i. deuꝫ a q̊ ꝓcessit.

Unus em̄ rerum pater est
Unus q̄ cuncta ministrat
Ille dedit phebo radios
Dedit ꝛ cornua lune
Ille homines etiam terris
Dedit ꝛ sidera celo
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen
Quid genus ꝛ proauus strepitis
Si primordia vestra
Auctoremqꝫ deum spectes
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens
Propriū deserat ortum

¶ Nota q̇ omnes homīes ex ea parte qua sunt homines sunt eque nobiles. cum enim nobilitas sit quedam excellētia contracta ab origine. nobilitas hominis precipue debet attendi ex ea parte qua est homo scilicet ex parte anime. Cum igitur in omnibus hominibus sit eadem origo anime quia omnes anime sunt a deo. oīes homines sunt eque nobiles. solum autem illi sunt ignobiles qui degenerant a sua origine. anima autem a sua origine producta est a deo ꝛ similis est deo. ideo illi soli a nobilitate degenerant q̄ vitiosis moribꝰ silitudineꝫ dei deturpant quā ex origine ꝯtraxerunt

¶ Nota dt. aīos celso sede petitos. hoc loquiť more platonico q̊ voluit oēs aīas simlꝰ eē creatas in celo ꝛ postea mitterenť in corpora quod nō ē verū.

Prosa septima

sed aīe creant̄ in corpib̄. ꝙ̄ loquitur more platonico ꝙ de⁹ anīas receptas in celo clausit mēbr̄ꝫ corpeis. ⁊ de hoc magꝫ videbit̄. ix. metro h⁹ tertij. ¶ Nota ꝙ oim̄ hoīm ē vna origo. qꝛ a deo sūt quē patreꝫ oēs vocam⁹. et oēs aīe sūt a deo. ꝙ̄ null⁹ ē nobilior alio ꝺm creatōeꝫ. lꝫ ꝺm īgenium bn̄. qꝛ soli illi sunt ignobiles ꝗ degenerāt suā genealogiā cū discedūt a ꝩtutib̄ ⁊ adherēt vitijs.

Prosa septia tertij li.

Prosa septima libri tertij.

Uid aūt de corpis voluptatibus loquar quaꝝ appetētia ꝗdē plena ē anxietatis. satietas vero pnie. Quātos ille morbos ꝗꝫ itolerabiles dolores quasi ꝗndā fructū neꝗtie fruentiū solēt referre corpib⁹ quaꝝ mot⁹ ꝗd habeat iocunditatis ignoro. Tristes ꝩo esse voluptatū exit⁹ ꝗsquis reminisci libidinū suaꝝ

Uid aūt ꝺ corpoꝝ voluptatibus. Ista ē psa septima h⁹ tertij i ꝗ pħia oñdit btitudineꝫ eē i voluptate. Et pmo oñdit hoc ꝺ voluptate generalr. scðo de ꝗdā voluptate spālr scða ibi. Honestissima ꝗdē. Primū probat duplr ꝺm ꝙ pōst duas rōnes. scða ibi Que si btōs. Pmo itēdit talē ratione In illis nō ꝯsistit btitudo ad ꝗ sequūtur mlte icōmoditates. sed ad voluptates sequūtur multe icōmoditates. sicut declarat i lr̄a. ⁊ ꝺt. Quid loqr de voluptatib̄ corpis. i. delectatōib⁹ corpalib⁹ ꝗꝝ appetētia. i. cupiditas plena ē anxietatis. qꝛ hō anxiat̄ cū caret eo qꝺ cupit. satietas ꝩo. i. plenitudo voluptatū plena ē pnie. i. pene. cū igit̄ voluptatib⁹ sit cōiūcta anxietas et pnia in eis nō ꝯsistit btitudo. ⁊ addit quātos morbos ille voluptates ⁊ ꝗꝫ intolerabiles dolores solēt referre corpib⁹ fruētiū eis quasi ꝗndam fructū neꝗtie supple satis patet quaꝝ voluptatū mot⁹. i. affect⁹. ꝗd habeat iocunditatis. i. voluptatis ignoro. ꝗsquis aūt volet remīsci suaꝝ libidinū. i. voluptatū. ipē intelliget. i. ꝯgscet exit⁹. i. fines voluptatuꝫ eē tristes. ¶ Nota ꝙ duplex ē voluptas. s. intellectualis ⁊ corpalis. prima ē pseꝗnda. s. intellectualis. qꝛ consistit in speculatiōe aīam beatificans. Scða ē fugienda. qꝛ consistit i delectatōe sensuali corp⁹ mortificās. Vn̄ Sen̄. iij. epl̄a dicit Voluptates pcipue extirpa ꝗ latronū more nos amplectunt̄ vt strangulent. ⁊ Tulli⁹ Voluptas īpedit oē cōsiliū atꝙ vt sic dicā oculos pstrigit mētiū ⁊ inimica ē rōni. nullū vult cū ꝩtute hr̄e cōmertiū. ¶ Nota ꝙ voluptas plena ē pnia. Narrat em̄ valeri⁹ ꝙ cū Demosthenes phs ꝗreret amorē Thaidis meretricis vt ꝯsensum ferret ei. cētū talēta petēs. demosthenes respiciēs i celū rn̄dit. p tāto pcio nō emā tātū pnie. sciebat em̄ ꝙ voluptatē insepabil̄r sequit̄ pnia. ¶ Nota ꝙ voluptates multos morbos

afferūt. qꝛ dt Sen̄. q̄dā ep̄la Multos morbos mlta fercula fecerunt. Et vult Arist. in ethi. ꝙ laborantes in passionibꝫ veneris ꝛ crepule maxime trāsmutanē fm corpus. crapula em̄ plures occidit ꝗ gladius.

Que si beatos explicare pn̄t, nihil cause est q̄n pecudes quoqꝫ btē esse dicanē quaꝝ oīs ad explēdam corporalē lasciuiā laborat intentio Honestissima q̄dē cōiugis foret liberorūqꝫ iocūditas, sed nimis e natura dictū ē, nescio quē filios inuenisse tortores; quorū ꝗ sit mordax q̄cūqꝫ ꝯditio neqꝫ alias exptū te, neqꝫ nūc anxiū necesse ē admonere In quo Euripidis mei sn̄iaꝫ ꝓbo q̄ ca/

¶ Que si btōs. Hic ph̄ia ꝓbat ꝯclusionē ꝑus positā alio mō deducendo ad icōueniēs. ꝛ ē rō ista. Si in voluptatibꝫ cōsisteret btitudo seq̄reē ꝙ pecudes cēnt btē. qd ē falsū. pecudēs eniꝫ laborāt ad explēdaꝫ corpis voluptatē. vn̄ dt. Que voluptates si pn̄t explicare btōs nihil cause ē. i. nihil īpedit q̄n pecudes siu dicenē eē beate. q̄rū oīs intētio festiat ad explēdā corpalē lasciuiā ¶ Notādū ꝙ cuꝫ felicitas sit bonū nature rōnalis. nullꝰ bestias felicitabit. quia tm̄ genꝰ hūanū viuit arte ꝛ rōne. ¶ Notandū ꝙ ad fugā bestialiū voluptatū hortaē Arist. Alexandrū q̄dā ep̄la dicēs. O alexander declina a conatibus bestialiū voluptatū q̄ corruptibiles sunt. carnalē em̄ appetitꝰ inclinat ad corpales voluptates q̄ cōtristāt intellectuꝫ. Et subdit. Conatꝰ voluptatū generat carnalē amorē. hic generat auariciā. hec generat desideriū diuitiarū q̄ generat inuerecundiā. inuerecūdia ꝓsūptiōeꝫ. ꝓsumptio infidelitatē. īfidelitas latrociniū. ꝓpter q̄ mala vitāda ē voluptas

¶ Honestissima q̄dē ꝯiugis foret. Hic ph̄ia ostēdit ꝙ btitudo non ꝯsistit in q̄dā speciali voluptate. s. i mr̄imonio q̄ licita ē ꝓpter generatōꝫ ꝓlis intēdens talē rōneꝫ. In illa voluptate nō cōsistit felicitas q̄ hꝫ anxietatē sibi annexā. sed voluptas mr̄imonij ē hmōi sicut tāgit i lr̄a. vn̄ dt. Jocunditas cōiugis ꝛ liberoꝝ foret honestissima sed nimis ē extra naturam dictū. qꝛ natura abhorret qd volo dicere. qꝛ nescio. i. taceo. quē. i. aliquē inuenisse i. habuisse filios tortores q̄rū filioꝝ ꝗ sit mordax. i. anxia q̄cūqꝫ cōditio siue bona siue mala. neqꝫ necesse ē te admonere alias exptū ē neqꝫ necesse ē admonere te nūc anxiū. i q̄ ego ꝓbo sn̄iam Euripedis mei ph̄i q̄ dixit. carentē liberis infortunio felicē eē. ¶ Notandū ꝙ anxietas iest pr̄ibꝫ ꝓpter maliciā filioꝝ. Narrat em̄ euripides tropiꝰ i historia romanoꝝ ꝙ demetrides in suos seuiēs filios. duos ex eis interfecit ꝛ cū ꝑsēq̄retur tertiū ille cōgregato exercitu obsedit patrē. Pater aūt vidēs se non posse euadere

seipsum interfecit. Etiā pater anxiat̄ de bonis filijs ꝓpter incēsam dilecti onē coꝝ ⁊ ꝓmotionē. qb⁹ si aliq̄d aduersi cōtigerit. pr̄ reputat se infelicem Ex quo patet ꝙ voluptas cōiugalis habet anxietatem sibi annexam

Abet hoc voluptas oīs. Istd̄ ē me/ trū septimū huius tertij qd̄ dr̄ anacroanticū ab iuērore. Iābicū vel

Metꝝ septimū tertij li.

rentem liberis infortunio dixit esse felicem.

Metrū septimū libri tertij.

Abet hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes
Apiumq; par volantum
Ubi grata mella fudit
Fugit. ⁊ nimis tenaci
Ferit ictu corda morsu.

Prosa octaua libri tertij

Ihil igit̄ dubiū ē q̄n he ad be/ atitudinē; vie deuia quedam

anapesticū a pede p̄/ dominā te. q̄ hꝫ pri/ mū pedē anapestuꝫ. ⁊ reliq̄s iābos ⁊ est dimetꝝ. i. q̄ttuor pe/ dū catalecticū. q̄ de deficit syllaba. nam post tres pedes rema net vna syllaba d̄ q̄r to pede. i quo metro pħia ostēdit q̄d ma/ li cōsequat̄ oēꝫ volu ptatem. oīs em̄ volu ptas p̄ter anxietateꝫ sibi annexā est transi toria qd̄ ꝯfirmat per quoddā exēplū dicēs Ois voluptas ha/ bet hoc qd̄ dicā. q̄a

voluptas agit i. vexat fruentes stimulis. i. punitionibus. ⁊ est par. i. simil' stimulis apiū volantuꝫ. vbi. p postq; apis fudit grata mella. fugit ⁊ ferit corda icta. i. ꝑcussa anxietate. nimis tenaci morsu. q. d. iocūditas volupta tis nimis ē trāsitoria. sed anxietas quā affert nimis ē ꝑmāsura. ¶ Notan dū lꝫ oīs voluptas corpal' prio delectet ⁊ postea pūgat ad modū apū. cū hoc maxie iueni t̄ in voluptate venerea. ad cui⁹ fugā Aristoteles hortat̄ Alexandrū dicēs. O clemens ipator noli te multū inclinare ad coitū. q̄ coitus ē q̄dā ꝓprietas porcoꝝ. q̄ igit̄ tibi glia si exerceas vitiū bestiarū et actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter ꝙ coit⁹ est destructio corpis. ab breuiatio vite. corruptio ꝟtutū. legis trāsgressio. ⁊ generat femineos mo/ res. Qualiter aūt sit fugiēda delectatio venerea docet alan⁹ in de planctu nature di Si venerē fugare velis loca. tpa. vita. Nā loc⁹ ⁊ tp̄us pabula donāt ei. Et paup Hein. loq̄ns d̄ amore d̄t. Proscribas igit̄ gladijs ip̄m Et fugiēdo fuga quē sola fuga fugat.

Prosa octaua hui⁹ libri.

Ihil igit̄ dubiū est. Ista ē octaua. p̄sa hui⁹ tertij in q̄ pħia oñdit quantis malis sint implicata predicta bona in q̄b⁹ aliq̄ posuerūt felicitatē. Scd̄o oñdit ꝙ exilia sunt corpis bona. ibi. Iam vero

¶ Primo dicit Nulli dubiū ē pdicta ɔsiderāti quin he vie q̄bꝫ nitūtur hoīes ad btitudinē ꝑuenire sint q̄dā deuia. nec valeant quenꝗ̄ pducere. eo. i. illuc ad qꝺ ꝓmittūt se eē pducturas. quātis ꝟo malis sint implicate breuissime mōstrabo. Quid em̄ sup. istoꝝ ē sine malo. q. d. nihil. vñ subdit. Pecuniā ɔgregare ne conaberis. i. laborabis. sed eripies. i. recipies habēti. et ita implicaberis malo violentie. velis fulgere dignitatibꝫ dāti supplicab. ⁊ qui cupis ceteros ꝑire honore. tu vilesces hūilitate poscēdi. potentiā ne desideras subiacebis ꝑiculis subiectoꝝ. gl'iam petis: sed ꝑ asꝑa detractꝰ securus eē desistis. Voluptariā vitā degas sed q̄s nō spernat atq̄ abijciat tāq̄ ɔtēptibilē seruū vilissime. q̄ ꝓ ⁊ fragilissime rei. s. corꝑis. Notādū ꝙ hō q̄rens pecuniā incidit in malū violētie. q2 oīs pecuniosus ē violētus. i. ethi. Sꝫ q̄rens dignitates ⁊ honores hūiliādo se alijs supplicabit. Sꝫ dt Sene. in li. de bñficijs.

sint: nec pducere queꝗ̄ eo valeant ad qꝺ se pducturas esse promittunt. Quātis ꝟo iplicate malis sint breuissime mōstrabo. Quid em̄ pecuniā ne ɔgregare conaberis sed eripies hñti. dignitatibꝫ fulgere velis danti supplicabis. Et q̄ preire ceteros honore cupis: poscēdi hūilitate vilesces. Potentiā ne desideras subiectorū īsidijs obnoxiꝰ: ꝑiculis subiacebis. Gloriā petis: sed ꝑ aspera q̄q̄ distractus: securꝰ esse d'sistis. Voluptariā vitā degas: sed q̄s nō spernat atq̄ abijciat vilissime fragilissime q̄ rei corporis seruū. Iaꝫ vero qui bona pre se corporis ferūt q̄ exigua q̄ fragili possessiōe nitun

Molestū est ꝟbū ⁊ onerosū dimisso vultu dicere rogo. q̄rēs aūt potētiā ⁊ gloriā opꝫ ꝙ ꝓpter potentiam ⁊ gloriam defendendā ꝑsecutionibus improboꝝ se obijciat. ⁊ sic securus eē desistit. Querēs aūt vitā voluptuosam opꝫ ꝙ corꝑi famulat. Sꝫ dicit Señ. Maior sū ⁊ ad maiora genitꝰ sum q̄ ꝙ sim mācipiū. i. famus mei corꝑis qꝺ non aliter aspiciam q̄ aliquod vinculū mee libertati circundatum

¶ Iā ꝟo. Hic phia ꝓbat in spāli q̄ vilia sunt bona corꝑis q̄ aliq̄ reputant: exilia bona. scꝺo breuiter recolligit supradicta. ibi Ex q̄bꝫ oībꝫ. Primo oñdit intētum de magnitudīe. fortitudine. ⁊ corꝑis agilitate. scꝺo de pulcritudine. ibi. Forme ꝟo. Primo ostendit ꝙ homo ñ dꝫ mirari ꝺ ma.

tur. Nū em̄ elephātes mole. thau/
ros robore supare poteritis. Num
tigres velocitate p̄ibitis. Respice
celi spaciū. firmitudinē. celeritatez
Et aliqñ desinite vilia mirari. qđ q̄
dē celū nō his potius est q̄ȝ sua qua
regitur ratiōe mirandū. Forme vo
nitor vt rapidus est vt velox ꝛ ver/
naliū florū mutabilitate fugacior.
Qđ si vt aristoteles ait. linceis ocul'
hoīes vterent' vt eoꝝ visus obstan
tia penetraret. Nōne itrospectis vi

gnitudine fortitudine ꝛ agilitate corpis. qꝛ illa excellēti' inueniunt' i bru
tis q̄ȝ in hoīb' dicēs. Iā vo q̄ fecerūt. i. cupiūt bona corpis p̄ se. i. gr̄a sui
tanq̄ȝ sint optima q̄ȝ exigua. i. valde vilia. q̄ȝ fragili possessione nitunt'. i.
laborāt. Nū em̄ elephantes mole. i. magnitudine. supare. i. excedere poteri
tis nec thauros robore idē fortitudine. Nū tigres p̄ibitis velocitate. Re
spice spacium. i. ma
gnitudiēz celi. firmi
tudinē. i. fortitudiēz
celi. celeritatem. i. ve
locitatem eius. ꝛ ali
quādo desinite. i. ces
sate. mirari vilia. i. in
feriora bona. qđ qui
dem celum non his
p̄dictis potius imo
multominꝰ mirandū
est q̄ȝ sua rōne. i. itel
ligētia q̄ regitur. sic
sil'r in hoīe multoma
gis laudāda sunt bo
na rōis q̄ȝ bona cor
poris. ¶ Nota q̄ bo
na corpis sicut ma
gnitudo. fortitudo. a
gilitas non multū sunt mirāda. quia dicit Seneca. Nō magnitudine et
corpis velocitate magne res gerunt'. sed virtute Unde Catho. Consilio
pollet cui vim natura negauit. Itē Seneca. Excellētia ingenij pōt latere
sub q̄cūq̄ȝ pelle. ¶ Nota f'm Isidoꝝ in li. ethimologiaꝝ. Elephātē greci
a magnitudine corpis putāt dictū eo q̄ formā montis p̄ferat. Apud in
dos vo dr̄ barro eo q̄ vox eius barritus dr̄. dentes eius ebur. rostꝝ eiꝰ p
mosade dr̄. ¶ Nota f'm Isidoꝝ. Tigris ē bestia varijs coloribus disticta
mirabilis velocitatis. ex cuiꝰ noīe q̄dā fluuiꝰ tigris appellat' q̄ rapacissi
mus ē oīm fluuioꝝ. Et sciēdum q̄ p bestia dr̄ hec tigris in gtō tigris vl'
dis. sed p fluuio dr̄ tm̄ hic tigris ꝛ in gtō huiꝰ tigris

¶ Forme vo nitor. Hic p̄hia ōndit intētū de pulcritudie forme suple
q̄ sit exile bonū. qꝛ est trāsitoria. ꝛ qꝛ est tm̄ supficialis ꝛ dr̄. Uero p sed. ni
tor' i. pulcritudo forme. vt. i. q̄ȝ rapidus ē. vt. i. q̄ȝ velox i. velociter ē trāsi
ens. et est fugacior i. mutabilior mutabilitate florum vernaliū. quasi di
cat. satis est euidens. Unde si hoīes vterentur linceis oculis vt ait Ari
stoteles ita vt eorum visus penetraret obstātia. i. corpa. nonne illđ corpꝰ
alcibiadis superficie pulcerrimum introspectis visceribus turpissimū vi
deretur. quasi dicat. sic. Ex quo concludit p̄hia Igitur te pulcrum videri

non reddit. i. facit tua natura. sed ĩfirmitas oculorum spectãtiũ. ⁊ subdit Sed estimate ꝙ̃ nim'o vultus bona corpis. dũ sciatis hoc quodcũqꝫ fu erit de bonis corpis posse dissolui igniculo. i. calore febris triduane. Fe/ bris eñ acuta ſm medicos qñqꝫ tertia die perimit. ⁊ tunc breuiter recolli/ git supradicta dicens. Ex quibus oib⁹ licet redigere in summaꝫ. ꝙ hec .s. p̄dicta bona. nõ pñt p̄stare ea q̃ pollicenꝛ id est. pmittũt. nec p fecta sunt cõgregatõ ne omniũ bonorum nec ad btitudineꝫ fe/ runt q̃i q̇dam calles id est vie. nec ip̄a pfi ciunt btõs.

sceribus illud Alcibiadis suꝑficie pulcerrimũ corpus turpissimũ vi/ deretur. Igiꝛ te pulcrũ videri non tua natura. sed oculoꝝ spectantiuꝫ reddit infirmitas. Sed estimate ꝙ̃ vultus nimio corpis bona. dũ scia tis hoc quodcũqꝫ miramini. tridu/ ane febris igniculo posse dissolui. Ex quibus omnibus illud etiã re/ digere in summã licꝫ ꝙ hec q̃ nec p̄ stare q̃ pollicenꝛ bona pñt. nec oim bonorum congregatione pfecta sũt ea ñec ad beatitudinem quasi q̇daꝫ calles ferunt. nec beatos ipsa perfi ciunt.

¶ Notãdũ ꝙ pulcri/ tudo corporis nõ est durabilis. quia dicit Uirgili⁹. O formo se puer nimiũ ne cre/ de colori. Alba ligu stra cadunt vaccinia nigra legunꝛ.

¶ Notandũ ꝙ cõiter dicitur ꝙ visus lince us obstantia corpo/ ra penetrat. sed illud nec ab Aristotele n͛ ab aliquo autentico inuenitur. Unde Isidorus in libro ethimologiarum loquẽs de lince di/ cit ꝙ linx dictus est quia in luporum genere numeratur. bestia maculis distincta. tergo vt pardus. sed similis lupo cuius vrinam conuerti in du riciem preciosi lapidis dicunt qui ligurius appellatur. Nihil autem dicit Isidorus de penetratione visus.

¶ Nota ꝙ alcibiades mulier fuit pulcerrima quam videntes quidam discipuli Aristotelis duxerunt eam ad Aristotelem vt ipsam videret. q̃ visa dixit. Si hoĩes linceos oculos hñt vt q̃qꝫ obstantia penetrarent. ĩ trospectis visceribus corpus quod apparet pulcerrimũ. turpissimum vi/ deretur.

Metrum octauum libri tertij

Metrum octauum tertij libri.

Metrum octauum

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istud est octauū metꝝ huius tertij cuius prim⁹ ꝟsus dr metrū asclepiodiacū ab inuētore. coriābicū a pede p̄dñante. Scd̄s ꝟsus dr metꝝ archilogicū ab inuentore. iābicū a pede p̄dñante. In q̊ metro pħia deplāgit errorē hoīm q̇n q̄rēdo mīma bona sunt prudentes. sed in q̄rēdo sūmū bonū abducūť igrātia p̄mo facit h̄. scd̄o p̄cať vt hoīes tediati falsis bonis redeant ad verū bonum. secū da ibi. Quid dignū Dicit g̊. Heu est interiectio dolēt̨. et est dissyllabū ꝓpter metrū. q̄ ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. transuersa via supple a vero bono. vos hoīes n̄ q̄rit̨ aurū in viridi arbore nec carpit̨ gēmas in vite. vos nō abditis idest nō abscōditis laqueos ꝑ captura piscium in alt̨ mōtib⁹ vt ditetis dapes pisce. et si vobis liq̄at seq̇ capreas n̄ captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. mare thyrrenū qđ est i italia. q̇netiā ꝑ certe homines norūt. inuenerūt. ip̄os recessus abditos. i. absconditos fluctib⁹ equoris. etiā hoīes norūt q̄ vnda sit feracior. i. abundantior niueis gēmis. i. margaritis. vł que vnda sit feracior rubentis purpure. i. conchiliorum q̊rum sanguīe fit purpura. ⁊ homīes norunt que littora prestent i. abundent. tenero pisce vel asperis echinis. idē talib⁹ piscib⁹. sed q̊nā. i. vbi lateat bonū s. btificū. qđ cupiunt nescire sustinent ceci ex̄ntes. ⁊ sup. illud bonū qđ abijt trās polū stelliferū. illud hoīes demersi cecitate ig̊rantie petūt tellure. i. q̄runt in terra. ¶ Notandū ſm Isido. li. ethimo. caprea ē agrestis capra. q̄ q̊ acutissime videt greci eam midercuscepon. i. dorcas appellauerant

Eu heu q̄ misos tramite d̄uio
Abducit ignorātia
Non auꝝ in viridi queritis arbore
Nec vite gemmas carpitis
Nō altis laq̄os mōtibus abditis
Ut pisce ditetis dapes
Ne vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada
Ipsos q̇netiam fluctibus abditos
Norunt recessus equoris
Que gemmis niueis vnda feracior
Uel que rubentis purpure
Necnō q̄ tenero pisce vel asperis
Prestent echinis littora
Sed quonā lateat qđ cupiūt bonū
Nescire ceci sustinent
Et qđ stelliferū trans abijt polum
Tellure demersi petunt

¶ Notandū ƒm Isidorꝫ ꝙ echin⁹ est piscis paruus semipedalis q̄ adherē do videt̄ retinere nauē. ⁊ ē piscis asprim⁹ ad modū ericij ad edēdū sat̄ suauis. ¶ Quid dignū stolidis. Hic p̄cat̄ phīa post tediū falsoꝝ bonoꝝ hoīes redeant ad verū bonū. ⁊ dt. Quid dignū ego imp̄cer stolidis mē tibꝫ hoīm q. d. nihil aliud nisi h̄ ꝙ hoīes ambiāt ipsos honores ⁊ opes. ⁊ ꝑpauerint. i. acq̄siuerint sibi falsā bona. gui mole. id ē tedio/sa sollicitudie. tā dez tedio ducti cogn̄scant vera bona. ¶ Notandū ꝙ ista deprecatio phīe non est ex mali uolētia. s; ex benignitate. ⁊ ideo nō optat ꝙ hoīes ꝑmaneant ī desiderio bonoꝝ tpa lium. sed vt illud de/siderīū magis sit eis mediū ꝑducendi ad verꝫ bonū. nec ipa īp̄cat̄ cupiditatē vel ābitionē honoꝝ adesse sed vt q̄bus adest ꝑ h̄ ad verum bonū deducantur

Quid dignū stolidis mētib⁹ imp̄cer
Opes. honores. ambiant
Et cū falsa graui mole ꝑauerint
Tum vero cognoscant bona

Prosa nona libri tertij

Hactenus mendacis formam felicitatis ostēdisse suffecerit. quā si ꝑspicaciter intueris. ordo est deinceps q̄ sit vera monstrare. B. Atqui video inquā nec opib⁹ sufficientiam. nec regnis potentiā. nec reuerentiam dignitatibus. nec celebritatem gloria. nec leticiam voluptatibus posse contingere. P. An etiā causas cur id ita sit deprehen/disti. B. Tenui quidez veluti rimula mihi videor intueri. sed ex te co/gnoscere apertius malim. P. Atqui pro mptissima ratio est

Prosa nona tertij libri

Hacten⁹ mendacis. Ista est nona ꝑsa h⁹ tertij in q̄ phīa vult ostēdere q̄ sit vera btitudo. ⁊ p⁹mo ꝯtinuat dicta dicendis. secundo assignat causam false felicitatis. tertio ostendit que sit vera felicitas secunda ibi. Quod em̄. tertia ibi. Habes igitur inquit ⁊ formā Primo dicit Hactenus id est huc usq̄ suffecerit ostendisse formam mendacis felicitatis. id est false. quam si perspiciter intueris. id est consideres. ordo est id est restat monstrare. deinceps id est postea que sit vera felicitas. Et dicit Boetius. Ego video nec opibus sufficientiā posse ꝯtingere. nec regnis potētiā. nec dignitatibꝫ reuerētiā. nec celebritatē glīa. nec le

ticiā voluptatib⁹ q̄ tñ videnť pmittere. Et sic falsa felicitas ē in eis. Et dt phia. Nunqđ tu dephendisti cās cur illud ita sit. ⁊ dicit Boeti⁹ Ego videor intueri. i. cogn̄scere tenui rimula. q. d. non plene sȝ ipfecte video illas cās sed apti⁹ cognoscere malim. i magis velim ex te. ⁊ dt phia. Atq̄ p certe. ratio. i. cā false felicitatis pmptissima ē ¶ Nota q̄ falsa felicitas dr

Quod em̄ simplex est indiuisumq̄ natura id error hūan⁹ sepat. ⁊ a vero atq̄ pfecto: ad falsuȝ imperfectūq̄ traducit. An tu arbitraris hoc qđ nihilo indigeat egere potentia. B. Minime inquā. P. Recte tu q̄dem. Nā si qđ est q̄ in vlla re imbecillioris valētie sit in hac p̄sidio necesse est egeat alieno. B. Ita est inquam P. Igitur sufficiētie potētieq̄ vna eademq̄ ē natura. B. Sic videtur P. Qđ vo hmōi sit spernendū ne esse censes. An ɔtra rex oim veneratōne dignissimū. B. At hoc inq̄ nec dubitari quidē pōt. P. Addamus igiť sufficiētie potentieq̄ reuerentiam. vt hec tria vnum esse iudicemus. B. Addam⁹ siquidē vera volum⁹ ɔfiteri. P. Quid vo inqt

mēdax. eo q̄ ñ adimplet qđ pmittit. diuitie em̄ pmittūt sufficientiam dignitates reuerentiam. quā nō ɔferūt sic̄ patȝ ex predictis ¶ Nota cognitio false felicitatꝫ vtilis ē. qr cognitio mali expediēs est ad cautelā fm Alanū in d plāctu nature. qr malum nō vitať nisi cognitū. ⁊ quia noticia mali ducit in cognitionē boni p appositū. igiť vult phia primo assignare causas false felicitatꝫ ⁊ tunc oñdere q̄ sit vera felicitas.

¶ Qđ em̄ simplex ē Hic phia assigṅt cāȝ false felicitatis ⁊ declarās cā oñdit q̄ sufficiētia. potentia ⁊ reuerētia. gloria ⁊ leticia sint vnū in re. secundo ostendit quō homines ista sepant ab inuicem. secunda ibi. Hoc igitur quod est vnuȝ. Primo dicit q̄ causa false felicitatis est. q̄ error humanus id quod ē simplex ⁊ indiuisiuum natura separat. i. diuidit. et error humanus traducit a vero bono ⁊ perfecto ad falsum ⁊ ad impfectum bonum. Et tunc declarat istam causam oñdens qđ reuerentia. potentia. ⁊ omnia talia sunt vnū ⁊ idem in re. ⁊ primo ostendit potentiam idē esse cum sufficientia ⁊ dicit An tu arbitraris illđ qđ nihilo indigeat illud egere potētia Et rñdet boetius Minime inq̄. Phia approbat dicēs. Recte tu quidem respondes

Nā si qd est qđ sit valētie ibecillioris. i. potētie debil. in vlla. i. in aliq̄ re necesse ē ꝙ hoc egeat alieno p̄sidio Et dicit Boeti⁹. ita ē inquā. ꝯcludit ḡ phia dicēs. Igiẗ vna ⁊ eadē ē natura sufficiētie ⁊ potētie. ⁊ dicit boetius Sic videẗ. Tūc phia oñdit dignitatē eē eadē cū p̄dict; dicēs. Quia ꝟo hmōi sit. i. sufficiēs. ⁊ potēs. ne. i. nūqd illđ cēses. iudices spernēdū tanꝙ idignū. an ꝯ͛ n̄ spernēdū sȝ dignissimū veneratiōe oīm rerū. Rn̄dit Boeti⁹. Nō pōt dubitari quin h̄ sit dignissimū oī veneratione. ⁊ phia. addam⁹ ḡ sufficientie ⁊ potētie reuerentiā ꝙ hec tria vnū iudicemus. ⁊ dicit Boetius. addam⁹ ḡ si volumus vera confiteri.

¶ Notādū ꝙ potētia idē est sufficientie ꝙ eīn aliqd oīno sit sufficiēs. ita ꝙ nullius egeat ⁊ cū careat potētia. ꝯ͛ dictionē iclud it si careret potētia respectu alicui⁹ possibilis nō eēt oīno sibi sufficiens.

¶ Notandū cuicūꝙ inest sūma sufficientia ⁊ summa potētia eidē inest ⁊ sūma reuerētia. inq̄ntū eīn aliqd h̄ȝ rōeȝ principij intantū est dignū reuerētia. vn̄ filij reuerenẗ p̄res. q2 sūt p̄ncipiū esse eoꝝ. ⁊ serui dn̄os. q2 sunt principia seruoꝝ in mandādo mouentia eos per impiū. ⁊ reueremur viros virtuosos. q2 sunt p̄ncipia gubernātia vitā pollitică. Potētia aūt dicit rōem p̄ncipij. vn̄ illud est maxime p̄ncipiū qđ est potētissimū. ⁊ ideo tale reuerendissimū

¶ Quid ꝟo inqt. Hic oñdit p̄dict; eē annexā gloriā ⁊ leticiā. dicēs Quid ꝟo cēses. i. iudices. Illud quod ē sufficiētissimū. potētissimū. reuerēdissimū est ne hoc obscuꝝ ⁊ ignobile. vel ē clarissimū oī celebritate. i. glia. Respondet boeti⁹. Ego ꝯfiteor illud eē celeberrimū i. gloriosissimū sicut est Tūc phia ꝯcludit dicēs. Cōseqns igiẗ ē vt fateamur claritudinē. i. gloriā. nihil differre trib⁹ sup̄iorib⁹. ⁊ dicit boeti⁹. Cōsequiẗ inꝙ. Tūc phia

obscurū ne hoc atꝙ ignobile cēses esse an oī celebritate clarissimū Cōsidera ꝟo ne qđ nihilo indigere: qđ potētissimū: qđ honore dignissimū esse ꝯcessū est egere claritudine quā sibi p̄stare n̄ possit atꝙ ob id aliqua ex p̄te videaẗ abiecti⁹. B. Nō possū inquā q̄n hoc vti est: ita etiā celeberrimū esse ꝯfitear. P. Cōseqns igiẗ est vt claritudineȝ sup̄iorib⁹ tribus nihil differre fateamur. B. Consequitur inquaȝ. P. Qđ igiẗ nullius egeat alieni. qđ suis cuncta viribus possit. qđ sit clarum atꝙ reuerēdū nonne hoc etiam cōstat esse letissimū. B. Sȝ vn̄ huic inꝙ tali meror

Prosa nona

vllus obrepat? nec cogitare qͥdem possū. Quare plenū eē leticie siquidem supiora manebūt necesse est cōfiteri. P. Atq̄ illud quoqꝫ p eadem necessariū est sufficientie potentie. claritudis. reuerentie. iocūditatis. noia qͥdē esse diuersa. nullo ꝟo mō discrepare substātiā. B. Necesse est inq̄. P. Hoc igit̄ qδ est vnum simplexqꝫ. nat̄a prauitas hūana disptit ⁊ dū rei q̄ ptib⁹ caret ptē conat̄ adipisci. nec portiōeꝫ q̄ nulla est nec ipsam quā mīme affectat assequit̄. B Quonā mō inq̄. P Qui diuitias i qͥt petit penurie fuga δ potentia nihil laborat vil̄ obscur⁹qꝫ eē mauult

ondit idē de leticia dicēs. Illud qͦd nulli⁹ alieni egeat ⁊ qͦd cūcta suis viribꝫ possit qͦd sit reuerēdū ⁊ claꝝ. nōne h̄ ē letissimū. Rn̄det boe. nō possum cogitare vn̄ tali vll⁹ meror obrepat. i. intret. Tūc ꝯcludit pħia dicēs Si supiora manebūt ꝟa necesse ē illud plenū esse leticie. ⁊ p eadeꝫ ꝯcessa necesse ē esse noia diuersa sufficiētie. potētie claritudis. reuerētie ⁊ iocunditatꝫ sed subaꝫ coꝝ nullo mō discrepare qͦd ꝯcedēs boe. dicit necesse ē inq̄m.

¶ Notādum ꝙ oēs creature ꝯpantur ad deum sicut effect⁹ ad suā cām. ⁊ qꝛ noticia cuiuslibet cause relucet in suo effectu. necesse ē ipsi⁹ dei habere noticiā p effectū ⁊ noticiā cū laude. qͣ effect⁹ dei repn̄tant ipm sub rōne bonitatꝫ ⁊ pfectōis q̄ i materia laudis. cū auteꝫ glīa sit clara cū laude noticia necesse est pncipiū oim reꝝ. qͦd ē sufficiētissimū. potentissimū ⁊ reuerendissimū. etiā esse gloriosissimū. Notāduꝫ ꝙ sufficiētissimo nullū bonū deest. ⁊ tale hꝫ appetitū qͤtatū i bono adepto. qͤes aūt appetit⁹ i bono adepto ē leticia. g̊ bonū sufficiētissimū etiā est letissimū. Notādū ꝙ oia ista sufficiētia. potētia. reuerētia. glīa ⁊ leticia sūt vnū i suba. nō auteꝫ sunt vnū i suba sic aggregatū ex diuersis rebꝫ. tūc em̄ eēt ibi ꝯpositio qͦd repugnat potentissimo ⁊ dignissimo. eo ꝙ simpliciora digniora sūt compositis. sed de hoc postea melius patebit.

¶ Hoc igitur quod ē vnum. Hic pħia ostendit qualiter homines illud quod est vnū re diuidunt. Secundo mouet dubitationē ibi. Quid igitur inquā. Primo ostendit quomodo homines diuidunt illud quod ē vnū ⁊ dicit Illud quod est vnū ⁊ simplex natura illud dispartit. i. diuidit prauitas hūana. id est prauus error hominū querendo vnum sine alio et dū homines conātur id est laborant adipisci partem rei. q̄ ptibꝫ caret hō

non assequitur vllā portionē.i.ptē.nec ipsam integrā rē affectat.ꝛ q̄rit boeti⁹. Quo nā mō diuidūt hoīes ista.dicit phīa.ꝗ petit diuitias ꝓpter fugā penurie.i.cause sufficientie nihil laborat de potētia.sed mauult.i.magis vult eē vilis.i.indign⁹.ꝛ obscur⁹.i.ingloriosus.ꝛ ita nihil curat ꝺ dignitate ꝛ glīa.talis etiam subtrahit sibi multas voluptates naturales ne amittat pecuniā q̄m pauit.i.lucrat⁹ ē Sꝫ hoc modo ne sufficientia ꝯtingat ei quē valētia.i.potētia deserit.quē molestia pūgit.quē vilitas.i.reuerentia abijcit.quē obscuritas.i.infamia recondit q.di.non.
Tunc ostendit idē de potentia dicens. Qui vo solum desiderat posse.i.potentiam ille pfligat id est dispergit opes.despicit voluptates ꝛ honorem carentē potētia ꝛ nihilipēdit gloriam.sed vides hunc supple potētē ꝙ multa deficiāt.fit em̄ aliquando vt talis egeat necessarijs vt mordeatur anxietatibus Et cuꝫ nequeat ista depellere etiā illꝺ q̄d maxime petebat desistat eē potēs. Silr lꝫ rōcinari ꝺ alijs tribus.s.de honoribus de gloria ꝺ voluptatibus.sicut de predictis duobus.nā cum vnūquodqꝫ hoꝝ pfecte acceptum sit idem quod cetera vt declaratum est.quisquis petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat.¶ Notandum ꝙ querit partem rei indiui/

Multas etiam sibi naturales quoqꝫ subtrahit voluptates ne pecuniam quaꝫ parauit amittat. Sed hoc modo nec sufficientia q̄dem cōtingit ei quem valentia deserit. quem molestia pungit.quem vilitas abijcit.quē recondit obscuritas. Qui vero solum posse desiderat. profligat opes. despicit voluptates honoremqꝫ potentia carentem.gloriam quoqꝫ nihilipendit. Sed hunc quoqꝫ ꝙ multa deficiāt vides. Fit enim vt aliquando necessarijs egeat vt anxietatib⁹ mordeatur. Cūqꝫ hec depellere nequeat etiam id qꝺ maxime petebat potens esse desistat. Similiter ratiocinari de honoribus. gloria. voluptatibus licet. Nam cum vnumquodqꝫ horū idē quod cetera sit. quisqꝫ hoꝝ aliquid sine ceteris petit nec illud quidem quod desiderat apprehendit

Prosa nona

sibilis ꝑtē nō inueniet nec ipam rē cuius ꝑtē q̄rit. q2 in reꝝ natura indiuisibile ꝑtē nō hꝫ. cū igit̄ ꝑdicta q̄nq3 .s. sufficiētia. reuerētia zc. ex ꝑte rei sūt vnū z indiuisibilia. lꝫ differāt nobꝫ. q̄ q̄rit vnū sine alio nō inueniet.
¶ Notandū ꝙ ista q̄nq3 put iueniunt̄ in rebꝫ sensibilibꝫ in q̄bꝫ hn̄t eē mō impfecto z diminuto. sic vnū inuenit̄ sine alio. Jn ꝗ̃tū aūt accipiunt̄ ſm

B. Quid igitur inquā. Si q̄s cūcta simul cupiat adipisci: summā quidē btitudinis velit. Sed nū in his eaꝫ reperiet que demōstrauimus id qđ pollicentur non posse conferre. B. Minime inquam. P. His igitur q̄ singula quedam expetendoꝝ ꝑstare credūtur beatitudo nullo modo inuestiganda est. B Fateor inquaꝫ et hoc nihil dici verius potest

eē ꝑfectū z ſm eē sūmū put inueniunt̄ i btitudine sic sūt ideꝫ indiuisibilr̄ z vnū n̄ inuenit̄ sine alio. q̄a sūma sufficiētia ē beatitudo. sūma reuerētia est btitudo. sūma potētia ē beatitudo. z sic de alijs.
¶ Notandū ꝙ q2 hō naturalr̄ dsiderat beatitudinē tūc vnum q̄dq3 ꝑdictorū q̄nq3 desiderat ſm ꝙ spectat ad btitudineꝫ. H aūt est ſm eē ꝑfectū in ꝗ̃tū eadē sunt btitudini. z q2 btitudo cū sit deus est indiuisibilis. oīa q̄nq3 ꝑdicta sunt vnū indiuisibiliter. Ex q̄ patet ꝙ q2 hoīes q̄rūt ista ſm ꝙ impfecta inquantū sunt in sensibilibꝫ. z tn̄ desiderant ea ſm ꝑfectioneꝫ ideo hoīes non assequuntur ꝑ ea quod desiderant.
¶ Quid igit̄ inquā. Hic ph̄ia mouet dubitatiōeꝫ. q2 dictū est iā ꝙ hō q̄rendo singulū hoꝝ diuisim ipe frustrat̄ btitudine. pōt g̃ dubitari vtꝝ q̄rēdo oīa sil̄ q̄rat̄ btitudo. Dicit g̃ boe. i lr̄a. Quid igit̄ inꝗ̃. q. d. lꝫ n̄ q̄rat̄ btitudo querendo vnūquodq3 diuisim. q̄d igitur erit si quis cuncta siml̄ cupiat adipisci. nunq̄d ille sic velit summā btitudinis. nunq̄d btitudinē reperiet in his bonis q̄ demōstrauimus nō posse cōferre qđ pollicentur .i. ꝓmittūt. Et rn̄dit Boetiꝰ. Minime inquā. Concludit g̃ ph̄ia dicens. Jn his g̃ nullo mō est inuestigāda btitudo q̄ credunt̄ prestare singl̄a expetendoꝝ .i. desiderandoꝝ. qđ Boe. ꝯcedit dicēs. Quod fateor i. affirmo inquā ita eē. z hoc nihil veriꝰ dici pōt ¶ Notandū aliq̄s querit oīa q̄nq3 ille q̄rit btitudinē in vniuersali. sed errat in ꝑticulari q̄rendo eam in istꝭ tēporalibus bonis in quibus non inuenit̄. nō eīm summa sufficiētia nec potentia inuenitur in eis. Et sic patet ꝙ querēs vnum illoꝝ vel omnia siml̄ ſm ꝙ inueniuntur in rebus sensibilibus cū habeant esse in eis mō impfecto nō ꝯsequit̄ btitudinē. q̄rens aūt vnū istoꝝ ſm esse ꝑfectū cū oīa sint vnum indiuisibilr̄ omnia q̄rit. z q̄rit btitudinē.

¶ Habes igitur inquit. Postq̄ phia assignauit cām false felicitatis: Hic ostendit que sit vera felicitas. Scd̄o ostendit in quo sit constituta.

Ph. Habes igitur inq̄t ⁊ formā⁊ false felicitatis et causas. Deflecte nunc in aduersum mentis intuitu⁊ Ibi em̄ veram quā pmisimus statī videbis. B Atqui hec inquā vl' ceco perspicua est eāq⁊ tu pauloante mōstrasti dum false causas aperire conabaris. Nā nisi fallor ea vera ē ⁊ pfecta felicitas que sufficientē, po tentem, reuerendum, celebre⁊, letū q⁊ pficiat. Atq⁊ vt me interi⁹ aniad uertisse cognoscas que vnum hor⁊ quoniam idem cuncta sunt veraci/ ter prestare potest hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate co/ gnosco. Ph O te alumne hac opini one felicem censeo siquidē hoc inq̄t adieceris. B. Quidnā inqua⁊. Ph. Esse ne aliq̄d in his mortalib⁹ ca/ ducisq⁊ reb⁹ putas qd̄ hmōi statu⁊ possit afferre. B Mime inq⁊ puto Atq⁊ a te nihil vt ampli⁹ desideret onsu⁊ ē. Ph. Hec igit vl' imagies vi boni vl' ipfecta q̄dā dare bona mor talib⁹ vident. Ver⁊ aūt atq⁊ pfectū bonū pferre nō pnt. B. Assētior in

ibi. qm̄ igit agnoui sti. Primo phia dic̄ Habes igitur iam cās ⁊ formā false fe/ licitatis. nūc deflecte intuitū mētis tue in aduersum. i. in cōtrariū false falicitatis. hoc ē ad veram felicitate⁊. ibi. stati⁊ videbis ve rā felicitatē quā pro misimus. Et dt bo/ eti⁹. Atq̄ p certe ve/ ra btitudo pspicua ē id ē manifesta ex di/ ctis etiam hoi ceco. q. d. tā manifesta est v̄a btitudo ex dict⁊ ec ceco si aliq̄d poss⁊ vi/ dere pateret. ⁊ tu pau loan̄ mōstrasti eam. supple veram felici/ tatē. dum conabar⁊ apire. i. dclarare cās false felicitatis. ⁊ di cit' Boeti⁹ Nisi ego fallor ea est vera ⁊ p/ fecta felicitas q̄ pfi/ ciat sufficientē potē tem ⁊ reuerendū. ce/ lebrē ⁊ letū. vt etia⁊ cu⁊ phia cognoscas me boetiū iteri⁹ id ē plent⁹ aīaduertisse q̄ sit v̄a felicitas. ego si ne ābiguitate cogno/ sco hāc eē plenā btī/ tudinē q̄ vnū hor⁊. s. pdictor⁊ v̄aciter. pōt

Prosa nona

p̃stare. qm̃ idẽ cũcta sunt. ⁊ dt phia q̄si ꝯgtulãdo boe. O alũne hac opinĩ
one te felicẽ supple dico. siq̃dẽ hoc adieceris qd mõ dicã. ⁊ dt boe. Quid
nã inquã. i. dicã. dt phia. Putas ne aliq̃d eẽ in his reb⁹ mortalib⁹ ⁊ cadu
cis. i. trãsitorijs. qd possit afferre. i. dare hm̃oi statũ. r̃ndet boe. Minime
puto ⁊ illud õñsuz ẽ a te vt nihil ampli⁹ desideret̃ a btitudie. Cõcludit g̊

quã. P. Qm̃ igit̃ agnouisti q̃ vera
illa sit. q̃ aũt btitudinẽ mentiantur
nũc supest vt vñ verã hãc petere po
scis agnoscas. B. Id q̃dem inquã
iãdudũ vehemẽter expecto. P. Sꝫ
cum vti i thimeo platoni inq̃t nr̃o
placet. In minimis quoqꝫ reb⁹ diui/
num p̃sidiũ debeat iplorari. Quid
nũc faciendũ cẽses vt illi⁹ sũmi bo/
ni sedẽ repire mereamur. B. Inuo
candũ inquã rerꝫ oim p̃rem. quo p̃/
termisso nullũ rite fũdat̃ exordium
P. Recte inq̃t ac sil' ita modulata ẽ

phia di. hec igit̃. scꝫ. sufficiẽtia. reuerẽtia. ⁊c. q̃ in reb⁹ caducis i ueniunt̃ vt sunt ima gines. i. silitudies ve ri boni ⁊ vident̃ da re mortalib⁹ ip̃fecta bona. verꝫ aũt ⁊ p̃fe ctũ bonũ ꝯferre non pñt. ⁊ dt boe. assẽtior inq̃. ¶ Nota suffici entia ip̃fecta q̄ ꝯside rat̃ i reb⁹ tp̃alib⁹ ñ ẽ v̾a sufficientia sꝫ tm̃ silitudiaria Suffici entia aũt p̃fecta iclu dit oia alia q̄ttuor et singulũ aliorꝫ q̄tuor p̃fecte alia icludit. et iõ illd q̊d dat vnũ p̃ fectũ dat oia. sꝫ illud q̊d pt̃ v̾acit̃ vnũ ꝯferre illd co/ gnosco eẽ btitudinẽ. Itẽ assentior ẽ v̾bũ depo. ⁊ idẽ s̾cat cũ v̾bo neutrali q̊d ẽ assentio. ¶ Qm̃ igit̃ ⁊c. Hic oñdit phia in q̊ v̾a felicitas sit ꝯstitu ta. ⁊ primo tangit ordinem huius p̃tis ad p̄cedẽtia ⁊ docet diuinum au xilium esse implorandũ vt cognoscatur in quo sit vera beatitudo. secundo inuocat diuinum auxilium. tertio ostendit intentum in q̊ sit vera btitu do. scda ibi. O q̊ p̃petua. tertia ibi. Qm̃ igit̃. Prio dt phia O boeti qm̃ agnouisti que sit vera beatitudo. ⁊ agnouisti que mentiantur beatitudi nem. Nunc superest vt agnoscas vnde illam veram beatitudinem petere possis. Et dicit Boetius Illud iãdudum a te vehementer expecto. ⁊ di cit phia. Cum diuinũ p̃sidium. i. auxiliũ in minimis rebus debeat im plorari. sicut placet platoni nostro in thimeo. q̊d nunc cẽses faciendũ sup ple in tam arduo negocio. R̃ndet boe. Inuocandũ supple censeo patrem oim rerꝫ. s. deum sine quo nullum exordiũ rite fundat̃. q̊d approbat phia dicẽs. recte tu inq̃t censes. ⁊ simĩ sine interuallo phia ita modulata ẽ. i. p̃/ posuit inuocationẽ dei metrica modulatõe ¶ Nota q̊ in omnibus diuinũ

auxiliū est implorandū. quia deus est qui diuitias sue sapientie influit in aīas sapientū ⁊ tribuit studētib⸫ grām cognoscēdi cui nihil ē difficile. et sine quo nihil possibile est possideri. ita scribitur in ꝓlogo de regimie ꝑn/cipū. ⁊ omne datū optimū ⁊ oē donū ꝑfectum desursum ē descēdēs a pa tre luminū. vt dicit alia scriptura. Et dicit btūs Aug⁹. Nemo tā erudi/tus. nemo tā doctus q̇ supna illustratōne nō indigeat. Et bea tus Greg. Nisi int⁹ sit q̇ doceat inuanuz lingua doctoris la/borat. Jdō phīa vo/lens ostēdere in q̊ sit vera btitudo īuocat diuinū auxiliū. q̊ pre missō nullū rite fū/datur exordiū.

Metrū nonum libri tertij.

Ui ꝑpetua mūdū rōe gubernas

Terrarū celiq̧ sator: q̊ tp̄s ab euo

Jre iubes: stabilisq̧ manēs das cū cta moueri

Metrū nonum tertij libri.

Ui ꝑpetua mūdū rōne gubernas. Jllud ē metrū nonū h⁹ tertij quod' dr̄ omericū ab inuētore. qr omer⁹ ip̄m adinuenit. ⁊ dr̄ eroicum a ma teria. qr gesta herou. .i. virorū illustriū h̄ metro describebantur. ⁊ dr̄ dacti licum a pede ꝑdominante. Examet̄rū a nūero pedū. qr ꝯstat ex sex pedib⸫ Jn q̊ metro phīa inuocat diuinū auxilium ad oñdendum in q̊ sit ꝟa bti tudo. ⁊ quō ad ip̄am ꝑueniat. Pr̄io ḡ phīa captādo beniuolētiā dei ipsum multiplr̄ ꝯmēdat. scd̄o petitōez suā exp̄mit. ibi. Da pr̄. Circa primum sciendū ꝙ tria req̊runt ad petitionē exaudiendā. Pr̄io req̊rit potētia exau diendi. secundo voluntas. tertio scia. De primis duob⸫ dicitur in q̄rto h⁹ ꝓsa. ij. duo sunt in q̇b⸫ oīs hūanorū actuū effectus cōstat volūtas ⁊ ptās. q̊rū si alterū desit nihil ē qd̄ explicari q̄at. De scia patet. qr sine ea nihil rō nabilr̄ geritur. Volēs ḡ phīa oñdere ꝙ de⁹ possit. velit. sciat exaudire su/am petitōem. oñdit ip̄m eē potētē ex mundi gubernatōe. ex celi ⁊ terre cre atiōe. ex tp̄is ꝓductōe. Scd̄o oñdit ip̄m volentē siue beniuoluz ex sui bo nitate ⁊ clemētia q̄ ꝓduxit cuncta. tertio oñdit ip̄m esse sapientē ex q̊run/dā affectuum sp̄aliū ꝓductōe. scd̄a ibi Quē nō externe. tertia ibi. Tu nu meris. Pr̄io dr̄ O pr̄ q̇ gubernas mūdū ꝑpetua rōne .i. ꝑpetua ꝓuidētia tua. q̇ es sator. i. creator terrarū ⁊ celi. q̇ iubes tp̄s ire. i. ꝓcedere ab euo. i. a ꝑpetua tua duratōe tu manēs stabilis. i. īmutabilr̄ das. i. facis cuncta mo ueri. ¶ Notāduz ꝙ tota ista lr̄a Qui ꝑpetua. vsq̧ ad illam ꝑtē. Da pater dz legi suspēsiue. ⁊ ꝑto hic teneri vocatiue. admiratiue vel dep̄catiue ¶ Notādum ꝙ gubnare ē res ī debituz sui finē ordiare qd̄ spectat ad di/uinā bonitatē. regit autē p̄ma cā oēs res p̄ter h̄ qd̄ ꝯmisceatur cum eis i fluendo sup̄ eas virtutē vite ⁊ bonitatꝭ. s̄m autorē li. de caus. ¶ Notādū ꝙ mūdus s̄m Arist. i li. de mun. ē ꝯstitutio ex celo ⁊ terra ⁊ naturꝭ que i eis.

Metrum nōnum

sunt quē mundū de⁹ gubernat ppetua rōe.i.sua puidētia ppetua q̄ nō est trāsitoria sic̄ puidētia hūana sʒ pmanet duratōe īfinita. ¶ Notādū sicut aliqs dr sator q̄ semīa plātarū ꝛ arborū pijcit. sic de⁹ dr sator in cētrū celū ꝛ terrū creauit ꝛ pduxit. p celū āt ꝛ terrā etiā intelligunt elemēta q̄ sūt i medio. dicit aūt terrarū ponēdo nūerū plurale p singlari p antitesim.

Quē n̄ externe pepulerūt fingere cāe
Materie fluētis op⁹ verū īsita sūmi
forma bōi liuore carēs tu cūcta sr̄no
Ducis ab exēplo pulcrū pl'cerri⁹ ipē
mōz mēte gerēs silīcq; imagie formās
pfectasq; iubes pfectū absoluer ptes

¶ Notādū q tps duratio ē successiua. cū sit nūer⁹ mot⁹ sm pri⁹ ꝛ posteri⁹ ex. iiij phisicorū. q̄ duratio pcedit ab euo. Ubi notandū q euū ē duratio pmanēs tota simul. nullā hñs successionē vel mutabilitatē annexā. ꝛ ē idē qd eternitas q̄ est ppria duratio dei sm quā de⁹ ē cā tpis. sicut em̄ de⁹ p suū esse ē cā cuiuslibet esse. ꝛ p suā bonitatē ē cā cuiuslibet boni. ita p suā duratōez ē cā cuiuslibet duratōis. ¶ Notādū q de⁹ ē stabilis. i. īmutabil' qr nulla specie mot⁹ mouet. nō generatōe ꝛ corruptōe cū sit īgenerabilis incorruptibil' nec augmētatōe ꝛ diminutōe cū nō sit q̄nt⁹. nō alteratiōe nec loci mutatōe. cū sit impartibil'. Et pbat Arist. viij. phisi. ex ordie mouētiū ꝛ mobiliū necesse ē deuenire ad aliqd pmū oīno imobile ꝛ p se ꝛ p accidens. ¶ Notandū q oia a pmo sunt mutabilia. vel sm esse. vl' sm opationē. Si sm esse hoc est dupl'r. Uel sm esse subale sicut entia generabilia et corruptibilia. vel sm esse accidētale. sicut corpa celestia. q̄ lʒ nō mutētur generatōe ꝛ corruptōe. tn̄ mutat sm eē locale. Si aūt ē mutatio sm opationē. sic intelligētie sūt mutabiles. qr in ipis ē successio intellectionū. licet g nō mutent q̄ ad esse tn̄ q̄ ad opatōez. Aliter exponitur Stabilisq; manens das cūcta moueri. vl' oib⁹ spēb⁹ motuū. vel aliqb⁹ spēb⁹ mot⁹ accipiēdo motū stricte vel large. Aliter exponit. Stabilisq; manēs das cuncta moueri. nō q oia moueant. sʒ qcqd mouet te dāte mouet. ꝛ sile gen⁹ locutionis hr̄ Joh. i. Illūinat oēm hoiem veniētē in hūc mōm. nō q oēs sīt illūinent. sed oēs q̄ illuminant a deo illuminant. ¶ Quē nō externe

Hic phia ostendit deum esse beniuolū ex bonitate clemētie q̄ oia pduxit ꝛ dicit. quē. s. deū externe. i. extrinsece cause nō pepulerūt. i. nō coegerunt fingere. i. cponere. op⁹. i. creaturā fluitātis materie q̄ fluit de esse ad n̄ esse ꝛ ecōuerso de nō esse ad esse forme. Uerū p sed insita. i. intrinseca forma sūmi boni. i. sūme tue bonitatꝭ. s. sup pepulit te fingere op⁹ fluitātꝭ materie O pr̄ tu ducis. i. pducis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari ppetuo. tu ipe pulcerrim⁹ ab oī deformitate elōgat⁹ gerēs mēte. i. meōria. plenū mūdū seu pulcrū mōm. s. archititū. formās. i. pducēs ipm mūduz sensibilez

ſimili imagine ſicut p̃fuit in mēte tua. ⁊ tu iubes mōm pfectū. i. pfecte p
ductū. abſoluere. i. abſolutū tenere ſine defectu alicuꝰ. pfectas ptes. i. ele
menta ⁊ elementata q̄ ſpectāt ad integritatē mōi. ¶ Notandū ꝙ oē qᵭ ne
ceſſitat᷑ a cā extrinſeca neceſſitat᷑ ab efficiēte vl' a fine. q2 nō ſūt plꝛes cau/
ſe extrinſece. efficiēs aūt neceſſitat dupl'r. Uel violentiā inferēdo. vt pījci
ens lapidē ſurſū. vel
aliq̇d ɔferendo q̄ na
turaliter moueat᷑. ſic
generās formā dās
leuitatiſ mouet ignē
ſurſum de neceſſita/

> Tu nūeris elemēta ligas vt frigo/
> ra flāmis Arida ɔneniāt liquidis
> ne purioꝛ ignis Euolet. aut mer/
> ſas deducant pōdera terras

te nature deꝰ aūt nō neceſſitat᷑ ab efficiēte primo mō ſcȝ neceſſitate vio/
lētie cū nihil ſit potētiꝰ eo. nec neceſſitate ſcd̄o mō cū nihil ab alio recipi/
at nec etiā neceſſitat᷑ neceſſitate finis q2 qᵭ neceſſitatur ab alio tanq̄ a fi
ne ɔpatur ad ipm ſicut impfectū ad pfectū. eo ꝙ finis eſt bonū et pfectō
illiꝰ qᵭ eſt ad finē. deus aūt a nullo extrinſeco pficit᷑. ¶ Notandū ꝙ ſola
bonitas diuīa coegit ipm ad pducēdū opus fluitātis materie. nō aūt co
egit ipm neceſſitādo ſed libere mouēdo. ¶ Notādū ꝙ inuidia facit ꝙ ali/
q̇s bonū alteri nō cōicat. q2 inuidia ē triſticia de bono alteriꝰ. ⁊ q2 talis i
uidia in deo nō eſt iō ſummā bonitutē p creatōeȝ alijs cōicauit. Uñ dic
Plato in thimeo. Ab optimo inuidia lōge relegata ē. ⁊ p ɔñs ſibi diſſi/
milis put natural'r cuiuſq̄ capax btitudis eē poterat. effici q̄ voluerit
¶ Notandū ſicut in agētibꝫ p naturā forma rei fiende p̄exiſtit ſm eē rea/
lē ſic in agētibus ſm intellectū forma rei pducēde p̄exiſtit ſm eſſe intelle
ctuale. ſicut artifex volēs pducere domū. oportē formā domꝰ priō in mēte
p̄exiſtere tanq̄ exēplar ad cuiꝰ imitatōeȝ faciat domū in materia. cū igit᷑
deus ſit agēs p intellectū pducēs mōm. ipe p̄ habuit in mēte ſua exēplar
mūdi ⁊ oīm ptiū eiꝰ. ad cuiꝰ imitatōeȝ pduxit mūdum. extra ſup. q̄ mun
dus in mēte diuina p̄exiſtens dr̄ architypus ab archos qᵭ ē pnceps ⁊ ty
pos ſilitudo. q̄ſi principalis ſilitudo. cuiꝰ imago dr̄ iſte mūdus ſenſibil'.

¶ Tu nūeris elemēta ligas. Hic phia ɔmēdat deū ex pte ſapie q̄ ad
ſpālem effectuū pductionē. Et priō ex pductione elemētoꝝ. Scd̄o ex p
ductione aīe mundi. Tertio ex pductiōe nr̄aꝝ aīaꝝ. ſcd̄a ibi Tu triplic.
tertia ibi. Tu caſus. ¶ Primo dicit. O pr̄ tu ligas elemēta nūeris. i. pro
portionibꝫ nūerabilibꝫ vt elemēta frigida cōueniant. i. cōcordāt flāmis. i.
calidis elemētis. ⁊ vt arida. i. ſicca elemēta ɔueniāt liq̇dis. i. humidis ele
mentis. nec ignis purioꝛ inter elemēta euolet. i. exeat ſperā ſuā mag' aſcē
dendo. ⁊ ne pōdera. i. grauitates. deducant. i. magis deorſum ducāt. ter/
ras merſas. i. depſſas. ¶ Notandū ꝙ elemēta hñt ꝓportionē nūeralē inter
ſe. ſic eñ duo nūeri q̄drati ɔueniūt in vno nūero medio ꝓportionali. Sic
duo elemēta ɔ̄ria in duabꝫ q̄litatibus ɔueniūt in vno elemento medio p
portionali vtriq̄ Uerbi grā. Nūerꝰ q̄dratꝰ ē q̄ cōſtat ex ductu ſuīpſiꝰ in

Metrum nonum

sesq̄m. dicēdo bis duo ter tria. bis duo in q̄ternariū. ⁊ ter tria ī nouenariū. ⁊ accipe vnū numerū mediū ꝓportionabilē. s. senariū. q̄ fm eandē ꝓportionē excedit q̄tuor in q̄ excedit a nouē. sicut em̄ nouē ꝯtinēt sex. ita sex ꝯtinent q̄ttuor ⁊ mediā ꝑtē q̄ttuor. Sic silr ē ī elemētis. Nā ignis ⁊ aq̄ ī duab⁊ q̄litatib⁊ ꝯtrian̄. ignis em̄ ē calid⁹ ⁊ sicc⁹. aq̄ frigida ⁊ q̄ colligantur vno medio sup. aere q̄ cōuenit cum igne in caliditate. et cū aq̄ ī hūiditate. similr est de aere ⁊ terra respectu aque. fm hāc sniam lr̄a sic exponit̄ Tu ligas elemēta nūeris. i. ꝓportionib⁊ numeralib⁊. vt frigora. i. aq̄ que frigide sunt cōueniant

Tu triplicis mediam nature cūcta mouentē Cōnectēs aiam ꝑ consona mēbra resoluis Que cum secta duos motū glomerauit in orbes. In semet reditura meat mentē q̄ ꝓfundā Circuit. ⁊ simili ꝯuertit imagine mentem.

flāmis. i. ignib⁊ q̄ calidi sunt ꝑ vnū elemētū mediū qd̄ ē aer. ⁊ arida. i. terre q̄ aride sunt cōueniāt liq̄dis. i. ꝑtib⁹ aeris q̄ hūide sūt ꝑ elemētū mediū qd̄ ē aq̄. ¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Hic ph̄ia ostēdit sapiam ex aīe mūdi ꝓductōe. vbi sciēdū ꝙ ista lr̄a cōiter exponit̄ ad intētiōez platonis ī thimeo. sz q2 ista expositio ē difficillima ⁊ modice vtilitatis ego eā ꝑtrāseo. ⁊ ponā facilē dispositionē q̄ ē de mente Aristotelis. Ad cui⁹ euidētiā est notādū ꝙ ꝑ aīam mūdi hic intelligit̄ intelligētia mouēs orbē. q̄ ꝑ motū ꝟtutē suā īfluit inferioribus. ⁊ hec intelligētia dr̄ media inter deū ⁊ aīam hūanā. Sic em̄ ī dignitate ⁊ ꝑfectōe excedit̄ a deo. sic ipsa excedit aīam nr̄am. ¶ Notādū ꝙ intelligētia hmōi dr̄ eē triplicis nat̄e ꝓpt̄ tres oꝑatōes q̄s hz. s. mouere orbē intelligere deū. ⁊ ītelligere se ipam. ¶ Notādū ꝙ orbes celestes dicūt̄ ꝯsona mēbra ītelligētie. q2 ꝑ ipsos tāq̄ ꝑ organa ⁊ īstrumēta ītelligētia īfluit īferiorib⁹. Licz enī intelligētia prima intētōe moueat ꝓpt̄ se. tn̄ scd̄a ītētōe mouet ꝓpt̄ īferiora. His ꝑmissis lr̄a plana erit. vn̄ dr̄ sic. Tu de⁹ aiam sup. mūdi q̄ ē intelligētia. mediā sup. īter deū ⁊ aīaz hūanā triplicꝫ nature. i. triplicꝫ oꝑatōnis. mouētē cūcta s. īferiora ꝑ īfluxū illū. tu ꝯnectēs resoluis. i. distīguis eā ꝑ cōsona mēbra. i. ꝑ ꝯueniētes orbes q̄ aīa ꝯsecta. i. diuisa q̄tū ad oꝑatōnes glomerauit. i. imp̄ssit motū in duos orbes s. ī orbē primi mobil̄ ⁊ ī orbez planetaꝝ. ipa reditura. i. reflexa. meat i. ꝓcedit ī semetipaz sup. ītelligēdo q̄d ē vna oꝑatō ⁊ ipa circuit mētē ꝓfūdā. i. mētē diuinā deū ītelligēdo q̄ ē alia oꝑatio. ⁊ ipa ꝯuertit. i. mouet celū silī imagīe. i. itellectōe qd̄ ē tertia oꝑatio ei⁹ Nota lz corꝑa celestia sint diuersa tn̄ rōe vnitatꝫ ordis p̄nt dici vnū corp⁹. Silr ītelligētie lz sint diuerse tn̄ p̄nt dici vna ītelligentia ꝓpter vnitatē ordinis ī oꝑatōe mouēdi. ḡ dicit in singl̄ari aīaz ⁊ nō aīas

Liber tertius

¶ Tu causis aĩas. Hic phĩa ꝯmẽdat sapiaꝫ dĩ ex aĩaꝝ nr̃aꝝ creatiõe. dĩ.
O pr̃ tu ꝓuehis. i. ꝓducꝭ aĩas hoĩm ꝛ miores viras. i. aĩas brutoꝝ ꝛ plã
tarũ paribꝫ cauꝭ qbꝫ aĩaꝫ mõi ꝓduxisti. s. tu aptãs sublimes. i. anĩas rõna
les hoĩm. leuibꝫ curribꝫ. i. celestibꝫ stell'. tu seris eas in celũ ꝛ terrã. i. in cor
pora trena. q̃s aĩas ꝯuersas reduci igne. i. caritate reducente. facꝭ reuerti
ad te benigna lege. i. ordinatõe tua. ¶ Nota ꝙ anĩe bestiaꝝ et plãtaꝝ dicunt' miorꝭ vite respectu aĩe hoĩs eoꝙ ñ hñt tot nec ita ꝑfectas oꝑatiões vite sicut aĩe hoĩm.
¶ Nota ꝙ ꝑ leues currꝰ ꝭm itẽtionẽ platonicoꝝ itelligit stel/las ꝯꝑes curribꝫ. dixerũt eñ platonici ꝙ deus oẽs anĩas sil' creauerit ꝛ semiauerit e/as i celo ꝯlegẽdo eas stellis ꝯꝑibꝫ. a qbus postea dilabãt' i cor/pora sed hec opinio nõ valet. s. ꝙ oẽs aĩe sil' sint create. oĩ die de nouo creant' ꝛ create corꝑibꝫ infunduntur. Dicunt' aũt aĩe seri in celũ ꝓpter virtutẽ celestẽ ex q̃ vnio anĩe ad corpꝰ ꝯtrahit suã ꝑyodũ. lꝫ aĩa a deo ꝓducat' in corꝑe. tñ vnio ex ꝑte dispositionũ corꝑaliũ depẽdet a ꝟtute celesti. iõ dt eas seri in celũ ꝛ terrã. qꝛ aĩe ñ coaptant' cor poribꝫ nisi mediãte ꝟtute celesti. Vñ. ij. phisi. Hõ eñ hoĩem generat et sol. ¶ Nota ꝙ deus aĩas creatas aptat leuibus curribꝫ. i. stellis ꝯparibꝫ qḋ sic põt intelligi. qꝛ aĩa creata ꝯparitatẽ ꝛ siĩtudinẽ hꝫ cũ stella. Sic eñ stella est nobilior ꝑs sui orbis ꝛ ẽ ꝑpetua. sic anĩa rõnalis ꝑpetua exi/stens ẽ nobilior ꝑs hoĩs. Vel sic põt intelligi ꝙ deus aĩas creatas aptat leuibus curribꝰ. i. rõni ꝛ intellectui. q dicuntur currꝰ aĩe q̃ ducunt hoĩem in cognitiõeꝫ reꝝ. q̃s aĩas serit in celũ ꝛ terrã. qꝛ anima rõne ꝛ itellectu hꝫ cognitioneꝫ celestiũ ꝛ terrestriũ ¶ Nota ꝙ ꝑ ignem reducere intelligit ardorẽ caritatis q̃ hominẽ auersum a deo vitijs facit ipm redire ꝟtutibꝫ nisi eñ hõ deũ amet ipm ñ q̃rit. nisi q̃rat nõ iueniet. nisi iueniat ad ipm ñ reuertet'. ¶ Da pr̃. Postq̃ phĩa captauit beniuolẽtiã dĩ ipꝫ mltiplr̃ ꝯmẽdã do. h exp̃mit suã petitõꝫ dĩ. O pr̃ q facꝭ oĩa ꝓdicta da. i. ꝯcede mẽti supbũane ꝯscendere augustã sedẽ. i. nobilẽ sedẽ summi boni. da lustrare. i. in

Tu causis aĩas paribꝰ vitasqꝫ mi
nores Prouehis, et leuibus subli
mes curribꝰ aptãs. In celuꝫ terrã
qꝫ seris quas lege benigna Ad te
ꝯuersas reduci. facis igne reuerti
Da pr̃ augustã mẽti ꝯscẽdere sedeꝫ
Da fontẽ lustrare boni. da luce rep
ta In te ꝯspicuos aĩ defigere vi/
sus. Dissice terrene nebulas ꝛ pon
dera molis. Atqꝫ tuo splẽdore mi
ca. tu nanqꝫ serenũ. Tu req̃es tran
qlla pijs te cernere finis. Princi/
piũ vector. dux semita terminꝰ. idem

Prosa decima

ueſtigādo iuenire. fontē boni. i. deum q̇ ē fons oīs boni. de luce reperta. i. cognitōe ꝑ habita in te defigere. ſ. ꝑ amorē ↄſpicuos viſus. i. claros intuitꝰ ani. i. rōis ⁊ intellectꝰ. O pr̄ tu diſſice. i. diſꝑge nebulas. i. obſcuritates ⁊ pōdera. i. ḡuitates terrene molis. i. dilectōis terrene. atq̄ mica. i. reſplende tuo ſplēdore. tu nāq̄ es ſerenum q̇ ſupple oīa illuſtrans. Tu es trāq̄lla reqes. pijs ſup. mētib⁹ te cernere. i. videre ē finis ſup. oīum. tu idē exn̄s es ꝓnci/piū. q: origo oīm rerum. tu es vector. q: vehis nos ꝑ grāz q̇ ꝑuenire n̄ poſſumꝰ ꝑ naturā. tu es dux ducēs ab errore igrātie ad ṽitatē ſapiē. tu es ſemita cum ſis via et veritas ⁊ ꝑ te ad te/ipm ꝑuenitur. tu es terminꝰ vltra quem nihil queritur cum ſis ſummū ⁊ ꝑfectū bonum.

Proſa decima libri tertij.

Uoniā igitur q̄ ſit impꝑfecti q̄ etiā ꝑfecti boni forma vidiſti Nunc demonſtranduz reor quonā hec felicitatis perfectio conſtituta ſit. In quo illud primum arbitror inquirendum. an aliquod hmōi bonum quale pauloan̄ diffiniſti i rerꝫ

¶ Nota ꝙ ſedes ſummi boni dr̄ āguſta. i. ſubtil. q: vix magno labore ad ipam ꝑuenitur. vel dicitur anguſta. i. nobil. q: nihil ſibi ↄꝑari pt. ¶ Item deū vocat fontē ſummi bōi. ſic em̄ riuuli hn̄t exiſtere ⁊ fluere a fōte ⁊ ip̄e a nullo. ſic a deo oē bonum hꝫ eē. ip̄e autē a nullo. ¶ Nota ad hoc ꝙ ſedes ſummi boni ↄſcēdat optet ꝙ inueſtigetur. ⁊ q: n̄ ſufficit inueſtigare ſi n̄ inueniatur. nec inuenire ſi nō diligat. iō ꝓhia petit ꝑ amorē defigi viſum animi. ſ. rōnem ⁊ intellectum i ſummum bonum ¶ Nota ꝙ q: itellectus ⁊ rō ipediuntur ⁊ obſcurātur ꝑ affectionē ⁊ deſiderium terrenoꝝ. q: corpꝰ q̊d corrumpitur agḡuat aiaꝫ qn̄ corꝑi ē ſubiecta. iō ꝓhia petit fugari nebulas terreni molis. ⁊ q: n̄ ſufficit fuga tenebraꝝ niſi aſſit lux illumināſ. iō petit illumiatōeꝫ dicēs. Atq̄ tuo ſplēdore mica. Itē diſſico. cꝫ. i. diſꝑgo vl' remoueo ⁊ dr̄ a dis ꝓpoſitōe iſeꝑabili. ⁊ a ṽbo. ico icꝫ.

Uoniā igitur q̄ ſit ipꝑfecti. Iſta ē decia ꝓſa hꝰ tertij in q̄ ꝓhia oñdit vbi ṽa btitudo ſit ↄſtituta ⁊ p̄rimo ↄtinuādo ſe ꝓbat btitudinē ꝑfectā eē in reꝝ natura. ſecūdo oñdit in q̊ ſit ṽa btitudo ibi. Quo ṽo. Prīo dicit. O boeti qm̄ vidiſti in p̄cedētib⁹ q̄ ſit forma imꝑfecti boni. ⁊ q̄ ſit forma ꝑfecti bōi nūc reor. i. opinor eē demōſtrādum. q̊nā. i. vbi hec ꝑfectio felicitatis. i. ꝑfecta felicitas ſit ↄſtituta. in q̊. ſ. inueſtigādo. illud ego arbitror primum eē inq̄rēdum an aliq̄d hmōi bonum ꝑfectum q̄le pauloan̄. ſ. octaua ꝓſa diffiniſti. poſſit exiſtere i reꝝ natura ue caſſa. i. vana imago. i. ſpēs cogitatōnis nos decipiat p̄ter ṽitatē ſubiecte rei. i. exn̄tꝭ rei. ſed neq̄t negari q̇n exiſtet in reꝝ natura ꝑfectum bonum et

Proſa. x. li tertij.

pfecta felicitas. ⁊ h̄ bonū sit veluti fons oīm bonoꝝ. ⁊ tūc ꝓbat ipm eē ta
li rōne. In qcūqꝫ genere ē repiīe impfectū in eodē est repire pfectū. sed in
genere reꝝ ē repire impfectū bonū ⁊ ipfectā felicitatē. vt patz ex p̄cedēti/
bus. g in rerū natura erit dare pfectū bonū ⁊ pfectā felicitatē. hāc rōnez
ptractat in lr̄a ⁊ dicit. Oē qd dicit̄ esse ipfectū illud ꝓhibet̄ impfectū di

natura possit existere. ne nos preter
rei subiecte veritatem cassa cogita/
tionis imago decipiat. Sed qn exi/
stat: sitqꝫ hoc veluti qdem omnium
fons bonoꝝ negari neqt. Omne eīm
quod imperfectū dr̄ esse, id diminu
tione pfecti impfectumqꝫ esse ꝓhibe
tur. Quo fit vt si in quolibet gene/
re imperfectū quid esse videatur, in
eo perfectum quoqꝫ aliquid esse ne
cesse sit. Etenim perfectione subla
ta vnde illud quod imperfectum ꝓ
hibetur extiterit ne fingi quidez po
test. Neqꝫ enim ab diminutis incō/
summatisqꝫ natura rerum cepit ex/
ordium sed ab integris absolutisqꝫ
procedens in hec extrema atqꝫ effe
ta dilabitur. Quod si vti pauloan
monstrauimus, est qdam boni fra/
gilis impfecta felicitas: esse aliquā

minutōne. i. ex defe/
ctu pfecti q fit vt si i
quolibet genere vide
atur eē quid. i. aliqd
impfectū in eo gene
re necesse sit aliqd eē
pfectū. etenim sublata
id ē circūscripta pfe
ctione nec fingi pōt
vn̄ extiterit. i. esse ha
beat quod ꝓhibet̄ ip
fectum. neqꝫ enim na/
tura cepit exordium
a diminutis ⁊ incon/
sūmatis. i. ab impfe
ctis sed nata ꝓcedēs
ab integris ⁊ asolutis
id ē pfectis dilabit̄ i
hec extrema. i. iferio/
ra. atqꝫ effeta. i. infru
ctuosa. ex hoc g acci/
pit̄ maior rōnis. i. q/
cunqꝫ repitur aliqd
impfectū in eodē re/
perit̄ impfectū Tūc
subiungit maiorem
dicēs: Sicut paulo
ante mōstrauim⁹ q̄
fragil̄ boni ⁊ impfe/
cta felicitas. Et po/
nit conclusionem di
cens. Ergo dubitari non potest esse aliquam solidam ⁊ pfectam felicita/
tem quod pcedens B. dicit verissime ⁊ firmissime cōclusum est ¶ Notā
dumqꝫ in tpalib⁹ ⁊ sensibilib⁹ nō potest eē summū ⁊ pfectū bonū. ⁊ quia
multi sunt qui non putant esse alia bona preter sensibilia. ideo ne aliquis
putet nullum esse pfectum bonum in rerū natura. ph̄ia prīo anteqꝫ ostē/
dat vbi sit sitū pfectū bonum ꝓbat ipsum esse. ¶ Notādū q res subie/

Prosa decima

cta est de qua habetur sermo ꝛ cognitio. sed dum cogitamus de re que nõ est tunc est cogitatio crassa pter veritatem subiecte decipiẽs nos. ne autẽ talis cognitio videatur esse summi boni. iõ primo ꝓbat ipm esse in rerũ natura. ¶ Notandũ ꝙ imꝑfectũ non pt esse principiũ rerũ. qꝛ ꝑfectum ꝓ us ẽ imꝑfecto. principio aũt non est aliquid prius. ex quo sequitur ꝙ vbi ist imꝑfectũ ibi ẽ re/ perire ꝑfectum

solidam ꝑfectãq; non põt dubitari
B. Firmissime iquã verissimeq; cõ
clusum est. P. Quo vero inqt habi/
tet ita ꝯsidera, deũ rex oim princi/
pem bonũ esse. cõis humanoꝝ con
ceptio ꝓbat animoꝝ. Nã cũ nihil deo
melius excogitari qat id quo meli⁹
nihil est bonuz esse qs dubitat. Ita
vero bonũ eẽ deũ rõ demõstrat: vt ꝑ/
fectum quoq; bonum in eo esse cõi

¶ Notãdũ ꝙ est de/ uenire ad aliqd ꝑfe/ ctum a quo natura i cipiens ꝓgredit ad posteriora imꝑfecta: cuiusmodi sunt hec inferiora que dicunt extrema et effeta. qa sunt vltima causato rũ nõ cã alijs inferi/ orib. ¶ Quo vero. Hic phia ostendit i quo ꝑfectũ bonũ si/ ue felicitas sit sita se cundo ꝯcludit qddam correlariũ. tertio mouet dubitatiõem. secunda ibi. Super hec. tertia ibi. Atq hoc qq;. Primo dicit vel ostendit ꝑfectã felicitatem esse in deo constitutã. Secundo ostendit per quem modũ sit in deo. ibi. Sz qso. Primo ponit vnam ꝓpositionem notam. secundo ex ea ꝓbat intentum. ibi Ita vero. Primo dicit Jam probatum est ꝙ est da/ re perfectum bonum. quo vero i. in quo habitet illud perfectum bonũ. ita considera. Et tunc subiungit ꝓpositionem Omnis conceptio cõis hu/ manorum animoꝝ ꝓbat. i. concedit deum esse bonum principiũ omniuz rerum: ꝛ ꝙ deus sit quoddam bonum ꝓbat per hoc. quia deo nihil meli us excogitari potest et quis dubitat illud esse bonum quo melius nihil est. q. d. nullus. ¶ Notandum ꝙ deum esse principem oim rerũ oẽs concedunt. sed quia pictagorici posuerunt duo esse principia rerum. vnum bo/ num. aliud malum. ne ergo aliquis occasione huius negaret deum eẽ bo/ num. ideo hoc ꝓbat ex eo ꝙ nihil potest melius excogitari deo. Unde dt Aug⁹. in li. de doctrina christiana Omnes latine lingue scientes cũ au res eorum sonus tetigerit quo ꝓfertur deus mouentur ad cogitãdũ excel lentissimã quandam imortalem naturã. ita autem cogitatur deus vt ali/ quid quo nihil sit melius.

¶ Ita vero bonũ esse deum ratio demõstrat. Hic ꝓbat intentum ꝙ bea/ titudo siue ꝑfectũ bonũ sit situ in deo tali ratione. Perfectũ bonũ ẽ vera bti tudo. sed in deo est ꝑfectũ bonũ g in deo ẽ vera btitudo. vñ dt in lra Ratõ

ista demōstrat deū esse bonū vt ɔuincat. i. ifallibilr ɔcludat i eo eē pfectū bonū nā ni i. nisi de⁹ sit tale. s. pfectū bonū. n̄ poterit eē priceps oīm rerū si em̄ nō sit pfectū bonū erit aliq̄d pstāti⁹ eo possidēs sūmū bonū qr oīa p fecta claruerūt. i. manifesta eē sūt priora. min⁹ integrꝭ. i. pfectꝭ. q̄re ne rō p deat in ifinitū ɔfitēdū est sūmū deū esse plenissimū sūmi ꝛ pfecti boni. et sic patz mior rōnis. scz q in deo ē pfectū bonum. Tūc pbat maiorē dicēs. Sed ɔstituimus. i. pbaui mus nona psa perfe ctū bonū eē verā be/ atitudinez. igit restat cōcludere q necesse ē verā btitudinē sitam eē in sūmo deo. Cui Boeti⁹ ɔsentiēs dt. Accipio. i. ɔcedo in/ quā. nec est qd vllo mō q̄at ɔdici.
¶ Nota q si de⁹ non esset pfectū bonū sed impfectū pcederet i infinitū sic arguēdo. De⁹ vel est pfectuz bonū vel impfectuz Si pfectū habet p/ positū Si ipfectum erit aliq̄d pri⁹ eo. cuz pfectū sit prius imp fecto. Illud g° prius vel ē pfectū bonū vl ipfectū Si pfectuz illud erit deus. ꝛ hr ppositū. si impfectum erit aliq̄d pri⁹ eo. cum pfectum sit prius impfecto. ¶ Iterū querit de illo priori. vel est pfectū bonū vl im pfectū. ꝛ sic pcederet in infinitū. vel dabitur deum esse pfectum bonum. ꝛ hoc innuit in lr̄a cum dicit. Quare ne in infinitum pdeat
¶ Sed q̄so inq̄t te. Hic phia ōndit p quē modū vera btitudo sit i deo qr nō est in deo tanq̄ aliq̄d distinctū ab ipso sicut accidēs a subiecto. sed ē idē cū ipo. qd pbat q̄ttuor rōnib). scd̄a ibi Postremo. tertia ibi Oino em̄ quarta ibi. Respice inquit. Primo premittit intentū suum cum quadam diuisione cui⁹ mēbra improbat dicens. O boeti queso te vide q̄ id sancte

cat Nā ni tale sit rex oīm princeps esse nō poterit. Erit em̄ eo pstātius aliq̄d pfectū possidens bonū q hoc pri⁹ atq antiqui⁹ esse videat. Oia nanq pfecta nimis integris priora esse claruerūt. Quare ne in infinitū prodeat rō ɔfitendū est summū deum sūmi pfectiq bōi eē plenissimū Sz pfectū bonū verā esse btitudinē ɔstituim⁹. Verā igit btitudinē in sūmo deo sitā esse necesse est. B. Accipio inquā Nec ē qd ɔtradici vllo mō queat. P. Sed q̄so inq̄t te vide q̄ id sancte atz iuiolabilr probes q boni summi summū deuz dixim⁹ eē plenissimū. B. Quonā inq̄ mō Ne hūc rex oīm prem illō sūmū bonum quo plen⁹ eē phibet vel extrin

Prosa octaua

id ē firmiter ꝛ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ diximꝰ sūmū deū esse plenissimū sū/ mi boni. ꝛ dt Boetiꝰ. Quonā mō sup. h ꝓbat. Tūc pōit phia diuisio/ nem dicēs. p̄sumas. i. putas ne hūc patrez oīm rez accepisse extrinsecus illud summū bonū. quo ꝓhibet esse plenꝰ. vel p̄sumas ita naturaliter ħre a se illud bonū q̄si cogites diuersam eē subam dei hn̄tis ꝛ btitudīs habi

secus accepisse. vel ita naturaliter habere p̄sumas quasi habentis dei habiteq; btitudinis diuersam cogi tes esse substātiā. Nā si extrinsecus acceptū putes p̄stantiꝰ id qđ dede/ rit eo. qđ accepit existimare possis. Sz hūc esse rerū oīm p̄cellētissimuz dignissime ɔfitemur. Qđ si natura quidē inest Sz rōne diuersū cū đ re rū principe loquamur deo fingat q̄ pōt. q̄s hec diuersa cōiunxerit. Po stremo qđ a qualibet re diuersū ē id n̄ est illđ a quo ītelligit esse diuersū Quare qđ a sūmo bono diuersū est sui natᷓa id sūmū bonū non est. Qđ

te. Et tūc improbat mēbra. primo ꝙ deꝰ nō accepit sūmū bo/ nū ab extrinseco di/ cēs. nam si putes bo nū qđ in deo ē extri/ secꝰ acceptū. tunc tu possis. i. potes existi mare esse p̄stantiꝰ. i. meliꝰ illđ bonū quo dederit eo qđ accepit s. deo qđ est falsū. q̄a ɔfitemur hūc p̄cellē tissimū oīm rerum. Tūc ꝓbat ꝙ ꝑfectū bonuz in deo nō ē in ipso naturaliter tan/ q̄ differēs a substā tia sua dicēs. ꝙ si na tura i. ꝑ naturā īest deo sūmū bonū sed ē diuersum ab ipso rō ne q̄dditatiua. fingat q̄ pōt q̄s hec diuersa ɔiunxerit. supple deum summū bonū. q. d. non est dare aliquē priorē ista diuersa coniungentē ¶ Notandum ꝙ ratio quam phia pretendit ē ista. Summū bonū quod est in deo vel est acceptū ab extrinseco. vel inest si/ bi naturalr. si ab extrinseco aliq̄d erit prestantius et nobilius deo. q2 dās summum bonum prestantius est recipiente ipsum. Si autem inest deo naturaliter. vel tanq̄ idem sibi. vel tanq̄ diuersuz ab ipso. Si tanq̄ idē sibi habetur ꝓpositum. si tanq̄ diuersum ab ipso erit aliquid prius quod inter diuersa coniunxerit. talia autem fingere est difficile.

¶ Postremo quod a qualibet. Hic phia ponit secundā rationē ꝙ sum mum bonum in deo nō differt ab ipso ꝛ est ratio talis. Illud qđ ē diuer/ sum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si g̊ sūmū bonū est diuer/ sum a deo deus non esset summū bonum qđ nefas est dicere. vnde dt in lra. Postremo illud qđ ē diuersū a q̄libet re illud nō est illud a q̊ intelligit

ti est videtur eē diuersū quare qđ sui naꝛa diuersū est a sūmo bono illud nō est summū bonū. si igiꝛ sūmū bonū ita sit in deo ꝙ ꝺm naturā est diuersū ab eo. sequiꝛ ꝙ deꝰ nō sit sūmū bonū. qđ nefas est cogitare de deo. q̄ nihil ꝯstat eē ꝑstātiꝰ. ¶ Nota si aliq̄d eēt in deo diuersū ab ipo. deꝰ esset ꝯpositus. ꝛ nō essentie simplicis qđ est falsum. ¶ Itē qđ ē in deo diuersū ab ipo. vel ē accidēs vel ps eiꝰ. Non accidens. qꝛ deꝰ non est subiectū alicꝰ accidētis. si ē ps eiꝰ cū ps p̄cedat totum aliq̄d erit prius đo. qđ falsum est

nefas est đ eo cogitare quo nihil cōstat ꝑstātiꝰ Dino em̄ nulliꝰ rei natura suo pricipio melioꝛ poterit existere quare qđ oim principiū sit. id etiā sui substātiā sūmū esse bonū verissima rōne ꝯcluserim. B. Rectissime inquā. P. Sꝫ sūmū bonū btitudinem esse ꝯcessū est. B. Ita est inquā. P. igiꝛ inq̄t deū esse ipaꝫ btitudineꝫ necesse est ꝯfiteri B. Nec propositis inq̄ꝫ prioꝛibꝰ refragari q̄o et ab illis hoc illatū ꝯn̄s esse ꝑspicio. P. Respice inq̄t an hic quoqꝫ ideꝫ firmius approbetur ꝙ duo summa

¶ Dino em̄ nullius rei natura Hic phīa ponit tertiā rōneꝫ q̄ talis est. Illud qđ ē pricipiū oim formaliter est summuꝫ bonū. qꝛ summū bonū nō pt eē principiatū sed deꝰ ē principium oim. ḡ formalr̄ ē sūmū bonū. sūmū aūt bonū ē btitudo. ḡ deus formalr̄ est sūma btitudo. vnde dicit in lr̄a. Dino i. generalr̄. nulliꝰ rei natura poterit existere. i. eē melioꝛ suo pricipio. q̄re qđ oim sit principiū sicut deꝰ illud etiaꝫ ꝯcluserim verissima rōne summū esse bonū suba. i. ꝑ sui substantiaꝫ. cui assentiēs boe. đt. Rectissime inq̄ꝫ ꝯclusū est. sꝫ sūmū bonū eē btitudineꝫ cōcessū ē. dicit boe. ita ē inquā. Cōcludit ḡ phīa. Igiꝛ necesse ē deū ꝯfiteri ipam btitudinē. đt boe. nec q̄o refragari. i. resistere prioꝛibꝫ ꝓpositꝭ. i. p̄missis. ꝛ ego ꝑspicio h̄ illatū eē ꝯn̄s illis. i. ad illa. ¶ Nota ꝙ principiuꝫ oim reꝝ opꝫ eē sūmū bonū substātialr̄. qꝛ si aliq̄d aliud a principio esset sūmū bonū substātialr̄ sicut aliq̄d principiatū sequiꝛ ꝙ pricipiatū sit nobiliꝰ suo principio. nā bonū sustātialr̄ nobiliꝰ ē bono accidētaliter.

¶ Itē si principiū nō ē bonū substātialr̄ sed accidētalr̄. cuꝫ oē qđ ē tale ꝑ accn̄s reducaꝛ ad aliq̄d tale ꝑ se. tūc principium reduceretur ad aliquid. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō eēt principiū. ¶ Respice inq̄t an hinc. Hic ponit q̄rtā rōneꝫ ꝙ btitudo in deo nō differt ab ipo. Si btitudo differret a deo cū vtrūqꝫ tā deꝰ q̄ꝫ btitudo sit sūmū bonū. essent duo summa bona. q̄ꝝ vnū nō esset alteꝝ. ꝛ cū vnuꝫ desit alteri neutꝝ erit

Prosa decima

ꝑfectū ꝛ summū bonū q꞉ ꝑfectū ē cui nihil deest. g̊ necesse ē btitudinem esse idē cū deo. vñ dicit in lr̄a. O boeti respice an hinc quod mō dicaȝ illud q̊d pbatū est firmi⁹ approbet̄. duo sūma bona eē nō pñt. q̄ sint a se diuersa. etem̄ liq̄t. i. māifestū ē ꝙ bona q̄ discrepāt nō eē alteꝝ sup. eoꝝ bonoꝝ qđ sit alteꝝ. q̄re cum alteꝝ deest alterutri. i. alteri. neutꝝ poterit eē ꝑfectuȝ. cū ꝑfcm̄ sit cui nihil deest. Sȝ manifestum ē illud: nō eē summū bonū q̊d ñ ē ꝑfectū. igit̄ nullo mō pñt eē diuersa ea q̄ sunt summa bona. Atq̄ ꝑ certe deum ꝛ btitudinē collegim⁹ eē summuȝ bonum: q̄re necē ē ipaȝ naturā q̄ sit diuitas. i. naturā dei eē summaȝ btitudīeȝ. q̊d boe approbās dicit. Nihil veri⁹ ē ipa re. nᶜ rōcinatōe firmi⁹. nᶜ deo digni⁹ ꝯcludi p̄t.

bona q̄ a se diuersa sint esse nō pñt. Etem̄ q̄ discrepāt bona ñ esse alteꝝ qđ sit alteꝝ liq̄t Quare neutꝝ poterit esse ꝑfectū cū alterutri alterutrū deest. Sed qđ ꝑfectū nō sit id sūmū nō esse manifestū est. Nullo mō igitur q̄ sūma sunt bona ea pñt esse diuersa. Atq̄ ꝛ btitudinez ꝛ deū summū bonū esse collegim⁹. Quare ipsam necesse est sūmā esse btitudinez q̄ sit sūma diuitas. Nihil inq̄ nᶜ re ipa veri⁹ nec rōcinatōe firmi⁹. nᶜ đo digni⁹ ꝯcludi pōt P. Sup hec inq̄t igit̄ veluti geometre solent demonstratis propositis aliq̄d inferre que porismata ipi vocāt. ita ego quoq̄ tibi veluti corolariū dago. Nā qm̄ beatitudinis adoptiōe fiunt homines beati. beatitudo v̄o est ipsa diuinitas. diuinitatis adeptione beatos fieri manifestum est.

¶ Notādum ex q̄rto topicoꝝ. q̊d ꝑ supabundātiā dr̄ vni soli ꝯueīt. cum igit̄ summum bonuȝ dicat̄ ꝑ supabundantiā non erunt duo sūma bōa Itē si eēnt duo summa bōa. vel eēnt eiusdē spēi. vl̄ differrent spē. si eiusdeȝ speciei. erunt eq̄lr̄ ꝑfecta. et vnum erit supfluuȝ. si differunt spē. vnū erit ꝑfecti⁹ altero. q꞉ īpossibile ē duas spēs eē eq̄lr̄ ꝑfectas. sȝ q̊d ē īpfecti⁹ ñ ē sūmū bonū. g̊ ñ sūt plīa sūma bōa ¶ Sup hᶜ. Hic phīa ꝯcludit ex dictꝫ q̄ndā ꝯclusiōeȝ corolariā dicēs Sup hec. s. p̄dcā. ego tibi dabo corolarium. i. ꝯclusiōeȝ corolariā. ita. s. sic geometre aliq̄d solēt demōstratꝫ suis ꝓpositis īferre q̄ illata ipi vocāt porismata. i. ꝯgitōes. ꝛ tunc pōit corolariuȝ

Sed vti iusticie adeptōe iusti. sapie sapientes fiūt. ita diuinitatem ade/ ptos deos fieri simili rōne necesse est. Ois igit̃ btūs deus. sed natura q̇dē vn⁹: participatōe ꝟo nihil prohibet esse q̄ꝫ plurimos. B. Et pulcꝝ inquam hoc atqꝫ p̄ciosū siue poris/ ma siue corolarium vocari mauis.

ꝙ omnis btūs est deus. q̊d sic infert q᷑ adeptōe btitudis fiunt hoīes btī btitudo ꝟo est ipa diuitas vt ꝑbatū ē. manifestū ē homīes btōs fieri ade ptione diuinitatꝫ. sed sicut adeptōe iusticie fiūt hoīes iusti. ⁊ adeptōne sa piētie sapiētes. ita necesse ē adeptōe diuitatꝫ eē btōs siue deos. igit̃ om̄is btūs ē de⁹. sed natura q̇dē vn⁹ de⁹ ē ⁊ nō plures. ꝑticipatōe ꝟo nihil ꝓhi⁊ bet ⁊ pl̃es deos esse hāc ꝯclusionē ꝯmendans B. dicit. Et pulcrum in q̄ꝫ hoc. s. qđ mō cōclusisti. atꝫ p̄ciosuꝫ siue porisma siue corolariū mauis idē magis velis ipm vocari. ¶ Notanduꝫ ꝙ oīs btūs est deus hoc ꝑbatur ex l̄ra sic Hoīes fiūt btī adeptione btitudīs. sꝫ be/ atitudo est diuinitas. g̊ hoīes fiūt beati adeptione diuinitatis. sed adepti one diuinitatis aliq̇s efficit̃ deus, ergo oīs btūs est de⁹. vel pōt sic argui. Adeptōe diuitatis aliq̇s efficit̃ de⁹. adeptiōe diuitatis aliq̇s efficit̃ btūs cū diuinitas sit idē cū btitudine. g̊ oīs btūs est de⁹. ¶ Nota ꝭm Hugui. ꝙ porus pori. ē subtile foramē ī corpe ꝑ q̊d sudor emanat. īde porisma. atꝫ id ē aptio vł illūinatio sensus. Dicunt̃ etiā porismata regule q̄s geome/ tre ꝓponūt ad aliq̇d ostēdēdū. eo ꝙ apient ⁊ illuminēt mētē lectoris ⁊ ip se allegat boetiū in hoc libro de hoc noīe porisma. Notandū ꝭm eundem Hugui. a corona venit coronariū q̊d ē p̄miū victorie vel p̄mium belli vel certamis. s. corona vel aliq̇d aliud vel coronarium ē vn̄ aliq̇s meret̃ hono rem vł adipiscit̃ coronā. Et etiā allegat Boetiū in h̊ loco de h̊ noīe coro/ nariū sed cōiter ipm noīam⁹ corolariū. ⁊ ē corolariū ꝯclusio sequens ex p̄ missis. ¶ Nota aliq̇s diceret Si oīs btūs est de⁹ cū pl̃es sint btī. plures erunt dij. R̄ndit boe. ꝙ vn⁹ ē de⁹ naturał̃r ⁊ essentiał̃r. sed ꝑticipatiue scꝫ ꝑticipatōe ꝟtutis ⁊ īmortalitatis pn̄t eē plures dij. vn̄ psal. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oēs. Itē innuit ph̄s. xij. methaph̄i. vbi sic ꝯcludit. Nō valet pluralitas pricipū. sit g̊ vn⁹ princeps. s. ꝭm naturā ⁊ essentiā. g̊ dicit Sene. Uir speculatiu⁹ ē q̄si de⁹ in hūano corpe hospitat⁹. Pro q̊ vlteri⁹ notandū ꝙ deus ē q̄drup̄lex. aliq̇s ē de⁹ nūcupatiue. vt idolum. ali⁹ vsur patiue vt demōes cultuꝫ dei sibi vsurpātes. vt dicit sc̄ptura. Oēs dij gē tium demonia. Terti⁹ ꝑticipatiue. vt hoīes btitudinē participātes ¶ Quart⁹ ē de⁹ nała hn̄s essentie eternitatē. īmutabilitatē. ⁊ cōicabilita/ te. p̄mis trib⁹ modis pn̄t hn̄ esse pl̃es dij. sꝫ n̄ q̄rto mō ¶ Ultio nota dei tatē siue diuinitatē ꝑticipare. non est nisi īmortalitatē īpossibilitatē subti

litatē ꝛ agilitatē adipisci Nam mortale aditum nobis separat nos a dijs vt dicit Porphiri⁹. ꝙ adeptione imortalitatis erimus dij.

P. Atqui hoc quoqꝫ pulcri⁹ nihil est quod his annectēdū esse ratio ꝑsuadet. B. Quid inquaꝫ. P. Cum multa inquit beatitudo cōtinere videatur vtrum ne hec omnia vnum veluti corpus beatitudinis quadā partium varietate coniungant an sit eorum aliquid quod beatitudis substantiam compleat, ad hoc vero cetera referantur. B. Vellem inqꝫ id ipsarum rerum commemoratione patefaceres. P. Nōne inquit beatitudinem bonum esse censemus. B. Ac summum quidem inquam. P. Addas inquit hoc omnibus licet. Nam eadem sufficiētia summa est, eadem summa potentia, reuerētia quoqꝫ claritas ꝛ voluptas beatitudo esse iudicatur. B. Quid igit P. Heccine omnia bona sufficientia, potentia ceteraqꝫ veluti quedā beatitudinis mēbra sint an ad bonum veluti ad verticem cuncta referuntur. B. Intelligo inquam ꝗd inuestigandum proponas, sed ꝗd cōstituas, audire desidero. P. Cu

¶ Atꝗ hoc ꝙꝫ pulcrius nihil est. Hic phia mouet circa ꝑdicta ꝗndā dubitationē. scdo soluit eam. ibi. Cuius discretonē. Prio dt. Etꝗ dicꝫ h corolariū eē pulcrū. Atꝗ ꝓ certe hoc qđ iā dicā nihil est pulcrius qđ rō ꝑsuadet esse annectendū his. s. supradictꝫ Et dt boeti⁹. ꝗd est pulcrū illud. Dic phia. Cū btitudo videat multa ꝯtinere. videatur vtꝝ hec oīa coniungant. i. ꝯstituant veluti vnū corp⁹ btitudis. ꝗdā varietate partiuꝫ. an sit aliꝗd eoꝝ qđ ꝯpleat subaꝫ btitudinis. ad hoc cetera referātur. Tūc boeti⁹ petit hāc ꝗstionē magis elucidari dicēs. Vellē inqꝫ vt patefaceres illud qđ queris cōmemoratione ipsaꝝ rerum supple exēplificando ꝛ phia ꝯdescēdēs boetio ꝗrit. Nōne censem⁹ btitudinē eē bonū dt B. certe sūmū bonū. cui⁹ phia. licet. id ē licituꝫ ē addas h sup. sūmū bonū oib⁹

id maxime videtur optari. Ueluti si salutis cā q̄spiā velit eq̄tare: ñ tā eq̄tādi motū desiderat q̄ȝ salutis effectuȝ. Cū igit̄ oīa boni grā petant̄ nō illa poti⁹ q̄ȝ bonū ipm desiderāt̄ ab oībus. Sȝ propter qđ cetera optantur beatitudinē eē ꝯcessim⁹: quare sic quoqȝ sola q̄ritur beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsi⁹ boni ꝛ beatitudinis vnā atqȝ eandem eē substātiā. B. Nihil video cur dissētire q̄spiā possit. P. Sȝ deū veraqȝ btitudinē vnū atqȝ ideȝ esse mōstrauimus. B. Ita inq̄ȝ. P. Secure igitur ꝯcludere licet: dei quoqȝ in ip/

ꝓbatas vt meli⁹ intelligant̄ ꝛ sūt due. ¶ Prima est ꝙ bonū ꝛ btitudo sunt idē. Secūda ꝙ de⁹ ꝛ bonū idē sunt. deducēs ḡ p̄mo ꝯclusionē dič. Illud maxie videtur optari. cui⁹ cā q̄d. i. aliq̄d expedit̄. i. desiderat̄. vt si cā salutis. i. sanitatis. q̄spiā. i. aliq̄s velit eq̄tare. nō tā i. nō tm̄ desiderat motū eq̄tādi. q̄ȝ. i. inq̄ȝtū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. cū igit̄ oīa petantur. i. appetantur grā boni illa nō poti⁹ desiderant̄ ab oībus q̄ȝ ipm bonū. sȝ nos cōcessim⁹ btitudinē eē ꝓpter q̄d cetera optātur. q̄re sola btitudo tanq̄ȝ finis oīm alorū q̄rit̄. i. desideratur ex q̄ liq̄do. i. manifeste apparet eē eandē substātiā ipsi⁹ boni ꝛ btitudis. Boe. em̄ assentiēs huic deductioni dicit. nihil video cur q̄spiaȝ possit dissentire. ¶ Notādū q̄rūcūqȝ ꝓprietas ꝑ se ē eadē necesse est illa esse eadē. cuȝ igit̄ bonum ꝛ btitudo habeant vnā ꝛ eandem ꝑ se ꝓprietatē erūt eadē. Nā ꝑ se ꝓprium est btitudini ꝙ oīa ꝓpt̄ eā desiderant̄ simil'r illa ꝓprietas ē boni ꝙ oīa appetuntur. q2 bona. ḡ bonū ꝛ btitudo sunt idem. ¶ Notādum ꝙ illud magis appetit̄ cui⁹ cā aliq̄d appetitur. q2 illud ꝓpter q̄d aliq̄d appetit̄ pri⁹ est in causando motum desiderij q̄ȝ illud q̄d appetit̄ ꝓpter aliud. q2 cā p̄maria prius influit q̄ȝ secundaria. ꝛ iō illud ꝓpter quod aliq̄d appetit̄ plus influit desiderio q̄ȝ illud q̄d appetitur ꝓpter aliud sicut finis plus influit q̄ȝ ordinata in finē. ꝛ hoc declarat ꝑ exemplū in lr̄a de sanitate. q̄ plus appetitur q̄ȝ act⁹ eq̄tādi fact⁹ ꝓpter sanitatem. ¶ Sed deū. Hic ph̄ia ex cōclusione prius ꝓbata deducit secundā scȝ deū ꝛ bonum eē ideȝ f̄m substātiam ꝛ dicit. Sed demōstrauim⁹ deum ꝛ verā btitudinē eē idē ꝛ vnum dicit Boe. ita ē inquā. Ex q̄ cōcludit ph̄ia dicens. igit̄ secure lȝ concludere substantiā dei sitā esse in ipso bono nec vsq̄ȝ alio. i. alibi. ¶ Nota ꝙ ex p̄ma cōclusiōe infertur scđa accipiendo p̄mā cōclusionē ꝓ maiori

Metrum decimum

arguēdo sic. Bonū ꝛ btitudo sunt idē ſm ſubam. ſed deꝰ ē vera btitudo ḡ deꝰ ꝛ bonū ſunt idē ſm ſubſtātiā. Metrum .x. tertij libri.

Huc oēs piter venite capti. Iſtud ē metꝝ .x. hꝰ tertij q̄d dr̄ valētiꝰ cū ab inuētoꝛe. ꝛ eſt vndecaſyllabum cōſtās ex ſpōdeo ꝛ dactilo. ꝛ duobꝫ vl' tribꝫ trocheis. q2 vltio loco p̄t pōi ſpōdeus vl' trocheꝰ

ſo bono nec vſq̄ȝ alio ſitam eſſe ſub ſtantiam.

Metrum decimū libri tertij

Huc oēs piter venite capti
Quos fallax ligat iꝑꝛobis ca tenis,
Terrenas habitās libido mentes
Hic erit vobis requies laboꝛum
Hic portꝰ placida manēs quiete
Hoc patens vnū miſeris aſilum
Non quicq̄d tagꝰ aureis arenis
Donat: aut hermꝰ rutilāte ripa
Aut indus calido ꝓpinquꝰ oꝛbi
Cādidis miſcēs virides lapillos
Illuſtrāt aciem magiſq̄ȝ cecos
In ſuas cōdunt animos tenebras
Hoc quicq̄d placȝ excitatq̄ȝ mētes
Infimis tellus aluit cauernis
Splendoꝛ quo regit vigetq̄ȝ celum
Uitat obſcuras aīe ruinas
Hanc q̄ſquis poterit notare lucem
Cādidos phebi radios negabit

In quo metro phīa poſtq̄ȝ oñdit in q̄ ſit ſumma btitudo hoꝛtatur ad iſtā btitudi nem ꝑuenire dicens Oēs capti quos fal lax libido .i. fallax de lectatio habitans .i. poſſidēs terenas mē tes ligat īꝑꝛobis ca tenis .i. vitioſis cupi ditatibꝫ. venite piter huc .i. ad ſummū bo num q̄d ē ſituȝ i deo Tunc oñdit vtilita tē veniendi ad illud bonuȝ dicēs. Hic .i. in iſto bono q̄d ē deꝰ erit vobis req̄eſ labo rū. cum ipſe ſit p̄mi um in hac vita labo rantium. hic ē portꝰ .i. ſecuritas manens placida q̄ete. h' eſt aſi lum .i. domum refu gij. vnum .i. ſolum. q2 tm̄ ad deum ē tu tum refugium patēſ id ē aptum miſeris. Tunc compat iſtud bonum ad bona tp̄a lia oñdens bona tē poꝛalia ēē damnoſa. q2 ſui cupiditate ob tenebꝛant aīam' dī. Quicq̄d donat tagus fluuius iſte aureis ſuis arenis. Quicq̄d donat hermꝰ fluuiꝰ rutilāte .i. ſplendente ſua ripa. aut indus flu uiꝰ a q̄ dicitur india ꝓpinquus calido oꝛbi. q2 viciꝰ toꝛride ſoue. indus

inquā ꝯmiscēs lapillos virides.i.smaragdos. cādidis.i.margaritis sup
ple oīa illa nō illustrāt aciē sup. mētis. sed magis cōdunt.i.inuoluūt cecos
aīos in suas tenebras.i.ignorātias veri boni.hoc.s.bonum tꝑale q̇cq̇d.i.
quodcūq placet.i.excitat mētes ad cupiditatē.illud tellꝰ aluit infimis ca
uernis.i.ꝑfūdis.qꝛ in ꝑfundo terre gignunt metalla ꝛ gēme. Tūc ostē/
dit vtilitatē boni q̊d
est deꝰ in q̊ ē va bti
tudo dicēs. Splen/
dor.i.btitudo splen/
dens.q̊ splēdore regi
tur celū ille vitat ob
scuras ruinas aie.qꝛ
splēdor ꝛ obscuritas
se nō ꝯpatiunt in eo/
dez q̊squis ḡ poterit
notare.i.notā habe/
re hāc lucem.ipse ne
gabit.i.non curabit
cādidos radios phe/
bi.i.solis

Prosa vndecima hꝰ tertij libri.

Assentior inq̄ cūcta eñ fir/
missimis nexa rōnibꝰ ꝯstāt.
P. Tū illa quāti inq̇t esti/
mabis si bonū ip̄z q̇d sit agnoueris
B. Infiniti inq̄: siq̇dem mihi pari
ter deū quoq̄ q̇ bonū est ꝯtinget ag
noscere. P. Atq̇ hoc verissima inq̇t
rōe patefaciāt. Maneāt mō q̄ pau/
loāte ꝯclusa sūt. B. Manebūt inq̄

¶ Notandū ꝓpter li
terā q̄ asilū ſm Hug. dr domꝰ refugij quā romulus fecit. ab a qd ē sine.
ꝛ silon qd est tactꝰ.q̄si sine tactu.qꝛ nō erat fas aliquē ibi tāgere vel offen
dere. ¶ Notandū ſm Isid.li.ethimol. Tagꝰ ē fluuiꝰ quē cartago hispa
nie sic nūcupauit. ex q̊ ꝓcedit copiositas arenis auriferis. ꝛ ab hoc ceteris
fluuijs hyspanie est platus. ¶ Notādū ſm Hug. q̄ hermꝰ ē fluuius asie
q̊ cāpos smirneos secat fluctibꝫ. ꝛ ē plenus aureis arenis. Indus aūt ſm
Isido ē fluuiꝰ orietis q̇ rubeo mari excipit. a q̊ india nūcupat abūdans
margaritis ꝛ smaragdis.

Prosa.xi.tertij libri.

Assētior inq̄ Ista est vndecima ꝓsa huiꝰ tertij in q̄ phia inducit
Boetiū in cognitionē q̊rūdā q̇ priꝰ fessus fuit ignorare.s.q̇s sit
finis oīm reꝝ. ꝛ q̇bus gubernaculis mūdꝰ regat. Prio duc̄ ip̄m
in cognitōez primi. scd̄o scd̄i in sequenti ꝓsa. Prio phia inuestigat diffi/
nitionē boni. scd̄o ex h ondit q̇s sit finis oīm reꝝ ibi. Et illa nimiū ꝓmo
ꝑmittunt quedā. Scd̄o phia aggredit ꝓpositū.ibi Nonne inq̇t. Prio bo
etius assentiēs ꝑdictis dicit Assentior inquā.s.iā dictis. cūcta eñ ꝯstāt
nexa firmissimis rōnibꝫ.qꝛ demōstratiuis. Et phia inq̇t. Quāti.s.ꝑcij
estimabis si agnoueris q̇d sit ip̄m bonū. Rñdit boe. Infiniti scz ꝑcij in/
quam estimabo.siq̇dem mihi pariter ꝯtingat agnoscere deū q̇ bonuz est
dicit phia. Atq̇ ꝓ certe hoc patefaciam verissima ratōe maneant.i.conce
dantur.modo.i.tātūmodo q̄ conclusa sunt pauloante. Et dicit Boe. ma
nebunt sine omni contractione in sui veritate.

Prosa vndecima

¶ Notandũ ꝙ ad ꝓbãdã aliquã cõclusionē oportet principia manere in sui veritate ⁊ ea concedi. si enim negarentur non posset ex eis conclusio deduci. volens ergo phia ex his que cõclusa sunt tanqꝫ ex principijs cõ/cludere quid sit bonum. dicit hoc velle facere manētibus his que proba ta sunt ⁊ dicit boetius ꝙ manebunt in sui veritate. ¶ Nonne inq̄t mon/stra.

P. Nonne inquit mõstrauim⁹ ea q̄ appetunt a pluribus Idcirco vera ꝑfectaqꝫ bona nõ esse: qm̄ a seinuicē discreparent. cũqꝫ alteri abesset, al/terꝫ plenũ absolutũqꝫ bonũ auferre non posse. Tum aũt verum bonum fieri cũ in vnam veluti formaꝫ atqꝫ efficientiã colliguntur vt q̄ sufficien tia est eadeꝫ sit potentia: reuerentia claritas atqꝫ iocunditas. Nisi vero vnũ atqꝫ idem oĩa sint nihil habe re quo inter expectãda numerentur B. Demonstratũ est inqꝫ nec dubi/tari vllo modo potest. P. Que igit cum discrepant: minime bona sunt cũ vero vnũ esse ceperint bona fiũt Nõne hec vt bona sint: vnitatis fie ri adeptione contingit. B. Ita inqꝫ videtur. P. Sed omne quod bonũ est: boni participatione bonum esse ꝯcedis, an minime. B. Ita est. P. Oportet igit idē esse vnũ atꝫ bonũ sili rõe ꝯcedas Eadē nãqꝫ substãtia

¶ Hic phia aggredit intentũ osten/do quid sit bonum. ⁊ intendit probare istã ꝯclusionem. bonum est illud quod oĩa appetunt. quaꝫ ꝓbat tali ratione. Unum ⁊ bonum sunt idem sed omnia appetunt esse vnum. ergo oĩa appetunt bonũ. Circa istaꝫ rationē sic ꝓ/cedit. Primo probat maiorem. secũdo mi norē. tertio resumpta maiore infert ꝯclusio nem. scd̄a ibi. Nosti ne igitur. tertia ibi. Est ne igitur. ꝓbat ergo maiorem ꝙ vnũ ⁊ bonum sunt idem ꝑ moduꝫ questiõis. ⁊ ꝑmo q̄rit dicēs. Nõ ne supra monstraui⁹ i. ix. ꝓsa ea q̄ appetũ tur a plribꝫ. s. sufficiē/tia reuerētia. potētia. idcirco ñ eē vera bõa ⁊ ꝑfecta. qm̄ discre/pãt a se ĩuicē. s. eo mõ q̄ appetũt a plribꝫ et cũ alterꝫ abessꝫ alteri ñ posse afferre plenũ et absolutum bonuꝫ quod nullo indigeat Tunc autem supple

mōstrauimꝰ vnū veꝝ bonū fieri cū colligunṫ in vnā formā btitudis atqꝫ efficiētiā. i. in vnā cām efficiētē. s. deū vt q̄ sit sufficiētia. eadē sit potentia ⁊ reuerētia. claritas ⁊ iocūditas. nisi ꝟo oīa sint vnū ⁊ idē mōstratū ē. ea nihil hr̄e q̊ nūerenṫ. i. ꝯputenṫ iter expetēda. i. desiderāda. Et dt boetiꝰ. demōstratū ē inquā nec vllo mō dubitari pt. Ulteriꝰ q̄rit phia. Illa q̄ cū discrepāt mime sūt bona. ⁊cū cepint esse vnū sunt bona. Non ne hec cōtingūt fieri bona adeptōe vnita/ tꝭ. dt boe. Ita videṫ inqꝫ Et subdit phia sꝫ oē q̊d ē bonū ꝑtici patōe boni ꝯcedis eē bonū an mime. Et dt Boe. ita ē. Tunc phia ex ꝯcessis ꝯclu dit maiorē dicēs. igi tur sili rōne opꝫtet vt ꝯcedas vnū ⁊ bonū eē idē. Et ꝯfirmat il lā ꝯclusionē ꝑ locum ab effcū dicēs nāqꝫ eadē ē suba eoꝝ q̊rū n̄ ē naṫalr̄ diuersus effectꝰ. q2 idē in q̄ꝫtū idē natū ē facere idē. Boetiꝰ ꝯcedēs dt. negare inqꝫ neq̄o. ¶ Nota ex lr̄a sic ꝓbaṫ ꝙ vnū ⁊ bonū sint idē. Quecūqꝫ nō sūt bona nisi q2 sūt vnū illa nō sūt bona nisi adeptiōe vnitatis. sed oīa sunt bona adeptōe vnitatis. g̊ vnū ⁊ bonū sūt idē. vel aliter arguiṫ sic. Oīa sunt bona adeptōe bonitatꝭ oīa sunt bona adeptōe vnitatis. g̊ bonū ⁊ vnū sūt idē. Aliā rōeꝫ inuit in lr̄a di. Illa sunt vnum q̊ꝝ n̄ est diuersus effectꝰ. q2 idē in q̄ꝫtū idē nō facit nisi idē. ex. ij. de generatōe. sed vnius ⁊ boni non est diuersus effectꝰ. q̄a effectus vtriusqꝫ est bonum. g̊ sunt idem. ⁊ hec ꝯclō patet ex. iiij. metha/ phi. vbi Arist. vult ꝙ bonum ⁊ vnū ꝯuertanṫ. ¶ Nosti ne igiṫ ⁊c. Hic phia ꝓbat minorē. s. ꝙ oīa appetunt esse vnū ꝑ talem rationem. Unum q̊dqꝫ tādiu manet atqꝫ subsistit q̄ꝫdiu est vnū. sed omnia naṫaliter appe/ tunt manere ⁊ subsistere. g̊ omnia appetunt esse vnum. Illius rationis ꝑ̊ mo declarat maiorē. secundo minoreꝫ ibi. Est ne igitur. tertio resūpta ma iore cōcludit intentum ibi. Si qđ aūt inq̄t. Primo ergo declarās maiorē ꝙ vnumquodqꝫ tamdiu manet quādiu est vnum. dicit. Nosti o Boeti oē quod est tādiu manere atqꝫ subsistere q̄ꝫdiu sit vnuꝫ ⁊ cū destiterit. i.

ē eoꝝ quoꝝ naṫalr̄ nō ē diuersus ef/
fectꝰ. B. Negare inqꝫ neq̄o. P. No
sti ne igiṫ inq̄t oē qđ ē. tādiu maner
atqꝫ subsistere q̄ꝫdiu sit vnū. sed ite
rire atqꝫ dissolui pariter atqꝫ vnuꝫ.
esse destiterit. B. Quonaꝫ mō. P.
Ut in aialibꝰ inq̄t cū in vnū coeunt
ac ꝑmanēt aīa corpusqꝫ. id aīal vo
caṫ. Cū ꝟo hec vnitas vtriusqꝫ se/
paratiōe dissoluiṫ. iterire nec iā eē ani
mal liquet. Ipm quoqꝫ corpꝰ cū in
vna forma mēbroꝝ cōiūctiōe ꝑma/
net humana visitur species. At si
distribute segregateqꝫ partes cor/

Prosa vndecima

desinit esse vnū pariter ꝯtingit dissolui atqꝫ interire. q̄rit boe. Quonam mō phia declarat i exēplo dicēs. In aialibꝫ. h̄ ptꝫ cum aia ꝛ corp⁹ i vnuꝫ coeunt atqꝫ ꝑmanēt vnum. illud vnū vocat̃ aial. cū ṽo hec vnitas dissol/uitur sepatōe vtriusqꝫ sup. aīe ꝛ corpis. liq̄t. i. manifestū ē. aial interire et nō iā eē aial. Ponit aliud exēpluꝫ ipm etiā corpus humanuꝫ cum ꝑmāet

poris distraxerint vnitatē, desini eē qđ fuerat. Eoqꝫ mō ꝑcurrēti cetera ꝓculdubio patebit subsistere vnum qđqꝫ dū vnū est. Cū deo vnum esse desinit esse interire. B. Cōsiderāti inqꝫ mihi plura mime aliud videt̃. P. Est ne igit̃ inq̄t qđ inquātū na/turaliter agat relicta subsistendi ap petētia venire ad interitū corrupti onemqꝫ desiderent. B. Si aialia in quā ꝯsiderē, q̄ hn̄t aliquā volēdi no lēdiqꝫ naturā. Nihil iuenio qđ nul lis extra cogētib⁹ abijciāt manendi intētionē ꝛ ad iteritū spōte festinēt. Oē nāqꝫ aial tueri salutem laborat mortem. vero perniciemqꝫ deuitat. Sed q̄d de herbis arboribusqꝫ: q̄d

in vna forma ꝯiūctō ne mēbroꝝ. tūc visit̃ id ē videtur humana spēs. ſꝫ si ꝑtes corꝑis distribute ꝛ segregate. i. septe ab inuicem distraxerint vnitatē corpus desinit eē q̊d fuerat eodē mō ꝑcurrenti cetera ꝓculdubio patebit vnūq̊dqꝫ subsistere. i. ꝑmanere dum ē vnuꝫ. cū ṽo desinit esse vnuꝫ interire videt̃. Et dicit Boeti⁹ mīme in quā videt̃ mihi ali/ud ꝯsiderāti plura. ¶ Nota ꝙ aliq̄s diceret nō videt̃ ꝙ esse ꝛ esse vnum sint eadeꝫ qꝛ mali sunt ꝛ tn̄ nō sunt vnum. ꝓbatio. vnum ꝛ bonuꝫ sunt idem vt iam probatum ē. sed mali non sunt boni. ergo non suut vnum. Ista rō soluitur ex quarto hui⁹ negādo maiorē. quia phia quarto hui⁹ probat malos non solum non esse potētes sed simpl'r non esse. Unde mali bene sunt mali. sed ꝙ simpl'r dicant̃ esse non est verum. sicut homo mortuus simpliciter non est homo. ꝛ de hoc videbitur in quarto.

¶ Est ne igitur inq̄t. Hic phia ꝓbat seu declarat minorē. s. ꝙ oīa appetant esse ꝛ ꝑmanere ꝛ primo oñdit hoc. secundo ꝓbat ꝙ talis appetitus ē natura is. secunda ibi. neqꝫ nunc nos. Primo ostendit intentum in aialibus. Secundo in vegetabilibus. Tertio in rebus inaiatis. secunda ibi. Atq̄ non est tertia ibi. Ea etiam. Primo dicit phia. Est ne aliq̄d ꝙ in/q̄tum natural'r agat desider et venire ad interitum. i. ad mortē ꝛ ad cor/

ruptionē relicta appetēda subsistēdi Rñdet Boe. Si cōsiderē aīalia que hñt naturā. i. appetitū volēdi. i. ꝓsequēdi ⁊ nolēdi. i. fugiēdi aliq̄d. nihil inuenio qd abijciāt intētionē manēdi sup. i rex natura. ⁊ festinēt spōte. i. volūtarie ad interitū nullis cau extra cogētib. q2 oē aīal laborat tueri salutē ⁊ deuitat mortē ⁊ ꝑniciē. sed ego prorsus dubito q̄d d herbis ⁊ arboribus. ⁊ q̄d de reb in aīatis oino. ꝯsentiam sup. an talia appetāt esse ⁊ ꝑmanere.

¶ Nota Boe. ñ dubitat q̄n aīalia appetant ⁊ ꝑmanere. cui⁹ rōez innuit Illd q̄d laborat tueri salutez ⁊ vitare mortē h appetit esse ⁊ ꝑmanere sed oē aīal est hmōi. g ⁊c. Sz vtx ita sit ī vegetabilib ⁊ in rebus inaīatis. de hoc dubitat. ⁊ pōt esse rō dubitatōis. q2. in talib nō sūt opatōnes ita manifeste subseruientes appetitui naturali ꝑmanēdi sic in aīalib. q̄ mouent ad ꝑcipiendū nutrimētū ⁊ ad alia q̄ ꝑtinēt ad ꝯseruationē vite. ¶ Atq̄ nō est ꝙ de h. Hic ph̄ia ꝓbat ꝙ vegetabilia sicut herbe ⁊ arbores appetāt eē ⁊ ꝑmāere. ⁊ h ꝓbat q̄ttuor modis. sicut ptēbit. ꝑmo ex locox q̄litate. q2 in talib locis nascunt vbi diuti⁹ pñt ꝯseruari in esse. Vñ dr. Atq̄ ꝓ certe. O Boeti nō est ꝙ possis ambigere. i. dubitare de hoc vtrū inaīata ⁊ vegetabilia appetāt eē primū. i. ꝑmo signo. Cū tu intuearis herbas atq; arbores īnasci locis sibi ꝯuenietib. vbi q̄ntū eax natura. i. vigor nature q̄at nō pñt cito exarescere ⁊ interire. Nā alie campis oriunt sicut oliue. alie mōtib⁹ sicut cipssi alias ferūt paludes sicut alnos ⁊ salices. Alie herēt saxis sicut herbe q̄ dicunt capilli veneris ⁊ barba iouis. Aliax herbax sunt fecūde. i. abūdātes steriles alie vt illius herbe q̄ dr merica. q̄s si q̄spiā. i. aliq̄s conetur trāsferre in alia loca arescāt. sz natura dat vnicuiq; qd sibi cōuenit ⁊ elaborat ne intereāt q̄diu manere pñt. ¶ Nota loc⁹ est principiū generatōis. q2 saluat ⁊ ꝯseruat locatū ⁊ ipo mediante virt⁹ celestis īfluit ipsi locato. Cū igit vegetabilia sicut herbe ⁊ plāte reqrant determiata loca in q̄b saluant ⁊ in alijs arescāt p3 ꝙ ipa appe/

de ianimatis oino ꝯsentiā; reb⁹ ꝓrsus dubito ꝓ. Atq̄ nō est ꝙ de hoc possit ambigere; cū herbas atq; arbores intuearis, primū sibi ꝯueniētib⁹ innasci locis, Ubi quantū earū natura q̄at cito exarescere atq; interire non pñt Nā alie q̄dē cāpis alie mōtib⁹ oriunt alias ferūt paludes alie saxis herent aliarū fecūde sunt steriles arene. quas si in alia q̄spiā loca trāsferre conet; arescāt, Sz dat cuiq; natura qd conuenit; ⁊ nedum manere possunt intereāt; elaborat

Prosa vndecima

tant esse ⁊ ꝑmanere ¶ Quid dicā ꝙ oēs velut in terras. Hic phīa ꝓbat idē alio sīgⁿ qđ sumit̃ ex mō situatōis partiū ſm ꝯueniētiā ad attractionē alimēti q̄ ꝯseruat̃ esse eoꝝ. Et dicit q̄d dicā ex hoc ꝙ oēs .s. herbe ⁊ arbores trahūt alimēta radicibꝰ velut ore demerso in terras. ⁊ diffundūt sibi alimētū ꝑ medullas. ꝑ robur ⁊ ꝑ corticē qđ nō est nisi ꝓpter appetitum ꝑmanēdi. Tūc pōit aliud signū qđ sumitur de dispōne ꝑtiuz ad ꝓhibēdū nocumētū extrinsecum dicēs: q̄d dicā ex hoc ꝙ mollissimū qđq₃ sicut ē medulla sꝑ recondit̃ id ē locat in interiori sede. i. in medio plāte extra v̄o tuet̃ quadam ligni firmitate vltiꝰ aūt. i. extior cortex arboris q̄i patiēs mali. i. potens sustiere mala opponit̃ defensor v̄sus intēperiē celi. i aeris. Tūc ponit alið signū qđ sumit̃ ex ꝓpagatione seminis q̄ ordinat̃ ad ꝯseruationez nature in alio sīli inspecie cum nō possit manere idē numero. Et ðt. iam v̄o quāta ē diligētia nature vt cūcta ꝓpagent̃ semīe multiplicato sup. ꝯsidera q̄ omnia semīa q̄s nesciat eē tanq̄₃ q̄sdā machīas. i. instrumēta manēdi nō mō. i. nō tm̄ ad tēpus. verūetiam manendi in ꝑpetuum generatim. id ē. successiua generatione. q. d. nullus est cui hec non pateant.

Quid dicam: ꝙ oēs velut in terras ore demerso trahūt alimēta radicibus ac ꝑ medullas robur corticem q₃ diffundūt. Quid ꝙ nobilissimuz qđq₃ sicuti medulla est in interiore sꝑ sede recondit̃. extra v̄o quadā ligni firmitate. Ultimꝰ aūt cortex aduersū celi intēperiez quasi mali patiens defensor opponit̃. Iā v̄o quāta est nature diligentia. vt cūcta semie m̄ltiplicato ꝓpagent̃ q̄ oīa non mō ad tp̄s manēdi verū generatim quoq₃ quasi iꝑpetuū ꝑmanendi veluti quasdā machīas esse q̄s nesciat

¶ Notandū ꝙ radices plātarum ori sīles sunt cum habeant eandem oꝑationem sc₃ trahere alimentum. Habent aūt plante radices īfixas terre. quia ex terra humorem trahunt ⁊ alimentum ꝙ primo diffunditur in medullam. deinde in robur. deinde in corticez. Est aūt medulla mollissimū quod est in medio plāte vl' arboris non potēns pati intemperiem caloris ⁊ frigoris. ideo natura ipaz locauit in medio quā circūdat robur qđ est lignū arboris. robur aūt circūdatur cortice exteriori tanq̄₃ defēsore ab intēperie aeris. ¶ Notandū ꝙ q₂ vegetabilia nō p̄nt idem nūero manere iō natura ꝓducit in eis semīa. ꝑ quoꝝ ꝓpagationem idē ꝑmaneant in specie scilicet in suo simili

Liber tertius

¶ Ea etiā q̄ inaīata. Hic phīa pbat φ etiā inaīata appetant esse duobus signis. Prio ex inclinatōe naturali eoꝝ ad locum. ⁊ dt. Ea etiā q̄ credunt eē inaīata. vt lapis. aer. ignis. nonne desiderāt. i. appetūt queq̄ꝫ. id ē oīa inaīata qđ suū est. i. sue nature cōsonū ē. silī rōne ꝓpter ꝯseruatiōeꝫ sui esse. q. d. sic. Cur em̄ leuitas vehit. i. mouet flāmas sursum. ⁊ pōdꝰ. i. grauitas depͥmit terras deorsum nō ꝓpͤ aliā cām nisi φ hec loca ⁊ motiōes cōueniūt singulis sup. p saluatione eoꝝ esse. Et subdit Porro illđ q̊d est cōsentaneū. i. conueniēs cuiq̄ꝫ illđ sup ple ꝯseruat in eē vnūquodq̄ꝫ sicut ea que sūt inimica. i. ꝯria corrumpunt. secundo pbat idē per aliud signum sumptū ex cōseruatione naturalis ꝓprietatꝭ. hmōi ē cōtinuitas quā quelibꝫ res naturalis nititur ꝯseruare. Unde dic̄ Jam supple ista vͦo que dura sunt vt lapides adherent tenacissime. i. firmissime suis partibus. ⁊ resistunt p suā duriciē ne facile dissoluant. Que vero sunt liq̄ntia id ē mollia sicut aer ⁊ aqua ne facile cedunt diuidentibus. sed cito relabunt id ē redeunt in ea a quibus sunt abscisa. sed ignis refugit omnem sectionē

¶ Nota φ hoc vltimum quod dicit ignē fugere oēm sectionē dupliciter exponitur. ¶ Primo sic. Aliquid secatur cum partes eius ab inuicem separantur. ita vt in nullo conueniant. sed partes ignis sic non possunt secari. ¶ Alio modo exponitur sic φ ignis refugit omnē sectionē. q꞉ ꝓpter vehementiam sue actionis corrumpit ipsum quod debet secare. ⁊ igniendo ipsum in sui naturam conuertit.

Ea etiā q̄ inanīata esse credunt nonne qđ suū est queq̄ꝫ simili rōne desiderant. Cur em̄ flammas q̄dē sursum leuitas vehit. terras vͦo deorsum pondꝰ deprimit nisi φ hec singulis loco motionesq̄ꝫ conueniunt Porro aūt qđcūq̄ꝫ consentaneū est id vnūqđq̄ꝫ ꝯseruat. sicuti ea q̄ sunt inimica corrumpūt. Jam vero que dura sunt vt lapides adherēt tenacissime partibus suis. ⁊ ne facile dissoluant resistūt. Que vero liquentia vt aer atq̄ꝫ aqua facile quideꝫ diuidentibus cedunt. sed cito in sua rursus a quibꝰ sunt abscisa relabūt. Ignis vͦo omnem refugit sectionē

¶ Neq̄ꝫ nunc nos. Hic phīa ponit φ desiderium essendi non est appetitus voluntarius sed naturalis Et dicit. Neq̄ꝫ nos tractamus nūc de motibus voluntariꝭs anime cognoscentis. sed de naturali intentione. sicut

ti naturale ē qđ trāsigimus. i. digerimus. acceptas escas sine cogitatiōne z quod in summo nescientes ducimus spm̄. i. respiramus. Nam amor. i. appetitus manendi. i. subsistendi in animalibus. s. non pvenit ex volūta/tib; supple sicut tu estimas. qz supius posui/sti solum in animalibus esse appetitum manendi. sed venit ex pricipijs nature. qa natura reperitur taz in animatis ꝙ in inanimatis. Q, autē appetit⁹ manendi n̄ sit ex voluntate pbat dupl'r. ¶ Primo probat hoc. quia voluntas sepe amplectitur mortem que tollit eē indiuidui. vnde di/cit. Voluntas sepe amplectitur mortez quam natura refor/midat. id ē abhorret cogētibus causis. s. extrinsecis. sicut patet de martirib;.

¶ Scđo pbat idem ex hoc ꝙ volūtas qn̄ ꝙ cohibet opatiōez conseruatiuā esse specifici dicēs. Contra ꝙ. i. p ꝯriuz illđ op⁹ gignēdi quo solo durat diuturnitas. i. p/manētia rerum mortalium. quod natu/ra appetit interdum coercet voluntas. sic ptz i cōtinētib;. adeo hec caritas. i. appeti t⁹ sui sup. manēdi. nō pcedit ex aīali motōe sed ex natali itētōe quā de⁹ in

Neqꝫ nunc nos de voluntarijs anime cognoscentis motibus; sed de naturali intentione tractamus. sicuti est quod acceptas escas sine cogitatione transigimus. ꝙ in somno spiritum ducimus nescientes. Nam ne in animalibus quidez manendi amor ex anime voluntatibus verum ex nature principijs venit. Nam sepe mortem cogentibus causis quā natura reformidat volūtas amplectitur; contraqꝫ illud quo solo mortalium rerum durat diuturnitas gignendi opus quod natura semper appetit interdū coercet voluntas. Adeo hec sui charitas non ex animali motione: sed ex naturali intentione procedit. Dedit em̄ prouidentia creatis a se rebus hāc maximam manendi causam vt quoad possunt naturaliter manere desiderent. Quare nihil est ꝙ vllo modo queas dubitare cuncta que sunt appetere naturaliter constantiam per

didit nature. Dedit eīm ꝓuidētia diuīa reb⁹ creatis a se hāc maximā cām manēdi vt desiderēt ꝑmanerē naturalr q̄diu pñt q̄re nihil ē ꝙ vllo mō q̄as .i. possis dubitare. cūcta q̄ sūt naturalr appetere ꝯstātiā ꝑmanēdi. et deuitare ꝑniciē. qd Boe. ꝯcedēs dt. Cōfiteor inquā. nūc me cernere idubitato .i. sine dubitatōe. q̄ dudū incerta videbant supple ꝙ vegetabilia ⁊ inaīata naturalr ap-petūt ꝑmanētiā essē-di. ¶ Notādū ꝙ duplex ē appetit⁹. naturalis ⁊ aīalis. Naturalis est q̄ ꝯsequitur formā naturalē. ⁊ q̄ prima ꝑfectō illi⁹ qd hz formā naturalem ē esse. iō appetit⁹ cui⁹libz rei naturalis ē ad suū esse habendū si careat vel ad cōseruandū si habeat. Appetit⁹ aīalis est q̄ ꝯsequit formā apphensam. ⁊ si est forma apphensa ꝑ sensus sic est appetitus sensitiu⁹ q̄ sꝑ tēdit in ꝯueniētia nat̄e. Si aūt ē forma apphensa ꝑ intellectū tūc sꝑ inclinatio ꝯueniens est appetit⁹ rōnalis q̄ ē voluntas. ⁊ q̄ illud qd fm se est discōueniēs nature sibi ē mors. illud hō apphēdit q̄ñ ꝙ tanq̄ ꝯueniēs ꝓpter aliud annexum .s. ꝓpter p̄miū eterne vite. iō volūtas sepe amplectit mortē quā natura reformidat. ex quo patet ꝙ appetitus eēndi nō ē p̄mo ⁊ principalit ex appetitu intellectiuo. sz appetitu naturali. nā appetit⁹ intellectiu⁹ nō iuenitur in oib⁹ in q̄b⁹ inuenit appetit⁹ nal̄is. ¶ Qd aūt inq̄t subsistere. Hic phīa resūpta maiore ꝯcludit intētū dicēs. Qd aūt appetit subsistere ⁊ ꝑmanere illud desiderat esse vnū. hoc eīm supple vno sublato nō ꝑmanebit cuiq̄ rei suū eē. dt boe. verū est. ꝯcludit ḡ phīa. Oīa igit vnū eē desiderat. Et h̄ ꝯsentiēs dt ꝯsensi. ⁊ tūc maiorē p̄ncipal̄ sylogismi resumit vt ꝯcludat diffinitōez dī. Sed nos mōstrauim⁹ vnū eē idipm qd bonū ē dt boeti⁹. ita q̄dē. Tūc phīa ꝯcludit intētū formādo diffinitōez boni dicēs. Igit cūcta bonū petūt. qd bonū licz .i. licitū ē. vt ita describas. bonū

manēdi deuitare ꝑniciē. B. Cōfiteor inq̄ nūc me idubitato cernere q̄ dudū icerta videbāt. P. Qd aūt inq̄t subsistere ac ꝑmanere petit. id vnū eē desiderat. hoc ei sublato nec esse q̄dē cuiq̄ ꝑmanebit. B. Verū ē inq̄. P. Omia igit inq̄t vnū desiderāt. B. Cōsensi. P. Sz vnū idipm mōstrauim⁹ eē qd bonū ē. B. Ita q̄dē. P. cūcta igit bonū petūt. Qd q̄dē ita dscribas lz ipz bonū eē qd desideret ab oib⁹. B. Nihil inq̄ veri⁹ excogitari pt. nā vel ad nihilū cūcta referūt ⁊ vno veluti vertice destituta sine rectore fluitabūt. aut si q̄d ē ad

Metrum vndecimum

est qd desideret ab oibus. Et dt boe. Nihil veri⁹ excogitari pt. qz vel ad nihilu cũcta referunt & destituta vno vertice. i. principio cũcta fluitabũt sine rectore. Aut si qd ẽ ad qd vniuersa festinẽt. illud erit sũmũ oim bonoꝝ. ¶ Notandũ q oẽ qd ẽ. vel appetit pfici. vel in sua pfectoẽ saluari. cũ igit pfici & i pfectiõe saluari sit bonũ. oia appetũt bonũ. ¶ Notãdu cũ dr oia appetũt bonũ. ibi nõ accipit bonũ pcise p bono morali. nec pcise p bono naturali. sz p bono cõit accepto qd bonũ cõiter acceptũ est esse essentiale vel accñtale ɔueniẽs rei vt pficiat. vl i sua pfectiõe saluat. ¶ Et illa nimiũ inqt. Hic phia reducit ex dictis boe. in ɔgnitionẽ cuiusdã qd supra se ignorare pfessus est. s. qs sit finis oim rerũ & primo ɔmendat dictũ boetij di. O alũne nimiã letor qz tu fixisti. i. attigisti. notam. i. ɔgnitoẽz. mẽte medie vitatis. i. pfecte vitatis q ẽ i medio

qd vniuersa sustinent: id erit omniũ summũ bonoꝝ. P. Et illa minimũ inqt O alumne lector. ipaz eñ medie vitatis notã mente fixisti. Sz in hoc patuit tibi qd ignorare te pauloante dicebas. B. Quid inqz. P. Quis esset inqt rerũ oim finis. Is eñ pfecto qd desiderat ab oib⁹: qd qz bonũ esse collegim⁹. oportet rerꝝ oim finem bonũ esse fateamur.

Metrũ vndecimũ h⁹ tertij libri.

Uisqs pfũda mẽte vestigat verꝝ
Cupitqz null' ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Lõgosqz i orbẽ cogat iflectẽs mot⁹

sed hoc patuit ibi qd dicebas te ignorare pauloañ sup. in pmo libro. psa. vi. Et qrit boe. qd inquã supple ẽ illud. dt phia. qs esset finis oim rerum Et subdit. Is eñ est finis oim reꝝ qd desiderat ab oib⁹. qd qz bonũ esse collegim⁹. vt patet ex diffinitione boni. oportet vt fateamur bonũ esse finẽ oim reꝝ ¶ Nota q p notã medie veritatis intelligit noticiã diuinaz sicut punctũ ẽ mediũ circuli a q oẽs linee ducunt. sic de⁹ ẽ mediuz veritatis a q ois vitas pcedit ¶ Notãdũ q oia appetũt sui finẽ. cũ finis sit pfectio rei & res destituta suo fine frustrat. Cũ igit de rõne finis sit eẽ bonũ qz auferẽtes finẽ auferũt naturã ex. ij metaphi. iõ finis oim reꝝ est bonum

Metrum vndecimũ tertij libri.

Uuisqs pfunda. Istud ẽ. xi. metrũ h⁹ tertij qd dr gliconicũ ab inuẽtore. iãbicũ a pede pdñante. In quo metro philosophia ostẽdit quomodo possumus cognoscere bonum et verꝝ & puenire i cognitionem reꝝ. ex q boe. prius fassus est se mõ scire quod prius ignorabat.

Animūq3 doceat q̄cq̄d extra molit
Suis retrusuz possidere thesauris.
Dudū qđ atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicatius phebo
Nō oīne nāq3 mente đpulit lumen
Obliuiosā corp⁹ inuehens molem
Heret ꝑfecto semen intrusum veri.
Quod excitat ventilante doctrina
Nā cur rogati spōte recta censetis
Ni mers⁹ alto viueret fomes corde
Qđ si platonis musa ꝑsonat verū
Qđ quisq3 dicit imemor recordat.

Primo ꝓōndit modū q̄ possum⁹ deuenire in cognitiōez veritatis. Se/cundo assignat cāz ei⁹. ibi. Nō oē. Dicit primo. Quisq̄s vestigat. i. inue/stigare vult veꝝ ꝓfunda mēte. i. subtili. q3 ꝓ et cupit valli nullis deuijs. idē falsis opinionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. ille reuoluat i se. i. exercitat in tra se lucē. i. speculatōez intimi visus. i. rōnis ꝛ intellect⁹ iterioris. ꝛ ipse co/gat. i. reducat longos mot⁹. i. opatiōes aīe ꝓcedētes ab aīa. in flectēs eos mot⁹ i orbē. i. in circulū redeū do ad aīam. ꝛ q̄cq̄d aīm doceat molitur id ē laborat. speculā/do extra. i. circa res ex teriores. ille doceat animū retrusū id est ad se ꝯuersum possi/dere suis thezauris. idē potētijs que sūt memoria ꝛ intellect⁹ ꝛ tūc illđ qđ atra nu bes. i. obscuritas ig/norantie. dudū texit. i. occultauit. illđ lu/cebit. i. apparebit ꝑspicac⁹. i. euidentius ipo phebo. q. d. qđ longo tpe fu/it obscuꝝ lucidū apparebit intellectui. ¶ Notādū q̄ q̄ vult cognoscere ve rū dirigat rōnez ꝛ intellectū ad ipam rē extra ꝛ ad reꝝ ꝓprietates. ꝛ si ali/q̄d cognoscit ex his nō statim iudicet. sed in se reuertat deliberādo an ita sit vel nō sit. q2 sepe videt bonū eē q̄d nō ē. ꝛ nō esse q̄d ē. sine eñ delibera tione nō est iudicandū. q̄d nō est lōga deliberatōne ꝓbatū. iō dicit phīa. reuoluat i se lucē itimi visus. ¶ Notādū q̄ orbis ē linea circūducta rediēs ad idē. iflectere g̃ lōgos mot⁹ i orbē ē cū vt⁹ aīe ab aīa vsq3 ad ipaz rē di/uertit. ꝛ ad aīaz reuertit deliberādo an ita sit vel nō sit ꝯm q̄ cognouit ¶ Nō omne nāq3 mēte. Hic phīa assignat cām ei⁹ q̄d dictū ē. s. q̄re pos sum⁹ cognoscere veꝝ dicēs. Nā corp⁹ inuehēs. i. inducēs obliuiosaz mo lē. i. ꝗuitatē q̄ homo fit obliuiosus. nō depulit oē lumē. i. ꝯgnitionē verita tis. mente. i. de mēte. q2 hit⁹ principioꝝ manet in mēte. ꝛ subdit ꝑfecto. i. ꝓ certo. semē. i. principiū. veri. i. veritatis. heret. i. manet introrsum. i. itrin secus in aīa q̄d excitat. vētilāte. i. exercēte doctria. q̄ aūt semē veri sit i aīa ꝓbat ꝑ h q̄ puer ignar⁹ qñ recte rñdit ad interrogata vt vtrū dualitas sit nūer⁹ par vl' ipar. vñ dic. Nā cur rogati. i. interrogati. cēsetꝫ. i. iudicetꝫ vl' rñdetꝫ recta spōte. i. volūtarie. nisi fomes. i. radix veritatis. mersus. i. latēs

viueret alto corde. i. pfunda mēte. Et subdit si musa. i. sapia platonis psonat verū illud qđ quisq discit recordat immemor. i. oblitus. ¶ Notādū q platoni iponit q voluerit aias oia sciuisse anteq pfugerent corpib. sed adiūcte corpib oia tradidisse obliuioni. sed p studiū et exercitiū sapiam recupasse. g voluit q scire nō est aliud nisi qddā antiquoz reminisci. ad quā intentionē videtur hic loq phia. sed nō ē dicendū q scire fiat p reminiscentiā. sz scientia de nouo acquirit p inuentionē vel doctrinā. vez ē q intellectus nr naturalr hz se in cognitōe pncipioz. p q ḟtute itellectus agētis et p doctrinā deuenit in cognitionē principiatorū. Vñ Linconiensis pmo posterioz dicit. Nō solū vox doctoris exterius sonans nec litera visa docet sed hec duo mouent et excitant. Verus aūt doctor est q mentem vlterius illuminat et veritatem ondit ¶ Notandū q sicut sanitas qnq causat a principio intrinseco. s. a corde. qnq a principio interiori et exteriori puta a medico et corde sed nunq causat a pricipio exteriori siue interiori puta a medico et corpe sed nunq causat a principio exteriori sine interiori. sic scia qnq acquirit a principio interiori puta ab intellectu agēte sicut patet in habentib sciētiā p inuētōez. qnq acquirit a principio interiori et exteriori sil sicut a doctore et intellectu agente. nunq aūt acqrit a principio exteriori sine interiori.

Prosa duodecima libri tertij.

Um ego platoni inquā vehemēter assentior. nā me horū iā scđo cōmemoras. Primū q memoriā corporea ptagiōe. dehinc cū meroris mole pressus amisi. P. Tum illa. Si priora inqt ocessa respicias ne illud qđē lōgius aberit qn recorderis. qđ te dudū nescire ofessus es. B. Quid inq. P. Quibus ait illa gubernaculis mūdus regat. B. Memini inq me inscitiam meam fuisse confessum. Sed quid afferas. licet iā pspiciā. planius tn ex te audire de-

Prosa. xij. tertij libri.

Um ego platoni inquā. Ista ē xij. psa et vltima hui tertij i q phia reducit in cognitōez boetiū alteri cui ignorantiā prius ofessus e st. s. quib gubernaculis mūdus regat. Prio facit h scđo boeti mouet qndam questionē phie. scđa ibi Ludis ne me. Primo ondit q deus oia gubernat sua bonitate. scđo ostēdit modū q omnia gubernat. ibi. Sed qđ dicam. tertio ex his ocludit malū nihil eē. ibi. Sed vis ne. Primo boe. assentit dictis Platonis in metro. Et ostendit phia ipsum posse

reduci in cognitionē cuiusdā cui⁹ ignorātiā ꝯfessus ē. scđo p̄hia reducit ip̄m in ꝯgnitōez illi⁹. scđa ibi. Mūdū hūc. Prio dt. Tū.p tūc. ego boeti⁹ inq̄ vehementer assentior. i. ꝯsentio. Platoni. nā me o p̄hia hoꝝ. s. ꝙ de⁹ sit finis oīm reꝝ ⁊ sūmū bonū. scđo cōmemoras. i. recordari facis. primū ꝙ amisi memoriā. i. qđ erat ī memoria. corꝑea ꝯtagione. i. corꝑis grauē. ⁊ me. dehinc. i. secūdo ꝯmemoror bo⁹nū cū amisi memoriam. ꝑssus mole. i. pōdere meroris. Tunc p̄hia oñdit ꝙ nō tm̄ hoꝝ recordabit̃ ꝓpter dicta. sed cuiusdā alteri⁹ ꝙ ignorare se dicebat di. si illa priora ꝯcessa respicias non aberit lōgi⁹. s a memoria tua. qn facile recorderis qđ dudū ꝯfessus es te nescire. id ē ignorare. i. i. li. et q̄rit boe. qđ inq̄ dic p̄hia qb⁊ gubernacul̃ mūd⁹ regat̃. ⁊ dt boe. Memini inq̄ me fuisse ꝯfessum inscitiā. i. igñrantiā meam. ⁊ lȝ iā ꝑspiciā. i. agnoscā. tm̄ desidero planius audire ex te qđ asseras. i. qđ dicas. ¶ Notandū ꝙ boe. dt se scđo cōmemoratū p̄dicto ꝙ de⁹ sit finis ꝙ reꝝ. ⁊ qđ sit sūmū bonū. ¶ Prio post q̄ mole corꝑis opp̄ssus ē amisit memoriā eoꝝ. ⁊ postea ꝑ studiū recordatus est secūdo q̄ merore ⁊ tristicia affect⁹ in ignorātiā eoꝝ lapsus ē. sed postea ꝑ istructiōez p̄hie ad memoriā reduxit. ¶ Mūdū hūc inq̄t. Hic p̄hia vult ostendere itetū. ⁊ primo admonet boe. de q̄dā pri⁹ ꝯcesso. ⁊ boe. illđ fatet̃ ⁊ rōne ꝯfirmat. scđo p̄hia oñdit qb⁊ gubernacul̃ regat̃ mūd⁹. ibi. Tūc illa inq̄t. primo dic. O boeti tu pauloañ. s. i prio li. putabas mime dubitādū hūc mōm regi a deo. dt Boeti⁹ Minime arbitror dubitādū. nec vnq̄ putabo. ⁊ ego breuiter exponā qb⁊ rōnib⁊ accedā ad h̄ ꝓbādū. Et inq̄

sidero. ¶ P. Mūdū inq̄t hūc a deo regi pauloante mime dubitādū putabas. B. Ne nunc q̄dē arbitror inq̄ nec vnq̄ dubitādū putabo Quibusq̄ ad hoc rōib⁹ accedā breuit̃ exponā. Mūd⁹ hic ex tā diuersis ꝯtrarijs q̄ ꝑtib⁹ ī vnā formā mime ꝯuenissȝ nisi vn⁹ eēt q̄ tā diuersa ꝯiūgeret. cōiūcta ꝟo naturaꝝ ipa diuersitas inuicē discors dissociaret atq̄ diuelleret. nisi vn⁹ esset qđ nexuit ꝯtineret. Nō tā ꝟo cert⁹ nat̃e ordo ꝓcederet. nec tā dispositos mot⁹. locis. tꝑib⁹ efficiētia. spacijs. qualitatib⁹ explicaret. nisi vn⁹ eēt q̄ has mutationū varietates manens ipse disponeret hoc q̄cq̄d ē quo ꝯdita manēt atȝ agitāt̃. vsitato cūctis vocabulo deum

Prosa duodecima

it Boe. rõnes suas di. Hicm ũdꝰ mĩme ꝯuenisset ĩ vnã formã ex tam diuersis ꝛ ꝯrijs ꝑtibꝫ. nisi eẽt vnꝰ ꝗ tã diuersa ꝯiũgeret supple ꝗ ẽ deꝰ. ꝛ ipsa diuersitas naturaꝝ huiꝰmõi discors ĩuicẽ dissociaret atqꝫ diuelleret ꝯiũcta. nisi eẽt ꝗ ꝯtineret .i. cõseruaret. qđ nexuit .i. ꝯiũxit. qđ sup. ẽ deꝰ. ordo ꝓo nature tã certꝰ ñ ꝓcederet nec explicaret tã dispositos motꝰ .i. ordinatos motꝰ locꝭ. tꝑibꝫ. efficiẽtia. spacijs. q̃litatibꝫ. nisi eẽt vnus ꝗ ipẽ manẽs .s. imobilitꝰ disponeret has varietates mutationũ. q̃cq̃d aũt h̃ est ꝗ condita .i. creata manent ꝛ agitantꝰ .i. mouentꝰ illđ vsitato cũctis vocablo nomĩo

nomĩo. P. Tũ illa. Tũ hec inq̃t ita sentias ꝑuã mihi restare opaꝫ puto vt felicitatis cõpos patriaꝫ sospes reuisas. sꝫ q̃ proposuimꝰ ĩtueamur. Nõne ĩ btitudĩe sufficiẽtiã nũeraui mꝰ deũqꝫ btitudinẽ ipaꝫ ꝯcessimus. B. Ita q̃dẽ. P. ꝛ ad mũdũ igitꝰ inq̃t regẽdũ nllis extrinsecis admĩculis ĩdigebit; alioq̃n si quo egeat plenã sufficientiaꝫ hẽbit. B. id inq̃ꝫ ita est neccãriũ. P. Per se igitꝰ solũ cuncta

deũ. ¶ Notandũ ꝙ boe. innuit tres rões ꝙ mũdꝰ regatꝰ a deo. ¶ Pria sumitꝰ ex diuersaꝝ rerũ ꝯiũctiõe q̃ talꝰ ẽ. Diuersa ꝛ ꝯria ñ vniũntꝰ inuiceꝫ ꝑ se. cũ igitꝰ mũdꝰ vnitꝰ sit ex ꝑtibꝫ ꝯrijs vt ex elemẽtꝭ opꝫ vt aliq̃d sit vniens eas. ꝛ h̃ ẽ deꝰ. g̊ mũdꝰ regitꝰ a deo. Hãc rõneꝫ tãgit ibi. Mundꝰ hic ¶ Scđa rõ sumitꝰ ex ꝯrioꝝ sic ꝯiũctoꝝ ꝯseruatõne q̃ talꝰ ẽ. Diuersa ꝛ ꝯria ex ꝓprietate sue natꝰe dissociẽtur ab ĩuicẽ. nisi ab aliq̊ cõbueãtꝰ. sꝫ ꝑtes mũdi sũt diuerse ꝛ ꝯrie. g̊ ꝛc. Hãc rõneꝫ tãgit ibi. Cõiuncta ꝓo. ¶ Tertia rõ sumitꝰ ex ordĩata motuũ dispõne q̃ talꝰ ẽ. Nihil certitudinalꝰr ꝛ reglꝰariter mouetꝰ ꝼm dispõeꝫ loci. tꝑis efficiẽtie. spacij ꝛ q̃litatꝭ nisi sit vnum rectificãs ꝛ regulãs. sed motꝰ coꝝ ꝗ fiũt ĩ mũdo fiũt reglꝰariter ꝼm p̃dicta q̃nqꝫ g̊ necesse ẽ ponere rectificãtẽ ꝛ regulãtẽ q̊d ẽ deꝰ. g̊ mũdꝰ regitꝰ a d̃o. Hãc rõneꝫ tãgit ibi. Nõ tã ꝓo certꝰ. ¶ Notãdũ ꝙ reglꝰares motꝰ fiũt ĩ mũdo locis q̃tũ ad ꝓxiatõeꝫ ꝛ elõgatõeꝫ solꝰ in oliq̊ circulo. Fiũt aũt tꝑibꝫ q̃tum ad variatõeꝫ diei ꝛ noctꝭ. Fiũt efficiẽtia qꝛ luna efficit augmẽtationẽ ꝛ diminutõeꝫ huĩdoꝝ ꝼm sui crescẽtiã ꝛ decrescẽtiã. ꝛ efficit fluxũ ꝛ refluxum marꝭ. Fiũt etiã ordinati motꝰ spacijs. qꝛ luna ꝛ alij planete maiori ꝛ miori spacio q̃nqꝫ distẽt a sole ꝛ ab inuicẽ etiã fiant q̃litatibꝫ. qꝛ in estate causatꝰ calor. ĩ hieme frigꝰ. ¶ Tũ illa cũ. Hic p̃hia supposito ꝙ mũdꝰ regatur a deo ꝓbat ꝙ ab ipo regatꝰ ꝑ suã bõitatẽ. ꝛ dr. o boeti cũ hec ita sentias ꝙ mũdꝰ regitꝰ a deo puta mihi restare ꝑuũ opaꝫ .i. ꝑuũ laborẽ vt tu cõpos .i. potẽs felicitatꝭ. sospes .i. sanꝰ. reuisas patriã .i. cog̊scas btitudinẽ

Tũc ꝓbat ꝙ deus regat mũdũ sua bonitate dicẽs. Intueamur q̃ ꝓposui mus nõne nũerauim⁹ supra i. ix. ꝓsa i btĩtudie eẽ sufficiẽtiã ꝛ ꝯcessim⁹ de um eẽ ipam btĩtudinẽ. dt boe. Ita ẽ inq̃. ex h̃ ꝯcludit ph̃ia deũ nullo idi gere ad regẽdũ mũdũ. dt g̃. ad mundũ regendũ de⁹ nullis extrinsecis ad minicul̃ idigebat. alioq̃n si ita eẽt ꝙ aliq̃ egeat. nõ habebit plenã suffici entiã. Et dt Boe. il lud inquã ẽ necessa riũ. ideo ꝯcludit ph̃ia deus cũcta disponit id ẽ regit ꝑ se solum dic boeti⁹. negari ne q̃t. sed de⁹ mõstrat⁹ ẽ eẽ ipm bonũ. memi ni inq̃ dicit Boe. g̃ ꝑ bonũ de⁹ cuncta disponit. siq̃dez ꝑ se regit oĩa. q̃ ꝯsensim⁹ esse bonũ. ꝛ hic de⁹ ẽ veluti q̃dã clauus at q̃ gubernaculum. q̊ machĩa mũdana ser uat̃ stabilis ꝛ icorru pta. dicit boe. vehe mẽter. i. valde assen tior. ꝛ illud te dictu rã pauloañ ꝓspexi. li cet tenui suspitõe. dt ph̃ia. Credo inq̃t ꝙ hec ꝓuidisti. iã eniz vt arbitror vigilãti⁹ q̃ prius deduc̃ ocu los ad vera cernẽda

disponit. B. Negari inq̃ neq̃t. P. Atqui de⁹ ipm bonũ esse mõstrat⁹ ẽ B. Memini inq̃. P. Per bonum igit̃ cuncta disponit. siq̃dẽ ꝑ se regit oĩa quẽ bonũ esse ꝯsensim⁹. Et hic ẽ veluti q̃dã clau⁹ atq̃ gubernaculuz quo mũdana machina stabilis atq̃ incorrupta ſuat̃. B. Vehemẽter as sẽtior inq̃ ꝛ id te pauloante dicturã tenui lz suspitõe ꝓspexi. P. Credo inq̃t. Iã eñ vt arbitror vigilãti⁹ ad cernenda vera oculos deducis. Sz qd dicã nõ min⁹ ad ꝯtuendũ patet. B. Quid inq̃. P. Cũ de⁹ inq̃t oĩa bonitatis clauo gubernare iure cre dat̃ eademq̃ oĩa sicuti docui ad bo nũ naturali intentiõe festinent. Nũ

¶ Notandũ ꝙ ex lr̃a accipiunt̃ due rõnes ad ꝓbandũ intentũ. ¶ Pria rõ ꝓbat ꝙ de⁹ ꝑ se regit oĩa ꝛ taliter in btĩtudine ẽ sũma sufficiẽtia. sed deus ẽ btĩtudo. g̃ in deo ẽ sũma sufficiẽtia. tale aũt nõ indiget extrĩsecis guber naculis. g̃ ꝑ se deus regit oĩa ¶ Scda rõ ꝓbat ꝙ de⁹ ꝑ suã bonitatẽ q̃ nõ distinguit̃ a deo regit oĩa sicut de⁹ ꝑ se regit oĩa vt visũ ẽ. sed de⁹ ẽ ipsum bonũ. g̃ ꝑ bonũ regit oĩa. vt patz de se. qꝛ sua bonitate ꝛ clementia. ¶ Sz q̃d dicã. Hic ponit ꝑ quẽ modũ de⁹ oĩa gubernat. ꝛ primo oñdit ꝙ oĩa gu bernat suauiter. qꝛ oĩa sibi obediũt. scdo ꝙ gubernat oĩa fortiter qꝛ nihil si bi resistere p̃t. secũda ibi. si conet̃. primo dicit. Illud q̃d dicã nõ mi⁹ patz

Prosa duodecima

ad cōtuendū i. desiderādū. ⁊ dicit Boe. qd inquā. Et dicit phia. cū deꝰ iure credat oia gubernare clauo bonitatis sue ⁊ oia festinēt naturali intē tione ad bonū. sicuti docui prꝰ in psa decima. nō p nūqd pt dubitari qn volūtarie regant spōte ⁊ ꝯuertant se ad nutū disponētis veluti ꝯuenien tia. i. obediētia ⁊ ꝯpata i. coaptata suo rectori. dicit Boe. Ita inqȝ neces se ē qr nō videret be

dubitari pt qn volūtarie regāt: seqȝ ad disponētis nutū veluti ꝯuenien tia ꝯtpataqȝ rectori spōte ꝯuertāt. B. Ita inqȝ ncēe ē nc btm rgimē eē videret: siqdē detrectātiū iugū foret nō obtpantiū salꝰ. P. Nihil est igit qd natā suās dō ꝯtraire conet. B. Nichil inqȝ. P. Quid si conet: ait. nū tādē pficiet qcqd aduersus eum quē iure potētissimū btitudis eē cō cessimꝰ. B. Prorsus inqȝ nihil va leret. P. Nō est igit aliqd qd sūmo huic bono vl velit vel possit obsiste re. B. Nō inqȝ arbitror. P. Est igit sūmuȝ inqt qd regit cuncta fortiter suauiterqȝ disponit. B. Tum ego inqȝ me nō modo ea q ꝯclusa sūma

atū eē regimē dei si foret iugū detrectan tiū i. recusātiū. sicut bos lasciuus recusat iugū. ⁊ si nō eēt salꝰ obtempantiū. i. obe diētiū. g dt phia. ni hil ē qd naturā ser uās conet. i. laborat ꝯtre deo. Dic Boe. Nihil inquā. ¶ No ta q cū gubernare ni hil aliud sit nisi in fi nē ordinare. nec aliō est deū p bonitatem gubernare qȝ p bo nitatē in finē dirige re. ⁊ cū oia naturalit tendāt ad bonū tāqȝ in finē. manifestum ē q oia spōte in fineȝ dirigunt. ⁊ ita natu raliter oia sponte obe diunt gubernanti. et p ꝯns deus regit oia suauiter. ¶ Nota q

voluntariū fm pfectā sui rōnem tm inuenit in hñtibꝫ volūtatē. sed exten dendo volūtariū ad oēm appetitū nō coactū. sicut pōt repiri in oibꝫ. et sic accipit hic ¶ Nota q nihil seruās naturā repugnat deo. licȝ em pctōr videatur deo repugnare ipe nō seruat naturā. qr pctm diminuit et depra uat naturā. Etiā Boe. loquit hic de appetitu nature vt patet ex supiori bus. ¶ Quid si conet. Hic oñdit phia q deꝰ regit oia fortiter. qr nihil est qd possit sibi resistere. Scdo ꝯfirmat h p quādā fabulā. ibi. accepisti. Primo dicit. Si qd conet resistere deo. nunqd aliquid pficiet aduersus eū quē ꝯcessimus eē potētissimū iure btitudis. i. ex eo q ē btitudo. Dicit Boetiꝰ. Prorsus nihil valeret sup. resistere. Igit dt phia. nō ē aliqd qd

huic summo bono vel velit vel possit obsistere. Dicit Boe. Nō arbitror Ideo dicit phia. summū bonum est quod regit cuncta fortiter suauiterqȝ disponit. dicit Boeti⁹. qȝ.i. quantum. me ea summa rationū que mō cōclusa est. nō modo.i.nō tm̄modo me delectat. verū p sed. hec ipa verba q/bus vteris multo magis delectāt me. ita vt stulticiā.i. me stultū laceran rem.i. mala reprehē deutem. magna.s. q̄ tangunt diuinaȝ gubernationem pude/deat sui. Tūc confirmat per fabulā ꝙ nihil pōt resistere deo. que talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo. posuerunt montem super montem vt ascenderent. quod videns Iupiter ipsos fulmīe deiecit ꝛ montibus depressit. ꝛ hec in scdo metamorphoseos. Unde dicit. O boeti accepisti.i. didicisti in fabulis gigantes lacessētes.i. lacerare volentes celum sed fortitudo bēigna .s. dei illos disposuit ꝛ disposuit vti cōdignum fuit.

rationū: verū multo magis hec ipa qb⁹ vteris verba delectāt: vt tādē aliquādo stulticiā magna laceran/teȝ sui pudeat. P. Accepisti inqt in fabulis lacessantes celū gigantes: Sed illos quoqȝ vti ꝯdignum fuit benigna fortitudo disposuit. Sed visne rōnes ipas inuicem collidā⁹ forsitan ex huiusmodi conflictatiōe pulchra qdā veritatis scintilla dis/siliat. B. Tuo inqȝ arbitratu. P. Deum inqt esse oīpotenteȝ nemo dubitauerit. B. Qui qdem inqȝ mē te ꝯsistat: nullus prorsus ambigat P. Qui vo est inqt oīpotens: nihil est qd ille non possit. B. Nihil inqȝ

¶ Nota phia hic alludit verbis sacre scripture que dicit. Attingit ḡ a fine vsqȝ ad finem fortiter ꝛ disposuit oīa suauiter. ideo dicit Boeti⁹ se non tantū delectari in istis rationibꝫ quantum in suis verbis

¶ Sed visne rationes ipsas inuicem. Hic phia concludit ex dictis ꝙ malum nihil sit. Et primo petit assensum Boetij dicēs. Uisne istas rationes id est propositiōes ratione probatas inuicem collidamus id est cōponam⁹ forsitan ex conflictione huius dissiliat.i. procedet quedam pul/cra scintilla veritatis. Et dicit boeti⁹. fiat inquam tuo arbitratu.i. tua voluntate. Tunc ponit ꝓpositionē manifestaȝ dicēs. Nemo dubitauerit deum esse omnipotentem. Dicit Boe. Nullus ꝓrsus ambigat qui mente consistat.i. q sane mentis est. tunc assumit aliam ꝓpositionē dicēs. Qui

Prosa vndecima

po est oīpotens nihil est quod ille non possit. Dicit Boe. nihil inquam. Tūc ponit aliā ꝓpositionē. Deus nō potest facere malū. Dicit Boe. Minime. Igit̄ ꝯcludit phīa malū nihil est cum illud facere non possit ille ꝙ nihil non potest facere. i. oīa facere. ¶ Nota sicut deus est cā efficiens oīum. ita est finis oīm. Unde ꝗcquid fit ab eo ordinat̄ ad ipm tanꝗ̄ ad finē. si ergo deus facere malū ordinaretur ad ipm tāꝗ̄ ad finē. & cū ipse sit bonum. malū ordīaret̄ ad bonum ꝙ deus nō pōt facere malū tāꝗ̄ aliqd p se intentū. Est ꝙ ꝯclusio quaꝫ phīa infert ꝙ maluꝫ nihil est. Ratio ꝯclusiōis est. Deus pōt facere oē ꝗd ē cū sit oīpotens sed deus nō pōt facere malū. ergo maluꝫ nihil est. Et si diceres Si malū nihil ē cū hō dānat̄ p malo dānabitur p nihilo. Dicendū ꝙ malum dicit defectum boni non negatiue sꝫ priuatiue. & iō malum ē defectus boni ꝗd debet haberi. & q2 in ptāte hoīs est illud hr̄e & si non habet illud bonū cum deberet hr̄e. ideo damnatur. & ponitur exēplum. Aliquis tenetur soluere centum libras & si non soluat incarcerabitur. certum est ꝙ non soluere nō est aliquid sed nihil nō tn̄ simplr̄ dicitur incarcerari p nihilo. sed ideo ꝗa nihil erat ꝗd debuit aliquid esse.

P. Nū igit̄ deus facere malū pōt. B. Minime inꝗ̄ꝫ P. Malū igit̄ nihil est inꝗt cū id facere ille ñ possit ꝗ nihil nō pt. B. Ludis ne inꝗ̄ꝫ me inextricabilē laborintū rōnibus texēs. Que nūc ꝗdem qua egrediaris introeas nūc vero quo introieris egrediare. an mirabilem quendā diuīe simplicitatis orbē ꝯplicas. Etenī paulo ante a btitudīe icipiens. eā summū bonuꝫ esse dicebas, quā i sūmo deo sitā loqbare. Ipm quoꝗ̄ deū sūmū esse bonū plenāꝗ̄ beatitudinē disserebas. Exquo neminem beatum fore nisi qui pariter deus esset, quasi

¶ Ludis ne inꝗm me. Hic Boetius mouet questionē philosophie. secundo phīa soluit. ibi. Cum illa. primo boetius admirās de connexione et cōuolutione rationum ꝗbus phīa vsa est querit vtrum ista connexio rationum sit ex delusione philosophie. vel proueniat ex natura rei. & breuit̄ illas rationes recolligit. et dicit. O philosophia ludis .i. deludis ne me texens .i. formās laborintum .i. laborem difficilem rationibus faciēdo rōnes circulares. quo scꝫ laborinto egrediaris ea pte ꝗ̄ introeas. & egrediare eo loco ꝗ introieris. quo complicas quendā orbem admirabilē diuine

simplicitas.i.satis mirabilē circulationē rōnis ī diuina simplicitate. Tūc breuiter recolligit rōnes dicēs.tu paulo añ incipiēs a btitudīe dicebas eā esse sūmū bonū.quā btitudinē tu loquebare esse sitā in summo deo ⁊ dis serebas deū esse summū bonū ⁊ plenā btitudinem.exquo dabas.i.inferebas q̄si munusculū.i.corolariū neminē eē btm̄ nisi eēt de⁹. Rursū tu loq̄ baris formā boni eē substātiā dei ⁊ btitudinis.⁊ dicebas ip̄z vnum eē idipsuz qđ bonū et illud bonuz dicebas esse qđ appeteref a natura oīum rez.⁊ tu disputabas id est disputādo probabas deum regere vniuersitatem gubernaculis bonitatis et cūcta volētia parere.id ē obedire deo.nec vllā esse naturā mali.et hec oīa explicabas nullis rōnib⁊ sūptis extrinsecus.id ē nō accipiēdo principia extrinseca sed insitis.i.intrinsecis et domesticis.i.ꝓpriis ⁊ cōuenietib⁊ ꝓbatōnib⁊ rei de q̄ agebaf altero assumpto trahente fidē.i.certitudinē ex altero.

munusculū dabas. Rursus ipsā boni formā dei ac beatitudinis loquebaris esse substātiā. Ipsūq̄ vnū id ipsum esse bonuz dicebas quod ab oīni rerū natura peteref. Deū quoq̄ bonitatis gubernaculis vniuersitatez regere disputabas volentiaq̄ cūcta parere illi. Nec vllā mali esse naturaz. Atq̄ hec nullis extrinsec⁹ sumptis.sed altero ex altero fidem trahente insitis domesticisq̄ probationib⁹ explicabas. P. Tū illa minime inq̄t ludim⁹.remq̄ oīm maximā dei munere quē dudū dep̄cabamur exigi⁹. Ea ē ei diuīe forma substantie vt neq̄ ī externa dilabaf nec

¶ Nota laborintus dicebaf dom⁹ dedali quam cū aliquis intendebat intrare exiuit ⁊ exeūdo intrauit.⁊ ꝯsueuit depingi circularib⁊ ꝯtractionib⁊.⁊ trāssumif hic ad designādū circulatōēs ⁊ reuolutōes rōnum. ¶ Nota q̄ circūuolutio ⁊ connexio rationuz q̄b⁊ phia vsa est.nō est sic circularis q̄ vna ⁊ eadē ꝓpositio sit principiū et ꝯclusio respectu eiusdem.quia sic non contingit demonstrare circulo. vt patet primo posterioꝝ.sed dr̄ cōnexio circularis.q2 rōnes ex inuicem dependent ita q̄ ꝓpositio conclusa in vna sit principium alteri⁹ conclusionis est aliqua diuersitas in deo.sed oīa sunt idem simpl'r.

¶ Tū illa. Hic phia rn̄det boe.ad q̄stionē ⁊ dr̄. Minime ludim⁹.sed nos exegim⁹.i.ꝑfecim⁹ mūere dei quē dudū dep̄cabamur rē maximā oīm rerum.ea eīn.i.talis est forma.i.dispositio diuin e substātie.vt neq̄ in exter

na.i. in exteriora dilabat.i.cadat.ne suscipiat aliqd extrinsecū in se. Qd pbat autoritate parmenidis quā primo ponit in greco. deinde sensū ei9 subiungit in latino dicens. Sed sicuti parmenides ait de ea .s. substantia diuina qꝫ diuina substātia rerū orbē mobilē rotat.i. mutat res circulatōne generationis ꝛ corruptionis. ꝛ mutando res ipsa nō mutatur. sed se īmobilē cōseruat. O boeti si nos agitauim9 id est cognouim9 rationes non extra.i.ñ ab extrinseco. petitas id ē sumptas. sed collocatas intra rei ambitum quā rem tractabamus. Nihil est qꝫ de hoc admirere.i. admireris .cū.i.ex q̄ tu didiceris platone sanciente.i. confirmāte sermones. oportere esse cognatos id ē ꝓprios ꝯuenientes rebus de quib; supple rebus loquunt. ¶ Nota qꝫ sermones accipiēdi sūt fm materiā subiectā. qa certitudo nō est simpliciter querēda rōnib;. ex primo ethicorum vbi dr qꝫ disciplinati est tm̄ inquirere certitudinē fm vnumqdqꝫ genus q̄ntuꝫ natura rei patitur. Cum igitur deus sic regat omnia pter hoc qꝫ cōmisceatur cum eis ex li. de causis. sermones de diuina substantia accipiendi sunt fm intranea diuine substantie. ꝛ non fm extranea cū non commisceatur cū eis

in se externum aliqd ipsa suscipiat. Sꝫ sicut d ea parmenides ait. Omnem tu circulo adducis spōte multitudinem id est rerū orbem mobilē rotat dū se immobileꝫ ipa cōseruat. Qd si rōnes quoqꝫ non extra petitas sꝫ intra rei quā tractabam9 ambitū collocatas agitauim9 nihil est qd admirere cuꝫ platone sanciente didiceris. cognatos de quibus loquunt reb9 oportere esse fmones.

Metrū duodecimū tertij libri.

Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula

Metrū duodecimū tertij libri.

Felix q̄ potuit ꝛc. Istud ē .xij. metrū ꝛ vltimum huius tertij qd dr gliconicū ab inuentore. coriābicū a pede pdñante. Primo eīn ponit spōdeus dicendo felix. coriambus dicendo q̄ potuit. tertio pirriche9 vel trocheus in quo metro phia postqꝫ ostendit que sit vera beatitudo ꝛ vbi sit sita. nunc ad pseuerandū in ꝯtemplatione illius beatitudinis. ꝛ primo ponit illū esse felicē q̄ relictis terrenis vacat diuine ꝯtemplationi. scdo oñdit qd hmōi ꝯtēplatōeꝫ impediat. tertio illud īpedimentū vi

Liber tertius

tare docet. scd'a ibi. Quondā. tertia ibi Vos hec fabula primo dr Felix supple ē q̄ potuit visere. i. desiderabiliť videre. luciduȝ fontē boni. i. deū qui est fons oīs boni. ⁊ felix ē q̄ potuit soluere vincula. i. affectões. grauis terre. .i. terrenoꝝ. q̄ sua grauitate trahūt hoīem deorsum ¶ Notandū ꝙ felix est q̄ speculatur fontē boni ⁊ qui ꝯtemnit delectationes terrenas. Unde i li. de pomo ⁊ mor. Aristo. scribit. Beata ē aīa q̄ nō ē īfecta prauis opib; huius mūdi. ⁊ itellexit suū creatorē. ipsa est q̄ reuertetur in locum suum in delicijs magnis ve aūt aīe q̄ n̄ habet posse redeūdi ad patriā suā. turpia enim opa et delectationes corꝑales impediunt ascensum eius sursū ¶ Quondaȝ funera con. Hic ostēdit q̄d impediat ꝯtēplatiōnē diuioꝝ q̄ est affectus terrenoꝝ q̄d declarat ꝑ q̄ndā fabulā que talis est. Orpheꝰ filiꝰ caliope fuit cytarista qui tanta dulcedine cythare resonabat ꝙ nō tm̄ homines sed etiā bruta allexit.. ⁊ intātuȝ ea demulsit ꝙ impetus suos natales dimittebant siluas currere. flumina stare fecit. hic habuit vxorē dictā euridicē quā cū pastor aristeus adamare vellet ipsa fugiēs ꝑ prata calcato q̄dā serpente interijt ⁊ ad iferos descēdit: quā orpheus volens ab inferis reducere deos supnos sua cythara placare cepit. sed cū nō ꝓficeret ad infernū descēdit [illegible] tantum deos infernales deliniuit. ꝙ cōcessa est ei vxor tali conditōe anteq̄ exiret infernū non flecteret retro aspectum vxorem respiciēdo. Cū aūt iam ꝓpe exiuisset orpheus amore allectus retrospexit ⁊ sic vxorē ꝑdidit. ¶ Circa

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postq̄ flebilibus modis
Siluas currere, mobiles
Amnes stare coegeratˡ
Junxitq̄ intrepidum latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruor pectoris vreret
Nec qui cuncta subegerant
Mulcerent dominum modi
Jmmites superos querens
Jnfernas adijt domos
Jllic blanda sonantibus
Cordis carmia temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat

Metrum duodecimum

istā fabulā sic ꝓcedit Primo quō orpheꝰ ad inferos descēdēs ꝑ vxore roga
uit. Scdo quō mōstra infernalia placauit. Tertio ōndit quō vxor ei con
cessa fuit ⁊ eā ꝑdidit. scda ibi. Stupet. tertia ibi. Tandē. Dicit primo.
Uates threicius .i. orpheus de thracia ꝓuincia oriūdꝰ. dictꝰ vates .i. sa
piens a mltꝫ ille qndā gemēs .i. deplorās funera .i. mortē ꝯiugis. postq̄
cogeret amnes .i. flu
uios stare. siluas cur
rere mobiles pꝰ ipm
flebilibꝫ modis .id ē
modulatōibꝫ cithare
q̄s flendo formauit.
⁊ postq̄ cerua iūxit
intrepiduz latꝰ seuis
leōibꝫ. q̄r cerua cū le
onibꝫ icedebat seq̄n
do modulatōnez or
phei. nec lepꝰ timuit

Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deficiet trenara commouens
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor

canē visū iā placitū .i. placatū cantu .i. sono cithare. q̄r lepꝰ ⁊ canis sil' seq̄
banē ipm. Cū aūt feruor .i. amor flagrātior .i. ardētior. vreret itima .i. ite
riora pectoris orphei. ⁊ cū modi .i. modulatōes. q̄ cūcta subegerāt .i. subie
cerāt. ñ mulcerēt .i. ñ placarēt dñm .s. orpheū. ipe q̄rens supos .i. deos imi
tes. q̄r placari nō poterat. adijt domos īfernas .i. īfernales. illic tempans
blāda carmīa sonātibꝫ cordis. ipe deflet .i. flebiliē decātat in cythara q̄e
q̄d hauserat ꝑcipuis fontibꝫ mr̄is .s. dee caliope. ⁊ ipe deflet q̄ luctꝰ impo
tens q̄ facit hoiez ipotētē. sibi dabat .i. ꝯcessit ⁊ deflet illō q̄d dabat sibi
amor geminās luctū. cōmouēs trenera .i. inferna. ⁊ rogat dños vmbrarū
id ē infernales. dulci ꝑce veniā .i. relaxatiōe sue vxoris. ¶ Nota s̄m Ari
sto .ij. methaph. ⁊ cōmētatorē .iij. celi ⁊ mūdi. nō oēs accipiūt ṽitatē ꝑ eun
dē modū. cū ꝓpter diuersam ꝯsuetudinē. tū ꝓpter diuersā naturā. tū ꝓpter
paucitatē instructōis i logica. vñ q̄dā recipiūt ṽitatē ꝑ modū demonstra
tiōis. q̄dā ꝑ modū autoritatū. q̄dā ꝑ modū fabularū. Ut ḡ phia talibꝫ sa
tisfaciat aliq̄ñ demōstratōibꝫ. aliq̄ñ autoritatibꝫ vtiē. aliq̄ñ fabulas inter
serit sicut in ꝓposito. ¶ Notādū q̄ Orpheꝰ dr̄ vates. q̄r carmina ꝯposuit.
dr̄ aūt vates a vi mētꝫ. vel a video. ¶ Notādū q̄ trenara dicunē q̄si lamē
tabilia a trenꝰ. ni. q̄d ē lamētatio. Et trenarꝰ in singl'ari ē nomē cuiusdā
mōtis in q̄ dr̄ eē via ad ifernū. In plurali trenara significat loca inferna
lia. sic dr̄ Hugui. cōiter aūt inuenit̄ h̄ nomē scriptū sine r. in prima sylla
ba apud stolidos. ⁊ dr̄ tenara vl' tenarꝰ sicut q̄dam vitiose scribunt in do
ctrinali. Tenarꝰ infernꝰ. Nā Hug. scribit ꝑ r. vt trenarꝰ ⁊ trenara. Unō
forsan ex vitio scriptorū ⁊ idiotarū quādoq̄ subtrahitur nec retinet e seda i
secunda syllaba. ¶ Stupet tergeminus nouo. Hic ostendit quō Or
pheus mōstra inferni placauit dicens. Janitor inferni qui dicit̄ cerberꝰ

quasi vorator carniũ. ille tergeminus. i. habẽs tria capita canina captus fuit nouo carmine. i. melodia prius inaudita. ꝛ stupet id est admirat. tũc ostendit quõ alia mõstra placauerit dicẽs. ꝙ tres furie infernales Thesiphone. Alecto. Megera q̃ sunt vltrices scelerꝝ inferẽtes metũ peccatoribus iste lachrymabant ꝓpter dulcedinem cithare. Vñ dicit dee. i. furie

Que sontes agitant metu
Ultrices scelerum dee
Jam meste lachrymis madent
Non ixionium caput
Velox precipitat rota
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus
Vultur dum satis est modis
Non traxit Ticij iecur
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait
Donamus comitem viro
Emptam carmine coniugem
Sed lex dona coerceat
Nedum tartara liquerit

tres. vltrices scelerũ id ẽ pctõꝝ q̃ dee agitant. i. vexant sontes. i. pctõres. metu. i. timore. iste iam meste madent. i. fluunt lachrymis Tũc tãgit remissionem pene q̃rũdam in inferno. et primo Ixionis.
¶ Ubi sciẽdũ ꝙ ixion voluit concubere cum Junone. cũ autẽ Juno iterponeret nubẽ ixion piecit semen in nubẽ. ex quo nati sunt cẽtauri. ipse aũt adiudicat⁹ inferno continue voluit i rota q̃ rota stetit orpheo modulãte. vñ dicit. Velox rota nõ ꝓcipitat. i. non deijcit caput ixioniuz. i. ixionis. sup. orpheo canẽte. Tũc tangit remissionẽ pene tãtali. Ubi sciẽdum ꝙ tantalus dr lacerasse ꝓpriũ filium, dans eum dijs ad comedendũ, ꝑ q̃ damnat⁹ fuit. Dicitur aũt in inferno habere aquam vsqꝫ ad mentum. ꝛ poma pendentia ante os ꝛ tamẽ deficere siti ꝛ fame. cum em̃ vult sumere aquã vel pomũ fugiũt ab eo. iste tantalus spreuit flumina orpheo canente. vnde dicit tantal⁹ ꝑditus. i. consũptus lõga. i. longa siti spreuit flumina. Tunc ostendit remissionẽ pene Ticij. ¶ Vñ sciendũ ꝙ Tici⁹ voluit ꝯcubere cũ lacona matre appollinis. quẽ appollo interfecit ꝛ in infernũ relegauit. cui⁹ iecur vultur deuorat. Orpheo aũt canente vultur cessauit laniare iecur eius. vñ dicit. dũ vultur ẽ satur. modis id ẽ modulatiõibꝫ orphei. non traxit. i. nõ laniauit iecur ticij. ¶ Tandem vincimur. Hic ostendit quõ orpheo vxor sua ꝯcessa fuit ꝛ quõ eã ꝑdidit dicẽs. Tãdẽ arbiter. i. iudex vmbraꝝ. iste miserãs. i. miaꝫ hñs ait. nos vincimur dona

Metrum duodecimum

mus.i.restituam' viro.s.orpheo.comitem ꝯiugem emptam.i. compara/tam carmie suo.sed lex.i.conditio.coerceat ista dona nefas sit sibi deducē ti vxorem flectere lumia.i.oculos respiciēdo vxorē duz liquerit.i. reliq̃rit tartara. Et tūc exclamat dicēs. Quis det.i.iponit legez amantibus.q.d.amor nō debet coerceri lege.quia amor maior lex est sibi.i.amor maior est lege. Et subdit.

Phas est lumina flectere
Quis legem det amantibus
Maior lex amor est sibi
Heu noctis prope terminos
Orpheus Euridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.
Vos hec fabula respicit
Quicunq͂ in superum diem
Mentem ducere queritis
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum vidit inferos
Finis libri tertij

Heu ꝓpe terminos noctis.i.inferni. Orpheus erudicez vxo/rem suā vidit respici/endo a tergo eā ꝑdi/dit ab inferis nō de/ducendo. occidit ī in/ferno eaz relinq̃ndo. ¶ Notandū q͂ apud inferos arbiter.i. iu/dex vmbraꝝ dicitur adamant' qui cogit animas ad fatenduz peccata cōmissa vt vnicuiq͂ s͂m merita sua penā distribuit. Iste adamant' dixit donem' viro ꝯiugez ¶ Notandū q͂ amor nō pōt lege coerceri. nā ex incenso amore homo sepi' transgreditur legem ⁊ amor fortior est ad aliquid implendum q͂ͣ lex ad coercendū. ideo dicit. quis legem det amantib'. maior lex est si/bi.q.d.ꝓpter quid lex datur amantibus cum per se dura lex sit amare.

¶ Vos hec fabula respicit. Hic phia applicando fabulā ad ꝓpositū hor/tatur nos vitare impedimentū ꝯtemplatōis summi boni. ⁊ dicit O ho/mines q̇cunq͂ q̃ritis.i.vultis.ducere mentem.i. mentis ꝯtemplationez in superū diē.i.in suꝑnam claritatē.hec fabula iam dicta respicit vos. q̇a ad vestram informatōez inducta. Nam qui victus affectu terrenoꝝ flexe/rit lumina id est oculos rationis ⁊ intellectus in tartareū specus .i.in ter/rena que ducunt ad terrenā ꝓfunditatem. Quicq̇d precipuū.i.bonū. tra/hit. laborando.illud perdit dū vidit inferos.i.dum intendit terrenis.i.tē/poralibus que sunt infima. ¶ Nota q͂ concupiscētia ⁊ effect' terrenoꝝ impediunt ꝯtēplationē summi boni.vn̄ boe.i tractatu de sūmo bono dic̄ Inordinata cōcupiscētia mltos ipedit sūmo bono. q̊sdā eīm pigriciaz seq̄ videm'. Quosdā eīm delectatōes sensuales. Quosdā eīm desideria auri

⁊ argēti. exceptis pauc͡ȝ viris honorādis phis q̄ cōtēnūt sensus desideria ⁊ sequuntur desideria intellect⁹. ⁊ ꝑpe finē eiusdē tractat⁹ dr̄. Phus maxie delectatur in p̄io principio in cōtēplatōe sue bonitatis ⁊ hec sola ē recta delectatio. hec em̄ ē vita phoꝝ sine q̄ nēo viuit vita recta. Et subdit Philosophū aūt voco oēm hoiem venientē ordīe nature tēdēs in alta ⁊ finiēs vitā acq̄rīt vltimū finē ⁊ optimū vite humane q̄ ē deus glīosus bn̄dict⁹ in secula seculoꝝ.

Explicit liber terti⁹
Incipit liber quart⁹

Eccū phia digni. Hic incipit q̄rt⁹ lib de cōsolatione phie. cui⁹ hec ē p̄sa prima in q̄ libro phia assignat cās q̄re mala cōcedātur in regno dei cū oīm reꝝ rector bonus existat. s. de⁹ ⁊ p̄bat bonos sp̄ eē potētes ⁊ malos impotētes. ⁊ sic vitia nunq̄ sunt sine pena. ita v̄tutes nunq̄ sine p̄mio. Probat etiā q̄ oīs fortūa taz p̄spera q̄ aduersa bonis ē ad p̄fectū. malis aūt ad interitū. Etiā p̄bat q̄ oia q̄ fiūt a deo recte fiūt ⁊ alia plura sic p̄tebit. Et diuiditur ille liber i. xiiij. ptes. q̄ septē sunt p̄se ⁊ septē metra hui⁹ q̄rti de quib⁹ patebit in p̄cessu. Primo g̊ ostēdit Boeti⁹ quō intētōez phie adhuc pant͡ȝ plura dicere interrupit ꝑponēdo cās sui doloꝝ. Secūdo phia p̄mittit sibi p̄fectā curā. Tertio dat modū curādi ip̄m. secūda ibi. Tū illa ⁊ esset. tertia ibi. Et qm̄. Et q̄rto p̄sequitur intentiōnē ip̄m curādo in seq̄nti p̄sa. ibi. Tū ego. Primo oñdit q̊modo interrupit intētionē phie volent͡ȝ p̄la loq̄. Secūdo p̄bat cās sui doloris. secūda ibi. Sed ea ip̄a ē. P̄io dicit. Cū phia cecinisset. i. decātasset hec. s. p̄dicta ƒuata leuiter. i. delectabilr̄. ⁊ suauiter. i. dulcit̄. seruata dignitate. i. reuerētia vult⁹. s. sui ⁊ g̃uitate oris. i. sermonis supple sui. Tū. i. p⁹ hoc. ego. s. Boeti⁹. nōdū. i. nō adhuc. oblit⁹. i. īmemor. penit⁹. i. oīno. insiti meroris. i. intrinseci doloris. Ego boeti⁹ abrupi. i. interrupi. mētionem idē ꝑpositū phie parātis. i. intēdētis dicere adhuc aliq̄d Et inq̄. i. dixi O p̄euia. i. p̄ambula. veri lumis. i. p̄fecte cognitōis. s. illa q̄ tua orō. i. tu

Incipit liber quart⁹. Prosa p̄ia

Eccū philosophia dignitate vult⁹ ⁊ oris grauitate ƒuata leuiter suauiterq̄ cecinisset. Tū ego nōdū penit⁹ insiti meroris oblit⁹ intentiōem dicere adhuc aliq̄d parantis abrupi. Et o inq̄ veri p̄uia luminis q̄ vsq̄ adhuc tua fudit oratio. tū sui speculatōe diuina. tū tuis rōib⁹ inuicta patuerūt. Eaq̄ mihi. ⁊ si ob iniurie dolorem nuper oblita: non tamen ante ac prorsus ignorata di

Prosa prima

us sermo. fudit. i. locutus est. hucusqz. i. ad istū librū quartū patuerunt. i. manifesta fuerunt. inuicta. i. insolubilia. Tū. i. aliqñ diuia speculatione. i. sancta contemplatōe. tū. i. aliqñ sui. s. ipsius. tum. i. aliqñ tuis rōnibꝫ. i. demonstrationibꝫ. Et ea. i. illa p̄dicta. etsi p̄ cōsuis oblita mihi nup. i. aliqñ determiatōez ob dolorē iniurie supple quā ꝑpessus sū a theodorico rege

ristī. Sed ea ipsa est vel maxia nostri causa meroris. ꝙ cū rex bonꝰ rector existat: vel esse oīnino mala possint vł impunita ꝑtereāt. Qđ solū quāta dignū sit admiratiōe profecto cōsideratas: at ad huic aliud maiꝰ adiungitur. Nam imperāte florenteqꝫ nequcia: virtꝰ nō solū p̄mijs caret verū etiā sceleratoꝝ pedibꝰ subiecta calcat. ⁊ in locū facinoꝝ supplicia luit

gottoꝝ. nō tñ dixisti ꝑsus. i. oīno. hec scꝫ p̄dicta. ignorata idē ignota. añ hac id est hucusqꝫ. ¶ Nota ꝙ dignitas est honesta ⁊ impiosa autoritas Dr̄ aūt phīa hr̄e dignitatē vultꝰ ꝑpt sui honestatē. qr ꝛm tullīū sola sapia ē q̄ meret honores. et ꝓpter sui autoritatē que digna est imitatione. Etiā phīa dr̄ eē grauis ore. i. stabili sermone. quia sermones phīci firmitate rationū insunt stabilitati.

¶ Nota cū phīa ostendisset quid sit summum bonum ⁊ in quo situm sit ⁊ fecisset exhortationem ad illud querendum intendebat ostendere modū quo ad illud peruenitur. sed anteqꝫ expleret illam intentionem Boetius velut auidus ad sciendum quedam quorum ignorantia detinebat ipsum in merore. interrupit intentionem phīe volentis plura dicere

¶ Nota ꝙ philosophia dicitur preuia veri lumīs. quia ipsa clarificat animam ⁊ trahit eam ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie ⁊ ad claritatem intellectus ex li. de pomo Aristo. Vel ideo dicitur preuia veri luminis. quia per ipsam tanq̄ꝫ per viam homo peruenit ad cognitionem veri luminis quod est deus. quia dicitur in li. de pomo ꝙ per phīam homo cognoscit suum creatorem qui de nihilo fecit omnia qui est inceptor omnium inceptorum ⁊ omnium principiorum principium. Et ibidem scribitur. oportuit vt philosophia mitteretur ad instruendum ignorantes et eos qui non cognouerunt suum creatorem.

¶ Sed ea ipsa Hic Boe. ponit cās sui meroris dicens. Sꝫ ea ipsa est causa nostri meroris ⁊ maxima causa. ꝙ cum rector rerum scꝫ deus bonꝰ existat vel esse mala omnino possint vel preterirent impunita quod saltē si nullum aliud incōueniēs seq̄retur. considera quanta sit dignū admiratiōe at pro sed. huic adiungitur id est additur aliud maius supple admirandum. Nam pro quia imperante id est precipiente. ⁊ florente i. vigēte

nequitia.i.neqtiosis hoibus virtus.i.hō v̄tuosus.nō solum.i.non tm̄ caret p̄mijs.verūetiā ipsa virt⁹subiecta.i.subdita calcat̄ pedib⁹.i.potētijs sceleratorꝫ.i.malorꝫ.ꝛ ipa v̄t⁹luit.i.patit̄ supplicia.i.penas i locū facinorꝫ id ē vitiosorꝫ loco q.s.p̄dicta fieri.i.p̄mitti i regno.i.i mūdo scietꝫ oīa.s.dei ꝛ potētis oīa.sed volētis.i.intēdētis.tm̄mō bona.nemo satis vl' admirari nec conq̄ri pōt.i.q̄rimoniā facere

¶ Nota ꝙ mala fiūt in mūdo.p3 qꝛ ratō sp̄ depcat̄ ad bonum. Cū ḡ mali nō regātur iudicio recte ratōnis sed vincant̄ passionib⁹ ire ꝛ ꝯcupiscētie.iō deficiunt a bono. Itē supabūdantia ꝛ defect⁹sunt de genere malorꝫ cū virtus ꝯsistat in medio cū igit̄ in plurib⁹ sit supabundātia ꝛ defect⁹patet ꝙ mala fiant in mūdo. Cum aūt oīa dependeāt a deo celū ꝛ tota natura ꝛ deus essentialit̄ sit bonus.mirabile ē quō mala eē p̄nt.vl' saltē p̄maneāt impunita.

Que fieri i regno scietis oīa: potentis oīa: s3 bona tantūmodo volētis dei nemo satis potest nec admirari nec ꝯqueri. P. Tum illa ꝛ esset inq̄t infiniti stuporis oibusq3 horribili⁹mōstris: sicuti tu estimas in tanti velut patrisfamilias dispositissima domo: vilia vasa colerent̄.p̄ciosa sordescerent. Sed nō ita est. Nā si ea q̄ pauloante ꝯclusa sunt inconuulsa s̄uant̄ ip̄o de cui⁹ nūc regno loq̄mur autore cognosces semp̄ quidem potentes esse bonos malos v̄o abiectos semp̄ atq3 ībecilles.nec sine p̄ea vn̄q3 esse vicia.nec sine p̄mio vir

¶ Notandū ꝙ qꝛ boni attingunt finē oīm rerum.s.summū bonum.iō sunt potētes.mali aūt qꝛ h̄ ip̄m attingere nō p̄nt sūt ipotētes. Et quia Boe.in.i.li.vi.p̄sa dixit se ignorare q̄s sit finis omnium rerꝫ.iō putabat bonos esse impotentes.malos autē potentes.ꝛ de hoc boeti⁹ admirat̄.vt patet in lr̄a.ꝛ ista est vna causa sui doloris.

¶ Tum illa ꝛ esset inquit. Hic philosophia promittit Boetio perfectam curam que consistit in pertractione huius materie dicens. O Boeti et esset infiniti stuporis id est ammirationis et esse horribilius omnibus monstris id est deformitatibus si in dispositissima id est ordinatissima domo scilicet in mundo tanti patrisfamilias scilicet dei si ibi colerentur id est honorarentur vilia vasa.id est mali homines ꝛ si preciosa vasa.id ē boni homies sordescerent.i.vilescerent sicut tu estimas.s3 nō ē ita. nā si ea que pauloante conclusa sunt seruantur incōuulsa id est integra in sui

Metrum primū

veritate. tu autore .i. doctore ipso deo. de cuiꝰ regno nunc loqmur cognosces semꝑ bonos esse potentes. malos ꝟo impotentes. nec vnq̄ꝫ vitia esse sine pena. nec sine premio esse virtutes. ⁊ cognosces bonis semꝑ ꝯtingere felicia. ⁊ malis infortunata. ⁊ cognosces multa id genus .i. huius generis. q̄ corroborēt te firma soliditate .s. ꝯtra aduersitatē fortune. querelis tuis sopitis .i. remotis

tutes. bonis felicia: malis semꝑ infortunata ꝯtigere. Multaqꝫ id genꝰ q̄ sopitis q̄relis firma te soliditate corroborent. Et qm̄ vere formā btitudinis me dudū mōstrante vidisti quo etiā sita sit agnouisti. decursis oīibꝰ q̄ ꝑtermittere necessariū puto. viā tibi q̄ te domū reuehat ostendam. Pennas etiā tue menti quibꝰ se in altū tollere possit affigā. vt ꝑturbatiōe depulsa sospes in patriā meo ductu. mea semita: meis etiā vehiculis reuertaris.

¶ Notandū sicut postea patebit oīa q̄ fiunt recte a deo fiunt. Cum igitur ordo iusticie req̄rit vitia puniri. ꝟtutes remūerari. si mali manerēt impuniti. et boni irremunerati. ⁊ sic peruersus esset ordo in domo dei .s. i mūdo quodē horribiliꝰ omnibꝫ mōstris

¶ Et qm̄ ꝟe formā. Hic phīa dat modū curandi ipm boetiū dicens. Qm̄ dudū .s. i tertio libro vidisti formam vere beatitudīs me mōstrāte .i. docente. oībꝫ decursis .i. ꝑtransitis. q̄ puto necessariū pretermittere ostēdam tibi viam. q̄ te reuehat id ē reducat. domuꝫ. id ē ad cognitionem

Metrum primum quarti libri

Sunt etenī pēne volucres mihi
Que celsa ꝯscendant poli
Quas sibi cū velox mens induit
Terras perosa despicit

ꝟe btitudinis. ⁊ ego affigam .i. apponam tue menti pennas .i. rōnes quibus mens possit se tollere in altū vt depulsa perturbatione ꝯtingente tibi ex affectu bonoꝝ tpaliū. reuertaris sospes in patriam meo ductu. mea semita. meis vehiculis. ¶ Nota q̄ ꝑ pennas q̄s phīa ꝓmittit affigere menti boetij intelligit speculatio rōis ⁊ intellectus. ꝟtus ⁊ sapīa. Sicut em̄ auis volando in altum deducit̄ auxilio pennaꝝ. sic mēs hūana speculatione rōis ⁊ itellectꝰ ꝟtute ⁊ sapīa erigit̄ in ꝯtēplatione summi boni.

Sunt etenī penne. Istud est Metꝝ primū quarti libri primum metrum huiꝰ quarti cuius primus ꝟsus dr̄ metrū alcma-

nicū ab inuentore. dactilicū a pede p̄dn̄ante. secundus versus dr̄ metꝝ ar chilogicū ab inuētore. iambicū a pede p̄dn̄ante. In quo metro p̄hia ostē dit viam p̄ quā ꝑuenitur ad ꝯgnitiōeꝫ sūmi boni. ⁊ ē ꝑ ꝯsiderationē crea/ turaꝝ. q̄ ḡdatim sunt transcēdende. q̄usqꝫ inueniat aliqd qḋ p̄emineat oī creature. ⁊ istā viā tradit sub silitudīe auis volātis Primo ḡ tradit viā q̄

mens ꝑueniat ad co/ gnitioneꝫ sūmi boni secundo ostēdit quid mēs iudicabit cū il/ lic ꝑuenerit. scd̄a ibi. Huc te. Primo dic̄ dixi ꝙ affigā pennas mēti tue. Sūt etē̄ mihi penne volucres id ē veloces.s. virtus ⁊ sapiā q̄ cōscēdāt.i. penetrāt. celsa i. alta poli. q̄s pēnas cum mens velox sibi idu it.i. assumit ipsa ꝑos sa.i odio h̄n̄s terras despicit eas q̄rendo vlteri⁹ creatorē. ⁊ mēs supat globū. i. sperī/ cum corp⁹ imēsi ae/ ris ꝯgnoscēdo ꝙ vl/ tra aerem est creator Nubes videt p⁹ ter gum. q̄ʒ vltra nubes q̄rit cognitōeꝫ sum/ mi boni ⁊ transcēdit ꝟticē.i. summitatem ignis qui ignis calet agili id ē veloci motu etheris.i. celi. ⁊ vlteri⁹ pcedit mens inuestigando donec surgat.i. eleuetur in domos astriferas i. in orbem planetaꝝ. ⁊ cōiungat vias suas phebo.i. soli inuestigando ꝙ sol nō est de⁹ donec comitet iter gelidi senis.i. satur/ ni q̄ supra solē mēs incꝫ exn̄s miles chorusci sideris.i. dei q̄ est splendidū sydus. ⁊ vlteri⁹ ascēdit supra orbes planetaꝝ donec recurrat.i. ptrāseat cir culū astri.i. celū stellatū q̄.s. astro pingitur i. ornatur nox micās .q̄ʒ nox stellis firmamenti illuminatur . vbi.id est. postquam satis fuerit exhau stū.i. speculatōe euacuatū ꝙ nulla stellaꝝ ē de⁹ mēs vlteri⁹ trāscēdit do/

Aeris inmensi superat globum
Nubesqꝫ post tergum videt
Quisqꝫ motu agili caret etheris
Transcendit ignis verticem
Donec in astriferas surgat domos
Pheboqꝫ coniungat vias
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles chorusci syderis
Vel quocūqꝫ micans nox pingitur
Recurrat astri circulum
Atqꝫ vbi iam exhaustū fuerit satis
Polum relinquat extimum
Dorsaqꝫ velocis premat etheris
Compos verendi luminis
Hic regum sceptrum dn̄s tenet
Orbisqꝫ habenas temperat
Et volucrem currum stabilis regit
Rerum choruscus arbiter

nec relinq̄t extimū polū .i. vltimū celū. ⁊ p̄mat dorsa velocis etheris. id ē firmamēti. s. ꝯpos .i. potēs verēdi lumis .i. dei supra vltimū polū. dn̄s regū tȝ sceptꝝ .i. ipium. ⁊ tēpat .i. moderaꝛ habenas .i. regimia orbis. ⁊ manēs stabil'i se regit volucrē .i. velocē currū .i. circularē motū corporū celestiū. deꝰ exn̄s choruscꝰ arbiter .i. splēdidꝰ iudex rex.

Huc si te reducem referat via
Quam nunc requiris immemor
Hec dices memini patria est mihi
Hinc ortus: hic sistam gradum
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere
Quos miseri toruos populi timēt
Cernes tyrannos exules

Prosa secunda quarti libri

Um ergo pape inq̄ vt magna ꝓmittis: nec dubito quin

¶ Notādū ꝙ dr ignez calere motu celi. ex q̄ videꝛ ꝙ calor n̄ sit ꝓpria ⁊ ꝑ se qualitas ignis cū sibi debeaꝛ ꝑ motū celi. sed dicendū ꝙ locꝰ nō solū est cā ꝯꝯuatiua locati sȝ oīm accidentiū naturaliter ꝯsequentium. Vn̄ qꝛ celum ē locꝰ ignis nō solū ē cā ipsiꝰ ignis. sȝ etiā ipsiꝰ caloris ignē ꝯsequentis. ⁊ qꝛ ꝓpria dispositio celi fm quā hȝ caliditatē sup oīa est motꝰ eiꝰ. iō dic ignē calere motu celi non excludēs ꝑ h q̄n calor sit ꝑ se q̄litas ignis. ¶ Notādū ꝙ saturnū vocat gelidū senē. nō ꝙ sit gelidus formal'r sed effectiue. est em̄ effectiuꝰ gelu ⁊ frigoris. ⁊ dr senex. qꝛ motꝰ eiꝰ tardus ē ad modū senis. Nā cursū suū ꝯplet pluri tpe q̄ꝫ sol vel luna. ¶ Huc te si reducem. Hic on̄dit ph'ia q̄d mēs iudicabit cū trāscendit creaturas ⁊ ꝑuenit in cognitionez dei dicens. O mens si via ducat te reducē .i. reuertētē a tpal:bꝫ. huc .i. vsq̄ꝫ ad cognitionem dei quā viā nūc imemor req̄ris. Tūc dices. Ego memi q̄ obnubilata fui affectu tpaliū. hic .s. in ꝯtēplatōe dei ē mihi pr̄ia. hinc scȝ a deo ē meꝰ ortꝰ. qꝛ ad eiꝰ imaginē creata. hic .s. in ꝯtēplatōe dei sistā .i. figā. gradū .i. ponā finalē q̄etē. Qd̄ si placeat tibi exn̄ti in cognitiōez dī visere .i. cū desiderio videre noctē terraꝝ relictā. tu cernes .i. videbis. toruos tyrannos .i. crudeles principes. q̊s miseri ppl'i timēt. illos toruos exules a vera pr̄ia sua. ¶ Notādū fm apl'm Nō hēmꝰ h manētē pr̄iaȝ. sȝ futurā inq̄rimꝰ. hec em̄ ē ꝟa pr̄ia a q̄ aīa rōnalis ꝑ creatōez a deo exiuit ad quaȝ nisi reuertaꝛ esse qd̄ a deo accepit affectōe terrenoꝝ deturpata ꝓsus amittit. ꝓpter' qd̄ dic i scd̄o metro tertij libri. Repetūt ꝓprios q̄q̄ꝫ recursus Reditu ꝙ suo singl'a gaudent Nec manet vlli traditꝰ ordo. Nisi qd̄ fini iūxerit ortū Stabilē q̄ꝫ sui fecerit orbem.

Prosa scd̄a quarti libri

Um ḡ pape inquā vt magna ꝓmittis Hic incipit scd̄a ꝓsa lib' q̄rti

Liber quartus

possis efficere. Tu mō quem excitaueris ne moreris. P. Primum igit̄ inq̄t bonis semp̄ adesse potētiā. malos cūctis viribus esse desertos agnoscas licebit. quoꝝ quidem alteꝝ demōstrat̄ ex altero. Nam cum bonum malūq; cōtraria sint: si bonum potens esse constiterit. liquet imbecillitas mali. At si fragilitas clarescat mali: boni firmitas nota est. Sed vti nr̄e sententie fides abūdātior sit alterutro calle pcedā. nūc hinc. nūc inde ꝓposita ꝯfirmans.

Circa quam est sciendū q̄ philosophia in primo libro sexta prosa inuestigando cām ꝛ radicem infirmitatis Boetij. cognouit q̄ Boeti⁹ ex ignorancia finis rerum malos homies potentes bonos ꝟo impotentes putabat Itē q2 ignorabat q̄b⁹ gubernaculis mundus regat̄. fortuitaꝝ vices estimabat fluitare sine rectore. q2 vero phia iā ōndit q̄s sit finis reruꝫ a q̄bus gubernacul̄ mūdus regat̄. Nūc philosophia debet adhibere boetio pfectam curā remouendo dolores in quos boeti⁹ incidit ex ignorantia pmissarū. Et primo hoc phia petit. ꝛ philosophia scd̄o illd̄ ꝓsequit̄ ibi. Primum igit̄. dicit pmo Tū igit̄. s. finito sermone phie. ego Boeti⁹ in quā. pape est interiectio admirantis. O phia tu magna promitt̄s. nec dubito q̄n efficere possis id est ad effectuꝫ ꝓducere. Tu mō ne moreris id est non ptrahas me quē excitaueris. s. ad audiendum ¶ Notādū q̄ sapiens nihil pmittit quod adimplere non possit q2 opus sapientis est nō mētiri. Ergo dt̄ boeti⁹ phie. Sicut magna pmittis nō dubito q̄n efficere possis. ¶ Primū igitur inq̄t. Hic phia ꝓsequitur intentū. ꝛ primo ꝓbat bonos esse potentes. ꝛ malos impotentes. cuius oppositum putabat boetius. ꝛ tangit primo modum per quem vult hoc ostendere. secūdo ostēdit ꝛ pbat intentum suum rationib⁹. ibi. Duo sunt. Primo dicit O boeti primū licebit vt agnoscas bonis sp̄ adesse potentiā. ꝛ malos esse desertos id est priuatos cunctis viribus. quorū alterum. s. bonis sp̄ adesse potentiam demonstrat̄ ex altero. s. ex hoc q̄ mali sunt virib⁹ deserti. ꝛ hui⁹ cām subdit dicens. Nam cū bonum ꝛ malū sint contraria. si bonū esse potēs constiterit. liquet. i. manifestū fuerit imbecillitas. i. impotentia mali et si fragilitas clarescat mali. firmitas boni nota est. Sed vt ꝓ sicut. abundantior sit fides nostre sententie. alterutro calle. i. vtraq; procedam cōfirmās ꝓposita nunc. s. ex firmitate boni. nunc inde ex fragilitate mali.

¶ Notandū q̄ phia dictum suum q̄ si boni sunt potentes. mali sūt im/

Prosa secunda

potētes, fundat sup ꝯsideratōez topicā. si ꝓpositū in ꝓposito. ⁊ oppositū ī in opposito. vt si sanitas ē bona egritudo ē mala. dʒ ꝙ velit ꝓcedere vtra/ ꝗ via ex potētia bonoꝝ ꝓbādo īpotētiā maloꝝ. ⁊ ex īpotētia maloꝝ potē/ tiā bonoꝝ. qꝛ si tm̄ vnū istoꝝ ꝓbaret. ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locū a ꝯrijs esset argumētū ꝟisimile ⁊ nō necessariū. ⁊ iō vtrāꝗ ꝑtē vult ꝓbare ⁊ ex vtroꝗ reliquū concludere.

Duo sunt q̄b⁹ oīnis hūanoꝝ actuū ꝯstat effectus. volūtas scʒ ac ptās. Quoꝝ si alteꝝ desit nihil est qđ ex/ plicari q̄at. Deficiente etenī volūtate nec aggredit̄ q̄dem q̄sꝗ qđ non vult. At si ptās absit voluntas frustra sit. Quo fit vt si quem videas adipisci velle qđ minime adipiscatur huic obtinendi qđ voluerit defuisse valētiā dubitare nō possis. B. Perspicuū ē inꝗ nec vllo mō negari pt. P. Quē vo effecisse qđ voluerit vi/ deas nō etiā potuisse dubitabis. B. Mime. P. Qđ vo q̄sꝗ pt in eo validus. qđ vo nō pōt ī hoc imbecillis esse censend⁹ est. B. Fateoꝛ inꝗ. P

¶ Duo sunt quib⁹ oīs. Hic phia ꝓbat intentū rōnib⁹. scđo excludit q̄ndā dubi/ tationē. ibi. Sʒ pūt Tertio ꝯfirmat pn/ cipale intentū auto/ ritate platōis ibi Ex q̄b⁹ oīb⁹. Pˀio ꝓbat bonos semꝑ esse po/ tentes ⁊ malos īpo/ tentes duab⁹ rōnib⁹ scđo ad idē ostendē dū coacervat breues rōnes. ibi. Sed qm̄ te. Prima ī duo fm̄ duas rōnes. secūda ibi Rursus inquit. Primo p̄mittit duo necessaria ad primā rōnez. scđo ex his ar guit ibi. Oēs igitur hoīes. Pˀio p̄mittit vnū necessariū. scđo aliud ibi. Meministi ne. primo dt. Duo sunt pnci/ pia q̄b⁹ constat. i. ꝑmanet omnis effect⁹ humanoꝝ actuū. s. volūtas ⁊ po testas. quorum si alterum desit nihil est quod queat effectus explicari. id est fieri. Qđ declarat. Deficiente eīn voluntate nullus effectus ꝓducit̄: quia nullus aggredit̄ quod non vult. ⁊ si potestas absit. voluntas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequit̄. vt si videas aliquem velle adipisci qđ minime adipiscatur. non potes dubitare huic defuisse valentiam. i. potentiam ob tinendi q̄d voluerit. Et ideo dicit Boeti⁹. Perspicuū est nec vllo modo negari potest. Et subdit phia. Quē vo videas effecisse q̄d voluerit non dubitabis eum licet potuisse nō habuisse potentiā. Et dicit Boe. Mi/ nime. Tunc phia concludit tanꝗ manifestū ex dictis dicens. Illud q̄d q̄sꝗ pōt in eo est validus. i. potens. q̄d vo non potest in eo est cēsendus. i.

iudicandus imbecillis.i.impotēs.⁊ dt Boe Fateor inq̄. ¶ Notandum ꝙ phia dt null⁹ aggredit̄ q̊d nō vult. Contra aliq̄s nolēs interficit hoiez vel ledit hoiem. ḡ aliq̄s aggredit̄ qđ nō vult. Itē aliq̄s cogit̄ facere aliq̊d ꝯ volūtatē suā. ⁊ sic aggreditur qđ nō vult. Dicendū ꝙ phia loquit̄ hic de effectu spontaneo q̄ ex intentione ꝓcedit nō de eo q̄ casu ꝯtingit. Unde dicēdū ad primū ꝙ volūtas pt̄ compari vel ad ipsam actiōez quā aliq̄s primo aggredit̄. et sic n̄ deficit volūtas. vel pōt cōparari ad ꝯn̄s illaz actionē.⁊ sic pōt deficere voluntas. vt si aliq̄s nolēs homiez interfecit. ¶ Ad secūdū dicēdū. Illud q̊d q̄s coact⁹ facit ē voluntariū.mixtum tn̄ simpl'r est inuolūtariū. Aliq̄s em̄ coact⁹ magis vult hoc facere q̄ sustinere penaz vel ꝑdere vitā. ⁊ ita respectu talis effect⁹ non deest voluntas.sed q̄tum ad acū̄ interiorē voluntas semꝑ libera est ⁊ cogi non potest.

Meministi nē igit̄ inq̄t supiorib⁹ rōnib⁹ esse collectū intentionē oēz volūtariā humane: q̄ diuersis studijs agit̄ ad beatitudinē festiare B. Memini inquā id quoq̄ esse demōstratū. P. Nū recordaris beatitudinez ipm esse bonū eoq̄ modo cū beatitudo petitur ab oib⁹ desiderari bonū. B. Minime inq̄ recordor qm̄ id memorie fixuz teneo. P. Omnes igit̄ homies boni pariter ac mali indiscreta intentōne ad bonū ꝑuenire

¶ Memiui me inq̄t. Hic phia ꝑmittit scđm vtile ad rōnem.⁊ est resumptio q̊rundā pri⁹ dictoꝝ dicēs. Meministi ne eē collectū.i. ꝯclusum supiorib; rōnib; oēm intentionē hūane voluntatis. festinare.i. tendere ad btitudinē q̄ volūtas agit̄.i. ducitur diuersis studijs. Rn̄det boeti⁹ Memini inq̄ illud esse demonstratū. ¶ Itē q̄rit phia. nunq̊d recordarꝫ btitudinē esse ipm bonuz.⁊ eo modo desiderari bonum ab oib; cum beatitudo petit̄.i. desiderat̄. rn̄dit Boe. mīme recordor qm̄ ꝓ qꝛ illud teneo fixum. id ē stabilitū memorie. ¶ Notādū ꝙ recordari ē aliq̊d reducere ad memoriā q̊d ꝑ obliuionē est lapsum a memoria. Et qꝛ btitudinē esse ipm summū bonū nō exciderat a mēte boetij.sed sꝑ remanebat in habitu. iō dicit se nō recordari de hoc.sed in memoria tanq̄ fixū tenere.

¶ Oēs igit̄ hoies. Hic phia arguit ex dictis ꝓbans bonos eē potentes ⁊ malos impotētes tali rōne. Quicūq̄ adipiscunt̄ qđ volūt sunt potētes.et qui non adipiscuntur qđ volūt impotētes.ex primo ꝑambulo. sꝫ boni adipiscunt̄ qđ volunt.s. summū bonū.mali licet velint nō adipiscūtur ipm.qꝛ si mali adipiscerentur summū bonum nō essent mali.ḡ boni sunt

Prosa secunda

nituntᷣ. B. Ita inq̄ꝫ ꝯñs est. P. Sꝫ certū est adeptōe boni bonos fieri. B. Certuꝫ. P. Adipiscūtᷣ igitᷣ boni qḋ appetūt. B. Sic videtᷣ. P. Mali vero si adipiscerentᷣ qḋ appetunt bonū, mali esse nō possent. B. Ita est. P. Cū igitᷣ vtriqꝫ bonū petant, sꝫ hi q̄deꝫ adipiscātᷣ, illi vo minime Nō dubiū est bonos q̄dē potentes esse, q̄ vo mali sunt imbecilles. B. Quisq̄s inquā dubitat, nec rerū naturā, nec ꝯseq̄ntiaꝫ p̄t ꝯsiderare rōnū. P. Rursus inq̄t. Si duo sint q̄bꝰ idem ḃm natᷣaꝫ ꝓpositū sit eorūqꝫ vnꝰ natᷣali officio idipm̄ agat atꝫ pficiat, alter vo natᷣale illud officiū minime admistrare q̄at alio vo mō q̄ꝫ

potentes mali impotētes vnde dicit in littera. Oēs homines boni & mali nituntur puenire ad bonū indiscreta intentiōe. i. indiuisa intētōne, dicit Boetiꝰ. Ita ꝯñs est ad dicta. Subdit phia certū est bonos fieri adeptōne boni. certū est dicit boetiꝰ. Igitur ꝯcludit phia. boni adipiscunᷣ qḋ appetunt. i. volunt. dicit boetiꝰ, sic videtᷣ. si mali adipiscerenᷣ bonū q̊d appetunt non possent esse mali Ita ē dicit boetius. Igitur cōcludit phia. Cum vtriqꝫ petant bonuꝫ. sed hi scꝫ boni illud adipiscantur. Illi vero mali minime. Non est dubiū bonos esse potentes. q̄ vero mali sunt imbecilles id est impotētes. respōdit Boetius. Quisq̄s id ē quicunqꝫ dubitat de hoc nonꝰ potest considerare naturam rerum nec cōsequentiam rationum

¶ Notādum ꝙ q̄a veritas ꝓpositionum fundatur super naturam rerum. qui negat veritateꝫ propositionum non potest ꝯsiderare naturaꝫ reruꝫ. similiter negās veritatem propositionum non potest cōsiderare consequentiam rationum. quia consequentia rationum supra veritatem propositionum fundatur. ideo dicit Boetius Qui dubitat de p̄missis non potest considerare naturam rerum nec consequentiam rationum.

¶ Rursus inquit Si duo sint quibus idem ḃm ꝓpositū &c. Hic philosophia ponit secundam rationem dicens. Si sint duo quibus sit idem ꝓpositum i. eadem intentio faciendi aliquid ḃm naturam. & vnꝰ eoꝝ agat idipsum & perficiat ipsum naturali officio id est naturali organo. Alter

vero minime queat admistrare. i. adimplere illud officium. sed alio modo q̄z nature ꝯuenit. non ipleat ꝓpositum sed imitetur implentem. quē horū duorum decernis. i. iudicas eē valētiorē id ē potētiorē. dicit boetiꝰ. Et si ꝑ q̄zuis cōiecto. i. cōsiderem q̄d velis. tū ego deside-ro planius audire. Tunc phia declarat sibi in exēplū dicēs. Nō negabis motuz ambulādi hoibꝰ inesse ꝺm naturā. dicit boe. mīme nego. Et phia. etiā num dubitas eiꝰ rei. i. actꝰ ābulādi eē officiuz naturale pedum. dicit boe. nec h̄ dubito. ⁊ phia Si q̄s igit ambulet valēs icedere pedibꝰ Aliꝰ āt cui h̄ officiū desit. māibꝰ nitēs. i. laborās ābulare conetur. q̄s hoꝝ ꝑt existiari valētioꝛ. dicit boe. Cōtexe cetera. q. d. ꝓcede i rōe tua. q2 nullꝰ ābigit q̄n potens naturalꝭ officij sit valētioꝛ eo q̄ neq̄at. i. ñ ꝑt in idem officium. Tūc phia. Isti ꝓpositioni p̄misse tanq̄z maioꝛi adiūgit vnā minoꝛē dicens Sed summuz bonum q̄d eq̄ bōis ⁊ malꝭ ē ꝓpositum bōi q̄dē petūt id ē adipiscunt. officio naturali. scz ꝟtute

nature conuenit: nō q̄dem impleat propositū suū ſz imitet implentem: quem nam hoꝝ valentiorem esse decernis. B. Et si cōiecto inq̄ꝫ q̄d velis planius tamen audire desidero P. Ambulandi inquit motum ꝺm naturam esse hominibꝰ nū negabis B. Minime inq̄z P. Eiusq̄ꝫ rei pedū officiū esse naturale nū dubitas B. Nec hoc q̄dē inq̄z. P. Si q̄s igitur pedibꝰ incedere valens ābulet: aliusq̄ꝫ cui hoc naturale pedū desit officiū manibꝰ nitēs ābulare conet. q̄s iure hoꝝ valētioꝛ existiari ꝑt. B Cōtexe inq̄z cetera: nā q̄n naturalis officium potens eo q̄ idez nequeat valentioꝛ sit nullꝰ ambigit. P. Sꝫ summū bonū q̄dem eque malis bonisq̄ꝫ ꝓpositūz boni q̄dem naturali officio virtutū petunt. mali ꝟo variā per cupiditatez q̄d adipiscendi boni naturali officiū non est. idiꝑm conant adipisci an tu aliter existias B. Minime inq̄ꝫ. nam etiam quod est ꝯñs patet. Ex his eīm q̄ concesserim bonos q̄dem potentes malos ꝟo esse necesse ē imbecilles. P. Re

Prosa secunda

mali vero conant adipisci idipm ꝑ variā cupiditatē reꝝ tpaliū q̄d nō ē offi/
ciū naturale adipiscēdi boni. An tuo o Boeti estimas aliter. Cui boeti⁹
Minime inq̄. Et boe. q̄si ꝑcurrēdo ꝯcludit principale intētū dicēs. Nam
etiā illud qđ ē ꝯn̄s pꝫ mihi. Ex his em̄ q̄ ꝯcesserim necesse ē bonos eē po
tētes. malos vo ibecilles. ꝛ phia applaudēs boetio dicēs. Recte inq̄t ꝑ/
currís. ꝛ illud ē signū

cte inq̄t ꝑcurris. idq̃ꝫ vti medici spe
rare solent: iudiciū est erecte iam re
sistentisq̃ꝫ nature Sꝫ qm̄ te ad in
telligendū ꝓmptissimū esse ꝯspicio
crebras coacerbabo rōnes. Uide
em̄ quāta viciosoꝝ hoim pateat in/
firmitas q̄ nec ad hoc q̄dē ꝑuenire
queūt ad qđ eos naturalis ducit ac
pene cōpellit intentio Et q̄d si hoc
tam magno ac pene inuicto ꝑeūtis
nature desererentur auxilio. Con/
sidera vero quāta sceleratos homi
nes habeat inpotentia. Neq̃ꝫ enim

sicut medici solēt spe
rare iudiciū. i. signuꝫ
erecte nature. ꝛ natu
re resistētis supp. ipi
morbo.
¶ Notādū ex lr̄a for/
mat talis rō. qn̄ duo
intendunt aliqđ ꝓpo
situꝫ naturaliter qđ
id ꝓpositū ꝯsequitur
officio naturali ē po
tens. ꝛ q̄d n̄ ꝯsequit
illud ꝓpositū natura
li officio ē impotens
sꝫ tā boni q̄ꝫ mali tē
dunt naturalr ad be
atitudinē. et boni ip/
sam ꝯsequunt natu/
rali officio. s. virtute.
mali autē nō. g̊ boni

sunt potētes. mali vo ipotētes. ¶ Nota circa vltimū ꝙ medici solent acci
pere signa ꝑnostica sanitatis ex egro. quādo patiēs erigit se. ꝛ ꝑ se nititur
fortiori remedio. Sic in boe. signū erat ꝯualescētie ꝛ sanitatꝭ ꝙ ipe rōneꝫ
phie remediantem q̄si ꝑcurrens ꝑ se compleuit.

¶ Sed qm̄ te. Hic phia coaceruat q̄sdā alias rōnes breues ad ꝓpositū
ostendēdū. ꝛ sūt q̄ttuor rōnes. scđa ibi. Cōsidera vo. tertia ibi. In q̄ re.
q̄rta ibi. Cur em̄. Prio dt. Sꝫ qm̄ te ꝯspicio ꝓmptissimū ad itelligēduꝫ
ego coaceruabo. i. ꝯponā. crebras rōnes. vide em̄ q̄nta pateat infirmitas
viciosoꝝ hoim. q̄ nec ad hoc queūt ꝑuenire. ad qđ dic̄ ꝛ cōpellit eos natu/
ralis intētio. ꝛ q̄d ē de istis malis cēsenduꝫ si desererent h̄ auxilio nature
ꝑeuntꝭ tā mag̊ ac pene iuicto. q. d. nihil aliud cēsendū est nisi ꝙ ipotentie
eoꝝ h̄ ascriberet. ¶ Notādū ꝙ tā boni q̄ꝫ mali vl̄r tēdūt ad bonū. et mali
deficiūt ab eo qđ ꝯpetit eis ꝯm naturā. Ex h̄ arguit sic. maxia ipotētia ē
deficere ab eo q̄d nat̄a itēdit. sꝫ h̄ faciūt mali. g̊ mali sūt ipotētes. ¶ No/
tādū ꝙ dt pene iuicto ꝙ appetit⁹ nat̄alis boni nō hꝫ ꝯtriū repugnās q̄ vin
cat. sꝫ tm̄ ꝑ igrātiā ꝛ errorē vitioꝝ ꝑuertit ꝛ ita aliq̄ mō vicat lꝫ n̄ directe

¶ Considera vo quanta. Hic phia ponit scdam ratione͂. ꝛ dt. Cōsidera ex his q̄ dicā quāta impotētia hēat sceleratos hoīes. neqꝫ em̄ petūt .i. appetūt pmia leuia ꝛ ludicra .i. iocosa. sed ipsi deficiūt circa ipam summā supple pfectōez reꝝ atqꝫ vticē. Nec ptingit ipsis miseris effect⁹ boni. i. eo idē ppter h̄ ꝙ ipsi moliunt̄ .i. laborāt acqrere dies ꝛ noctes .i. trāsitoria et tpalia bona.

¶ Nota ex lra formatur talis rō. Quāto magꝫ ē illd a q̄ aliqs deficit tāto maior ē su⁹ defect⁹ ꝛ ī maiorē īpotentiā cadit sed illud a q̄ mali deficiunt non est qd vile ꝛ modicū sꝫ ē summū bonū g̃ maloꝝ maxima est impotentia.

¶ In q̄ re bonoꝝ. Hic phia ponit tertiā rationez pbando bonos maxie eē potētes ptractando exēplū suprapositū. ꝛ ex h̄ pcludit malos maxime eē impotentes. Et dt. In q̄ re .s. assuetudini boni ꝯsiderati eminēt vires bonorū supple ꝛ vires

leuia aut ludicra pmia petūt q̄ pseq atqꝫ obtinere nō possunt. sed circa ipsam rerum summam verticemqꝫ deficiunt. Nec in eo miseris cōtingit effectus ꝙ solum dies noctesqꝫ moliuntur. In qua re bonoꝝ vires eminent. Sicut em̄ eum q̄ pedibus incedens ad eū locum vsqꝫ puenire potuisset quo nihil vlteri⁹ puiū iaceret incessui. ambulandi potentissimū esse censeris, ita eū q̄ expetēdoꝝ finē quo nihil vltra ē apphēdit. potētissimuz necesse est iudices ex quo fit qd huic obiacet vt idē scelesti viribus oib⁹ videant̄ esse deserti. Cur

maloꝝ. Sicut em̄ celeres .i. iudicares esse ambulādi potētissimū q̄ pedibus icedēs potuisset puenire vsqꝫ ad eū locū q̄ vlteri⁹ nihil puiū .i. manifestū iaceret incessui. ita necesse ē ꝙ eū iudices potētissimū q̄ apphendit finē expetendoꝝ q̄ nihil est vltra. tales aūt sunt boni. Ex q̄ fit .i. sequit̄ qd huic obiacet .i. ꝯtrariū est. vt idē scelesti .i. mali videant̄ deserti omnib⁹ viribus. ¶ Notādū ꝙ sicut viator aliqs dr potens cū ambulat ad eum locum vbi nihil ampli⁹ restat de via. Sic boni qn̄ pueniūt ad finē ꝛ ad bonum qd trāscendi non pōt. ideo dicunt̄ potētes. mali aūt qꝛ ipm attingere nō pñt dicunt̄ impotētes. ¶ Cur em̄ relicta. Hic phia ponit q̄rtā rōnem. scdo excludit quandam dubitationem ibi. Quod quidez. Rō quam intendit in summa est ista. Mali qn̄ relicta virtute declināt ad vitia. aut sciunt bonū esse adherere virtuti. aut nesciunt. Si nesciūt peccāt p ignorantiā. nihil aūt est ipotētius igrātia. g̃ mali peccātes igrātia sūt ī

potẽtes. Si aũt sciũt bonũ esse adherere ꝟtuti. ⁊ declinant ad vicia. aut volentes derelinquũt bonũ. aut nõ. Si nõ volẽtes sed attracti libidie passionũ cõuertunᷣ ad vitia. sequiᷣ ꝙ sunt ipotẽtes. q꞉ maxima impotẽtia est non posse resistere passiõibꝫ. Si aũt sciẽtes ⁊ volẽtes relinquũt bonũ seq̃tur ꝙ ñ tm̃ fiũt ipotẽtes. ſꝫ etiã ꝙ oĩno ñ sunt. Cũ em̃ ois natura ĩncẽtũ

em̃ relicta ꝟtute vicia sectãᷣ. iscitia ne bonoꝝ. ſꝫ q̃d eneruati⁹ ignorãtie cecitate. An sectãda nouerĩt. ſꝫ trãs/ uersos eos libido p̃cipitat. sic quo/ ꝗ intꝑantia fragiles q̃ obluctari vi cio nequeũt. An sciẽtes volentesꝗ bonũ deserĩt ad vicia deflectũᷣ. Sed hoc mõ nõ solũ potẽtes esse. ſꝫ oĩno eẽ desinũt. Nãq̃ cõez oĩm q̃ sũt finẽ reliquũt: ꝑiter quoꝗ esse desistunt. Qd̃ q̃dẽ cuipiã miꝝ forte videatur vt malos q̃ plures hoĩm sũt eosdẽ nõ esse dicam⁹. Sꝫ ita sese res habꝫ Nã q̃ mali sunt eos malos esse non

hmõi hẽat ordinẽ ad finẽ. ĩnq̃ntũ aliq̃d desistit ab ordĩe ad finẽ intantũ deficit a na/ tura. ⁊ ꝑ ꝯñs ab esse ipsi⁹ nature. Istã rõ nẽ p̃tẽdit ĩ lr̃a dicẽs. Cur em̃ relicta ꝟtu/ te mali sectanᷣ vitia ne ꝑ nũq̃d h̃ est ex ĩ/ scitia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed q̃d est eneruati⁹. i. debilius cecitate ignorãtie. q. d. nihil. an ipsi noue rũt sectãda bõa. Sꝫ ipsos trãsuersos libi/ do. i. ꝯcupiscẽtia p̃ci/ pitat ĩ vitia. ⁊ sic ipi fragiles intꝑantia. i. ꝓpter intꝑantiam li/ bidinis. neq̃unt vi/ tio obluctari. i. resistere. An scientes ⁊ volẽtes deserũt bonũ. ⁊ deflectũᷣ ad vitia volũtate ⁊ scia sed h̃ mõ nõ solũ potẽtes esse desinũt. ſꝫ oĩno desi nũt eẽ. Cui⁹ assig̃t rõnez. nã q̃ relinquũt cõez finẽ oĩm q̃ sunt. ſ. deũ q̃ est ipm esse. pariter eẽ desistũt ¶ Notandũ ꝙ primũ ens verissime hꝫ eẽ ipm ẽ cã esse oĩbꝫ vt sint. vt patet ꝑ cõmentatorẽ. ij methaph̃. ⁊ p̃mo ce. ⁊ mũ. Ab hoc ente deriuatũ est singulᷣ eẽ ⁊ viuere. q̃nto ḡ magꝭ ꝑ vicia recedit a p̃io eẽ. tãto magis desinit eẽ. Vñ btũs Grego. in li. mora. loquens de diabolo dicit ꝙ diabol⁹ bñ dr̃ non esse q꞉ a sũma essentia recessit ⁊ ꝑ hoc c̃tidie excrescente defectu tendit ad nõ esse. q̃nã ab eo q̃ verũ est eẽ cecidit. ¶ Notãdũ ꝙ ph̃ia tres assignat cãs ex q̃bꝫ oẽ pcc̃m ꝓcedit. ois ei peccãs vel peccat ex ignorantia. ⁊ hũc modũ p̃io tãgit. vel peccat ex impotentia resistendi. ⁊ istum scd̃o tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia. ⁊ illum moduꝫ q꞉ grauior est vltimo ponit

¶ Qd̃ q̃dẽ cuipiã. Hic ph̃ia excludit dubitatõez. aliq̃s em̃ dubitaret q̃/ mõ aliq̃s possit eẽ mal⁹ ⁊ tñ dici nõ esse. hoc excludit ph̃ia dicẽs Miruꝫ

forte videatur cuiꝑiā. i. alicui. vt malos q̄ ꝑtes sunt hoim dicamꝰ eosdē non esse. Sȝ ita res sese hȝ q̄uis mirū videatur Nā q̄ sunt mali eos eē malos n̄ abnuo i. nego. sed ipsos simpl'r ⁊ pure esse nego. Nā sicut cadauer hoiem mortuū dixeris. simpl'r aūt hoiez appellare nō possis. Ita vitiosos malos esse ꝯcesserim. sed nequeā ꝯfiteri ipos absolute eē sine determiatōe distrahēte. ⁊ replicat cāȝ ꝑ
us dictā dicēs. solū
eñ illud ē qđ ordinē
recte suat ī naīa. q̊d
aūt ab hac natura et
ab ordie deficit. etiaȝ
q̊d in sui natura sitū
est derelinq̊t. ¶ No-
tandū ꝙ malū est de
termiatio distrahēs
sicut ⁊ mortuū. Vn̄
sic ꝯcedēdū est cada-
uer hois eē hominē
mortuū. tñ n̄ simpl'r
ꝯcedēdū est cadauer
eē hoiez. sic quēcūqȝ
malū ꝯcedēdū ē esse
malū. nō tñ simpl'r ē
cōcedēdū ipm eē. vn̄
sicut patebit tertia ꝓ
sa hoies cōuersi i ma
liciā hūanā amisert
naturā. g̊ ꝑ maliciaȝ
hoies desinūt eē q̊d
fuerant.

abnuo. sȝ eosdem esse pure atqȝ sim-
pliciter nego. Nā vti cadauer hoiez
mortuū dixeris. simpliciter aūt ho-
minem appellare nō possis. ita vi-
ciosos malos q̊dem esse ꝯcesserim.
sȝ esse absolute neq̊aȝ ꝯfiteri Est eñ
qđ ordinem retinet suatqȝ naturaȝ.
Qđ vo ab hac deficit: esse etiā qđ i
sui naīa sitū ē dereliq̊t Sȝ pn̄t inq̊es
mali. Ne ego q̊dē negauerim. sȝ hec
q̊dē eoꝝ potētia nō a viribꝰ. sȝ ab i-
becillitate descēdit. Pn̄t etiā mala
q̄ mime valerēt si i bonoꝝ efficiētia
manere potuissēt Que possibilitas
eos euidētiꝰ nihil posse demōstrat

¶ Sed pn̄t inq̊es mali. Hic phia excludit dubitatōez contin-gentem circa principale ꝓpositum. Ostensum eñ est ꝙ mali sunt impo-tentes. aliqs dubitaret quomodo hoc verum sit. cum tñ consuetum sit di-cere ꝙ mali possunt. hoc soluit phia. scđo ondit ꝙ potētia maloꝝ nulla sit. ibi. Nā si vti. Dicit primo. O boeti tu inq̊es obijciēdo ꝯ predicta ꝙ ma-li pn̄t ſm cōsuetū modū loq̊ndi. Rn̄det phia. Ego non q̊dem negauerī q̊n mali pn̄t. sed hec potētia ipoꝝ n̄ descēdit a viribꝰ. sed ab ībecillitate. i. a fragilitate. qđ declarat. q2 mali possunt quidē mala q̄ mime valerēt. i. pos-sent. si potuissent manere in efficientia eorum bonorū id est in efficientia malorum esset talis qualis illa quam habent boni q ue potissima ē vt pꝫ ex dictis. q̄ possibilitas maloꝝ q̄ pn̄t mala. demōstrat eos euidentiꝰ nihil posse. ¶ Notandū ꝙ dicit malos mime posse mala si ꝑmaneāt in efficiē-tia bonoꝝ. Ex quo videtur ꝙ boni nō pn̄t facere malum. nec per cōsequēs

Prosa secunda

peccare q̊d falsum ē. cū iust⁹ septies in die cadat ꝛ fortior resurgit ꝑm scri
pturā. ¶ Ad h̄ dicendū ꝙ boni nō pn̄t facere malū ex electōe recte rōnis
q̄ sp̄ depcat ad optima. licz de potētia absoluta possint facere malū incꝓ/
tū tn̄ potentia eorū ꝯiungitur voluntati ꝛ electōi qua eligunt bonū ꝛ nō
malū. sic dr̄ n̄ posse facere malū. ¶ Nā sicuti pauloan̄. Hic ꝓbat ꝙ potē/
tia malorū nulla sit
triplr̄. scd̄a ibi Atꝗ
vt intelligas. tercia
ibi. huc accedit. prio
dicit. Sicut collegi/
mus ante. maluz ni/
hil ē. ꝛ mali tm̄ pos/
sint mala. ex h̄ liq̄t
iprobos nihil posse.
Et dr̄ Boe. ꝑspicu/
um ē ¶ Notādū ꝙ
ratō sic formaꝛ. posse
malū est posse nihil.
cū malū nihil sit. sed
mali tm̄ pn̄t mala. g̊
pn̄t nihil. ꝛ per ꝯn̄s
nulla est eoꝝ potētia
¶ Notandū de hoc
ꝙ malū nihil sit visū
est pri⁹. Et dr̄ btūs
Aug. Cū vniuerse
nature ꝑ xp̄ū dei fa

Nā sicuti pauloāte collegi⁹: maluz nihil ē: cū mala tantūmodo possint nihil esse iprobos liq̄t. B. Perspicuū est. P. Atꝗ vt itelligas q̄nā sit h⁹ potētie vis sūmo bono nihil potenti⁹ esse pauloāte diffiniuim⁹. B. Ita est inq̄z. P. Sz idez inq̄t facere malū neq̄t. B. Mime. P. Est igiꝛ inq̄t aliq̄s q̄ oīa posse hoīes putet. B. nisi q̄s insaniat nemo. P. Atq̄ idez pn̄t mala. B. Utinā q̄dez inq̄z nō possent. P. Cū igiꝛ bonoꝝ tātū modo potens possit oīa. Non vo q̄ant oīa potētes. ēt maloꝝ eosdē

cte sint iniq̄tas ꝑ ip̄m facta nō est. qꝛ iniq̄tas nulla substantia ē. ꝛ pctm̄ n̄
est natura sz vitiū nature appetētis illud q̄d nō est sui ordis ¶ Atꝗ vt
intelligas. Hic ꝓbat idē alio mō dicēs. O boeti q̄ nā sit vis hui⁹ poten/
tie q̄ mali dicunꝛ posse: sic ꝯsidera ex dicēdis. Nos pauloan̄ diffiniuimus
nihil ē potēti⁹ sūmo bono. s. dō. Ita ē dic̄ boeti⁹. ꝛ phīa. Sz idē. s. summū
bonū. neq̄t. i. nō pōt facere malū. Mime dic̄ Boe. Et phīa. Est igiꝛ ali
q̄s q̄ putet hoīes oīa posse Nemo dic̄ boe. nisi q̄s isaniat. ꝛ idē hoīes pn̄t
mala facere. vtinā nō possent dic̄ boe. Igiꝛ phīa arguit. Cū igiꝛ tm̄ mō
potēs bonoꝝ possit oīa. nō aūt q̄ant. i. pn̄t oīa potētes maloꝝ manifestuz
est eosdē min⁹ posse q̄ mala pn̄t. ¶ Notandū ꝙ posse malū mag̃ arguit i/
potentiā q̄ꝫ potentiā. qꝛ si argueret potentiā. tūc debereꝛ oīpotentissimo
scz deo q̊d falsum ē. Un̄ pōt argui ex lr̄a sic. Deus pōt oīa ꝛ nō pōt ma/
lū. mali nō pn̄t oīa. ꝛ pn̄t malū g̊ posse malū magis arguit ipotentiā q̄ꝫ
potētiam. ¶ Huc accedit. Hic ꝓbat idē tertio mō dicens. huc accedit
ꝙ oēm potētiā eē nūerandā iter expetēda. q̄ꝫ ꝓ ꝛ oīa expetēda. i. desideran

da referri ad bonū velut ad q̄ddam cacumen. i. ad ꝑfectionem sue nature sed possibilitas. i. potentia patrādi sceleris. i. faciendi malum nō p̄t referri ad bonū. igiꝛ expetēda nō est. oīs aūt potētia expetēda ē. liq̄t igiꝛ possibilitatē. i. valentiā siue potentiam malorum non esse potentiam ¶ Notandū rō sic pōt formari ex lr̄a. Oīs potētia q̄ ē potētia natura ē appetenda. ꝛ referꝛ ad bonū. ꝙ potētia mali ñ ē potētia.

q̄ mala pn̄t minꝰ posse manifestū est Huc accedit qꝛ oēꝫ potētiā iter expetēda nūerandā. oīaqꝫ expetēda referri ad bonū velut ad quoddā nature cacumē ondiꝰ. Sꝫ patrādi sceleris possibilitas rferri ad bonū ñ p̄t. Expetēda igiꝛ nō est Atq̄ oīs potentia expetēda est: liq̄t igiꝛ maloꝝ possibilitatē nō esse potentiā. Ex q̄bꝰ oībꝰ bonoꝝ q̄dem potētia: maloꝝ mīme dubitabilꝛ apparet īfirmitas. verāqꝫ illā platonis eē sn̄iaꝫ liq̄t. solos qđ desiderarēt facere posse sapiētes. improbos vͦo exercere q̄dē qđ iubeat: qđ vͦo desiderēt explere nō posse: faciūt em̄ q̄libet: dū ꝑ ea q̄bꝰ delectanꝛ id bonū qđ desiderāt se adepturos putāt: sꝫ mīme adipiscuntur qm̄ ad ad beatitudinem probra nō veniūt

Metrū secundū libri quarti

¶ Ex quibꝫ oībus bonoꝝ Hic ex dictꝭ ꝯcludit conclusioneꝫ principalē confirmādo eā autoritate platonis dicēs. Ex q̄bꝫ iam declaratꝭ apparet minime dubitabilis potētia bonorū ꝛ infirmitas maloꝝ ꝛ liq̄t verā esse illam sn̄iaꝫ platonis. Solos sapiētes posse facere q̄d desiderāt improbos vͦo explere posse qđ libeat. i. qđ libidini placeat. q̄d vͦo desiderent rōnali appetitu malos explere non posse. faciūt em̄ sup. mali. q. scꝫ libidꝫ libet. i. expetit. dū putant se adepturos bonū q̄d desiderēt ꝑ ea q̄bꝫ delectanꝛ sed minime adipiscunꝛ qm̄ ꝓbra. i. vitia vel hoīes vitiosi non veniunt ad btitudineꝫ.

¶ Notandū ꝙ desideriū est appetitꝰ rōnalis. libitū aūt spectat ad appetituꝫ sensualē. licet ꝙ mali affectēt btitudinē appetitu rōnali. tn̄ qꝛ faciūt qđ libet seq̄ntes appetitū sensitiuū. iō ad btitudinē ñ ꝑueniūt. Sapiētes aūt q̄ ꝯtēnunt delectatiōes sensuales. ꝛ innitunꝛ intellectualibꝫ ipi sūt q̄ ꝑficiūt aīam suā scia sui creatoris q̄ d nihilo fecit ens. vt scribiꝛ in li. de pomo. Aīa non trista

Metrum secundum

bit̃ nec ꝯturbabit̃ cũ recedit a corpe. vt scribitur in eodẽ. Metꝝ. ij. li. q̃rti
Vos vides. Istd ẽ metꝝ scd̃m hꝰ q̃rti. ⁊ ẽ metrũ mixtũ. Primũ dr̃
alemanicũ ab iuẽtore. trochaicũ a pede p̃dñante. scd̃m dr̃ feregraciũ
ab iuẽtore. spõdaicũ a pede p̃dñante. In q̃ metro phia oñdit quõ potẽtia
maloꝝ sit ꝯsiderãda i qbꝫ maxie videt̃ ee sic sũt reges ⁊ pricipes. ⁊ dt̃ inci
piẽdo ꝯstructionẽ in
septio v̾su. Si q̃s de
trahat. i. remoueat p
ꝯsideratiõnẽ ⁊ itelle
ctũ. tegmia vani cul
tꝰ. i. tegimĩa exteriori
bꝰ supbis regibꝫ q̃s
reges vides sedere cel
sos culmie. i. altitu/
dine solij. i. cathedre
q̃s vides claros pur
pura nitẽte septos. i.
circũdatos armis tri
stibꝫ. i. cõtristãtibus
Reges inq̃ ꝯminã
tes. i. minas iponen
tes miseris toruo ore.
i. crudeli aspectu an
helos. i. cupidos vel
festiuos rabie cordis
id ẽ crudelitate mor
tis. iã videbit dños
tales ferre itꝰ. i. i anio
artas catenas. i. vin
cula vitioꝝ. Qd̃ ma
nifestat subdẽs hic
em̃. i. ex vna pte libi
do. i. ꝯcupia v̾sat. i. p̃
cipitat corda taliũ ti
rãnoꝝ auidis vene/
nis. Hinc. i. ex alia
pte ira turbida flagellat. i. pũit mẽtẽ ipsorum. ira inq̃ tollens. i. excitans
fluctus. i. disturbia aut captos ifortunio aliquo merore ipsos fatigat. aut
spes lubrica. i. vana torq̃t. Cũ g̃ cernas vnũ caput. i. vnũ principez ferre
id ẽ sustinere tot tyrãnos. i. passiões tyrannizãtes ipse pressus iniq̃s dñis
id est vitijs dñantibus nõ facit qd̃ optat. ¶ Nota ꝙ intẽtio phie ẽ docere.
si q̃s visu possꝫ penetrar̃ corda pricipũ q̃s vider̃ seder̃ i alt̃ solijs ornatos

Vos vides sedere celso
Solij culmine reges
Purpura claros nitente
Septos tristibus armis
Ore toruo cõminantes
Rabie cordis anhelos
Detrahit siquis superbis
Vani tegmina cultus
Jam videbit intus artas
Dominos terre cathenas
Hinc enĩ libido versat
Auidis corda venenis
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat
Aut spes lubrica torquet
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos
Non facit quod optat ipse
Dominis pressus iniquis

indumentis. hñtes arma terrētia. i. toruo vultu. respiciētes miseros. stati visu cognoscerent ipsos ligatos multis cathenis insolubilib9. s. passionib9 ire. spei. tioris. ⁊ sic ligati passionib9 nō faciūt q̄d optāt. ⁊ ꝑ ꝯñs sunt im potētes. ¶ Notādū q̄ dicit hō pssus iniqs dñis. i. vitijs dñantib9 nō fac q̄d optat. dicit btūs Aug9. in li. de ciuitate dei. Bon9 etiā si seruiat liber est. mal9 āt si regnat seru9 ē. nec vni9 hoīs sed q̄d gui9 ē tot do minoꝝ seru9 ē quot vitioꝝ.

¶ Prosa tertia libri quarti.

Prosa tertia libri quarti

Vides ne igit quāto in sceno ꝓbra voluant. qua ꝓbitas luce splendeat. In quo ꝑspicuū est nūq̄ꝫ bonis p̄mia. nūq̄ꝫ sua scelerib9 deesse supplicia. Rex etenim q̄ gerūt. illō ꝓpter qd vnaq̄q̄ꝫ res gerit. eiusdez rei p̄miū esse nō iiuria videri pt. vti cur rēti in stadio ꝓpt quā currit iacet p̄miū corona. Sꝫ beatitudinē esse id ipm bonū propter qd oīa gerunt

Vides ne igi tur. Ista ē ꝓsa tertia h9 quarti in q̄ ostendit ph̄ia malis nūq̄ꝫ de esse supplicia et bo nis nunq̄ꝫ deesse p̄mia Et primo ph̄ia ꝯtinuando se ad p̄ce dentia primo p̄mit tit intentū suū. secun do ꝓsequitur intentū ibi Rex etenim. Prīo dicit sic Vides ne igit o boeti i q̄nto sceno. i. i q̄nta vilitate ipotētie voluant ꝓbra. i. hoīes ꝓbrosi ⁊ vitio si. vides etiā qua luce. i. qua claritate potētie resplēdeat ꝓbitas v̄tuosorū hoīm. In q̄ sicut in suo añcedēte ꝑspicuū est hoc ꝯñs. s. nunq̄ꝫ bonis pre mia. nunq̄ꝫ scelerib9. i. hoīb9 scelerat̄ deesse sua supplicia. ¶ Notandū q̄ mali dicunt volui in sceno. q2 mali ⁊ maxīe libidinosi suib9 assimilātur si cut postea patebit q̄ voluūtur in sceno. s̄m illud Sus mag̃ in sceno gau det q̄ꝫ in fonte sereno de qb9 dicit scriptura Perierūt iumēta i stercore suo ꝓbi aūt luce resplendent. q2 virt9 ē ꝓbitas vltra hūanā naturā hoīem ꝓue hit ⁊ dijs assimilat. ¶ Rex etenī q̄. Hic ph̄ia ꝓsequitur intentū. ⁊ pri mo ꝓbat q̄ bonis nunq̄ꝫ desunt p̄mia secūdo q̄ mal nunq̄ꝫ desunt sup plicia ibi. Que cum ita. Prīo oñdit q̄ bonis nunq̄ꝫ desunt p̄mia. secūdo oñdit q̄d sit illud p̄miū ibi At cui9 p̄mij. Primū ꝓbat duab9 rōnib9. secū dā ponit ibi. Postremo. Prima rō talis ē. Ois res ꝓpter quā aliud gerit est p̄miū illi9 rei q̄ gerit. sed ꝓpter bonū oīa fiūt ⁊ geruut. g̃ bonum ē p̄ miū oīm q̄ gerunt. sed bonū a bonis separi nō p̄t. g̃ bonis nunq̄ꝫ desunt sua p̄mia. Vñ dicit i lr̄a. Rex q̄ gerunt id ē fiunt illud ꝓpt r q̄d vnaq̄q̄ꝫ res geritur. i. fit illud videri nō p̄t iniuria eē p̄mium illi9. Hoc declaratur exēplariter vni currēti in stadio id ē in aliq̄ spacio corona ē p̄mium ꝓpter

Prosa tertia

quã curritur. Sed ostendim⁹ pri⁹ btitudinẽ esse ipm bonũ ꝓpter qd oia geruntur. ergo ipm bonum ẽ veluti qddã cõe p̃miũ actib⁹ hũanis ꝓpositũ. sed hoc bonũ nõ põt separari a bonis Non eñ bon⁹ iure vocabitur q̃ careat bono q̃re ꝓbos mores. i. hoies bñ morigeratos. nõ relinquunt sua p̃mia. q̃ntũcũq̃ ergo seuiãt mali ꝯ bonos. tñ sapiẽti nõ decidet corona. i. p̃miũ nec arescet. i. minuitur. qz aliena improbitas nõ decerpit. i. nõ aufert ꝓpriũ decus ꝓbis animis. q si boni accepto p̃mio extrinsecus letaretur poterat hoc aliq̃s auferre ab eis. vel saltem ille q̃ ꝯtulisset. sed qz illud premiũ sua ꝓbitas vnicuiq̃ confert. tũc q̃libet carebit suo p̃mio cũ desierit esse ꝓbus

ostendim⁹. est igitur hũanis actib⁹ ipƺ bonũ veluti p̃miũ cõmune proposi tũ. atq̃ hoc a bonis nõ põt separari Neq̃ eñ bon⁹ vltra iure vocabitur q̃ careat bono. quare probos mores sua p̃mia nõ relinquũt. Quãtũlibƺ igitur seuiãt mali: sapienti tñ corona nõ decidet. nõ arescet Neq̃ eñ probis animis propriũ dec⁹ aliena decerpit iprobitas. Qd si extrĩsec⁹ accepto letaretur poterat hoc vl' ali⁹ q̃spiã vl' ip̃e etiã q̃ ꝯtulissƺ auferre. Sƺ qm̃ id sua cuiq̃ probitas cõfert. tũ suo p̃mio carebit cũ prob⁹ eẽ desierit

¶ Notandũ q cõsuetudo fuerat apud romanos currere in stadio. i. ĩ aliq̃ spacio quod vocabãt stadium. ꝛ q̃ citi⁹ venit ad metã sustulit p̃miũ. scƺ coronaƺ vel aliq̃d aliud. sicut dĩt aplus Nescitis q hi q̃ in stadio currũt. oẽs q̃dem currũt sed vn⁹ accipit brauiuƺ sic currite vt apprehendatis. ergo id propter quod curritur est p̃mium currẽtium. ¶ Notandum q Boeti⁹ non põt carere premio. quia illud a q̃ homo denominatur bonus est v̄tus vel opatio virtuosa. qz s̃m Aristo. ij ethi. Omnis virtus erit vtiq̃ habitus ex quo homo fit bon⁹ ꝓpter qd dignitas virtutis est premium virtuose opantium. sed opans virtuose non põt priuari virtute. ergo bonus non potest carere suo premio ¶ Notandum quantumcunq̃ mali seuiant. tamen sapienti non decidet corona. qz s̃m Senecã. Nunq̃ intantũ vitium contraibit nec malicia inualescet contra virtutes quin nomen philosophie sacruƺ ꝛ venerabile ꝑmaneat. Sic silr est de malis ꝛ stultis respectu bonorum ꝛ sapientum.

¶ Postremo cum omne p̃mium. Hic ponit secundã rõnem que talis est Premium non habet rõnem p̃mij nisi inq̃ntum bonũ. qui igitur est compos boni est compos premij. dicit ergo in littera. Postremo cum oĩe p̃

mium idcirco appetaṫ qꝛ crediṫ esse bonum. ꝗs iudicet cōpotem boni exꝑtum esse p̄mij. q. d. nullus. ¶ Notādū ꝙ argumentū p̄hie siṫe est isti. ac si arguaṫ. hō nō hꝫ rōnē hoīs. nisi qꝛ rōnalis. q̄cūqꝫ igiṫ est rōnalis ē hō sic siḷr p̄miū nō appetiṫ nisi qꝛ bonū. q̄ ergo est cōpos boni ē cōpos p̄mij: sed bonꝰ ē ꝯpos boni. g̊ nō deest sibi p̄miū. ¶ At cuiꝰ. Hic oñdit q̊d sit illud p̄miū q̊d boni assequunṫ. s. maximū τ optimū q̊d ē fieri deos. vñ dic̄. At cuiꝰ p̄mij. s. boni non sunt exꝑtes. i. carētes Rñdet p̄hia. omino pulcerrimi τ mxaimi p̄mij q̊d ꝓbat ex q̈dam corolario supra declarato dicens. Memento corolarij illiꝰ qđ p̄cipuū ante dedi. τ sic collige. i. ex illo corolario cōclude Cū ip̄m bonū sit beatitudo liq̄t oēs bonos eo ꝙ boni sunt fieri btōs. sed q̄ beati sunt eos ꝯuenit eē̄ deos. igitur premiū bonorum ē fieri deos q̊d p̄mium bonorꝫ nullꝰ dies deterat. i. ꝯsumit. nullius potestas minuat. nullius ꝓbitas fuscet. i. obscurat. ¶ Notandū ꝙ in ista deductione p̄hia non accipit btitudinem ꝓ statu quem boni habituri sūt post hanc vitā. sed ꝓ statu btitudis. qualis in hac vita haberi pōt quē hō consequitur ꝑ ꝟtutes. Vñ q̄ eēntiaḷr ē bonꝰ. essentiaḷr ē btūs τ deꝰ. τ q̄ non est essentialiter bonus sed participatiue. hic etiam est ꝑticipatione beatus τ deus.

Postremo cū oīne p̄miū idcirco appetatur. qm̄ bonū esse credat. ꝗs boni cōpotem p̄mij iudicet expertem At cuiꝰ p̄mij oīm pulcherrimi maximiqꝫ. Memento em̄ corolarij illius qđ pauloante p̄cipuum dedi. ac sic collige. Cū ip̄m bonū beatitudo sit. bonos oēs eoipso ꝙ boni sint fieri beatos liquet. Sꝫ q̄ beati sunt: deos esse ꝯuenit. est igitur p̄miū bonorum ꝙ nullus deterat dies. nullius minuat potestas. nulliꝰ fuscet improbitas deos fieri. Que cū ita sint. de malorū quoqꝫ inseparabili pena dubitare sapiens neq̄at Nam cū bonū maluꝫqꝫ item pena atqꝫ pre

¶ Que cum ita sint. Hic ostendit p̄hia ꝙ malis nunq̄ desunt sua supplicia. secundo ostendit quale sit illud suppliciū ibi. Vide aūt. Prima i duas ꝑm duas rōnes. scđa ibi. Iam ꝟo. ¶ Primo dicit. Que cū ita sint. s. ꝙ boni nunq̄ carent p̄mijs. sequitur ꝙ nullꝰ sapiēs possit dubitare de inseꝑabili pena maloꝝ. Nā cum bonū τ malū pena τ p̄miū aduersa frōte dissideant. i. oꝑponanṫ ab inuicē. necesse est q̄ in boni premio videmus accia

Prosa tertia

mium aduersa fronte dissideat; q̄ in boni premio videmus accidere: eadem necesse est in mali pena contraria parte respōdeant. Sicut igitur probis, probitas ipa sit p̄miū, ita improbis nequitia ipa suppliciuz est. Jam vero quisquis afficitur pena, malo se affectū esse non dubitat. Si igitur sese ipi existimare velint, possunt ne sibi supplicij expertes videri, quos omniū maloꝝ extrema nequitia non afficit modo, verū etiam vehementer inficit. Uide aūt ex diuersa parte bonoꝝ, que improbos pena comitetur. Om̄e nāqꝫ quod sit vnū esse, ipsum vnum bonum esse

dere eadem necesse est ꝙ respondeant cōtraria parte in pena mali. sic igit̄ probis. i. bonis ipsa probitas sit premium. ita nequitia ipsa est improbis supplicium. ¶ Nota qn̄cunqꝫ subiectis contrarijs insunt cōtrarie passiones. si vni subiectoꝝ ostenditur inesse sua passio. tunc ꝑ locū a contrarijs reliquo subiecto assignatur inesse sil'r sua passio. Cum igit̄ bonum ꝛ malum sint diuersa subiecta. p̄mium ꝛ suppliciuz sicut diuerse passiones. si ostenditur bonis non deesse p̄mia ostensū ē malis nō deesse supplicia.

¶ Jam vero q̄squis. Hic ponit secundaz ratione͂ que talis est. Pena nō habet ratōnez pene. nisi ex hoc ꝙ malum est quoddam. ergo q̇ est affectus malo. ipse est affectus pena. sed mali sūt affecti imo infecti malo. ergo sūt affecti pena. ꝛ per consequēs supplicio. Unde dicit in littera. Jaz vero quisquis afficit̄ pena malo nō dubitat se esse affectum. cuz supple pena non habeat rationem pene. nisi quia mala. Igitur si ipsi mali seipsos existimare velint. possūt ne sibi videri expertes supplicij. quos malos omnium malorum extrema nequitia. i. maxima i genere mali. nō modo id est tantūmodo afficit. verum pro sed. vehemēter inficit. quasi diceret non. ¶ Notandum ꝙ sicut argumētum tenet sub hac forma. homo non est homo nisi quia est rationalis. ergo qui est rationalis ē homo. sic arguitur in proposito. pena non habet rationem pene nisi qr malū est q̊ddam ergo qui est affectus mali est affectus pena. sed mali sūt affecti malo. ergo malum non deest malis. ꝛ per ꝯsequens supplicium.

¶ Uide autem ex diuersa p̄te bonoꝝ. Hic ph̄ia on̄dit q̄le sit p̄miū maloꝝ. s. trāsformatio i bestialitatē. scd̄o ostēdit quō ꝑ diuersa vitia homi͂es

transformantur in diuersas bestias.ibi. Auaricia. Prio dt. Uide o Boeti q̄ pena comitetur ip̄robos ex aduersa p̄te bonoꝝ.i.p̄ p̄trariū ad bonos. didici/sti enī pauloan.s.in tertio li. Oē q̄d ē eē vnū. ꝛ didicisti vnū eē bonū cui p̄ñs ē.vt oē qd sit videatur esse bonū. Igitur q̄cq̄d deficit a bono desistit eē q̄ fit. vt mali desinant esse qd fuerant. sed ipsa reliq̄ species humani corpo ris adhuc manēs in eis ostētat malos fu isse hoīes. Quare ꝓsi in maliciā amise re hūanam naturam sed cum sola p̄bitas possit quēquē hoiez p̄uehere vltra hoīes scꝫ in naturā diuinā necesse est vt q̄s ip̄ro bitas ab hūana con ditiōe deiecit.ipa de trudat hoiez īfra me ritū.i.dignitatē hoīs in naturā bestialita/tis.igitur euenit vt nō possis estiare hoiem sed bestiā quē videas vitijs trāsformatum ¶ Notandū q̄ g̃dus entiuꝫ distinguūtur fm nobilitatē ꝛ igno bilitatē.q2 nō ē acci/pere duas sp̄ēs eq̄ p̄ fectas.sed vna est di gnior alia.ideo opor/tet q̄ oē ens q̄d non ē hō sit supra hoiem vel infra hoiem.mali aūt vt p̄/batū ē p̄ maliciam desinūt eē hoīes.g̃ necesse est malos esse supra hoīes vel infra.cū aūt sola p̄bitas vehat hoiem supra humanā naturam .s.ad naturā deoꝝ sequitur q̄ malicia deijciat malos infra naturā humanam. scꝫ ad naturā bestialitatis. ¶ Auaricia feruet. Hic p̄hia oñdit q̄liter ho/mines p̄ diuersa vitia trāsformātur in diuersas bestias dicēs. Aliq̄s hō feruet auaricia.s.violēt⁹ ereptor.i.ablator vł raptor alienaꝝ opū. talē dixe ris silēz lupi. sed hō ferox ꝛ iq̄etus q̄ exercet linguā litigijs tal' ꝓpabilis ē cani. Hō occult⁹ insidiatur q̄ gaudet surripuisse aliena fraudib⁹ talis exe quetur.i.ꝓparetur vulpeculis.sed hō intēpans.i.intēpat⁹.s.ire fremit.talis

pauloāte didicisti. Cui p̄ñs ē. vt oē qd sit id etiaꝫ bonū esse videatur. hoc igitur mō q̄cq̄d a bono deficit esse de/sistit: quo fit vt mali desinānt esse qd fuerāt. Sꝫ fuisse homies adhuc ipa hūani corporis reliqua sp̄ēs ostentat Quare ꝓsi i maliciā hūanaꝫ quoq3 amisere naturaꝫ. Sꝫ cū vltra hoies quēqueꝫ p̄uehere sola p̄bitas possit necesse est vt quos ab hūana p̄ditio ne deiecit: infra hominis meritū de trudat improbitas. Euenit igitur vt quem transformatū vicijs videas: hominez estimare nō possis Auari cia feruet alienarum opum violen/tus ereptor. lupi similem dixeris. Ferox atq3 inq̄et⁹ linguā litigijs ex

fugax q formidat habeatur silis ceruis. hō aūt segnis z stupidus. ille tor-
pet. i. tard⁹ ē. z talis viuit asinū. i. asinine. Homo aūt leuis z incōstās q p-
mutat studia sua. i. opa. nihil differt ab auib⁹. sed hō q imergit fedis et i-
mundis libidinib⁹ ille detinet voluptate sordide suis. i. cōpatur suib⁹. z sic
de ceteris vitijs contingit loq. vn̄ cōcludit phia dicēs. Ita fit vt q deserta
pbitate dsierit eē hō
cū nō possit transire
in conditionē diuiaz
vertat in beluaz. i. in
bestiam

ercet cani cōparabil. Insidiator oc
cult⁹ surripuisse fraudibus gaudet
vulpecul' exequet. Ire intemperās
fremit leonis animū gestare credat
pauid⁹ ac fugax nō metuēda formi-
dat. ceruis silis habeat. Segnis ac
stupidis torpet asinū viuit. leuis ac
incōstās studia pmutat nil ab auib⁹
differt. Fedis imūdisq libidinib⁹ i-
mergit sordide suis voluptate deti
netur. Ita fit vt qui pbitate deserta
hō esse desierit cū in diuinā pditiōz
trāsire nō possit vertat in beluā.

Metrum tertiū quarti libri

Ela naricij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule

¶ Notādū q i nobis ē duplex vt⁹ cogno-scitiua. scz. intellect⁹ z sensus. Intellect⁹ ē qd diuinū in nobis p quem ad superiora ascēdim⁹. z deo siles sum⁹. Sēsus aūt in qtū nō obedit rationi ē qd brutale in nobis p quē infra naturā humanam redigimur z bestijs siles efficimur. Ideo dt boeti⁹ in tractatu d sūmo bono. Ve vobis hoib⁹ q de nūero bestiarū estis cōputari diuinū qd in vobis ē nō cognoscentes per qd ad supiora ascēditis z do siles estis diuinū aūt i hoie vocat intellectū.

Metrū. iij quarti libri.

Ela naricij ducis. Istud ē metrū tertiū hui⁹ qrti qd dicit glico-
nicum ab inuentore. coriambicum a pede pdñante. In quo phia
ostendit transformatoīem hoim in bestias per quandam fabu-
lam. secundo ostendit trāsformationē mentis per vitia esse peiorem trans-
formatione corporis. ibi. O leuem. Fabula quam intendit est de trāsfor-
matione sociorū vlixis z est talis. Vlixes post bellum troianum. cum re-
deūdo ad ppria diu errasset in mari puenit ad quandā insulā quā ihabi-
tabat qdā dea noie Circe. filia sol'. q p gmia z potōes cōsueuit hospites
suos mutare i diuersas bestias. q etiā socios vlixis q ad ipaz puenerāt p

suas potiones mutauit. sed mercurius dedit Ulixi album florem p quem mutauit transformationem et potionem veneficaz. Quis aut socij sui essent mutati in bestias quantum ad figuram corporis. tamen remansit in eis mens integra exclusa omni bestiali feritia. Unde dr in lra. Eurus ventus talis. appulit vela ducis Naricij. i. Ulixis qui denominatur naritius a loco vel

Pulchra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula
Quos vt in varios modos
Uertit herbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille marmaricus leo
Dente crescit et vnguibus
Hic lupis nuper additus
Flere dum parat vlulat
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia

a regione de qua ori undus erat. et appulit vagas rates. i. naues pelago. i. mari cuidam insule. qua. i. in qua insula residens pulcra dea. Circe edita. id est genita ex semine solis illa miscet nouis hospitibus. i. socijs vlixis. pocula tacta carmine. i. incantatione quos. s. hospites. vt. i. postquam. manus Circe herbipotens. i. potens herbarum. vertit. i. mutauit socios vlixis in varios modos. i. in varias figuras bestiarum. Hunc. i. vnum illorum tegit facies apri. ille. i. alius marmaricus leo. i. affricanus leo factus. crescit dente et vnguibus. Hic. i. alius nuper lupis additus. i. coniunctus dum parat flere propter suam transformationem ipse vlulat. Ille id est alius obambulat id est circuit tecta. domus mitis vt indica tigris id est tigris indie. Sed licet numen id est deitas archadis id est mercurij. qui colitur in archadia qui dicitur ales. eo quod fingitur habere alas in pedibus ad designanduz velocitatem sui motus. Ille mercurius miserans ducem. i. vlixem. obsitum. i. circundatuz varijs malis ipse soluerit. i. liberauerit eum a peste hospitis. s. circe tamen remiges. i. socij vlixis iam traxerant. i. liberant. mala pocula ore. et iam sues

Metrū tertium

effecti verterant. i. mutauerant. pabula. i. cerealia. nutrimenta panis. qui panis est cibus hominū. glande id est in glādes q̄ est cibus suis. et nihil manet integrū. s. de figura humana ipsis perditis id est mutatis voce et corpore. sola aūt mens stabilis manens gemit supra monstra id est supra transformationē corporis quam patitur. ¶ Notandum ꝙ transformatio

Blande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Voce corpore perditis
Sola mens stabilis. super
Monstra que patitur gemit
O leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita

hois in bestiam remanente anima rationali nō est possibil' sm rem. q2 si eēt possibilis vel esset possibilis sm trāsmutationē substātialē vl' accidentalem. non sm substantialē. quia ꝑ talem introducit' noua forma substantialis. et sic due forme substātiales specie differentes vt forma lupi ⁊ hois simul' informarēt idē corp⁹ qđ falsum est. nec est possibilis sm accidētia ꝓpria q̄ disponunt materiā ad determinatam formā quia impossibile est materiam sm vnā ⁊ eandem dispositionē ꝓportionari diuersis formis vnde omnino est impossibile animam intellectiuam vniri materie disposite ad formam lupi. ergo transmutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solum sm accidentia indiuidui prouenientia ab exterioribus causis quemadmodū videtur ꝯtigisse de rege Nabuchodonosor de quo legitur in Daniele. ꝙ ex hominibus eiectus est ⁊ fenum comedit vt bos. ⁊ rore celi corpus eius infectum est donec capilli eius crescerent in similitudinem aquilarum. ⁊ vngues eius quasi vngues auium. ⁊ quia transmutatio sm talia accidentia ducit ab expressa representatione speciei humāe ꝓpter deformitatem figure. Ideo vt sic potest dici transmutationem eē factam in bestiam anima remanente. Alij dicunt ꝙ hmōi transmutatio nō sit possibilis sm rem sed sm quandam apparitionem fantasticam. vnde non videt' rationabile ꝙ Nabuchodonosor transtulerit se ad iumenta comedens fenum nisi ꝙ quadam inania ⁊ apparitione fantastica agitatus seipsum reputabat iumentum aut bestiam ꝓpter qued a consortio hominum eiectus est ⁊ cum feris habitabat ¶ O leuem. Hic ostendit trāsformationem mentis per vitia esse deteriorem trāsformatione corpis eo ꝙ mens nobiliorē toto corpe. ⁊ dt. Ego dico manū circe. i. ptātem esse ni

miū leuē.i.ībecillē. nec dico gramia ei⁹ eſſe potētia q̄ licet valeāt ꝓtere mē bra.ſ.corpis. nō tñ valēt ꝓtere corda q̄ intꝰ ē vigor hoim cōditꝰ.i.abſcon ditus.arce abdita.i.ī mēte abſcōdita.ſed hec dira venena.i.vitia potētius detrahūt hoīez ſibi.q̄ venena ſiue vitia penitꝰ meāt.i.ptrāſeūt.⁊ nō nocē ita corpi ſeuiūt.i.ſeuire faciūt hoiem vulnere mētꝫ. ¶ Notādū ꝙ q̄ aīa nobilior ⁊ excellētior eſt corpe trāſmutatō facta ī aīa de ꝓtutibꝰ ad vitia ſtāte corpore hūano.ipa ē deterior ꝙ̄ facta tranſmutatōe corpis hūani in ſpēm beſtie aīa remanēte intrāſmutata. quia anima intranſmutata dato ꝙ corpus trāſmutetur adhuc bō dr̄ homo. rōne anie. ſed remanente corpe hūano ⁊ aīa trāſmutata. iam bō nō dr̄ bō niſi equiuoce. ḡ tranſmutatio aīe peior eſt trāſmutatione corpis aīa remanēte ītrāſmutata

Hec venena potentius
Detrahunt hominem ſibi
Diraq̄ penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſeuiunt

Proſa quarta libri quarti

Um ego fateor inq̄ nec iiuria dici video vicioſos tāetſi humani corpis ſpēm ſuent.in beluas tñ aīoꝝ qualitate mutari. Sꝫ quoꝝ atrox ſceleratasq̄ mens bonoꝝ pniciē ſeuit.idipm eis licere noluiſſem P. Nec licet inq̄t vti ꝓuenienti mōſtrabit loco.Sed tñ ſi idipm qđ eis licere credit auferat.magna ex parte ſceleratoꝝ hoim pena releuatur

Proſa.iiij. q̄rti libri. Um ego fateor inquā. Iſta ē q̄rta pſa huius quarti in q̄ princdpaliter tria.pbat. Primo pbat maloſ eſſe miſeriores q̄ cupita pficiunt ꝙ̄ ſi ea non pficerent. Scđo probat malos eſſe miſeriores ſi ſint impuniti ꝙ̄ ſi ſint puniti. Tertio oſtendit illos eſſe miſeriores qui faciunt iniuriam ꝙ̄ illi qui patiuntur.ſecunda ibi. Nam hoc quoq̄.tertia ibi. Nam ne illud. Primo Boetiꝰ conſentiens predictꝫ.facit quoddam notum.⁊ philoſophia ſibi reſpondet. Secundo philoſophia proſequitur principale intentum.ibi. Etenim. ¶ Primo dicit. Tum ego Boetius finito carmine inquam id eſt dixi. ego fateor.i.cōcedo verum eē quod dictum eſt.nec iniuria.i.non iniuſte vide dici vitioſos mutari ī beluas.i.in beſtias qualitate.i.vitio anioꝝ.tametſi pro ꝙ̄uis ſeruent ſpeciem humani corporis. Tunc Boetius facit notum dicens. Sꝫ eis quoꝝ

mens atrox. i. crudelis seuit pnicie bonoꝝ. idipm noluissem eis licere. s. vt seuiāt mali in bonos. Rn̄det phia. nec lꝫ inqͣt vti mōstrabit᷑ ꝯuenienti loco tn̄ si idipm qd credit᷑ eis licere. si h̄ auferat᷑ a malis. releuat᷑ pena sceleratorū hoim ex magna pte. ❡ Notādū licꝫ credat᷑ malis licere ꝙ seuiāt ꝯ bonos nō tn̄ in rei ꝟitate lꝫ. qꝛ in sexta ꝓsa huiꝰ q̄rti ōndit phia ꝙ nihil lꝫ mal᷑ ꝯ bonos nisi q̄ntum ꝑmittitur ex ordiatione diuie ꝓuidētie ad vtilitatē bonoꝝ.

Etenim qd incredibile forte cuiq̄ videatur infeliciores esse necesse ē malos: cū cupita ꝑfecerint: q̄ si ea que cupiūt implere nō possint. Nam si miserū est voluisse praua, potuisse miseriꝰ est sine quo volūtatis misere lāgueret effectꝰ. Itaq̄ cū sua singulis miseria sit triplici infortunio necesse est vt vrgeant᷑ quos videas scelꝰ velle ꝛ posse ꝑficere. B. Accedo inq̄ Sꝫ vti hoc īfortunio cito careāt patrandi sceleris possibilitate deserti vehemēt exopto. P. Carebūt inqͭt ocius: q̄ vel tu forsitan velis: vel illi sese estimant esse carituros.

❡ Etenim qd. Hic phia ꝓsequit᷑ principale itētuꝫ ꝓbādo ꝙ improbi sūt miseriores q̄ cupita ꝑficiūt q̄ q̄ ꝑficere non possint. Scdo ōndit ꝙ in hac vita nihil est diuturnū in ꝯparatione ad vitā eternam. Tertio ponit admirationē boetij sup q̄dā. scda ibi. Nꝫ q̄ ei. tertia ibi. Tuꝫ ego. Primo dt. Necesse ē malos esse infeliciores. i. miseriores. cū ꝑfecerit cupita q̄ si nō possint iplere q̄d forte videat᷑ cuiq̄. i. alicui incredibile. cuius ꝓbatio est. Nā si miserū est voluisse praua miserius est potuisse sine q̄. s. posse langueret. i. deficeret. effectꝰ misere volūtatis. Itaq̄ cū singulis tribꝫ. s. volūtati. potētie ꝛ effectui sit sua miseria necesse ē vt illi vrgeant᷑ triplici infortunio. i. malo q̄s videas scelus velle. scelus posse. scelꝰ ꝑficere. dicit boetiꝰ. accedo inq̄. i. ꝯsentio. sed ego vehementer exopto. vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careāt h̄ infortunio. ꝛ dt phia. Carebūt inqͭt ociꝰ. i. citiꝰ q̄ si tu forsitan velis. i. velle doleas. vel q̄ illi estimēt sese. i. seipos carituros. ❡ Notādū ꝙ phia dt ꝙ posse malū sit peiꝰ q̄ velle malū. hoc videt᷑ falsum. qꝛ posse peccare nō ē malū. sꝫ velle peccare. Vn̄ fm Sen. De pctm̄ i actōe ē. ꝛ ois actio ē volūtaria. g̊ oē pctm̄ est volūtariū. ꝓ tāto etiā dicit Aug. Tolle volūtatē ꝛ infernꝰ nō erit. g̊ peiꝰ ē velle malū q̄ posse malum. cꝰ ꝯtͣriū h̄ dt. Ad h̄ dicēduꝫ ꝙ si posse ꝛ velle fm se ꝛ absolute ꝯsiderēt᷑. tūc peiꝰ est velle malū q̄ posse

malū Si aūt accipit posse vt sequēs malā voluntatē et subseruiēs eidē vt volūtas mala pficiat i exteriori ope sic pei⁹ ē posse q̄3 velle. q2 sine tali posse langueret volūtatis effect⁹. iō nō pficeret op⁹ ei⁹ extra. sic autē dicto mō pei⁹ ē posse malū q̄3 velle. sic pei⁹ ē pficere malū q̄3 posse. ita q̄d vnū q̄dq3 istoꝝ triū velle posse pficere aliq̄d mali addit supra p̄cedens

Neq3 enī ē aliq̄d i tā breuib⁹ vite mē tis ita serū q̄d expectare lōgū imor talis p̄sertim anim⁹ putet quoꝝ ma gna spes ⁊ excelsa facinoꝝ machia repentino atq3 insperato sepe fine de struit. q̄d q̄dē ill' mis'ie modum sta tuit. Nā si neq̄cia mis'os facit, mise rior sit necesse ē diuturnior nequā: Quos ifelicissimos esse iudicarē si nō eoꝝ malciā saltē mors extrema finiret Etenī si de prauitatis infor tunio v'a ꝯclusim⁹ ifinitā liq̄t eē mi seriā: quā eē ꝯstat eternā. B. Tum ego mira q̄dem inquā ⁊ cōcessu dif ficilis illatio: sed his eam q̄ pri⁹ cō cessa sunt nimiū ꝯuenire cognosco. P. Recte inquit estimas: sed qui conclusioni accedere durum putat equū est: vel falsū aliq̄d p̄cessisse de

¶ Neq3 enī Hic ph'ia q2 Boe. optauit malos citius carere potentia patrādi sceleris. pbat q2 i hac vita nihil ē diurnū vel duratiuū in cōparatiōe ad ppetuā vitā dicēs Neq3 enī ē aliq̄d serū. i. tardū vel durabile in tam breuib⁹ metis. i. finis pn̄tis vite q̄d immortal' anim⁹ putet p longū t'ps expectare. i. manere. q̄ꝝ maloꝝ mag̃ spes quam h'nt de longanimitate vite ⁊ excelsa machina. i. mag̃ potētia facinoꝝ sepe destruitur. fine. i. morte. fine inq3 isperato ⁊ repētino. Quod. s. finiri morte statuit ips'is malis modū. i. finiū sue mis'ie. q̄d. pbat p hoc. Nā si neq̄tia facit miseros vt patet ex dictis. necesse est vt diuturnior nequā sit miserior. q̄s malos iudicarē infelicissimos. si nō extrema mors eoꝝ maliciā finiret. Si enī ꝯclusim⁹ v'a de infortunio prauitatis. q̄d infortuniū. i. malū tāto ē mai⁹ q̄nto ē diuturni⁹ liq̄t miseriam eoꝝ eē infinitā quā ꝯstat eē eternā. Esset aūt miseria maloꝝ eterna si morte nō finiret. ¶ Notādū q2 de oppositis opposito mō iudicādū ē. cū oppositoꝝ opposite sint cause. Sic ḡ in bonis illō q̄d ē diuturni⁹ ē meli⁹ sic i malis q̄d ē diuturni⁹ ē pei⁹. Cū igit malicia facit mis'os malos. ifinita

esset coꝝ miseria si ppetuo ꝑduraret in vita. sꝫ q̄ꝛ mors termiat coꝝ malici am. iō coꝝ miseriā ꝛ ifelicitatē diminuit. ¶ Tū ego. Hic phia pōit admi ratiōnē boetij sup deductiōe phīt dicēs. O phia mira ē illatio tua. ꝛ ꝯces su. i. ad ꝯcedendū difficilꝰ q̄ ꝓbaꝶ miseriā maloꝝ diminui ꝑ mortē. sed co gnosco eā nimiū ꝯuenire his q̄ ꝯcessa sunt priꝰ. dꝛ phia. Recte inq̄m esti mas. s. ꝙ p̄dicte illa tioni difficile crediꝶ. sed q̄ duꝝ. i. difficile putat accedere ꝯclu sioni ipam ꝯcedēdo equū ē vt ip̄e demon straret aliq̄d falsū p̄ cessisse i p̄missis. vel ōndat collatōeꝫ ꝓpo sitionū necessarie cō clusionis. nō eē effi cacē. alioq̄n cōcessis p̄cedentibus nihil ē qꝺ causeꝶ. i. ꝯq̄ratur de illatōe. Vn̄ neces sariū est eaꝫ cōcedere q̄ntūcūq̄ videaꝶ du rū ¶ Notādū ꝙ si nō ꝯsentiꝶ cōclusioni. h̄ est vel ꝓpter pctm̄ in materia. vl' ꝓpꝶ pec catū in forma. ꝓpter pctm̄ in materia. vt si aliq̄ premissaꝝ sit falsa ꝓpꝶ pctm̄ in for ma. vt si n̄ sit debita ꝯnexio ꝓpositionum respectu cōclusionis incidēte aliq̄ fallacia. Si aūt nihil istoꝝ accidit necessario sequiꝶ cōclusio ex p̄missis. ¶ Nā hoc quoq; dicā. Hic phia probat malos eē miseriores si non puniantur q̄ꝫ si puniānꝶ. Scd̄o soluit q̊ddā dubiū. Tertio ponit q̄ndā epilogū p̄dictoꝝ. scd̄a ibi. Sꝫ q̄so. Tertia ibi. Id v̄o hacten⁹. Pri mo p̄mittit ꝯclusionē quā ꝓbare intēdit excludēdo q̊sdā modos ꝓbatōis q̄b; ꝯclusio ꝓbari posset. ¶ Scd̄o ponit alium modū ꝓbationis ab istis. ibi. Et illa. ¶ Primo dicit Hoc quoq; dicam non minus videatur mi rum. sed eque necessarium videatur concludi ex his que sumpta sunt. et querit Boetius. Quidnam est hoc. Dicit Philosophia. Ego dico mi-

mōstret: vel collationem ꝓpositio num nō esse efficacem necessarie cō clusionis ostendat alioq̄n cōcessis p̄cedētib⁹ nihil ꝓrsus est qꝺ de illa tiōe causetur. nā hoc quoq; qꝺ dicā nō min⁹ miꝝ videaꝶ: sꝫ ex his q̄ sum pta sunt eq̄ est necessariū. B. Quid nā inq̄. P. Feliciores inq̄t esse im probos supplicia luentes q̄ꝫ si eos nl'la iusticie pena coerceat. Neq; id nūc molior qꝺ cuiuis veniat i men tem corrigi vltiōe prauos mores ꝛ ad rectum supplicij terrore deduci Ceteris quoq; exēplū esse fugiendi culpāda. sꝫ alio quodā mō infelicio res esse iprobos arbitror ipunitos tā etsi nl'la rō correctōis: nullus re spect⁹ habeaꝶ exempli. B. Et quis erit inquā p̄ter hos alius modus.

Et illa bonos inq̄t esse felices. ma/
los ꝟo miseros nōne ꝯcessim⁹. B.
Jta est inq̄. P. Si igit̄ inq̄t miserie
cuiuspiā bonū aliq̄d addat̄. nōne fe
licior est eo c⁹ pura ac solitaria sine
cuiusq̄ boni admixtiōe miseria est.
B. Sic inq̄ videt̄. P. Quid si eidē
misero q̄ cūctis careat bonis p̄ter ea
q̄b⁹ miser est malū aliud fuerit ānexū
nōne multū infelicior eo cēsend⁹ est
cui⁹ ifortuniū boni pticipatōe rele/
uat̄. B. Quidni inq̄. P. Hūt igit̄ i
pbi cū puniūt̄ q̄dē boni aliq̄d ānexū
penā ipa₃. s. q̄ rōne iusticie bona ē.
idēq̄ cū supplicio carēt inest eis ali
q̄d alteri⁹ mali ipa ipunitas quā ini
q̄tatis merito malū eē ꝯfess⁹ es. B.
Negare nō possū. P. Multo igit̄ ife
liciores iprobi sūt iniusta ipunitate

improbos esse feliciores luētes supplicia. q̄ si nulla pena iusticie eos coer
ceat. i. puniat. sed ego nō molior. i. nō intēdo nūc q̄ alicui veniat i mente₃
prauos mores. i. hoies praue morigeratos corrigi vltiōe. i. pena et terrore
supplicij. ipsos deduci ad rectū. ꝛ nō intēdo ceteris hoib₃ penā malorum
esse exēplū fugiēdi culpāda. i. mala. Sed p̄ter istas duas cās est alia a p̄
dict' q̄ arbitror im/
probos eē feliciores
punitos. tā etsi p q̄/
uis. nulla rō correcti
onis ꝛ null⁹ respect⁹
exēplū habeatur. ꝛ
q̄rit Boeti⁹. Quis
erit preter hos alius
modus ¶ Nota q̄
due sunt cause p̄pter
q̄s videtur meli⁹ ma
los esse punitos q̄ i
punitos Una est q̄r
p penas mali corri/
guntur ꝛ resipiscūt a
malo. Scd̄a causa
est. q̄r alij tiore pene
malo₄ d̄clināt a ma
lo. ꝛ sic pena malorū
est exēplū alijs fugiē
di malū. licet iste due
cause sint vere. tamē
phia de eis non intē
dit. sed vult assigna/
re aliam causam pre
ter istas.
¶ Et illa. Hic phia
ponit aliū modū pre
ter p̄dictos pbādos
malos impunitos esse miseriores q̄ punitos. Secūdo declarat q̄ddā as/
sumptū in pbatiōe ibi. Sed puniri. Primo resumit q̄d supra pbatū ē ter
tia prosa dicens. Nonne concessimus bonos esse felices. malos ꝟo mise/
ros dicit Boe. Jta est inquā. ꝛ philosophia. Si miserie alicuius addit̄
aliquod bonum nonne ipse est felicior eo cuius miseria est pura ꝛ solitaria
sine admixtione alicuius boni. dicit boe. Sic inquam videtur. ¶ Ulteri
us querit phia. si eidē misero q̄ cunctis careat bonis. aliud malum fuerit

annexū. nōne censendus est infelicior eo cui⁹ infortuniū. i. malū releuat. i. temperat̄ pticipatōe boni. dt boe. Quidni inquā. i. q̄re nō igit̄ dt phia. improbi. i. mali cū puniunt̄ hn̄t aliq̄d boni annexū. s. penā. q̄ rōne iusticie bona est. ꝛ cū idē improbi carent supplicio. i. pena. inest eis aliquid alteri⁹ mali. s. ipa īpunitas. quā merito. i. iure iniq̄tatis ꝯfessus ē esse malā. dt Boe: negare nō possū. igitur cōcludit phia ꝙ improbi mlto sūt īfeliciores donati. i. additi iniusta īpunitate. i. mala īpunitate. q̄ꝫ puniti iusta vltōne. i. pena.

¶ Notandū ꝙ ratio quā phia intēdit est ista. Cuiuscūqꝫ hominis malicie addit̄ aliq̄d boni. ip̄e felicior est eo cui⁹ malicie nihil boni addit̄. sed cū malus hō punit̄ sue malicie addit̄ aliq̄d boni. s. pena q̄ rōne iusticie bona est: cū aūt nō punit̄ eius malicie addit̄ aliq̄d malū. s. īpunitas que mala ē. g̊ mal⁹ punitus felicior ē malo īpunito

donati q̄ꝫ iusta vltōe puniti. Sꝫ puniri improbos iustū, impunitos vero elabi iniquū esse manifestum est. B. Quis id neget. P. Sꝫ ne illud q̄dem ait q̄sq̄ꝫ negabit, bonū eē om̄e qd̄ iustum est, cōtraqꝫ qd̄ iniustū est malum liquet esse. B. Respōdi tū ego. Ista q̄dem ꝯsequentia sunt eis que pauloante conclusa sunt. Sed queso inquā te. Nulla ne animaruꝫ supplicia post defunctū morte corpus relinquis. P. Et magna quidem inquit, quoꝝ alia penali acerbitate, alia vero purgatoria clemētia exerceri puto. Sed nunc de his disserere consilium non est Id vero

¶ Sed puniri improbos iustū. Hic phia declarat q̊ddā assūptū in pbatione. s. ꝙ pena maloꝝ sit bona. ꝛ ꝙ īpunitas sit mala dicēs. Manifestū ē ꝙ puniri improbos ē iustū ꝛ iniq̊s elabi. i. euadere īpunitos est iniquū. i. iniustū. dt boe. Quis neget illud. subiūgit phia. Nunq̊d illd̄ aliq̊s negabit. O ē qd̄ est iustū ē bonū ꝛ eꝯ. i. p ꝯriū q̊d iniustū est liq̄t. i. manifestū est ip̄m eē malū. Ego boe. dixi ista iā dicta ꝯn̄tia sūt eis q̄ pauloan̄ ꝯclusa sunt. ¶ Notandū ꝙ phia innuit duplicē rōnez. Prima tal' ē pena maloꝝ ē iusta. sed iustū ē bonū. g̊ pena maloꝝ ē bona. Scd̄a rō ē Impunitas maloꝝ ē iniusta. sed iniustū est malū. g̊ īpunitas maloꝝ ē mala.

¶ Sed q̄so inq̄ꝫ. Hic boe. soluit dubiū. q̄rit em̄ boe. o phia q̄so te inq̄ꝫ nūq̊d nulla aīaꝝ supplicia post mortē q̊ꝝ maloꝝ alia ego puto exerceri. id ē puniri penali acerbitate sic̄ mala dāpnatoꝝ. Alia v̊o puniri purgatoria cle

mētia .i. igne purgatorio. sed differere .i. disputare de his penis q̄ debētur aiabus p⁹ mortē nūc nō est cōsiliū. ¶ Notandū ꝙ pctm̄ qn̄qꝫ ē tale ꝙ ꝑ ip sum habituatur volūtas ad malū cuiusmodi ē mortale pctm̄ peccātes g mortal'r ⁊ in tali pctō discedētes puniuntur eterna pena p⁹ mortē. Nā ꝫm btm̄ Grego. ad magnā iusticiā iudicātis dei ꝑtiet vt nunq̄ꝫ careant supplicio q̄ nunq̄ꝫ carere volunt pctō. Qn̄qꝫ aūt pctm̄ ē tale ꝙ constat cū voluntate habituata ad bonuꝫ sicut ē pctm̄ veniale. tale nō punitur eternaliter post mortem sed quia ad iusticiaꝫ dei ꝑtinet vt nulluꝫ pctm̄ maneat ipunitum. iō oportꝫ vt hō puniat̃ ad tp̄s ꝓ pctō veniali. ⁊ qꝛ ꝑ talem penā aīa purgat̃ ad receptionē pleni premij. ideo illa pena dicitur pena purgatoria. ¶ Id vo hactenus egi⁹. Hic ph̄ia ponit q̄ndā epilogū supra dictoꝝ. secūdo oñdit boe. opinioneꝫ vulgi eē ꝯtrariam opinioni ph̄ie ibi Tū ego. Primo dicit. Id egim⁹ .i. ꝑtractauim⁹. hacten⁹ id ē huc usqꝫ vt ptās maloꝝ q̄ tibi videbatur indignissima nullā eam esse cognosceres. sicut ostendim⁹ in scḋa ꝓsa. ⁊ illos malos q̄s tu q̄rebare ipunitos. tu nunq̄ꝫ videres carere supplicijs sue iprobitatis. sicut ostensum est tertia ꝓsa. Et nos etiā egim⁹ vt licentiā seuiēdi ꝯ bonos q̄m tu cito p̄cabaris finiri. disceres eā nō esse lōgā ⁊ infeliciorē eē potentiā ad malum si esset diuturnior. ⁊ infelicissimā esse si esset eterna. sicut in ista prosa ostensum ē. Post hec ꝓbatū ē eadē ꝓsa iprobos esse miseriores. dimissos .i. relictos. iniusta ipunitate q̄ꝫ punitos iusta vltiōe. Cui ꝯn̄s ē cum creduntur esse ipuniti. vrgeātur grauib⁹ supplicijs. ¶ Notādū circa p̄dicta cum dicitur illū eē miseriorē q̄ peccat ipune q̄ꝫ q̄ punitur ꝓ pctō. h̄ ē intelligēdū de misia pn̄tꝭ vite vtrobiqꝫ vt sit ꝯformis ꝯpatio. Accipiēdo em̄ miseriaꝫ p̄sentis vite ex vna ꝑte. ⁊ ex alia ꝑte miseriā q̄ ē post mortē eēt difformis cō

Hactenus egimus vt q̄ idignissima tibi videbat̃ maloꝝ ptās eā nullaꝫ esse cognosceres. quousqꝫ ipunitos querebare videres nūq̄ꝫ improbitatis sue carere supplicijs. Licentiaꝫ q̄ꝫ cito finiri p̄cabaris. nec longam esse disceres infelicioremqꝫ fore si diuturnior: infelicissimam vero si esseꝫ eterna. Post hec miseros esse improbos: iniusta impunitate dimissos. q̄ꝫ iusta vltione punitos. Cui sententie ꝯn̄s est vt tum demū grauiorib⁹ supplicijs vrgeant̃ cū impuniti esse credunt̃. B. Cum ego cum tuas inqꝫ rōes ꝯsidero nihil dici ve

Prosa quarta

paratio τ extra ꝓpositū. qꝛ h nō loquitur de miseria q̄ est post mortem. ¶ Cū ego. Hic boe. oñdit opinionē vulgi eē ꝯriā opinioni phie. secūdo oñdit phia nō eē ꝯsentiēdū opinioni vulgari scḋa ibi. Quid igitur. Pͥo dicit O phia cū ego ꝯsidero tuas rōnes .i. inq̄sitōes. puto nil verius dici. supple illis. Sꝫ si reuertar ad iudicia hoim vulgariū supple aliter videtur.

rius puto. At si ad hoim iudicia reuertar. q̄s ille est cui hec nō credenda mō sed saltem audienda videāt. P. Ita est inq̄t illa. Nequeunt eñ oculos tenebris assuetos ad lucez perspicue veritatis attollere. similesq̧ auib⁹ sunt quaꝝ intuitū nox illuminat dies cecat. Dum eñ nō rerum ordinem sꝫ suos intuent affectus vel licentiā vel impunitatē scelerum putāt esse felicem. Vide aūt q̄d eterna lex sanciat. Melioribus animū si ꝯformaueris nihil op⁹ est iudice p̄miū deferente tu te ipse excellentiorib⁹ addidisti. Si studium ad peiora deflexeris extra ne quesieris vltorez tu teipse in deteriora detrusisti veluti si vicibus sordidā humuz celūq̧ respicias cunctis extra cessantibus ipsa cernendi ratione nūc sceno nunc sideribus interesse videaris. At vulg⁹ ista nō respicit

Quis eñ ē ille cui hec sup. dicta tua. ñ mō. i. nō tm̄. videantur credēda. sꝫ etiā ñ audiēda. dicit phia. Ita ē q̄ vulgares nequnt oclos rōis τ intellect⁹. assuetos. i. assuefactos tenebꝛꝫ passionū attollere. i. erigere ad lucē ꝑspicue ṽitatꝫ sup. vt veꝝ videāt recte rōnis. τ sit siles auib⁹. s. nectuis τ bubonib⁹ q̄ꝝ intuitū. i. visū nox illuminat et dies cecat. dū eñ vulgares nō ītuent ordiez reꝝ q̄ ħñt se ad modū lucꝫ sꝫ intuentur suos effect⁹ .i. desideria q̄ ħñt se ad modū tenebrarū ipi putāt felicē eē impunitatē sceleꝝ. i. maloꝝ. vł licētiā sup. seruiēdi ꝯ bonos. q̄d tm̄ nō ē. Vide āt q̄d sanciat. i. statuat eterna lex. i. diuia ꝓuidētia. si ꝯformauerꝫ aīm tuum meliorib⁹. i. virtutibus. nihil ē tibi op⁹ iudice exteriori deferente premiū. qꝛ tu teipse addidisti excellētiorib⁹ τ ꝑ ꝯñs fact⁹ ē de⁹. Si aūt studiū deflexeris ad peiora. i. ad vitia ne ꝑ ñ quesieris extra vltorem. i. vindicem. qꝛ tu teipe detrusisti te in deteriora. τ ꝑ ꝯseq̄ns factus es belua. hoc declarat in sili veluti si respicias humū τ

celũ vicib. i. vicissim. nũc celũ nũc terrã cunctis supple iudicijs extra ces- santib ipa sola rõe cernẽdi videat nẽ iteresse sceno. i. terre nunc syderib. i. celo sup. eodẽ mõ. cũctis extra cessantib ipa sola rõne opandi bñ vl male asseqris pmiũ vl suppliciũ diuia iusticia ordinãte. sed vulg ista non re spicit pter pdictã cãm. ¶ Nota q qr natura visus reqrit mediũ illũinatũ iõ fm cõem naturaz visus noctue z bubo nes meli deberẽt vi dere in die q̃ i nocte cui tñ ɔtriũ accidit eis. vl pter debilita tẽ naturalẽ visus. sic in noctuis. de qb dt Isidor q ortu splen dore sol visus noctue ebetat. vl pter con suetudinem ad tene- bras sic credit esse d bubone. Cũ em bu- bo habeat alias aues sibi inimicas. iõo de die i cauernis latitat z alijs auib qescenti bus pter necessitatẽ vict de nocte volat. ¶ Notandũ q dt. Vide qd eter na lex sanciat. dt btũs Aug. in li. de libero arbitrio. Lex eterna ẽ qua iu stũ est vt oĩa sint ordiata. z iõ fm ordinẽ ei nunq̃ iust destituit pmijs nec malus supplicijs.

Quid igit. His ne accedam quos beluis siles esse mõstrauim. Quid si qs amisso penit visu ipm etiaz se habuisse obliuisceret intuituz. nihil q sibi ad humanam pfectõez deesse arbitraretur. nũ videntes eadez ce- cos putarem. Nam ne illud qdem acqescent: qd eque validis rationũ nitit firmamentis: infeliciores eos esse q faciãt q̃ qui patiãtur iniuriã. B. Vellem in q̃ has ipsas audire

¶ Quid igit his ne accedam. Hic oñdit phia non esse ɔsentiendũ opinioni vulgari dicẽs. O boeti. qd igit dicis. nunqd de bem accedere p ɔsensum his vulgarib qs mõstrauim siles esse bestijs q. d. nõ. z manifestat p exẽplũ dicẽs. qd dicis. si qs hõ amisso penit vi su obliuisceret etiã seipm habuisse visũ z arbitraret nihil deesse sibi ad pfe ctionem hũanam. nunqd hoĩes videntes. i. iudicantes eadẽ cũ ceco puta- remus eẽ cecos. q. d. imo sup. sil si vulgares dicerẽt se recte iudicare z se ñ esse beluas. adhuc nõ esset eis ɔsentiendũ. ¶ Notandũ q vulgares z ipi- ti iudicãt tanq̃ longe distãtes a vitate. qr iudicãt fm ɔcupiscẽtiã non fm rei vitatẽ. pter qd nõ est astandũ eorũ iudicio. Vñ Señ. in de remedijs fortuitor dic. Male opinant hoĩes de te. sed mali. mouerer aũt si sapien- tes hoc loquerent. nũc aũt mal displicere ẽ laudari. male de te loquuntur mouerer si iudicio facerẽt. nũc aũt morbo igrãtie faciũt. male de loquũt qr bñ nesciũt loq. ¶ Nã ne illud qdẽ. Hic phia pbat illos eẽ miseros q faciũt iniuriam q̃ q patiunt. scdo ex hoc ɔcludit q iniuria ñ est ipsi pati entis s inferẽtis. tertio inuehit ɔ oratores. scda ibi. Hac igitur. tertia ibi.

Prosa quarta

Ad q̄ nūc. Primo dt. nūqd vulgares nō acqescēt. i. pcedēt. illō q̄d nititur eq̄ validis firmamētis rōnū. s. infeliciores eē eos q̄ faciūt iiuriā q̄ q̄ patian tur. Dicit Boe. Vellē audire has ipas rōnes. tūc phia ostēdit duos syl logismos ad pbandū intētū. q̄ꝝ prim⁹ est. Oīs iprob⁹ ē miser. sed oīs di gn⁹ supplicio ē improb⁹. ḡ oīs dign⁹ supplicio ē miser. ꝛ p ꝯñs q̄nto digni or ē supplicio tāto est miserior. Secūd⁹ syl logism⁹ est. quāto ali q̄s ē dignior suppli cio tāto ē miserior. s ʒ faciēs iniuriā digni or ē supplicio q̄ pa tiens. ḡ faciēs iniuri am miserior ē q̄ iiu riā patiēs Primo in nuit primū syllogis mū dicēs. Nūqd ne gas oēm iprobū esse dignū supplicio. boe ti⁹ dt. mime nego. et mltiplr liqt eos esse infelices q̄ sunt ipro bi. ita ē dt boe. Igit dt phia. q̄ digni sūt supplicio nō dubitas eos esse miseros. dic Boe. Conuenit in q̄ supple pdicta. tūc innuit scdm syllogis mū p modū interro gationis dicens. O boeti si tu resideres ꝯgnitor. i. iudex causaꝝ cui puta res inferendū suppliciū. vel ei q̄ fecisset iniuriā. vel ei q̄ ptulisset iniuriam dt Boe. Nō ambigo. i. n̄ dubito. q̄n ego satisfacerē ppesso iiuriaʒ dolore id ē cū supplicio faciētꝭ iiuriā. Igit dt phia illator iniurie videt tibi eē mi serior q̄ acceptor iniurie. dt Boeti⁹. ꝯsequitur inquā supple pdicta

rationes. P. O m̄eʒ inqt improbū num supplicio dignum negas. B. Minime. P. Infelices vero esse q̄ sunt improbi multipliciter liquet. B. Ita est inq̄. P. Qui igitur sup plicio digni sunt miseros esse non dubitas. B. Conuenit inquaʒ. P. Si igitur cognitor ait. resideres cui suppliciū inferenduʒ putares ei ne q̄ fecisset. an q̄ ptulisset iniuriaʒ. B. Nec ambigo inquā q̄n ppesso satis facerē dolore faciētis P. Miserior igit tibi iniurie illator q̄ʒ acceptor esse videret. B. Consequit inquaʒ. Hac igit alijsq̄ꝫ de causis ea radice nitētib⁹ ꝙ turpitudo suapte natura

¶ Notādū ꝙ ad candē ꝯclusionē sic posset argui. Quicūq̄ꝫ opatur malū ex ꝓposito magis peccat ꝛ miserior ē q̄ ipm sustinēs sine ꝓposito ꝛ volū tate. sed inferēs iniuriā peccat ex ꝓposito ꝛ ex volūtate. sustinens aūt susti net ꝯ voluntatē. ḡ inferēs iniuriā peior est ꝛ miserior patiente iniuriā.

¶ Hac igit alijsq̄ꝫ. Hic ꝯcludit ex dictis ꝙ q̄libet iiuria nō ē miseria pa tientis sed inferētis dicens. Hac igit de cā q̄ inferēs iniuriā miserior est paciente ꝛ ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitentib⁹ hoc. s. fundamē

to ꝙ turpitudo facit hoīes miseros suapte natura. i. sua ꝓpria natura Ex hoc apparet iniuriam cuilibet illatam non esse miseriam accipientis. i. pa tientis eam sed inferentis. ¶ Notandū ꝙ ex lr̄a sic potest argui turpitudo ꝓpria natura sua facit hominem miserꝝ. sed turpitudo est in inferēte iniu riam ⁊ nō in patiente. ḡ inferēs iniuriam est turpis ⁊ miser. ⁊ ꝑ ꝯñs iniu ria nō est miseria pa tientis. sed eā inferen tis.

¶ Atqui nūc ait. Hic phīa inuehit̄ ꝯ oratores. secūdo con cludit ex dictꝭ ꝙ odi um non hꝫ locū apd̄ sapientes. ibi. Quo fit. Primo inuehit̄ ꝯ oratores. q̄ inducunt iudices ad miserādū patienti iniuriā. cuꝫ tm̄ potius miserāduꝫ sit facienti iniuriam. ⁊ oratores. i. causidi ci q̄ꝝ officiū est ꝑsua dere iudici. Isti faci unt nunc contrariuꝫ quia ipsi conantur ex citare miseratione iu dicū ꝓ eis qui ꝑpessi sunt graue ⁊ acerbū q̄d cū magis iustior miseratio debeat̄ ad mittentibus. i. faciē tibꝫ malum q̄s iniu riātes oportebat du ci ad iudiciū velut e gros ad medicuꝫ nō ab iratꝭ accusatoribꝫ sed a ꝓpicijs ⁊ miserā tibꝫ vt resecarēt mor bos culpe supplicio. i. pena. Quo supple ordine pacto si homines mouerent̄ misericordia erga faciētes iniuriā. opa. i. diligentia defensoꝝ. i. defendere volentium ipsos illa tota frigeret id est cessaret vl̄ si mallet ꝓdesse hoībꝫ iniuriātibꝫ. tūc de

miseros faciat apparet illatā cuili bet iniuriā nō accipientis sed infe rētis esse miseriā. P. Atq̄ nunc ait cōtra faciunt oratores Pro his eīn q̄ graue q̄d acerbūq₃ ꝑpessi sunt mi serationem iudicum excitare conāt̄ cum magis admittentibꝫ iustior mi seratio debeatur. Quos nō ab ira tis sed a proprijs potius miseranti busq₃ accusatoribus ad iudiciū ve luti egros ad medicū duci oporte bat vt culpe morbos supplicio re secarent. Quo pacto defensorꝝ ope ra vl̄ tota frigeret vel si prodesse ho minibus mallet in accusatiōis ha bitum verteretur. Ipsi quoq₃ im probi si eis aliqua rimula virtuteꝫ relictam fas esset aspicere. viciorū q₃ sordes penarum cruciatibus se deposituros viderent compēsatio ne adipiscende probitatis nec hoc cruciatꝰ esse dicerent. defensorumq₃

fensio eoꝝ ꝟterek in habitū accusationis. ita ꝙ ille q̇ fuit defensor fieret ac
cusator. Ipsi q̊z iprobi si esset eis fas aspicere ꝟtutē relictā aliq̄ rimula. i.
cognitōe. ipsi viderēt se deposituros sordes vitioꝝ cruciatibus penaꝝ. cō⁹
pensatione. i. causa adipiscēde ꝓbitatꝭ. nec ipi dicerēt. i. reputarēt cruciat⁹
sed ipsi repudiarēt. i. ſpnerēt opam. i. diligētiā defensoꝝ. ⁊ se totos ꝑmitte
rent accusatorib⁊ iudicib.

operā repudiarent: ac se totos accu
satorib⁹ iudicibusq́ꝫ permitterent.
Quo fit vt apud sapientes nullus
ꝓrsus odio loc⁹ relinquak. Nam bo
nos q̄s nisi stultissimus oderit. ma
los vero odisse ratione caret. Nam
sicuti corporū languor: ita viciosi
tas est quasi morb⁹ animoꝝ. Cum
egros corpe minime dignos odio
sꝫ poti⁹ miseratione iudicem⁹. mul
tomagis nō insequēdi sed miseran
di sunt quoꝝ mētes omni langu
re atrocior vrget inprobitas.

¶ Nota ꝙ mi
sericordia ⁊ miseratō
est ꝟt⁹ ꝑm q̄m aliq̄s
ꝯpatitur aliene mise
rie. Cui g̊ iest maior
miseria ei debek ma
ior misc̄dia. sed ꝺcla
ratū ē maiorē esse mi
seriā inferētꝭ iniuriaꝫ
q̄ꝫ patiētis. g̊ ad mi
serādū eis maxie de
bent īduci iudices c⁹
ꝯtrariū faciūt orato
res. qꝛ inducunt iudi
ces ad miserandū pa
tientib iniuriam
¶ Notādū ꝙ facien
tes īiuriaꝫ accusandi
sunt non ex ira sed ex
cōpassiōe et misc̄dia

⁊ penali remedio morb culpe eoꝝ auferatur. sicut eīn egris nō ē insultan
dū sed poti⁹ condolendum. sic ⁊ istꝭ q̇ morbo vitioꝝ affecti sunt. ⁊ potius
sunt accusandi q̄ꝫ ꝺfendēdi vt penali acerbitate eoꝝ malicia minuak etiā
si mali ꝑpēderēt sordes vitioꝝ ⁊ dignitates ꝟtutū nō reputarēt cruciatus
sed se accusatorib ⁊ iudicib⁹ volūtarie offerrent puniēdos.

¶ Quo fit. Hic phia ex dictis ꝯcludit ꝙ odiū nō hꝫ locū apud sapien
tes. ⁊ dicit. Quo fit. i. ex dictis sequitur vt apud sapiētes null⁹ loc⁹ relin
q̄tur odio. nam quis oderit bonos nisi stultissim⁹. malos ꝟo odisse caret
rōne. i. ē irrationabile. nā sicut lāguor ē morb corpoꝝ. ita vitiositas ē mor
bus aīoꝝ. Cū g̊ egros corpe mīme iudicem⁹ dignos odio sed poti⁹ mise
ratione. multomagis non inseq̄ndi sunt odio sꝫ poti⁹ miserādi. q̊ꝝ mētes
vrget īprobitas. i. mala existens atrocior. i. crudelior oī lāguore corpali
¶ Nota ꝙ sapientes nō debent odire malos. qꝛ dicit Sen̄. ad Lucillum
Hunc affectū sapientes habeant aduersus malos. quē hꝫ medic⁹ aduer
sus egros suos q̇ eos nō odio sed remedio studet cōtrectare. q̇ nec reliq̄as
egroꝝ nec effusa dedignatur intueri.

Uid tātos iuuat. Hic incipit quartū metꝝ hui⁹ quarti qđ dicitur valenticū ab inuētore. scđm dicit penthametꝝ siue elegyacuȝ in q̊ phĩa exclamat ꝯ hoies q̇ bellicꝭ motib₃ ex odio semetipsos ad mortē ꝺducūt dicēs. Quid iuuat. i. q̄ vtilitas ē excitare tātos mot⁹. s. odij ꝛ q̊d iuuat sollicitare. i. sollicite exq̊rere fatū. i. mortē ꝓpria manu. q. d. nulla ē vtilitas. Est aūt rō hec. qꝛ si mortem petitis. i. desideratis siue vr̄aȝ siue alioꝝ ꝓpinq̄t spōte sua. nec remorat̄ id ē retardat volucres id ē veloces equos. Mirandū ē etiā ꝙ hoies q̊s leo serpens. tigris. vrsus aper. dente petunt. i. inuadūt ꝙ idē hoies petunt idē inuadunt se ense vt se mutuo interficiāt. ꝛ q̄rit phĩa. Nunq̊d homīes mouent iniustas acies ꝛ fera bella. ꝛ volūt perire alt̄nis telis. i. mutuis sagittis. iō quia mores eoꝝ distāt et dissidēt. i. discordant

Metrū quartū quarti libri.

Uid tātos iuuat excitare mot⁹
Et ꝓpa fatū sollicitare manu
Si morteȝ petitis propinquat ipsa
Sponte sua: volucres nec remorat̄
equos Quos serpens: leo: tigris:
vrsus: aper: dēte petūt: idem se tū
ense petunt An distant: qꝛ dissidēt/
ꝙ mores Iniustas acies ꝛ fera bel/
la mouent Alternisq̧ volūt perire
telis Nō est iusta satis seuitie ratio
Uis aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos ꝛ miseresce mal
Prosa quita quarti libri

Certe ista rō seuitie nō est satis iusta. vis ḡ referre. i. reportare aptā vicez id ē vicissitudinē meritis tam boni ꝙ mali. dilige bonos. ꝛ miseresce malis. ¶ Notandū ꝙ dicit morte nō retardare suos eq̊s mortis intelligūtur ꝑtiales dispositiones periodi per quas hō ad mortē tēdūt. Quilibet em̄ hō h₃ certā ꝛ determinatā ꝑiodū sue vite. eo ꝙ forme oīm rerū sunt in terminis. i. in corꝑib₃ celestib₃ ꝟtualr̄. vt patȝ. ij. de generatōe. ¶ Notādūȝ ꝙ phĩa h̄ nō excludit licentiā gerēdi iustū bellū ſȝ iniustū. quia d̄r iniustas acies. bellū em̄ iustū ꝯcedit̄. ꝛ iō geritur vt aliq̊s nitēs ꝯ iusticiā ad iusticiam reducatur. Sequitur prosa quinta.

Inc ego video. Ista ē q̇nta ꝓsa hui⁹ q̄rti. qꝛ boe. pri⁹ ꝯq̄rebat̄ bonis mala ꝛ malis bona ꝯtingere, ꝓpter q̊d etiā reputabat istaruȝ fortunaꝝ vires n̄ ex ordie diuie ꝓui dētie. sed ex casu ꝓuenire. ideo phĩa sup h̄ ꝯsolatur boetū assig̃ndo cās quare bonis mala et malis bona ꝯtingant. Et p̄rio boe. exprimit suū dolorē in h̄ ꝙ vires fortunaꝝ vident̄ ꝯfuse ꝛ inordinate disponi. scđo assignat phĩa cām hui⁹ apparentie, tertio

Prosa quinta

ipm ꝯsolatur assignãdo cãs p̃dictoꝝ. scõa ibi Nec mirũ. tertia ibi. Ita est inqt ¶ Pr̃o Boe. p̃mittit q̃dã. scd̃o exprimit cãm sui doloris. ibi. Cũ p̃sertim. Pr̃o d̃t. Ego video hic .i. ex dictis q̃ felicitas sit ꝯstituta ĩ meritis pboꝝ. s. deꝰ fieri. ꝛ q̃ sit miseria ꝯstituta ĩ meritis ĩproboꝝ. s. trãsformari ĩ beluas. sed ego ppẽdo. i. iudico. non nihil. i. aliq̃d boni vel mali esse in hac forma pplari. i. ĩ prosperitate fortuita q̃d pbat. Neqꝫ em̃ q̃s q̃ꝫ sapientũ. malit. i. magis vult esse exul. in ops. ignominiosus. i. infamis potiꝰ q̃ꝫ pollens opib' q̃ꝫ reuerẽdus bonore validus potẽtiꝰ. ꝛ in sua vrbe p̃manẽs florere. sicut em̃ p hmõi bõa fortune officiũ sapie. id est sapiẽtis tractatur claria. ꝛ testatiꝰ. i. cũ maiori testimõio. qꝛ talibus plꝰ credit̃. cũ btitudo regẽtiũ trãsfunditur. i. dilatat̃ ĩ ppl'os ꝯtingentes. i. vicinos. Notãdũ q̃ ĩ bonis fortuitꝭ ẽ aliq̃d boni. qꝛ p ipa sapiẽs expeditiꝰ tractat officiuꝫ gubernandi subditos. Qui eniꝫ diuitijs. potẽtia ꝛ fama p̃cellũt alios aptiores sũt ad regẽdã rẽpublicam. qꝛ aptiores sunt ad subueniẽdũ opp̃ssis ꝛ ad deprimẽdũ malos. ad ptegẽdũ bonos. ad expugnãdũ inimicos. ꝛ ita sapiẽti q̃ tractat negociũ reipublice necessaria ẽ potẽtia ꝛ diuitiarũ abundantia. Sed sapienti qui vacat contemplationi diuitie sunt onerose. quia nimiam inde gerit sollicitudinem.

Hic ego video inq̃ꝫ q̃ sit vt felicitas vel miseria in ip̃is pborũ atqꝫ ĩproboꝝ meritis constituta. Sed in hac ipa fortuna populari nõ nihil boni maliue inesse perpẽdo. Neqꝫ em̃ sapientũ q̃squã exul inops ignominiosusqꝫ esse malit potiusq̃ꝫ pollẽs opibꝰ bonore reuerẽdꝰ potentia validus in sua p̃manens vrbe florere. Sic em̃ clarius testatiusqꝫ sapie tractat̃ officiũ sapientis cũ in cõtingẽtes populos regentium quodãmõ btitudo transfundit̃. Cũ p̃sertim carcer lex ceteraqꝫ legaliuꝫ tormenta penarũ pniciosis potius ciuibus propter quos etiam constituta sunt debeãtur. Cur hec igitur versa vice mutentur scelerũqꝫ supplicia bonos premant p̃mia virtutũ mali rapiãt vehemẽter admiror

¶ Cũ presertiꝫ carcer lex. Hic Boe. exprimit cãm sui doloris ꝛ admirationis dicẽs. Cũ lex ꝛ carcer ꝛ cetera tormẽta legaliũ penaꝝ potiꝰ debe/

antur pnicdosis. i. malis ciuib⁊ ꝑpter q̄s ꝯstituta sunt. Ego vehementer admiror cū hec tormēta viceuersa. i. ꝯrio mō mutenť. ita vt supplicia sce lerū. i. maloꝝ ꝓmāt bonos. ⁊ mali rapiāt ꝓmia ꝟtutū. i. ꝟtuosoꝝ. ⁊ ego de sidero o p̄hiā scire ex te q̄ videať eē rō. i. cā tā iniuste ꝯfusiōis. mi⁹ em̄ mi rarer si crederē oīa misceri fortuitis casib⁊. Nūc aūt de⁹ rector oīm exaggerat i. augmētat stupo rē meū. q̄ de⁹ cū sepe bonis iocūda. malis aspa tribuat. ⁊ ꝯ idē p ꝯriū bōis dura tri buat. mal' optata cō cedat nisi dep̄hēdať id ē cognoscať causa h⁹. q̄d ē h̄ qd̄ videať differre a fortuit' ca sib⁊. q d. nihil. ¶ No tandū ꝙ tormēta le galia sicut carcer mē broꝝ. mutilatio. fla gellatio ⁊ hmōi sunt inuenta ꝑpter malos ⁊ ista sep⁹ videnť in fligi bonis mal' eua dentib⁊. sup h̄ admi rať boe. cū tn̄ de⁹ de beat punire malos ⁊ remūerare bonos. et

Queqꝫ tā iniuste ꝯfusiōis rō videa tur ex te scire desidero. Min⁹ etem̄ mirarer si misceri oīa fortuitis casi bus crederē. Nūc stuporeꝫ meū de⁹ rector exaggerat: q̄ cū sepe bonis io cūda malis aspa ꝯtraqꝫ bonis du ra tribuat. malis optata ꝯcedat: ni si causa dep̄hendať. Quid est quod a fortuitis casib⁹ deffere videať. P. Nec mirū inq̄t siq̄d ordis ignorata rōne temerariū ꝯfusūqꝫ credať. Sꝫ tu q̄uis cām tante dispōnis igno res tn̄ qm̄ bon⁹ mundū rector tēpe rat recte fieri cūcta ne dubites.

nisi h⁹ rō ꝯgscať q̄re h̄ ꝯtingat nihil ē q̄d talia videanť ꝯtingere a casu et a fortūa ⁊ nō subiacere regimini ꝓuidētie diuie q̄d absurdū ē.

¶ Nec miꝝ. Hic p̄hia assig̃t cāꝫ apparētie tal' ꝯfusiōis. q: sic videť eē ꝓ pter ig̃rantiā cāe. ⁊ dt. Nec miꝝ. si q̄d credať ꝯfusū ⁊ temerariū. i. casuale in ist' inferiorib⁊. ignorata rōne ordis. s. diuie ꝓuidētie. sed q̄uis tu igno res cām tante dispositōis diuie tanq̄ bon⁹ rector. s. de⁹ tpat mūdū sua bo nitate. iō n̄ dubites cūcta recte fieri. ¶ Notādū ꝙ mirū ē cui⁹ cā nescitur. ꝓ tāto em̄ mlťi miranť de eclipsi sol'. q: cāꝫ ig̃rāt. Et q: Boe. ignorabat cām hui⁹ ꝯfusionis q̄re bonis mala ⁊ malis bona ꝯtingāt. iō h̄ admira bať ⁊ cā admiratōis eius fuit ig̃rātia dispositōis diuie ꝓuidentie.

Metrū quintū quarti libri.

Si quis arcturi sydera nescit ¶ Istud est q̄ntū metruꝫ hui⁹ quarti quod dicitur alemanicū ab inuetore. dactilicū a pede p̄dn̄ante. te trametrū. i. q̄ttuor pedū. ypcathalecticū. i. abūdās i una sillaba. in q̄ metro p̄hia d̄clarat quō ea q̄ꝝ cause n̄ apparēt videnť mira. Scd̄o ostē

Metrum quintum

dit quõ cognita cã cessat admiratio. ibi. Nemo miratur flamia. ¶ Prio ostẽdit q propter latentiã cãr hoies mirantur. et inducit de hoc duo exempla. Primũ est de eo qd accidit i stellis iuxta polũ septẽtrionalẽ. qr ille stelle ceteris stellis remotioribus tardius mouentur. et tñ velocius oriuntur. q autẽ ignorat cãm hu illi videtur h mir. vñ dr. Si qs nescit sydera arcturi. i. maioris vrse labi. i. volui. ppinq sũmo cardie. i. cardini. ponẽdo ablm p datiuo cã metri. i. polo septẽtrionali ille stupebit. i. admirabitur legẽ alti etheris. id ẽ firmamẽti. Cur boetes. i. stella tarda. legat. i. ptrãscat plaustra. i. stellas plaustri scz maioris vrse. et mergat seras flãmas eqre loquẽs more poetico q sequẽtes iudicium vulgi dicũt stellas tingi in mari qñ occidũt. et dr boetes mergere seras flammas. i. lumia sua tarda. qr nunq ea mergit et est modus loquendi id quod nunq fit tarde fit. cũ tamen boetes explicet ortus nimis celeres eo q in principio noctis nobis statim apparet.

Metrum quintũ quarti libri.

Si qs acturi sydera nescit
Propinquã sũmo cardie labi
Cur legat tardus plaustra boetes
Mergatq seras equore flãmas
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti
Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace
Queq fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Cõmouet gentes publicus error
Lassantq crebris pulsibus era

Secundum exemplum est de eclipsi lune quam nescientes causam adeo aliqui admirantur q putant eius eclypsim contingere per incantationes et volentes auxiliari lune et impedire ne audiat incantationem concutiant omnia vasa erea et sonora tempore eclypsis. Unde dicit in littera. Cornua plene lune palleant. quia incipiente eclypsi luna incipit apparere corniculata cornua infecta metis id est terminis opace noctis id est vmbre terre. Et phebe id est luna confusa priuatione luminis detegat id est apparere faciat astra minora que texerat id est latere fecerat fulgenti ore id est abundantia sui fulgoris. Tunc publicus error quo putatur luna incantari. i. cõmouet gentes et lassant. i. fatigant era id est vasa erea vel cãpanas crebris pulsibus.

¶ Nota q arcturus dr ab arctos qd ẽ vrsa q ẽ qddã signũ iuxta polũ septẽtrionalẽ qd nos vulgariter plaustrum noiamus. et sic accipit btũs Gregorius sup Job dicẽs. Arcturus septẽ stellis marie lucet. semp mouetur et nunq

mergit. ¶ Notandū q stelle circa polū arcticū mote sicut arctur⁹ alie stel/le mouent tardi⁹ alijs stellis remotioribꝫ a polo arctico. qr minorē circulū suo motu describūt ꝛ stelle remotiores maiorē. Vñ cū stelle remotiores i eq̄li pte ptranseant maiorem circulū in q̄ stelle ꝓpinquiores mīorē. qr ambo circūuoluunt semel in die naturali. patꝫ ꝑ diffinitionē velocitatꝭ ꝛ tarditatis q stelle ꝓpinquiores polo tardi⁹ mouent et remotiores veloci⁹. Illō em̄ mouet tarde qd ī eq̄li tpe ptrāsit minus spaciū. ꝛ illud mouetur velociter qd i eq̄li tpe pertransit maius spacium. ¶ Notandū q luna recipit lumē suū a sole. si g̃ corpus opacū interponitur impediēs ne lumen solis pueniat ad lunā vł in toto vł in pte necesse ē lumē lune deficere vel i toto vel in parte. ꝛ hoc est lunā eclypsari.

Nemo miratur flamina chori
Littus frementi tundere fluctu
Nec niuis duram frigore molem
Feruenti phebi soluier estu
Hic em̄ causas cernere ꝓmptū est
Illic latentes pectora turbant
Cunctaqꝫ rara prouehit etas
Stupetqꝫ subitis mobile vulg⁹
Cedat inscicie nubilus error
Cessent profecto mira videri.

Prosa sexta libri quarti.

¶ Nemo mirat flamina chori. Hic ondit phia q cognita cā cessat admiratio dicēs. Nemo mirat flamina chori talis vēti tundere. i. ꝑcutere litt⁹ fremēti fluctu. s. maris. ꝛ hoc ōt p tāto qr vēto flāte aq̄ marꝭ cedit. ꝛ ad litt⁹ resistēs repcutit. nec etiaꝫ aliq̄s mirat molē. i. magnitudinē niuis frigore. durā. i. ꝯgelatā soluier. i. solui. Et hic ē pagoge. i. additio sillabe ad finē dictōis ꝓpter necessitatem metri. g̊ ponit soluier p solui. feruēte estu phebi. i. solis. hic em̄. i. in istis exēplis ꝓmptū est cernere cās q̄re vēt⁹ ipellit mare q̄re sol liq̄facit niuem sed illic. i. priorib⁹ exēplis latētes cause turbāt pectora sup. p admiratōeꝫ ꝛ mobile vulg⁹ stupet. i. mirat. subditꝭ. i. ō subitaneis euētibꝫ. ꝛ stupet cū cta q̄. puehit. i. pducit rara etas. i. q̄ raro eueniunt. sed si vis cassare admirationē nubilus error inscitie id ē ignorantie causaꝝ cedat. i. recedat ꝛ accedat noticia causarum. pfecto. id est pro certo tunc cessant videri mira que prius stante ignorantia videbantur mira. ¶ Notādū q sacerdotes in egypto ꝓpter admirari inceperunt philosophari. videntes em̄ eclypsis solis ꝛ lune. ꝛ ignorantes cās mirabantur. causas eaꝝ inq̄rētes. q̄bꝫ inuētis habuerūt sciētiā eaꝝ eclypsiū. eo q scire est cām rei cognoscere. cognita g̊ cā cognoscitur res ꝛ ꝑ cōsequens cessat admiratio

Prosa sexta

Ita e[st] inq[ui]. Hic incipit sexta p[ro]sa hui[us] quarti. in q[ua] p[ro]sa ph[ilosoph]ia [con]solā do boetiū assignat cās p[re]dictoꝝ q[ue] videntur mira in diuina guber/ natione, p[ro]pter ignorātiā cause. ꝛ p[ri]mo boe. petit sibi explicari istas cās. ꝛ ph[ilosoph]ia tāgit difficultatē explicatōis eaꝝ. sc[un]do p[ro]mittit se velle assigna re cās. ꝛ tertio eas assignat. sc[un]da ibi. Sz q[uonia]m. tertia ibi. Om[n]ium generatio

Ita est inq[ua]: Sz cū tui memineris sit latentiū reꝝ cās euoluere velatasq[ue] caligie explicare rōnes q[ue]so vti hinc decernas. ꝛ q[uonia]m hoc me miraculū maxie [con]turbat edisseras. P. Tū illa paulisp[er] arridēs ad rem me inq[ui]t oīm q[ue]situ maximam vocās cui vix exhausti q[ui]cq[uam] satis sit. Talis nāq[ue] materia est vt vna dubitatiōe succisa innumerabiles alie velut hydre capita succrescant: nec vll[us] fuerit modus: nisi quis eas viuacissimo mētis igne coerceat. In hac eni[m] de prouidentia simplicitate de fati serie, de repentinis casibus: de cognitione ac predestinatione diuina: de arbitrij libertate q[ue]ri solet. Que quanti oneris sit ipse perpendis.

P[ri]mo boe. [con]cedit q[uo]d dictū est de admira/ tione hoim [pro]p[ter] igno rātiā caꝝ dicēs. Ita est inq[ua]. tūc petit ex/ plicari causas admi/ ratōis eoꝝ q[ue] [con]tingūt in diuina p[ro]uidētia ꝛ dispositione. dicens. O ph[ilosoph]ia cū euoluere id ē elucidare cās la tētiū rerū sit tui mu/ nerꝭ. i. tue g[ra]e ꝛ expli care rōnes velatas ca ligine. i. rōnes obscu ras et difficiles q[ue]so vt h[inc]. i. d[e] ista difficul tate discernas. i. iudi ces ꝛ edisseras. i. di/ putes. q[uonia]m hoc mira culū maxie me [con]tur/ bat. s. quare malis bo na ꝛ bonis mala eue niāt. et ph[ilosoph]ia paulisp[er] arridens boetio inq[ui]t Ad rē maximā oim q[ue]situ. i. ad maximaꝫ q[ue]stionē vocas. i. inci tas me. cui vix q[ui]cq[uam] exhausti satis sit. ei ad quā exhauriendā ꝛ soluendaꝫ vix aliq[ui]d sufficit. talis nanq[ue] est materia quā petis declarari vt vna dubi tatione succisa. i. soluta innūerabiles alie succrescant. velut capita hydre q[uo] rum vno ablato tria succrescebant. nec fuerit modus. i. termin[us] dubitati onum. nisi q[ui]s eas coerceat viuacissimo igne. i. ardente inuestigatiōe men tis. In hoc eni[m] materia q[ue]ri solet de p[ro]uidētie simplicitate. de serie fati. de repētinis casib[us]. de p[re]destinatione diuina. de libertate arbitrij. que oīa quā ti oneris. i. difficultatis sint ad determinandū tuipse p[er]pendis.

¶ Notandū q[uod] sapiētis ē scire oīa. vt [con]tingit ex p[ro]hemio metaphisice. ꝛ cū

Sz q̃m hec quoq; te nosse q̃dã medicine tue portio est, quãq̃ angusto limite tp̃is septi. tñ aliq̃d deliberare conabimur. Q̃d si te musici carmis oblectamenta delectãt. hãc oportz paulisper differas voluptatez. Dũ nexas sibi ordine ↄtexo rõnes. B. Ut libet inq̃z. P. Tũ velut ab alio orsa pricipio ita deseruit. Oĩm gña tio rerũ cũctosq; mutabiliũ natura rũ ꝓgressus. ⁊ q̃cq̃d aliquo mouetur mõ cãs ordinẽ formas ex diuie mẽ/

scire sit ꝑ cãm ꝑmo posterioꝝ. Sapiẽtꝫ ẽ euoluere cãs reꝝ latẽtiũ. idõ dicit boe. ad phiam. Tui mũeris ẽ euoluere cãs. ¶ Notãdũ ꝙ dr phiam paulisꝑ sibi arrisisse. ꝑ hoc phia innuit morẽ ⁊ hitũ sapientũ. q̃ audita simplicitate impitoꝝ arridẽt eis ↄgratulãdo ꝙ ipsi cũ auiditate sapiaz q̃rũt ¶ Notãdũ ẽm fabulas hydra fuit serpẽs i lerna palude hñs plura capita q̃ꝝ vno succiso tria excrescebant quẽ cũ hercules cũ sagittis interficere nõ posset. greco igne ipm consumpsit. ¶ Sz q̃m hec. Hic phia ꝓmittit velle assignare cãs di Q̃m hec nosse te ẽ q̃dam portio. i. ps tue medicie. q̃q̃ sim⁹ septi. i. cõclusi ãgusto. i. breui limite tp̃is. tamẽ aliq̃d dliberare conabimur. sed si te delectãt oblectamenta. i. suauitates musici carminis. i. metri oportz ꝙ differas paulisꝑ. i. modicũ hãc voluptatẽ. donec cõtexo. i. formabo rõnes sibi nexas. i. ↄiunctas ordie. dicit Boeti⁹ vt libet inq̃z. i. vti tibi placet. tũ c ipsa phia orsa. i. incipiens loqui velut ab aliquo principio. ita disseruit. i. disputauit. ¶ Notandũ ꝑ hoc ꝙ dicit. Nos septi angusto limite tp̃is innuit phia p̃ntẽ materiã adeo eẽ difficilẽ ꝙ totũ tp̃s p̃ntis vite q̃d breue ẽ vix sufficit ad p̃dicta plenarie declarãda ¶ Notãdũ ꝙ dicit phiam orsam fuisse ab alio principio. nã illa q̃ phia pri⁹ ꝓbauit deducunt̃ ex h̃ principio ꝙ de⁹ ẽ ꝑfectum bonũ ⁊ vltim⁹ finis oĩm. q̃ aũt nũc vult demõstrare deducunt̃ ex h̃ principio ꝙ de⁹ ẽ principiũ effectuũ oĩm vt ꝓ̃tebit. ¶ Oĩm generatio. Hic phia ꝓsequit̃ intẽtũ volẽs assig̃re cãs q̃re bonis mala ⁊ malis bona ↄtingant. ⁊ p̃io declarat q̃dã ad suã determinatiõez necessaria. scd̃o ponit suã determinatõez. scd̃a ibi. Que ꝓo inq̃es. P̃io phia determiat de ꝓuidẽtia diuia ⁊ de fato. scd̃o oñdit q̃ sint ea q̃ fato disponunt̃. scd̃a ibi. Ea series. Primo oñdit q̃d noiet̃ diuia ꝓuidẽtia ⁊ q̃d fatũ. scd̃o tãgit differẽtiã int̃ ea assignãdo diffinitões vtriusq; Tertio ponit diuersas opiniões circa fatũ. Quarto ifert q̃ndã ↄclusionẽ circa fatũ ⁊ ꝓuidẽtiã. scd̃a ibi. Que licet diuersa. tertia ibi. Siue igit̃. q̃rta ibi. Quo fit. P̃io dr Generatõ oĩm

Prosa sexta

reꝝ. cũctosq̃ ꝓgressus naturaꝝ mutabiliũ. ⁊ q̃cq̃d alio mõ mouet̃ illõ sor-
tit̃ cãs generatõis ⁊ mutatõis ⁊ ordinẽ generatõis ⁊ mutatõis. ⁊ formas
q̃bꝫ generat̃ vł mouet̃ substãtiales vel accñtales. oĩa ista sortit̃ ex diuine
mẽtis stabilitate. Hec eñ mẽs diuĩa ꝯposita. i. stabilita. ĩ arce. i. ĩ altitudi-
ne sue simplicitatis statuit rebꝫ gerẽdis. i. fiẽdis multiplicẽ modũ q̃ mod⁹

tis stabilitate sortit̃. Hoc in sue sim-
plicitatis arce ꝯposita, mł̃tiplicem
reb⁹ gerendis modũ statuit, q̃ mod⁹
cũ in ip̃a diuie intelligẽtie puritate
ꝯspicit̃, ꝓuidentia noĩat̃. Cũ vo ad
q̃ mouet atq̃ disponit refert̃ fatum
a veterib⁹ appellatum est. Que di-
uersa eẽ facile liquebit si q̃s vtriusq̃
vim mẽte ꝯspexerit. Nã ꝓuidẽtia est
ip̃a illa diuia rõ in sũmo oĩm prin-
cipe ꝯstituta q̃ cũcta disponit. Fatũ

cũ ꝯspicit̃. i. ꝯsiderat̃ in ip̃sa puritate diuie intelligẽtie. i. ẽm esse q̃d hꝫ in ĩtellectu di-
uino noĩat̃ ꝓuidẽtia cũ vo iste mod⁹ refer-
tur ad ea mouet ⁊ di-
sponit a veteribꝫ idẽ ab antiq̃s fatum ap-
pellatũ est. ¶ Notan-
dũ q̃ oĩa a prĩo sunt mutabilia. aliq̃ mo-
uent̃ ẽm substãtiam vt generabilia ⁊ cor-
ruptibilia q̃tũ ad il-
la, dicit Oĩm genera-
tio reꝝ. Alia aũt sũt mutabilia ẽm locuꝫ
⁊ nõ ẽm subaꝫ, vt corp̃a celestia. q̃tũ ad illa dt. Cũctosq̃ mutabiliũ na-
turaꝝ ꝓgressus. Alia sũt mutabilia solũ ẽm opatõeꝫ. s. ẽm ĩtelligere ñ ẽm
subaꝫ nec ẽm vbi, ꝓprie sic ĩtelligẽtie. q̃tũ ad illas dt. Et q̃cq̃d aliq̃ moue-
tur mõ. Alit̃ exponit̃ q̃ ĩ rebꝫ mutabilibꝫ triplex ẽ dispositio. vna ẽ q̃ trã-
seũt de nõ esse ad eẽ ꝑ generatõeꝫ. q̃tũ ad hoc dicit. Oĩm generatio reꝝ.
Aut res ꝑmanẽt in existẽtia ꝑ aliq̃d tp̃s postq̃ generate sunt q̃ntũ ad il-
las dicit. Cũctosq̃ mutabiliũ naturaꝝ ꝓgressus. Aut res ꝓcedũt de eẽ
ad nõ esse ꝑ corruptionẽ q̃ntũ ad illas dicit. Et q̃cq̃d aliq̃ mouetur mõ.
¶ Notandũ q̃ q̃dã dicũt fatũ esse q̃ndã dispõeꝫ derelictã in reb⁹ ĩferioribꝫ
ex actõe corpoꝝ celestiũ ẽm q̃m inferiora necessitantur ⁊ cõstringuntur ad
ĩmobiles effect⁹. ⁊ sic btũs Grego. in omel. epiphanie ĩprobat fatũ dicẽs
Absit a fideliũ cordibꝫ vt fatũ esse aliq̃d dicam⁹. s. necessitans inferiora
q² sic oĩa venirẽt ex necessitate. Alio mõ accipitur fatũ ꝓ dispositione reꝝ
ẽm q̃m res depẽdẽt ex diuia volũtate ⁊ p̃tãte. ⁊ sic fatuꝫ cõceditur aliq̃d
eẽ. Est g̃ ꝓuidẽtia diuia ordiatio siue dispõ exñs in mẽte diuia q̃ cũcta ĩ-
feriora sũt ꝓuisa ẽm statũ sue nature. Fatũ aũt est dispõ diuia exñs ĩ reb⁹
mobilibus q̃ singula suis annectũtur ordibus vt mag̃ p̃tebit. ¶ Que di-
uersa eẽ. Hic põit dr̃aꝫ iter ꝓuidẽtiã ⁊ fatũ assignãdo diffinitões vtriusq̃
Scdo oñdit q̃ vnũ eoꝝ depẽdet ex altero. ibi. Que lꝫ diuersa. Prĩo dic

Que duo. s. fatū ꝛ ꝓuidētiā diuinā liq̄bit. i. patebit esse diuersa. si q̄s mē
te ꝯspexerit. i. ꝯsiderauerit. vtriusqꝫ vim. i. naturā ꝛ essentiā ꝛ diffiniens
ꝓuidētiā dꝫ. Prouidētia ē ipsa diuia rō q̄ est in sūmo ꝑncipe oīm rerū cō
stituta. q̄. s. rō cuncta disponit. Tūc diffiniēs fatū dꝫ. Fatū ē dispositio in
herēs rebꝫ mobilibꝫ. i. tꝑalibꝫ ꝑ quā dispositionē ꝓuidentia nectit q̄qꝫ su
is ordibꝫ. tē declarat
istas diffinitōnes ex
ꝓprietatibꝫ vtriusqꝫ
intēdens ꝙ ꝓuiden
tia ꝯplectit᷑ oīa simꝉ.
sed māifestū ē ꝙ oīa
nusq̄ sunt siꝉ nisi in
mēte diuina. ḡ opor
tet ꝙ ꝓuidētia sit rō
exn̄s in mēte diuina.
Ad fatuꝫ vero spectat
vt ea q̄ fato subdunt᷑
distribuant᷑ ꝑ loca ꝛ
tꝑa. ita ꝙ ordo fataꝉ
q̄ndā successionē tē
poralē importat. taꝉ
aūt successio nō ē ni
si in ipsis rebꝫ mobi
libꝫ. q̄re oportet ꝙ fa
tū sit in rebꝫ mobili
bus. vn̄ dꝫ i lr̄a. Pro
uidentia nanqꝫ cun
cta cōplectitur pari
ter. quāuis diuersa ꝛ i
finita. Fatū vero digerit. i. diuidit singula distributa in motū locis formis
tꝑibꝫ. ita. s. vt hec tꝑalis explicatio q̄ ad fatum ꝑtinet adunata in ꝓspectu
diuine mētꝭ sit ꝓuidentia. Eadē vero adunatio digesta id ē diuisa ꝛ explica
ta tꝑibꝫ q̄ successionē important vocet᷑ fatū. ¶ Notandū ꝙ qꝛ priꝰ dixit ꝙ
diffinitio reꝝ faciendaꝝ vt ē in intellectu diuio dr̄ ꝓuidentia. vt autem re
fert᷑ ad res mobiles dr̄ fatum. Posset alicui videri ꝙ fatum ꝛ ꝓuidentia si
gnificarēt eandē rē sub diuersis rōnibꝫ. iō ꝑhia hoc excludēs ostēdit ea rea
liter distingui ponens vtriusqꝫ diffinitionem. ¶ Notandum ꝙ cogni
tio dei hꝫ se ad res sicut cognitio artificis ad artificiata. Sicut ḡ omnia
artificiata subduntur ordini ꝛ rationi artis. sic necesse est omnes res subdi
rationi ꝛ ordini diuine ꝓuidentie ꝓpter q̄d ostenditur ꝙ ꝓuidentia ē diuia
rō q̄ cuncta disponit. ¶ Notandū ꝙ dispositio q̄ ponit᷑ in diffinitōne fati
accipit᷑ ꝓ ordine. ꝛ dr̄ ille ordo inherēs rebꝫ mobilibꝫ ad differētiam ordi

vero inherens rebus mobilibus di
spositio ꝑ quam prouidentia suis
queqꝫ nectit ordinibus. Prouiden
tia nāqꝫ cūcta pariter quāuis diuersa
quāuis infinita cōplectit᷑. Fatum vero
singula digerit in motum, locis for
mis ac temporibꝰ distributa. ut hoc
temꝑalis ordinis explicatio. in di
uine mentis adunata ꝓspectu pro
uidentia sit. Eadē vero adunatio di
gesta atqꝫ explicata temꝑibꝰ fatū vo
cetur. Que licet diuersa sint. alterū
tamen pendet ex altero. Ordo nā
qꝫ fatalis. ex ꝓuidentie simplicita
te ꝓcedit. Sicut eī̄ artifex faciende

nis q̄ est in ipsa rōne diuina. quē iā vocam⁹ puidentiā. fm quē ordinē puidentia diuina annectit queq̄ suis ordinib⁹. s. vt illa eueniāt illo tpe. alia alio tpe. hec prius. illa posterius. ¶ Que licet diuersa sint. Hic ondit q̄ licet fatū ⁊ puidētia differāt. tñ vnū depēdet ex altero dicens. Que licet sint diuersa. tñ alterū depēdet ex altero. s. fatū depēdet ex puidentia. nā ordo fatalis pcedit ex

rei formā mēte pcipiēs, mouet operis effectū, ⁊ qđ simpliciter p̄sentarieq̄ pspexerat p tpales ordies ducit, ita deus puidentia q̄dē singulariter stabiliterq̄ facienda disponit. Fato vo hec ipa q̄ disponit mltipliciter ac tpaliter admistrat. Siue igit famulātib⁹ q̄busdā puidentie diuinis spiritib⁹ fatū exerceat seu aīa seu tota inseruiēte natura seu celestibus sider motib⁹, seu āgelica vtute, seu demonū varia solertia: seu aliqbus hoīz, seu oībus fatalis series texitur: illud certe manifestum est. immobilem simplicemq̄ gerendarum formā rerum esse prouidentiā. Fatū vero eo q̄ diuia simplicitas

simplicitate puidentie. sicut declarat in simili dicēs. Sicut em̄ artifex puto edificator formā faciende rei sicut dom⁹ mēte pcipiēs. i. pspiciens mouet i. pducit effectū opis. ⁊ q̄d simpliciter ⁊ p̄sentarie prospexerat mente. s. formā dom⁹ cū suis ptib⁹ simul ducit p temporales ordines sup/ple ad effectū primo fundamentū. postea parietes. vltio tectū Ita de⁹ puidētia sua singlariter. i. simplr ⁊ stabiliter disponit oīa facienda. sed fato id ē p fatuz ea dispo nit tpalr admistrat ¶ Notandū q̄ puidētia diuina h₃ esse in prima cā. fatū vo in rebus causatis. Item puidentia diuina habet motū vnitū. quia ē i vno simplici. s. in mente diuina. fatū aūt h₃ motū pluralitatis. q̄r in plib⁹ causatiuis habet esse. Item fatum dependet a puidentia diuina sicut effect⁹ a sua causa. sed nō ecōuerso. sicut em̄ forma rei artificialis depēdet a forma p̄existente in mēte artificis ⁊ nō ecōuerso. sic fatū dependet a puidētia diuina. non aūt ecōuerso. ¶ Siue igitur famulātib⁹. Hic ponit diuersas opiniones circa fatum. ⁊ dicit. Siue fatum exerceatur q̄busdaz diuinis spiritib⁹ famulātib⁹ diuine puidentie. siue exerceatur anima siue tota natura inseruiente. siue exerceat motib⁹ corpo sydez. i. celestiū. siue angelica vtute siue demonū solertia. siue aliq̄b⁹ hoīz. vl oīb⁹ h̄ē incertū. tñ istō est

certū puidentiā diuinā eē immobile ⁊ simplicē formā reꝝ gerēdaꝝ .i. fiendaꝝ. sed fatū eē mobilē nexū .i. dispōez. ⁊ ordinē tpalē eoꝝ q̄ diuīa simplicitas disposuit gerēda .i. pducēda. ¶ Notandū q fatū est tpalis dispō rerū incertū ea q̄ puisa sūt a deo pducunt ad effectū mediātibꝫ caus secūdis administrātibꝫ. de qbꝫ causis diuerse fuerūt opiniōes. q̄s boe. tāgit in lrā. sed nullam eaꝝ affirmat.

gerēda esse disposuit mobilē nexum
atq3 ordinē tpalē quo fit vt oīa q̄ fa/
to subsūt puidentie quoq3 subiecta
sint cui ipm etiā subiacet fatū. q̄daz
vero q̄ sub prouidentia locata sunt
fati seriem superent Ea vero q̄ sunt
prime propinqua diuinitati stabili
ter fixa. fatalis ordinez mobilitatis
excedūt. Nam vt orbium circa eun/
dez cardinē sese vertentiū q̄ ē intim⁹
ad simplicitatē medietates accedit
ceterorūq3 extra locatoꝝ veluti car

Nā q̄dam antiquoꝝ dicebāt fatuz exerceri mediantibꝫ diuinis spiritibꝫ deo famulātibꝫ. Alij dicebant ipsuz exerceri ab aīa mūdana sicut platonici. qd alij exponūt de aīa hūana qꝛ p ipam tāq̄ p cāz secūdā exercent act⁹ liberi arbitrij q̄ sub puidētia cadunt. Alij dixerūt fatū exerceri totā natura īseruiēte intelligētes p totam naturā cōplexionē oīum elementoꝝ. Alij dicūt fatum exerceri motibꝫ corpoꝝ celestiū sicut astrologi Alij q p variā solertiā demonū. et dicunt demones in ꝓposito spūs habitātes circa humectā pte aeris. scdm doctrinā q̄rundā platonicoꝝ q̄ dicunt cacodemōes .i. malū sciētes. Alij dicūt fatū exerceri angelica ꝟtute. ¶ Ubi notandū q ī prima opiniōe fatū dr exerceri mediātibꝫ spiritibꝫ deo famulātibꝫ. qd ē intelligēdū de spiritibus oīa disponētib⁹. sed imobiliter pmanētibꝫ. Qd aūt dr in quinta opiniōe fatū exerceri ꝟtute āgelica. intelligēdū est de angelis siue spiritibꝫ applicantibꝫ se diuersis locis missis ī misteriū. Angel⁹ em̄ nūci⁹ interptatur. ⁊ est nomē officij nō nature scdm b. Grego. ¶ Quo fit vt oīa. Hic infert q̄ndā cōclusionē circa fatū ⁊ puidentiā. scdo declarat eaz in exēplo ibi. Nā vt orbiū. Primo dt. Ex q̄ dictū ē fatū depēdere a puidētia diuīa Quo fit .i. ex q̄ sequit. vt oīa q̄ subsunt fato etiam puidētie sint subiecta. Cui etiā puidentie ipm fatū subiacet. sed nō ecōuerso. qꝛ q̄dam q̄ locata sunt sub puidētia supent seriē fati. s. ea q̄ mediate p deū administrant sic creatio reꝝ. ⁊ glificatio creaturaꝝ rōnaliū. Ea ꝟo q̄ sūt ꝓpinq̄ pme diuiītati stabilr fixa .i. imobilia. Hec excedūt ordinē fatal mobilitatis .i. mutabilitatis. ¶ Notādū q fatū depēdet a puidentia sic effect⁹ a sua cā. necesse ē illa

q̄ dependent a fato etiā a puidētia depēdere. nō aūt ecōuerso: qꝛ effect⁹ nō adeq̄tur sue cāe, puidētia aūt ad diuinū īcellectū spectat. fatū vo ad ea q̄ in creaturꝭ gerunt. ¶ Nā vt orbiū. Hic declarat illā ꝯilusiōez p exēpluz ōndens quō q̄dā subiacēt fato magꝭ. q̄dā min⁹. ꝛ q̄dā totalr̄ excedunt fatū. scdo ex dictꝭ ꝯcludit hitudinē fati ad puidētiā p q̄dā silr̄a ibi. Igit vti

do q̄dā circa quē vsent exiſtit. Exti/mus vo maioꝛe ābita rotat⁹ quāto a pūcti media īdiuiduitate diſcedit tanto āplioꝛib⁹ spacijs explicat. Si q̄d vo illi ſe medio ꝯnectat ꝛ ſociet ī ſimplicitatē cogit. diffūdiqꝫ ac dif fluere ceſſat. Silr̄ rōne qd̄ lōgius a prima mente diſcedit. maioꝛib⁹ fati nexib⁹ implicat. Ac tāto aliq̄d fato liberꝫ eſt quāto illū rerꝫ cardinē vicinius petit qd̄ ſi ſupne mētis heſerit firmitati. motu carēs fato quoqꝫ ſupergredit neceſſitatē. Igit vti eſt ad intellectū rōcinatio. ad id qd̄ eſt. id qd̄ gignit. Ad eternitatem tempus

ē. dt prio. Nā ſic orbiū i. circuloꝝ vtentiū. i. mouentiū ſe circa eūdē cardinem. i. axē. ille q̄ ē intim⁹. i. vicinioꝛ ſiue pximioꝛ axi accedit ad ſimplicitatē medietatis. i. axis vl̄ cētri. qꝛ tardioꝛi motu mouet. ꝛ idō magis accedit ad īmobilitatem axis. ꝛ iſte circulus reſpectu exterioꝛꝭ hꝫ ſe ad modū cētri circa q̄d exterioꝛ vſat. vn̄ ſubdit. qꝛ ē veluti q̄dā cardo. i. cētrū cetoꝝ orbiū extra locatoꝛuꝫ circa quē vſent. ſicut mediol⁹ in rota adheret axi. ꝛ ē ſicut cardo q̄dā circa quē voluunt canti ꝛ radij. Extim⁹ vo. i. vltim⁹ orbis extioꝛ. rotatus. i. mot⁹ maioꝛe ābitu tāto explicat āplioꝛib⁹ ſpacijs q̄nto diſcedit ita media indiuiduitate: pūcti. i. cētri. ſi q̄d vo illi medio ſe ꝯnectat illd̄ cogit id ē ꝯpellit ī ſimplicitatē īmobilitatē axis ꝛ ceſſat diffundi ꝛ diffluere per magnū ſpaciū. ¶ Silr̄ illd̄ q̄d lōgi⁹ a prima mēte diſcedit. ſicut creature coꝛruptibiles maioꝛib⁹ nexib⁹ fati īplicat. ꝛ tāto magꝭ aliq̄d ē liberꝫ a fato q̄nto vicini⁹ petit. i. accedit illū cardinē rerꝫ. ſ. deum. qꝛ ſi firmitate ſupne mētꝭ heſerit ſupgredit nccītatē fati. Nota q̄nto magꝭ entia ſūt ꝓpinq̄ prio cauſato mi⁹ ſūt mutabilia. ꝛ q̄nto rmotioꝛa tāto magꝭ mutabilia. qd̄ dclarat phīa exēplo diuerſoꝝ circloꝝ ab eod̄ cētro ductoꝝ. ī qb⁹ circul⁹ rmotioꝛ a cētro mīoꝛ ē ꝛ veloci⁹ mouet. qꝛ mai⁹ ſpaciū ptrāſit ī eq̄li tpe. q̄ āt ē vicinioꝛ cētro tardi⁹ mouet mi⁹ ſpaciū ptrāſeūdo. circuli vo medij medio mō ſe hñt. ꝛ ē optia ꝯpatio cētri circuli ad creatorē. Sic eñ cētꝝ ē īdiuiſibile ꝛ ab ipo poſſ̄t plꝛes circuli pcedere. ita creatoꝛ vn⁹ ꝛ īdiuiſibil' extñs īfinita creat ꝛ gubnat ¶ Igit. H p. ꝯcludit hitudiez fati ad puidētiā dinā p q̄dā

ad punctū mediū circul⁹: ita est fati series mobilis, ad prouidētie stabi/lē simplicitatē. Ea series celū ac sy/dera mouet elementa in seinuicem tpat: ⁊ alterna cōmutatōe transfor/mat. Eadē nascentia occidentiaq; oia p siles fetuū seminūq; renouat progressus. Hec act⁹ etiā fortūasq; hoim indissolubili causar̄ ɔnexiōe ɔstringit, q̄ cū ab imobil' puidentie proficiscant' exordijs: ipas quoq; i/mutabiles necesse est eē. Ita eī res optie regūt' si manēs in diuia mēte simplicitas indeclinabilē causarū ordinē pmat. Hic vō ordo res mu/tabiles: et alioqn temere fluituras propria incōmutabilitate coerceat

similita. ⁊ dicit. Series fati ita ē. i. ita se hꝫ ad stabilē simplicitatē diuine puidētie sicut rōcinatio se hꝫ ad intellectū. ¶ Ubi sciendū q illō q̊d intel lect⁹ simplici ⱱitate intelligit rōcinatio p modū discursus ⁊ successiue ap p̄hēdit. Etiā fatū se hꝫ ad puidentiā sicut illō q̊d gignit' hꝫ se ad illud q̊d est. ¶ Ubi sciēdū q illud qd̄ gignit' ē in q̄dā fluxibilitate ⁊ motu. qd̄ ⱱo actū est genitū ē i q̄/dā pmanētia. etiā ha bet se fatū ad puidē/tiam sicut temp⁹ ad eternitatem. Ubi sci endū q in tpe est suc cessio ptiū tpis pn̄tꝫ preteriti ⁊ futuri. eter nitas aūt est sine suc cessione tota simt' ex istēs. Itē fatū habet se ad puidentiā sicut circulus ad medium punctū. Ubi sciēduꝫ q circulus distendit' ⁊ p ptes diuidit' mo bilis exn̄s pūctū āt est imobile ⁊ induisi bile. qꝛ ex primo eu cludis punctū est cu ius ps non est

¶ Ea series celuꝫ ⁊c̄. Hic phia ōndit que sint illa q̄ fato dispo/nunt'. scd̄o cōcludit q illa q̄ itellectui cō/fusa vident' in diuia gubernatōe sunt rōnabiliter ordinata. ibi. Quo fit. Primo dr̄. ea series fati de q̄ dictū est. mouet celū ⁊ sydera. tpat elemēta in seinuicē ne totalr̄ se corrūpant. ⁊ trāsformat ipa alterna ɔmutatione ita q ex aq̄ fiat aer. ⁊ ecōuerso. ⁊ eadē series fati renouat oia nascētia ⁊ occidētia idē morētia p siles pgressus fetuū q̊ ad aialia. ⁊ seminū q̊ ad vegetabi/lia. ⁊ fatū etiā ɔstringit indissolubili ɔnexione cāp act⁹. i. opatōes ⁊ fortu nas hoim. q̄ oēs res cū pficiscant'. i. pcedāt ab exordijs diuie puidētie ne cesse ē eas eē imutabiles. ita eī res optie regunt' si simplicitas manens i diuina mēte pmat. i. explicet. indeclinabilē. i. imutabilē ordineꝫ cāp. Hic aūt ordo diuie puidētie coerceat pria incōmutabilitate res mutabiles et alioqn temere. i. casualiter fluituras. ¶ Notandū q fatū ɔsidera' dupl'r.

vno mõ vt est in causꝭ scđis q̃ꝝ ordo ꝛ dispõ đr fatũ. ꝛ sic fatũ est mobile. ꝛ res fato subiacẽtes sunt mobiles. Alio mõ ↄsideratᷣ fatũ ſm ꝙ depẽdꝫ a ꝓuidẽtia diuia q̃ oĩno imobilᷣ ẽ. ꝛ sic fatũ sortitᷣ imutabilitatẽ. ꝛ sic etiaꝫ res fatales vt sic ſm subaꝫ sũt imobiles ¶ Notãdũ ꝙ si aliq̇d possit đcli/nare ab ordine ꝓuidẽtie. tũc ꝓuidẽtia diua deficeret a suo effectu. ꝛ h̄ redd/daret i ipotẽtiã regẽ/tis.

Quo fit vt tãetsi vobis hũc ordinẽ minime ↄsiderare valẽtib⁹, ↄfusa oĩa ꝑturbataq₃ videãt, nihilominus tñ suus mod⁹ ad bonũ dirigens cũcta disponit. Nihil est em̃ qđ mali causa neq₃ ab ipis q̃dem improbis fiat. quos vt vberrime demonstratũ est. bonũ q̃rentes prauus error auertit nedũ ordo de summi boni cardine ꝓficiscens a suo quequem deflectat exordio. Que vero inquies põt vlla iniquior esse cõfusio q̃ȝ vt bonis tum aduersa: tum prospera, malis etiã tum optata tum odiosa contingant. Num igitur ea mentis integritate hoies degũt, vt quos probos

Et si dicis, si oĩa subiacẽt ꝓuidẽtie diuine. g̊ oĩa eueniunt ex necessitate. Dicendũ ꝙ n̄. qꝛ de⁹ ꝓuidet res sicut sunt future. q̃dã preuidet necessario euenire. ꝛ q̃dã cõtingenter. ꝛ đ h̄ magis in q̇nto hui⁹. ¶ Quo fit. hic ph̄ia oñdit ꝙ ea que apparent i reb⁹ ↄfusa i diuina gubernatõe sũt ordinata dicẽs. Quo fit. i. ex h̄ ꝙ dina ꝓuidencia ineuitabilẽ ordinẽ reb⁹ ↄstituit seq̇tur vt ꝛ si vobis minime valẽtib⁹ ↄsiderare hũc ordineꝫ rerũ videantᷣ vobis oĩa cõfusa ꝛ ꝑturbata. nihilomin⁹ tñ mod⁹ su⁹: idẽ ordo ꝑꝑl⁹ diuie ꝓuidẽtie. disponit cũcta dirigẽs ea ad bonũ. nihil em̃ est q̇d cã mali fiat. nec etiã ab ipsis iprobis q̇s bonũ querẽtes prau⁹ error auertit. vt pri⁹ demõstratũ ẽ. nedũ. i. multo min⁹. ordo fatalis ꝓficiscẽs de cardie sũmi boni. i. ab ipo deo. deflectat a suo exordio. i. a deo q̇ est finis ꝛ ꝑncipiũ oim. ¶ Notãdũ ꝙ đr malos nihil facere cã mali. cui⁹ oppositũ pꝫ multi em̃ mali seipos interimũt. Dicẽdũ ꝙ null⁹ opatᷣ respiciẽs ad malũ qꝛ oĩa bonũ appetũt. Si aũt q̇s malũ opatᷣ. h̄ ↄtingit sub fantasia mali. Nã aliq̇s in mag̃ anxietate existẽs estimat esse bonũ fugere anxietateꝫ. ꝛ nihil aliud ipse ↄsiderans sequitᷣ hãc estimatõeꝫ seipm interficiẽs. ꝛ talis priuans se bono ducitur fantasia boni. qꝛ tunc putat bonum esse effugere anxietatẽ priuatione vite. ¶ Que ꝟo inquies. Hic ph̄ia soluit q̃stiõeꝫ q̃re bona malis ꝛ mala bonis contingãt. ꝛ primo ostendit hoc in generali. sc/

cundo magis in speciali ibi. Sed si aliqs. Primo assigt cām pdicti accidentis ex defectuoso iudicio hoim scdo ex ɔtrario iudicio dei ⁊ hoim. ibi. N i vt pauca. Primo facit qd dictū est. scdo declarat p se sile. ibi. Nō em̄ difficile. Prio dt. O boeti tu inqes q̄ pōt esse vlla iniqor ɔfusio q̄ȝ vt bōis aliqn̄ psꝑa. aliqn̄ aduersa ɔtingāt. i. eueniāt. cū sꝑ bonis deberēt psꝑa euenire. ⁊ malis ꝑ ɔ̄riū aliqn̄ ɔtingant opta ta aliqn̄ odiosa cum sꝑ malis deberēt odiosa euenire dic̄ phia. Nunqd homies degunt. i. viuūt ca integritate. i. integro iudicio mentꝫ. vt necesse sit eos eē pbos q̊s ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atq̄ p certe in hoc depugnāt. i. ɔtrariant iudicio hoim. vt quos alij premio. alij arbitrant dignos supplicio. sed cōcedam⁹ vt aliqs possit discernere bonos et malos. Nunqd ipe poterit ituerí illam intimam tēperiē. i. interiorem cōditionē ⁊ q̄litatem anioꝝ velut solet dici in corpibꝫ. q. d. Ego loquor de animis ƒm q̄ hoies cōsueuerunt loq̄ de corpibꝫ. ¶ Notandū q̄ ꝑpter defectuosum iudiciū hoim ɔtingit q̄ iudicāt eos esse bonos q̄ mali sunt ⁊ ecōuerso. Si g̊ iudicant malos esse bonos. ⁊ si illis eueniant mala putant bonis euenire mala. ⁊ si bonis quos iudicant males eueniant bōa putant malis euenire bona. Et ideo sepe putant bonos deprimi cum mali deprimuntur iudicātes malos eē bonos. ⁊ putant malos extolli cū boni extolluntur. q̄ iudicant bonos esse malos. ¶ Nō em̄ difficile est miraculū. Hic phia declarat hoc p sile di. Istō miraculū nō ē difficile. imo valde simile ad ꝑpositum nesciēti alicui cur sanis corpibꝫ his conueniant dulcia his amara. etiam nesciēti alicui cur quidā egri adiuuant leuibꝫ. qdā acerbis. lꝫ hoc videat mirꝫ nesciēti. tamen medic⁹ de hoc non mirat q̄ cogno

improbosue cēsuerit, eos quoq̄ vti existimāt eē necesse sit. Atq̄ i hoc hominum iudicia depugnāt vt quos alij ꝑmio: alij supplicio dignos arbitrant. Sꝫ ɔcēdam⁹ vt aliqs possit bonos malosq̄ discernere. Nū igit poterit ītueri illā intimā tēperiē (velut i corpib⁹ dici solet) aioꝝ. Nō em̄ difficile ē miraculū nesciēti cur sanis corpib⁹ his qdē dulcia, ill' vo amara ɔueniāt. Cur egri etiā leuib⁹, qdā vo acrib⁹ adiuuant. At hoc medic⁹ q̄ sanitatis ipi⁹ atq̄ egritudinis modū t꜕pamentūq̄ dinscit mime mirat. Quid vo aliud aioꝝ sal⁹ videt esse q̄ȝ probitas. Quid egritudo q̄ȝ vicia. q̊s aūt ali⁹ vel seruator bonorū

scit modũ ꝛ tẽpamẽtũ sanitatis ꝛ egritudis.. sicut silr lz hõ ignoret qd ꝯueniat malis ꝛ bonis. tñ deꝰ q̃ ẽ scrutator cordiũ ista ꝯgnoscit videns ꝙ bonis aliqñ ꝯueniũt aduersa. malis qñqꝫ ꝓspa. ideo sic eis distribuit. ꝛ hoc est quod subdit applicãdo silitudinẽ ad animũ dicẽs Quid em̃ aliꝰ videtur. i. apparet esse salꝰ aioꝝ q̃ ꝓbitas. qd aliud est egritudo aioꝝ q̃ vitia.

vel malorum depulsor q̃ rector ac medicator mentiũ deꝰ q̃ cũ ex alta ꝓuidẽtie specula rspicit. qd vnicuiqꝫ ꝯueniat agnoscit. ꝛ qđ ꝯuenire nouit accõmodat. Hinc iã fit illud fatalis ordis insigne miraculũ cuz a sciẽte gerit qđ stupeãt ignorantes. Nam vt pauca q̃ rõ valet humana de diuina ꝓfunditate ꝯstringaz. De hoc quẽ tu iustissimũ ꝛ eq̃ ꝓuantissimũ putas oĩa sciẽti ꝓuidẽtie diuersũ videt. Et victrice qdẽ causam dijs. victaz vero cathoni placuisse.

ꝛ qđ aliꝰ ꝯseruator ẽ bonoruz et depulsor maloꝝ q̃ deꝰ rector ꝛ medicator mentiũ. Qui cum respicit ex alta specula ꝓuidentie ipe agnoscit quid vnicuiqꝫ cõueniat ꝛ qd nouit conuenire. hoc accõmodat. hic id ẽ ex hoc qđ dictuz ẽ. Fit insigne miraculũ ordis fatalis. i. fit illud qđ admirãtur homines in ordie fatali cũ sciente. i. a deo illud geritur i. fit qđ ignorantes stupeant id ẽ admirantur.

¶ Notandũ ꝙ est bona cõparatio sanitatis ꝛ egritudis corporalis ad medicũ ꝛ ꝓbitatis ꝛ vitij alioꝝ ad deũ. Sicut em̃ medicꝰ cognoscẽs cãs sanitatis ꝛ egritudinis. scit qd cõueniat sano ꝛ egro alijs ignorãtibꝫ ꝛ mirãtibꝫ sic deꝰ cognoscẽs q̃litatẽ anioꝝ scit qd bonis cõueniat ꝛ qd malis ꝛ vnicuiqꝫ sibi ꝯueniẽs tribuit qñqꝫ malis ꝓspa. bonis aduersa de q̃ stupẽt ignorãtes. ¶ Notandũ ꝙ specula dr locus altus aptus ad circũspiciendum. ꝛ quia deꝰ ꝑ ꝓuidentiã oĩa circũspicit. iõ silitudiarie ipa ꝓuidẽtia dr specula ¶ Notãdũ ꝙ qr hoĩes ignorant q̃ sunt boni ꝛ mali ignorãt etiã qd vnicuiqꝫ ꝯueniat. iõ aliq̃ credũt cõuenire bonis. q̃ tñ ſm iudiciũ dei eis ñ cõueniũt. ꝛ iõ hoĩes mirãtur q̃re deꝰ eis nõ attribuat q̃ videntur eis attribuenda. Jdõ dr phĩa ex dictis ꝯtingit hoc miraculũ ꝙ ignorãtes stupẽt q̃ fiũt a deo sciente.

¶ Nam vt pauca. Hic phĩa oñdit ꝙ bonis mala ꝛ malis bona ꝯtingũt ex ꝯrio iudicio dei ꝛ hoĩm dicẽs. Ut ego pauca ꝯstringã q̃ hũana rõ valet. s. accipere de diuina ꝓfunditate. illud supple declarabo. O Boeti de hoc supple homine. quem tu putas esse iustissimũ ꝛ seruãtissimuz eq̃ idẽ eq̃tatꝫ diuersũ videt. i. aliter videt ꝓuidẽtie sciẽti oĩa. i. deo. quod con/

firmat autoritate lucani. q̃ describēs bellū inter pōpeiū ꝛ iuliū cesarē cum q̃rereť ab eo cui⁹ cā ess3 iustior. dixit. Uictrix cā dijs placuit. sed victa cathoni. Un̄ dr̄ victricē cām. s. iulij cesaris placuisse dijs. victā v̄o cām. sc3 pōpeij placuisse cathoni. admonuit lucan⁹ noster familiaris. ex q̃ ꝯcludit ea q̄ ꝯ̄ spem hoīm veniūt eē ꝯfusionē ī opiniōe hoīm. nō tñ ī re di. Quicq̃d igiť videas geri. id ē fieri vl' euenire ꝯ̄ spem hoīs cā3 ignorātis id in rebus ē rectus ordo. sed opinioni tue ē puersa confusio. ¶ Nota q catho vīcēsis pter suā sapientiā ꝛ v̄tutē maxime autoritatis fuerat in populo. Cu3 aūt iulius pugnaret ꝯ̄ pōpeiū. catho iudicauit pōpeiū eē iustū attribuit sibi cā3 victricē. Alij aūt iudicabāt iulium eē iustū attribuentes sibi cām victricez. Ex q̃ patet q de eodē contrario mō iudicabāt dij ꝛ hoīes sapientes qui cathonē sequebantur.

familiaris nr̄ lucanus ad monuit. Hec igiť quicq̃d circa spem videas geri. reb⁹ q̃de rect⁹ ordo est. opinioi v̄o tue puersa ꝯfusio. Sed sit aliq̃s ita bene morat⁹ vt de eo diuinū iudiciū pariter humanūq3 ꝯsentiat. s3 est animi virib⁹ infirm⁹. Cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan innocentiā per quā non potuit retinere fortunam. Parcit itaq3 sapiens dispensatio ei quem deteriorem facere possit aduersitas. ne cui non conuenit laborare patiatur.

¶ Sed sit aliq̃s. Hic p̄hia assigt̄ cās spāles q̄re bonis ꝛ malis indifferēter eueniūt nūc psp̄a nc̄ aduersa. Scd̄o excusat se d̄ āpliori ptractōe hui⁹ modi cāz. scd̄a ibi. Neq3 ei fas. P̄rio declarat itērū suū de bōis. scd̄o d̄ malis. ibi. Nā id q̄3. P̄rio assigt̄ cām q̄re aliq̄b3 bonis nō eueniūt mala. scd̄o q̄re aliq̄n eis ꝯtingūt mala. ibi. Alijs mixta. P̄rio oñdit q̄re bonis ñ contingant mala. secūdo quare contingāt eis q̄nq3 bona. ibi. Fit aūt. Primo assigt̄ duas cās q̄re bonis nō eueniāt mala. secūda ibi. Est alius. Prima cā est īfirmitas animi alic⁹ boni. cui si adueniret aduersitas ipe deterioreť Un̄ dr̄ i lr̄a. S3 sit i. ponam⁹ q aliq̃s sit ita bñ moratus i. morigerat⁹ q diuinū ꝛ hūanū iudiciū ꝯsentiat de eo. forsan ipe ē infirm⁹ virib3 ani ñ potēs resistere aduersitatib3. cui si eueniat q̃d. i. aliq̃d auersi. forsā desinet colere inocētiā. i. exercere v̄tutē p q̄m ñ potuit retiere fortūa3. q2 iputabit sue innocētie q psp̄itas sua recessit quēadmodū legiť d̄ iob. cui vxor sua ipp̄abat di. Adhuc pmanēs i siplicitate tua bñdic d̄o ꝛ morere. pcit itaq3 illi sapiēs dispēsatō. i. puidētia dei q̄ aduesitas possit facere detiorē ne patiať eū

laborare aduersitate cui nõ ꝯuenit. ¶ Notandũ ꝙ ꝗdã boni sunt ita imbe
cilles animi ꝙ ex modica tẽtatõe aduersitatis mutarent̃. q̊d videñs dt ꝑcit
ipsis ne eos aduersitate deiiciat. Vñ apl's Fidel' de⁹ q̇ nõ pati᷑ vos ten
tari: vltra id q̊d potestis. ¶ Est ali⁹ cunctis. Hic assig̃t aliã cãm quare
ꝗbusdã bonis nõ adueniãt mala dicẽs. Est ali⁹ bõ absolut⁹. i. ꝑfect⁹ cun

Est ali⁹ cũctis ꝟtutib⁹ absolut⁹ san
ctusq; ac deo proxim⁹: hũc ꝯtigi q̇
buslibet aduersis nefas prouidẽtia
idicat a dõ vt ne corpeis q̇dez mor
bis agitari sinat. Nã vt q̇dã me quo
q; excellẽtior ait. Viri scti corp⁹ edi
ficauerũt ꝟtutes. Fit ãt sepe vti bo
nis sũma rerũ regẽda deferat᷑: vt ex
uberãs retũdat᷑ inprobitas. Aliis
mixta q̇dã pro aĩoꝝ qualitate distri
buit. Quosdã remordet ne lõga fe
licitate luxurient. Alios duris agi
tari vt virtutes animi patiẽtie vsu
atq; exercitatiõe ꝯfirment. Alii pl⁹
equo metuunt quod ferre possunt.
Alii pl⁹ equo despiciũt qd ferre nõ

ctis ꝟtutib; et sanct⁹
ꝛ ꝓxi⁹ deo hũc hoiez
ꝯtingi. i. tãgi aliq̇b⁹
aduersis ꝓuidẽtia di
uina iudicat nephas
adeo. i. intantũ vt nc
sinat ip̃z agitari mor
bis corporeis. qd cõ
firmat autoritate cu
iusdã p̄hi dicẽs. Nã
vt ait q̇dã p̄hs excel
lentior me. cui⁹ auto
ritatem ponit in gre
co q̃ tantũ sonat i la
tino corp⁹ viri sacri
edificauerũt ꝟtutes. s.
ꝓseruãdo ipm ab ad
uersis. ¶ Nota ꝙ se
cũda cã q̃re aliq̇b; ñ
adueniũt aduersa est
excellẽs scitas ipsoꝝ
sicut eñ de⁹ excellen
ter malos nõ tm̃ pu
nit in futuro. sz etiaz
in ꝓsenti. sic aliq̊s ex
cellenter bonos nõ tm̃ ꝓmiat in futuro sed i presenti ab aduersitate custo
dit. ¶ Notãdũ q̃re p̄hia dicat q̇dã excellẽtior me dixit, cũ null⁹ sit excellẽ
tior p̄hia. ¶ Dicẽdũ ꝙ lr̃a sic dz exponi. Nã q̇dã p̄hs excellẽtior aliis phi
losophis me. i. ꝑ me p̄hiam dixit. ¶ Fit aũt sepe. Hic oñdit q̃re bonis
sepe ꝯtingãt bona dicẽs. Fit aũt. i. ꝯtingit sepe vt sũma reꝝ regẽda. i. prin
cipat⁹ regẽdi res deferatur. i. ꝯcedatur bonis. i. ꝓbis. nõ tm̃ ꝓpter vtilitatẽ
bonoꝝ hoim. sz vt iprobitas exuberãs. i. abũdãs maloꝝ. retundat̃. i. ꝯpe
scat̃ vl' reprimat̃. Tũc assignat cãm q̃re bonis qñq; ꝯtingãt mala dicẽs
Aliis. i. bonis de⁹ distribuit q̇dã mixta. i. nũc bona nunc mala ꝓ q̃litate
anioꝝ. q̊sdã eñ bonos deus remordet aduersitatib; ne luxuriẽt. i. supbiãt
lõga felicitate. i. ꝓsꝑitate. Alios bonos pati᷑ agitari. i. vexari duris. i. ad
uersitatibus. vt ꝟtutes ani ipoꝝ ꝯfirmẽt vsu ꝛ exercitatiõe patie. vt p3 in

Job. Alij pl⁹ eq̄ metuūt qđ bn̄ ferre p̄nt. sicut Thomas formidauit ingressum indie dicēs. D̄ne mitte me q̄ vis p̄terq̄ ad indos. Alij pl⁹ eq̄ despiciūt qđ ferre nō p̄nt. qz q̄ p̄sumēdo despiciūt tētatōes. q̄s tn̄ ferre nō p̄nt. Ut sctūs petr⁹ q̄ dixit. Et si oportuerit me mori tecum nō te negabo q̄ ad tētationē ⁊ accusationē āncille xp̄m negauit. hos virosq̄ de⁹ ducit. i. tētat tristib⁹. i. aduersitatib⁹. in experimētū sui. i. in recognitiōez sui. vt sciāt quid possint et q̄d nō possint ⁊ nōnulli. i. aliq̄ emerunt p̄cio mortis venerādū nomē seculi sicut martires. Quidā inexpugbiles supplicijs p̄tulerūt ceteris exēplū. v̄tutē esse inuictam a malis q̄ oia q̄ recte ⁊ disposite fiāt ex eoꝝ bono q̄bus accidere vident̄ nulla ē dubitatio

¶ Notādū q̄ q̄dam pl⁹ timēt q̄ tiere deberent aliq̄m aduersitatē de q̄b⁹ dr̄ i psal. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Talib⁹ de⁹ immittit aduersitates q̄b⁹ resistunt vt c̄gnoscant se grā dei posse resistere ei qđ timebāt. Alij aūt p̄sumentes de p̄prijs virib⁹ despiciunt tētationes q̄si poterēs resistere eis. illis deus tētatiōes imittit ⁊ p̄mittit eos succūbere vt c̄gnoscāt q̄ fragil' sit humana natura sine diuia grā.

p̄nt: hos i experimentū sui tristib⁹ ducit. Nōnulli venerādū secli nomen gl'iose p̄cio mortis emerūt. Quidā supplicijs inexpugnabiles exēplū ceteris p̄tulerūt. inuictā malis esse virtutez. Que q̄ recte atq̄ disposite ⁊ ex eoꝝ bono q̄b⁹ accedere vident̄ fiāt nl'la dubitatio est. Nā illđ quoq̄ qđ improbis nūc tristia nūc optata proueniūt. ex eisdez ducit̄ cause ac de tristib⁹ q̄dem nemo mirat̄: q̄ eos malo merito oēs existimant: quoꝝ q̄pez supplicia: tū ceteros ab sceleribus deterrent. tū ipos q̄b⁹ inuehunt̄ emendāt. Leta v̄o magnū bonis argumentū loquunt̄. Quid

¶ Nā illud q̄q̄. Hic assi̇gt cās quare malis q̄nq̄ bona q̄nq̄ mala cōtingant. Et p̄mo ōndit q̄re mal' c̄tingant mala. scđo quare bōa ibi. Leta v̄o. ¶ P̄mo d̄r Ex eisdē cau̇ ducit̄. i. probat̄ q̄ ip̄robis nūc proueniūt tristia. nūc optata. s̄z de tristib⁹ q̄ mal' eueniunt nēo mirat̄. qz oēs estimāt eos s. malos eē meritos. i. dignos malo. q̄rū maloꝝ supplicia cetos deterrēt. i. terrore retrahūt a scelenbus. ⁊ ipsos malos emēdāt q̄b⁹ inuehunt̄ supplicia ¶ Notādū q̄ p̄bia innuit tres cās quare malis eueniūt mala. Prima est qz oēs hoies estimant eos dignos malo. Scđa. qz p̄ supplicia maloꝝ alij a malo retrahunt̄. Tertia cā quia

Prosa sexta

mali supplicijs emendatur ¶ Leta vero magnū bonis argumentum lo-
quuntur. Hic assignat causas quare malis bona eueniant. Secundo sol
uit tacitam questionem siue obiectionem. ibi. Nam vt probis Primo dicit
Leta vero .i. prospera que malis eueniunt loquuntur id est indicant bōis ma
gnum argumentū quid iudicare debeant de hmōi felicitate. quam sepe

de hmōi felicitate debeāt iudicare
quod famulari sepe improbis cernant
In qua re illud etiā dispensari cre-
do quod forsitan alicuius tam preceps atque
importuna natura est: vt eū in scele
ra potius exacerbare possit reifami
liaris inopia. huius morbo prouidē-
tia collate pecunie remedio medetur
Hic fedatā probris ↄscientiā spec-
tans et secū fortunā suā ↄpans for-
sitan pertimescit: ne cuius ei iocūdus
vsus est sit tristis amissio. Mutabit
igitur mores: ac dum fortunā me-
tuit amittere nequitiam derelinquit.
Alios in cladē meritam precipitauit
indigne acta felicitas. Quibusdam
permissū puniendi ius: vt exercitiū
bonis et malis esset causa supplicij.

cernant famulari im
probis. Habent enim
probi ex hoc certissi-
mū argumētū. quod il-
la non est vera felici-
tas que malis adue
nit. sed falsa deceptō
Tunc assignat pri-
mā cām quare deus
malis cōcedit bona
et prospera quod quidē ma-
li per prospera pseruātur
a peioribus sceleribus
ne fiant fures vel ra
ptores et cetera. In qua
re quod malis eueniant
prospera illud credo di-
spensari i. dispēsatio
ne ordinari quod forsitā
natura alicuius mali
est tā preceps ad ma
lum et importuna vt
inopia reifamiliaris
id est paupertas possit
eū exacerbare. i. pro-
uocare in scelera. scili
cet ad furtum vel ad
rapinam huius mor-
bo diuina prouiden-
tia medetur remedio
collate pecunie. Tunc assignat secundam causam talem quod ideo mali eue
niunt prospera vt prosperitate emendent vitam quasi timentes ne propter
maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit hic id est aliquis malus
spectans. i. considerans consciam suā fedatā probris. i. maculatā vitijs. et
ipse ↄparans secū fortunā. i. prosperitatē suam forsitan pertimescit vt cuius
rei scilicet prosperitatis iocundus est ei vsus illius fiat tristis amissio. et dum

meruit amittere fortunā derelinq̄t neq̄tiā. Tūc ponit tertiā cāz dī. Alijs malis aduenit pspitas vt incidāt maiorē miseriā aduersitatis. qz sic dictū fuit. ij. li. psa. iiij. In oī aduersitate fortune infelicissimū gen⁹ infortunij est fuisse felicē. Vñ dr in lrā. ꝙ felicitas indigne aucta. Alia lrā hz acta. i. iducta. alios malos p̄cipitauit in meritā cladē. i. i miseriā. Et addit ꝙ q̄busdā mal⁹ pmissum est id ē ꝯcessū. ius puniendi. i. ptās. vt sit bonis cā exercitij i ꝟtutib⁹ ꝛ patiētia ꝛ malis sit cā supplicij.

Nā vt pbis atq3 iprobis nullū fed⁹ est ita ipsi inter se improbi nequeūt ꝯuenire. Quidni. cū a semetipsis discerpentib⁹ ꝯscientiam vicijs quiq3 dissentiāt. faciātq3 sepe q̄ cū gesserit non fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa prouidentia protulit insigne miraculū vt malos mali bonos facerent. nā dū iniqua sibi a pessimis q̄dez ppeti videt̄ noxiorū odio flagrātes. ad ꝟtutis fru/

¶ Nota ꝙ felicitas q̄sdā p̄cipitat in cladē aduersitatis. Vñ Samariensis Promouet iniustos fortuna volubiles vt q̄s Scādere precipites fec ad ima roter. Nā grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauis pulsat alta cipss⁹ humū ¶ Et notādū ꝙ boni p aduersitates in ꝟtutib⁹ ꝛ patiētia exercētur. vñ idē paup Hein. Aspa ferre decet maturāt aspa mentē. Et bñ matura plenius vua sapit. Per nimios estus gelidas trāsit ad vndas. Sicq3 p oppositū dulcia q̄rit homo.

¶ Nā vt pbis. Hic soluit q̄ndā obiectionē. scdo infert q̄ndā ꝯclusionem ibi. Ex q̄ sepe. Primo dt. Aliq̄s diceret. dixisti ꝙ malis ē ꝯcessū ius puniēdi vt sint cā supplicij alijs malis. hoc non videtur verū. qz malus ñ punit malum cū sint siles. hoc soluit phia dicens. Sicut probis et iprobis nullū est fedus. i. ꝯcordia. qz sp inuicē ꝯtrariant. ita ipsi improbi neq̄unt iter se ꝯuenire q̄dni. i. quare nō esset ita cum q̄q3. i. q̄libet mali dissentiāt a semetipsis vicijs discerpētib⁹. i. distrahētib⁹ ꝯsciam ipoꝝ. ꝛ sepe mali faciant. q̄ cū gesserint. i. fecerint. decernāt. i. iudicēt. nō fuisse gerēda. i. faciēnda. Notandū ꝙ intantū aliq̄s est bonus inq̄ntū seruat ordinē in vltimū finē q̄ finis ē summū bonū. ꝛ qz illū finē ꝛ ordinē oēs boni seruant. io oēs boni in eo ꝙ boni sunt inuicē ꝯcordāt. mali aūt qz hunc ordinem non obseruant et a semetipsis discordāt. mutuo sibi cōcordare non pñt

Ex q̄ sepe summa illa. Hic infert q̄ndā cōclusionē dicens. Ex q̄ mali puniunt malos ex hoc diuina prouidētia protulit insigne miraculuz. s. vt mali facerent malos bonos. quod declarat. Nā dū q̄dā mali vident̄ ppeti

Prosa sexta

sniq̄ a pessimis. ipi flagrātes. i. ardētes. odio noxiorū. i. dānoꝝ suoꝝ. ipsi rediere ad frugē ꝟtutis. i. ad vtilitatē. dū tales studēt se esse dissiles illis malis q̊s oderāt. ⁊ addit ꝙ sola diuia vis tal' ē cui mala sint bona. i. cedūt i bonū. sic cū mal⁹ facit malū bonū. vñ subdit. Cū de⁹ vtēdo ꝯpetēter magis elicit effectū alic⁹ boni. ordo. eñ fatalis cuncta ꝯplectit' vt q̊d decesserit ab insignata rōne ordis. s. mali relabat' in aliū ordinē. s. boni ne in regno ꝓuidentie dei liceat q̊d. i. aliq̊d temeritati. i. iordinatōi. ⁊ ponit autoritatē in greco q̄ tm̄ sonat. fortissim⁹ i mundo de⁹ oia regit.

gem rediere dū se eis dissiles studēt esse quos oderāt. Sola est eñ diuia vis cui mala quoq; bona sint cū eis cōpetenter vtendo alic⁹ boni elicit effectū. Ordo eñ q̄dā cūcta ꝯplectit' vt q̊d ab assignata ordis rōne discesserit. hoc lꝫ in aliū tñ ordinē relabat' ne q̊d in regno ꝓuidentie liceat temeritati (Fortissim⁹ i mūdo deus cūcta regit cū oia scl'a ꝓuidet ac prospicit) Neq; eñ fas est hōi cūctas diuine ope machinas vl' ingenio cōprehēdere vl' explicare ꝟmōe. Hoc tm̄ ꝑspexisse sufficiat ꝙ naturaꝫ oīm ꝓditor de⁹ idē ad bonū dirigens cūcta disponat. Būq; ea q̄ ꝓtulit i sui simi

¶ Notandū ꝙ bonū ꝓueniens ex malicia iproboꝝ nō ē iputādū ipsis iprobis. sed tm̄ diuie ꝟtuti q̄ nouit ex malis efficere bona. ⁊ lꝫ de⁹ maluꝫ dirigat ad bonū sua intētōe ⁊ ptāte. non tñ hō ideo ē extra culpā q̄ illud malū agit mala intētiōe

¶ Notandū ꝙ alius est ordo natural' ali⁹ ordo a deo prouisus

Ordo naturalis est vt deū ⁊ ꝓximū diligam⁹. Ordo ꝓuisus ē tpal' rerū dispositio q̄ fatū vocat'. ⁊ lꝫ ordinē naturalē sepe dimittam⁹ aliq̊d pl⁹ deo diligēdo ⁊ ꝓximū odiēdo. tñ ordinē ꝓuisum a deo nunq̄ effugim⁹. quia nunq̄ aliter ꝓuenit q̄ de⁹ ꝓuidet. ⁊ si aliq̊d recedit ab ordie naturali relabit' in aliū. vt si aliq̊d ē malū q̄ ad miaꝫ ipm ē bonū in ꝯparatōe ad iusticiā. ita ꝙ in regno diuine ꝓuidētie nihil relinq̊tur temeritati i. ordinatōi

¶ Neq; eñ est fas homi. Hic phia excusat se de ampliori indagatōe cāꝝ dicēs. Neq; eñ ē fas homini vl' ingenio ꝯprehēdere vl' ꝟmone explicare cūctas machinas. i. cās vel dispōnes ope diuie. i. diuini opis. h̊ tm̄ sufficiat ꝑspexisse. q̊d de⁹ ꝓditor. i. ꝓductor oīm naturaꝝ disponat cūcta dirigēs ad bonū. Et dū ea q̄ ꝓtulit. i. ꝓdixit festinat retinere i similitudie sui. i. i bono. ipe elimiat. i. excludit. ꝑ seriē. i. ꝑ ordinē fatal' necessitatꝫ. oē malū d' ter

minis sue publice rei.i.mũdi. ꝙ fit vt mala q̃ credunt̃ abũdare in terr̃. si spectes puidẽtiã disponẽtẽ nihil ꝑpẽdas vsq̃ eẽ mali. Tũc iuocat Boe. ad ꝯsolatõez metricã dicẽs. Uideo te eẽ oneratũ põdere qõnis q̃ difficilis ẽ. ꝛ fatigatũ plixitate orõis expectare aliquã dulcedinẽ carmis. Igit̃ accipe haustũ dulcedis metrice. ꝙ refect⁹. i. recreat⁹ firmior ꝯtẽdas. i. pergas i vlteriora ¶ Notãdũ ꝙ ꝗ dr malũ nusq̃ eẽ i ꝯpatõe ad diuinã puidẽtiã. quia malũ nõ ẽ aliq̃ natã neq̃ aliq̃ res. ois em̃ natura et res appetit suã pfectionẽ. cũ autẽ aptibile hẽat rõnẽ boni si malũ esset natura ꝛ res appetẽs pfectionẽ malũ esset bonũ ¶ Notandũ ꝙ nullũ ẽ malũ simplr ꝛ totalr i mõo q̃n in ꝯpatiõe ad diuinã puidẽtiã hẽat rõez boni. vñ expedit multos ꝺfect⁹ ꝯtingere i vniuerso ne multa bona tollunt̃. Si em̃ non corrũpet̃ aer ignis ñ ꝯfuaret̃. nec vita leonis ꝯseruaret̃ nisi occideret̃ agn⁹ vl asin⁹. neq̃ laudaret̃ iusticia nec patiã si nõ esset iniq̃tas. Ex ꝙ patz ꝙ mlta in ꝯpatõe ad nos sunt mala q̃ in cõparatiõe ad diuinã puidẽtiã oia disponẽtẽ fm ꝙ meli⁹ cõpetũt vniuerso bona sũt.

tudine retinere festinat. Malũ omñe ꝺ reipublice sue termis ꝑ fatalis seriẽ necessitatis eliminat. Quo fit vt q̃ in terris abũdare credũt̃. si disponentẽ puidentiã spectes nihil vsq̃ mali esse ꝑpendas. Sed video iam dudũ te ꝛ põdere q̃stiõis oneratũ. ꝛ rõnis plixitate fatigatũ aliquã carminis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustũ quo refect⁹ firmior in vlteriora contendas.

Metrum sextũ quarti libri.

I vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mẽte
Aspice sũmi culmina celi
Illic iusto federe rerum

Metr. vi. q̃rti libri.

I vis celsi iura tonãtis. Istd ẽ sextũ metr. h⁹ q̃rti. qd fm q̃sdaz dr adonicũ. fm q̃sdã archiloycũ. ab inuẽtore tetrametr. dactilicũ a pede ꝑdñante. in ꝙ metro phĩa ꝯmẽdat diuinã puidẽtiã i dispõne rerũ ꝛ p̃io ex ꝑte rer. ꝙ diuia dispõne regũt̃. scdo ex ꝑte dei regẽtis. ibi. Sedet iterea. P̃io ꝯmẽdat diuinã puidẽtiã in regĩe corpor. celestiũ. scdo i regimĩe elemẽtor. tertio i regĩe tẽpor. q̃rto i regĩe generabiliũ ꝛ corruptibiliũ. scda ibi Hec cõcordia. tertia ibi. his de caus. q̃rta ibi. hec tẽpies. P̃io dr. Si tu solers. i. sapiẽs vis pura mẽte cernere iura. i. regimia qb mõs regit̃ celsi tonãtis. i. di. aspice culmĩa. i. altitudĩes sũmi celi. Illic sydera fuãt vetẽrẽ pacẽ. i. antiq̃m cõcordiã quã eis diuia puidẽtia ididit iusto fe

Metrum sextum

dere. qz sol cõcit⁹. i. cõmot⁹. rutilo igne. i calore nõ ĩpedit gelidũ axem phebes. i. lune. nec vrsa q̃ flectit rapidos meat⁹. i. mot⁹ circa polũ septẽtrionalẽ. nũq̄z lota occiduo pfũdo. i. mari occidẽtali cupit tĩgere. i. mergere flammas oceano. i. mari. cernẽs cetera sidera mergi ĩ mare. ⁊ loq̄r more vulgari. credit ei vulg⁹ stellas qñ occidũt descẽdere in mare. ⁊ vesp. i. ven⁹ sp eq̄s vicib⁹ tpis nũciat seras vmbras noctis ⁊ eadẽz ven⁹ exñs lucifer reuehit diẽ almũ. i. clarũ. sic altern⁹ amor pueniẽs ex diuina puidẽtia reficit eternos cursus siderũ. sic id ẽ p talẽ mutuã cõcordiã. bellũ discors exulat. i. expellit. ab oris astrigeris. i. a regiõib⁹ celestib⁹ q̃ gerũt astra. Notãdũ de hac dictiõne solers q̃ fm Isid. iterptat qui sollicit⁹ ĩ arte vl' vtilr ⁊ sic dz scribi per duplex l. Sz fm hugui. dr a solõ qd ẽ totũ vl' mltũ ⁊ ars tis. qi tot⁹ vl' mlt⁹ ĩ arte. ⁊ sic

Veterem seruant sidera pacem
Non sol rutilo concitus igne
Gelidum phebes impedit axem
Nec que summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus
Nūq̄z occiduo lota profundo
Cetera cernens sidera mergi
Cupit oceano tingere flammas
Semper vicibus temporis equis
Vesper seras nunciat vmbras
Reuehitq̄z diem lucifer almū
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris
Hec concordia temperat equis

dz scribi p simplex l. ¶ Notãdũ q dr⁹ mag' denoiat tonãs a tẽpestate tonãdi q̄z ab alia tẽpestate qz maior terror p eã ĩcutit mẽtib⁹ hoim q̄z p aliã vñ p tẽpestatẽz tonãdi hoies mag' ĩducũt ad recogitãdã diuinã potentiã ¶ Notãdũ q vrsa hñs. vij. stellas circa polũ septrionalẽ mota nũq̄z occidit sz sp nob apparet lz alie stelle nobis oriãtur ⁊ occidãt. de venere aũt q̃ de nocte sequit solẽ. ⁊ de mane lucifer dicta pcedit solẽ. visũ fuit ĩ. i. li. metro. ij. ¶ Hec cõcordia ⁊c. hic phia cõmẽdat regimẽ diuine puidẽtie ĩ elemẽtis di. hec cõcordia proueniens ex diuina prouidentiã tpat elemẽta eq̄s modis vt hũida elemẽta pugntia. i. cõtraria cedãt siccis vicib⁹. i. vicęuersa ita q qñ q̄z pualeãt hũida ⁊ qñ q̄z sicca. ⁊ q frigora. i. elemẽta frigida iũgãt fidẽ. i. cõcordiã flãmis. i. calidis elemẽtis ne vnũ totalr aliud corrũpat. ⁊ hec concordia fac̄ vt pẽdul⁹ ignis surgat ĩ altũ. i. moueat sursũ. ⁊ fre graues põdere sidãt. i. deorsũ residẽant. ⁊c cõmẽdat regimẽ di circa tpa di. hisdẽz cãis. i. silib⁹ cãis p diuinã puidẽtiã ordiatis ãn⁹ florifer. i. ĩ q abũdãt flores spirat odores ĩpo vere. i. tpe veris, tepente. i. incalescente estas feruida siccat cererẽz. i. fruges

Autūn⁹ remeat. i. reuertit̃. g̃uis. i. onerosis pomis imber defluus irrigat hiemē. Tūc ꝯmēdat regimē dei circa generabilia ⁊ corruptibilia dicens Hec tēperies. i. tpata dispō ꝓuidētie diuīe. alit ⁊ ꝓfert qcqd ī orbe spirat vitā. i. qcqd viuit. ⁊ eadē tēperies rapiēs ea q̄ fecit. ꝯdit. i. abscondit ⁊ aufert. s. ab esse mergēs. orta. i. ꝓducta supmo obitu. vltia morte. ¶ Notādū fm ꝯmētatorem. viij phi. Primū antiquū nihil facit sine scdo antiq̄ i. celo. g̃ ꝓxima causa generatōnez et corruptionē elemētorū ⁊ oīm in mūdo et tēporū distinctionez ꝑat̃ mediantib⁹ corporibus celestib⁹. vñ in li. de pomo aresto. scribit̃ ꝙ creator oīm sua sapia preparauit speras. ⁊ i q̄libet spera stellas lucidas. et dedit ipsis ꝟtutē dominādi in h̄ mundo faciēdi bonū ⁊ malū mortē ⁊ vitā. ⁊ incedunt stelle fm ꝟtutē ipsis a creatore datā fm desideriū ⁊ volūtatē eius in ascendēdo et descēdēdo. nūc de oriēte ad occidentē. nūc de occidēte ad oriētē sine ꝯdictione et oēs stelle sunt sicut fui dn̄o obediētes ⁊ decursus ⁊ mot⁹ eaꝝ nō ē a seipsis nec ꝟtute eaꝝ sed ē creator q̄ facit eas moueri. ¶ Sedet interea. Hic ꝯmēdat ꝓuidentiā diuinā ex pte dei regētis dicēs. Interea dū res sic gerunt̃. alt⁹ cōditor. i. sūm⁹ creator reꝝ de⁹. sedet. i. in se imutabiliter manet regēs oīa flectit. i. moderat̃ habenas reꝝ. i. frena extīs reꝝ p sapiāz gubernatōis. dn̄s p potētiā creatōis. Fōs oīs bonitatis ⁊ origo oīm ⁊ ipe a nullo. lex oīa ligans ⁊ sapiēs arbiter. i. iudex eq̄. i. equitatis oībus tribuens fm iusticiaz q̄ scꝫ lex oīa regēs. ꝯcitat. i. excitat. entia ire. i. ꝓcedere ad esse. motu. i. p motū. ⁊ sistit. i. ꝑmanere facit ad tēpus in esse retrahēs oīa ad nō eē. ⁊ ipe firmat p gratiā vaga. i. instabilia p naturā. Nā nisi de⁹ reuocās rectos it⁹. i. rectum ꝓgressum qui est ab esse ad non esse. cogitat. i. reducat entia in flexos orbes id est in quasdam circulationes ea que stabilis ordo diuine ꝓui

Elementa modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis
Jungantqꝫ fidem frigora flamis
Pendulus ignis surgat in altum
Terreqꝫ graues pondere sidant
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores
Estas terrerem feruida siccat
Remeat pomis grauis autūnus
Hyemem defluus irrigat imber
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitam spirat in orbe
Eadem rapiens condit et aufert
Obitu mergens orta supremo
Sedet interea conditor altus

Prosa septima

dentie cõtinet. ista dissepta. i. sepata a suo fonte. i a suo principio qd ẽ de⁹ fatiscãt. i. deficiant ⁊ ad nihilum deuenient. Hic fons est cõmunis amor cunctis entibus. ⁊ cuncta repetunt id est appetunt. teneri. i. cõseruari. fine boni. i. finem boni. quia res aliter non queant durare id est in esse perpetuari. nisi conuerso amore refluant id est redeant cause id est ad primã causam que dedit eis eẽ p creationem.

Rerumq; regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Lex ⁊ sapiens arbiter equi
Et q̃ cum motu concitat ire
Sistit retrahens ac vaga firmat
Nam nisi rectos reuocans itus
Flexos iterũ cogat in orbes
Que nunc stabilis cõtinet ordo
Dissepta suo fonte fatiscant
Hic est cũctis cõmunis amor
Repetuntq; boni fine teneri
Quia non aliter durare queant.
Nisi conuerso rursus amore
Refluant cause que dedit esse

Prosa septima libri quarti

Am ne igit͡ vides q̃d hec oĩa q̃ diximꝰ cõsequãt. B. Quid/

¶ Notandũ q; entia reguntur a deo p quandã circulatiõez sꝫm q̃m q̃dammodo perpetuantur in esse. verbi gratia. Deꝰ sic disposuit res vt ex semine proueniat herba. ⁊ ecõuerso ex herba pducatur semen sic in generatione elemẽtorum fit quidã circulus dum ex aere generat͡ ignis. et iterum ex igne aer ¶ Item in creaturis rõnabilibꝫ que pgrediunt͡ a deo pductione nature. fit iterũ reflexio ad ipm deum per reductiõez gratie. vt sic nihil permaneat in rebus ens ⁊ pfectum nisi per quãdam circulationem. et hoc innuit phia in lr̃a. ¶ Notandum q; finis ad quem oĩa naturali appetitu tendunt est ipm summũ bonum q̃d ẽ deꝰ. Hũc finẽ cõsequunt͡ rõnales creature p opationem intellectus ⁊ voluntatꝫ. Sed irrõnales creature cõsequunt͡ ipm solũ p hoc q; ipm repñtant p q̃ndã pticipatõez essendi. ⁊ ideo eodem appetitu naturali q̃ aliquid appetit suũ esse. eodem appetitu tendit in suũ vltimum finem. ⁊ hoc innuit in littera cum dicit. Hic ẽ cunctis cõmunis amor.

Prosa septima quarti libri

Am ne igitur vides. Ista est septima ⁊ vltima prosa huius quarti in qua phia deducit quandam cõclusionem ex pmissis. ¶ Et primo

facit hoc. secundo subiungit quandã exhortationẽ. secunda ibi. Quare in quit. Primo ponit conclusionem intentã. secundo cõparat eam ad opinio nem vulgi. Secunda ibi. Sed eam. Primo dicit. Uides ne iam o boe ti qd consequatur hec omnia que diximus. Dicit Boeti⁹. Quid inquã ꝛ phia Omnem fortunã prorsus esse bonã dicit Boeti⁹. ꝛ qui inquaꝫ idest quo mõ hoc pt fieri. Cui phia Attẽde inquit. Cum oĩs fortuna siue iocunda siue aspera ↄ̃ferat cã remunerãdi vel exercẽdi bonos vl' causa puniendi vel corrigẽdi improbos. patꝫ ꝙ omnis fortuna ẽ bona. quam vel cõstat esse iustam sicut illa que punit malos. ꝛ p̃miat bonos. vel constat esse vtilem. sicut que exercet bonos ꝛ corrigit malos dicit Boeti⁹. nimis id est valde vera est ratio. ꝛ si prouidentiã quã pauloante docuisti ꝛ fatum considerẽ. tũc sententia ẽ nixa id est firmata firmis viribus. i. rationibus.

nam inquã. P. Om̃eꝫ inq̃t bonam prorsus esse fortunã. B. Et q̃ inq̃ fieri põt. P. Attende inq̃t ꝙ om̃is fortuna vel iocũda vel aspera. tum remunerãdi exercendiue bonos. tũ puniendi corrigendiq; improbos causa deferat. Om̃is bona quã vel iustã ↄ̃stat esse vel vtileꝫ. B. Nimis q̃deꝫ inqꝫ v̾a ratio. Et si quã paulo ante docuisti prouidentiam fatũue ↄ̃siderem, firmis virib⁹ nixa senten tia Sꝫ eã si placet inter eas quas i/ opinabiles pauloante posuisti nu/ meremus. P. Et quid inquit. B.

¶ Notandũ ꝙ ex quo fm diuinam ꝓuidentiam bonis ꝛ malis nunc prospera nunc aduersa eueniunt. bonis propter remunerationem prospera. ꝛ propter exercitationẽ in virtutib⁹ aduersa. patet ꝙ prospera fortuna remũerans ꝛ aduersa exercitãs est bona. Item cum prospera fortuna malos emendet vt visum est prius. ꝛ aduer/ sa ipsos corrigat ꝛ iuste puniat patet ipsam etiam esse bonam.

¶ Sed eam si placet. Hic comparat hanc conclusionẽ ad opinionem vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabilẽ. ꝛ inquirit quid vulgus sen tiat de qualibet fortuna. scdo ex opinione vulgi concludit quoddã cõtrari um ipsi vulgo ibi. Uide igitur. dicit ergo. O phia si placꝫ eam opinionẽ ꝙ omnis fortuna sit bona. numerem⁹ inter eas opiniões q̃s pauloañ po/ suisti inopinabiles. dr phia. q̃d id est propter q̃d Boetius dicit ꝙ cõmu/

Prosa septima

nis sermo hominum vsurpat istud id est in vsum capit quorundam for/tunam esse malā quorundā bonā. ꝛ dicit philosophia. Uis ne o Boeti accedamus paulisper sermonibus vulgi. ne nimium videamur recessisse a communi vsu hoīm ꝺt Boetiꝰ vt placet. ꝛ phīa. nonne censes bonum

Quia id hominū sermo cōmunis vsurpat. et quidem crebro quorundaz malam esse fortunam. P. Uis ne inquit igitur paulisper vulgi sermonibus accedamus. ne nimium velut ab humanitatis vsu recessis/se videamur. P. Ut placet inquaz Nōne igitur bonum censes esse qꝺ prodest. B. Ita est inquā. P. Que ꝺo aut exercet aut corriget ꝑdest. B. Fateor inquā. P. Bona igitur B. Quidni. P. Sed hec eoruz est: qui vel in virtute positi contra aspera bellum gerunt vel a vicijs declinantes virtutis iter arripiunt. B. Negare inquam nequeo. P. Quid vero iocunda que in premium tri/buitur bonis. num vulgus malam esse decernit. P. nequaquaz. Uerū vti est ita quoqꝫ esse optimā censet. P. Quid reliqua que cum sit aspera ꝛ iusto supplicio malos coherceaz

quod prodest. ꝺt boeetius Ita est. ꝛ phi/losophia. Fortuna q̄ aut exercet aut corri/git prodest. Dic̄ bo/etius. fateor inquam Ideo cōcludit phīa. Omnis fortuna bona est que exercet et corrigit. dicit Boetius. Quid id est q̄re non. ꝛ addit philoso/phia. Hec fortūa q̄ exercet est eoꝝ hoīm. qui positi in virtute gerunt bellum con/tra aspera. Sed for/tuna que corrigit est eorum hominum q̄ declinantes a vitijs arripiunt iter virtu/tis. Dicit Boetius Negare nequeo.

Querit philosophi/a. Quid est de fortuna iocunda que retribuitur bonis in premium. nunquid vulgus ꝺcernit id est iudicat eam esse malā. Dicit Boetiꝰ. Ne/quaquam. sed censet id est iudicat eam esse optimam sicut est.

Querit vlteriꝰ phīa. Quid est de reliq̄ fortuna que punit q̄ cum sit aspera ꝛ coerceat malos

iusto supplicio nunq̄d vulgꝰ putat eū esse bonam. dicit Boetiꝰ Imo iudicat eam esse miserrimā oīm que excogitari possunt. ¶ Nota ꝙ omīs fortuna vel est ad exercendū bonos ⁊ corrigendū malos. vel ad remunerādū bonos ⁊ puniendū malos. Fortuna que est ad exercenduꝫ bonos ⁊ ad corrigendū malos hoīes vtraqꝫ est bona. etiam sm̄ opinioneꝫ vulgi quod ꝓbat p̄hia Illud q̄d ꝓdest ē bonū. sed fortuna q̄ exercet bonos hoīes prodest bonis ⁊ que corrigit malos prodest malis. ḡ vtraqꝫ est bona. Fortūa aūt que exercet ē bonoꝝ q̄ gerunt belluꝫ ꝯ vitia Fortuna que corrigit est maloꝝ q̄ declinant ad ꝟtutes Fortūa aūt q̄ remunerat bonos bona ē. etiam sm̄ vulgares. sed que punit malos oīum pessima est sm̄ vulgares. ⁊ hāc opinionē vulgi de vtraqꝫ fortuna philosophia tangit in lr̄a.

Nū bonā populꝰ putat. B. Immo oīm inqꝫ q̄ excogitari possunt iudicat esse miserrimā. P. Uide igit̄ ne opinionē populi seq̄ntes quoddaꝫ valde inopinabile ꝯfecerimus. B. Quid inqꝫ. P. Ex his em̄ ait q̄ concessa sunt. euenit. eoꝝ q̄dē q̄ sūt vł in possessione vł in ꝓfectu vł in adeptione ꝟtutis: omnē q̄cūqꝫ sit bonaꝫ in iprobitate ꝟo manentibꝰ omneꝫ pessimā esse fortunaꝫ. B. Hoc inqꝫ verū est. tāetsi nemo audeat ꝯfiteri

¶ Uide igitur. Hic philosophia ex concessis a vulgo concludit quoddam inopinabile ⁊ cōtrarium vulgo. scꝫ malam esse fortunā tantum maloꝛuꝫ. cum tamen opinetur vulgus vt plurimum malam fortunam euenire bonis. ⁊ dicit. Uide ne nos sequentes opinionem populi id est vulgi confecerimus id est concluserimus quoddam valde inopinabile apud vulgum. Quid inquam dicit Boetius et philosophia. Ex his eniꝫ que concessa sunt sm̄ opinionem vulgarem euenit ꝙ eorum que sunt in perfecta possessione virtutis vel in profectu vel in adeptione virtutis omnē fortunam esse bonam siue sit prospera siue aduersa. manentibus autē in improbitate omnem fortunam esse pessimam. Et dicit Boetius. hoc verū est sm̄ vulgares. quamuis nemo audeat confiteri sm̄ veritateꝫ. quia ī rei ueritate omnis fortuna bona est tam bonoꝝ q̄ꝫ maloꝝ. vt ꝓbasti.

¶ Notandum autem ꝙ omnis fortuna bona Uel est remunerans: vel exercens. vel corrigens. Fortuna remunerans est eorum qui sunt in possessione virtutis Fortuna vero exercens est eorum qui sunt in ꝓfectu virtutis. Fortuna corrigēs est eorum q̄ incipiūt eē virtuosi. Ex quo relin

Prosa septima

q̄ tur q̄ eoꝝ q̄ ꝑmanēt in malicia sit forma pessima. sed h̄ veꝝ est ſm opi/
nionē vulgarē ¶ Nota q̄ q̄libet forma pōt dupl'r ↄsiderari. vno mō in cō
paratiōe ad cām vniuersalē q̄ oīa regit ⁊ disponit ordinādo singula i finez
eis ↄueniētē. sic oīs fortuna bona est vt ꝓbatū est. vel pōt ↄpari fortu na
ad situz cui euenit. ⁊ sic solum illa dr̄ bona q̄ aliq̄d bonū cōfert illi cui ad
uenit. et illa mala q̄ nihil boni cōfert.

P. Quare inq̄t ita vir sapiens mo leste ferre nō debet quotiens in cer tamen fortune adducitur. Ut virū fortem nō decet indignari quotiēs increpuit bellicus tumultus. Utri q̄ em̄ huic q̄dem glorie propagāde illi vero confirmande sapientie dif ficultas ipsa materia ē. Ex quo ete/ nim virtus vocatur q̄ suis viribus nitens nō superetur aduersis. Ne/ q̄ em̄ vos in prouectu positi virtu tis. defluere delicijs et emarcescere voluptate venistis. Prelium cum omni fortuna nimis acre censeritis ne vos aut tristis opprimat. aut io cunda corrumpat. firmis medium virib⁹ occupate. Quicquid aut in/ fra subsistit. aut vltra progreditur habet ⁊ contemptum felicitatis nō habet premium laboris. In vestra enim situm manu. qualem vobis fortunam formare malitis Omnis

¶ Quare inq̄t. Hic ph̄ia facit q̄ndam ex hortatōez dicēs Ex q̄ oīs fortuna ē bona sapiēs vir non debet moleste ferre q̄tiens adducitur ī certamē fortune. i. cū fortuna vt nō decet fortē vi/ rū indignari i. turba ri q̄tiēs increpuit. i. insonuit. bellicus tu mult⁹. i. strepit⁹. naz ipsa difficl'tas bellā di ⁊ resistēdi fortune est vnicuiq̄ viro for ti et ꝟtuoso materia idē cā glie ꝓpagāde Exercitiū em̄ bellicuz ē cā glorie viro forti. Illi ꝟo. s. viro ꝟtuo/ so resistētia fortune ē materia i. cā ↄfirmā de sapie. i. ꝟtut᷒. Ex q̄. i. ex q̄ victoria talis difficultas ꝟt⁹ voca tur. dicit̄ em̄ ꝟtus eo q̄ suis viribus nitēs non superetur aduer sis. ⁊ subdit. Neq̄ em̄ vos positi in ꝓuectu idest in via virtutis venistis in mundum diffluere delicijs ⁊ emarcescere voluptate prelīū ni mis acre. censeritis idest iudicabitis fieri cum omni fortuna. Ne tristes fortuna vos opprimat ejiciendo in desꝑatōez aut iocunda corrumpit alli

ciēdo ad voluptatē occupare. i. tenete ergo mediū virtutis firmis virib⁹. q2 qcqd infra subsistit a medio ꝟtutꝫ deficiendo aut vltra ꝑgredit͛ medium ꝟtutꝫ excedēdo illud hꝫ ꝯtēptū felicitatis. i. ꝟtutis. et non hꝫ p̄miū laboris. ⁊ in vestra manu. i. ptāte sitū ē. qualē ꝟtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. s. bonā vel malā. Oīs em̄ fortuna q̄ videt͛ aspa aut exercet bonos ⁊ pūit malos. ⁊ sic bona ē.

enim que videtur aspera: nisi aut exercet: aut corrigit punit.

Metrū septimū quarti libri.

Bella bis quinis operat⁹ annis
Vltor atrides, frigie ruinis
Fratris amissos thalamos piauit
Ille dum graie dare vela classi

¶ Notādū ꝙ phia hortat͛ sapientem ad magnanimitatē cuꝫ dt. Sapiens nō debet moleste ferre fortunā. Nā sm Arest. in ethicis. Sapiēs bn̄ scit ferre fortūas. q2 hꝫ se sine vitupio sic tetragonū. Corpus em̄ tetragonū q̊cūqꝫ ꝓijcit͛ firmiter stat ⁊ magnanim⁹ ē q̄ ꝫ diffor/mes insult⁹ fortune vnanimi mētis ꝯstantia militat. ¶ Notādū ꝙ ꝟtus ꝯsistit in medio inter duo vitia extrema ad q̊ꝝ vnū impellit ꝓspa fortuna ad aliō aduersa. vbi grā. Aduersitas ipellit ad despationē ⁊ timiditatē. ꝓ/speritas aūt ad p̄sumptionē ⁊ audaciā. inter q̄ ꝯsistit mediū virtutꝫ. cui⁹ excessus vl' defect⁹ ē vitiosus. ⁊ h̄ innuit phia in lr̄a. ¶ Nota ꝙ i ptāte hominis est facere fortunā sibi qualē vult. scꝫ bonā vl' malā. qd̄ dclarat philosophia in aduersa fortūa. q2 si eā accipim⁹ bono aīo ꝓ exercitio ⁊ correctione ipsa est bona. Si aūt eā toleram⁹ malo aīo etiā ꝓ pena ip̄a mala ē

Metrū septimū quarti libri.

Bella bis q̄nis. Hic incipit q̄ntū ⁊ vltimū metrū hui⁹ q̄rti. qd̄ dr̄ saphicū ab inuētore. trochaicū a pede ꝺn̄ante i q̄ phia cōfirmat suā exhortatōēꝫ exēplo viroꝝ fortiū q̄ spretꝫ voluptatib⁹ magnos subierūt labores spe laudis ⁊ glie. ⁊ p̄io ponit plura exēpla. scd̄o hortat͛ nos ad imitatōēꝫ eoꝝ. ibi. Ite nunc fortes. Prima ps posset diuidi in tot ptes q̊t exēpla ponit q̄ patebūt. Primū exēplū ē tale. Paris fili⁹ ꝑami regꝫ troyanoꝝ in greciā ꝓfect⁹ rapuit vxorē helenā Menelai ⁊ duxit eā in frigiā regionē Menelaus āt ꝯq̄st⁹ fratri suo agamēnoni hoc factū. Menelaon cōuocatis principib⁹ grecoꝝ. trāffretauit in frigiā ⁊ obsedit troyā decē annis. q̄ tādē destruxit. ⁊ maiorib⁹ interfectis ppl'm captiuauit. Cū aūt agamēnō ꝓficisceret͛ versus troyā deuenit in q̄ndā insulā. vbi fact⁹ ē ei vēt⁹ cōtrari⁹ ⁊ req̄siuit vates qd̄ esset faciēdū. q̄ dixerūt ꝙ non haberet ventū prosperū nisi placaret dianam sacrificando ei suam filiā. Cui licet hoc videret͛ durū ꝓpter pietatē paternā. tamē suadente vlixe spe laudis et glorie sue victoria obtinenda. consensit vt eam imolaret. quo facto obti

Metrum septimum

nuit ventum prosperum ad voluntatem. dicit ergo in littera. Atrides .i. agamenon atride filius existens. vltor operatus bella bis quinis .id est decez annis. piauit .i. purgauit vlciscēdo amissos thalamos .i. vxorem contentā in thalamo fratris Menelai ruinis id est destructiōnib9 frigie id ē troye q̄ sita fuit in frigia. dum ille agamennon optat dare id est exponere vela graie classi id ē naui grecali. tūc redemit vētos cruore filie sue ipse exiuit id est deposuit partē .i. pietatez paternaz. et sacerdos tristis existēs federat i federe sacrificat. miserū iugulū .i. colluz vel guttur. nate id ē filie agamēnonis. fm eū Huguitionē iugulū idez est quod guttur vel gutturis incisio.

Optata ventos redemit cruore
Exuit patrem miserumque tristis
Federat nate iugulum sacerdos
Fleuit amissos ithacus sodales
Quos ferus vasto recubās i antro
Mersit imani poliphemus aluo
Sed tamen ceco furibundus ore
Gaudiū mestis lachrymis repēdit
Herculem duri celebrant labores
Ille centhauros domuit supbos

¶ Fleuit amissos ithac9 sodales. Hic philosophia pōit secundum exemplum in quo declarat fortia acta ipsius Ulixis. intendens talem fabulam. Ulixes rediens de bello troyano. decem annis errauit in mari sustinens multa aduersa. tandem casualiter venit ad antrum poliphemi qui erat maximus gigas habens vnicum oculum in fronte. qui socios Ulixis occidit et vorauit. super quo Ulixes contristatus sustinuit vsque predictus gigas cibo repletus obdormiret. quo dormiente oculum quem in fronte habuit eruit. qui euigilans furibundus quesiuit vlixem sed excecatus eum inuenire non potuit. Dicit ergo in littera. Ithacus id est vlixes ab ithaca regione. vel ab auo suo ithaco sic dictus. ille fleuit. id est defleuit amissos sodales quos ferus Poliphemus recubans id est morans in vasto antro id est magno. mersit immani aluo. id est magno ventre. sed tamen Ulixes furibundus rependit id est restituit. gaudium mestis lachrymis id est. suis tristicijs ore id est facie poliphemo ceco id ē excecato.

¶ Herculē duri celebrant labores. Hic ponit aliud exemplum in quo describit acta herculis et labores eius quibus fingitur meruisse celuz dicens. Duri labores assumpti celebrant id est celebrem reddūt herculem. Cuius ponit primū laborem. scilicet donationem centhaurorum dicens Iste hercules domuit centauros supbos qui eum contempserunt

¶ Ubi notandũ ꝙ cẽthauri monstra q̃dã dicta sunt ex medietate hoiẽs. ꝛ ex medietate thauri q̊s poete fingũt genitos ex semine Ixionis. qd ꝓiecit in nubẽ q̃ Juno circũdederat se fugiẽs a facie ei⁹ volẽtis cũ ea ꝯburere: hos centhauros hercules domuit. Cũ eñ ꝯuenissent ad ludũ palestine ĩ monte foloꝛ Hercules ꝯgressus cũ eis ipos vsq; ad effusionẽ sanguis ꝓstrauit.

Abstulit seuo spolium leoni
Fixit ꝛ certis volucres sagittis
Poma cernenti rapuit draconi
Aureo leua grauioꝛ metallo
Cerberũ traxit triplici catena
Victoꝛ immitem posuisse fertur
Pabulũ seuis dñm quadrigis
Hydra cõbusto petiit veneno

¶ Abstulit seuo spoliũ. Hic ponit scdm laborẽ hercul' dicẽs. Hercules abstulit spoliũ. i. pellẽ seuo leoni. ¶ Ubi notãdũ ꝙ in silua Nemica fuit q̃daꝫ leo crudelissimus q̃ hoĩes totius regiõis ĩuasit. quem aggressus Hercules ꝓ liberatiõe patrie ipsum ĩteremit. et excorians ipm pellẽ ꝓ spolio abstulit. ¶ Fixit ꝛ cert; volucres sagitt;. Hic ponit tertiũ laborẽ. dicẽs. Hercules fixit volucres. i. arpias certis sagittis. ¶ Ubi notandũ ꝙ rex Fini⁹ filios suos excecauit q̃ nouercã suaꝫ de stupro accusauerãt ꝓpter q̊d inuidia deoꝝ ipe est excecat⁹. ꝛ apposite sunt ei arpie. i. volucres virg ĩ ei vult⁹ rapiẽtes cibũ de mẽsa ei⁹ q̃s hercules sagittis suis fixit ꝛ fugauit. ¶ Poma cernẽti rapuit draconi. Hic tangit quartũ laborẽ dicẽs. Hercules rapuit poma draconi cernẽti. i. custodienti illa rapuit aureo metallo. i. cũ claua aurea. hercules in q̃ factus g̃uioꝛ. i. fortioꝛ leua. i. manu. ¶ Ubi notandũ ꝙ septẽ fuerũt filie athlantis hñtes ortũ aureũ cũ pomis aureis q̃ draco custodiebat. hercules aũt supuenies draconi poma aurea abstulit. ¶ Cerbeꝝ traxit triplici cathena. hic ponit q̊ntũ laborẽ dicẽs. hercules cerbeꝝ. i. canẽ infernalẽ traxit ab ĩferis triplici cathena. ¶ Ubi notãdũ ꝙ pyrritane⁹ volẽs sibi despõsare reginã inferni. herculẽ ꝛ theseũ ꝛ alios viros fortes assũpsit. q̃bꝫ venientibꝫ ad ĩfernũ cerber⁹ ianitoꝛ ĩferni ipsos latratu suo ĩpediuit. hercules aũt ipm tribꝫ catenis vinxit. vel f'm alios ipm traxit de inferno triplici catena. qꝛ dr habere tria capita canina triplici catena vincta. ¶ Victoꝛ imitẽ. hic põit sextũ laborẽ dicẽs. Victoꝛ. i. hercules fert' posuisse imitẽ dñm. s. diomedẽ ĩ pabulũ seuis q̃drig;. i. eq̊s q̃drigã trahẽtibꝫ. Ubi notãdũ ꝙ diomedes fuit rex Tracie q̃ eq̊s suos pauit hũana carne quẽ hercules interfectũ dedit suis ꝓpriis eq̊s deuorandũ. ¶ Hydra cõbusto p̃iit. hic ponit septimũ laborẽ di. hydra. i. serpẽs p̃iit cõbusto veneno suo. ¶ Ubi notãdũ ꝙ in lerna palude fuit q̃dã s'pẽs hñs plã capita q̊ꝝ vno p̃ciso succrescebant tria.

quem hercules aggressus sagittãdo cum non videret se pficere collecta congerie lignoꝝ ipm combussit.

¶ Fronte turbat⁹. Hic ponit octauũ laborẽ herculis. Ubi sciẽdum ꝙ cũ hercules vellet deducere filiã cuiusdã regꝭ q̃ dicebat̃ deiamira fluuius achelo⁹ quẽ debebat trãsire mutauit se ĩ diuersas formas pugñdo ꝯ her

Metrum septimum

Fronte turbatus achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis
Strauit antheum libicis harenis
Cacus euandri satiauit iras
Quosqꝫ pressur⁹ foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor irreflexo
Sustulit collo, p̃ciumqꝫ rursus

culẽ. cũ aũt vltio mutasset se ĩ spẽm thauri Hercules ipo deiecto abstulit sibi vnũ cornu. qđ sacrificauit copie. i. dee fortune, ꝓpter qđ achelous verecundia ꝯfusus fugit ⁊ in aq̃s latuit Uñ dr̃ i lr̃a. achelo⁹ amnis. i. ille fluuius fronte turbat⁹ ꝓpter ablatiõeꝫ cornu. ipse demersit in ripis ora pudibũda. qꝛ latuit p̃ pudore ĩ ripis.

¶ Strauit antheũ libicis arenis. Hic ponit nonũ laborẽ dicẽs. Hercules strauit. i. occidit antheũ illũ gigantẽ arenis libicꝭ. i. arenis libie regionis. ¶ Ubi notãduꝫ ꝙ anthe⁹ erat gigas de terra ꝓgenit⁹ cui⁹ erat talis vt⁹. ꝙ si aliqñ ex fatigatõe debilitaretur tactu terre statiꝫ recupabat vires. Qui cũ exerceret magnã tyrãnidẽ in libia aduenit hercules. ⁊ ꝯgressus cũ eo diu sit̃ luctabant̃.. Cũ aũt anthe⁹ sentiret se debilitari spõte cecidit in terrã ⁊ sic resũpsit vires. qđ hercules ꝯgnoscẽs ipm a terra eleuauit ⁊ supra pect⁹ suũ tenẽdo opp̃ssit q̃usqꝫ spũꝫ exalaret. ¶ Cac⁹ euãdri satiauit iras. Hic ponit decimũ laboreꝫ ei⁹. Ubi notãdũ ꝙ cac⁹ fuit mõstꝝ euomẽs ignẽ ꝑ os. cui⁹ pr̃ fuit Fulcanus. manebat aũt Cac⁹ in mõte auẽtino spoliãs ⁊ occidẽs hoĩes ⁊ furto plurimũ ĩsistẽs. Cũ aũt hercules veniret de hispania ducẽs secũ multos boues. Cac⁹ q̃sdã boues herculis furabat̃. ⁊ traxit eos ĩ antrũ suũ retrorsum ꝑ caudas ne furtũ pateret. Cũ aũt hercules q̃reret boues ꝑ mugituꝫ vni⁹ bouis ꝑuenit ad antrũ caci. q̊ extracto ipm interfecit cui⁹ morte placata est ira euandri quẽ idẽ cac⁹ multũ offenderat. vñ dr̃. Cac⁹ supple morte sua quã passus ẽ ab hercule. satiauit. i. ꝯpescuit iras euãdri quẽ cac⁹ multũ offenderat. ¶ Quosqꝫ p̃ssur⁹. Hic ponit vndecimũ laborẽ herculis Ubi notãdũ ꝙ ĩ archadia erat q̃dã aper deuastãs totã regionẽ. quẽ cum hercules agitaret aper sibi insultans hũeros herculis spuma maculauit. quẽ aprũ tandẽ interfecit. Uñ dr̃ Setiger. i. ap ꝑ gerẽs setas. notauit. i. maculauit hũeros herculis. s. spuma vl̃ saliua. q̊s humeros alt⁹ orbis foret. i. erat pressur⁹. qꝛ vt statim patebit. hercules hũeris suis celũ sustulit

¶ Ultim⁹ celũ. Hic ponit duodecimũ ⁊ vltimũ laborẽ ei⁹. Ubi nota ꝙ athlas fingit̾ fuisse q̃dã gigas supportans celũ hũeris suis. hic fatigatus rogauit herculẽ vt celũ supportaret quousq; ipse respiraret. qđ ⁊ hercules fecit. ⁊ ꝑ hoc celũ meruit. Uñ đt. Ulti⁹ labor hercul̾ fuit ꝙ sustulit. i. supportauit celũ collo irreflexo. i. inclinato. ⁊ rursus meruit celũ tãq̃ p̄ciũ vltimi sui laboris

¶ Jte nũc fortes vbi celsa magni. Hic hortat̾ p̄hia ad imitationẽ p̄dictoꝝ fortiũ viroꝝ dicẽs. Jte nũc fortes resistẽtes aduersitatib;. ite illuc vbi ducit via celsa. id ẽ ardua magni herculis que est via virtutũ ⁊ via magni exẽpli ad aggrediendũ fortia. ⁊ tũc inuehitur ꝯ̄ tardos ⁊ vitiosos dicens. Cur uos inertes. i. hoĩes sine arte sicut hoĩes desidiosi. cur nudatis terga. i. dorsa v̄ra fugiendo labores ⁊ aduersa nã tell⁹. i. terrena ꝯcupia supata donat hoĩ sidera. i. celũ. q2 supata terrena ꝯcupia efficit̾ hõ dign⁹ celo qđ ẽ loc⁹ deoꝝ ⁊ spirituũ. nã ꝺm Aristo. p̄ıo celi ⁊ mũdi. Oẽs eũ locũ q̃ sursum est deo attribuunt ⁊ barbari ⁊ greci q̃cũq; putãt deos esse. de quo loco đt plato in phedrone Uiri speculatiui viuẽtes ꝺm vitã ꝯtẽplatiuã. celestes sedes recipiũt. in q̃b; felicitate deoꝝ potiunt̾. q̃ felicitate nos faciat ꝑnceps iesus xp̄s. q̃ ẽ de⁹ sup oĩa b̄ndict⁹ in secula seculorum Amen.

Ultimi celum meruit laboris
Jte nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempla via. cur inertes
Terga nudatis. superata tellus
Sidera donat.

Finit liber quartus

Jncipit liber quintus.

Prosa prima

Jrerat orationisq; cursum ad alia quedã tractanda et

Explicit liber quartus.

Jncipit quintus.

Jrerat orõnisq; cursũ. hic incipit q̃ntus liber Boetij de consolatiõe p̄hie. cui⁹ hec ẽ prima. p̄sa in q̃ p̄hia vult soluere q̃dã dubia suã determiatiõnẽ cõseq̃ntia de fato ⁊ p̄uidẽtia. Uidet̾ eñ ex dictis ꝙ casus nõ sit. quia si oĩa sunt p̄uisa ita ꝙ nihil eueniat p̄ter ordinez p̄uidẽtie diuine. videtur ꝙ nihil casualiter eueniat. q2 casus iportat euentum iopinatũ. ¶ Jtẽ videt̾ ex dictis ꝙ liberum arbitriuz ñ sit. q2 oĩa disponuntur ꝺm ordinẽ fatal̾ necessitatis. libeꝝ autẽ arbitriuz necessitatẽ excludit. videt̾ g̃ si ponit̾ p̄uidẽtia ⁊ fatum ꝙ oĩno excludatur libeꝝ arbitrium. P̄hia g̃ in p̄nti libro inq̄rit vtꝝ casus sit. ⁊ q̃d sit ⁊ inq̄rit vtꝝ liberuz arbitriũ sit ponendo argumenta. q̃b; liberum arbitrium cuz p̄uidẽtia diuina ñ

videtur posse stare. post h̄ ponit falsam solutionē q̃rundā q̄m iprobat. ⁊ ponit ꝓpriā q̄m rōnibꝫ confirmat ⁊ de eternitate determinat. ⁊ alia plura sic patebit. Et diuiditur iste liber in vndecim ꝑtes. q꞉ sex sunt ꝓse ⁊ q̇nqꝫ metra ei⁹. q̄ ꝑtes ⁊ q̄ in ipsis determinantur patebunt i ꝓcessu libri. Jn ṗma ꝓsa determinat de casu. ⁊ p̄rio Boeti⁹ tāgit acta phie cōmēdans eius exhortationē factā. et mouet q̄stionē de casu. Scd̄o phia excusat se ab ei⁹ determinatōe ⁊ Boeti⁹ illā excusationē remouet Tertio phia determinat de casu. secunda ibi. Tum illa festino Tertia ibi. Tum illa morē. Primo dicit phia dixerat hec p̄dicta. ⁊ ꝓtebat cursum ōratōnis .i. sermonis ad tractāda q̄dā alia atqꝫ expedienda.

expedienda vertebat. B. Tum ego Recta q̄dē inquā exhortatio tuaqꝫ prorsus autoritate dignissima. Sz ꝙ tu dudum de prouidentia questionem pluribus alijs implicitā esse dixisti, re experior. Quero eniz an esse aliquid omnino, et quid nā esse casum arbitrere. P. Tum illa. Festino inquit debitum promissionis absoluere viamqꝫ tibi qua pa/

Tunc ego Boetius inquam. O philosophia recta est tua exhortatio facta. ⁊ prorsus est dignissima autoritate. Sed ꝙ tu dudum dixisti sexta ꝓsa quarti libri questionem de prouidentia implicitam. idest implicatam esse pluribus alijs. s. questionibus ego experior te .i. realiter Quero em̄ an arbitreris casum oīno aliq̇d esse supple in rex̄ natura. ⁊ q̇dnā arbitreris eē casum supple in rex̄ natura

¶ Notandum per hoc ꝙ dicit Boetius dixerat innuit philosophiam iam expediuisse que ad sui speculationem spectabant. et ita determinasse principalem huius libri intentionem. ⁊ philosophia vertebat cursum orationis id est orationem currentem. quia oratio philosophie non impediebatur ignnorantia docentis n̄ec tarditate dicentis. hanc orationem vertebat ad quedam alia tractanda. Que autem fuerunt illa Boetius non exprimit. quia forsitan sua opinione minus erant desiderāda. vel forsan q̄ntum ad propositum extranea.

¶ Notandum ꝙ d̄t exhortationē phie fuisse rectā. q꞉ phia hortabatur ad virtutes ⁊ ad contemptum fortuitorum. Talis autem exhortatio que fit ad bonum prosequendum ⁊ malum fugiendum recta est Et dicit exhortationem philosophie esse dignissimā autoritate. q꞉ qd̄ a sapientibus d꞉ autoritate sapiētis dignū reputatur. ¶ Tum illa festino inq̇t. hic phia excusat se de huius opiniōis vel q̄stiōis determiatōe. ⁊ boe. illā excu

triā reuebaris aperire. Hec aūt et si
putilia cognitu. tñ a ꝓpositi nr̄i tra
mite paulisp̄ auersa sūt. Uerendūq̨
est ne deuijs fatigat⁹ ad emetienduz
rectū iter sufficere nō possis. B. Ne
id inq̄ ꝑsus vereare. Nā quietis
nihil loco fuerit ea q̄b⁹ maxie delec/
tor agnoscere. simul cū oīe dispu/
tatōis tue latus indubitata fide cō
stiterit. nihil de seq̄ntib⁹ ambigatur
P. Tū illa. Morem inq̄t gerā tibi
simulq̨ sic exorsa est. Siquidē inq̄t
aliq̄s euētū temerario motu nulla/
q̨ causaꝝ ɔnexiōe productū casuz
esse definiat: nihil omino casū eē cō
firmo. ꝓpter subiecte rei significatio
nē inanez ꝑsus vocem esse decerno

sationē remouet dicēs Phia inq̄t ego festino absoluere. i. ꝑficere debitū p
missiōis ⁊ apire tibi viā q̄ reuebaris ad p̄riaz. Hec aūt q̄ tu q̄ris de casu. et
si. p ꝗbuis sūt putilia cognitu. i. ɔgnitiōe. tñ paulisp̄ auersa sūt a tramite. i.
via nr̄i ꝓpositi ⁊ dt paulisp̄ qr nō sunt totał̄r auersa. s; aliq̄ntulū elucidant
p̄missa. ⁊ ē verendū. i. timendū ne tu fatigat⁹ deuijs. i. q̄stionib⁹ extraneis
nō possis sufficere ad
emetiendū. i. trāseun
dū rectū iter. dt boe.
O phia ne illd vere
are. i. non timeas. qr
h̄ fuit mihi loco q̄ets
agnscere ea q̄b⁹ maxie
delector. ⁊ cū oē lat⁹
id ē circumstātia tue
disputatōis mihi cō
stiterit fide indubita
ta nihil est q̄d ambi
gat̄ de seq̄ntib⁹

¶ Notādum ꝙ dicit
q̄ via reuebar; p̄riaz
hic patriā vocat bti/
tudinē. quā pri⁹ inue
nire docuit. Illa aūt
p q̄ hō puenit ad ip/
sam sunt ꝟtutes. de
quib⁹ boeti⁹ intende
bat agere nō i hoc li
bro s; i vltimis libris
musice sue agēdo de
musica hūana. intē/
tionē aūt suā non cō
pleuit qr a rege theo orico morte p̄uent⁹ fuit. ¶ Tū illa morem inquit.
Hic phia determīat de casu soluēdo p̄missas cās ⁊ q̄stiōes. ¶ Prio sol⁹
uit primā an casus sit. secūdo secūdā q̄d sit casus. ibi. licz igitur. Primo
ostendit q̄d significet̄ p nomen casus. ponēdo opinionē q̄rundā. Secun
do improbat illā opinionē ibi. Quis em̄. Primo dicit. O boeti ego gerā
tibi morē. i. cōfirmabo me volūtati tue. ⁊ sił sic ē exorsa. sic incepit. si aliq̄s
definiat q̄ ad nomen dicēs casum esse euentum ꝓductū motu temerario.
id est improuiso. ⁊ nulla connexione causaꝝ. Ego phia affirmo casuz sic
omnino nihil est. ⁊ decerno. i. iudico vocem casus prosus esse inanem. p
ter significationem rei subiecte. sicut hec vox chimera inanis est

Prosa prima

Quis eñ (coercente ĩ ordinē cūcta deo) loc⁹ esse vllus temeritati reliqu⁹ potest; Nā nihil ex nihilo existere vera snīa est. Cui nemo vnq̄ʒ veterꝝ refragatus est, quāq̄ʒ id illi non de opante principio, sʒ de materia, li subiecto (hoc est oīm de natura rationū) quasi quoddā iecerint fundamentū. At si nullis ex causis aliq̄d oriat᷑, id de nihilo ortū esse videt᷑. q̄ si hoc fieri neq̄t nec casū q̄dez hmōi esse possibile est qualē pauloañ diffinuim⁹ B. Quid igit᷑ inq̄ʒ. Nihil ne est qd̄ vł casus: vel fortuitū iure appellari q̄at. An ē aliq̄d (tāetsi vulg⁹ lateat) cui vocabula ista ꝯueniant.

¶ Notandū q̄ q̄ʒuis q̄stio si est p̄cedit q̄stiōez q̄d ē. fm q̄ q̄stio q̄d ē q̄rit de q̄dditate rei. q̄r q̄d est rei nulli debet᷑ nisi enti. tñ q̄stio q̄d est q̄rens de q̄ q̄d ē nois est prima cognitio. ꝛ iō ex quo q̄d ē nois. oportet scire de aliq̄ si ē. ꝓpter hoc p̄hia ad querendū de casu vtꝝ sit vel nō accipit qd̄ q̄d est q̄ significat᷑ g nomē. ꝛ dt. Si aliq̄ dicūt casuz esse euētū temerariū sine oī cā pductum ego video vocē casus esse inanē tanq̄ʒ sibi nihil correspōdeat in re

¶ Quis eñ coercente. Hic p̄hia improbat opinionē istā oñdens casum nihil esse fm eam. scd̄o soluit q̄stionē fm rei veritatē. ibi. Aristoteles meus. Prio pōit vnā rōnez. scd̄o aliā. ibi. Nā nihil Antiq̄ dicebant q̄ casus est euēt⁹ temerari⁹. i. improuisus. Contra h̄ arguit p̄hia sic Vbicunq̄ʒ oīa sunt ꝓuisa ibi nihil ē temerariū sed oīa q̄ sunt ꝓuisa sūt a deo. g̊ inter ea q̄ sunt nihil est temerariū. Hāc rōez breuiter innuit ī lr̄a di. Quis eñ loc⁹ vllus pōt esse reliqu⁹. i. relict⁹. temeritati. i. īprouisiōi. deo coercēte cūcta ī ordinē. s. ꝓuisū. q̄i dicat null⁹. ¶ Notādū q̄ oīa a deo sūt ꝓuisa. cui⁹ rō est. Quorūcūq̄ʒ de⁹ ē cā oīa talia ꝓuisa sunt a deo. sed de⁹ ē cā oīs entis. g̊ oīa entia a deo sunt ꝓuisa. q̄ aūt de⁹ sit cā oīs entis. patʒ. q̄r ab ipso dependet celum ꝛ tota natura. vt patʒ xij. metaphisice

¶ Nā nihil ex nihilo existere. Hic ponit aliā rōnez ꝓbantē q̄ casus nō pōt esse sine oī cā pduct⁹ sicut dicebant antiq̄ ꝛ arguit sic. Qd̄ ē ex nihilo nihil ē. sed quod est ex nulla causa ex nihilo est. ergo q̄d ex nulla causa est nihil est. Sed fm antiquos casus est ex nulla causa q̄r ē pduct⁹ sine omī connexione causaꝝ. g̊ casus nihil est. Vñ dicit in lr̄a. Vera snīa ē cui nemo vnq̄ʒ veterē refragat⁹ ē. i. ꝯdixit. s. ex nihilo nihil existere. q̄ʒq̄ʒ illi antiqui illam ꝓpositionem ex nihilo nihil existere iecerint. i. posuerint q̄i aſſ

q̊ddā fundamentū nō de opante principio.s.de deo creatore.qꝛ ille ex nihilo aliqd fecit.sed intellexerūt hoc de materiali subiecto.i.de tota natura fundata in materia.ꝛ exponit seipm di. Hoc ē de natura oīm rationuꝫ idē de materia q̄ est subiectū formaꝝ naturaliū Sed si aliquid oriatur ex nullis causis id videtur esse ortum ex nihilo.sed hoc fieri neq̄t vt aliquid oriat̄ ex nihilo g̊ nō est possibile casuꝫ eē h⁹modi i. talē q̄lem pauloante diffiniui/m⁹ fm antiq̊s ꝙ sit euent⁹ temerari⁹ sine cōnexiōe cāꝝ. Quid g̊ dicēdū est de casu q̄rit boe. Est ne nihil in reꝝ natura q̊d iure q̄at.i.possit appellari casus vel fortuitū vel ē aliqd.tāet si ꝑ cq̄uis lateat vulgus cui ista vocabula ꝯueniāt. ¶ Notandū ꝙ h⁹ ꝓpō ex nihilo nihil existere.vera ē in cōꝑatiōe ad cāꝫ ꝑticulareꝫ que in sua actiōe p̄supponit materiā.tm̄ in cōꝑatione ad cām vl̄eꝫ que est cā totius entis nō ē vera. vnde dicim⁹ deū oīa creasse ex nihilo.ꝛ fide tenem⁹.sed antiq̊ ꝺ isto modo ꝓductiōis ꝑ creationē nō loquebant̄.sed primo mō. Vn̄ Aristoteles prio phisicorum. Impossibile ē aliqd fieri ex bis q̄ nō sunt.de hac eni͂ opinione ꝯueniūt oēs q̄ de natura sunt.

P. Aristoteles me⁹ id inq̄t in phisicis ꝛ breui.ꝛ veri ꝓpinqua rōe deffiniuit B. Quonā inq̄ꝫ mō P. Quotiens ait aliqd cuiuspiā rei gr̄a gerit̄ aliudq̄ꝫ q̊busdā de causis q̄ꝫ qđ intendebat̄ obtingit casus vocat̄. Ut si q̊s colendi agri causa fodiens humū.defossum auri pōdus inueniat Hoc igitur fortuito credit̄ accidisse verū nō de nihilo est. Nā proprias cās hꝫ quaꝝ iprouisus iopinatusq̄ꝫ ꝯcursus casū videt̄ opat⁹. Nam nisi cultor agri humū foderet.nisi eo loci pecuniā suā depositor obruisset: aurum nō esset inuentum. He sunt

¶ Aristoteles me⁹ id inq̄t in phisicis. Hic phīa soluit q̄stionē ꝺ casu Et prio ostēdit eā esse solutā ab aristotele.ꝛ oñdit modū ei⁹.scđo ꝺclarat ꝙ licet casus nō habeat cās ꝑ se.hꝫ tm̄ cās ꝑ accn̄s.ibi. He sunt igit̄. Primo ꝺr. Aristoteles me⁹.i.doctrina mea nutrit⁹ ꝛ dedit⁹ diffiniuit casū in phisic.i.i.ij.phisicoꝝ breui rōne.i.ꝓpinq̄ veri.ꝛ ꝟitati.ꝛ q̄rit Boe. Quonā inquā mō ꝺr phīa. Quotiēs aliqd gerit̄.i.fit.gr̄a cuiuspiā rei.i.alicuius rei.ꝛ aliud obtingit q̊busdā de causis q̄ꝫ q̊d intēdebat̄ illud vocat̄ casus.vt si aliq̊s cā colēdi agri fodiēs humū iueniat pōd⁹ auri defossū.hec inuētio auri credit̄ fortuitu.i.a casu accidisse.veꝝ ꝑ sed.tal̄ euēt⁹ casualis

nō ē de nihilo. i de nulla cā sicut dicebat diffinitio antiq̄ꝝ. nā euēt⁹ casu/alis hʒ ꝓprias cās. qꝝ ꝯcursus iopinat⁹ ⁊ iprouisus supple ab eo q̄ aliq̄d fecit cā alteri⁹ rei. videt̄ opat⁹ eē casuʒ. nisi eī cultor agri foderet humum q̄ sup. fossio ē vna cā iuētiōis auri. ⁊ nisi eo loci. i. loco depositor obruisset .i. abscōdisset pecuniā suā q̄ ē alia cā iuētōis auri. auꝝ nō eēt inuētū

igit̄ fortuiti cause ꝯpēdij. qḋ ex obuiis sibi ⁊ ꝯfluentib⁹ causis nō ex gerentis intentōe ꝓuenit. Neqꝫ eñ vł q̄ auꝝ obruit. vł q̄ agꝝ exercuit vt ea pecunia repiret̄ intendit. sʒ (vti dixi) quo ille obruit. nūc fodisse cōuenit atꝫ ꝯcurrit. Licet igitur definire casū esse inopinatū vt ex ꝯfluentib⁹ causis in his que ob aliquid gerūtur euentum. Concurrere vero atqꝫ confluere causas, facit ordo ille ineuitabili cōnexione procedens. q̄ de prouidentia fōte descendēs cuncta suis locis tēporibusqꝫ disponit.

Notādū qꝫ casus ſm Aristo. est qñ aliq̄d fit ꝓpter aliquē finē vt fossio agri ꝓpter seminationē si aliq̄d aliō euēit ex q̄busdaʒ cau⁹ ꝑter h̄ q̄d intēdebat̄ hoc est casus: vt iuētio thesauri casualis est q̄ nō itēdebatur a fossore agri. Ex q̄ ptʒ qꝫ inuentio thesauri est casualis nō ideo qꝫ nō ē ꝓuisa a deo. sʒ qꝛ nō ē ꝓuisa ab homie. ⁊ ita casus nihil ē q̄ ad deū sed est aliq̄d q̄ ad hominē ꝑter cui⁹ itētionē ⁊ ꝓuisionē euenit.

¶ De sunt igit̄. Hic oñdit phia qꝫ licʒ casus hēat cās nō tñ habeat cās p se. sed p accñs. di. He igit̄ sūt cāe fortuiti cōpēdij. i. fortuiti euēt⁹ q̄d fortuitū ꝯpēdiū ꝓuenit ex cau⁹ obuijs ⁊ ꝯfluētibꝫ. ñ ex intētione gerētꝫ. ñ eñ ille q̄ auꝝ obruit vł q̄ auꝝ exercuit. i. fodit itēdit vt ea pecūia repiret̄. sʒ vt dixi ꝑter gerētꝫ itētōeʒ euēit hūc fodere q̄ ille obruit pecuniā. ⁊ ꝯcurrit sup. iuētio pecūie. ¶ Notādū qꝫ cā efficiēs ñ agit nisi moueat̄ a fine. finis āt ñ mouet nisi ſm qꝫ ē in itētiōe ⁊ iō respectu illi⁹ effect⁹ q̄ ē i intētiōe agēs est cā p se. sʒ si aliq̄d ꝯtigat i actiōe ꝑter intētōeʒ agētꝫ illi⁹ agēs ē cā p accñs. ⁊ sic casus qꝛ ꝯtigit ꝑter itētōʒ agētꝫ ñ hʒ cām agētē p se sʒ p accñs. ¶ Lʒ igit̄ diffinire. h̄ phia soluit ſcḋam q̄ōneʒ. oñdēdo q̄d sit casus. ꝯcludit ḡ diffinitōeʒ ei⁹ ex iā dictis di. Lʒ igit̄ diffinire casū eē euētū inopiatuʒ ex cau⁹ ꝯfluētibꝫ i his q̄ gerūt̄ ob aliq̄d aliō. Tūc oñdit quō effect⁹ casualis cadit sub ordie ꝓuidētie. dictū ē eñ qꝫ casus ꝓuenit ex causis ꝯfluentibꝫ. qꝫ aūt cāe ꝯfluāt h̄ ꝓuenit ex ordie ꝓuidētie. vñ dr. Cās ṽo ꝯcurrere ⁊ confluere facit iste ordo supple fatalis ꝓcedēs ieuitabili ꝯnexiōe. s. cāꝝ. q̄ descendens supple ordo de fonte ꝓuidētie cūcta dispōit suis tpibꝫ ⁊ locis.

¶ Notandū qꝫ diffinitio casus ē bona. qꝛ p eā casus distinguit̄ ab alijs

p hoc qd dr casus est euet⁹ inopinat⁹. excludit effect⁹ necessario eueniens: vel vt freqnter sicut solē oriri vel hoiem nasci cū qnqz digitis in vna manu. Talia em nō eueniunt casualr et inopinate. p hoc qd dr ex pfluentib9 causis excludit casus prio modo dict⁹ qui fm antiquos ponebat produci ex nulla pnexiōe cāp. Per h autē qd dr in his q gerunt ob aliqd aliud p hoc excludit a casu casualitas p se. casus em et fortuna sunt cause p accidens. et fiūt preter intentionē agentis

Metp primū. v. li. Upis achemenie scopulis. Istud ē primū metrū illi⁹ qnti qd dr elegiacum. Et primum metp ē dactilicū exametrū: scdm est trochaicum pētametrū vl dactilicū penthametp in q phia oñdit quō euētus casualis se hz ad puidentiā diuinam est aūt materia exempli qz tigris et eufrates sunt duo fluuij ab eodez fonte pcedentes. q postea ab inuicē diuidunt et si itep pcurrāt necesse ē naues et alia q p ista flumina deferunt pcurrere. q qdē pcursus puenit incōgtū regunt decursu istorū fluuiop. et tñ ē pter intentionē istop q regūt naues. eodē mō pcursus cāp casual qūuis sit pter itētōez ipop agētiū. tñ pcurrūt fm defluxū ordis fatal ex regimie diuie puidētie. et qūuis nobis igratib9 ordinē diuie puidētie videat aliqd casuale et fortuitū. tñ in pparatiōe ad deū oia sūt ordiata et puisa vñ dr in lra. Tigris et eufrates resoluūt se vno fonte scopulis. i. ex pcauitatib9 rupis achemēie i mōtis pthie. vbi. s. i pthia fugax pug ūsa spicula. i. sagittas figit p ectorib9 sequentum. est enim consuetudo parthorum qz fugiendo pugnāt sagittādo a tergo p insequentes. et mox. i paruū post spaciū tigris et eufrates dissociant abiūctis aqs supple altis. et si dicti fluuij itep coeāt. i. pueniāt. et reuocēt i vnū cursū. pfluat. i. optz pfluere. illō qd vnda alterni vadi. i. vtriusqz fluuis. trahit. i. secū duc. et pueniāt pupes et truci. vulsi

Metrum primum qnti libri.

Upis achemenie scopul. vbi versa sequentū Pectoribus figit spicula pugna fugax Tigris et eufrates vno sese fonte resoluūt Et mox abiūctis dissociāt aqs Si coeant cursūqz itep reuocent in vnum Confluat alterni qd trahit vnda vadi Cōueniāt pupes et vulsi flumine trunci Mixtaqz fortuitos implicet vnda modos Quos tñ ipsa vagos terre decliuia casus Gurgitis et lapsi defluus ordo regit Sicqz pmissis fluitare videtur habenis Fors. patitur frenos, ipsaqz lege meat

Prosa secunda

Prosa secũda libri quinti.

Nimaduerto inq̃. idq̃ vti tu dicis ita esse ↄsentio. Sȝ i hac herentiũ sibi serie causaꝝ: est ne vlla nr̃i arbitrij libertas: an ipos quoq̃ humanoꝝ mot⁹ animoꝝ fatalis cathena cõstringit. P. Est inq̄t. Neq̃ eñ fuerit vlla rõnalis natura. quin eidem libertas assit arbitrij. Nã q̃ð rõne vti naturaliter põt. id habȝ iudicium quo discernat. Per se igitur fugienda optandaue dinoscit. Qð vero quis optãdũ esse iudicat petit

id ẽ eradicati. flumie. i. p flumẽ. ꝛ vnda mixta. i. ↄfluens. implicet. i. implicabit fortuitos modos. q꞉ vnda faciet ↄcurrere fortuitu naues et truncos q̊s tñ vagos casus. i. casuales euẽt⁹. regit ipsa decliuia terre. i. dep̃ssio terre dãs viã fluuio. ꝛ deflu⁹ ordo lapsi gurgitis. i currẽtꝭ aq̃ regit illos vagos cursus. ꝛ ita ẽ de euẽtu causuali respectu ꝓuidẽtie. vñ dr̃. Fors. i. casus vel fortuna q̄ videt̃ fluitare p̃missis habenis id est sine regimie. illa patit̃ frenos. i. regimia. ꝛ meat. i. transit ipsa lege. i. p ipam legẽ diuie ꝓuidentie ¶ Nota qꝫ scribitur in Genesi. Tigris et eufrates sunt flumia q̊ꝝ ort⁹ ẽ in paradiso Sed Hiero. autoritate Salustij dic̃ qꝫ ortus tigris ꝛ eufrates dmõstrat̃ i armenia. i. in p̃thia. cui videtur boeti⁹ ↄsentire. btũs aũt Augu. sup genesim ad lraȝ istã ↄrietatẽ ↄcordat dicẽs. Illud ↄtingit in istis fluminibꝫ q̊d in alijs exp̃imur. s. qꝫ aliq̃ñ absorbentur a terra ꝛ iterũ oriunt̃. ꝛ q꞉ h̊ sepe põt ↄtingere. iõ d ortu ipsoꝝ fluuioꝝ diuersa p̃ñt dici q̃ñ eñ moyses dt in genesi qꝫ oriant̃ in p̃adiso p̃t intelligi de p̃ma origine eoꝝ. sed qð dicit̃ ab alijs qꝫ alias oriant̃ p̃t intelligi d ortu eoꝝ secũdario. ¶ Notandũ qꝫ parthia est q̄dã regio q̄ alio noie dr̃ achemenia. vñ dicunt̃ hoies parthi q̄ vincunt hostes suos fugiẽdo. sagittas a tergo mittendo. ꝛ sic amor vincẽdus est fugiẽdo. Vñ poeta dixit. Qua spine martis cedit victoria p̃this Cipris ea parte sibi q̊ȝ vincit̃ arte. Cipris. i. ven⁹ q̄ colebat̃ in cipro. Et paup Heinric⁹ Proscribas igit̃ gladijs et fustibꝫ ipm supple amorẽ. Et fugiẽdo fuga quẽ fuga sola fugat.

Prosa secunda libri quinti.

Nimaduerto inq̃. Hic incipit ꝓsa scða hui⁹ q̇nti. in q̄ incipit determinare de ↄueniẽtia liberi arbitrij ad ꝓuidentiã diuinã. ꝛ p̃mo q̄rit an libeꝝ arbitriũ possit stare cũ ꝓuidẽtia diuia ꝛ p hia ꝓbat diuinuȝ arbitrium eẽ. scðo oñdit quõ diuersificat̃ in diuers. ꝛ tertio oñdit act⁹ liberi arbitrij cadere sub prouidentia diuia. scða ibi. Sed hãc. tertia ibi. Que tñ.

Liber quintus

Refugit vo qd estimat esse fugiẽdũ Quare qb⁹ inest rõ:ipis etiam inest volendi nolendiq; libertas Sz hãc nõ in oib⁹ equã esse ↄstituo Nã sup/nis diuinisq; substãtijs ꝛ pspicax iudiciũ :ꝛ incorrupta voluntas :ꝛ efficax optatoꝝ p̄sto est potestas. Humanas vo animas liberiores qdez esse necesse est, cũ se in mentis diuie speculatõne conseruant, min⁹ vero cum dilabuntur ad corpora, minus q; etiam cum terrenis artubus colligantur :extrema vero est seruitus

Primo dt Aniaduerto inq; .i. cognosco. quõ casus stat cũ puidẽtia. ꝛ ita ↄsentio sicut dixisti. ꝛ q̃rit boeti⁹. Est ne vlla libertas arbitrij in hac serie causaꝝ sibi herẽtiũ an fatalis catena. i. fatalis necessitas ↄstringit motus .i. affect⁹ hũanoꝝ aĩoꝝ. Tũc phia pbat libeꝝ arbitriũ esse dicens. Libertas arbitrij est nõ obstãte p̄dicta ↄnexione cãꝝ neq; eñi fuerit. i. esse poterit vlla rõnalis natura. qn libertas arbitrij edẽ assit. et accipit hic rõnal' natura large p oĩ eo q hz cognitionẽ intellectiuã pbat aũt q oĩ nature rõnali insit liberũ arbitriũ dicẽs. Illud qd põt naturalr vti rõne. id hz iudicium q discernat vnũqdq;. igit p se dinoscit. id ẽ discernit fugienda ꝛ optãda. qd aũt qs iudicat optandũ id petit. i. psequit. et refugit illd qd estiat fugiendũ. Quare qbus inest rõ illis inest libertas volẽdi et nolendi. põt g sic rõ formari. Oẽ qd põt vti rõne hz iudiciũ cognoscendi fugiẽda ꝛ optãda. sed qd qsq; iudicat optãdũ psequit. ꝛ qd iudicat fugiendũ hoc refugit. g oẽ qd pt vti rõne hz libtatẽ volẽdi ꝛ nolẽdi ¶ Notandũ q dicit illd qd vtit rõne hz iudiciuz q discernat vnũqdq;. h dicit ad differẽtiã iudicij naturalis. qd ẽ in brut; q nõ iudicat vnũqdq; agenduz sed aliqd pticulare. sic ouis nõ iudicat de qlibet fugiẽdo sed tñ de lupo. ꝛ apes ñ hñt idustriã ad faciẽdũ aliqd op⁹. nisi ad fauos mellis. sed iudicium rõnis ẽ de qlibz q agunt. ¶ Notandũ q dt q hñs rõnis iudiciũ p se iudicat pseq̃ndũ vel fugiẽdũ. licz eñi bruta qdãmõ cognascãt fugiẽda vl pseq̃nda. nõ tñ p se. qz nõ sũt cã iudicij Hõ aũt nõ solũ cognoscit finem ꝛ ordinata i finẽ. sz cogscit ea vlr p modũ collatiõis ꝛ p modũ syllogisticuz etiã hõ suũ iudiciũ iudicat ꝛ discernit. qz intellect⁹ ẽ virt⁹ ↄuersa supra se

¶ Sz hãc nõ in oib⁹. Hic oñdit phia quõ libeꝝ arbitriũ diuersificat i diuersis. s. in angelis ꝛ hoib⁹ dicẽs. Hãc. s. libertatẽ arbitrij ñ ↄstituo ẽe equã. i. eq̃lẽ in oib⁹. qz maior est in substãtijs diuis q in hoib⁹ Nã supernis ꝛ diuinis substãtijs inest pspicax iudiciũ. i. infallibile iudiciũ. ꝛ inest

eis incorrupta volūtas .i. inflexibilis ad malū. ⁊ in eis est ꝑsto .i. ꝑata effi cax ꝑtāte optatoꝝ. qꝛ ñ ē ī eis īpedimētū executōis. Aīas ꝙo hūanas ne cesse ē esse liberiores qñ ꝯfuāt se ī speculatōe diuīe mentꝫ. min⁹ ꝙo libere sūt cū dilabunꝰ ad corꝑa .i. ad curā reꝝ corꝑaliū. ⁊ adhuc mi⁹ libere sūt cū colligantꝰ terrenis artubꝫ .i. affectibꝫ q̇bꝫ min⁹ resiste e pñt passiōibꝫ insur r gētibꝫ. Extrema ꝙo

cū vicijs dedite rōnis ꝓprie posses siōe ceciderit. Nā vbi oculos a sum me luce ꝟitatis ad inferiora ⁊ tene brosa deiecerit mox iusticie nube ca ligātꝰ ꝑniciosis turbātꝰ affectib⁹ Qui bus accedēdo ꝯsentiēdoqꝫ quā in/ uexere sibi adiuuāt ꝟuitutē ⁊ sūt quo dammodo ꝓprie libertate captiue

.i. maxīa ē ꝟuit⁹ aīaꝝ qñ dedite vitijs ceci/ derint a possessiōe ꝓ prie rōis q̄ regi .i. di rigi deberēt ī agēdo. Nā vbi .i. postqꝫ aīe deiecerint ocl'os rōis ⁊ ītellect⁹ a luce sum me ꝟitatis ad īferio ra ⁊ tenebrosa id ē ad ꝉrena ⁊ carnalia mox caligantꝰ .i. obscurantꝰ nube īscitie .i. igrātie

⁊ turbantꝰ ꝑniciosꝭ affectibꝫ .i. passiōibꝫ q̇bꝫ accedēdo ⁊ ꝯsentiēdo adiuuāt .i. augmtāt ꝟuitutē. q̄m sibi īuexere .i. iduxerūt. ⁊ aīe vitiosoꝝ sunt q̇dāmō captiue ꝓpria libtate. ¶ Notādū ꝙ libeꝝ arbitriū ē libtas iudicādi et exe/ q̄ndi res. Uꝉ ꝫm boe. sup ꝑmo ꝑihermenias. libeꝝ arbitriū ē de volūtate iudiciū aī nullo extriseco aut violēter cogēte aut violēter īpediēte nullo co gente ad faciēdū qꝺ displicet. nullo īpediēte ne fiet qꝺ placꝫ. ¶ Notādū ꝙ liberū arbitriū ī duobꝫ ꝯsistit ī libertate iudicādi ⁊ in libertate exeq̄ndi iu dicata Primū .s. libertatē iudicādi īpedit igrātia. sꝫ libratē exeq̄ndi īpedit īpotētia executōis ⁊ corruptio volūtatꝫ. Qñqꝫ em̄ possū⁹ bonū ꝑficere tñ volūtate corrupta vitio ñ ꝑficim⁹. In substātijs aūt sepatꝫ ñ ē igrātia iu dicādi nec īpotētia ꝑficiēdi. nec corruptio volūtatꝫ. g̊ ī eis ē maxīa libtas arbitrij. Intelligētie em̄ ī nullo falluntꝰ. g̊ hñt ꝑspicax iudiciū. ⁊ nunqꝫ vo lūt nisi bonū. g̊ ī eis ē īcorrupta volūtas. ⁊ pñt ꝑficere q̇cq̇d desiderāt. g̊ in eis ē efficax ꝑtās optatoꝝ. ¶ Notādū ꝙ q̇dā dixerūt fuisse de ītētione plato nis aīas hūanas sil' eē creatas ī celo. ⁊ postea descēdere ī corꝑa ⁊ ī eis deti neri tāqꝫ ī vincul' ꝫm illos gd⁹ libertatis aīaꝝ hūanaꝝ q̄s pōit ī lr̄a sic di stinguūtꝰ .s. ꝙ cū sint ī celo create ī ꝯtēplatōe diuīe mētꝫ sunt maxie libere cū āt ꝺsiderio corpoꝝ īcipiūt ꝺscēdere ad corp⁹ sūt min⁹ libere. cū āt iā sūt colligate corꝑibꝫ adhuc sūt min⁹ libere. sꝫ mīma libtas ē ī eis qñ subduntꝰ vitijs. Ista tñ expositio nō tenet ꝫm ꝟitatē. iō aliter expōitꝰ ꝙ illas aīas necesse ē esse liberiores q̄ ꝯtēplatiōi diuīe īfuiūt vt aīe ꝟtuosoꝝ ⁊ ꝯtēpla tiuoꝝ q̇ꝝ cōuersatio ī celis ē. Ille aūt sunt min⁹ libere q̄ dilabuntꝰ ad cor pora .i. que descendūt ad curā reꝝ tēporaliū sicut sunt practici q̇ negocian tur circa bona tꝑalia ad cōem vtilitatem dispensanda. adhuc min⁹ libere

sunt aie q terrenis artub? colligant. i. q descedut ad curadu ppriu corp? et ppria vtilitate. mime aut libere sunt q subdite vitijs rone amittut. Viciosus em no vnl? tm dni e seru?. sed tot dnoz qt vitioz fm btm Augusti.

¶ Que tn ille. Hic ondit phia quo act? liberi arbitrij cadut sub puidentia diuia. qz pter hoc q diuia pgnitio se extedit ad oia di. Que oia dicta q ad diuersos gd? libertatis et q ad oes act? inde puenientes cernit ille intuitu puidentie diuine cuncta pspiciens. et q qz pdestiata disponit suis meritis reddendo bonis bona et malis mala. et hoc pfirmat autoritate greca que sonat in latino. Oia videt de? et oia audit Vel fm alios sonat. De? illustrat oia clarius q sol. ¶ Notandu q lz diuia puidetia ab eterno omia psperexit. non tn pter h necessitat liber arbitriu ad faciedu bonu vl malum. qz fm Aristo. iij. ethi. Ho est dns suaz opationu a pricipio vsqz ad finez. et g fm merita opationu liberi arbitrij recipit penam vel pmiu.

Que tn ille ab eterno cucta prospiciēs puidetie cernit intuitus. et suis queqz meritis pdestinata disponit. (omnia videt et omnia audit)

Metrum scdm libri quinti

Uro clarum lumine phebu
Mellifluu canit oris homer?
Qui tamen intima viscera terre
Non valet aut pelagi radioz
Infirma prorumpere luce
Haud sic magni conditor orbis
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt
Non nox atris nubibus obstat
Que sint que fuerint veniatqz
Uno mentis cernit in ictu
Quem quia respicit omnia solus

Metrum secundu libri quinti.

Uro claru lumine phebu. Istd e scdm metrum hui? quinti. qd dr archilogicu ab inuentore. dactilicu a pede pdnante. In q philosophia comedat excelletia diuie cognitiois in pparatione ad sole materiale di. Homer? oris melliflui. i. dulcis eloquentie. canit. i. describit phebum. i. solem clarum puro lumine. Forsan em homerus fecit librum de claritate solis. qui. s. sol non valet prumpe. i. penetrare intima viscera. i. pfunda terre et pelagi. i. maris. Infirma id est debili luce radiorum. haud sic id est non sic habet se conditor magni orbis scilicet deus. sed ipse sua cognitione penetrat oia cu nihil possit ipm latere. huic. s. pditori tuenti. i.

respicienti. cũcta ex alto. s. celo terre sibi resistũt. nulla mole. i. magnitudie sicut obsistũt radijs solis. nec etiã nox obscura obstat sibi atris nubibus. imo in vno ictu mẽtꝫ. i. in vnico mẽtali ītuitu. cernit q̄ sunt q̄tũ ad pñtia q̄ fuerũt q̄ntũ ad p̄terita. q̄ veniũt q̄tũ ad futura. quẽ. s. cõditorẽ. qꝛ respicit oĩa sol⁹ tu poteris dicere verꝫ solẽ. Notandũ lꝫ de⁹ oĩa ꝯg̊scẽdo ꝓuideat

Uerũ possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

Um ego En inquã difficiliori rursus ãbiguitate ꝯfũdor. P. Que nã inqt ẽ ista. Iam em̄ q̇b⁹ ꝑturbare ꝯiecto. B. Nimiũ inq̄ꝫ aduersari ac repugnare videtur. p̄noscere vniuersa deũ ⁊ ẽẽ vllũ libertatis arbitriũ. Nã si cũcta ꝓspicit de⁹. neq̄ꝫ falli vllo mõ pōt euenire necesse est qd ꝓuidentia futurum esse ꝓuiderit Quare si ab eterno nõn facta hoim

etiã illa q̄ fiũt ex libero arbitrio. voluit tñ q̄sdã creaturas ẽẽ liberi arbitrij. qꝛ h̊ magis decet diuinã bonitatẽ. sicut em̄ melius ⁊ nobili⁹ ẽ regnũ in q̊ nõ tm̄ seruit̃ regi a seruis sed etiã a liberis q̄ꝫ vbi tm̄ seruit̃ a seruis. Sic meli⁹ erit regnum dei et decẽti⁹ ex hoc ꝙ sunt alique creature libere seruiẽtes. sicut hõ et angelus q̄ꝫ si essent sole creature fuiliter opantes. cuiusmodi sũt oẽs creature ꝓter hoĩeꝫ ⁊ angelũ. q̄ ex determiatione nature necessitant̃ ad sua opa:

Prosa tertia q̇nti li.

Um ego. En inquã. Hic incipit tertia ꝓsa hui⁹ q̇nti. in q̄ Boe: abijcit ꝯ p̄dicta oñdens nõ posse sil̃ stare ꝓuidentiã ⁊ liberꝫ arbitriũ. Et p̄io p̄mittit ꝙ dicta p̄nt hr̄e dubitationẽ. scd̄o ponit rõnẽ dubitationis ibi. Nunq̄ꝫ inquã. P̄io d̄r. Cum ꝑ tunc finitis p̄dictis Ego Boe. inquam. O pħia rursus ego confundor difficiliori ambiguitate. Et querit pħia. quenã est ista ambiguitas. iam em̄ coniecto. i. iudico. quibꝫ tu ꝑturbare. i. ꝑturbaris. ¶ Notandũ ꝙ cõiectare est ex aliquibꝫ signis aliq̇d putare ⁊ sic pħia ꝯiectat ꝑ locũ a cõiter accidẽtibꝫ dubitatione boetij qꝛ cõiter q̇cũq̄ꝫ loq̇bant̃ d̄ ꝓuidentia ⁊ libero arbitrio dubitabãt de cõpassibilitate eorum.

¶ Nimiũ inquã. Hic Boe exprimit suã dubitationẽ oñdens ꝓuidẽtiã ⁊ liberꝫ arbitriũ esse incõpassibilia. Primo facit h̊. scd̄o excludit q̄sdaꝫ vias quibus aliqui conabantur defendere ꝓuidentiam ibi. Quid igitur. Ad ꝓbandum ergo incompassibilitatem predictorum ponit tres ratões Secunda ibi. Ad hec tertia ibi. Postremo. Primo pōit primã rõnẽ. scd̄o excludit quandam solutionem eius ibi. Neq̄ꝫ em̄. Primo modo dicit. Ni

mũ videt' aduersari ꝛ repugnare deũ pnoscere vniuersa. ꝛ ee vllũ libertatis arbitriũ. Qd aũt ista repugnãt, pbat. Nã si de' pspicit cuncta. neqꝫ vllo mõ falli pt. necesse ẽ euenire illud qd puidẽtia puiderit esse futuꝝ. qd si nõ eueniret falleret' puidẽtia. Quare si ab eterno nõ mõ. i. nõ tm̃ facta hoim sed etiã ɔsilia ꝛ volũtates pnoscit. nulla erit libertas arbitrij sed oĩa euenirẽt d necessitate Qd aũt de' sua puidẽtia oĩa cognoscat declarat. Neqꝫ em̃ põt existere aliqd factũ vl' aliqua volũtas. nisi qm̃ pserit. psciuerit puidẽtia diuina nescia id ẽ nõ potẽs falli nec pñt aliter euenire qꝫ preuisa sunt. nã si valent detorqri aliorsũ scꝫ vt aliter eueniant qꝫ puisa sunt nõ erit iã firma pscientia dei sed poti' erit incerta opinio. qd iudico nefas credere de deo

¶ Notandũ qꝫ ex lrã sic formatꝫ ratio. Illa q̃ puident' ĩfallibiliter de necessitate eueniunt. sed oĩa puidẽtur a dõ infallibiliter ergo oĩa de necessitate eueniũt. ꝛ sic perit libertas arbitrij.

modo sz etiã cõsimilia volũtatesqꝫ pnoscit. nulla erit arbitrij libertas. Neqꝫ em̃ vel factũ aliud vllũ: vl' qlibet existere poterit voluntas. nisi quã nescia falli puidẽtia diuina psenserit. nã si aliorsũ qꝫ puisa sũt detorqueri valent. nõ iã erit futuri firma pscientia, sz opinio poti' incerta. qd de deo credere nefas iudico. Neqꝫ ei illã probo rõez quã se qdã credũt hũc qstiõis nodũ posse dissoluere. Aiũt ei nõ ideo qd ec euẽtuꝝ qm̃ id futuꝝ prouidẽtia futuꝝ esse prospexerit, sed ecõtrario poti', qm̃ qd futuꝝ est id diuinã prouidentiã latere nõ posse. Eoqꝫ modo necessariũ est hoc i ɔtrariã relabi ptez. neqꝫ

¶ Notandũ qꝫ scia dei non est opinio. qꝛ opinio est eoꝝ q̃ sic ꝛ aliter se pñt hre ex primo posterioꝝ. scia aũt est eoꝝ que nõ pñt se aliter hre. g° scia dei nõ est dicẽda opinio.

¶ Neqꝫ em̃ illã pbo rõnem. Hic phia excludit qndã rñsionẽ q posset dari ad pdictam rõnem. Et primo ponit eam. scdo eã excludit. ibi. Quasi vo. Primo dicit. Neqꝫ em̃ pbo. i. approbo illam rationem. i. responsionem q̃ quidã credũt se posse dissoluere nodũ idest difficultatẽ qstionis. Aiũt em̃ non ideo qd esse venturũ. qm̃ prouidẽtia prospexerit illud esse futuruꝫ idest venturum. sed potius econtrario idest econuerso. qm̃ qd futuruꝫ est illud nõ posse latere diuinã puidentiã. q. d. euentus rei est causa pscie ꝛ nõ

Prosa tertia

econuerso. ⁊ ideo ex euētu dꝫ ꝯcludi necessitas p̄scie. nō ecōuerso ſm eos. Et isto mō necessariū est. hoc. s. qđ ꝯcludit̄ de euētu. relabi in ꝯriā p̄tē scꝫ vt q̊d ꝯcludit̄ de euētu hoc ꝯcludat̄ de p̄scia. Neq̄ eñ necesse ē cōtingere q̄ prouident̄ ſm eos que futura sunt necesse est prouideri. ¶ Notandū q̄ prior rō p̄tēdebat q̄ oia futura de necessitate eueniāt. q2 deꝰ ifallibilr̄ preuidet. rn̄sio aūt q̊rūdā dt ꝯriū. Dicit eñ nō ideo q2 deꝰ ꝓuidꝫ futura necessario eueniūt. sꝫ q2 vētura sūt ideo deus ea ꝓuidet.

eñ necesse esse ꝯtingere q̄ ꝓuidetur. sꝫ necesse esse q̄ futura sunt ꝓuideri. Quasi vero q̄ cuiꝰ rei causa sit prescietia. ne futurorum necessitas. an futurorum necessitas causa prouidentie laboret. Ac nō illud demōstrare nitamur. quoquo modo se habeat ordo causarum. necessariū esse euentū p̄scitarum rerum. etiā si p̄scia futuris rebꝰ. eueniendi necessitatē nō videat̄ inferre. Et eñ si q̄spiā sedeat opinionem q̄ eū sedere ꝯiectat veram esse necesse est. Atq̄ ecōuerso rursus si de quopiā vera sit opinio qm̄ sedet eū sedere necesse est. In vtroq̄ igit̄ necessitas inest. In hoc q̄dem sedendi. at vero in altero veritatis. sed nō idcirco q̄sq̄ sedet qm̄ vera est opinio sꝫ hec potiꝰ vera est qm̄ quépiā sedere precessit. Ita cum causa veritatis ex altera parte procedat. inest tamē cōis in vtraq̄ necessitas. Similia

¶ Quasi vo. Hic excludit istā rn̄sionē dicēs. Ista respōsio ꝓcedit q̄si laboraretur querēdo cuiꝰ rei cā sit p̄scia. vtrū sit cā necessitatis futurorum vl̄ vtrum necessitas futurorum sit cā ꝓuidētie sed nos nitamur id ē laboramꝰ hoc dmonstrare. s. necessariū eē euentū rerum p̄scitarum q̊q̊ mō. i. q̊cūq̄ mō se habeat ordo causarum. ⁊ si pro quā̄nis p̄scia non videat̄ īferre necessitatē eueniēdi rebus futuris. q̊d declarat̄ i exēplo di. Si aliq̄s sedeat necesse ē opinionē eē verā que ꝯiectat eū sedere. ⁊ ecōuerso si de aliq̊ vā sit opinio q2 sedet necesse est eum sedere. igit̄ in vtroq̄ s. i opione et sedēte ē necessitas in hoc scꝫ in sedēte ē necessitas sedendi in altero scilicet in opiniōe est necessitas veritatis. Sed non idcirco quisq̄ sedet supple causaliter. quoniam vera

de ꝓuidentia futurisq3 reb⁹ ratioci/
nari patet. Nã etiã si idcirco qm̃ fu
tura sunt ꝓuidenť, nõ vero ideo qm̃
prouidentur eueniũt nihilominus
tamen a deo vel ventura prouideri
vľ prouisa euenire necesse est, quod
ad perimendã arbitrij libertatẽ so/
lũ satis est. Jã vo q̃3 preposterũ est
vt eterne p̄scientie temporaliũ rerũ
euentus causa esse dicať. Quid est
autez aliud arbitrari: ideo deũ futu
ra quoniã sunt euentura prouidere
q̃3 putare que olim acciderũt causã
summe illi⁹ esse ꝓuidentie. Ad hec

est opinio. q2 ṽitas opinionis nõ ẽ cã sessionis. sed hec. s. opinio post⁹ ẽ ṽa
qm̃ p̄cessit quẽpiã. i. aliquẽ sedere. 2 ita cũ cã ṽitatꝫ ex altera pte ꝓcedat. tñ
in vtroq3 ẽ cõis necessitas. 2 eodẽ mõ ꝯtingit arguere de ꝓuidentia. 2 de
his q̃ ꝓuidẽtur. vñ dt. patz. i. mãifestũ ẽ rõcinari d̃ ꝓuidẽtia 2 d̃ reb⁊ futu
ris. Nã etsi ꝓ q̃3uis idcirco ꝓuidenť qm̃ futura sũt. nõ tñ iõ eueniũt qm̃ ꝓ
uidenť nihilominus
tñ necesse ẽ a dõ ľ vẽ
tura ꝓuideri. vľ ꝓui/
sa euenire ita q̃ vtri/
q3 pti iest necessitas
q̃3uis alteri cãlitas.
qd̃ solũ satis est. i. suf
ficit ad ꝑimẽdam li/
bertatẽ arbitrij. No/
tãdũ q̃ respõsio ista
quã innuit in lr̃a vi
deť fuisse ipsi⁹ orige/
nis. q̃ supra eplaz ad
Ro. sic dt. ñ ꝓpterea
aliq̃d erit q2 illd̃ de⁹
scit futurũ. sed q2 fu/
turuz est iõ sciť a deo
anteq̃3 fiat. Qd̃ tñ
potest itelligi dupľr.
Uno mõ q̃ euentus
rei sit cã p̄scie ẽm rõ
nem ꝯseq̃ntie. 2 sic re
sponsio est vera. Alio mõ põt intelligi q̃ euẽt⁹ rei sit cã p̄scie ẽm exñtiaz. 2
sic ẽ falsa. 2 h̃ mõ improbať hic a boetio. Prĩo g̊ oñdit boe. q̃ ista rñsio nõ
est ad ꝓpositũ. scd̃o oñdit q̃ ñ includit ṽitatẽ. ibi Jã ṽo. ¶ Jam ṽo
Hic phia oñdit q̃ ista rñsio icludit falsitatẽ, q2 ponit q̃ aliqd̃ tpale sit cau
sa eterni. dicũt em̃ q̃ res future sint cã ꝓuisionis eterne. vñ dt. Jã ṽo pre
posteꝝ ẽ. i. ꝑuersũ est. vt euẽt⁹ reꝝ tpaliũ dicať eẽ cã eterne p̄scie. q̃d diciť i
ista rñsiõe. vñ subdit. Quid ẽ aliud arbitrari deum. iõ ꝓuidere futura qm̃
sunt euẽtura q̃3 putare q̃ olim acciderũt. s. ipa futura esse cãm sũme ꝓuidẽ
tie. q. d. nihil ẽ aliud dicere. ¶ Notãdũ q̃ nullũ tpale ẽ cã eterni s3 potius
ecõuerso. Jndigni⁹ em̃ nõ ẽ cã dignioris. eo q̃ cã dignior est effectu. tpa/
le aũt idigni⁹ ẽ eterno. sicut corruptibile incorruptibili. g̊ 2c. ¶ Ad hec
sicuti. Hic ponit scd̃am rñsionẽ ad probandũ secundã ꝯclusionẽ dicens.
Ad hec supple p̄dicta addenda est hec rõ. sicuti cum scio eẽ quid. i. aliq̃d
necesse est ipm esse. ita cum noui quid futurũ necesse est idipsum esse fu
turum. sic igitur fit id est contingit vt euentus rei p̄scite nequeat euita

Prosa tertia

ri ¶ Notandū q̄ rō sic pōt formari. sicut se hȝ scīa respectu scibilis pn̄tis. sic prescia respectu effect⁹ futuri. sed cū scio in pn̄ti aliq̇d eē. necesse ē ipm esse ergo cū p̄scitur aliq̇d futuꝝ eē necesse est ipm futuꝝ eē. sȝ de⁹ p̄scitur oīa futura. ḡ necessario eueniūt. ⁊ sic iterū tollitur libertas arbitrij.

¶ Postremo si q̇d aliq̇s. Hic ponit tertiā rōnem ad idē dicens. Si q̇s

sicuti cum q̇d esse scio: idipm esse necesse est: ita cū q̇d futuꝝ noui idipm futuꝝ esse necesse est. sic fit igitur vt euent⁹ p̄scite rei neq̄at euitari. Postremo si q̇d aliq̇s aliorsū q̄ꝫ sese res hȝ existimet id nō modo scientia nō est. sȝ est opinio fallax ab scientie veritate longe diuersa. Quare si quid ita futuꝝ est vt eius certus ac necessarius nō sit euentus: id euenturuȝ esse presciri qui poterit Sicut enim scientia ipsa impermixta est falsitati. ita id quod ab ea cōcipit̄ esse aliter q̄ꝫ concipitur nequit. Ea nanq̄ꝫ causa est cur mendacio scientia careat: q̄ se ita rem quāq̄ꝫ habere necesse est: vti eam sese hr̄e sciētia con

existimet aliq̇d eē aliorsū. i. aliter q̄ꝫ res se hȝ. illud nō mō. i. nō tm̄ nō est scīa sed est fallax opinio lōge diuersa a v̄itate scie. q̄re si aliq̇d ita futuruȝ est vt eius euēt⁹ non sit cert⁹ ⁊ necessari⁹ q̄ mō illud poterit p̄sciri euētuꝝ. q. di. nullo mō. Eui⁹ rōneȝ assignat dicēs. Sicut p̄a scīa est ipmixta falsitati. sic illud qđ cōcipitur ab ea nō pt̄ aliter esse q̄ꝫ cōcipitur. q̄ si posset alr̄ se hr̄e tūc scia posset esse falsa. vn̄ subdit. ista est cā q̄re scīa careat mēdacio. q̄ necesse est vnāquāq̄ꝫ rem ita se hr̄e sicut scīa cōprehendit eam sese hr̄e:

¶ Notanduȝ q̄ ratio quā intendit est ista

Quicunq̄ꝫ existimat rem aliter esse q̄ꝫ est eius estimatio est falsa ⁊ nō ē scīa sed fallax opinio. ergo si deus prescit aliquod futurum esse. ⁊ si ipm nō necessario euenit sicut p̄sciuit p̄scia dei. non erit scīa sed fallax opinio. ergo futura a deo preuisa necessario eueniunt. ⁊ sic perit liberꝝ arbitriū.

¶ Quid igitur. Hic phīa improbat modos quibus aliqui nituntur saluare prouidentiam. ⁊ primo querit quomodo possit saluari prouidentia diuina improbando duos modos quibus aliqui conabantur ipaȝ saluare. Secundo ponit tertium modum similiter ipsum improbando. secūda ibi. Quod si apud Primo dicit. Quid igitur dicemus quonam modo dici potest. q̄ deus prenoscit hec futura incerta. Primus modus est. vt di

prehendit. Quid igit̃ quonam modo deus hec incerta futura p̄noscit. Nā si ineuitabiliter euentura cēset q̄ etiā nō euenire possibile est. fallit̃ quod sentire nō modo nephas est: sȝ etiā voce pferre. At si vti sunt ita ea futura esse decernit. vt eque vł fieri ea vel nō fieri posse cognoscat. q̄ est hec p̄scientia q̄ nihil certū: nichil stabile cōprehendit. aut q̄d hoc refert vaticinio illo ridiculo tiresie: quicq̄d dicaȝ aut erit aut nō. Quid etiam diuina prouidentia humana opinione p̄stiterit si vti hoīes incerta iudicat quoꝝ est incertus euentus. Q̄d si apud illū reꝝ oīm certis

cat̃ deum ea q̄ puidet iudicare infallibiliter q̄uis possint nō euenire. sed id est incōueniēs: qꝛ tūc falleret̃ sua puidētia. vn̄ dt. Nā si de⁹ cēset. i. iudicet euenire infallibiliter que etiam possibile est nō euenire fallitur supple deus q̄d nō mō. i. nō tm̄ nephas est sentire de deo. sed etiam nephas ē voce pferre. Secundus modus est vt dicatur deum puidere futura indeterminate. sicut sūt futura. sed isto mō puidētia dei nō ē certa. vn̄ dt. Si de⁹ decernit ista futura esse q̄ prouident̃ indetermiate sicut sūt. vt. s. cognoscat ea. eq̄. i. eq̄lit̃ posse fieri vel nō fieri. q̄ est ista p̄scia q̄ nihil certū nihil stabile cō p̄hēdit. q̄si dicat: tal̃ prouidentia nulla est ꝛ q̄d hec p̄scia refert id ē differt ab illo vaticinio ridicłoso Tiresie. q̄ dicebat. quicq̄d dicā h̄ erit vł nō erit. Quid etiā. i. ī q̄ diuina prouidētia p̄stiterit. i. preualebit hūana opiniōe si iudicat incerta: sic homines ea q̄ꝝ euent⁹ est incert⁹. q. d. ī nullo differt. ¶ Notādū q̄ cū tiresia vidisset duos serpentes sił coire profecto baculo ipsos sepauit ab inuicē ꝛ mutat⁹ fuit in mulierem. post septēniū iterū serpētes coeuntes baclos separauit. ꝛ mutatus fuit in virū. Cū aūt orta fuisset dissensio inter iouem ꝛ iunonē an maior esset delectatio in coitu viri q̄ mulieris. Elect⁹ fuit tiresias in iudicē q̄ expert⁹ erat sortē vtriusq̄ sex⁹. Cū aūt diceret maiorē esse delectationē mulieris Juno cōmota excecauit ipm. Jupiter aūt sui misert⁹ in recōpēsaȝ amissi visus dedit sibi spm̄ vaticinādi. Fuit aūt hec sua vaticinatio. q̄cq̄d dicā erit vel n̄ erit. si ḡ de⁹ nō aliter p̄sciret fut̃a indeterminata nisi qꝛ erunt vel non erunt. nō differret sua prescientia a prescientia tiresie quod est ridiculosum.

¶ Quod si apud illū rerum. Hic ponit tertium modum conantiū saluare prouidentiam. ꝛ est vt ponamus omnia euenire de necessitate ꝛ au/

feramus liberum arbitrium. ¶ Primo ergo ponit istum modum. Scdo ostendit que inconuenientia sequantur ad ipsum. ibi. Quo semel. Prio ergo concludit istum modum dicens. Quod si apud illum certissimum fontem omnium rerum nihil potest esse incerti. certus est euentus eorum que ipse firmiter presciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis cō/silijs ꝛ actiōibus q̄s diuina mens sine er/rore falsitatis cuncta prospiciēs alligat et stringit ad vnū euen/tum

simū fontez nihil incerti esse potest: certus eoꝝ est euentus q̄ futura fir/miter ille p̄scierit. Quare nulla est humanis ꝯsilijs actionibusq; liber/tas: quas diuina mens sine falsita/tis errore cuncta ꝓspiciens ad vnū alligat ꝛ ꝯstringit euentū. Quo se/mel recepto quantus occasus hūa/narum rerū ꝯsequatur liquet. Fru/stra eñ bonis malisq; p̄mia peneue proponūtur: q̄ nullus meruit liber ac volūtari⁹ mot⁹ aīoꝝ. Ibiq; oīm videbit iniq̄ssimū qd̄ nūc eq̄ssimum iudicat vl' puniri iprobos vl' remu/nerari probos quos ad alterutrum nō propria mittit voluntas: sed fu/turi cogat certa necessitas: nec vicia igitur nec virtutes quicq; fuerint.

¶ Notandū q̄ nulla mutatio cadit circa fontem omniū reruz quia cognitio ei⁹ nō pt esse incerta. etiam si esset incerta esset iꝫ/perfecta ꝛ diminuta. Si ergo est certa re/spectu futuroꝝ neces/se est vt omnia futu/ra prescita a deo ne/cessario eueniant.

¶ Quo semel re/cepto quantus occa/sus. ¶ Hic ponit in/conuenientia que se/quuntur si auferatur liberum arbitrium. Et primo ostendit que inconuenientia sequuntur ex pte ho/minum. Secundo que ex parte dei. Tertio que ex parte coniunctionis hominum ad deum. Secunda ibi. Quo nihil. Tertia ibi. Igitur nec sperandi. Inconueni/entia ex parte hominum. Si non sit liberum arbitrium frustra propo/nuntur hominibus pene vel premia. ꝛ iniuste puniuntur mali ꝛ premi/antur boni. Nec erunt vitia nec virtutes in hominibus sicut nec in alijs que agunt necessitate nature ꝛ non libertate animi. Unde dicit Quo se

ſʒ omniũ meritoꝝ potiꝰ mixta atʒ indiſcreta ꝯfuſio Quoqꝫ nihil ſcelera tius excogitari poteſt cũ ex prouidẽtia rerũ omnis ordo ducať nichilqꝫ liceat ꝯſilijs hũanis. ſit vt vicia q̃qꝫ nr̃a ad bonoꝝ omniũ referãť autorẽ. Igiť nec ſperãdi aliq̃d nec deꝓcandi vlla rõ eſt. Quid enim vel ſperet q̃ſqꝫ vel etiã deꝓcet: qñ optãda omnia indeflexa ſeries cõnectit. Auferetur igitur vnicũ illum inter homines deũqꝫ cõmerciũ ſperandi ſcʒ ꝛ deꝓcandi. Siq̃deʒ iuſte humilitatis precio, ineſtimabilem vicem

mel recepto. i. poſito ſ. vt negetur libeꝝ arbitriũ. liquet. i. manifeſtuʒ ē q̃ntus occaſus. i. q̃nta deſtructio hũanaꝝ reꝝ ꝯſequať. Fruſtra eñ ꝓponuntur bonis p̃mia ꝛ malis pene. ita ſtatuta ꝛ leges hũane erũt inutiles q̃ penas ꝛ p̃mia ſtatuũt. q̃ nullꝰ motꝰ aĩoꝝ liber ac volũtariꝰ meruit: ꝛ illud videbiť iniq̃ſſimũ oĩm q̃d nũc iudicať eq̃ſſimũ ſ. punire iꝓbos. ꝛ remunerari ꝓbos q̃s ad alterutrũ. i. ad ꝓbitatem vľ iꝓbitatẽ nõ mittit propria voluntas ſed cogit certa neceſſitas futuri. igiť virtutes ꝛ vitia nõ fuerint q̃c. ꝫ ſed potius erit mixta ꝛ indiſcreta cõfuſio oĩm meritoꝝ. ſ. bonoꝝ ꝛ malorũ. ¶ Nota ꝙ oẽs ꝟtutes ꝛ vitia oriuntur ex libera electõne boni ꝛ mali. ꝛ ſimiliter punitio ꝛ remũeratio fiũt ꝓpter liberã actionẽ boni vel mali. Si ğ tollitur libertas arbitrij nõ erit libera electio nec libera actio bona vel mala. ꝛ ꝑ ꝯñs nulla erit virtꝰ ꝛ nullũ vitiũ ꝛ iniuſte malꝰ punieť cũ ex neceſſitate malũ opeť ꝛ iniuſte bonꝰ p̃mieť cũ ex neceſſitate opeť bonũ. q̃d eſt abſurdũ dicere ¶ Quoqꝫ nihil ſceleratiꝰ. Hic oñdit incõueniẽs q̃d ſequiť ex p̃te dei. ſ. ꝙ deꝰ erit autor maloꝝ. vñ d̃r. Cũ oĩs ordo reꝝ ducatur ex ꝓuidẽtia diuia, ꝛ ſi nihil liceat libere fieri ex hũanis cõſilijs fit. i. ſequiť vt vitia nr̃a referantur ad autorẽ oĩm ſup. deũ. q̃ nihil ſceleratiꝰ excogitari põt q̃ deũ dicere autorem maloꝝ qđ tñ neceſſariũ eſt ablata libertate

¶ Notandũ ꝙ defectꝰ in oꝑatõe q̃ defectꝰ nõ eſt in p̃rãte rei vt euitetur neceſſario ē ab agente ꝛ a ꝓducẽte. Si ğ actio volũtatꝭ nr̃e non eſt libera defectꝰ actõis ſc̃m volũtatem reducetur in deũ. ſic deꝰ erit cã defectuũ nr̃orũ. qđ eſt abſurdũ ¶ Igiť nec ſpandi. Hic ponit incõueniẽtia q̃ ſequunť ex cõiũctiõe hoĩs ad deũ qꝛ tolleretur actꝰ deꝓcãdi ꝛ actꝰ ſperandi q̃bꝫ maxime cõiungimur deo. Vñ d̃r. Igitur ſi tollitur libeꝝ arbitrium nec vlla ratio eſt ſperãdi aliq̃d nec deprecãdi iter deũ ꝛ hoĩes. Quid eñ q̃ſqꝫ deꝓcetur vľ ſperet ſi ſeries indeflexa cõnectit oĩa optanda. q. d. fruſtra fieret

vtrūq; igit͛ auferet͛ illud vnicū ꝯmertiū. s. sꝑandi ⁊ depcādi iter deū ⁊ homines. vocat aūt spē ⁊ depcationē ꝯmertiū. qꝛ istis mercamur oīa bn̄ficia. vn̄ subdit. siqdē pcio iuste hūilitatis nos hoīes promeremur iestiabilē vicē. i. retributōēꝫ diuīe grē. q̄ modꝯ depcādi solꝯ ē q̄ hoīes videant͛ posse colloq̄ cū deo. ⁊ ꝯiūgi iaccesse. i. iaccessibili luci sup. deo p̄usq; hoīes impetrent quod petunt pꝛiꝯ em̄ pces porrigimus q̄; effectū petitionis consequamur q̄. s. spes et depcatio si nihil credāt͛ hr̄e virium recepta id ē cōcessa necessitate futurorū quid erit q̄ coniungi possimꝯ illi sūmo principi reruꝫ. q. di. nihil. q̄re necesse erit genꝯ hūanū dissepto. i. disiunctum suo fonte id est a suo principio sup. a deo fatiscere id ē deficere vti pauloante cantabas i sexto metro q̄rti libri. ¶ Notanduꝫ ꝙ actꝯ deprecādi spectat ad intellectū et ē orō fm Jo. Damas. ascensus intellectꝯ ad deum vl͛ in deū q̄ q̄dem actu insinuamꝯ deo indigentiam nr̄am nō ꝙ deo ꝑ insinuationē nostrā aliqd innotescat q̄d prius ignorauerit. sed vt nos ipsa insinuatōe vtēdo consideremus in his esse recurrendum ad diuinum auxilium. Actus aūt sꝑandi ꝑtinet ad voluntatē. qꝛ eiꝯ obiectum ē bonū futuꝝ ꝑ istum aūt actum adheremus deo tanquā ꝑfecto principio bonitatis innitētis eiꝯ auxilio ad ꝯseq̄ndū bonū q̄ indigemꝯ. sed si hmōi bonum necessario eueniret vel impossibile esse euenire vterq; actꝯ tā depcādi q̄ꝫ sperādi eēt inutilis.

diuīe grē ꝓmeremur q̄ solꝯ modꝯ est quo cū deo colloq̄ homīes posse videant͛. illiq; inaccesse luci priꝯ quoq; q̄; impetrent ipa supplicādi rōe ꝯiūgi. q̄ si recepta futuroꝝ necessitate nihil viriū habere credāt͛ q̄d erit quo summo illi reruꝫ principi connecti atq; adherere possimꝯ Quare necesse erit humanū genꝯ (vti pauloante cātabas) dissептū atq; disiūctum suo fonte fatiscere.

Metrum tertiū libri quinti.

Quenam discors federa rerum
Causa resoluit quis tāta deꝯ
Ueris statuit bella duobus
Ut que carptim singula constent

Metrum tertiū q̄nti libri.

Quenā discors federa reꝝ. Hic incipit tertiū metꝝ hꝯ q̄nti q̄d dicitur adonicū. vel. fm alios archilogicū ab inētore. dactilicū a pede pdn̄ante in q̄ facit exclamatōēꝫ sup incōpassibilitate. q̄ apparet inter prouidentiā ⁊ libeꝝ arbitrium. Et primo q̄rit q̄re sint icōpassibilia cuꝫ

per se ꝯsiderata sint passibilia. scđo ponit rn̄sionē ad h. tertio ꝯ rn̄sionē obijcit. q̄rto obiectionē soluit. scđa ibi. An nulla. tertia ibi. Sꝫ cur tāto. q̄rta ibi. Aut cū mētē ¶ Primo đr. Quenā discors cā resoluit. i. sepat. federa id ē ꝯcordias reꝝ. s. ꝓuidētie diuie. ꝛ liberi arbitrij ne patiaꝛ se sil. aut q̄s deꝰ tāta bella statuit duobꝫ veris vt singl'a vera q̄ carptim. i. sigillatiꝫ vł diuisim accepta constent. i. ꝑmanēt. eadē tn̄ mixta. i. ꝯiūcta nolunt iugari. i. copulari seinuicē ꝯpatiēdo Tunc ponit rn̄sionē dicēs. Q̄ď istis duobus veris. s. ꝓuidentie et libero arbitrio nulla est discordia. sꝫ apparētia discordie ꝓuenit ex debilitate nr̄i intellectꝰ. vn̄ dic̄ An est nota solutionis nulla ē discordia veris. sed sꝑ certa cōherēt sibi. sed mēs nr̄a obruta. i. opp̄ssa mēbris cecis. i. cecātibꝫ aiam. illa neq̄t igne. i. splēdore opp̄ssi luminis. s. intellectꝰ noscere tenues. i. subtiles. nexꝰ. i. ꝯiūctiōes reꝝ q̄ videntur discordare. ¶ Notādū si ꝯsideremꝰ ꝓuidētiā diuinā ꝑ se possibile est eaꝫ esse si ꝯsideremꝰ liberꝝ arbitriū ꝑ se. etiā possibile est id esse. vt patꝫ ex dictꝭ Sed si ꝯsideremꝰ vtrūq3 sil'. tunc videnꝛ incōpassibilia sicut patꝫ ex rōnibꝫ supiorib. ẜm v̄itatē aūt bn̄ se ꝯpatiunꝛ sed nobis n̄ apparet. q2 intellectꝰ nr̄ oppressus mole corꝑis n̄ pōt se eleuare in hmōi ꝯgnitionē. Nā ẜm sapiētē. Corpꝰ q̄d corrūpiꝛ aggrauat aīam. ꝛ terrena hītatio opp̄mit sensū multa cogitantē. q2 aūt i hoīe sit liberꝝ arbitriū patꝫ. nā ad h nos fides restringit. cū sine libero arbitrio nō possit esse meritū iusta pena vł p̄miuꝫ Ad hoc etiā inducūt manifesta iudicia q̄bꝫ apparet hoīeꝫ libere vnū eligere ꝛ aliud refutare. Et ad hoc etiā rō euidēs cogit q̄ q̄dē ad inuestigationē liberi arbitrij origenē seq̄ntes h mō ꝓcedimꝰ. In rebꝫ eñ q̄ mouenꝛ vel aliq̄d agūt hec inueniꝛ differentia q2 q̄dā hn̄t p̄ncipium sui motꝰ vel oꝑatōis in semetipsis. Quedā v̄o extra se sicut ea q̄ ꝑ violentiā mouenꝛ i q̄bꝫ principiū ē extra nihil ꝯferēte vim passo ẜm p̄hm. iij. ethi. i q̄bꝫ liberꝝ arbitriū ponere n̄ possumꝰ eo q2 nō sunt cā sui motꝰ. Liberꝝ aūt est q̄d cā sui est ẜm p̄hm in. i. metaphi. Eoꝝ aūt q̄ꝝ principiū motꝰ ꝛ oꝑatiōis in ipsis ē q̄dā talia sunt q2 ipa seipsa mouent sicut aīalia. q̄dā aūt q̄ n̄ mouēt seipsa q̄uis in seipsis sui motꝰ aliq̄d principiū hn̄t sicut ḡuia ꝛ leuia ¶ Sed cur tāto. Hic p̄hia obijcit ꝯ solutionē Si eñ ignorat istas subtiles ꝯiūctiōes. vn̄ est q2 desiderat eas scire cū nihil ignotū possit desiderari

Eadem nolunt mixta iugari
An nulla est discordia veris
Semperq3 sibi certa coherent
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas

Metrum tertium

ri. vñ dr. Sed cur aīa flagrat. i. ardet tāto amore. i. desiderio. repire notas tectas. i. notificationes latentes veri. i. vitatis. Scit ne mēs illud q̊d ipsa anxia. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. qr nullꝰ appetit scire illud q̊d scit ꝛ hoc ē qđ dicit. Quis laborat scire nota q. d. nullus. optet igit̃ dicere ꝙ nesciat. ꝛ tūc sequit̃ aliđ icōueniēs. s. ꝙ aīa desideret illud q̊d nescit. vñ dr.

Scit ne quod appetit anxia nosse
Sed quis nota scire laborat
Et si nescit; quid ceca petit
Quis enim quicquā nescius optet
Aut quis valeat nescita sequi
Quoue inueniat; quis repertam
Queat ignarus noscere formam
An cum mentem cerneret altam
Pariter summam et singula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblita sui
Summāq; tenet singula perdens
Igitur quisquis vera requirit
Neutro est habitu. nam neq; nouit
Nec penitus tamen omnia nescit
Sed quā retinēs meminit summā

Si nescit illđ q̊d petit qđ petit. i. desiderat mēs ceca. i. ignorans; Quis em̄ nescíꝰ optz qcq̄. Quis em̄ valeat. i. possit sequi nescita. aut q̊s nescíꝰ possit noscere q̊ inueniat supple illud quod q̄rit ꝛ q̊s ignarus. i. nesciꝰ q̄at id est possit noscere formaʒ repertā. q. d. nullus.
¶ Notandū ꝙ dictum est in respōsiōe ꝙ aīa ignorat cōpassibilitatē puidētie et liberi arbitrij sed desiderat eā scire ¶ Cōtra hoc arguit sic. Nullus appetit scire q̊d scit. Si aīa desiderat scire aliq̊d. vel ignorat illud vł scit. si scit g̊ nō desiderat ipm scire. qr nullus appetit scire quod scit. cū oīs appetitus sit rōne carentie. si autē ignorat illud q̊d desiderat quō ignotū desideratur cum volūtas nō querat incognitū. ideo si ignorat nunq̄ cognoscet. Quis em̄ ignotuʒ inueniet. si em̄ paterfamilias q̄reret seruum fugitiuuʒ quē ignoraret posset sibi multotiens occurrere ꝙ ipsum non inueniret sicut dicit Linconiensis super primo posteriorum.
¶ An cum mentē. Hic soluit obiectiōeʒ. Ubi notādū ꝙ plato posuit animas esse in celo creatas. ꝛ habere cognitionē oīm pfectā. sed p lapsuʒ ad corpa eā obliuisci cognitionē reꝝ in particłari ꝛ retinere eā i vniuersali. et postea per exercitium recupare cognitionem reruʒ in particulari. vnde dr. sic. An est nota solutionis cum anima cerneret. i. specłaret altā mētem. i. pfundā mētē dīi ipa piter. i. sił norat. i. nouerat summā id ē vłem ꝯgnitōeʒ

z singula.i. singularē cognitionē rez. sed nūc ipa condita.i. tecta nube mē broz nō est oblita sui in totū.i. totalr. sed nūc ipa tz summā.i. cognitiōez vniuersalē rez. pdēs singula.i. singnlarē cognitionē. igir qsqs reqrit.i in/ uestigat cognoscere vera. talis ē neutro habitu supple vt pfecte cognoscat vel q oino ignoret. Vñ dt. Nā neqz nouit.s. in spāli z pfecte illud querit nec penit⁹ nescit oia: sed ipe meminit.i. in memoria hz summā id est vniuersalez cognitionē quā retinēs psulit supple actuali psideratōe retractās id ē reuocās p studium alte.i. subtiliter visa.i. prius i speciali cognita. vt ipse qat addere oblitas ptes ptib9 seruatis. supple in memoria. ¶ Notādū q fm istaz viam platonis soluerent rō prius tacta. vel aīa scit qd desiderat vel

Consulit, alte visa retractans
Ut seruatis queat oblitas
Addere partes.

Prosa quarta quinti libri.

Um illa vet⁹ inqt hec ē de puidentia qrela a marcoqz tullio (cū diuinatōz distribuit) vehemēter agitata. tibiqz ipi res diu psus mltūqz qsita. Sz haud quaqz ab vllo vestrū hacten⁹ satis diligēter ac firmiter expedita. cui⁹ caliginis causa

nescit. Dico q nescit in spāli z in ppria forma. sed scit in vniuersali. z cum dr nullus desiderat ignotū vez est sicut ē ignotum in vniuersali. tñ deside rat ipm vt est ignotū in spāli. Et cū dr. si ignorat nunqz inueniet. z verū est si ignorat tā in generali qz in spāli. z si ignorat in potentia z in actu. si tñ scit in potentia z in vniuersali. z ignorat actu z in ppria forma. potest ipsum inuenire z addiscere. Prosa qrta qnti libri.

Um illa vetus inqt. Hec est qrta psa hui⁹ qnti. in q phia incipit dissoluere qstiōez de cōpassibilitate puidētie et liberi arbitrij. Et pmo tāgit difficultatē hui⁹ qstiōis z cām difficultatis. z tāgit modū pcedēdi circa ei⁹ solutiōez. scdo dissoluit eā ibi. Quero eni. Primo dt. hec qrela. i. qstio hec de puidētia est vet⁹ z est vehementer agitata. i. ptractata a marco tullio. cū distribuit. i. diuidit diuinationē. i. i li. diuiationū vbi diuidit diuinatōez in suas spēs. nō solū hoc. sed tibi ipsi ē res multuz diu qsita. Sed haud qz qz. i. nō alicubi ab vll9 vestz satis diligēter z firmiter expedita cui⁹ caligis. i. difficultatis ē cā q mot⁹. i. act⁹ hūane rōis non potest admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine puidētie. q si vllo modo excogitari queat nihil relinquetur prorsus ambigui. qd. s. rōnem z causam difficultatis ita demū patefacere z expedire tentabo si pri⁹ expē/

dero.i.declarauero ea q̄bus tu moueris. ¶ Nota ꝙ q̄stio de ꝓuidētia diui na ⁊ libero arbitrio est oīm q̄stionū difficillima. de q̄ multi antiq̄ꝝ dubi tabant.nōnulli modernoꝝ ꝓpter ei⁹ difficultatē lapsi sunt. quā Tulli⁹ in li.diuinationū ptractās ⁊ nō valēs ei⁹ dissoluere difficultatē negans pe/ nitus ꝓuidentiā ⁊ p̄sciaz futuroꝝ a deo in p̄dicto li.diuinationū

est ꝙ hūane ratiocinationis motus ad diuine p̄scientie simplicitatē nō pōt admoueri.q̄ si vllo mō cogita/ ri queat:nihil prorsus relinquetur ambigui. Q̄d ita demū patefacere atꝫ expedire tentabo si prius ea q̄b⁹ moueris expendero. Quero em̄ cur illā solentiū rōnem minus effi cacem putes.q̄ qꝫ p̄scientiā nō esse futuris rebus causam necessitatis existimat'nihil impediri p̄sciētia ar/ bitrij libertatez putat. Num em̄ tu aliunde argumentum futurorū ne/ cessitatis trahis nisi ꝙ ea q̄ p̄sciunt non euenire possunt. Si igitur pre/ notio nullam futuris rebus adijcit necessitatem(quod tu etiam paulo/ ante fatebare)quid est quod volun/ tarij exitus rerum ad certum cogan tur euentū. Etenim positionis gra tia vt quid consequatur aduertas. Statuamus nullam esse prescien/

¶ Quero em̄ cur illā. Hic phīa acce/ dit ad solutionē q̄sti onis et primo discu/ tit motiua Boetij: scd̄o soluit dubitatō nem siue questionez ibi. Q̄m igit᷑. Cir/ ca primū sciendū ꝙ duo fuerunt motiua boetij principalia cir ca hāc q̄stionē. Pri/ mū.quia videtur ne/ cessariū si deus p̄ui/ det futura ꝙ necessa rio eueniāt. scd̄z mo/ tiuū ꝙ futura q̊rum euentus est incertus sicut sunt futura cō/ tingentia non p̄nt a deo certa prouideri. Primo ergo ptractat primum motiuum. secundo secundū.ibi Sed hoc inq̊s. Pri/ mo ostendit ꝙ si de⁹ ꝓuidet futura non ꝓ pter h̄ necessario eue niunt. Secūdo mo/ uet dubitationē ibi: Sed qui fieri potest Primo ostēdit ꝙ ex p̄scientia dei non in/ fert᷑ necessitas libe/ ro arbitrio. Scd̄o oñdit ꝙ p̄scia dei non sit signum necessitatis futuroruz ibi. Sed prescientia. Circa primum sciendum ꝙ prius improbauit quā dam responsionem qua quidam nitebantur impedire rationem ostenden

tem nō esse liberū arbitriū ꝓpter ꝑsciam diuinam quare responsionē hic resumit ostendens eam aliq̄ modo esse bonā. q꞉ sufficiēter īpedit intentiōez aduersarij. Nā aduersarius ex nullo alio ꝓbat necessitatē futuroꝝ nisi q̇a sunt ꝑscita a deo. cū igit̄ ex respōsione habeat̄ ꝙ ꝑscia nullā cāmitatē hꝫ super futura videtur sufficienter ostensum esse ꝙ ea q̄ ꝓcedūt ex libero arbitrio nō sūt necessaria

tiā. Nū igit̄ (quantū ad hoc attinet) q̄ ex arbitrio eueniūt ad necessitatez coguntur. B. Minime. P. Statuamus iteꝝ esse. sꝫ nihil rebus necessariis iniungere manebit (vt opinor) eadē volūtatis integra atq̄ absoluta libertas. Sed ꝑscientia inquies tametsi futuris eueniendi necessitas non est. signum tamen est necessario ea esse ventura. hoc igit̄ mō etiam si precognitō nō fuisset neces

Primo ꝗ ponit istaz rn̄sionē resumēdo ei⁹ solutiōez dicēs. Quero em̄ cur istā rationem soluētiuz putas min⁹ eē efficacē que putat libertatē arbitrij nō īpediri a ꝑscia quia estimat ꝑsciam nō esse cāz necessitatis futuroꝝ. ꝙ autē ꝑ istā responsionē īpediat̄ illatio necessitatis futuroꝝ patet ex hoc. q꞉ tu nō trahis aliūde argumētū necessitatis futuroꝝ nisi ꝙ ea q̄ ꝑsciunt̄ nō pn̄t nō euenire. Si igit̄ ꝑnotio .i. ꝑscia futuroꝝ nullā adijcit .i. īpōit necessitatē reb꞉ futur꞉ vt dr̄ rn̄sio. ⁊ tu etiā fatebare paulo añ q̇d ē .i. q̇d eē poterit. ꝙ volūtarij exitus cogant̄ ad certū euentū. ⁊ ita ꝑ istā rn̄sionē excludit̄ necessitas futuroꝝ. et manifestat se in exēplo dicens. Ut aduertas q̇d ꝯsequat̄ grā positiōis .i. exēpli. statuam⁹ .i. ponam⁹ per impossibile nullā esse ꝑsciam futuroꝝ. igit̄ hoc posito q̄tū ad hoc .i. q̄tuz ad istā illationē q̄ ex ꝑscia ꝯcludit̄ necessitas futuroꝝ. ea q̄ eueniūt ex arbitrio cogunt̄ ne ad necessitatē. Dicit Boeti⁹. Minime ⁊ phia statuam⁹ iteꝝ esse ꝓuidentiā. sed nihil necessitatis iniūgere reb꞉ futur꞉. manebit vt opinor eadē libertas volūtat꞉ integra ⁊ absoluta ab oi necessitate

Notandū ꝙ prior solutio īprobata fuit bona ⁊ mala. In hoc fuit bona. q꞉ posuit ꝑsciam nō esse cāz necessitatis futuroꝝ. dixit em̄. Ideo futura eueniūt nō q꞉ de⁹ ea ꝓuidet. Sed in hoc fuit mala q꞉ posuit futura eē cām ꝑscie dei. Dixit em̄. q꞉ futura sunt. ideo deus ea ꝓuidet. patꝫ ꝗ ex rn̄siōe antiq̄ ꝙ ꝑscientia non est cā necessitatis rebus futuris.

¶ Sed ꝑsentia inq̇es. Hic oñdit phia ꝙ ꝑscia diuina nō sit signū necessitatis rebus futuris. Secūdo ostendit ꝙ modus ꝓbandi ex signo non est efficax. ibi. Iā vo. Prīo dr̄. Tu inq̇es .i. dicere poteris. etsi ꝑ q̄uis ꝑscientia nō est necessitas eueniendi rebus futuris. tū est signū ea necessa/

rio esse ventura: ⁊ ita ex pscia pōt inferri necessitas futuroꝝ tanq̄ ex signo ¶ Hoc igit̄ mō ponēdo psciam eē signū necessitatis futuroꝝ. cōstaret exitus. i. euent⁹ futuroꝝ esse necessarios. etiā si nō fuisset pcognitio. q̄d probat ex natura signi dicēs. Oē nāq; signū tm̄ ondit q̄d sit. i. manifestat illud cui⁹ est signū. sed nō efficit q̄d designat. q̄re vt pnotionē. i. puidentiaꝫ

sarios futuroꝝ exitus eē constaret. Omne etenī signū tantū q̄d sit ostendit. nō vo efficit qd designat. Quare demōstrandū prius est nihil non ex necessitate contingere vt prenotionem signum esse huius necessitatis appareat. alioquin si hec nulla est nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est. Jam vo probatiōem firma ratione subnixā constat. non ex signis neq; petitis extrinsecus argumentis sed ex cōuenientib⁹ necessariisq; causis esse ducendam. Sed q̄ fieri potest vt ea nō

appareat eē signum necessitatis futuroꝝ demōstrandū erat pus nihil cōtingere n̄ ex necessitate. i. omnia euenire necessario. alioquin si hec necessitas futuroꝝ nulla est nec illa pscia poterit eē signū ei⁹ rei q̄ n̄ ē ⁊ ita nō valet arguere necessitatē futuroꝝ rū ex pscia tāq; ex signo. ¶ Notādū q̄ signū nō est causa eius cui⁹ ē signum. sed tm̄ manifestat signatuꝫ eē vt circul⁹ non ē cā venditōis vini. sꝫ tm̄ est signū venditiōis. Sic pscietia eēt signū necessitatꝫ futurorum. psupponeret futura eē necessaria. ⁊ sic ad ostendendū psciētiā eē signū necessitatis futuroꝝ. oporteret prius ondere futura necessario eē futura anteq; pscia eēt signū necessitatis futuroꝝ. alias pscia eēt signū alicui⁹ rei q̄ non est. q̄d est absurdum. ¶ Jam vo. Hic ondit modū probādi ex signo n̄ eē efficacē. ⁊ dicit Constat. i. manifestuꝫ est. rationē subnixā. i. firmatā demōstratiōe. eā nō eē dicēdā ex signis neq; ex argumētis extrinsec⁹ petitis. i. acceptis. Sed firma rō ducēda ē ex cōuenientib⁹. i. ex ppriis ⁊ necessariis causis. Cum ergo predicta ratio processerit ex signo. non ē efficax ⁊ demonstratiua cum sit a posteriori. Demonstratio autem que est potissima probationū ipsa est a priori cum sit ex causis per se immediatis prioribus ⁊ notiorib⁹. ⁊ pro tanto etiam demōstratio est syllogismus faciens scire efficax ad probandum. ex primo posteriorum.

¶ Sed qui fieri potest. Hic phīa mouet quandā dubitatiōeꝫ ⁊ soluit eā

videt em ex dictis seq ꝙ aliq pnt psciri q tn no necessario eueniut. si aut n necessario eueniut. pnt no euenire. ⁊ sic sequit ꝙ aliqd pscitu a deo n eueniat. Primo g phia dubitado de hoc qrit dices. Ex q ita e ꝙ ea q sunt pscita no sunt necessaria. sed pnt no euenire. q. i. quo fieri pot vt ea q puide tur futura ee no pueniat. Tuc soluit dubitatoez dices. ꝙ no negat ꝙ pscita no eueniat. imo oportz dicere ꝙ pscita eueniat. sz tn non eueniut de necessitate. vn dicit. qi vo. q. d. Ista dubitatio pcedit qi no credam⁹ ea q puidetia preno/scit no esse euentura sed hoc no est verum sed poti⁹ arbitremur illo. s. ꝙlz futura eueniant. nihil tn necessitatis habuisse i sui natura vt eueniret. ⁊ manifestat in exeplo quo aliquid certe co/phendit. qd tn no e necessariu dicens. ꝙ aliqd cognitum eueniat ⁊ tn no necessario licebit ꝙ tu hoc ppedas huic. i. ex tali exeplo. intuemur em plura exempla ocul dum fiut. i. du sunt in fieri. sicut ea que spectantur. i. vident aurige facere i moderandis ⁊ flectedis qdrigis ⁊c. Videm⁹ ad huc modu vt que fiunt in alijs actibus volutarijs nunqd vlla necessitas copellit aliqd illoꝝ ita fieri sicut oculis videt. dt Boeti⁹ Minime. ⁊ assigt rone;: Frustra em esset effect⁹ artis si omnia mouerentur coacta. ⁊ frustra esset ars flectedi quadriga si necessario flecteret. igitur illa q

prouenient q futura esse prouident. Quasi vero nos ea q prouidetia futura esse pnoscit: no euetura creda⁹. Ac no illud poti⁹ arbitremur licet eueniat: nihil tn vt euenirent sui natura necessitatis habuisse. qd hic facile ppendas licebit. Plura em du fiunt subiecta oculis intuemur. vt ea q in quadrigis moderandis atq flectendis facere spectantur aurige atq ad huc modu ⁊ cetera. Nu igit quicqz illoꝝ ita fieri necessitas vlla copellit. B. Minime. P. Frustra em eet artis effect⁹ si oia coacta mouerent. Que igit cu fiut caret existendi necessitate eadez priusqz fiat sine necessitate futa sut. Quare sut qdaz euentura quoꝝ exit⁹ ab omi necessitate absolut⁹ sit. Na illud qdez nullu arbitror esse dictuꝝ ꝙ q nuc fiut: priusqz fierent euentura non fuerit. Hec etiam igitur pcognita liberos

Prosa quarta

cū fiunt carēt necessitate existēdi.eadē sunt futura sine necessitate priusq̄ fiant. Ex q̄ ɔcludit q̄ q̄dā sunt euētura q̄ꝝ exit⁹.i.euēt⁹ sit absolut⁹ ab oī necessitate. Et forsan aliq̄s diceret ea q̄ nūc fiūt nō erāt futura anteq̄ essent. hoc excludit dicēs. Nullū arbitror eē dictuꝝ q̄ q̄ nūc fiūt euētura nō fuerunt. Hoc eīn esset nimis irrationabile. ideo necessario cōcludit q̄ h[ec]

habent euentus.nā sicut scientia p̄/
sentiū reꝝ nihil his q̄ fiūt. Ita p̄scie̅
tia futuroꝝ nihil his q̄ vētura sunt
necessitatis iportat Sꝫ hoc inq̄s
ip̄m dubitat̄.an eaꝝ reꝝ q̄ necessari
os exitus nō habent vlla possit esse
p̄notio. Dissonare etenī vident̄ Pu
tasq̄ si p̄uideantur consequi neces/
sitatē.si necessitas desit minime p̄
sciri nihilq̄ p̄scientia comprehendi
posse nisi certum.quod si que incer
ti sunt exitus ea quasi certa proui/
dentur.opinionis ad esse caliginē.
nō scientie veritatem. Aliter enī ac
sese res habeat arbitrari.ab integri

etiam p̄cognita hn̄t euent⁹ liberos.q̄r sic̄ sciētia p̄sentiuꝫ nihil importat necessitatē his rebus que fiunt in p̄senti.sicut patet in exemplo p̄dicto de regimine quadrige. Ita p̄n̄tia futuroꝝ nihil importat necessitatis his que vētura sunt. ¶ Notandū q̄ futura in comparatione ad diuinā p̄uidētiam sunt necessaria necessitate ɔditionata.non tn̄ oīa sunt necessaria nc̄citate absoluta. Multa enim hr̄e eueniūt sicut ea q̄ fiūt ab arte ꝛ a voluntate.vt regimē q̄drigaꝝ. Si enī regimen quadrigarū necessario eueniret.frustra esset ars regendi quadrigam. ¶ Notandū q̄ sicut res actu fiūt.ita erunt future.sed q̄dam actu libere fiunt.ergo erant libere future. ꝛ p̄ ɔn̄s non oīa sunt necessario futura. licet necessitate ɔditionata inq̄ntum ɔparant̄ ad p̄uidentiam diuinā.nō tn̄ in sui natura ɔsiderata necessario eueniūt necessitate absoluta.sicut postea videbit̄ vbi distinguet duplicē necessitatem conditionatā ꝛ absolutam.

¶ Sed hoc inq̄s. Hic ph̄ia discutit motiuū Boetij vtꝝ futura incerta sicut ɔtingētia possint certe p̄sciri. ꝛ primo mouet dubitationē de hoc ꝛ tangit rationem dubitationis. Scd̄o assignat causam erroris.ibi Cuius erroris causa est. dicit primo. Sed tu inquis o Boeti.hoc ip̄m dubitatur.an possit eē vlla prenotio .i.presciētia illarum rerum que non habēt necessarios exitus.i.euentus.hoc enī nullo modo videtur possibile. Cū enī vident̄ hec dissonare.i.p̄sciētia ꝛ ɔtingētia.tu enī putas si preuideant̄

tate scientie credis esse diuersum.

Cuius erroris causa est qꝫ omnia q̄ quisqꝫ nouit. ex ipsoꝝ tantū vi atqꝫ natura cognosci estimat q̄ sciuntur qđ totū contra est. Omne eīm qđ cognoscitur nō ſm sui vim. sed ſm cognoscentiū potius comp̄henditur facultatem. Nam vt hoc breui liqueat exemplo eandē corporis rotunditatē aliter visus aliter tact⁹ agnoscit. Ille eminus manens totum simul iactis radijs intuetur. Hic vero coherens orbi atqꝫ cōiūct⁹ circa ipm motus ambitum rotūditatem

contingētia necessitatē ipa ꝯseq̄. ꝛ si necītas ñ sit minime ea p̄sciri. ꝛ putas nil posse ꝯp̄hēdi p̄scia diuīa nisi certū. Et si ea q̄ sunt incerti exit⁹. i. euētus sicut ꝯtingentia. si puidenꝶ illa q̄si certa. tu putas illđ eē caliginē opiniōis nō ꝟitatē scie. ꝛ in h̄ tu decepis. cui⁹ deceptōis cā ē error tu⁹ circa iudiciū cognitōis. Credis eīm diuersū eē ab integritate. scie aliter arbitrari rē q̄ꝫ sese habeat ꝛ in hoc erras. ¶ Notādū qꝫ qꝛ nos nō possumus futura contingentia certe precognoscere putamus sil'r deū hoc non posse. res eīm eodē mō se hn̄s diuersimode a diuersis p̄t cognosci. vn̄ cognoscere rem aliter q̄ꝫ se hꝫ ex pte rei cognite nō est scia sꝫ ꝯgscere rē aliter q̄ꝫ se hēat ex pte ꝯgscētꝫ bn̄ ē scia ꝛ sic futura ꝯtingentia lꝫ in se sint incerta p̄nt tn̄ p̄sciri a deo sine errore falsitatis. ¶ Cui⁹ erroꝝ cā est. Hic assigt cāz erroris. Ubi notandū qꝫ cā erroris q̄re putam⁹ futura incerta ñ posse certe p̄sciri. qꝛ putaꝶ qꝫ facultas cognitōis sit ſm facultatē rei cognite ꝛ nō ipsi⁹ cognoscētꝫ. q̊d ē falsuꝫ. Prio g̊ p̄mittit hm̄ōi cāz erroris. scđo iprobat ipam ibi. Nam vt h̄ breui dr p̄ no. Cui⁹ erroris cā ē qꝛ existiaꝶ qꝫ oia q̄ quisqꝫ nouit illa ꝯgsci tm̄ ex vi ꝛ natura ipsoꝝ q̄ sciunꝶ ꝛ ñ ex vi cognoscētis. q̊d totū est ꝯ. i. ꝑ ꝯriū. q̄a res magꝫ ꝯgnoscunꝶ ſm naturā cognoscētis. Oē eīm q̊d ꝯgnosciꝶ ñ cōprehendiꝶ ſm sui vim. i. ſm modū sue naꝶe sed poti⁹ ſm facultatē cognoscentꝫ ¶ Notādū qꝫ si ꝯgnitio eēt ſm facultatē rei cognite. tūc res ab oīb⁹ eodē mō ꝯgsceretꝶ. ꝛ sic aliq̊d ꝯp̄hēderet eodē mō ab intellectu humano ꝛ diuīo q̊d falsū ē. qꝛ q̄ sūt incerta ꝯp̄hēsiōe hūana sunt certa cōp̄hēsiōe diuina. ꝯgnitio g̊ poti⁹ attēdiꝶ ſm facultatē potētie cognoscētꝫ. ita qꝫ quāto potētia ē efficacior ꝛ certior, tāto certi⁹ ꝛ limpidi⁹ rē comprehendit.

¶ Nā vt hoc breui. Hic pbat p̄hia qꝫ facultas cognitōis ē ſm facultatē potētie cognoscētꝫ ꝛ ñ rei cognite. Prio declarat h̄ exēplis. scđo pbat h̄ idē p rōnez. ibi. Neqꝫ id iniuria. Prima ī duas ſm duo exēpla. secūdū ibi.

Prosa quarta

Ipm quoq;. Prĩo dt ꝙ cognitio fit ſm facultatẽ ꝯgnoſcẽtis liq̃t breui exẽplo. nã viſus aliter agſcit eandẽ corpis rotunditatẽ et aliter tactus. Ille eñ viſus manens eminꝰ.i.a longinq̃ intuet totum corpus ſimꝉ iacti radijs viſualibꝫ. Hic ṽo ſupple tactꝰ coherens ꝛ cõiunctꝰ orbi.i.rotunditati ꝛ motꝰ circa ipm ambitum.i. circa corpꝰ rotũdũ cõprehẽdit.ſ eiꝰ rotũditatẽ ptibꝫ.i.ꝑ partes

partibꝰ cõphendit. Ipm quoq; boiez aliter ſenſus. aliter imagiatio aliter rõ. aliter intelligẽtia ꝯtuetur. Senſus eñ figurã i ſubiecta materia ꝯſtitutã. Imagiatio ṽo ſolã ſine materia iudicat figurã. Rõ ṽo hãc quoq; trãſcendit. ſpeciẽq; ipã; q̃ ſingularibꝰ ineſt vniuerſali ꝯſideratõe ꝑpendit. Intelligentie vero celſior oculus exiſtit. Supgreſſa nãq; vniuerſitatiſ ambitũ ipã; illã ſimplicẽ forma; pura mentis acie ꝯtuetur.

¶ Nota ꝙ inuit duplicẽ differẽtiã inter modũ cognoſcẽdi viſus ꝛ tactꝰ Prima ẽ ꝙ viſus a remotĩ exiſtẽs cognoſcit aliq̃d corpus rotundũ Tactus aũt non cognoſcit ipm niſi cõiũctꝰ Scda differẽtia eſt ꝙ viſus totũ corpus ſimul cõphẽdit. tactus aũt ꝑ ptes. Talis aũt diuerſitas in cognoſcẽdo nõ eet ſi ref cognoſceret ex ſui natura. cũ eadẽ res manet in vtraq; cognitiõe. ¶ Notandũ q̃dã dixerũt viſionẽ fieri ꝑ emiſſionẽ radioꝝ viſualiũ ab oculis vſq; ad rẽ viſa;. Sz hec opinio ẽ ꝯ Aristo. viſio eñ nõ fit extra mittẽdo. ſed intꝰ ſuſcipiẽdo. patiẽte eñ aliq̃ ſenſitiuo fit ipm videre. ij. dꝫ aia. Hic aũt loquit opiniõe antiq̃ꝝ. cũ dt ꝙ viſus ituet totũ corpꝰ iactis radijs. ¶ Ipm q̃q; boiem. Hic põit ſcdm exẽplũ in ṽtutibꝫ cognoſcitiuis ſubordinatĩ. ſcdo oñdit quõ iſte ṽtutes ſe hñt ad iuicẽ. ibi. In q̃llõ. Prĩo g̃ declarat quõ idẽ a diuerſis potẽtijs diuerſimode ꝯphẽdit dĩ. Sẽſus exterior alr cõtuet ipm hoiez. alr imagiatio. alr rõ. alr itelligẽtia diuina. Sẽſus ei exterior ſic viſus iudicat figurã hois ĩ ſubiecta matia. i. in ſenſibili materia. ſz imagiatio ſolã figuram iudicat.i. diſcernit ſine materia.i. i abſentia rei matial. Rõ ṽo hãc imaginatõez trãſcẽdit ꝛ ipã; ſpẽz idẽ naturã ſpecificã hois q̃ ſingularibꝫ ieſt. ꝑpẽdit.i. diſcernit vlĩ conſideratõe. oculꝰ ṽo.i. cõſideratio intelligẽtie ẽ celſior. qꝛ itelligẽtia diuia ſupgreſſa ãbitũ vniuerſitatĩ q̃ exiſtit in ſingularibꝫ illã ſimplicẽ formã ſ. ideã hois q̃ eſt in mente diuiã cõtuet pura acie i. ſpeculatione mẽtĩ. ¶ Nota ꝙ pmũ exẽplũ de ṽtutibꝫ cognitiuis nõ ſubordinatis ſicut de viſu et tactu. Iſtd aũt exẽplũ eſt de ṽtutibus ſubordinatis q̃ ſũt q̃ttuor.ſ. ſenſus exterior q̃ ineſt oĩbꝫ aĩalibꝫ. imaginatio que tñ ineſt animalibus perfectis.

ratio q̄ tm̄ est in hoib᷒ ⁊ intelligētia p̄ quā intelligit diuinā cognitionē. Iste ꝟtutes hn̄t diuersū modū cognoscēdi eandē rē .s. hoiem. vt declarat in lr̄a. qd̄ nō esset nisi cognitio fieret ſm facultatē ꝟtutū cognoscentiū ⁊ n̄ rei cognite. ¶ In q̄ illud maxime. Hic ostendit phia quomō predicte virtutes cognoscitiue se habent ad inuicem. ostendens ꝙ quicq̄d pōt virtus inferior. potest etiā ⁊ supior ⁊ amplius. Et primo hoc ostēdit d̄ intelligētia respectu aliarum virtutū. ¶ Scd̄o oñdit idem de ratione. scd̄a ibi Rō quoqꝫ. Prio dt In q̄. id est in ordie istarū virtutuꝫ illud est maxime ꝯsiderandum ꝙ vis ꝯp̄hēdēdi supior amplectit̄ in se inferiorē. q̄r virtus supior cognoscit oē illud qd̄ inferior. Inferior aūt nō consurgit ad supiorem. ita vt apprehēdat illud qd̄ superior. q̄d manifestat in exēplo dicens Necqꝫ eni sensus aliq̄d valet app̄hendere extra materiā ⁊ imaginatio contuet̄ spēs vniuersales id ē min᷒ ꝑticulares. ſꝫ rō capit simplicē .i. vniuersalē formā. Intelligētia aūt diuina q̄si desuper spectans cum sit in supremo gradu cognitionis ipsa concepta forma ydeali dijudicat etiā cuncta que subsunt illi forme vt cognoscēdo ydeā homis cognoscit oīa q̄ sunt in hoie. ſꝫ eodē mō ꝯp̄hēdit ipam formā q̄ nulli inferiori virtuti nota eē poterit. nā ipa cognoscit vniuersuꝫ .i. vniuersalē formā rōnis ⁊ figurā imaginatōis ⁊ materiale sensibile ꝙ spectat ad sensū exteriorem nō vtēs rōne nec imaginatōe. nec sensib᷒. sed ꝓspiciens cūcta vno ictu mentis .i. absqꝫ decursu cognoscit ꝙ nō facit rō. ¶ Notandum ꝙ q̄a virt᷒ supior virtutē includit inferiorem. sicut tetragonū includit trigonū vt patet. ij. de aīa. ideo q̄cq̄d pōt virt᷒ inferior pōt ⁊ supior ⁊ magis. quia

In quo illud maxime ꝯsiderādū ē. nam supior vis comp̄hendendi amplectitur inferiorem. Inferior vero ad superiorem nullo modo consurgit. Necqꝫ eñ sensus aliq̄d extra materiā valet: vel vniuersales species imaginatio ꝯtuetur vel ratio capit simplicem formam. ſꝫ intelligentia quasi desup spectās cōcepta forma q̄ subsunt cūcta dijudicat. ſꝫ eo mō quo formā ipaꝫ q̄ nulli alij nota esse poterat: cōprehendit. nam ⁊ rōnis vniuersum. ⁊ imaginatōis figuram ⁊ materiale sensibile cognoscit. nec rōne vtens: nec imaginatōe nec sēsibus ſꝫ illo vno ictu mētis formaliter (vt ita dicam) cūcta prospiciēs

mō magis vniuersali ꝯpͤhendit q̄d inferior mō magis ꝑticulari lꝫ n̄ econ uerso. iō q̄ potest intelligētia hūana ꝯpͤhēdere. pōt ⁊ diuina intelligentia. licet non econuerso.

¶ Rō q̊ꝫ cū q̄d vl'e respicit. Hic ōn̄dit idē de rōne. ꝙ sicut intelligētia ꝯpͤhendit alias tres ꝟtutes inferiores. sicetiā rō ꝯpͤhēdit sub se alias du/

Ratio quoqꝫ cū q̄d vniuersale respicit, nec imaginatōe nec sensib⁹ vtēs imaginabilia vl' sensibilia comprehendit. Hec est eīn̄ q̄ ꝯceptōnis sue vniuersale ita definit. hō est aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuersalis notio sit: tn̄ imaginabilem sensibileq̄ꝫ esse rem null⁹ ignorat ꝙ illa non imaginatione vel sensu: sꝫ rōnali ꝯceptione ꝯsiderat Imaginatio quoqꝫ tam etsi ex sensib⁹ visendi formandiqꝫ figuras sumpsit exordiū sensū tn̄ absente sensibilia queqꝫ collustrat: nō sensibili sed imaginaria rōne iudicandi. Vides ne igitur vt in cognoscendo cuncta sua potius facultate q̄ꝫ eorū que cognoscuntur vtantur.

as ꝟtutes. s. imaginationē ⁊ sensuꝫ dicēs ꝙ cum ratio respicit. id ē cognoscit q̄d vniuersale non vtēs imaginatione nec sensib⁹ ⁊ ꝯpͤhendit imaginabilia ⁊ sensibilia vniuersali comprehēsione hec eīn̄ est ratio q̄ ita definit vl'e sue conceptionis. hō est aīal bipes rationale. que diffinitio cū sit vl'is noticia. i. notificatio tūc null⁹ etiam ignorat rem eē imaginabilem ⁊ sensibileꝫ. q̄ hac diffinitiōe explicatur. Illa ratio considerat vniuersale n̄ vtens imaginatione vel sensu. sed rationali cōceptione. Tunc ōn̄dit ꝙ sicut ratō cōprehendit imaginationē ⁊ sensū. sic imaginatio sensum comprehendit dicēs. imaginationem q̊ꝫ tametsi ꝓ q̄ꝫuis sumpsit exordium ex sensibus visendi ⁊ formandi figuras. tn̄ absente sensu exteriori imaginatio collustrat id est cognoscit queqꝫ sensibilia nō sensibili sed imaginaria ratione iudicandi. ⁊ tunc concludit dicens. Vides ne igitur quō cuncta poti⁹ vtan̄ sua. i. ꝓpria facultate in cognoscēdo q̄ꝫ facultatem eoꝝ q̄ cognoscuntur.

¶ Notandū ꝙ licet ratio in cōpͤhēdēdo suū vl'e nō vtat̄ imaginatiōe ⁊ sensu. tn̄ in actu suo p̄supponit imaginationē ⁊ sensum. q2 nihil est in intellectu nisi fuerit i sensu. Silr̄ lꝫ imaginatio in sua opatiōe nō vtat̄ sensū. tn̄ p̄suppōit sensū fuisse in actu. q2 fantasia quā h̄ vocat imaginatōeꝫ est mo/

tus factus a sensu s̄m actū. ij. de aia. ¶ Nec id iniuria Hic confirmat dictū suū p̄ rōez di illo. s. res cog̃scit n̄ s̄m sui naturā s̄z s̄m nat̄az cog̃scē tis illud nō cōtingit iniuria. i. irrōnabilr̄. Nā cū oē iudiciū cognitiōis sit act⁹ ꝛ opatio iudicantis. i. potentie cognoscitiue necesse est vt q̄sq̄ cognoscens p̄ficiat suā operā. i. suā opatione cognoscēdi. nō ex aliena p̄tāte. s. rei cognite. sed ex ꝓpria p̄tāte. i. ex virtute cognoscētis

¶ Notandū q̄ ex lr̄a formatur talis ratio Oīs actus ꝛ opatio sequitur conditionez illius potentie c⁹ est act⁹ ꝛ opatio. sed iudicare siue cognoscere ē actus ꝛ operatio potentie cognoscētis et non rei cognite. ergo iudicare ꝛ cognoscere sequit̄ modum et cōditionem potentie cognoscētis ꝛ nō rei cognite.

Nec id iniuria. Nā cū oīe iudiciū iudicantis actu existat necesse est vt suā quisq̄ operam nō ex aliena sed ex propria potestate p̄ficiat.

¶ Metrum quartum quinti libri

Metrum quartū quinti libri.

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes
Qui sensus et imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
Mos est equore paginę
Que nullas habeat notas
Persas figere litteras

Quondā portic⁹ attulit. Istud est metrū q̄rtū hui⁹ quinti q̄d dicit̄ gliconicū ab inuentore. coriambicū a pede p̄dn̄ante. In quo metro improbat opinionē stoicoꝝ ex q̄ videtur sequi contrariū d i ctis suis. fuit eñ opinio stoicoꝝ q̄ cognitiō intellectiua solū p̄ficeret̄ ex hoc q̄ corpa exteriora suas silitudines imprimant in mente. ita vt mens solū se habeat in ratione patientis. ꝛ res extra in ratione agentis. Ex q̄ sequit̄ cum patiens trahatur ad naturā agentis ꝛ non econuerso. q̄ cognitio sequeretur naturam rei cognite ꝛ non naturam cognoscentis. quod est contra dicta. Primo g̃ ponit opinionem stoicoꝝ. secundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit. senes sup. stoicos q̄ dicebantur senes ꝓpter maturitatem moꝝ. senes inq̄ nimium obscuros sup. in sententijs. q̄ stoici credunt sensus ꝛ imagines. i. rerum sensibilium formas imprimi mentib⁹ ex corpib⁹ extimis. i. exteriorib⁹. ꝛ posuerūt illa corpora eo modo imprimere imagines mentibus vt quōdā mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere pressas litteras equore. i. in planicie pagine que

Metrum quartum

pagina nullas prius notas habeat. ¶ Notandū q̄ stoici dicuntur a stoa grece quod est porticus latine. qr athenis i manifestissima portico ⁊ alijs locis publicis stoici disputare solebāt illi posuerūt aiam tm̄ hr̄e se in ratiōe patientis respectu rerum exteriorum. et quia cognitio magis videtur seq̄ virtutem actiuā q̄ꝫ passiuā. iō ꝑm eos cognitio potius debet attendi ꝑm facultatem rei cognite q̄ est actiua q̄ꝫ anie cognoscentis que est passiua.

Sed mens si proprijs vigens
Nihil motibus explicat
Sed tantum patiens iacet
Notis subdita corporum
Cassasq̄ꝫ in speculi vicem
Rerum dedit imagines
Unde hec si animus viget
Cernens omnia notio
Que vis singula prospicit
Aut que cognita diuidit
Que diuisa recolligit
Alternumq̄ꝫ legens iter
Nunc summis caput inserit
Nunc decidit in infima
Tum sese referens sibi
Ueris falsa redarguit

¶ Sed mens. Hic improbat hāc opinionem. secundo ponit suam veritatē ibi. Hec est efficiēs Primo ergo deducit ad plura inconueniētia istam opinionē dicēs Sed si mens vigēs nihil explicat ꝓprijs motibus. i. si nullā actionē ꝓpriā hꝫ. sed tm̄ iacet patiēs. subdita notis. i. silitudinibus corporuꝫ. ⁊ si ipa reddit. id est repn̄tat cassas imagines rerum id ē silitudines in vicem speculi. i. ad modum speculi. Tūc q̄ritur vnde viget hec noticio. i. cognitio animis. q̄ anima est cernens oīa non tm̄ corporalia sed etiam incorporalia.

¶ Notandum q̄ primum inconueniens est si cognitio intellectiua fieret per solam impressionem corporum in anima tunc non esset virtus per quam anima cognosceret incorporalia. quia ꝑ solā impssionē corpoꝝ tātū cognosceret corpalia Nūc aūt manifestū est q̄ etiā incorpalia cognoscit: Aliud inconueniens ponit dicens Si aīa tm̄ est passiua que vis anime singula prospicit. i. iudicat aut q̄ vis aīe cognita diuidit aut diuersa recolligit aut q̄ vis aīe legens. i. apprehēdens alterū iter cōponēdi et diuidēdi

nunc inserit caput summis .i. generalissimis ascendendo a specialissimis ad generalissima colligēdo multitudinē. ⁊ nūc decidit vel decedit ꝭm aliā literā id ē cadit in infima .i. in specialissima ꝓcedēdo a generalissimis ad specialissima diuidēdo. Tū .i. tādē aīa referēs .i. ꝯparās sese sibi redarguit falsa veris .i. ꝑ vera. ¶ Notandū ꝙ ex lrā talis formaṭ rō. Illa aīa ñ ē tm̄ passiua sed actiua q̄ iudicat ⁊ cōponit ⁊ diuidit et veris falsa redarguit. sed aīa intellectiua est hmōi. ergo. Maior nota est. qꝛ iudicare cōponere et diuidere redarguere videnṭ eē opatiōes actiue. Minor apparet. aīa iudicat inter verū ⁊ falsum. cōponit p̄dicatū cū subiecto aliqñ diuidit p̄dicatum a subiecto ⁊ falsas opiniōes redarguit.

Hec est efficiens magis
Longe causa potentior
Quod que materie modo
Impressas patitur notas
Precedit tamen excitans
Ac vires animi mouens
Viuo in corpore passio
Cum vel lux oculos ferit
Vel vox auribus instrepit
Tum mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis applicat exteris
Introrsumq̄ reconditis
Formis miscet imagines

¶ Hec ē efficiēs magis. Hic phīa ponit veritatem dicēs. Hec mens est magis cā efficiēs q̄ ē cā longe potentior q̄ꝫ illa que mō materie .i. similitudine materie patiṭ notas imp̄ssas. Et qꝛ aliquis crederet ꝙ ī aīa nulla eēt passio. ideo subdit quedam passio precedit operationes anime in viuo corpore excitans ⁊ mouens vires animi ad operandum. vt quando lux ferit oculos tunc patitur visus. vel cum vox instrepit id est insonuit auribus tunc patitur auditus. et tandem vigor mentis excitus. id est excitatus vocans species quas intus tenet ad similes motus applicat eas motus exteris id est similitudinibus exterioribus et miscet id est applicat imagines exteriores corporum. formis id est speciebus. introrsum. id est in anima reconditis.

¶ Notandū ꝙ boe. hic vtiṭ sn̄ia platonica q̄ ponit spēs rerū a principio naturaliter inditas aīe. Sed aīa sopita est in corpe ita ꝙ non intelligit ꝑ eas nisi excitetur ꝑ inmutationem sensuū exteriorum. excitata aūt euocat speciē similem illi quam sensus exterior impressit ⁊ applicando eam rei exterior

sic intelligit ꝑ cā. Ad hāc intentionē etiā loquit̄ linconiensis p̄rio posteriorū dicēs. Rō in nobis sopita nō agit nisi priꝰ ꝑ operatōes sensuū q̄b; admiscet̄ fuit experrecta. ¶ Notandū ꝙ ex lr̄a videt̄ ꝙ intellectꝰ possibilis intelligēdo etiā sit actiuus cū sit cā efficiens. vt ꝺr in lr̄a. Aristo. aūt iij ꝺ aīa vult ꝙ intelligere sit pati. ⁊ ꝙ itellectꝰ nullā h; naturā nisi ꝙ est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ ꝙ q2 aīa cōprehēdit tā; itellectū possibilē q̄; agētē in aīa est actiua imo cā effectiua intellectōis rōne intellectꝰ agētis sed est passiua rōne intellectꝰ possibilis. vl' dicendū ꝙ intellectꝰ possibilis est potētia passiua saltē q̄ ad p̄mū eius actū cū itelligere sit pati. sed oīs potētia passiua ꝺ necessitate reqrit potentiā actiuā q̄ reducat ipsam ad actū. Tale aūt actiuū nō pōt eē res corporalis extra. cū agēs sit p̄stantius passo. iō tale actiuū ex pte aīe erit itellectꝰ agēs cuiꝰ operatio ē facere potentia intellecta actu intellecta. ita ꝙ a reb; extra ꝟtutē intellectꝰ agēt; imprimit̄ aliq̄d intellectui possibili ꝑ q̄d in actū intelligēdi reducit̄. Nō ē ḡo intētio Boetij negare q̄n mēs sit passiua rōne intellectꝰ possibil' sed vult ꝙ mēs siue aīa magis habeat efficientiā in intellectōe q̄; sit passiua ab ipsis corpib; extra. ⁊ ꝑ ꝯn̄s efficientia intellectꝰ nō debet attribui rebus extra quod erat de intentōe stoicorum.

Prosa quinta libri quinti

Quod si in corpibꝰ sentiēdis q̄; uis afficiāt instrumēta sensuū forinsecus obiecte qualitates aiq; agentis vigorē passio corpis an̄cedat. q̄ in se actū mētis prouocet. excitetq; interim q̄escētes intrinsecus formas. si in sentiēdis inq̄; corpibꝰ animꝰ nō passione insignitur. sed ex sua vi subiectā corpori indicat passionem quātomagis ea que cunctis corporum affectionibus absoluta sunt. i discernēdo nō obiecta extrin

Prosa q̄nta li. quinti.

Quod si in corpib; sentiendis. ¶ Hec est q̄nta ꝓsa huiꝰ q̄nti libri In q̄ ꝓbat spāliter diuinā cognitiōe; eē ꝺm modū cognoscēt; et nō rei ꝯgnite. Scd̄o oñdit insufficiētiā eo; q̄ ex nr̄o mō cognoscēdi improbat ꝓuidētiā diuinā. ibi. Quid igit̄. P̄rio facit q̄d dictū ē. secundo infert duas ꝯclusiōes. ibi. Hac itaq;. P̄rio ꝺt. Si in sentiendis. i. in ꝯgnoscēdis corpib; animꝰ nr̄ nō tm̄ isignit̄. i. afficit̄ passiōe corpis. sed ex sua vi iudicat passionē subiectā corpi ita ꝙ in cognoscēdo sequit̄ ꝓprius motū q̄; uis q̄litates obiecte forinsecꝰ afficiāt. i. imutēt. instrumēta. i. organa sensuū ⁊ passio corpis an̄cedat vigorē agēt; ani. q̄ passio ꝓuoc; actū

mẽtꝫ in se. ⁊ excitet formas intrinsec⁹ q̃escẽtꝫ. Sic ħ est in aĩo nr̃o intꝫ oĩa magis ea q̃ absoluta sunt cunctis affectionib⁹. i. q̃litatib⁹ corpoꝝ. Sicut itelligentie sepate ⁊ p̃cipue de⁹. illa in discernẽdo nõ sequunt̃ obiecta extrinsecus. sed expediũt. i. pficiũt actũ sue mẽtꝫ. i. opatione intellectiuã fm naturã ꝓpriã. ¶ Notandũ ꝙ ex lr̃a põt sic argui. Si id de q̃ min⁹ videt̃ inee inest ⁊ de q̃ magis sed min⁹ videt̃ ꝙ anim⁹ nr̃ in ꝯgn̄scẽdo sequat̃ motũ suũ ⁊ nõ rei cognite ⁊ tñ sequit̃ facultatẽ sue cognitõis ꝙ ipsi⁹ rei ꝯgnite ¶ Hac itaq; ratione Hic infert duas cõclusiones ex p̃missis dicẽs. Ex q̃ cognitõ sequit̃ naturã ꝯgnoscẽtis ⁊ ñ rei cognite ⁊ cũ ꝯgnoscẽtia sint diuersa fm naturã oportꝫ diuers⁹ ꝯgnoscentib⁹ ꝯuenire diuersas cognitiones. vñ dr̃. Hac itaq; ratione. q: cognitio sequit̃ naturã cognoscentis, multiplices cognitiões cessere. i. cesserunt diuersis ac differẽtib⁹ substãtijs sensus em̃ sol⁹ destitut⁹ alijs ꝯgnitionibus cessit aĩantibus ĩmobilib⁹. quales sunt conche maris. ⁊ q̃cunq; nutriunt̃ herentia saxis. Imaginatio vero cessit mobilib⁹ beluis q̃ mouent̃ motu ꝓgressiuo. q̃b⁹ videtur inesse affect⁹. i. appetit⁹ fugiẽdi malũ. vel appetẽdi bonum. Rõ vero p quã ꝯp̄hẽdim⁹ vũe tm̃ est hũani generis. sicut intelligentia ẽ diuini generis. Tũc ponit scđam ꝯclusionẽ ꝙ illa cognitio ẽ notior ⁊ nobilior que nõ solũ app̄hẽdit ꝓpriũ obiectũ. sed etiã obiecta aliaꝝ noticiaꝝ. i. cognitionũ. Vñ dr̃. Quo fit vt eo noticia. i. cognitio pstet. i. nobilior sit ceteris que suapte natura id est ꝓpria natura non modo. i. non tantũmodo ꝓpriũ obiectum cognoscit. sed etiam cognoscit subiecta ceterarum noticiarum.

secus sequũt: sꝫ actũ sue mentis expediũt. Hac itaq; rõne multiplices cognitões diuersis ac differẽtib⁹ cessere substãtijs. Sensus em̃ sol⁹ cunctis alijs cogitatõibus destitut⁹ immobilibus animãtibus cesset: quales sunt conche maris, queq; alia saxis herentia nutriunt. Imaginatio vero mobilibus beluis. quibus iam inesse fugiendi appetẽdiue aliq̃s videtur affectus. Rõ vero hũani tantum generis est sicuti intelligentia sola diuini: Quo fit vt ea noticia ceteris pstet que suapte natura non mõ propriũ sed ceteraꝝ quoq; noticiaꝝ subiecta cognoscit. Quid igitur si ratiocinatõi sensus imaginatioq; refragentur. nihil em̃ illud

Prosa quinta

¶ Nota circa primã conclusionẽ ꝙ cum actꝰ ⁊ operationes diuersificent̃ sm diuersitatem agentium ⁊ opantium. sequit̃ si agẽtia ⁊ opantia sint diuersa ꝙ habeant diuersas opationes ⁊ cognitiones ꝓpter quod sensus sine alijs cognitionibꝫ cessit aialibꝫ immobilibꝫ. ⁊ accipitur hic sensus stricte, p apprehensione sensitiua q̃ solũ imutatur ad p̄sentiaꝫ sensibilis. Sic enĩ distiguit̃ ꝯ imaginatõneꝫ q̃ non tm̃ apprehendit presentem sed etiã absentẽ.

vniuersale dicẽtes ꝙ sese intueri rõ putet. Qḋ enĩ sensibile vł imaginabile est id vniuersũ esse nõ posse aut igitur rõnis verũ esse iudicium, nec quicquã esse sensibile: aut quoniaꝫ sibi notũ sit plura sensibꝰ ⁊ imaginationi esse subiecta, inanem ꝯceptionẽ esse rõnis q̃ qḋ sensibile sit ac singulare quasi quoddã vniuersale consideret. Ad hec si ratio cõtra respondeat se quidem ⁊ quod sensibile ⁊ quod imaginabile sit vniuersitatis rõne conspicere, Illa vero ad vniuersitatis cognitionem aspirare non posse, quoniam eorum notio corporales figuras nõ possit ex

¶ Notãdũ circa secundã cõclusioneꝫ ꝙ q̃cunq̧ potẽtia plura cognoscit videtur eẽ p̄stantior ea q̃ cognoscit pauciora. si g̊ aliqua potẽtia ꝯgnoscit propriũ obiectuꝫ ⁊ cũ hoc obiecta aliarũ potentiaꝝ inferiorum sicut est intelligentia diuina. ⁊ nõ econuerso. sequitur ꝙ potentia superior plura cognoscens sit nobilior inferiori

¶ Quid igitur. Hic philosophia ostendit insufficientiam eorum que ex modo cognoscendi nostro improbant diuinam prouidentiam. Secundo hortatur nos ad considerandũ modum diuine cognitionis ibi. Quare in illius. ¶ Primo manifestat insufficientiam eorum per simile. ¶ Secundo applicat illud simile ad propositum. ibi. Simile est. Similitudo autem quam intendit talis est. Sensus et imaginatio sunt cognitiones inferiores q̄ȝ ratio. Si ergo sensus et imaginatio vellent iudicare modum recognoscendi rationis ex modo cognoscendi proprio ⁊ dicere ꝙ vniuersale nihil esset quod ratio apprehendit. vel si verum esset iudicium rationis vel esset particulare ⁊ sensibile. ratio vero diceret cõtrarium. Manifestum est ꝙ nos qui vigemus

vtrac cognitione poti⁹ assentirem⁹ rõni iudicãdo motiuũ sensus ⁊ imaginationis esse insufficẽs. Dicit ğ Quid igitur si sensus ⁊ imaginatio refragenẗ.i.ↄ̃dicant rõni dicẽtes nihil esse vl'e id qđ rõ putat sese intueri sic arguendo. Qđ est em̃ sensibile aut imaginabile id ñ posse eẽ vniuersũ.i. vl'e ẜm iudiciũ sensus ⁊ imaginationis. Aut igiẗ iudiciũ rõnis necesse ẽ esse verũ.⁊ p ↄ̃ñs nec q̃c eẽ sensibile. q̃d est absurdũ. aut qm̃ notum sit sibi supple sensui et imaginatõi plura eẽ subiecta sensibus ⁊ imaginatiõi que necesse sũt eẽ sensibilia. Crederes ne conceptionẽ rationis esse inanẽ que cõsideret illud qđ sit sensibile ⁊ singulare quasi q̃ddã vl'e. Ad hec si ratio respondeat se conspicere in ratione vl'i qđ sit sensibile et imagiabile. Jlla vo scʒ sensum ⁊ imaginationẽ ñ posse aspirare.i.ꝑuenire ad cognitionẽ vniuersitatꝭ.i.notio vl'is.qꝛ cognitio eoꝝ nõ possit excedere figuras corporales diceret ratio poti⁹ eẽ credendũ firmiori ⁊ ꝑfectiori iudicio reꝝ. Jn huiusmodi igiẗ lite.s.inter sensuʒ ⁊ imaginationẽ ex vna pte ⁊ rationẽ ex altera pte nos q̃bꝫ inest tã vis ratiocinãdi q̃ imaginãdi ⁊ sentiẽdi nonne poti⁹ ꝓbarem⁹ cãʒ rationis ⁊ reputarem⁹ motiua sensus ⁊ imaginationis eẽ isufficiẽtiã.q.d.imo. ¶ Nota q iudicio nobilioris potẽtie poti⁹ est astãdũ q̃ iudicio potẽtie ignobilioris.cũ igiẗ ratio sit potẽtia nobilior q̃ sensus ⁊ imaginatio.eo q recomꝓhẽdit ꝓpriũ obiectum ⁊ obiectũ sensus ⁊ imagiationis.⁊ ñ econuerso.ğ poti⁹ stãdũ ẽ iudicio rationis q̃ potẽtiaruʒ iferioꝝ. ¶ Sil'e ẽ q hũana ratio. Hic applicat illđ sil'e ad ꝓpositũ.⁊ dẽ Jllđ q̃d ẽ dictũ de sensu ⁊ imagiatione respectu rationis sil'e ẽ ei q hũana ratio ñ putat diuinã intelligẽtiã intueri nisi vt ipa ratio ↄ̃gscat q̃d appa-

cedere. De reꝝ vo cognitõe firmiori poti⁹ ꝑfectioriq iudicio esse credendũ. Jn hmõi igitur lite nos quibus tam rõcinãdi q̃ʒ imaginãdi etiam sentiendiq vis inest. nõne rationis potius causam probaremus.

Simile est q hũana ratio diuinã intelligentiã futura nisi vt ipa cognoscit non putat intueri. Nam ita disseris. Si qua certos ac necessarios habere nõ videanẗ euẽt⁹. ea certo euentura ꝓsciri nequeũt. Harum igitur reꝝ nulla est ꝓscientia quã si etiã in his esse credamus. nihil erit qđ nõ ex necessitate proueniat. Si igitur vti rõnis participes sumus

ret ex ipso mō arguendi. Nā ita differis. s. arguis si q̄ nō videant nō hr̄e certos ⁊ necessari⁹ euēt⁹. talia nequnt p̄sciri certo euētura. Igit taliū rez nulla ē p̄scia quā. s. p̄sciam si credam⁹ eē in his nihil erit q̄d nō pueniat ex necessitate Si igit sicut sum⁹ participes rōnis. ita possemus hr̄e iudicium diuie mētis sicut nūc iudicauim⁹ imaginatiōez ⁊ sensuz opere cedere rōni. si cēserem⁹. i. iudicarem⁹ iustissimū hūanaz rōez sese submittere diuie mēti ¶ Notādū q̄ sicut ē de iudicio sensus ⁊ imaginatōnis respectu rōnis ⁊ rōnis respectu intelligētie diuine. Nam sensui et imaginatōi videt q̄ rō aliter non possit ꝯp̄hendere rē nisi sic ip sa ꝯp̄hēdit q̄d tn̄ falsuz ē. Sic siliter videt rōni hūane q̄ intelligētia diuia n̄ possit res incertas cognoscere aliter q̄ ipa ꝯgnoscit q̄d falsū est. Nā q̄ rō hūana icerte cognoscit intelligentia diuia certa ꝯp̄hēdit. ¶ Quare in illius summe intelligentie

ita diuine iudicium mentis habere possem⁹. sicut imaginatōez sensūq̄ rōni cedere oportere iudicauimus sic diuie sese menti hūanā submittere rōnez iustissimū censerem⁹. Quare in illi⁹ summe intelligentie cacumen si possum⁹ erigamur. Illic eñ rō videbit qđ in se nō p̄t intueri Id aūt est quonā mō etiā q̄ certos exit⁹ non habent. certa tn̄ videat ac definita p̄notio. neq̄ id sit opinio. sz summe potius scientie nullis terminis inclusa simplicitas.

Metrum q̄ntum libri quinti.

Uam varijs terras animalia permeant figuris.

Hic p̄hia hortat vt erigamus nos ad cognitionē diuine itelligētie dicēs. Quare si possim⁹ erigamur p̱ diligentē ꝯsiderationē in cacumē illi⁹ sūme intelligētie sup. diuie. Illic ei rō vidbit q̄d i se n̄ p̄t intueri. s. quō certa et diffinita p̄notio di ꝯg̊scat illa q̄ n̄ hn̄t certos exit⁹. ⁊ illud n̄ sit opinio. sz poti⁹ sit simplicitas sūme scie nullis terminis iclusa. q̄z simplicitas summe sapie ē ifinita. ¶ Notādū q̄ si ꝯgnitio seq̄ret facultatē rei ꝯgnite ⁊ nō ṽtutis ꝯg̊scētis. tūc sic rō hūana ꝯg̊scit futa ꝯtigētia incerte. Sic siliter intelligētia diuia ea icerte ꝯgnosceret. Sz q̄z facultas ꝯgnitionū ē fm facultatē ṽtutū ꝯgnoscētiū. ⁊ itelligētia diuia i cognoscēdo excedit rōnez hūanā poterit ipsa certe cognoscere q̄ rō hūana incerte cognoscit.

Metrum q̄ntum libri q̄nti.

Uā varijs terras. Hic icipit q̄ntū metz h⁹ q̄nti qđ dr̄ archilogicū

E

ab inuẽtore. dactilicũ a pede p̃dñante. In q̃ oñdit hoiem esse dispositum ad cõtẽplationẽ celestiũ ex figura corpis sui. ꝛ primo describit figuram corpalẽ aliarũ bestiarũ. Secundo figuram hois. ibi. Unica gens. Prio dicit aĩalia pmaneant terras ꝙ varijs. i. valde varijs figuris nãq alia aĩalia extẽto corpe sicͭ sũt s̾pẽtes. ꝛ reptilia illa verũt i. v̾tũt puluerẽ ꝛ icitata. i. mota vi pectoris trahũt ꝯtinuũ sulcũ sup. in puluere. Sũt alia aĩalia q̇bꝫ inest vaga leuitas alaruz q̃ v̾beret vẽtos. ꝛ enatet. i. trãsiet liq̇do volatu spacia lõgi etheris i. aeris. sũt alia q̃ gaudent vestigia p̃ssisse solo. i. terre gres/sibus suis ꝛ trãsmit/tere. i. ptransire viri/des cãpos. ꝛ gaudẽt subire siluas q̃ oĩa aĩalia lꝫ videas ea discrepare varijs formis tñ facies eoruz pna. i. ad terrã iclinata valꝫ ing̃uare. i. ing̃uatos oñdere sẽsus hebetes. i. brutales. ¶ Nota ꝙ phĩa tãgit tria genera aĩaliuz. s. reptilia. volatilia. et gressibilia. q̃ lꝫ differãt i formis. qꝛ q̃daz formanẗ ad reptãdũ vt s̾pẽtes. q̃dã ad volãdũ vt aues. q̃dã ad g̃diẽduz vt bestie. tñ in ho̾ia cõueniunt ꝙ hñt faciẽ iclinatã ad terrã ¶ Unica gẽs hoĩm. Hic describit figurã hois dı. Unica gẽs hoĩm. i. solũ genꝰ hũanũ. leuat celsũ cacumẽ. i. caput suũ altiꝰ. ꝛ lea

Nanq alia extento sunt corpe pul/
uerem q verunt
Continuum trahunt vi pector in/
citata sulcum
Sunt quibus alarum leuitas vaga
verberet q ventos
Et liquido lõgi spacia etheris ena
tet volatu
Hec pressisse solo vestigia gressibus
gaudent
Uel virides campos transmittere
vel subire siluas
Que varijs videas licet oĩa dis/
crepare formis
Prona tamen facies hebetes valet
ingrauata sensus
Unica gens hominum celsuz leuat
altius cacumen
Atq leuis recto stat corpore despi
cit q terras
Hec nisi terrenus male desipis ad/
monet figura
Qui recto celum vultu petis exe/
ris q frontem

uis stat recto.i.erecto corpe.τ despicit terras vultu eleuato ad celū. tu h'ō terren⁹ q̄ recto vultu pet₃ celū.τ exer₃.i.erig₃ frōtē.hec recta figura admo/net te ꝙ tu male desipis.nisi etiā feras.i.extollas aīm tuū i sublime.i.i ce/lestia ne mēs ḡuata.i.ḡuedie depssa.pessū.i.sub pedib₉ vl' sub t⁹.τ ē pessū aduerbiū loci.ne illa mēs sidat.i.resideat.iferior corpe leuato celsi⁹. ¶ No

In sublime feras animuȝ quoq₃ ne grauata pessum.
Inferior sidat mens corpore celsi/us leuato.

ta cū hō hēat figurā corpis erectā ad celū si aīa ñ erigeret ad cō tēplatōeȝ celestiū vi/deret corp⁹ eē nobili us aīa. ¶ Notādum ſm Arist.i.xvi.ð aīa lib₉.hō iter oīa aīalia hēat figurā rectiline arē de q̄ figura etiaȝ loquit ouidi⁹ i li.me thamorphoseos di. Pronā cū spectāt aīa lia cetera terraȝ.Os hoī sublime dedit ce lūq₃ videre Jussit τ erectos ad sidera tol lere vult⁹.

Prosa sexta quīti libri.

Quoniā igit vti pauloante mō stratū ē.oīe qð scit.nō ex sua s₃ ex ꝯphendētiū nata cognoscit.in/tueamur nūc ꝙ̄tuȝ fas ē q̄s sit diuie substātie stat⁹ vt q̄ nā etiā scia ei⁹ sit possim⁹ agnoscere.Deū igit eternuȝ esse cunctoꝝ rōne degentiū cōmu/ne iudiciū est. Quid sit igit eterni/tas ꝯsiderem⁹.Hec eīm nobis natu rā piter diuinā scitiētiāq₃ patefacit.

Prosa sexta.v.libri. Quoniā igitur vti pauloante

Hic icipit sexta.psa τ vltīa hui⁹ q̄nti in q̄ determīat ꝯ̄patē ð cōpassibili/tate pscie diuie τ liberi arbitrij τ prio ponit suā determinatōneȝ.scðo sub iūgit vtilē exhortatōeȝ circa finē li.ibi Auersami igit. Prio ōndit moduȝ diuie cognitōis.scðo soluit obiectōes factas ꝯ̄ diuinā ꝓuidētiā.tertō cō cludit cōpassibilitatē liberi arbitrij cū ꝓuidētia diuia.scða ibi Quid igit postulas.tertia ibi. Que cū ita sint.pmo determinat ð statu q̄ ē eternitas.se cūdo ex h̄ declarat modū diuie scie.ibi. Qm̄ igit oē iudiciū.prio pmittit ꝙ determinādū sit ð eternitate.scðo determiat ibi. Eternitas igit ē intermīnabil' Prio dt. Qm̄ mōstratū ē pauloan̄ ꝙ oē q̄d scit cogscit ñ ex sua nata.i.ñ ex nata rei scite.s₃ ex nata cōphēdētiū.i.cogscentiū intueamur nūc ꝙ̄tū fas ē.q̄s sit stat⁹ diue eēntie vl' sube.vt possim⁹ agscere q̄ sit ei⁹ scia.τ sub/dit ꝙ coē iudiciū cūctoꝝ degentiū.i.vtētiū rōne ē deū eē eternū id cōside rem⁹ q̄d sit eternitas.hec eīm nob̄ patefacit naturā τ diuinā sciam. ¶ No tādū ꝙ viri degētes rōne sūt viri pditi luce sapie.τ oēs isti cōcedūt deū eē eternum. Nam philosophus octauo phisicoꝝ.ex eternitate motus ostē dit eternitatē motoris. Et omnes tam greci ꝙ̄ barbari putātes deos esse

estimant eos immortales. ¶ Notandũ ꝙ qꝛ eternitas dei ꝛ natura et scia dei ñ dr̃nt ꝑm substãtiã idõ cognita eternitate cognoscit nat̃a ꝛ scia dei

¶ Eternitas igit̃ ẽ. Hic ꝓsequitur de eternitate. Et prio ponit ei⁹ diffinitionem scdo declarat eam. ibi. Quod ex collatione. Primo dr̃. Eternitas est possessio vite interminabilis exñs tota sil' ꝛ pfecta ¶ Nota ꝑm Albertũ sup li. de caus.

Eternitas igit̃ est interminabilis vite tota simul ꝛ pfecta possessio. Qd ex collatione temporaliũ clari⁹ liqt nam qcqd viuit in tpe: id psens a pteritis in futura ꝓcedit. nihilqꝫ est i tpe ↄstitutũ qd totum vite sue spaciũ pariter possit amplecti. Sz crastinum qdem nõdum apprehendit hesternũ vero iam ꝑdidit. In hodierna quoqꝫ vita non amplius viuitis qꝫ in illo mobili trãsitorioqꝫ momento. Quod igitur temporis patitur conditionem. licet illud (sicut de mũdo censuit arestotiles) nec ceperit vnqꝫ esse nec desinat. vitaqꝫ eius cum temporis infinitate tẽdatur: nondum tamen tale est vt eternum esse iure credat̃. Nõ enĩ totum

Aliqd ẽ eternũ. ꝛ est in eternitate. ꝛ ẽ ipsa eternitas sicut deus. Aliq̃ sunt eterna et sunt in eternitate. sz non sunt ipsa eternitas. sicut substãtie separate. Alia sũt eterna non in eternitate nec sũt ipa eternitas vt modus tempus ꝛ mũdus.

¶ Notandũ ꝙ dic̃ eternitas ẽ possessio vbi vtit̃ noĩe possessionis ad desig̃ndum ĩmutabilitatem ꝛ indeficientiã eternitatꝫ qꝛ ipsa firmiter possidetur ꝛ qete hr̃. ꝛ dr̃ vite ad innuendum ꝙ nõ viuẽtia nõ mẽsurantur eternitate. Et dr̃ intermĩabilis ad differẽtiam illius vite q̃ hꝫ terminum a ꝑte añ ꝛ a ꝑte post sicut vita hoĩs. vel a ꝑte añ tm̃. sicut vita angelorum. ꝛ dicit tota siml' ad drĩam vite angelice. Quis enĩ esse angeli ꝑm substantiam sit totum siml' nõ tñ ꝑm opationem. cũ habeat opatões successiuas ꝛ intellectiões. ꝛ dic̃ pfecta ad designandũ ꝙ eternitati nihil deest. pfectum enĩ ẽ cui nihil deest. prio celi ꝛ mdi.

¶ Qd ex collatiõe. Hic declarat diffinitiõez. scdo redarguit q̃sdã q̃ vocabulo eternitatis abutebantur. ibi. Qñ non recte Prio ergo declarat diffinitõez eternitatis in cõparatione ad tp̃s. dicẽs. Vñ dictũ est ꝙ eternitas est possessio tota simul interminabilis vite. qd liquet clarius ex collatõne

Prosa sexta

simul infinite licet vite spaciū com
ꝑhendit atqȝ ꝯplectit̄ sȝ futura non
dum transacta iam nō hȝ. Qd igit̄
interminabilis vite plenitudinem
totā pariter ꝯprehendit ac possidet
cui neqȝ futuri quicq̄t absit nec pre/
teriti fluxerit id eternuȝ esse iure per
hibet̄, Idqȝ necesse est ⁊ sui compos
ꝑsens sibi semꝑ assistere ⁊ infinitatē
mobilis tpis habere ꝑsenteȝ Unde
q̄dam nō recte qui cum audiunt vi
sum platoni mundum hunc nec ha
buisse initiū tēpis nec habiturū esse
defectū hoc mō ꝯditori ꝯditū mū/

id est ex ꝯpatione tpaliū. Nā qcq̄d viuit in tpe illud pn̄s ex pn̄s ꝓcedit ꝑ
successiuā mutabilitatē a ꝑteritis in futura. ⁊ nihil ē i tpe ꝯstitutū q̄d pa
riter possit āplecti. i. ꝯp hēdere totū spaciū vite sue. sed crastinū nōdū app
hēdit. hesternū vero tps iā ꝑdidit ⁊ in hodierna vita nō amplius viuit. i. ni
hil plus ē pn̄s de hodierna vita nisi ꝙ in isto mobili ⁊ trāsitorio momēto
cōtinet̄ de vita. et dr̄
vita. ⁊ dr̄ momētum
illud indiuisibile in
stans q̄ futurū copu/
lat̄ cuȝ ꝑterito. qcq̄d
igit̄ patit̄ tpis condi
tionē. i. successioneȝ.
licet nunqȝ cepit eē
nec desinat esse sicut
Aristoteles cēsuit d̄
mūdo. ⁊ lȝ vita. i. du
ratio eius tēdat̄ id ē ex
tendat̄ cū in īnitate
tpis. nōdū tn̄ tale est
vt iure credat̄ eē eter
nū qr nō ꝯphēdit ne
qȝ ꝯplectit̄ simul totū
spaciū vite. i. sue du
ratōis lȝ infinite. i. i/
finito tpe duret. sȝ fu
tura nondū hȝ trāsa
cta. i. ꝑtransita ⁊ ꝑte
rita ñ hȝ. Quicq̄d igit̄ ꝯp hendit ⁊ possidet pariter totam plenitudinē in/
terminabilis vite cū nihil absit futuri nec aliq̄d fluxerit ꝑteriti. illd̄ iure ꝑ
hibet̄ eē eternū. qr illud eternū sui compos eo nihil sibi desit. necesse ē sꝑ
sibi assistere pn̄s ⁊ est necesse pn̄teȝ hr̄e infinitatē. i. infinitā durationē tu
is mobilis. i. successiui. ¶ Notandū ꝙ qr ꝑ cognitionē tpis deuenimus in
eternitatis cognitōeȝ eo ꝙ opposita iuxta se posita magis elucescūt idō per
naturā ⁊ successionē tpis declarat nobis naturaȝ eternitatis. Sic eīm rō
tpis ꝯsistit i successiōe ⁊ appꝑhēsiōe ꝑoris ⁊ posterioris in motu cuius vna
pars ꝑterijt ⁊ alia est futura. Sic rō eternitatis ꝑ oppositum consistit i ap
ꝑhensione vniformitatis illius q̄d o[illegible] extra motū compꝑhēdēs sil̄ ꝑteri/
tū ⁊ futurū tanqȝ pn̄s. ¶ Notandū ꝙ ipsius eterni nil transit in preteritum
idō sꝑ sibi pn̄s assistit. qr vero nunqȝ deficiet sicut nec vnqȝ incepit cū habe
at vitā interminabilē. necesse ē ꝙ assint q̄libet differētie tpis etiā si ponat̄
tp̄s infinitū. ⁊ qr eodem mō assistit differentijs temporuȝ per quē modū
in se subsistit. motus autem quo in se subsistit est presentarius. ideo etiam

assistit differētijs tpis p motū pñtem. ideo dicit ꝙ necesse est eternū p̄sen/tem habere infinitatē tpis mobilis.

¶ Vñ nō recte putāt. Hic phia improbat quosdā q̄ abutebant̄ vocabulo eternitatꝫ. Scḋo doceat ꝓpriū modū loquēdi. ibi. Ita si digna. Primo fac̄ qḋ dictū est. scḋo manifestat quō tpalia deficiūt a simplicitate diuine nature quā nitunt̄ imitari. ibi. hūc eñ. Primo dicit. dictū est ꝙ eternitas ñ solū dicit interminabilitatē. sed etiā simplicitatē. vñ nō recte q̄dā putāt q̄ cū audiunt visum eē platoni mundū nō habuisse initiū tpis nec habiturū defectū. i. finē hoc mō putāt mundū ꝯditū fieri coeternū conditori. Causa aūt q̄re ñ recte putāt est. qꝛ aliud ē duci p interminabilē vitaꝫ cū quadā successiōe. qḋ plato tribuit mūdo. et aliud ē p̄iter. i. simul eē cōplexā totā pñtiā vite intermiabilis qḋ est ꝓpriū diuine mētis. Et qꝛ aliq̄s diceret. Si mundus nunq̄ incepit videt̄ eē coetern⁹ deo. ¶ Ad qḋ rñdet ꝙ de⁹ est prior mōo ñ ātiq̄tate tpis. sed simplicitate nat̄e. vñ dꝫ Necꝫ ei de⁹ dꝫ videri ātiq̄or reb⁹ ꝯditis q̄ntitate tpis. sed ꝓprietate simplicis nature. ¶ Notanduꝫ sicut ptꝫ ex li. thimei. Plato voluit mundū incepisse sed finē nō habere. et hoc idē Aristo. sibi imponit celi et mūdi di. ꝙ sol⁹ plato generat mundū Quid ḡ est qḋ dicit Boe. ꝙ plato nō posuit mundū incepisse. ad hoc dꝫ ꝙ dū plato dixit mundū habuisse initiū. intelligit̄ ꝙ habuit initiū institutionis. nō aūt tpis. sicut ponit exemplū de vestigio pedis. vt si pes ab eterno stetisset inpuluere pes esset causa vestigij naturaliter p̄cedens vestigium licet nō tempore. ¶ Hunc enim vite immobilis. hic manifestat quō tēporalia deficiunt a simplicitate diuine nature quā nituntur imitari di.

dum fieri coeternum putāt. Aliud est eñ per interminabilem duci vitam qḋ mundo plato tribuit aliud interminabilis vite totam pariter complexam esse p̄sentiam quod diuine mentis proprium esse manifestum est. Necꝫ deus conditis rebus antiquior videri debet tempis quātitate sed simplicis potius ꝓprietate nature. Hunc eñ vite immobilis p̄sentiaꝝ statum infinit⁹ ille intpalium rerū motus imitatur. Cumq̄ eū effingere atq̄ equare nō possit ex immobilitate deficit immotū. ⁊ simplicitate p̄sentie. decrescit i infinitā futuri ac p̄teriti quantitatē. Et cum totā pariter vite sue plenitudinē ne

Prosa sexta

Ille infinitus motus rerum temporalium imitatur q̄tum potest hunc
p̄sentariū statū vite imobil.i. eternitatis. ⁊cū eū ñ possit effingere.i.expri
mere ⁊ eq̄re. deficit ab ei⁹ imobilitate successiue ac q̄redo q̄d sit h̄re ñ po/
tuit. ⁊ ex simplicitate p̄sentie decrescit i infinitā q̄ntitatē p̄teriti et futuri.
⁊ cū neq̄at possidere p̄iter totā plenitudinē vite sue h̄ ip̄o aliq̄ mō nūq̄ ee̅

queat possidere. hoc ipsoq̄ aliquo modo nūq̄ esse desinit. illud quod implere atq̄ exprimere nō pōt ali/quaten⁹ videt̄ emulari. alligans se ad qualemcūq̄ p̄sentiā huí⁹ exigui volucrisq̄ momenti. Que q̄m ma/nentis illi⁹ p̄sentie quandam gestat imaginem q̄buscūq̄ ↄtigerit id p̄stat vt esse videant̄. Q̄m vero manere non potuit. infinitum temporis iter arripuit. Eoq̄ modo factū est vt continuaret eundo vitam cuius plenitudinem complecti non va/luit permanendo. Itaq̄ si digna rebus nomina velimus imponere.

desinit. videt̄ aliq̄te/
nus emulari illō q̄d
iplere nō p̄t. alligās
se.s. stat⁹ t̄palis ad q̄
lemcūq̄ p̄sentiā h⁹
mome̅ti.i.instāt̄ exi
gui.i.indiuisibilis. ⁊
volucris.i. trāsitorij
q̄.s. p̄ntia instātis te̅
por̄ gesta q̄ndā ima
ginē manēt̄ p̄ntie.i.
eternitatis ⁊ p̄stat q̄
buscūq̄ cōtigerit vt
illa ee̅ videant̄. Nā
illa dicim⁹ ee̅ q̄ sunt
in p̄nti momento. q̄a
vō non potuit mane
re.s. p̄ntia istant̄ p̄p̄t
naturā rei mobilis.
iō arripuit infinitū
iter t̄pis p̄ successio/
nem. ⁊ eodem mō fa
ctum ē vt ↄtinuaret

vitam eūdo de vno esse in aliō. cui⁹ plenitudinē ñ valuit.i. potuit ↄplecti
p̄manēdo ¶ Nota q̄ infinit⁹ modus rer̄ t̄palium q̄tū p̄t imitat̄ statum
eternitatis. q̄ ñ pōt eū totaliter exprimere. q̄ stat⁹ t̄palis est successiuus.
status eternitatis ñ. ⁊ status t̄palis respicit preteritū ⁊ futur̄. stat⁹ eterni
tatis tm̄ p̄ns. tñ in h̄ imitat̄ statū eternitatis. q̄ sicut eternitas nunq̄ de/
ficit. sic infinitus mot⁹ rer̄ t̄palium nunquā ee̅ desinit. ⁊ sic in t̄pe ē dare
instans q̄d h̄ quādā imaginē cū eternitate. ita q̄ sic in eternitate aliq̄d dr̄
ē. ⁊ sicut illa dicim⁹ ee̅ q̄ sunt in p̄nti istāti. iō status rer̄ t̄paliū licz ñ pos
sint imitari statū eternitatis p̄ntialr̄ p̄manēdo. tñ ip̄m imitat̄ suā duratō
nē successiue ↄtinuādo. ¶ Itaq̄ si dig. In ista p̄te doc̄ ph̄ia quō p̄p̄rie lo
q̄ndū sit d̄ deo ⁊ d̄ mūdo di. Si nos seq̄ntes platonē veli⁹ iponere noīa di
gna.i. ↄueniētia reb⁹. dicā⁹ deū ee̅ eternū mūdū vō dicā⁹ p̄petuū. ⁊ h̄ conso
nat dicto autor̄ grecismi. Eternū vō sine p̄ncipio sine fine. Perpetuū cui
principium sz sine carebit.

¶ Qm̄ igitur oē iudiciū. Hic ph̄ia ex dictis oñdit modū sciē diuīe. Prio g oñdit q̄lis sit sciā diuīa. ꝛ q̄liter sit noianda dicēs. Qm̄ oē iudiciū cōphēdit ea q̄ sunt sibi subiecta. i. sua obiecta ꝰm sui naturaz. i. ꝰm naturam ꝑtutis cog̃scētis. Natura aūt dei talis ē ꝙ sermo ipsi deo est stat⁹ etern⁹ ꝛ p̄sentari⁹. Ex q̊ sequit̃ ꝙ sciā dei supgressa oēm motionē tp̄is manente in simplicitate p̄ñtie ꝛ ꝯplectens infinita spacia p̄teriti ꝛ futuri tp̄is. oīa cōsiderat q̄sı̄ iā. i. p̄ñtialr̃ gerā tur in sua simplici cognitiōe tūc oñdit q̊ modo sciā di ē noīanda dicēs. Itaqꝫ si velis pensare p̄scientiā qua cuncta dinoscit non dices diuinā scientiam esse prescientiam quasi futuri. sꝫ recti⁹ estimabis diuinā sciam esse istātie id est presentie nūq̄ꝫ deficientis. quod cōfirmat per ethimologiam huius nōis prouidentia dicens. Unde cognitio diuina non dicitur preuidentia. quia illa importat ordinez ad futurū. sed dicitur prouidentia quasi porro idest ꝑcul a reb⁹ infimis constituta ab excelso cacumine rerum cuncta prospiciat.

Platonem sequentes deū q̄dē eternū mundū vero dicam⁹ esse ꝑpetuū Quoniā igit̃ oīe iudiciū ꝰm sui naturā q̄ sibi subiecta sunt cōp̄hendit. est aūt deo semꝑ etern⁹ ac p̄sentari⁹ status. Scientia quoqꝫ eius omnez temporis supgressa motionez i sue manet simplicitate p̄sentie infinita ꝙ p̄teriti ac futuri spacia complectens. Omnia quasi iam gerātur in sua simplici cognitione considerat Itaqꝫ si prescientiaz pensare velis qua cuncta dinoscit non esse p̄scientiā quasi futuri. sed sciam nunq̄ꝫ deficientis instātie rectius estimabis. Unde non preuidentia sꝫ prouidētia potius dicitur. ꝙ porro ab reb⁹ infimis constituta quasi ab excelso rerum cacumine cuncta prospiciat

¶ Notandū ꝙ cognitio sequitur modum rei cognoscentis. ideo cognitio et scientia dei sequitur statum et dispositionem dei. status autem dei est eternus ꝛ p̄sentari⁹ cum esse diuinū mensuretur eternitate. ergo sciētia dei erit eterna ꝛ p̄sentata ita ꝙ omnia q̄ sunt preterita ꝛ futura cognoscit quasi sint presentia.

¶ Notandum aliquis diceret non ens non potest esse alicui presens sꝫ preteritum ꝛ futurum est non ens ergo non potest esse presens cognitioni

Prosa quinta

diuine Dicendũ ꝙ duplex ẽ nõ ens. Quoddã q̇d nullo mõ ẽ ens. ⁊ tale nõ est realr pñs alicui cũ nihil sit. Aliud ẽ nõ ens ñ simplr. sed q² actu ꝑ nõ est ens. ⁊ lꝫ hmõi ñ possit realiter coexistere tpi pñti cũ põt coexistere eter/nitati. q² eternitas cũ sit īfinita excedit tp̄s pñs extẽdẽdo se ad p̄teritũ et futuꝝ. Et sic p̄teritũ ⁊ futuꝝ sunt eternitati coexistẽtia pñtialr. q² in eter/nitate ñ est successio vñ nõ sequit̃ si aliq̇d coexistit eternitati ꝙ ꝓ tãto simplr existat q² eternitas etiã extẽdit se ad nõ exñs. sic ad p̄teritũ ⁊ futurũ ¶ Notãdũ ꝙ dõ oĩa sunt pñtia ⁊ sibi nihil est futurũ. idõ scia sua nõ est dicenda p̄scia q̄ sonat aliq̇d futuꝝ. nec dꝫ dici ꝓui/dentia ꝓpter eandem cãm. sed dꝫ dici ꝓuidentia q̄i ꝓcul cõsti/tuta a rebꝫ inferioribꝫ omnia ꝓspiciens.

Quid igitur postulas vt necessaria fiant q̄ diuino lumine lustrent̃. cum ne homines q̇dem necessaria faciãt esse que videant. Num eĩ q̄ p̄scien/tia cernis: aliquã eis necessitatẽ tuꝰ addit ītuitus. B. Minime. P. At qui si est diuini humaniq̄ꝫ presentis digna collatio vti vos vestro hoc temporario presenti quedam vide tis: ita ille omnia suo cernit eterno.

¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones su/periꝰ factas ꝯ ꝓuidentiã. Prĩo ergo oñdit q̄liter hmõi obiectiões soluant̃ scdõ resumit primã obiectionẽ ipsam fortificãdo vt formaliꝰ soluat̃. Se/cũda ibi. Hic si dicas. Circa primũ notãdũ ꝙ tres erãt rões. q̄rũ prima ⁊ scdã fundant̃ sup h̄. ꝙ nihil p̄t eẽ p̄scitũ a deo nisi id sit necessariũ. Ter/tia fundat̃ sup h̄ ꝙ euẽtꝰ incertꝰ non p̄t certitudinalr cognosci. Facit ergo duo. Prĩo oñdit ꝙ p̄scia nõ imponit necessitatẽ rei p̄scite. ꝑ quod soluitur prima ⁊ scdã rõ. Scdõ oñdit ꝙ scia dei nõ mutat naturã rei. sꝫ silr stãt cer/titudo a ꝑte scie. ⁊ incertitudo a ꝑte euentꝰ. ꝑ q̇d soluit̃ tertia ratõ. scdã ibi Quare hec diuina. Primo dicit. Ex q̇ deus cognoscit oĩa tanq̄ꝫ p̄sentia quid igitur postulas vt illa fiant necessaria q̄ lustrent̃. i. comp̄hendũtur diuino lumine id ẽ diuina cognitione. cũ nec hoĩes faciant ea necessaria q̄ pñtialr videant. verbi grã. Qd hõ videt in pñti non facit esse necessari/um. nunq̇d eĩ intuitꝰ tuus addit i dabit aliquam necessitatem eis q̄ tu cernis pñtia. dr Boe. Minime Et phĩa. Si ẽ digna collatio diuini et humani intuitus respectu pñtis sic vos videtis. quedã hoc pñti tꝑario. i. in pñti tꝑis. ita deꝰ suo eterno intuitu oĩa cernit tanq̄ꝫ pñtia ¶ Notãdũ ꝙ intuitꝰ nr̃ rei pñtis nullã īponit necessitatẽ rei pñti. q² visio sortis currẽtis non īponit necessitatẽ sorti currẽti q² põt sortes currere vl non currere. Sic etiam intuitꝰ diuinꝰ q̇ oĩa pñtialr cognoscit. nullam imponit rebꝫ ne/

cessitatē. sed videt ea p̄ntialiter sicut futura sunt necessario futura ⁊ cōtingentia videt ꝯtingenter futura. ¶ Quare hec diuina ꝑnotio. Hic ostēdit ꝙ circa ꝯtīgētia sil'r stāt certa ꝯgnitio dei ⁊ īcert⁹ euēt⁹ rei dicēs. Quare hec diuīa ꝑnotio q̄ de⁹ nouit futura. illa nō mutat ꝓprietatē reꝝ q̄ ad necessitatē ⁊ ꝯtingētiā. q2 ñ imponit necessitatē rei q̄ ꝯtigēs est. sȝ talia apud se spectat p̄ntia q̄lia

Quare hec diuina ꝑnotio naturam reꝝ ꝓprietatemq; nō mutat. Talia q; apud se ꝑ̄sentia spectat qualia in tpe olim futura ꝓuenient: nec reruȝ iudicia ꝯfundit vnoq; sue mētis intuitu tam necessarie q̄ȝ nō necessarie ventura dinoscit. Sicuti vos cum pariter āmbulare in terra hoieȝ: ⁊ oriri in celo solem videtis quāq; sit simul vtrūq; ꝯspectū tñ discernitis. et hoc voluntariū illud esse necessariū iudicatis. Ita igitur cuncta despiciens diuin⁹ intuitus qualitateȝ reꝝ minime ꝑturbat, apud se q̄dem presentium, ad cōditionem vero tēporis futurarum. Quo fit vt hec nō sit opinio, sed veritate potius nixa cognitio cum extituꝝ q̄d esse cognoscit, qd' ideȝ existendi necessitate ca/

olim ꝓuenient futura nec ꝯfundit reꝝ iudicia vt ꝯtingēs faciat nō esse ꝯtingens. sed vno ītuitu ment' dinoscit taȝ necessarie q̄ȝ nō necessarie ventura. i. futura. Qd' declarat in exemplo di. Sicuti vos homies qñ pariter. i. in eodeȝ instanti videt' hoieȝ ambulare in terra et solē oriri in celo. licet vtrūq; sim'l sit ꝯspectū. tñ discernitis h' eē volūtariū. s. hoieȝ ambulare in terra et illud eē necessariū. s. solē oriri. Ita sil'r diuin⁹ intuit⁹ cūcta despiciēs. i. deorsū aspiciens minime ꝑturbat reꝝ q̄litatē s. cōtingentiā ⁊ necessitatē reꝝ. dico apud se p̄sentiū rōne eternitatis. sȝ futuraꝝ ad cōditionem tpis. Quo fit vt cognitio futuroꝝ dei tanq; p̄ntium nō sit opinio. sed cognitio v̄itate nixa. i. ꝯfirmata. cū cognoscit aliq̄d esse extituꝝ. i. futuꝝ q̄d idē nō nesciat. i. bñ sciat carere pōt necessitate exñdi. ¶ Notādū de hoc ꝙ d' deū p̄ntial'r oia cognoscere. s. p̄terita ⁊ futura. ponūt q̄dā exemplū de baculo fixo in aq̄ q̄ successiue toti fluuio p̄ns est. q2 ꝑtib3 ei⁹. sic eternitas sil'r est cū toto tpe. ⁊ cū oīb3 q̄ fluūt ī tpe. ita ꝙ totū tp̄s et q̄cq̄d ē successiuū in tpe ē p̄ns eternitati. vt si ponat' eternitas sicut centrū ⁊ totuȝ tp̄s sicut circūferētia. tunc lȝ circūferētia continue moueat' ⁊ pars' toti suc

rere non nesciat. Hic si dicas. Quod euentuꝝ deus videt: id nō euenire non posse quod autē nō potest nō euenire: id ex necessitate contingere meqꝫ ad hoc nomē necessitatis astringas. Fatebor rem quidem solidissime veritatis. sed cui vix aliquis nisi diuini speculator accesserit. Rñdebo namqꝫ idē futuꝝ cū ad diuinā notionem referł necessariū: cū vero in sua natura ꝑpenditł liberꝝ prorsus atqꝫ absolutum videri. Due sunt enī necessitates. simplex vna veluti ꝙ necesse est oĩes homines esse mortales. Altera ꝯditōis vt si aliquē ambulare scias: eum ambulare necesse

cedat. tñ in ꝯꝑatōe ad centrū vniformiter se habet. ¶ Aliud exēplū ponitur de aliq̊ q̇ vadit ꝑ viā ⁊ ñ videt hoīes p⁹ se venīētes sꝫ ille q̇ ō alta turri respiceret videret totā viā ⁊ hoīes ꝑ eā trāseūtes tā ꝑcedētes ꝙꝫ seqntes sic de⁹ de specł'o sue ternitatis respiciēs oīa pñtialł' videt tā pñtia ꝙꝫ futura ¶ Hic si dicas. Hic phia redit ad ꝑmā rōnē supi⁹ positā ipam fortificādo vt formali⁹ soluatur ⁊ fortificat eam. Scōo soluit. Tertiō solutiōez declarat. secunda ibi. Rñdebo. tertia ibi. Due enim Prio dt. Si dicas h scꝫ obiiciēdo illō non posse ñ euenire ꝙ deus videt euēturū: q̇a tūc deus falleret' q̊d aūt nō pōt nō euenire id ex necessitate ꝑcōtingere. ⁊ sic astringas me ad nomē necessitatis vt ꝯcedam cōtingēs aliq̊ modo esse necessariū. Ego fatebor rem solidissīme ꝟitatꝭ cui vix aliq̇s accesserit eā cōcedendo. nisi speculator diuini .i. diuine nature. Tunc soluit obiectionē dicēs. Si coartaueris me vt ꝯcedā aliquā necessitatē futuroꝝ. Rñdebo idē qō futurū est q̊ ad nos cū referł ad diuinā notionē cui ip̄m est pñs. dico necessariū esse. scꝫ necessitate cōditionata. s. rōne p̄sentie. cum autem idē futurum ꝑpenditur in sui natura ratione cui⁹ hꝫ futuritionē ⁊ indeterminationem in sui causa necesse est videri liberū.

¶ Notandū ꝙ sicut illud qō in se est contingens quando est nobis presens ratione presentie sortitur quandam necessitatem qua necesse est ipsū esse dum presens sit. quia omnia sunt deo presentia. ratione istius presentie in ordine ad ipsam diuinam cognitionem sortiuntur quandam necessitatem licet in sui natura prorsus videantur libera. ¶ Due enī. Hic phia declarat solutiōez ꝑ q̄ndam distinctōez necessitatis. ⁊ eam applicat ad ꝓpositū. Scōo ꝯcludit ex ꝑmissis simł' stare ꝙ aliq̇ sunt fm se contin-

gentia ꝛ incerta. q̃ tñ eueniũt certitudinaliter inq̈ꝫtũ a deo ꝓuisa. scḋa ibi. Fiet igit̃ pculdubio cũcta. Pͥmo dr. Due sunt necessitates. vna simplex q̃ est necessitas nature. sicut oẽs hoĩes necesse ẽ eẽ mortales. Alia est necessitas ꝯditionis. vt si scias hoĩez ambulare illũ ambulare necesse ẽ. qꝛ q̊d q̇sq̈ꝫ nouit. illud nõ põt alr̃ eẽ q̈ꝫ notũ ẽ. sed hec ꝯditio. i. necessitas cõditionata mĩme trahit secum simplicẽ necessitatẽ qꝛ necessitatem cõditionis non facit ꝓpͥa natura. sed adiectio conditõis. nulla eñ necessitas cogit incedere. i. ambulare volũtate gradiẽtẽ. i. ambulantem q̈ꝫuis necessariũ sit ipꝫ incedere. i. ambulare. tunc eñ gradit̃. i. ambulat. Hãc distictionẽ applicat ad ꝓpositũ dr̃. Eodez mõ si q̇d ꝓuidẽtia diuia pñs videt. illḋ eẽ necesse est. s. ea ꝯditiõe q̃ ꝓuisum est ꝛ q̃ ponitur sibi pñs. q̈ꝫuis nullã hẽat necessitatẽ nature. sed deꝰ ea futura cõtuet̃ tanq̈ꝫ ꝑsentia q̃ ex libertate arbitrij ꝓueniunt.

est. Qḋ eñ q̇sq̈ꝫ nouit id eẽ aliter ac notũ est neq̇t. Sed hec ꝯditio mĩme secũ illã simplicẽ trahit. Hãc eñ necessitatez nõ ꝓpͥa facit natura sed ꝯditõis adiectio. Nulla eñ necessitas cogit incedere volũtate gradiẽtem q̈ꝫuis eũ tum cum graditur. incedere necessariũ sit. Eodem igitur modo si quid prouidentia ꝑsens videt. id necesse est esse. tametsi nullaz habeat nature necessitatem. Atqui deus ea futura. q̃ ex arbitrij libertate ꝓueniunt. ꝑsentia ꝯtuet̃. Hec igit̃ ad intuitũ relata diuinũ. necessaria fiunt ꝑ conditõnem diuine notiõis per se vero considerata. ab absoluta nature sue libertate non desinũt

igitur hec relata ad intuendum diuinum fiũt necessaria ꝑ cognitionez diuine notionis. per se vero id est in sua natura non habito respectu ad diuinam cognitionem ipsa non desinunt id est deficiunt absoluta id est a ꝑfecta libertate sue nature.

¶ Notandum ſm intentionẽ Boetij. ista ratio quicq̇d est prouisuz a deo necessario euenit. soluit̃ dicendo ꝙ verum est ꝙ necessario euenit necessitate conditionata. sed non necessitate absoluta. ¶ Alij aliter soluũt ꝙ illa ꝓpositio est vera in sensu composito. sed falsa in sensu diuiso. Unde cuz dr. quicquid prouisum est. necessario euenit. verum est in sensu cõposito. qꝛ ĩpossibile ẽ ꝓuisum a deo nõ euenire. tñ in sensu diuiso falsa ẽ. qꝛ euẽtꝰ

Prosa sexta

¶ Fient igit͛ pculdubio. Hic phia ꝯcludit ex p̄dictꝪ ꝙ ista sił'stãt ꝙ aliq̄ s̄m se sunt ꝯtingentia ꝛ incerta q̄ tñ certitudinal'r eueniũt inq̄tũ ꝓuisa a deo. scd̄o obijcit ꝯ̄ h̄ ibi. Quid igit͛ refert nõ eē necessaria. Prio dic̄ Pro culdubio cũcta futura sũt q̄ deꝰ p̄noscit eē. alioq̄n falleret͛ diuia ꝓuidẽtia. sed q̄dã eoꝝ ꝓficiscunt͛. i. ꝓcedũt de libero arbitrio. ita ꝙ q̄ntũ ē de eē ip/sorꝝ pñt non euenire.

Fient igit͛ pculdubio cũcta q̄ futu/ra deus esse p̄noscit. Sʒ eoꝝ q̄dam de libero proficiscũt͛ arbitrio. Que q̄uis eueniãt, existẽdo tñ naturam ꝓpriã ñ amittũt q̄ priꝰ fierẽt etiaʒ nõ euenire potuissent. Quid igitur refert nõ esse necessaria. cũ propter diuie scie ꝯditões modis oibꝰ neces/sitatis istar eueniãt. hoc. s. ꝙ ea que pauloañ proposui sol oriens ꝛ gra/diẽs hõ. q̄ dũ fiũt ñ fieri nõ pñt. eoꝝ tñ vnũ prius quoq̄ q̄ fieret necesse erat existere. alteꝝ vo minime. Ita etiã q̄ pñtia deꝰ habet proculdubio existũt. Sʒ eoꝝ hoc q̄dē d reꝝ neces/cessitate descẽdit. illud vo de ptãte facientiũ. Haud igit͛ iniuria diximꝰ hec si ad diuã noticiã referãtur ne/cessaria. si p se ꝯsiderent͛ necessitatis

Uñ subdit. q̄ q̄uis eueniãt. tñ non amit/tunt ꝓpriã naturã li/bertatꝪ. qꝛ priꝰ q̄ fie/rẽt potuissent ñ eue/nire. ¶ Nota ꝙ tota intentio boetij fũdat͛ sup h̄ aliq̄d libere fu/tuꝝ ex sui nat͛a in cõ/patiõe ad p̄sciam di/uinã necessario euẽit ꝛ talis est necessitas cõditionata. qꝛ inq̄n/tũ ꝓuisũ est sic neces/cessario euenit. sʒ nõ absolute circũscripta ꝓuisione.

¶ Quid igitur refert. Hic obijcit ꝯ̄ soluti/onē. ꝛ soluit obiectio/nē. scd̄o ꝯ̄ illã soluti/onē obijcit ibi. Sed si'inq̄es mea. Obie/ctio i hoc ꝯsistit. Ex q̊ futuꝝ ꝯtingens p̄/scitũ certitudial'r eue/nit ꝛ necessario. ñ vi/det͛ esse dr̄ia inter cõ/tingens ꝛ necessarium. Unde dicit. Quid igitur refert ꝯtingentia ꝛ libe/re futura non esse necessaria. cum ipa eueniãt instar. i. ad sił'itudinē neces/sitatis. Tunc soluit dicens ꝙ inter euentum necessarium et ꝯtingentem hoc refert quod manifeste apparet per exempla que pauloante proposui. scʒ ꝙ sol oriens ꝛ homo gradiens que dum fiunt non fieri non possunt. ꝛ ita vtrũq̄ est necessarium sub conditione presentie. presentia enim neces/se est esse dum sint presentia. tamen vnum eorum. s. sol oriens priusq̄ fi/eret necesse erat existere. Alterũ vero. s. homo gradiens minime habʒ ne/

F

cessitatē fieri antequā fiat. Ita etiā illa q̄ deus hȝ p̄ntia ꝓculdubio existūt
ꝓpter necessitatē cōditōis q̄ sunt p̄uisa euenire tanquā p̄ntia. Sed eoꝝ que
sic sunt p̄uisa hoc ē de reꝝ necessitate descēdit sicut solē oriri. aliud de po/
testate faciētiū. s. hoīem ambulare. Ex q̄ ꝯcludit. ideo nō iniuria diximꝰ
hoc priꝰ ꝙ illa q̄ ꝯtingēter eueniūt si referant̄ ad diuinā noticiā sūt neces
saria. s. ex conditione
diuine scie. Si ꝑ se ꝓp
se cōsiderent̄ ipa sūt
absoluta a nexibus.
idē ē a vincul̄ necessi/
tatis. qḋ manifestat
per sil̄e. Sicuti si id
qḋ patet sensibꝰ. si re
feras ad rōnem tūc
est vl̄e. si aūt referas
ad sensum tunc ē sin/
gulare. ¶ Notādum
ꝙ si idē relatū ad di/
uersa p̄t esse vniuer/
sale ⁊ singl̄are. videt̄
sil̄r ꝙ idē ꝯꝑatuȝ di/
uersa possit eē cōtin/
gens ⁊ necessarium
Nā ꝑticulare hȝ rō/
nem ꝯtingēt̄ ⁊ vl̄e
rōem necessarij. Sȝ

esse nexibꝰ absoluta. Sicuti oē qḋ sē
sibus patet si ad rōnē referas vl̄e ē
si ad seipsa respicias singl̄are. Sed
si i mea inq̄es p̄tāte situ͂ est mutare
ꝓpositū. euacuabo ꝓuidētiā. cū q̄ il
la p̄noscit forte mutauero. Rn̄debo
Propositū te q̄dem tuū posse defle
ctere. sed qm̄ et id posse. ⁊ an facias
quo ve ꝯuertas p̄ns prouidētie ve
ritas intuet̄. diuinā te p̄sciam n̄ pos
se vitare. sicuti presentis oculi effu
gere non possis intuituȝ quāuis te
in varias actiones libera volūtate

videmus ꝙ hūana natura comꝑata ad intellectū agētē abstrahētē a con
ditionib' indiuiduātib'. ⁊ cōꝑata ad intellectū possibilē hȝ rōnem vniuer
salis. Sȝ cōꝑata natura hūana ad sensū q̄ꝑticulariter comꝑ̄hēdit. hȝ rōē
singularis. nā vl̄e ē dū intelligit̄. ꝑticulare ꝟo dū sentit̄. Sil̄r erit de fu/
turo cōtingēti ꝙ ipm cōꝑatū ad diuinā p̄scietiā ē necessariū conditionali
ter. in se aūt consideratū hȝ se contingenter. ¶ Sed si in mea inquies.
Hic obijcit cōtra solutionem iam dictā. ⁊ soluit illā obiectionē. scḋo mo/
uet dubitatōē: 3. ibi. Quid igit̄. Primo dr̄. Tu obijcies cōtra solutionem
sic. Si in potestate mea ē mutare ꝓpositū meū. s. currēdo vel nō currendo
ego euacuabo. i. frustrabo ꝓuidentiam diuinam. cum ego mutauero illa
q̄ p̄noscit eē futura. Ipse soluit dicens. Ego rn̄debo te posse deflectere. i.
mutare ꝓpositū tuū. sȝ ꝟitas ꝓuidentie illa intuet̄ illud te posse. s. mutare
ꝓpositū ⁊ an facias ꝙ ꝓpositum mutas. ⁊ intuetur q̄ cōuertis tuū ꝓposi
tum. ideo scias te non posse vitare diuinā p̄sciam. sicuti quāuis libera volū
tate te conuertas in varias actiones. tu non possis effugere intuitum pre
sentis oculi. ¶ Nota ꝙ licet homo possit mutare ꝓpositum suuȝ. ꝑ hoc tū

Prosa sexta

non effugit p̄scientiam diuinam. quia deus illam mutationē prenoscit. posito em̄ q̄ deus p̄uideret te cras iturū ad forum. q̄uis possis nō ire et p̄ponas non ire. non tñ non ibis. quia deus p̄uidet simul ꝛ p̄positū ꝛ potestatem nō eundi. ꝛ mutationē p̄positi ꝛ actionē non eūdi. ꝛ ideo non potes aliquo modo effugere eius prescientiam.

conuertas. Quid igitur inq̄es. Ex mea ne dispositōne scientia diuina mutabitur vt cū ego nunc hoc. nūc aliud velim. illa quoq; noscendi vices alternare videatur. B Minime. P Omne nanq; futurū diuin⁹ p̄currit intuitus. ꝛ ad p̄sentiam proprie ꝯgnitōis retorquet ac reuocat. Nec alternat (vt tu estias) nunc hoc nūc illud p̄noscēdo vices. sed vno ictu mutatōnes tuas manens preuenit atq; ꝯplectit. Quā ꝯprehēdēdi oīa visendiq; p̄sentiā. nō ex futurarum prouentu reꝝ. sed ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoq; soluitur qđ pauloāñ posuisti indignū esse si scientie dei causam futura nostra p̄stare dicantur. Nec em̄ scientie vis p̄sentaria notione cuncta ꝯplectens reb⁹ omnib⁹

¶ Quid igit̄ inq̄es. Hic mouet dubitationem dicens. Tu forte inquies. Quid igitur ꝯtingat ex ista solutione. mutabitur ne scia diuia ex mea dispositione id est ex mea variatione. scilicet cum ego nūc velim hoc. nunc aliud. videatur ne prescientia diuina ex hoc alternare id est mutare vices suas noscēdi id ē cognoscēdi. ipse respōdet. minime ꝯtingit hoc q̄ diuia scientia mutetur. q̄a diuinus intuitus p̄currit omne futurū et retorquet illud ad p̄scientiam proprie cognitionis cognoscendo omnia simul tan q̄ presētia. nec alternat id ē mutat vices suas prenoscēdi. i. precognoscendi. nunc h̄ nunc illud. s. successiue sicut tu estimas. sed manens liber a mutatione vno ictu preuenit ꝛ complectitur tuas mutationes. quam p̄sentiam comprehendendi omnia tanq̄ presentia deus non fortiter ex rebus futuris. Sed ex propria simplicitate ex quo resoluitur id est declaratur illud quod pauloante posuisti id est indignum esse. Si futura nostra dicantur prestare causam scientie dei. Vis. id est virtus em̄ scientie

diuine cūcta cōplectēs p̄n̄tialr̄. ipsa cōstituit. i. iponit moduz oīb⁊ reb⁊. q̄z
scia dei ē cā reꝝ. ipsa ꝟo nihil dz ipſ reb⁊ q̄z nihil ab eis accipit sicut nos
accipim⁹ sciam a reb⁊. ¶ Nota si de⁹ silr̄ n̄ cognosceret ea q̄ successiue euenī
ant in tp̄e. tūc scia dei eēt variabilr̄. ꝓpter qđ successionē vni⁹ succederet co
gnitio alteri⁹. sz q̄z oīa silr̄ cognoscit tā q̄ꝫ p̄n̄tia. iō in sua scia nō cadit varia
tio. vt pri⁹ nesciat eē
alic⁹ et postea sciat.
vlr̄ ꝙ pri⁹ sciat h̄ non
esse ⁊ postea eē. imo
silr̄ oīa cogn̄scit. ⁊ ideo
silr̄ scit aliq̄d nō eē in
vna dr̄ia tp̄is mēsu-
rātis rē. et eē in alia
dr̄ia tp̄is
¶ Que cū ita sint.
Hic cōcludit ex pre
missis cōpassibilita
tē liberi arbitrij cum
p̄n̄tia diuina dicens
Que cū ita sint vt p̄
dictū ē maneat liber
tas arbitrij itemera-
ta. i. icorrupta. nec le
ges ꝓponūt hoib⁊ pe
nas ⁊ p̄mia iniq̄. i. i-
iuste volūtatib⁊ n̄ris
solutꝫ. i. liberatis ab
oī necessitate. manet
etiam imobilr̄ deus

modū ipsa ꝯstituit nihil ꝟo posteri
ob⁹ debet. Que cū ita sint: manet i
temerata mortalibus arbitrij liber
tas Nec iniq̄ leges solutis oī neces
sitate volūtatib⁹ p̄mia penasq̄ pro
ponūt. Manet etiā spectator desu
per cūctoꝝ p̄sci⁹ de⁹ visionisq̄ eius
p̄sens sꝑ eternitas cū nostroꝝ actu-
um futura qualitate cōcurrit bonis
premia malis supplicia dispēsans
Nec frustra sunt in deo posite spes
precesq̄. que cum recte sint inefficа
ces esse non possunt. Auersamini
igit̄ vitia: collite ꝟtutes ad rectas
spes aim subleuate: hūiles preces

p̄sci⁹ cunctoꝝ. ⁊ p̄sens eternitas sue visionis cōcurrit cum futura q̄litate
scz bonitate ⁊ malicia nostroꝝ actuū dispēsans. i. distribuēs bonis p̄mia
⁊ malis supplicia. nec frustra sunt posite preces ⁊ spes in dō. q̄ nō p̄n̄t eē
inefficaces cum sint recte. ¶ Nota ex q̄ ꝓpter liberū arbitriuz p̄n̄t res sic ⁊
aliter euenire nō iniuste bonis p̄mia ⁊ malis supplicia ꝓponunī. nec spes
⁊ p̄ces frustrantur. frustrarētur aūt omnia hec si oia vinclo necessitatꝫ vte
rentur. sicut patet ex dictis ¶ Aduersamini igitur vitia. Hic phia sub
iungit exhortationem vtilē dicēs. Ex quo sicut ē ꝙ nō estis coacti necessi-
tate ad faciendū aliq̄d. sed manet in vobis libera volūtas. Jō auersami.
id est spernite vitia ne per ea iuste incurratis penas. collite. i. exercete vir-
tutes ꝓpter quas merita consequamini subleuate animū vestꝝ ad rectas
spes que in veram btitudinem tendunt. porrigite in excelsa. s. ad deū hu-
miles preces. ⁊ hoc merito faciatis. quia si non vultis dissimulare auers

tēdo aīm vr̄m ab his. tūc magn̄ vobis ē indicta necessitas ꝓbitatis. i. ꝟtutꝫ qꝛ illos q̄d agitꝫ n̄ p̄t latere illū q̄ ē iudex actuū vr̄oꝝ. vn̄ subdit. Cū agatis an̄ oculos. i. cū actōes vr̄e sint i ꝓspectu iudicis cūcta cernētꝫ. s. dī ¶ Nō ta vitia sūt spnēda. qꝛ reddūt hoīez seruilē. Nā q̄ facit pctm̄ seruꝰ ē peccati Et Seneca dt. Si scirē deos pctā ignoscituros ꝛ hoies ignoraturos. ad

in excelsa erigite. Magna vobis est (si dissimulare nō vultis) necessitatis indicta ꝓbitatis cū ante oclos agitis iudicis cūcta cernentis.

huc ꝓpter vilitatem pctī peccare erubescerē. Uirtutes aūt sūt colēde. qꝛ ꝟtꝰ ē q̄ habentē ꝑficit ꝛ opꝰ eiꝰ bonuꝫ reddit. Recta spes ꝛ recte p̄ces sūt deo porrigēde qꝛ his deo ꝯiūgimur ꝛ ip̄m alloquimur. ꝛ si nō dissimulamus negligēdo p̄dicta. magnā ꝟtutis ꝓbitatē nobis idictā ꝛ ꝓmissaꝫ inde cōseqmur. qm̄ oia q̄ agimꝰ sūt i ꝓspectu dī cuncta cernētis. Sicut ei scribit ad Heb. iiij. Oia nuda ꝛ apta sūt ocul' eius q̄ est deus b̄ndictus in secula seculoꝝ. Amen.

Anitij Torquati Seuerini Boetij viri nois celebritate ꝯ̄memorādi textꝰ d phie ꝯsolatōe cū editōe ꝯmētaria. bti Tho. d aqno ordis p̄dicatoꝝ. inclyte Argētinēsiū vrbis idustria fabrefactꝰ finit feliciter

Compendiosa succinctaqꝫ resumptio dictoꝝ in libros Boetij de ꝯsolatione philosophie.

Primus liber hꝫ septē metra ꝛ sex ꝓsas. In metro p̄o deplangit statū suū sue miserie ex p̄te ꝑmutatōis studij. ꝛ ex p̄te defectus corporalis. ꝛ ex p̄te ꝓlōgatiōis sue miserabil' vite apostrophādo contra amicos. In prosa prima introducit phiam se sup sua miseria ꝯsolantē ꝛ describit dispositionē ꝛ ꝓprietates eiꝰ vestesqꝫ tenues q̄s practica ꝛ theorica ītextura pornauit. In metro scd̄o phia deplāgit ꝑturbatōeꝫ mētꝫ hoīm ꝯuertēdo se spāl'r sup Boetiū. In ꝓsa secūda phia īuestigat morbū ꝛ ex q̄busdā signis ꝯsolādo ip̄m ne despet In metro tertio Boetiꝰ declarat ꝑ q̄ddā sile quō remotꝫ ipedimētꝫ recupat vigorē. In ꝓsa tertia ōn̄dit quō phiaꝫ agnouerit. ꝛ q̄liter de presentia eiꝰ admirari cepit. ꝛ quō ꝑsecutōeꝫ sapientū a vulgarib' n̄ eē nouam sed cūctꝫ p̄stātissimis virꝫ cōem. In metro q̄rto phia ōn̄dit q̄liter h̄ dꝫ se h̄re vt ꝑsecutōes iproboꝝ n̄ ꝯualeāt ꝯ ip̄m exclamādo ꝯtra eos q̄ timēt tyrānos qꝛ sibi nectūt catenā q̄ trahunt In q̄rta ꝓsa phia req̄rit Boe. sup attētiōe p̄dictoꝝ. ꝛ hortat' ip̄m ad sui morbi reuelatōeꝫ. Et Boe. reuelat morbū suū ōn̄dēs se turbari ex his q̄ iniuriose fiebant ꝯtra ip̄m ex sui in exiliū relegatōe ꝛ meritoꝝ suoꝝ frustratione ex iniusta sui ꝯdemnatiōe. ex fame sue lesiōe. ꝛ tādē ex his q̄ videbat general'r iniuriose alijs inferri. ꝛ hec oia sibi euenisse ꝓpter studia ipsius.

In metro q̇nto Boe. exclamat ꝯ ꝓuidētiā diuinā admirans ꝙ oīa regunt̃ a deo p̄ter act᷒ hūanos lȝ hoc sit falsuȝ tñ turbato Boe. videbatur. Iō rogat deū vt regat act᷒ hoīm nec sic ꝑuersi ꝓualeāt ipune aduersus bonos. In ꝓsa q̇nta oñdit quō phīa se habuit ad suam q̄rimoniā ⁊ q̇d ex ea cog̊uit. ⁊ recolligit sub breuitate ea q̄ Boetiū ꝑturbauerūt dās modū remedendi ipm Boetiū In metro sexto phīa ꝓbat in oīb᷒ ordinē esse seruādū. ⁊ fac̄ hoc trib᷒ exēplis. In ꝓsa sexta ⁊ vltia inq̇rit cāȝ radicaleȝ infirmitatis boetij ⁊ de circūstātijs gubernatoris mōi. ⁊ de pricipio ⁊ fine reꝝ colligēdo oēs ifirmitates boetij oñdēs eū eē curabilē. ⁊ dr̄ phīa sibi prio velle p̄ponere remedia leuia p̄terea g̃uia reseruare donec meli᷒ cōualescat ac roboret̃. In metro septio ⁊ vltio phīa ꝓbat ꝑ exēpla ꝙ caligo perturbationū ipedit mētē ītuitū hortādo ad fugā eaꝝ q̄ catenāt aīm .s. gaudiū. tiorē. spē ⁊ dolorē. a se abijciēdo. n̄ eñ p̄t mēs talib᷒ p̄pedita phāri.

Ecūd᷒ liber hȝ octo ꝓsas ⁊ octo metra

In ꝓsa prima oñdit Boe. q̇d phīa fecit p᷒ p̄dicta ⁊ phīa resumit vnā cāȝ doloris boetij. s. de fortūa oñdēs mirabileȝ effectū fortune excusans se de resumptōe p̄terite felicitatis boetij. Oñdit etiā oportunitatē medēdi boetiū ⁊ ꝓcedit medicamenta

In metro prio phīa describit mores fortune. s. ꝙ more rote sꝑ alienat se

In ꝓsa scd̄a phīa itroducit fortunā oñdentē nō eē dolēdū de ea.

In metro scd̄o cōquerit̃ d̄ inexpleta cupiditate hoīm. In ꝓsa tertia oñdit ꝙ fortūa mlt̄a bona Boetio cōtulit enūerās ipa bona p̄terita ꝑ ordinē. ¶ In metro tertio phīa determiat ex trib᷒ exēplis mutabilitatē mūdanoꝝ ¶ In ꝓsa q̄rta phīa oñdit quō boeti᷒ adhuc mlt̄a hūit bōa fortune ex ꝑte symachi socri sui. ⁊ ex ꝑte pudice ꝯiugis. ex ꝑte filioꝝ. ⁊ ex his ꝯsolat̃ eū oñdēs felicitatē tꝑalē nulli posse totalr̄ euenire. ⁊ de q̄nto aliq̇s ē felicior tāto leuiori aduersitate ꝓsternit̃. ⁊ ex h̄ ꝯcludit felicitatē fortuitā miserā ⁊ amarā ⁊ ꝙ i reb᷒ fortuitꝫ nō possit ꝯsistere ꝟa felicitas, q̄ etiā mors cūctꝫ debet̃ ¶ In metro q̄rto phīa ꝯmēdat vitā mediocrē ꝑ silitudinē edificij mediocriter situati. ¶ In ꝓsa q̇nta pōit remedia pauciora ꝙ fortuna nō sit sūmopꝑe petēda. oñdēs ignobilitatē diuitiaꝝ. gemmarū agroꝝ. vestiū cliētū i ꝯꝑatōe ad hoīeȝ. ⁊ ꝙ hoīes p̄dicta nimiū diligētes faciūt iniuriā suo ꝯditori. ¶ In metro q̇nto phīa ꝯmēdat aliquā etateȝ q̄ multa pace ⁊ sobrietate florebat. ¶ In ꝓsa sexta phīa oñdit ꝙ dignitates ⁊ ptātes nō sūt magnopꝑe appetēde. q̄ adueniūt mal̃. ⁊ solū pn̄t suꝑ corp᷒. silr̄ diuitie vane sūt ⁊ ꝑiculose. ¶ In metro sexto oñdit nequiciaȝ potētis Neronis q̇ iō ifamis fact᷒ fuit. q̄ iꝑator erat. ¶ In ꝓsa septima phīa oñdit ꝙ gl̃a etiā iuste acq̇sita nō ē appetēda. q̄ mūd᷒ ē strict᷒ ⁊ gentes sūt multe. ⁊ q̇ vna gens laudat alia dānat. ⁊ q̄ etiā gl̃a non ꝑdurat. Et ꝙ notāter ꝟtuosi nō debēt q̄rere gl̃aȝ. prio q̄ ꝑtinet ad leuitatem arrogātie. scd̄o q̄ nihil spectat ad aīaȝ q̄ imortalis ē ⁊ deformis. ¶ In metro septimo phīa ꝓbat gl̃aȝ nō esse q̄rendā q̄ celū latū est. ⁊ terra strictissima. Et adducit viros illustres q̄ꝝ gl̃ia perijt nisi h̄ solū ꝙ pauculis lr̄is

noiant. ¶ In octaua et vltia psa phia ondit q bonu e i fortua s3 melius bonu est i aduersa q psp. Et q aduersa fortua ondit aicos pspa fallos nutrit. ¶ In metro octauo et vltio cmedat amore qnta facit bona sine q cucta ad interitu tendunt. et vtina genus hoim amor dign' regat. tunc vere felix esse posset.

Erti' liber h3 duodecim pros s et duo decim metra. In psa pria boeti' odit se ee qdamodo curatu et patu ad remedia guiora. et phia hec attestat et pmittit se velle sibi ondere felicitate vera. et boeti' petit hec. ¶ In prio metro phia cmedat ordine q prio dnt nosci falsa deinde va. et facit hoc p exepla qttuor s. agro purgado. melle gustado. ibre fugado. aere mundando.

¶ In prosa scda phia ondit q omes hoies naturaliter appetut puenire ad vera btitudine. cui' etia ponit diffinitoe3. et q hoies diuersis erroribus abducuntur a vera felicitate. et ponit diuersas opiniones circa felicitatem et ostendit q querentes diuitias velut summu bonum errant. Similiter de potentia reuerentia et celebritate vel gloria et leticia.

¶ In metro scdo phia ponit qnta sit vis nate q oia sequut sua natura leones. auicule. vga violeter deorsu tracta. et celu et breuiter omnia.

¶ In prosa tertia ostendit phia q vera felicitas non consistit in his in quibus homines putant eam consistere. Notanter primo q non cosistat in diuitijs. quia non faciunt homine sufficientem. Secundo quia conferunt indigentia. Tertio inuehitur contra auaros quos in presenti sollicitudo anxios reddit. ampliora cocupiscere facit et ne habita perdantur pauere continue compellit. ¶ In metro tertio ostendit quo diues auar' etiam si omnia habeat adhuc sitire ampliora non cessat. ¶ In prosa quarta philosophia probat q non conferunt hominibus ad reuerentiam Primo quia dignitas non adueniens no aufert honorem. Secundo qa dignitates manifestant vicia improboru. Tertia q opinione hominem vilescunt. Quarto quia tempo mutatione sordescunt et splendere desinut hoc ideo. q in sola opinione consistunt.

¶ In metro quarto phia confirmat p exemplum de Nerone cui bonu fuisset ad imperiu non venisse.

¶ In prosa quinta phia probat q regnum et regni familiares non conferunt veram potentia. Primo propter paruitatem durationis regnantiu3 Secundo propter paruitatem extentionis. Tertio pter annexum timorem. Quarto propter absentantem securitatem. Quinto pter necessitate manendi in officio.

In metro qnto phia odit quo va potetia sit acqreda. s. domado aios feroces. ¶ In prosa sexta phia odit q glia mdana n facit hoie3 btm. Primo notater q e vana et fallax Sed nec illa q e meritis coqsita. q sapieti de glia n e cura. Sed nec nobilitas. q ista no est ei' s3 pareti. cu qdam necessitet vt et filij nobiliu bonos parete sequatur ne degeneret. Igit gloria mortaliu hoim nihil aliud e q magna inflatio aurium.

In metro sexto phīa ondit ꝙ oēs hoīes sūt eq̄ nobiles p̄ter vitiosos. vel
eīn gen⁹ sum⁹ In ꝓsa septīa phīa ꝓbat ꝙ in voluptate nō sit btitudo. qꝛ
includit mltas icōmoditates Etiā si sic tūc pecudes btificarēt. Itē felici
tas nec ē i mrīmonio. qꝛ sepe fiūt inde neq̄ssimi filij q̄ tortores parētū sunt
poti⁹ q̄ꝫ btificatores. In metro septio cōfirmat p̄dicta ꝑ mel ꝛ ꝑ fixurā
apis. qꝛ cū dulcedine pūgit. In ꝓsa octaua ondit q̄nt⁹ mal' sint multi
plicata p̄dicta bōa. etiā ondit q̄ꝫ vilia sint bōa corꝑis q̄ i alijs aīalibꝫ ꝑfe
cti⁹ sunt. vt magnitudo fortitudo. Etiā pulcritudo nimis cito perit q̄ i te
nui cute flauescit. In metro octauo phia deplāgit errorē hoīm qui i ac
quirendo minima bona sunt prudentes. sed acq̄rēdo summū bonū abdu
cunt ignorātia ꝛ hortatur hoīes q̄tin⁹ tandē attediati falsis bonis veniāt
ad verum bonū q̊d stelliferꝝ trāsilijt polum In ꝓsa nona phia ostēdere
volēs q̊d sit vera btitudo assiḡt cāꝫ false felicitatꝭ. qꝛ hoīes ipaꝫ sectantes
nō adipiscunt ꝙ pollicetur. Et ꝓbat ꝙ illa q̄nqꝫ. sufficiētia. potētia glīa.
leticia ꝛ reuerētia sūt vnū ꝛ g̊ q̄ q̄rit vnum sine alijs n̄ inuenit q̊d q̄rit Et
ex isto ꝓponit sibi verā btitudinē. ſꝫ prius vult dn̄m ip̄recari vt ip̄e ondat
eā. In metro nono ponit orōneꝫ optimā ꝓ summo bono ꝛ v̄a btitudie
cognoscenda. In ꝓsa decima probat phia verā btitudinē esse inq̄rēdā
diligēter. ꝛ ondit in q̊ cōsistit vera btitudo videlicet in deo ꝛ nō in aliquo
alio extrinseco tanq̄ꝫ a deo distictū vt accidēs q̊d probat q̄drupl'r. Primo
qꝛ non inest deo ab extrinseco. secundo qꝛ sic deus non esset ip̄m summuꝫ
bonum. Tertio qꝛ de⁹ ē principium oīm Quarto. qꝛ alias essent pl'a sum
ma bona. Corrolarium seq̄tur ꝙ oīs beat⁹ ē de⁹. Itē ista q̄nqꝫ supradi
cta non sunt ꝑtes integrales btitudis vl' mēbra qꝛ de⁹ ē simplex in eēntia
nihilomin⁹ multa ꝯtinere btitudo videtur q̄ ad eā referuntur. Itē me
tro decimo phīa hortatur ad illā verā btitudinē ꝑuenire. qꝛ inuēta habēt
oīa. In ꝓsa vndecīa phīa ondit ꝙ bonum ē q̊d oīa appetunt ꝛ ideꝫ sunt
esse bonum ꝛ vnum ꝛ ꝙ oīa appetunt eē ꝛ ꝑmanere. vt aīalia arbores et
plāte. Cui⁹ sunt q̄ttuor signa s. certitudo loci ꝛ sit⁹ dispositio partium ite
rioꝝ ꝛ exterioꝝ ꝛ semis ꝓpagatio. Etiā inaīata mouētur ad sua ꝓpria loca
ꝑ naturalē inclinatōeꝫ. ꝛ nituntur ꝯseruare vnitatē ꝑ cōtinuatōeꝫ ꝑtiū su
arum ad inuicē q̄re bonum est finis oīm.

In metro vndecimo phīa ondit moduꝫ q̊ possim⁹ ꝑuenire in cognitō
nem veri. s. ꝑ retractionem ab occupationibus exterioribus ꝛ recursuꝫ ad
interiora cum adiutorio doctrine. In prosa duodecima et vltima phīa
ondit quibꝫ gubernaculis mūd⁹ regatur. ꝛ ꝓbat mōm regi a deo tripl'r
Prīo ex ꝯiūctōe ꝑtiuꝫ diuersaꝝ. Scd̄o ex ꝯuersatōne cōiunctoꝝ. Tertio
ex dispōne motuū ex ꝑte loci tp̄is. spacij ꝛ q̄litatis. ꝛ ondit ꝙ mōs regitur
a deo ꝑ suā bonitatē. ꝛ ꝙ de⁹ oīa disponit fortiter ꝛ suauiter. et ꝙ malum
nihil sit ex q̊ de⁹ p̄t oīa ꝛ n̄ p̄t malū ꝛ ꝙ ſmōes opꝫ eē ꝯgnatos rebꝫ de q̄
bus loquimur In metro duodecio ꝛ vltio tertij libri phīa hortatur ad
ꝑseuerāduꝫ in ꝯtēplatōe btitudinis ondēs ꝑ fabulā cithariste orphei quō
affect⁹ mundanoꝝ impedit ꝑseuerantiā in bono. qꝛ faciliter recurrit bō ad

ea que prius dilexerat.

Uartus liber hz septez prosas et septem metra egregia, pbātia q diuinuz regimē optimuz ē. lz h nō videat insipiētib p eo q aliqn mali florēt iusti cōculcātur Nihilominꝰ. qz mortales. lz bōi tātuz misterium ñ plene intelligāt. idcirco phia benigne oñdit hoc eē rationabile

¶ In prima prosa Boetiꝰ adhuc q̄si lāguēs nec plene oblitꝰ pristine turbationis incipit ingemiscere cum admiratōe z iētiōe phie volētz adhuc pla loq interrumpit inqens. quō possit hoc ꝯuenire cū pmissis. s. exq deꝰ optimꝰ optie gubernat oia. q̄re i suo reg vitia dñantur z ꝟtutes luūt supplicia scelez. Ad hec phia pulcre rñdet q oino desipit oñdēs p silē hoc oino eē impossibile. qz in domo bñ disposita vilia vasa nullo mō clarescunt nec p̄ciosa sordescunt. Sic ꝟtutes sp p̄ciose sunt z vitia abiecta monstrātur

In primo metro oñdit phia quō possit hō plene curari vt intelligat p̄dicta innuēs viā p quā deueniturad summuz bonum. s p cōsiderationem creaturaz q̄ gradatim sunt trāscendēde more auis sursuz tēdēdo qusq puenīatur ad aliqd qd p̄emineat omni creature. z ita p subtilē intelligētiā illius supni rectoris q omnia tēperatissime gubernat. tunc videbit horrendos tyrannos esse exules

In psa secunda efficacirer phia curā adhibet Boetio p rōnes mltas pbādo ꝯ vulgi opinionē q soli boni sunt potētes qz volūt z pñt adipisci bonū. z qz mali hoc nō volūt. igit nō pñt. et p ꝯñs sunt ipotētes. Nā duo sūt ex qb actꝰ hūani pcedūt scz volūtas z ptās. q rū si altez desit nihil pduci pt. Itē si duo sint q̄ velint vnū opꝰ facere z debito mō alter pcedit. alter aūt ñ valet. puta ābulare qz claudꝰ ē. ꝯstat q impotēs est. ¶ Et sic boni sūt siles recte incedētib motu pedū. mali ꝟo manu nitētib qz deficiūt ab eo qd natā, maxie intēdit. s. bonū. z tāto sunt ipotētiores z miseri q̄to bonū qd negligūt est meliꝰ Et dicūt q boni ambulant tm q nihil vie supest. mali ꝟo in forib errāt. Itē malꝰ hō ē hō sicut hō mortuꝰ ē hō. z id qd mali pñt hoc idē est ipotētia coz. z g potētia maloz ē nulla. qz solū malū. z hoc ē nihil. qz deꝰ pt oia z ñ pt malū Itē mali ñ sunt boni. igit nō sūt potētes. qz potētia ē bona. Itē naturalr oēs appetūt oē qd pōt desiderari scz sūmū bonū in q ē ꝟa btitudo. liqt igit illos solos potētes q h pñt adipisci. Sz hoc mali neqūt. qz ad btitudinē probra id ē vitia ñ veniūt.

In secūdo metro oñdit de principib huꝰ secli si sūt mali quō veraciter sint impotētes. qz nō pñt facere qd volūt qi ligati grauib cathenis. flagellant etiā acerbis passionuz aculeis nec vnq̄ tranquilli sunt sed agitāt rabie a supbia libidine tristicia. spe vana.

In tertia psa phia oñdit mal nunq̄ deesse sua supplicia. nec bōis deesse sua p̄mia. Nullū est p̄miū nisi rōne boni. Boni āt nunq̄ carēt bono. qz nēo p̄t eē bonꝰ q caret bono. igit nūq̄ caret p̄mio. Itē oīs pena ē rōe mali qz mali nunq̄ volūt carere malo. igit nūq̄ carēt supplicio. Supplicium eīn sūmū ē expertez eē boni. Hec aūt pena q̄ isepabilr adest malis naturā vehementer inficit z ab hūana ꝯditōe deijcit. ita vt cū pbitate deserta qs hō eē desierit. nec

in diuinā ꝯditiōez trāsire possit ꝓtaꝛ in beluā. vt auar⁹ lup⁹. iracund⁹ ca/
nis. frudulēt⁹ vulpes. accidiosus asin⁹ incōstās auis dicaꝛ Ecōtra cum
ipm bonū btītudo sit bonos oēs eoipo ꝙ boni sunt fieri btōs liqt. ꝛ qꝛ bti
sunt eos ꝯuenit eē deos q̊d vtiqꝫ summū pmiū est iauferibileqꝫ. ꝛ qꝛ pre
miū bonoꝝ ē fieri deos. suppliciū maloꝝ ē fieri bestias ¶ In metro ter
tio phia cā solatij introducit fabulā Ulixis. c⁹ socij p q̄ndā deā q̄ circe di
trāsformati fuerāt in diuersas bestias corpaliter ñ mētaliter. qꝛ sensū retine/
bāt. Et ꝯcludit ꝙ trāsformatio mētis p vitia corpe manēte eodē peior est
q̄ꝫ trāsformatio corpis i beluā oīa sua manētc si talꝭ trāsformatio eēt pos/
sibilis p naturā. In psa q̄rta Boe. ꝯsentit rōnibꝫ s̄ dictis ꝙ mali sūt
infelices. tñ adhuc q̄i laicali more idignaꝛ eis ꝙ seuiūt in bonos et vellet
ꝙ h̄ ñ possent sed poti⁹ cito auferunꝛ d̄ medio. Hāc ipatiētiā arguit phia
ꝛ suo loco pbare pmittit q̊d ñ lꝫ sapiēti sic idignari sꝫ magis ꝯpati sic faci
mus egrotis corpalꝛ. Ualde eīm miseri sūt vitiosi dū cupita q̄ volūt pfici
unt ꝛ miseriores q̄ꝫ si ea pficere ñ possent. Et subiūgit ꝙ mali q̄ sūt pūiti
feliciores sūt q̄ꝫ q̄ nō sūt puniti. ꝛ tāto ifeliciores q̄ꝫto diuturniores ꝛ q̄n/
to min⁹ puniunꝛ. ꝛ ꝙ illi sūt miseriores q̄ faciūt iniuriā q̄ꝫ q̄ patiunꝛ eam
Etiā oñdit ꝙ miſia maloꝝ ē infinita si eoꝝ vita eēt ifinita. qꝛ eoꝝ malicia
ē eoꝝ miseria. Et addit ꝙ malos puniri bonū est. Prio qꝛ q̄nqꝫ resipiscūt
a malo. Scdo qꝛ alij vidētes terrorē declināt a malo Tertio qꝛ eoꝝ mise
rie addiꝛ aliq̄d boni. s. pena q̄ rōne iusticie bona ē. ꝛ ꝙ ad malū req̄riꝛ pur
gatoriū vl infert⁹ post mortē. ꝛ ꝙ opinio vulgi ꝯria ē opiniōi phie. ꝛ ꝙ opi
nioni vulgi ñ sit ꝯsentiendū. ꝛ ille q̄ facit iiuriā ē puniēd⁹. ꝛ nō cui facta ē
igiꝛ prim⁹ ē iferior. Igiꝛ iudices poti⁹ debēt icitari vt ꝯpatiāꝛ faciētibꝫ i/
iuriā q̄ꝫ patiētibꝫ eādē. qꝛ g̊ ad sapiētē ptiet oē odiū a se repellere et cūctis
velle pdesse. iō clemēter dꝫ expectare ꝛ puocare discolos ad pniām et pl⁹
ꝯpati his q̄ iferūt iiuriā q̄ꝫ q̄ patiunꝛ tanq̄ꝫ infelicioribꝫ In q̄rto metro
phia iocū de ꝯfirmat q̄ dixit ꝛ exclamat ꝯ hoīes illos q̄ bellicis motibꝫ sei/
uicē ex odio ad mortē deducūt di. Nemo dꝫ mortē maloꝝ desiderare q̄ d̄
p se mltis modis appropinq̄t sine bello. Iuste q̊ꝫ diligēdi sūt boni ꝛ ma/
li misericorditer. In psa q̄nta Boe. q̄i pficiēs in scia icipit plēs dubi/
tatōes hr̄e q̄ꝫ ātea habuit ꝛ ait. Perpēdo ꝙ i bōis fortuitis ē aliq̄d bōi eo
ꝙ expediēs ē rectoribꝫ ꝛ sapiētibꝫ ꝛ gubernātibꝫ policiaꝝ hr̄e eas. ꝛ nunc
stuporē meū de⁹ rector exaggerat q̄ in bonis fortune vtilia ꝯstituit ꝛ recta
rōne mōm gubernat. Quare g̊ indifferēter pspa ꝛ aduersa accidūt bonis
ꝛ malꝭ Et. q. d. Si essem pollēs opibꝫ. honore reuerēd⁹. potētia valid⁹ ꝛc.
vt oli. tūc medica rō sufficeret. sꝫ qꝛ affligor. ipatientia me vexerat. ꝛ idcir
co totiēs ad q̄rēdū incitor ꝛ p ꝯsolatiōe cāꝫ ih⁹ rei scire desidero. Et q̄rit q̄
re carceres ꝛ cruces iuēte ꝑꝑ malos sepissime eueniāt bonis. Et phia re
det ꝙ sic videꝛ eē ꝓpter igrantiā. s. cause fati ꝛ diue puidentie. In q̄nto
metro phia q̄i pparando viā ad informādū Boe. dt ꝙ cōe ē hoībꝫ hr̄e ad/
miratōez d̄ rebꝫ q̄ꝫ diu ignorāt cās eaꝝ. sꝫ illis scitꝭ cessat stupor. ꝛ dat ex
emplū de motu sideꝝ arcturi. i. vrse maioris. q̄re. s. tardi⁹ mouenꝛ. ꝛ d̄ ecli

psi lune ⁊ solꝫ q̄ mira videnť ignaris. Siľr accidit q2 nemo mirať de inq̄
etudine aq̄ꝝ flāte choro ⁊ de niuib9 solutis a sole. Sic in ꝓposito si cā ces/
saret ⁊ admiratio. ⁊ durāte igrātia cāe, durat admiratio. In psa sexta
Boe. adhuc istat, p declaratiōe qōnis supi⁹ mote. s. qre maľ bona ⁊ bonis
mala ꝯtingāt. ⁊ phia p̄mittit difficultatē ei⁹. q2 ista materia taľē vt vna
dubitatōe soluta alie inūerabiles succrescāt. s3 tñ q2 ista scire expedit affli
cto. iō saltē paꝝ de ea tractabit. ⁊ ponit ꝙ stabilitas dine mētꝫ oia guber/
nat statuit ⁊ dispōit. p̄mittit etiā ꝙ opꝫ scire q̇d sit ꝓuidētia. ⁊ q̇d fatū. ⁊
tūc ad h̄ q̊d q̄riť recto ordie ꝓueiť. Prouidētia g̊ ē ipa dina rō i sūmo oim
p̄ncipe ꝯstituta. Vľ plani⁹ sic. Prouidētia ē dispō dina siue ordiatio exñs
in mēte dina q̄ cūcta inferiora sūt ꝓuisa ꝓm statū sue nature. Fatū ꝟo est
dispō inherēs reb9 mobilib9 ꝑ quā ꝓuidētia oia nectit suis ordib9. Et po
nit ꝙ ꝓuidētia ⁊ fatū nō sunt vnū ⁊ ꝙ fatū cū oib9 suis subiacētib9 depē
det a ꝓuidētia. Et pōit diuersas opiniōes circa fatū. s. a q̇b9 vel a q̊ exerce
atur ⁊ ꝙ oia q̄ fato subiacēt etiā diuine ꝓuidētie subiaceant. et ñ ecōuerso
⁊ declarat h̄ de circuľ sup eundē axē sup se motꝫ. Et quāto q̇d firmi⁹ se di
uine ꝯtiet. tāto firmi⁹ p̄seruať a fatali mutatōe. Deinde phia ꝯpat habi/
tudinē fati ad ꝓuidētiā diuinā ꝑ q̄ttuor siľia. s. fatū h3 se ad ꝓuidētiā: sic
rōcinatio ad itellectū id q̊d fit ad id q̊d ē tp̄s ad eťnitatē. circul⁹ ad pūctū
mediū. Postea oñdit q̄ sint illa q̄ fato disponunť. ⁊ ꝙ ea q̄ apparēt i rebus
ꝯfusa ñ intelligētib9 sunt in dina ꝓuidētia a gubernatōe ordiata. ⁊ q̄ pōt
aduertere ista. optimā in singuľ iueniet rōne3 Itē ꝙ indifferenter bōis
⁊ malis, pspa ⁊ aduersa ꝯtingūt. nō fortuito s3 sūmo libramie ꝓcedit ex ꝓ/
uidētia ordiatoris. sicut q̄ q̊sdā scit dignos p2io q̊sdam supplicio. Deide
oñdit cā3 generalē q̄re maľ bona ⁊ bonis mala ꝯtigūt. s. q2 hoies nesciūt q̄
sūt bona vľ mala, ꝓbās ꝑ siľe medici sciētꝫ diuerƥ corꝑib9 diuersa couenire
medicamēta ⁊ nesciētes varietatē corpoꝝ diuersificatoꝝ i cōplexiōe. ig̊rant
cā3 mutabilitatis curatōis. Etiā ꝓbat h̄ ex ꝯ̄rio iudicio dei ⁊ hoim alle
gās Lucanū ꝺ iudicio deoꝝ ⁊ cathonis. Deide ponit cās spāles quare
maľ bona eueniūt. ⁊ vna ē q2 posset deterior fieri si hoc bonū ñ venisset. ꝙ
aūt bonis mala ñ eueniūt facit eoꝝ meritū. ⁊ iō eis bōa eueniūt vt iprobi
tas p̄ualēs reprimať. Itē si q̇dā modesti affligerenť deficerent ꝙ bōi re
primūť ⁊ eis mala adueniūt. hoc iō ē q2 aliq̇s eoꝝ ex lōga felicitate g̊liari
possent. ⁊ si ñ excitarenť suꝑbirēt. Scd̄o vt inde magꝫ mereanť ⁊ exerci/
tatōe i ꝟtutib9 cōfirmēt. Tertio aliq̇ pl⁹ metuūt q̄ꝫ debēt. Quarto aliq̇s
pl⁹ p̄sumit ꝺ se q̄ꝫ d3. Quīto ꝓpter g̊liā3 p̄ciose mortꝫ. Sexto ꝓpť exēplu3
alioꝝ. ꝙ āt maľ mala adueniūt nēo mirať. s3 ꝙ eis bōa eueniunt. prima cā
ē ne fiāt peiores. scd̄a vt emēdenť. tertia vt eoꝝ miseria maior existat. Dei
de oñdit cām quare mali malos puniāt. q2 sic tales mali fiūt boni. postea
exclamat de ꝯtractiōe tali ampliori In metro sexto cōfirmat phia q̄ di
cta sunt ꝑ siľitudinē iocūde alloq̄ns Boe. vt sic recreat⁹ ad sublimiora ten
dat ⁊ cōmēdat diuinā ꝓuidentiā in regimine corporum celestium elemē
toꝝ. tēpoꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliū ex ꝑte dei regentis. Ait g̊ Si vis

pura mēte sūmi dei iudicia itelligere. aspice celū ⁊ disciplinā stellaꝝ ⁊ an
ni cursus ꝙꝫ varíȷ̄ videnᷣ. ⁊ tñ vnū nō ꝯfundit aliḋ. sic ī actibꝫ hūanis oīa
recte ordinanᷣ. In ꝓsa septia cōcludit phīa ex p̄dictis ꝙ oīs fortūa ē bo
na tanꝙꝫ a ḋo īfallibilr̄ admistrata vnicuiqꝫ ſm sua merita. nam iocūda re
munerat. aspa exercet vl̄ corripit. Et oñdit ꝙ ē ꝯtrariū vulgo. q. d. O bo
eti. caue ne seq̄ris vulgi opinionē ꝙ sꝑ aduersa iudicat mala. sed attēde ꝙ in
tua ptāte ē q̄lē vis hr̄e fortunā ⁊ ꝑ hoc tādē facit exhortatiōeʒ vt fortuna
magnimiter tollerenᷣ. ꝯcludēs eē ī hoīs ptāte forma sibi fortunā q̄lē vult
¶ In metro septio phīa confirmat suā exhortationē exēplo viroꝝ fortiū q̄
spretis voluptatibꝫ spe laudis ⁊ gl̄ie labores maxios subire. ⁊ ꝑ h̄ hortatur
ꝟtuosos ne desistāt a ꝓposito suo ꝓpter labores. Difficile est em̄ medium
tenere. Et ponit tres fabulas q̄ solaciādo ipi boetio ne grauetur seriosis
Concludit aūt O fortes ite nūc altas vias ad suꝑna. si tāta fecerunt infi
deles ꝓ gl̄ia inani cur vos inertes ⁊ pigri terga nudatis. i. labores respui
tis qū suꝑata carnalia donāt nobis celestia p̄mia.

Quintus et vltimus liber hʒ sex prosas ⁊
qnqꝫ metra. In h̄ vltio li. phīa soluit q̄dā dubia ex supra
dictis ꝓuidētia. Nā s̄ tetigit aliq̄ mltū intricata q̄ nō ple
ne exposuit. s. de ꝓuidētia ⁊ fato. ex q̄bꝫ videnᷣ ꝯcludi ꝙ si ita
ꝑcise de^9 oīa dispōit. g̊ neqꝫ casus neqꝫ fortūa ē. neqꝫ liberū arbitriū.

In p̄ma prosa Boeti^9 cōmēdat actū phīe ⁊ dat occasionē tractādi ḋ ca
su mouēs qōnē. An aliq̄d sit casus an oīno nihil. ⁊ ḋt. Expior em̄ qḋ s̄
dixisti ꝙ materia de ꝓuidētia sit nimis implicata. Nā ego oīa casualr̄ pu
tabā euenire. Tu ꝟo econtra ꝓbasti nulla. Si g̊ ita ē tūc multa dicta an
tiq̄ꝝ sunt falsa q̄ posuer̄t casū esse. Ad hec phīa r̄ndet ꝙ si ita casuʒ diffini
am sicut tu videris diffinire. tūc dico casū oīno nihil esse. Nō em̄ est mo
tus temerari^9 nulla causaꝝ cōnexiōe ꝓduct^9. qꝛ ex nihilo nihil fieri pt̄. nͤ
vllus temeritati loc^9 in vniuerso relictus ē. ꝓhibenti deo q̄ om̄ia ordinat.
Si aūt cū meo Aristotele ⁊ non cū vulgo sentis. tūc dico casuʒ eē sicut. ȷ̄
phisicoꝝ ait. Quotiēs aliq̄d cuiuspiā rei gr̄a gerinᷣ. ⁊ aliḋ q̄busdā ex cau
ꝙꝫ qḋ intēdebanᷣ contingit casus vocatur. i. casus ē euēt^9 iopinat^9 ex cōtin
gentibus causat^9 in his que geruntur ob aliquid. Et ponit exemplū de
fossione terre ⁊ auri reptione dicens. vt si q̄s colendi agrum causa terrā fo
diat auꝝ reꝑiat. euent^9 iste et si non hʒ cām in tētā hʒ tñ cām confluenteʒ
ex diuina ordinatione ꝓcedentem.

In primo metro oñdit ꝑ simile aquaꝝ tigris ⁊ eufratis quō euēt^9 ca
sualᷣ habeat se ad diuinā prouidētiā In armenia est q̄dā rupis de q̄ fons
scaturit a se deriuās duo flumia q̄ dicunᷣ tigris ⁊ eufrates. post aliqḋ aūt
spaciū iterato conueniūt ⁊ vnū flumē efficiūt. Si q̄s g̊ deponeret nauiʒ
vel lignuʒ in vnū illoꝝ ⁊ silr̄ nauim vel lignū in aliud ſm naturā aq̄ꝝ de
scenderet donec tādē sil̄ iungerenᷣ pter tñ intētionē deponētis. Sic ē ḋ ca
su syllogisandum. qꝛ q̄d hō ñ aduertit hoc tñ ordo nature diuīc suppler

¶ In scđa ꝑsa Boeti⁹ q̃si plene informat⁹ de ꝓuidentia ⁊ fato ⁊ casu
Iā dubitare incipit an etiā sit liberū arbitriū ꝓ eo ꝙ oīa ꝯstringunt̃ cate
na fatal' necessitudis. Ad hoc ph̄ia rn̄det ꝙ oīno est lꝫ in diuersis nō eadē
facultas sit ꝓsequēdi volita ⁊ fugiēdi volita. nā boni sunt veri liberi. deo
libere inherēdo. ⁊ mali ex ꝓpria libertate serui efficiunt̃ ad infima ⁊ vicia
volūtarie tendendo ¶ Etiā ꝓuidētia nō excludit libertatē. quia summini
strādo ⁊ mouēdo nō iponit necessitatē. sed libere ꝑmittit agere qđ placet.
⁊ vnicuiqꝫ reddit ꝑm merita. Et sic act⁹ liberi arbitrij cadit sub diuina
ꝓuidētia. Ondit etiā liberū arbitriū esse aliter ī angel' ⁊ aliter in hoibus.
¶ In metro scđo ph̄ia ꝯmēdat excellētiā diuie cognitōis in ꝯꝑatōe ad
solē materialē. ⁊ sic hilariter p̄dicta ꝟa eē on̄dit. adducēs exēplū melliflui
Homeri dicētꝫ. ꝙ lꝫ sol sit imēsi splēdoris ⁊ oīa ī supꝰficie ꝑlustret. tn̄ nō
pōt iīima terre viscera illūinare. Sed n̄ sic sol iusticie de⁹ p̄t ipediri q̇ oīa
ex alto cernit p̄n̄tia. p̄terita ⁊ futura. Etiō ipe veraciter dici p̄t ver⁹ sol
¶ In tertia ꝓsa boe. ꝯq̄ritur se rursus difficiliori ābiguitate cōfūdi. qꝛ nō
pōt capere quō sil' in ꝟitate stat libeꝝ arbitriū cū diuia ꝓuidētia Et on̄dit
diuinā ꝓuidētiā ⁊ liberū arbitriū eē incōpossibilia tali rōne q̇ infallibilit̃
ꝓuident̃ de necessitate eueniūt. sed oīa īfallibilr̃ a deo ꝓuidētur. g̊ si ab et
no nō solū facta sed cōsilia ⁊ volūtates ꝓuidētur a deo. nulla erit libertas
arbitrij. Alia rō. Sicut se hꝫ scia respectu scibilis p̄n̄tꝫ. sic p̄scia respectu
effectus futuri. sed cū scio aliq̇d in p̄n̄ti esse necesse ē ipm eē. ideo cum p̄e
scitur aliq̇d futuꝝ eē necesse ē ipm futuꝝ eē. sed de⁹ p̄scit oīa futura. igitur
necessario eueniūt ¶ Tertia rō. Quicūqꝫ existimat rē alr̃ eē q̃ꝫ ē ei⁹ esti
matio ē falsa ⁊ nō scita sed fallax opinio. Si igitur diuia ꝓuidētia p̄scit
aliq̇d futuꝝ. ⁊ si ipm nō necessario euenit sicut p̄scit p̄scia dei. tūc ꝓuiden
tia dei non est scia. qđ ē absurdū. igitur futura a deo ꝓuisa necessario eue
niūt. Post hoc iꝓbat modos q̇bus aliqui nitunt̃ saluare prouidentiam
Prim⁹ mod⁹ ē vt dicat̃ deū ea q̃ ꝓuidet iudicare infallibilr̃. q̃ꝫuis posset
non euenire. sed hoc nō. qꝛ tūc falleret̃ ꝓuidētia ¶ Scđs mod⁹ ē vt dicat̃
deū ꝓuidere futura indetermiate sic vt futura. Sed isto mō ꝓuidentia di
non est certa. ¶ Terti⁹ mod⁹ vt dicat̃ oīa euenire ex necessitate ⁊ liberū
arbitriū auferatur nihil eē. tūc pōit icōueniētia q̄ sequūtur si auferat̃ libeꝝ
arbitriū. Primū qꝛ tūc leges ⁊ statuta nō valerēt. Scđo qꝛ de⁹ eēt auctor
maloꝝ. Tertio qꝛ tolleret̃ act⁹ dep̄cādi deū ⁊ sperādi in deo. q̇b⁹ homies
maxie ꝯiūgūtur deo. Et sic vidēs mlt̃a incōueniētia seq̇ ex ablatiōe libe
ri arbitrij q̃si ꝑplex⁹ nescit q̇d ꝯducēdū sit. ¶ In tertio metro adhuc bo
eti⁹ ꝓsequitur matetiā p̄fatā ⁊ mirādo q̄rit. q̇ cā sit q̄re sil' eē nō p̄n̄t proui
dētia libeꝝ arbitriū volēs ꝙ apparētia discordie ꝓuenit ex debilitate intel
lect⁹. ⁊ hoc sic on̄dit Si dꝛ mēs ꝙ obruta tenebris neq̇t ꝯgnoscere tā sub
tiles nex⁹ reꝝ. tūc iterū noua q̄stio oritur. q̄re. s. tm̄ desiderat ⁊ laborat ista
scire cū nemo q̄rat q̇d ignorat. ⁊ si inueniat q̄situ nō cognosceret inuētū. Aut
forte mēs sūmarie aliq̇d scit ⁊ đ singulis nihil. aut neqꝫ nouit oīa nec pe

nitus nescit Sz q̃si sũmã memĩt ⁊ retractãdo ꝯsulit ⁊ subtilr̃ aduertit q̃
aliq̄ñ sciuit vt illr̃ q̃ neglexit iteꝝ q̃at addere aliq̃s ptes. ⁊ sic vult dicere ꝙ
aĩa sciat cãm incõpassiõis iter ꝓuidẽtiã ⁊ libeꝝ arbitriũ in vlĩ sz nescit in
spãli ⁊ i ꝓpria forma ¶ In ꝓsa q̃rta p⁹lõgã boeti⁹ vocillatõez in q̃ visus ẽ
q̃si aliq̃lr̃ subtilr̃ ⁊ aliq̃lr̃ rudis more scholariũ nouiciorũ q̃ iuoluũt snĩas
fmõibꝫ ĩpitꝫ. nã phĩa vrbane alloquit ipm nec ꝯfũdere dispõit. sed dulci
ter attrahere vt pleni⁹ erudiat dicẽs. O boeti. hec ẽ vet⁹ q̃rela d ꝓuidentia
⁊ oli a Tullio vehemẽter agitata. ⁊ a te diu q̃sita necdũ ab vllo vrm̃ fir/
miter expedita. ⁊ hec ẽ cã vrĩ defect⁹ ꝙ hũane rõcinatõis mot⁹ ad diuĩe
ꝑscie simplicitatẽ ñ põt attingere. h̃ si posset nihil dubietatis remaneret.
Sz nũc tẽtabo ista tibi patefacere. volens igit soluere q̃stionẽ boetij resu
mit solutõez pri⁹ iprobatã q̃ ẽ bõa in h̃ ꝙ ponit ꝑsciam nõ eẽ cãm necessi
tatꝫ futuroꝝ. Dixit em̃ nõ iõ futa ꝓueniũt qꝛ de⁹ ea ꝓuidit. Sz fuit ma/
la i h̃. qꝛ põit futura esse cãz ꝑscie di. ⁊ dt. Si tolleret ꝑscia dei neq̃ q̃ tol
leret libeꝝ arbitriũ ad necessitatẽ. Et si iteꝝ eẽ ponit ⁊ nihil necessitatis i/
ũgere rebꝫ futurꝫ. mãet igit libeꝝ arbitriũ. Deinde ꝓñdit phĩa ꝙ ꝑscia di
uina nõ ẽ signũ necessitatis in rebꝫ futurꝫ. ⁊ ꝙ mod⁹ ꝓbãdi ex signo nõ est
efficax Deinde qꝛ ex dictꝫ videt seq̃ ꝙ aliq̃ pñt ꝑsciri q̃ tñ necessario ñ eue
niũt. Si aũt necessario eueniũt pñt ñ euenire. ita ꝙ aliq̄ñ ꝑscitũ a deo nõ
eueniat. g̊ phĩa dubitãdo de hoc q̃rit. ⁊ soluit ꝙ lz futura i ꝯpatõne ad di
uinã ꝓuidẽtiã sint i nccitate ꝯditionata. ñ tñ oĩno sunt nccãria necessitate
absoluta. Dic g̊. putas ꝙ ꝓuidẽtia iponit futurꝫ necessitatẽ. si ita ẽ q̃re nõ
iponit rebꝫ pñtibꝫ nccitatẽ. Et ponã⁹ añ oclos q̃drigã cũ auriga videm⁹
q̃ntã diligẽtiã fac. si g̊ necessario fieri optz oĩa g̊ vector frustra vtit liber
tate ⁊ arte sua In hũc modũ cetera ꝯsidera. Tũc phĩa discutit fcdm mo
tiuũ boetij Utꝝ futa icerta q̃lia sũt ꝯtigẽtia pñt certe ꝑsciri. Dixit ei ꝓus
nihil scia ꝯphẽdi posse nisi certũ. Sz assigt phĩa cãz erroris qꝛ putat ꝙ
facultas ꝯgnitõis sit fm facultatẽ rei ꝯgnite ⁊ nõ ꝯg̊scẽtꝫ qd falsum est.
Exẽplũ ẽ d corpis rotũditate quã alr̃ visus alr̃ tact⁹ ꝯg̊scit visus em̃ a re/
motis exñs ꝯg̊scit. tact⁹ i ꝓpinq̊ ꝑ ptes. Silr̃ ipe hõ alr̃ ꝯg̊scit sẽsu. aliter
imagiatõe alr̃ rõne. alr̃ intelligẽtia Deinde oñdit ꝙ q̃cq̃d põt vt⁹ iferior
etiã põt virt⁹ supior ⁊ ãpli⁹. ⁊ ꝯpat illa quattuor adiuicẽ subtilr̃. vt i textu
Si hoc pt hõ q̃d pt de⁹. ¶ In metro quarto oñdit a q̃bꝫ ortũ habuit er
ror illoꝝ q̃ dixert ꝙ res cog̊scunt fm ꝓpriã naturã q̃ error magnũ ꝑbuit i
pedimẽtũ ad alia cog̊scẽda. qꝛ a magnis phĩs iuẽt⁹ ⁊ defẽsus fuit. Stoi
ci em̃ quasi ad ãgelicã puritatẽ tẽdere cupiẽtes si possibile fuissz cũ Dy/
onisio dixissent q̃sdã hoĩes diuia passiue didicisse. Sz qꝛ tm̃ misteriũ nõ
dũ reuelatũ eis fuerat. fecerũt ꝙ potuerũt dicẽtes aĩaz tm̃ pati i cognoscẽ
do. nõ aũt agere. ⁊ sic cognitio itellectiua fm eos solum ꝑficeret ex hoc ꝙ
corpa exteriora suas siĩtudĩes iprimũt i mẽte. ita ꝙ mẽs se solũ hẽat i rõne
patiẽtꝫ ⁊ res ad extra i rõne agẽtꝫ. Ex q̊ seq̊t ꝙ patiẽs trahit ad naturam
agẽtꝫ ⁊ ñ ecõuerso. ⁊ ꝙ cognitio sequit naturã rei cognite ⁊ nõ naturam

cognoſcētis.ſic̄ in tabul' fit raſis in qua ſcribunt̄ notule ip̄ nihil agētib9
hoc aūt ñ pt ſtare q2 aīa diſcernit. colligit. diuidit. imo nunq̄ꝫ ocioſa ē ſed
more ignis agitat nūc īfima nūc ſup̄ma Vñ pꝫ ꝙ aīa pl9 agit q̄ꝫ patiatur
ī cognoſcēdo. Applicat aūt iſta ad deū. vt ſequit̄ ī ſeq̄nti ꝓſa. ¶ In ꝓſa q̇n
ta pōit ph̄ia mltos modos cognitionū vltra q̊s diuia ſupeminet ⁊ ꝓbat
ſpēalr̄ diuinā cognitionē eē ſm modū cognoſcētis ⁊ ñ rei cognite. ⁊ po
nit inſufficiētiā eoꝝ q̇ ex hoc mō cognoſcēdi nr̄o ꝓbat diuinā ꝓuidētiam
ponēs exēpluꝫ de quattuor ꝟtutib9 cognoſcitiuis ſubordiatꝫ. hortaturq̄ꝫ
vt diuie mēti hūana rō ſe ſubmittat Niſi em̄ erigam9 ad cacumē ſumme
intelligētie rōnatōeꝫ nr̄aꝫ ñ poſſum9 ꝑticipes fieri illi9 ſapie q̄ vltra noſ ē
illic em̄ rō videbit qđ in ſe nō pōt intueri. ⁊ de futurꝫ certiſſimā ſciaꝫ ha
bebit ¶ In metro q̇nto ⁊ vltio ph̄ia iocūde hortatur ad idē. ſ. ſurſū mēte
tēdere. q2 alias ñ ē poſſibile vt q̊s poſſit capē quō dei intelligētia cōtingē
tes res certitudialr̄ ꝓuidet. ꝓcedit aūt hec exhortatio a ſilitudie corꝑis hu
mani. nā cetera aīalia hñt faciē depſſam ad terrā. ſol9 hō ſtat recto corꝑe.
⁊ iō celeſtia ꝑncipalr̄ dꝫ q̄rere. ¶ In ꝓſa ſexta ⁊ vltia ꝓcedit ph̄ia ad lō
gū cōfirmādo p̄dicta ⁊ ſoluēdo īſtātias ſupꝛapoſitas vicꝫ ꝙ ꝓuidētia nō
impedit arbitriȷ̄ libertatē. ⁊c̄ Vñ ait. vt poſſum9 cognoſcere q̄ ſit ſcia dī
quātū fas ē intueamur. q̊s ſit diuie ſub̄e ſtat9. Deū igitur et̄nū eē con/
ſtat. eternitas aūt ē itermiabil' vite tota ſil' ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. ex hac diffi/
nitōe ꝓbat totū intētū ſuū. q2 de9 necq̄ꝫ cōditis reb9 antiq̇or videri dꝫ tꝑis
quātitate. ſꝫ ſimplicꝫ poti9 ꝓꝓꝛietate nature ⁊ māifeſtat quō tꝑalia defici
unt a ſimplicitate diuie nature quā nituntur imitari. Deinde ponit ph̄ia
ꝙ ſcia diuia ñ p̄ſcia ñ p̄uidētia. ſꝫ ꝓuidētia vocatur. Tunc ſoluit rōnes ſi
bi ſuꝑi9 factas ꝯ̄ prouidētiā volēs ꝙ ſic̄ nr̄a p̄ñs ſcia ñ ē cā necitaꝫ eēndi
eoꝝ q̄ ſcim9. ſic nec dī ꝓuidētia eoꝝ q̄ prouidet. Deinde oñdit ꝙ circa cō
tingētia ſtat certa cognitio dei ⁊ incert9 euēt9 rei. Deinde fortificat p̄mā
rōneꝫ vt formali9 ſoluatur ⁊ ſoluit eā ꝑ diſtictionē necitatis conditionate
et ſimplicis. Deinde concludit ex p̄miſſis ꝙ illa ſil' ſtāt. aliqua ſm ſe eē
contigētia ⁊ icerta. ⁊ ſic libera et ſoluta prorſus i ſui nat̄a vident̄. q̄ tñ ad
diuinū ituitū cūcta inſpiciētē relata neceſſara dicunt̄ ⁊ certitudinalr̄ eue
niūt. itaq̄ꝫ diuina notio mime reꝝ qualitatē ꝑturbat. Deinde obiȷ̄cit ꝯ̄
illā ſolutōeꝫ. q2 ſic nō videt̄ eē dr̄ia inter ꝯtingēs ⁊ neceſſariū.. Tūc ob/
iȷ̄cit ꝯ̄ ſolutionē datā. tñ q̇libet hō pt mutare ſuū ꝓpoſitū. ſoluit ſic. nec ꝑ
hoc effugit diuinā ꝓuidētiā. Deinde q̄rit vtꝝ ex nr̄a mutatōne mutet̄ di
uina ſcia. ⁊ dt ꝙ nō. q2 de9 illā mutatōeꝫ etiā ſcit. q2 oīa ſimpliciſſime cō
p̄hēdit. Tandē ꝯcludit ex p̄miſſis ꝯpaſſibilitatē liberi arbitriȷ̄ cū diuina
ꝓuidētia oñdens leges eē bonas ⁊ ꝑ deū bonis p̄mia malis ſupplicia di
ſpenſari Spes ⁊ p̄ces nō fruſtra fieri. Demū poſt oīa q̄i naturalr̄ tracta
ta theologicā infert ꝯcluſionē, dicēs. Auerſamini igit̄ vitia. colite ꝟtutes
ad rectas ſpes aīm ſubleuate hūiles p̄ces i excelſa porrigite. Magna vo
bis ē ſi diſſimulare nō vultꝫ neceſſitas indicta ꝓbitatis. q̇ añ oculos agi/
tis iudicis cūcta cernētꝫ. Deo gr̄as.

In nomine domini amen ...

[illegible] ... mehoum derkabons

In nomine domini amen

In nomine domini amen. Iste est liber Dobrslai Wynawszky a Sandomiria. Anno domini 1499

141 Nox bono et agitatis ... et [struck through: illegible] ... hoc est fore ... que malo inchoant ...

In nomine domini amen. Iste ... de ... [illegible]

De ... laudare ... sanguinis

... [illegible]

Gaudet ... [illegible] ... gravitate ...

In nomine domini amen

Verbis et ... [illegible] ... est

O Preclari flores ... honesta vite ... [illegible]

Habes

His ... [illegible]

In nomine domini

Sperandum est omnis spes omnia ... [illegible]

In nomine domini

Habes

In nomine domini

In nomine ... [illegible]

In nomine

Boetius
1815